

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**HAVACILIK MÜZESİ KOLEKSİYONU
SERGİLEMESİNİN ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞI
İÇİNDE YENİDEN DÜZENLENMESİ**

113741

Zeynep GÜLTEN

**Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Bölümü Programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Prof. Tomur ATAGÖK

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İSTANBUL, 2002

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ.....	VI
RESİM LİSTESİ.....	VII
PLAN LİSTESİ.....	XII
TABLO LİSTESİ.....	XIII
ÖNSÖZ.....	XIV
ÖZET.....	XVI
ABSTRACT.....	XVII

1.	GİRİŞ.....	1
2.	HAVACILIK VE HAVA MÜZELERİ.....	4
2.1	DÜNYADA HAVACILIK VE HAVA MÜZELERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ.....	4
2.1.1	Dünyada Hava Müzelerinden Örnekler.....	6
2.1.1.1	Aviation Museum (Bulgaristan).....	9
2.1.1.2	Aviation Museum (Çek Cumhuriyeti).....	10
2.1.1.3	Dutch National Aviation Museum – Aviodome (Hollanda).....	11
2.1.1.4	Fleet Air Arm Museum (İngiltere).....	12
2.1.1.5	Musée Royal de L’Armée (Belçika).....	13
2.1.1.6	Museo Storica dell’Aeronautica Militare (İtalya).....	14
2.1.1.7	Museu Do Ar (Portekiz).....	15
2.1.1.8	Museum of Flight (İskoçya).....	16
2.1.1.9	Norwegian Air Force Museum (Norveç).....	17
2.1.1.10	Royal Air Force Museum (İngiltere).....	18
2.1.1.11	Verkehrshaus der Schweiz / Suisse Museum of Transport and Communication (İsviçre).....	19
2.2	TÜRKİYE’DE HAVACILIK VE HAVA MÜZELERİNİN GELİŞİMİ.....	20
2.2.1	ASKERİ HAVA MÜZELERİ.....	21
2.2.1.1	İlk Tayyare Sergilemesi Yapma Düşüncesi.....	21
2.2.1.2	İzmir-Cumaovası Hava Müzesi.....	23
2.2.1.2.1	Milli Havacılık Galerisi.....	25
2.2.1.2.2	Hava Harp ve Görev Şehitleri Bölümü.....	25
2.2.1.2.3	Komutanlarımız Köşesi.....	25
2.2.1.2.4	Atatürk ve Türk Havacılığı Köşesi.....	25
2.2.1.2.5	Maketler Galerisi.....	27
2.2.1.3	İstanbul-Yeşilköy Havacılık Müzesi.....	29

2.2.1.4	Ankara-Etimesgut Hava Müzesi.....	31
2.2.1.4.1	Türk ve Dünya Havacılığı Salonu.....	32
2.2.1.4.2	Büstler ve Flamalar Salonu.....	33
2.2.1.4.3	Kıyafetler Salonu.....	33
2.2.1.4.4	Anılar Salonu.....	33
2.2.1.4.5	Açık Sergileme Alanı.....	35
2.2.2	ÖZEL HAVA MÜZELERİ VE KOLEKSİYONUNDA HAVACILIKLA İLGİLİ OBJE BULUNDURAN MÜZELER.....	37
2.2.2.1	İstanbul-Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı.....	37
2.2.2.2	İstanbul-Rahmi M. Koç Müzesi.....	40
2.2.2.2.1	Lengerhane Binası ve Açık Teşhir Alanı.....	40
2.2.2.2.2	Hasköy Tersanesi Binası ve Açık Teşhir Alanı.....	41
2.2.2.3	Ankara-Türk Hava Kurumu Müzesi.....	44
2.3	2. BÖLÜMÜN GENEL DEĞERLENDİRMESİ.....	48
3.	İSTANBUL-YEŞİLKÖY HAVACILIK MÜZESİ.....	49
3.1	MÜZENİN KURULUŞ AMACI.....	49
3.2	MÜZENİN MİSYONU.....	49
3.3	MÜZENİN GENEL YAPISI.....	50
3.3.1	Müze Yönetimi.....	52
3.3.1.1	Yönetmelik ve Yasalar.....	52
3.3.1.1.1	HKY 87-1 (A) Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi Yönergesi.....	54
3.3.1.1.2	Askeri Müzeler Yönetmeliği.....	54
3.3.2	Müze Personeli.....	55
3.3.3	Müze Bütçesi.....	57
3.4	MÜZENİN İLETİŞİMİ.....	57
3.4.1	Müze Ziyaretçileri.....	57
3.4.2	Müzenin Sosyal ve Kültürel Etkinlikleri.....	58
3.4.3	Müzenin Araştırma ve Yayınları.....	59
3.5	MÜZENİN KOLEKSİYONU.....	60
3.5.1	Koleksiyonun Sağlanması.....	60
3.5.2	Koleksiyonun Yapısı.....	61
3.5.3	Koleksiyonun Arşivlenmesi.....	62
3.5.4	Koleksiyonun Bakım ve Koruması.....	64
3.5.5	Koleksiyonun Depolanması.....	66
3.5.6	Koleksiyonun Sergilenmesi.....	66
3.6	MÜZENİN VİZYONU VE STRATEJİLERİ.....	68

4.	ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞI VE HAVACILIK MÜZESİ SERGİLEMESİNİN BU ANLAYIŞ İÇİNDEKİ SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER.....	69
4.1	ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞININ GELİŞMESİ.....	69
4.1.1	Müzenin Eğitim İşlevinin Ortaya Çıkışı.....	69
4.1.2	Müze Eğitimi ve Sergileme.....	70
4.1.3	Sergileme Tekniklerinde Teknolojiye Bağlı Değişimler.....	72
4.1.4	Müze Eğitim Etkinlikleri.....	73
4.2	ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞI İÇİNDE MÜZENİN SERGİLEME SORUNLARI.....	75
4.3	SORUNLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLERDE İZLENECEK YÖNTEM.....	78
4.4	MÜZENİN SERGİLEME SALONLARININ MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER.....	84
4.4.1	KAPALI SERGİLEME ALANLARI.....	84
4.4.1.1	Şeref Salonu.....	88
4.4.1.1.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	88
4.4.1.1.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	95
4.4.1.2	Türk Havacılığı Salonu.....	98
4.4.1.2.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	98
4.4.1.2.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	104
4.4.1.3	Geçiş Salonu.....	121
4.4.1.3.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	121
4.4.1.3.2	Yeni Sergileme Önerisi: Akrobasi ve Akrotim Salonu.....	124
4.4.1.4	H.K.Komutanları Büstleri Salonu.....	128
4.4.1.4.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	128
4.4.1.4.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi.....	130
4.4.1.4.3	Yeni Sergileme Önerisi.....	131
4.4.1.5	Dünya Havacılığı Salonu.....	133
4.4.1.5.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	133
4.4.2.5.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	138
4.4.1.6	Hangar.....	141
4.4.1.6.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	141
4.4.1.6.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	145
4.4.1.6.3	Hangarda Sergilenen Uçakların Resimleri.....	155
4.4.1.7	Motor Salonu.....	160
4.4.1.7.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	160
4.4.1.7.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	163

4.4.1.8	Anılar Salonu.....	168
4.4.1.8.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	168
4.4.1.8.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	173
4.4.1.9	Silahlar Salonu.....	180
4.4.1.9.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	180
4.4.1.9.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	184
4.4.1.10	Kıyafetler Salonu.....	189
4.4.1.10.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	189
4.4.1.10.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	193
4.4.2	AÇIK SERGİLEME ALANLARI.....	197
4.4.2.1	Sergilemenin Mevcut Durumu.....	197
4.4.2.1.1	I Numaralı Teşhir Alanı.....	197
4.4.2.1.2	II Numaralı Teşhir Alanı.....	199
4.4.2.1.3	Bahçede Yeşil Alana Yerleştirilen Objeler.....	201
4.4.2.2	Sergileme Sorunlarının Değerlendirilmesi ve Öneriler.....	204
5.	SONUÇ.....	210
	KAYNAKLAR.....	212
	EKLER.....	218
EK 2.1.1.1	Yurt dışında bulunan müzelere yollanan İngilizce anket.....	218
EK 2.1.1.2	Yurt dışında bulunan müzelere yollanan anketin Türkçesi.....	227
EK 2.2.1.2.1	26 Ekim 1972 tarihli İzmir-Cumaovası Hava Müze Komutanlığı tarafından, Hava Eğitim Komutanlığı'na gönderilen "Hava Müzesinin İntikali" konulu emir.....	236
EK 2.2.1.2.2	01 Şubat 1979 tarihli İzmir-Cumaovası Hava Müze Komutanlığı tarafından, Hava Eğitim Komutanlığı'na gönderilen "Hava Müzesinin Nakli ve Yeni Kuruluş, Kadro Teklifi" konulu emir.....	245
EK 2.2.1.2.3	08 Haziran 1974 tarihli Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından Yayınlanan "Hava Müze Projesinin Hazırlanması" konulu emir.....	247
EK 3.2.1	Mayıs 1990 tarihli Hava Harp Okulu Komutanı tarafından Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na gönderilen "Hava Müzesi Projesinin Geliştirilmesi" konulu emir.....	248
EK 3.5.3.1	Havacılık Müzesi envanter defteri uçaklar bölümü kayıtları.....	249
EK 3.5.3.2	Havacılık Müzesi ikmal kayıtları uçaklar bölümü kayıtları.....	252
EK 3.5.3.3	Havacılık Müzesi envanter defteri madalyalar bölümü kayıtları.....	254
EK 3.5.3.4	Havacılık Müzesi envanter defteri büstler bölümü kayıtları.....	261
EK 3.5.3.5	Havacılık Müzesi envanter defteri yazılı belgeler bölümü kayıtları.....	263
EK 3.5.3.6	Havacılık Müzesi envanter defteri giysiler bölümü kayıtları.....	266
EK 3.5.3.7	Havacılık Müzesi envanter defteri silahlar bölümü kayıtları.....	269
EK 3.5.3.8	Havacılık Müzesi envanter defteri şiltler bölümü kayıtları.....	274
EK 3.5.3.9	Havacılık Müzesi ikmal kayıtları model uçaklar bölümü kayıtları.....	278
EK 3.5.3.10	Havacılık Müzesi ikmal kayıtları bayrak ve flamalar bölümü kayıtları.....	287
EK 3.5.3.11	Havacılık Müzesi ikmal kayıtları muhabere cihazları bölümü kayıtları.....	288

EK 3.5.3.12	Havacılık Müzesi ikmal kayıtları diğer objeler bölümü kayıtları.....	289
EK 4.4.1.1	Gışeden sonra yerleştirilecek olan müzenin yerleşim planı.....	290
EK 4.4.1.2	Müze binasının önüne yerleştirilecek olan kapalı sergileme salonlarını gösteren plan.....	291
EK 4.4.1.1.1	Türkiye’de hava müzelerinin gelişimi ve Yeşilköy-Havacılık Müzesi genel bilgi panosu.....	292
EK 4.4.1.1.2	Türk Hava Kuvvetleri ve Teşkilat Şeması genel bilgi panosu.....	293
EK 4.4.1.1.3	Hangi Flama Nerede? bilgi panosu.....	294
EK 4.4.1.3.1	Akrobasi ve Akrotim salonu, salon adı yazısı ve genel bilgi panosu.....	295
EK 4.4.1.3.2	Akrobasi ve Akrotim salonunda yer alacak bilgi panoları.....	297
EK 4.4.1.5.1	Dünya havacılığı salonu, salon adı ve genel bilgi panosu.....	305
EK 4.4.2.1	Açık alan sergilemesinin girişine yerleştirilecek açık sergileme alanı planı üzerinde sergilenen objeler ve listesi.....	306
EK 4.4.2.2	Açık alan sergilemesinin girişine yerleştirilecek yön tabelası.....	307
ÖZGEÇMİŞ.....		308

KISALTMALAR LİSTESİ

Alb.	Albay
Bkz.	Bakınız
Dz.K.K.	Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
Gen.	General
H.H.O.	Hava Harp Okulu
H.K.K	Hava Kuvvetleri Komutanlığı
H.O.	Hava Okulu
HİBM	Hava İkmal Bakım Merkezi
HP	Beygir gücü
Hv.	Hava
Kd.	Kıdemli
K.lığı	Komutanlığı
KİBM	Kayseri Hava İkmal Bakım Merkezi
Kur.	Kurmay
ICOM	Uluslararası Müzeler Konseyi
Lb	Libre
Ltd.	Limited
Müh.	Mühendis
Org.	Orgeneral
Plt.	Pilot
PZL	Pezetel
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
Tğm.	Teğmen
TOMTAŞ	Tayyare Otomobil Motor Türk Anonim Şirketi
Ünv.	Üniversite
vb.	ve benzeri
Yay.	Yayın
Yd.	Yedek
VİP	Özel kişi
Yük.	Yüksek
Yzb.	Yüzbaşı
Y.T.Ü. S.B.E.	Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

RESİM LİSTESİ

- Resim 2.2.1.1.1** Düşen uçakların halka gösterilmesi, 1918-Galata Tayyare Depo Müdürlüğü
- Resim 2.2.2.2.2** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi
- Resim 2.2.2.2.3** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi Kütüphanesi
- Resim 2.2.2.2.4** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi
- Resim 2.2.2.2.5** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Milli Havacılık Galerisi
- Resim 2.2.2.2.6** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hava Harp ve Görev Şehitleri Bölümü
- Resim 2.2.2.2.7** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Komutanlarımız Köşesi
- Resim 2.2.2.2.8** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Maketler Galerisi
- Resim 2.2.2.2.9** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hangar
- Resim 2.2.2.2.10** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hangar
- Resim 2.2.2.2.11** İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hangar-F-84F uçağı
- Resim 2.2.1.3.1** İstanbul-Yeşilköy-Havacılık Müzesi
- Resim 2.2.1.3.2** İstanbul-Yeşilköy-Havacılık Müzesi
- Resim 2.2.1.4.1** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi
- Resim 2.2.1.4.2** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Türk ve Dünya Havacılığı salonu
- Resim 2.2.1.4.3** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Büstler ve Flamalar salonu
- Resim 2.2.1.4.5** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Kıyafetler salonu
- Resim 2.2.1.4.6** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Kıyafetler salonu
- Resim 2.2.1.4.7** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Anılar salonu
- Resim 2.2.1.4.8** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Açık sergileme alanı
- Resim 2.2.1.4.9** Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Mavi Dünya-T-33 similatör cihazı
- Resim 2.2.2.1.1** Askeri Müze Kültür Sitesi Komutanlığı genel görünümü
- Resim 2.2.2.1.2** Askeri Müze'nin bahçesinde sergilenen F-104 savaş uçağı
- Resim 2.2.2.1.3** Askeri Müze'nin bahçesinde sergilenen OH-13 S gözetleme ve eğitim helikopteri
- Resim 2.2.2.2.1** Rahmi M. Koç Müzesi'nin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen büyük uçak maketleri
- Resim 2.2.2.2.2** Rahmi M. Koç Müzesi'nin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen büyük uçak maketleri, uçak motorları
- Resim 2.2.2.2.3** Rahmi M. Koç Müzesi'nin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen pilot başlıkları

- Resim 2.2.2.2.4** Rahmi M. Koç Müzesi'nin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen Wright kardeşlerin yaptığı ilk motorlu uçağın maketi
- Resim 2.2.2.2.5** Rahmi M. Koç Müzesi'nin Hasköy Tersane binası girişinde yer alan F-104 savaş uçağı
- Resim 2.2.2.2.6** Rahmi M. Koç Müzesi'nin Hasköy Tersane binası otoparkında yer alan DC-3 yolcu uçağı
- Resim 2.2.2.3.1** Türk Hava Kurumu Müzesi'nin genel görünümü
- Resim 2.2.2.3.2** Müzenin kapalı sergileme salonu
- Resim 2.2.2.3.3** Hazerfan Ahmet Çelebi'nin Galata Kulesi'nden uçuşunu simgeleyen rölyef
- Resim 2.2.2.3.4** Lagari Hasan Çelebinin Sarayburnu'ndan roketle uçuşunu simgeleyen rölyef
- Resim 2.2.2.3.5** THK-4 Planörünü Uçuran El heykeli
- Resim 2.2.2.3.6** Açık alanda sergilenen uçakların genel görünümü
- Resim 2.2.2.3.7** Açık alanda sergilenen Pezetel uçağı
- Resim 2.2.2.3.8** Açık alanda sergilenen THK 15 (Uğur) uçağı
- Resim 4.4.1.1** Müzenin girişinde sundurma üzerinde bulunan yazı
- Resim 4.4.1.2** Müzenin giriş ve çıkış kapılarının arasındaki duvar üzerinde bulunan yazı
- Resim 4.4.1.1.1** Şeref salonu genel görünümü
- Resim 4.4.1.1.2** Şeref salonu giriş kapısı tarafı genel görünümü
- Resim 4.4.1.1.3** Ana girişin kapısının sağ tarafında yer alan vestiyer, sergi düzenlemesi, sinema salonu girişi
- Resim 4.4.1.1.4** Ana girişin kapısının sağ tarafında yer alan sergi düzenlemesi
- Resim 4.4.1.1.5** Sinema salonunun genel görünümü
- Resim 4.4.1.1.6** Satış reyonu
- Resim 4.4.1.1.7** Ana girişin kapısının sağ tarafında yer alan sergi salonlarının çıkış ve idari kısmın giriş-çıkış kapısı
- Resim 4.4.1.1.8** Ana girişin kapısının karşısında yer alan rölyef
- Resim 4.4.1.1.9** Şeref salonu girişinin sol tarafında yer alan sergileme
- Resim 4.4.1.2.1** Türk Havacılığı salonu genel görünüm
- Resim 4.4.1.2.2** Trablusgarp Savaşı vitrin sergilemesi içinde bulunan orijinal obje, Deperdussin tayyaresi kanat tamir bezi
- Resim 4.4.1.2.3** Dünya Savaşı-2 vitrin sergilemesinde yer alan orijinal pilot gözlüğü ve tayyare maketi

- Resim 4.4.1.5.3** Yerden Yükselişe Doğru vitrin sergilemesi içinde yer alan planör maketi
- Resim 4.4.1.5.4** Hava Gemiciliğinin Gelişimi ve Sonu vitrin sergilemesi içinde yer alan küçük zeplin maketi
- Resim 4.4.1.5.5** I. Dünya Savaşı vitrin sergilemesi içinde yer alan oksijen maskesi
- Resim 4.4.1.5.6** II. Dünya Savaşı 2 vitrin sergilemesi içinde yer alan oksijen maskesi
- Resim 4.4.1.5.7** İlk Uzay Uçuşları vitrin sergilemesi içinde yer alan iki tane uydu maketi ve bir tane uzay pilotu brövesi
- Resim 4.4.1.5.8** Ay'da İlk Adımlar vitrin sergilemesi içinde yer alan apollo uzay aracı maketi, iki tane zarf ve bir tane resim
- Resim 4.4.1.5.8** Dünya Havacılığı salonu, Astronotlar Panosu
- Resim 4.4.1.6.1** Hangar genel görünüm
- Resim 4.4.1.6.2** Hangar genel görünüm
- Resim 4.4.1.6.3** Hangar girişinin sol tarafı motor ve anılar salonuna girişinde bulunduğu kısmın genel görünümü
- Resim 4.4.1.6.4** Similatör cihazı
- Resim 4.4.1.6.5** F-104 uçağı similitör cihazı
- Resim 4.4.1.6.6** RAF Müzesi uçak ve motor sergilemesi
- Resim 4.4.1.6.7** Norwegian Air Force Müzesi uçak ve motor sergilemesi
- Resim 4.4.1.6.8** Hangarda yerde sergilenen pervaneler
- Resim 4.4.1.6.9** Aviation Museum (Çek Cumhuriyeti)
- Resim 4.4.1.6.10** Deutsches Müzesi planör sergilemesi
- Resim 4.4.1.6.11** Hangar, yamaç planörü sergilemesi
- Resim 4.4.6.1.12** F-100 ve F104 uçaklarının pilot sandalyeleri
- Resim 4.4.1.6.13** Uçak ve helikopter için kullanılan etiket panosu
- Resim 4.4.1.6.14** Miles Magister-I Uçağı
- Resim 4.4.1.6.15** Grigrowicht M-5 Uçağı
- Resim 4.4.1.6.16** KİBM Mavi Işık G Uçağı
- Resim 4.4.1.6.17** Altın Kanatlar Uçağı
- Resim 4.4.1.6.18** The Piper PA-18 Super Cub 95 Uçağı
- Resim 4.4.1.6.19** De Havilland Dominie 1
- Resim 4.4.1.6.20** Cutiss Falcon CW 22 Uçağı
- Resim 4.4.1.6.21** Uğur 44 Kuş Uçağı
- Resim 4.4.1.6.22** P.Z.L. XXIV (Pezetel) Uçağı
- Resim 4.4.1.7.1** Motor salonu giriş sağ taraf sergilemenin genel görünümü

- Resim 4.4.1.2.4** İstanbul - İskenderiye Hava Seferi vitrin sergilemesinde yer alan Fethi Bey'e ait eldiven, ilk hava postasının Osmanlıca belgelerinin fotokopisi, Fethi Bey'e ait madalyanın ön ve arka yüzünün örneği
- Resim 4.4.1.2.5** Düşman tayyaresinin Beyazıt meydanına attığı bombadan bir parça
- Resim 4.4.1.2.6** Yzb. Fazıl Bey'in 1918 yılında İstanbul semalarında beş İngiliz uçağı ile yaptığı hava savaşını anlatan Nejat BEŞE'ye ait yağlı boya tablo
- Resim 4.4.1.2.7** Atine Seyahati vitrin sergilemesinde bulunan pilot gözlüğü
- Resim 4.4.1.2.8** Hazerfan Ahmet Çelebi, Selçuk Kartalı ve Lagari Hasan Çelebi vitrin sergilemesi görünümü
- Resim 4.4.1.2.9** Kurtuluş Savaşı panosu ve İlk Uzun Mesafeli Uçuşlar vitrini sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.2.10** Moskova Seyahati panosu, Yzb. Fazıl Bey'in İstanbul semalarında İngiliz Filosu ile yaptığı hava savaşı vitrini ve Atina Seyahati vitrini genel görünümü
- Resim 4.4.1.2.11** Atlantığı aşan ilk Türk Pilotları vitrini, Kıbrıs Barış Harekatı vitrini ve Cumhuriyet dönemi panosu genel görünümü
- Resim 4.4.1.2.12** I. Dünya Savaşı-3 vitrin sergilemesi
- Resim 4.4.1.2.13** Uçak maketlerinin sergilendiğı vitrin
- Resim 4.4.1.2.14** Uçak maketleri sergileme şekli
- Resim 4.4.1.2.15** İstanbul-İskenderiye Hava Seferi vitrin sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.3.1** Geçiş salonu genel görünümü
- Resim 4.4.1.3.2** Üstğ. Ali Rıza Bey'in büstü ve 1915 yılında Çanakkale'de düşürülen Fransız uçağına ait pervane
- Resim 4.4.1.3.3** Salonun ortasında bulunan vitrinde sergilenen uçak maketlerinin önden görünümü
- Resim 4.4.1.3.4** Silahlar salonunda bulunan Akrotim Takımları ve Türk Yıldızları sergilemesi genel görünüm
- Resim 4.4.1.3.5** Türk Havacılığı salonundan geçiş salonuna giriş kapısının iki yanında yer alan salon adının ve genel bilgi panosunun konulacağı yüzeyler
- Resim 4.4.1.4.1** Hava Kuvvetleri Komutan büstleri salonu sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.4.2** Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri salonuna giriş kapısı genel görünüm
- Resim 4.4.1.5.1** Dünya havacılığı salonu sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.5.2** Balon çağı vitrin sergilemesinin içinde yer alan balon maketi

- Resim 4.4.1.7.2** Motor salonu giriş sol taraf sergileme genel görünüm
- Resim 4.4.1.7.3** Kalamazoo Müzesi, motor sergilemesi
- Resim 4.4.1.7.4** Kalamazoo Müzesi, motor sergilemesi
- Resim 4.4.1.8.1** Anılar salonu sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.8.2** Madalya, Nişan ve Bröve vitrini sergilemesinin genel görünüm
- Resim 4.4.1.8.3** Göklerden Gönüllere İnenler Köşesi
- Resim 4.4.1.8.4** Fethi Bey'in şehit düştüğü tayyarenin pervanesi
- Resim 4.4.1.8.5** Anılar salonu girişten sağ taraf vitrin sergilemesi genel görünümü
- Resim 4.4.1.8.6** Anılar salonu girişten sol taraf vitrin sergilemesi genel görünüm
- Resim 4.4.1.8.7** Anılar salonu orta vitrin sergilemesi genel görünümü
- Resim 4.4.1.9.1** Silahlar salonu sergilemesi genel görünüm
- Resim 4.4.1.9.2** Silahlar salonu sol taraf sergileme genel görünüm
- Resim 4.4.1.9.3** Çeşitli muhabere ve seyrüsefer cihazları
- Resim 4.4.1.9.4** Sağ taraf vitrin sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.9.5** Orta vitrin sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.9.6** Sol taraf vitrin sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.10.1** Kıyafetler salonu sergilemesi genel görünüm
- Resim 4.4.1.10.2** Hava Kuvvetleri Komutanlığı köşesi
- Resim 4.4.1.10.3** Hava Harp Okulu köşesi sergilemesi genel görünüm
- Resim 4.4.1.10.4** Sağ taraf vitrin sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.10.5** Orta vitrin sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.1.10.6** Sağ vitrin sergilemesinin genel görünümü
- Resim 4.4.2.1** I numaralı teşhir alanı genel görünüm
- Resim 4.4.2.2** II numaralı teşhir alanı sergilemesi genel görünümü
- Resim 4.4.2.3** Uçaksavar silahları genel görünümü
- Resim 4.4.2.4** Teşhir alanlarının hemen arkasındaki yeşil alana yerleştirilmiş uçaklar
- Resim 4.4.2.5** Müze girişinin sağ tarafında yer alan büstlerin genel görünümü
- Resim 4.4.2.6** 1. Dünya Savaşı (1914-1918) hava şehitleri için Safraköy'de dikilen anıt

PLAN LİSTESİ

- Plan 3.3.1** Havacılık Müzesi genel vaziyet planı (Ölçek: 1/1000)
- Plan 3.3.2** Havacılık Müzesi kafeterya planı (Ölçek: 1/100)
- Plan 4.4.1** Havacılık Müzesi sergileme alanları genel planı (Ölçek: 1/1000)
- Plan 4.4.1.1.1** Şeref salonunun 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.2.1** Türk Havacılığı salonu 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.2.4** 20. vitrin sergilemesinin yeni düzen şeması
- Plan 4.4.1.3.1** Geçiş salonu 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.4.1** Hava Kuvvetleri Komutan büstleri salonu 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.4.2** Yeni sergileme düzeninde, Hava Kuvvetleri Komutanları'nın tanıtımında uygulanabilecek örnek plan
- Plan 4.4.1.5.1** Dünya Havacılığı salonu 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.6.1** Uçak hangarı 1/200 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.6.2** Hangarın yeni sergileme düzeninde objeler numaralandırılmış 1/200 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.8.1** Anılar salonu 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.9.1** Silahlar salonu 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.1.10.1** Kıyafetler salonu 1/100 ölçekli planı
- Plan 4.4.2.1** Açık sergileme alanı 1/1000 ölçekli planı
- Plan 4.4.2.2** Açık sergileme alanı 1/1000 ölçekli yeni sergileme önerisi planı

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1.2.2	Hava Müze Komutanlığı personel teşkilat şeması
Tablo 4.4.1.1.1	Şeref salonu sergilemesinde bulunan objeler
Tablo 4.4.1.2.1	Türk Havacılığı salonu sergilemesinde pano ve vitrinlerde yer alan konu ve objelerin listesi
Tablo 4.4.1.2.2	Türk Havacılığı salonu vitrin ve pano sergilemesi yeni düzenlemesinin konu başlıklarının listesi
Tablo 4.4.1.3.1	Geçiş salonu sergilemesinde bulunan objelerin listesi
Tablo 4.4.1.4.1	Hava Kuvvetleri Komutan büstleri salonu sergilemesinde yer alan objelerin listesi
Tablo 4.4.1.5.1	Dünya Havacılığı salonu sergilemesinde pano ve vitrinlerde yer alan konu ve objelerin listesi
Tablo 4.4.1.5.1	Dünya Havacılığı salonu yeni sergileme düzeninde pano ve vitrinlerde yer alan konuların listesi
Tablo 4.4.1.6.1	Hangar sergilemesinde yer alan objeler
Tablo 3.4.1.6.2	Yeni hangar sergileme önerisinde kullanılacak objelerin listesi
Tablo 4.4.1.7.1	Motor salonu sergilemesinde yer alan objeler
Tablo 4.4.1.8.1	Anılar salonu sergilemesinde yer alan objelerin listesi
Tablo 4.4.1.8.2	Yeni sergileme düzeninde sol taraf vitrinde kullanılacak olan objelerin listesi
Tablo 4.4.1.9.1	Silahlar salonu sergilemesinde bulunan objelerin listesi
Tablo 4.4.1.10.1	Kıyafetler salonu sergilemesinde bulunan objelerin listesi
Tablo 4.4.2.1	I numaralı açık teşhir alanında sergilenen uçakların listesi
Tablo 4.4.2.2	II numaralı açık teşhir alanında sergilenen objelerin listesi
Tablo 4.4.2.3	Bahçede yeşil alan üzerinde sergilenen objelerin listesi
Tablo 4.4.2.4	Açık alan yeni sergileme düzeninde yerleştirilen objelerin listesi

ÖNSÖZ

1998 yılında İstanbul Üniversitesi, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalından mezun olduğumda tek isteğim yüksek lisans yapmak ve eğitimimle ilgili bir işte çalışmaktı. 1998 yılı sonunda Hava Harp Okuluna bağlı Hava Müze Komutanlığı'nda Müze Rehberi olarak göreve başladım. Aynı dönemde İstanbul Üniversitesi, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimime başladım.

Sanat Tarihi Yüksek Lisans programında ders aşamasını bitirerek tez aşamasına geldim. Tez konumu görev yerimle ilgili seçmek istediğimde hocalarımın tepkileri şaşırtıcıydı. Çünkü müzecilik Sanat Tarihi eğitiminin içinde verilen bir dersti ve şu an ne tür müze olursa olsun orda çalışanlar Arkeoloji ve Sanat Tarihi mezunuydu. Ama hocalarım Havacılık Müzesi'ni bir teknoloji tarihi müzesi kabul ettiklerini ve bunun Sanat Tarihiyle ilgisi olmadığını savunuyordu.

İş arkadaşım Müze Uzmanı Nurettin GÜL'ün önerisiyle yatay geçiş için Yıldız Teknik Üniversitesi'ne başvurdum. Tez aşamasında geçiş yapıyordum ancak iki programın dersleri birbiriyle uyuşmayınca üç dönem de müzecilik derslerini tamamladım ve tez aşamasına geldim.

Uğruna Sanat Tarihi Yüksek Lisansını bıraktığım Havacılık Müzesi, Müzecilik Yüksek lisans programında tez konum oldu. “Havacılık Müzesi Koleksiyonu Sergilemesinin Çağdaş Müzecilik Anlayışı İçinde Yeniden Düzenlenmesi” konusunu almama eğitimim sırasında aldığım derslerle, müzede görev yaptığım sırada yaşadığım çelişkiler sebep oldu.

Türkiye'nin kendi dalında en büyük ve iyi koleksiyonuna sahip olan Havacılık Müzesi'nde okul gruplarına rehberlik yaparken koleksiyonun sergilenme şeklinden dolayı yaşadığım sorunların nedenlerini, eğitim gördükçe anladım ve çözüm yolları üretmeye başladım.

Tez aşamasına geldiğimde çalıştıkça muhteşem olduğunu anladığım bu koleksiyonu ziyaretçiye en iyi yoldan nasıl anlatabilirim sorusuna yanıt olarak bu tez ortaya çıktı.

Yeni düzenleme yaparken koyduğumuz kıstaslar vardı. Tezde salonların şekli ve sabit vitrinler değiştirmeden elimizdeki malzemelerle ve kısıtlı eklemelerle diğer bir ifadeyle az masraf çok emekle neler yapabileceğimizi ortaya koyduk. Gönül isterdi ki sınırsız bir bütçemiz olsaydı da dünya ölçeğinde en yeni teknolojiyi kullanarak yepyeni bir sergileme yapsaydık. Ama

amacımız tezde olmayacak bir hayali yazmak yerine imkanlar dahilinde olabilecek değişiklikleri yazmak oldu.

Eğitimim sırasında ve tez aşamasında bana olanak tanımasının yanında yardımını ve desteğini hiç esirgemeyen Müze Komutanı Hv.Yük.Müh.Kd.Alb.Dr. Güray TEZER'e, bana yepyeni ufuklar açan, bizimle uğraşmaktan yılmayan hocam Prof. Tomur ATAGÖK'e, beni hep iyiye ve ileriye teşvik eden Prof. Dr. Ajun KURTER'e, tezime katkısından dolayı Y.T.Ü. Öğretim Görevlisi Sedat GÖKSU'ya, bu eğitimi almama vesile olmakla kalmayıp göreve başladığım ilk günden beri yanımda olan Müze Uzmanı Nurettin GÜL'e, çalışmalarım sırasında yanımda olan ve destekleyen Damla ATLAN'a, başım sıkıştığında imdadıma yetişen Y.T.Ü.'de Asistan Kadriye TEZCAN ve Asistan Nevra ERTÜRK'e teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Tezin konusu olan Havacılık Müzesi 16 Ekim 1985 yılında İstanbul-Yeşilköy'de açılmıştır. Toplam 65.000 m² alan üzerine kurulmuş olan müzenin 15.000 m²'de açık ve kapalı iki ana bölümde sergileme yapılmaktadır. Tezin amacı müzenin sergileme alanlarında ki sorunlarına çağdaş müzecilik anlayışından hareketle çözüm önerileri getirmektir.

Tezin hazırlanması sırasında müze koleksiyonu ve sergilemesinde bulunan bütün obje ve bilgiler bilgisayar ortamında hazırlanarak tezin esas kaynağı oluşturulmuştur. Dünya ve Türkiye'de hava müzeleri ile ilgili araştırma ve anket çalışması yapılmıştır. Çağdaş müzecilik anlayışı, sergileme teknikleri, havacılık tarihi ve Yeşilköy Hava Müzesi'nin yapısı ile ilgili araştırma yapılmıştır.

Tezin giriş bölümünden sonra ikinci bölümünde, dünyada ve Türkiye'de hava müzelerinin gelişiminden bahsedilmiştir. Böylece Yeşilköy-Havacılık Müzesi'nin dünya ve Türkiye ölçeğinde yeri ve önemi gösterilmek istenmiştir. Üçüncü bölümde Yeşilköy-Havacılık Müzesi'nin genel yapısı, iletişimi, koleksiyonu, amacı, misyonu, vizyonu ve stratejilerine yer verilerek müze genel olarak tanıtılmıştır.

Türkiye'de en büyük ve dünya ölçeğinde de iyi bir koleksiyona sahip Yeşilköy-Havacılık Müzesi sergilemesinde halen devam eden bir tarih ve teknolojiyi yansıttığı için değişmeye ihtiyaç duymaktadır. Koleksiyonun önemini gösterememesinin nedenleri sergileme sorunlarından kaynaklanmaktadır. Tez çalışmasının dördüncü bölümünde sergileme sorunlarının giderilmesi için çalışma yapılmıştır. Öncelikle çağdaş müzecilik anlayışının gelişmesinden bahsedilmiştir. Daha sonra müzeyi gezen ziyaretçinin ihtiyaçları esas alınarak, salonların şekli ve sabit vitrinleri değiştirilmeden her salonunun sergileme sorunları açıklanmıştır. Çağdaş müzecilik anlayışı doğrultusunda sorunlara çözüm önerileri verilmiştir. Bu yapılırken her salonda belli bir sergileme tipi ve amacı doğrultusunda objelerin yerleştirilmesine, salon adı, bilgi panosu ve etiketlerin, müze ziyaretçisinin yönlendirilmesi, bilgilendirilmesi için yapılmasına dikkat edilmiştir.

Sonuç olarak Yeşilköy-Havacılık Müzesi koleksiyonu için, çağdaş müzecilik anlayışında hem müze hem de ziyaretçi için daha verimli bir sergileme önerisi verilmiştir.

ABSTRACT

The Aviation Museum which is the main theme of the thesis was established on october 16th, 1985 in Yeşilköy İstanbul. The Museum was built on a surface of 65.000 m². On the other hand the act of display takes place in two separate sections, which are 15.000 m². indoors and outdoors. The main purpose of this thesis is to come up with some solutions for the problems ocurring in museum's display considering the contemporary museology.

In the preparation phase of the thesis all the objects and information about the museum collection and display were produced in the computer environment and the main source of the thesis was created. Extended research and surveys about the world and Turkey's aviation museums.Were completed. This extended research includes the contemporary museology, displaying techniques, aviation history and the structure of Yeşilköy Aviation Museum.

After the introduction, the development of the aviation museums in Turkey and in the world was mentioned in the second part of the thesis. In this manner, the place and the importance of the Yeşilköy Aviation Museum was meant to be shown in the scale of world standards. In the third part, the general structure, communication, collection, purpose, mission, vision and strategies and the general information about museum were given.

Yeşilköy Aviation Museum, which is the Turkey's biggest museum in the field with a great collection in the world's scale needs some changes in its displaying techniques because of its role of reflecting a continious history and technology. The misrepresentation of the collection's importance is caused by the problems in display. So, the fourth part of the thesis is written about the efforts given in dealing with the problems in display. The development of the contemporary museology was mentioned in the first place. Afterwards, considering the visitors desires and needs as a priority each room's display problems were revealed without changing the rooms a shape and stable show cases. Some suggestions were stated for these problems according to the contemporary museology. While doing this, great attention was paid to the display type of each room, the location of the objects according to their type and purpose, the room names, the information boards and the effectiveness of the labels in guiding and informing the visitors.

In conclusion, a more efficient display suggestion was stated in the contemporary museology for both the museum and the visitors for the Yeşilköy Aviation Museum collection.

1. GİRİŞ

Türkiye de havacılıkla ilgili ilk müze, 1971 yılında İzmir-Cumaovası'nda açılan Hava Müzesi'dir. Müzenin şehir merkezine uzak olması nedeniyle zamanla ziyaretçi sayısının azalması ve bitişiğinde yer alan havaalanının da genişletilmesine karar verilmesi nedeniyle müzenin taşınmasına 1978 yılında karar verilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda mevkii, ziyaretçi olanakları, geliştirme ve idame kolaylıkları, ile hava birliğinin de kuruluş yeri olması ve taşıdığı tarihi önem dikkate alınarak, müze için en uygun yer olarak İstanbul-Yeşilköy Hava Harp Okulu sınırları içerisinde bulunan Askeri Havaalanı'nın bitişiğindeki alan seçilmiştir. 1980 yılında başlayan inşaa çalışmaları sonunda müze 16 Ekim 1985'de açılmıştır.

Yeşilköy-Havacılık Müzesi, İzmir-Cumaovası'ndan Hava Müzesi'nin taşınmasıyla Türkiye'nin ilk ve günümüzde en büyük koleksiyona sahip hava müzesi olmuştur.

Müzenin açılışından bu yana geçen on yedi senede koleksiyonu itibariyle yakın tarihi ve gelişen teknolojiyi yansıtan müzenin tanınmasıyla özellikle okullar ve öğrenciler için müze, bir eğitim yeri konumuna gelmiştir. Bugün yıllık ortalama elli bin olan ziyaretçi sayısının yarısı okul gruplarından oluşmaktadır.

Tezin konusu "Havacılık Müzesi Koleksiyonu Sergilemesinin Çağdaş Müzecilik Anlayışı İçinde Yeniden Düzenlenmesi" dir. Bu konunun seçilmesi, okul gruplarıyla direk iletişimde bulunduğumuz rehberlik hizmeti ve diğer ziyaretçilerle diyaloglar sırasında yaşanan tecrübelerden kaynaklanmaktadır. Ayrıca müzede on yedi yıldır süren bir sergileme bulunmaktadır. Ancak müze halen devam eden bir teknoloji tarihini anlatmaktadır. Bu nedenle de gününü yakalayan, gerisinde kalmayan bir müze sergilemesi gerekmektedir.

Havacılık Müzesi on yedi yıl önce çağdaş müzecilik anlayışı içinde kurulmuştu. Çünkü o dönemde dünyada olmasa da Türkiye'de bir müzenin müze olarak tasarlanmış bir binasının, kafeteryasının, satış reyonunun, otoparkının, sinema salonunun olması çağdaş müzeciliğin temelini oluşturmaktaydı. Ancak 2002 yılında çağdaş müzecilik anlayışı teknolojiye bağlı değişimler görmüştür.

Müzenin tanımı koleksiyonunu ziyaretçiye göstermesiyle ortaya çıkmaktadır. Çağdaş müzecilik de ise sergileme, eğitim amaçlı yapılmaktadır. Müze ile ziyaretçi arasında kurulan ikili ilişkinin başlangıcında eylemi bilinçle kuran müze ve eyleme duygularıyla katılan ziyaretçi vardır. Müze amacını, stratejisini belirlemeli ve bu doğrultuda ziyaretçisini yönlendirmelidir.

Çağdaş müzecilik anlayışından yola çıkarsak Havacılık Müzesi'nde bugün yaşanan sorun müzenin ziyaretçisini tam olarak yönlendirememesinden kaynaklanmaktadır. Müze koleksiyonu sergilemesi ile kendini tam olarak ifade edememektedir. Sergilemedeki sorun koleksiyonun gruplandırılmasında ve sergilemeye destek olan yazılı malzemenin ziyaretçiye belli bir amaç doğrultusunda verilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Bu tezde müzenin koleksiyonunun sergilemesi ile ilgili sorunlar ele alınmaktadır. Bu sorunların giderilmesi sırasında müze yapısı ve sabit vitrinler değiştirilmeyecek, sadece koleksiyonun yerleri ve yazılı malzemeler değiştirilecektir. Çünkü amaç kısıtlı olan maddi imkanlar zorlanmadan koleksiyonun sergilemesi için, çağdaş müzecilik anlayışında, eğitim amaçlı ve ziyaretçinin anlayabileceği, zevk alabileceği, müzeden ayrılırken havacılıkla ilgili bazı temel bilgilerin öğrenildiği bir düzenleme için öneriler yapmaktır.

Yeni yapılacak düzenleme ile ilgili önerilerin verildiği bu tez üç ana bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde dünyada ve Türkiye'de hava müzelerinin gelişimi anlatılarak örnekler verilmiştir. Üçüncü bölümde tezin konusu olan İstanbul-Yeşilköy Havacılık Müzesi'nin genel yapısından bahsedilmiştir. Dördüncü bölümde ise sergileme sorunlarının anlaşılabilmesi için öncelikle çağdaş müzecilik anlayışından, bu anlayışla değişen sergileme tekniklerinden ve müze ile ziyaretçi arasında diyalog kurmak için sergileme ye paralel olarak yapılan eğitim etkinliklerinden bahsedilmektedir. Daha sonra müze salonları tek tek ele alınarak sorunlar değerlendirilerek çözüm önerilerinde bulunmaktadır. Tezin son bölümü olan sonuç bölümünde ise Türkiye müzeleri ve Yeşilköy-Havacılık Müzesi'nin müze politikasını iletişim politikası temeline dayandırdığı bir sergileme politikası oluşturması gerektiğinin önerisi verilmiştir.

Tezin hazırlanması sırasında öncelikle müze sergilemesinde mevcut durumun belgelenmesi amacı ile bütün objelerin fotoğrafları çekilerek, sergilemeye destek olan bütün bilgiler toplanarak tamamı bilgisayar ortamında birleştirilmiş, üç yüz elli sayfalık bir çalışma hazırlanmıştır. Bu çalışmadan tez hazırlanırken kaynak olarak faydalanılmıştır. Yurt dışında

bulunan hava müzeleri ile ilgili müze kütüphanesinde bir araştırma yapılarak altı yüz elli adet müze adresi çıkarılmıştır. Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde anket hazırlanarak bu anketten yurtdışında otuz ülkede otuz sekiz müzeye yollanmıştır. Yollanan anketlerden on bir adetsinin cevabı gelmiş ve bunlar tezin 2.1. bölümünde değerlendirilmiştir. 2.2. bölümün yer alan Türkiye’de bulunan hava müzeleri ve koleksiyonunda havacılıkla ilgili obje bulunduran müzelerde de bu anket çalışması uygulanmıştır. 3. bölümde Yeşilköy-Havacılık Müzesi ile ilgili bilgiler için müze kütüphanesi, envanter ve ikmal kayıtlarında araştırma yapılmıştır. 4. bölümde sergilemenin yeniden düzenlenmesi için Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Bölümü kütüphanesindeki kaynaklardan araştırma yapılmıştır. Tezin hazırlanması sırasında müzenin genelinin ve tek tek salonlarının planı tez yazarı tarafından hazırlanmıştır.

Bu tezin hazırlanmasındaki amaç, iyi bir koleksiyona sahip olan Yeşilköy-Havacılık Müzesi’nin sergilemesiyle koleksiyonunun değerinin ve öneminin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır. En önemli amaçlarından biri yeni yetişen nesillere havacılığı sevdirmek olan müzenin, amacını tam olarak gerçekleştirebilmesi ve eğitim işlevini doğru bir şekilde yerine getirmesini sağlamak için çağdaş müzecilik anlayışı ile önerilerde bulunmaktır.

2. HAVACILIK VE HAVA MÜZELERİ

Bu bölümde Yeşilköy Havacılık Müzesi konusuna geçmeden önce müzecilik tarihinden çok daha yeni olan ve 20. yüzyılda büyük bir hızla gelişen havacılık tarihinden, dünyada ve Türkiye’de hava müzeleri ve koleksiyonunda havacılıkla ilgili obje bulunduran müzelerden bahsedilecektir.

2.1 DÜNYADA HAVACILIK VE HAVA MÜZELERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

İnsanoğlu varoluşuyla birlikte, göklerde süzülen kuşlara imrenerek baktı ve hep kuşlar gibi uçmayı düşledi. Bu düşünüyü önceleri inançlarında, efsanelerinde ve sanat eserlerinde yansıttı. Bu düşün bilimsel anlamda gelişmesinin ilk kanıtı 1783 yılında balon uçuşuyla oldu (Kansu, 1971, 46). Onu zeplin ve planör izledi.

Nihayet 17 Aralık 1903 tarihinde büyük düş gerçekleştirildi ve Amerikalı Wright Kardeşler ilk kez motorlu uçağı havalandırabildiler (Kansu, 1971, 91). Bu yepyeni bir dönemin başlangıcı demektir. Özellikle Amerika, Fransa, Almanya, İngiltere uçak üretimine başladı.

İlk önceleri keşif ve gösteri amaçlı kullanılan uçaklar, 1911 yılında yapılan Trablusgarp Savaşı’nda, İtalyanların Türklere karşı uçağı savaş amaçlı olarak ilk kez kullanmasıyla farklı bir yön daha buldu.

20.yy. başında havacılığın bu denli gelişmesi ve I. Dünya Savaşı sonunda kalan uçak enkazlarıyla müze kurma fikri gelişti. Ancak havacılık tarihi açısından oldukça erken olan müze kurma fikri diğer müze gruplarının kuruluş tarihine göre oldukça geç sayılırdı. Bu konuda öncülük eden ülkeler İngiltere, Fransa, Almanya, Amerika gibi havacılık endüstrisi gelişmiş ülkelerdir. 20. yy.ın başında Avrupa da ilk uçuşlarla ilgili koleksiyonlar oluşmaya başladı. Bunlar genellikle büyük teknik müzelerin bünyesinde oluştu (Ogden, 1985, 2).

Dünyada ilk hava müzesi 1919 yılında Paris’te kurulan Musée de l’Air oldu (Musée de l’Air Catalogue, 1962).

1920 ile 1945 yılları arasında bir çok ülkede Hava Müzeleri kurulmaya başlandı ancak II. Dünya Savaşı’nın başlamasıyla uçakların büyük bir kısmı korunamadı. Bu arada yerine yenisi konması mümkün olmayan pek çok uçak tipi yok oldu (Tolun, 1992, 3).

Savaşın sona ermesinden sonra kalabilen uçakların restorasyonu planlandı. Bu yeniden toparlanma dönemi uzun sürdü ve bazı müzelerin koleksiyonlarını teşhire açmaları zaman aldı. Bazı ülkelerde ise değişen yönetimler ve politik çalkantılar zorlukları da beraberinde getirdi (Ogden, 1985, 3).

1970'lerde yeni müzecilik anlayışıyla hava müzelerinde büyük atılımlar oldu, yeni müzeler açıldı, bazı müzeler yeni binalarına geçti. 1980'ler ise hava müzelerinin en hızlı geliştiği dönem oldu. Günümüzde dünyanın hemen her ülkesinde önemli sayılabilecek hava müzeleri mevcuttur.

Dünyada bulunan hava müzeleri, bünyesinde havacılıkla ilgili koleksiyon bulunduran müzeler ve özel koleksiyonları Bob OGDEN, Aircraft Museums and Collections of The World (Uçak Müzeleri ve Dünya Çapındaki Koleksiyonlar) adını verdiği on kitaptan oluşan bir seri de toplamıştır. Bu kitap doğrultusunda dünyada bulunan havacılıkla ilgili koleksiyonlar hakkında bilgi sahibi oluyoruz.

Amerika Kıtası'nda yedi yüze yakın Hava Müzesi, bünyesinde havacılıkla ilgili koleksiyon bulunduran müze ve özel koleksiyon tespit edilmiştir. Yedi yüze yakın koleksiyonda sekiz bin beş yüzden fazla uçak sergilenmektedir. Dünyada en büyük üç uçak koleksiyonundan ikisi olan National Air and Space Museum ve United States Air Force Museum Amerika Birleşik Devletlerinde bulunmaktadır.

Avrupa Kıtası'nda kırk ülkede yapılan araştırmada beş yüz elliye yakın koleksiyonda dokuz bin yüz elli kadar uçak sergilenmektedir. Dünya da en büyük üç uçak koleksiyonundan biri ve aynı zamanda dünyada açılan ilk hava müzesi Musée de l'Air, Fransa'dadır.

Asya Kıtası'nda yirmi beş ülkede yapılan araştırmada yüzden fazla Hava Müzesi, bünyesinde havacılıkla ilgili koleksiyon bulunduran müze ve özel koleksiyon tespit edilmiştir. Bu koleksiyonlarda binden fazla uçak sergilenmektedir.

2.1.1 DÜNYADA HAVA MÜZELERİNDEN ÖRNEKLER

Bu tez hazırlanırken dünyada bulunan hava müzeleri araştırılmaya başlandığında oldukça fazla sayıda hava müzesi olduğu görülmüştür. Yeşilköy Havacılık Müzesi kütüphanesinde otuz beş kadar müzenin broşür ve kitapçıkları incelenmiştir. Bob OGDEN'nin kitaplarından ve başka kaynaklardan faydalanılmıştır. Sonuç olarak elli iki ülke de altı yüz elli yedi havacılık ve havacılıkla ilgili koleksiyon bulunduran müzenin adresi çıkartılmıştır.

Yurt dışında bulunan müzelerle ilgili güncel bilgilere ulaşabilmek ve Havacılık Müzesi'nin sergileme önerilerine dayanak oluşturmak amacı ile bir anket hazırlanmıştır. İngilizce ve Türkçe hazırlanan bu anket otuz ülkede bulunan otuz sekiz müzeye gönderilmiştir (Bkz. EK:1.1.1. 1-2).

ANKET GÖNDERİLEN ÜLKE VE MÜZELER:

Amerika Birleşik Devletleri: Aerospace Museum,

Confederate Air Force

Lone Star Flight Museum

United States Air Force Museum

United States Air Force Museum

Almanya: Deuschches Museum von Meisterwerken der Naturwissenschaft und Technik

Avusturalya: Central Australian Aviation Museum

Belçika: Musée Royal de L'Armée

Brezilya: Museu de Armas

Bulgaristan: Aviation Museum

Çek Cumhuriyeti: Aviation Museum

Çin Halk Cumhuriyeti: Aeronautical Institute

Danimarka: Dansk Veteranflysamling

Fransa: Musée de L'Air et de L'Espace

L'Almical Jean-Baptiste Salis

Macaristan: Magyar Repulástörténeti Múzeum Alapítvány

Mısır: Cairo Museum

Norveç: Norwegian Air Force Museum

Güney Afrika: South African Air Force Museum

Kanada: National Aviation Museum

Hindistan: Indian Air Force Museum

Hollanda: Aviodome

İngiltere: Aerospace Museum,

Fleet Air Arm Museum

Imperial War Museum

Royal Air Force Museum

İrlanda: Irish Aviation Museum

İskoçya: National Museums of Scotland Museum of Flight

İsveç: Flygvapenmuseum Malmen

İsviçre: Verkehrshaus der Schweiz

İtalya: Museo Storico dell'Aeronautica Militare Italiana

Polonya: Museum Lotnictwa Polskiego

Portekiz: Museu do Ar

Romanya: Muzeul Aviatiei-Otopeni

Rusya: Air Force Museum

Yunanistan: Helliniki Aeroporia Moussio

Yugoslavya: Muzej Jugoslovenskog Vazduhplovstva

Tayland: Royal Thai Air Force Museum

Anket gönderilen ülkeler seçilirken farklı bölgelerde ve kültürlere sahip olan ülkeler olmasına dikkat edilmiştir. Her ülke içinden anket yollanacak müze seçilirken o ülkede en büyük uçak koleksiyonuna sahip müzenin seçilmesine dikkat edilmiştir. 23 Kasım 2001 tarihinde otuz ülkede otuz sekiz müzeye yollanan anketlerden Mayıs 2002 tarihi itibarıyla on bir ülkede ki on iki müzeden cevap alınmıştır.

ANKETE CEVAP VEREN ÜLKE VE MÜZELER

Belçika: Musée Royal de L'Armée

Bulgaristan: Aviation Museum

Çek Cumhuriyeti: Aviation Museum

Fransa: L'Almical Jean-Baptiste Salis (anket geri gönderilmemiş sadece uçak koleksiyonunu tanıtan kitapçık ve mektup gelmiştir.)

Norveç: Norwegian Air Force Museum

Hollanda: Aviodome

İngiltere: Fleet Air Arm Museum

Royal Air Force Museum

İskoçya: National Museums of Scotland Museum of Flight

İsviçre: Verkehrshaus der Schweiz

İtalya: Museo Storico dell'Aeronautica Militare Italiana

Portekiz: Museu do Ar

Ankete cevap veren müzelerin anketleri değerlendirilirken tezde kullanılmak üzere sorular ve cevaplar doğrultusunda gruplama yapılmıştır. Müzelerin internet adresleri verilmiştir. Müzeler hakkındaki bilgiler; Müze İdaresi, Müzenin Genel Yapısı, Müzenin Koleksiyon ve Sergilemesi, Müzenin Ziyaretçileri ve Müzenin Yayınları olmak üzere beş grupta açıklanmıştır.

Müze idaresi bölümünde; müzenin bağlı olduğu kurum, personel sayısı, gelirleri ve gelirlerini nerelerde harcadıkları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Müzenin genel yapısı bölümünde; müzenin yerleşim yerine yakın mı uzak mı olduğu, kaç metrekare alan üzerine kurulduğu, kaç binadan oluştuğu ve bu binaların müzenin kuruluşu sırasında mı inşa edildiği yoksa mevcut olan bir binanın mı kullanıldığı, müzenin bölümleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Müzenin koleksiyon ve sergilemesi bölümünde; koleksiyonun ne tür objelerden oluştuğu ve ne kadar obje bulunduğu, sergilemenin kaç metrekare alanda ve ne şekilde yapıldığı, sergilemeye destek olarak nelerden faydalandığı, koleksiyonun nasıl korunduğu ve koleksiyonun gelişmesine paralel olarak müze idaresinin koleksiyon politikası ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Müze ziyaretçileri bölümünde; yıllık ortalama ziyaretçi sayısı, ziyaretçilerin çoğunluğunun hangi gruplardan oluştuğu ve müzenin eğitim politikası ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Müze yayınları bölümünde; müzenin yaptığı yayınlar ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1.1.1 AVIATION MUSEUM (BULGARİSTAN)

İNTERNET ADRESİ:

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1991

MÜZE İDARESİ: Savunma Bakanlığı ve Hava Kuvvetleri'ne bağlı olan müzede yedi personel görev yapmaktadır. Müze bütçesini Savunma Bakanlığı, giriş ücretleri, rehberlik hizmetleri ve bağışlardan sağlanmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Yerleşim yerine uzak, yeni bir bina da hizmet veren müze 42.000 m² alan üzerine kurulmuştur. Müze hangar, açık alan ve idari kısım olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Müzede güvenlik, idari kısım, arşiv, çok amaçlı salon, sürekli sergileme bölümü, otopark ve bahçe bulunmaktadır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Tamamı havacılıkla ilgili olan koleksiyonda yedi bin obje bulunmaktadır. Koleksiyona objeler bağış yoluyla kazandırılmaktadır. Sergileme açık ve kapalı olmak üzere iki bölümde yapılmaktadır. Açık alanda sergileme 40.000 m², kapalı alanda sergileme 552 m²'dir. Duvara asma ve yerleştirme yöntemlerinin kullanıldığı müzede kronolojik sergileme yapılmaktadır. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, fotoğraf ve video film kullanılmaktadır. Müzenin etrafı tel örgülerle çevrilmiştir. Koleksiyonun gelişmesine paralel olarak büyümeye açık bir müze alanı, ek bina ve personel sayısının artırılması müze idaresi tarafından düşünülmektedir.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ortalama ziyaretçi sayısı beş bin kişidir. Ziyaretçilerin çoğunluğunu okul öncesi çocuk, öğrenci, yetişkin ve turistler oluşturmaktadır. Müzede eğitim programında ziyaretçilere müze gezileri, atölye çalışmaları, kurs ve yayınlarla hizmet verilmektedir.

MÜZENİN YAYINLARI: Afiş ve broşür.

2.1.1.2. AVIATION MUSEUM (ÇEK CUMHURİYETİ)

İNTERNET ADRESİ: <http://www.militarymuseum.cz>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1968

MÜZE İDARESİ: Çek Cumhuriyeti Ordu Tarih Araştırma Enstitüsü'ne bağlı olan müzede on personel ve gönüllüler çalışmaktadır. Müze bütçesini Savunma Bakanlığı ve bağışlardan sağlamaktadır. Gelirlerini müzenin tanıtımında ve yayınlar için harcamaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Şehir merkezinden toplu taşıma araçları ile ulaşılabilen ve toplam 7.550 m² alan üzerine kurulan müze için mevcut bir bina kullanılmıştır. Üç sergi hangarı, dört depo hangar ve bir açık sergi alanından oluşmaktadır. Müzede bilet gişesi, idari kısım, arşiv ve kütüphane, konservasyon ve restorasyon kısmı, kafeterya, hediyelik eşya reyonu, sürekli ve geçici sergileme salonu, depo, bakım kısmı, otopark ve bahçe bulunmaktadır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Tamamı havacılıkla ilgili koleksiyonda sekiz yüz elli adet obje bulunmaktadır. Koleksiyona eser bağış ve satınalma yollarıyla kazandırılmaktadır. Üç adet hangar ve açık alanda toplam müzenin 4500 m²'sinde sergileme yapılmaktadır. Objeler vitrinde duvara asma ve yerleştirme yöntemleri kullanılarak kronolojik olarak sergilenmektedir. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, fotoğraf, maket, video film kullanılmaktadır. Müze ve koleksiyon tel örgü, bekçi, alarm sistemi ve güvenlik kameraları ile korunmaktadır.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Ziyaretçi grubunun çoğunluğunu okul öncesi çocuk, öğrenci, yetişkin ve turistler oluşturmaktadır. Ziyaretçilere müze gezileri ve yayınlarla yardımcı olunmaktadır.

MÜZENİN YAYINLARI: Afiş ve broşür.

2.1.1.3 DUTCH NATIONAL AVIATION MUSEUM – AVIODOME (HOLLANDA)

İNTERNET ADRESİ: <http://www.aviodome.nc>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1971

MÜZE İDARESİ: Özel müzedir. Müzede otuz full-time personel, part-time ve gönüllü görev yapmaktadır. Müze bütçesini dernek, giriş ücretleri, hediyeelik eşya reyonu, rehberlik hizmetleri, bağış ve yan kuruluşlardan sağlamaktadır. Gelirler müze tanıtımında, koleksiyonun korunmasında, müze yayınlarında ve araştırmalar için kullanılmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Yerleşim yerine uzak olan müze üç binadan oluşmaktadır. Binaların bir adetsi müze diğer ikisi ise uçak hangarındır. Müzede bilet gişesi, danışma, bekleme salonu, kafeterya, satış reyonu, sürekli ve geçici sergileme bölümleri, bakım kısmı, idari kısım vardır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Koleksiyona eserler bağış ve satın alma yoluyla kazandırılmaktadır. Koleksiyonda otuz beş adet uçak var. Kronolojik sergileme esas alınmıştır. Vitrinde veya açık sergileme yapılmaktadır. Sergilemeye destek olarak etiket, grafik, fotoğraf, dokunmatik ekranlı bilgisayar ve videodan faydalanılmaktadır. Koleksiyonun büyümesine paralel olarak yeni bir müze binası ve sergilemesinin yapılması düşünülmektedir

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Müzenin yıllık ziyaretçi sayısı ortalama yüz bin kişidir. Ziyaretçilerin çoğunluğu yetişkinlerden oluşmaktadır.

MÜZENİN YAYINLARI: Afiş, sürekli bülten, broşür, sergi kitabı ve Historical Aviation Dergisi.

2.1.1.4 FLEET AIR ARM MUSEUM (İNGİLTERE)

İNTERNET ADRESİ: <http://www.fleetairarm.com>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1964

MÜZE İDARESİ: Savunma Bakanlığı'na bağlı olan müzede elli iki personel ve gönüllüler görev yapmaktadır. Müze gelirlerini Savunma Bakanlığı'ndan, giriş ücretleri, hediyelik eşyalar, bağışla sağlamaktadır. Bütçe müzenin tanıtımı, eserlerin korunması, yayınlar, personel maaşları ve müzenin geliştirilmesi için harcanmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Yerleşim yerine uzak olan müzenin düzenlenmesinde, yeni yapılan binaların yanında mevcut olan binalar da kullanılmıştır. Müze alanı toplam 6.5 hektardır ve dört binadan oluşmaktadır. Müzede bilet gişesi, danışma, bekleme salonu, vestiyer, güvenlik, idari kısım, belge ve araştırma bölümü, bakım atölyesi, çok amaçlı salon, eğitim atölyesi, kafeterya, satış reyonu, depo, sürekli ve geçici sergileme salonları, otopark bölümleri bulunmaktadır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Koleksiyonda beş yüz bin kadar eser bulunmaktadır. Eserler bağış ve satınalma yoluyla elde edilmektedir. Müze üç seksiyondan oluşmaktadır. Objeler vitrinde ve yerleştirme yöntemleri kullanılarak tematik olarak sergilenmektedir. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, grafik, fotoğraf, maket, dokunmatik ekranlı bilgisayar, işitsel bilgi, video film ve dia kullanılmaktadır. Müzenin ve koleksiyonun korunmasında tel örgü, güvenlik kameraları, bekçi ve alarm sistemi kullanılmaktadır.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ziyaretçi sayısı ortalama yüz bin kişidir. Ziyaretçilerin büyük çoğunluğu öğrenci, yetişkin, turist ve askerden oluşmaktadır.

MÜZENİN YAYINLARI: Süreli bülten ve broşür.

2.1.1.5 MUSEÉ ROYAL DE L'ARMÉE (BELÇİKA)

İNTERNET ADRESİ: <http://www.klm-mra.be>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1923

MÜZE İDARESİ: Savunma Bakanlığı'na bağlı olan müzede ortalama yüz elli personel görev yapmaktadır. Müze bütçesini Savunma Bakanlığı, hediyeelik eşyalar ve bağışlardan sağlamaktadır. Sağlanan gelirler müze tanıtımı, yayın ve müze bakımı için harcanmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Şehir merkezinde olan müze 20.000 m² alan üzerine kurulmuş ve müzenin yapımı sırasında mevcut olan binalar kullanılmıştır. Müze iki bina ve açık alandan oluşmaktadır. Müzede danışma, bekleme salonu, vestiyer, idari kısım, kütüphane, belge ve arşiv, çok amaçlı salon, kafeterya, satış reyonu, sürekli sergileme salonu, bakım kısmı bulunmaktadır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Eserler bağış ve satın alma yoluyla koleksiyona kazandırılmaktadır. Koleksiyonda ortalama on bin obje bulunmaktadır. Müze alanının ortalama 15.000 m²'sinde sergileme yapılmaktadır. Silahlar, araçlar, uçak ve deniz araçları bölümleri vardır. Kronolojik ve tematik sergileme yöntemlerinin kullanıldığı müzede objeler vitrin ve yerleştirme yapılarak sergilenmektedir. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, fotoğraf, maket ve cd-rom kullanılmaktadır. Müzenin korunmasında bahçe duvarı, bekçi, güvenlik kameraları ve alarm sistemleri kullanılmaktadır.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ortalama ziyaretçi sayısı iki yüz elli bin kişidir. Müze ziyaretçi grubunu yoğun olarak öğrenci, yetişkin ve turist oluşturmaktadır.

MÜZENİN YAYINLARI: Süreli bülten, broşür, katalog ve sergi kitabı.

2.1.1.6 MUSEO STORICA DELL'AERONUTICA MILITARE (İTALYA)

İTERNET ADRESİ: <http://www.aeronautica.difesa.it>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1977

MÜZE İDARESİ: İtalya Hava Kuvvetleri'ne bağlı olan müzede kırk personel ve gönüllüler görev yapmaktadır. Personel; müdür, sergi yönetimi, restorasyon yönetimi, halkla ilişkiler olarak bölünmektedir. Müze bütçesini İtalya Hava Kuvvetleri'nden, gönüllü çalışanlardan sağlanmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Yerleşim yerine uzak olan müze 30.000 m² alan üzerine kurulmuş ve mevcut binalar kullanılmıştır. Dört sergileme (hangar) binası toplam 12.000 m², dokümantasyon binası 100 m², işletim binası 1000 m², depo 5.000 m²'dir. Müzede danışma, bekleme salonu, vestiyer, güvenlik, idari kısım, arşiv, kütüphane, konservasyon atölyesi, fotoğraf atölyesi, çok amaçlı salon, rehberlik merkezi, kafeterya, sürekli ve geçici sergileme salonları, depo, bahçe, otopark, bakım kısımları mevcuttur.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Tamamı havacılıkla ilgili koleksiyonda altmış adet uçak bulunmaktadır. Eserler bağış ve satınalma yoluyla elde edilmektedir. 12.000 m² olan sergileme kısmı dört bölümden oluşmaktadır. Kronolojik olarak yapılan sergilemede objeleri yerleştirmede vitrin ve yerleştirme yöntemleri kullanılmıştır. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, grafik, fotoğraf, maket, canlandırma, video film kullanılmıştır. Müze ve koleksiyon kırılmaz cam, bekçi, güvenlik kameraları, alarm sistemleriyle koruma altına alınmıştır. Koleksiyonun büyümesine paralel olarak personel sayısının artırılması müze idaresi tarafından düşünülmektedir.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ortalama ziyaretçi sayısı altmış bin kişidir. Müzenin eğitim çalışmaları içinde müze gezileri ve yayınlar yer almaktadır.

MÜZENİN YAYINLARI: Katalog ve broşür.

2.1.1.7 MUSEU DO AR (PORTEKİZ)

İNTERNET ADRESİ: <http://www.enfa.pt/museu/pagla.ssi>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1970

MÜZE İDARESİ: Portekiz Hava Kuvvetleri'ne bağlı olan müzede on dokuz personel görev yapmaktadır. Müze bütçesi Hava Kuvvetleri'nden, Savunma Bakanlığı'ndan, giriş ücretlerinden, hediyeelik eşya reyonundan, bağışlardan sağlanmaktadır. Gelirler eserlerin korunmasında, bağlı olduğu kurumun tanıtılmasında ve yayınlar için harcanmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Yerleşim yerine yakın olan müzede mevcut olan binalar kullanılmıştır. 10.000 m² olan müze üç binadan oluşmaktadır. Bilet gişesi, danışma, bekleme salonu, telefon, idari kısım, arşiv ve kütüphane, restorasyon atölyesi, eğitim atölyesi, rehberlik merkezi, kafeterya, satış reyonu, sürekli ve geçici sergileme salonları, depo ve otopark bölümleri vardır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Tamamı havacılıkla ilgili olan koleksiyonunda on binden fazla obje bulunmaktadır. Eserler müzeye bağış, satınalma ve Hava Kuvvetleri'nden kazandırılmaktadır. 3.500 m² olan sürekli sergileme bölümü açık ve kapalı alan olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Kronolojik ve tematik sergileme yöntemlerinin kullanıldığı müzede objeler duvara asma ve yerleştirme yöntemleri kullanılarak yerleştirilmiştir. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, grafik, fotoğraf, dokunmatik ekranlı bilgisayar, işitsel bilgi ve video kullanılmaktadır. Müze ve koleksiyon tel örgü ve alarm sistemleriyle korunmaktadır. Müzenin koleksiyonun gelişmesine paralel olarak idare tarafından gelişmeye açık bir müze alanı ve personel sayısının artırılması planlanmaktadır.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Müze ziyaretçisinin çoğunluğu öğrenci, yetişkin, ve turistlerden oluşmaktadır. Müze eğitiminde rehberli geziler ve yayınlar kullanılmaktadır.

MÜZENİN YAYINLARI: Afiş, broşür ve sergi kitabı.

2.1.1.8 MUSEUM OF FLIGHT (İSKOÇYA)

İTERNET ADRESİ: <http://www.scotwings.com>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1975

MÜZE İDARESİ: Ulusal İskoçya Müzelerine bağlı olan müzede on sekiz personel görev yapmakta ve İskoçya Uçak Koruma Topluluğu'nda gönüllü olarak çalışmaktadır. Müze gelirini giriş ücretlerinden, hediyelik eşya reyonundan, bağışlardan ve özel hava gösterilerinden sağlamaktadır. Gelirler müzenin ve bağlı olduğu kurumun tanıtımında, eserlerin korunmasında, yayınlarda ve özel çalışmalar için harcanmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Şehir merkezine uzak olan müze 30.000 m² alan üzerine kurulmuştur ve müzenin yapımı sırasında mevcut bir bina kullanılmıştır. Müze bina ve üç hangardan oluşmaktadır. Müzede bilet gişesi, danışma, bekleme salonu, vestiyer, güvenlik, telefon, idari kısım, kütüphane ve arşiv, restorasyon kısmı, kafeterya, hediyelik eşya reyonu, geçici sergileme salonu, bahçe ve otopark bulunmaktadır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Tamamı havacılıkla ilgili koleksiyona objeler bağış ve satınalma yollarıyla kazandırılmaktadır. İki hangarda sergileme yapılmaktadır. Tematik sergileme yönteminin kullanıldığı müzede objeler vitrin, duvar ve yerleştirme yöntemleri kullanılarak yerleştirilmektedir. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, grafik, fotoğraf, maket, canlandırma, işitsel bilgi, video film kullanılmaktadır. Müze ve koleksiyonun korunmasında tel örgü, güvenlik kamerası, alarm sistemi ve güvenlik devriyesi kullanılmaktadır. Müzenin gelişmesine paralel olarak müze idaresi tarafından gelişmeye açık bir müze alanı ve personel sayısının artırılması düşünülmektedir.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ortalama ziyaretçi sayısı yetmiş bin kişidir. Ziyaretçi gruplarının çoğunluğunu öğrenci, yetişkin, turist ve havacılığa meraklılar oluşturmaktadır. Ziyaretçilere rehberlik hizmetleri, atölye çalışmaları ve yayınlara yardımcı olunuyor.

MÜZENİN YAYINLARI: Katalog, broşür ve sergi kitabı.

2.1.1.9 NORWEGIAN AIR FORCE MUSEUM (NORVEÇ)

İTERNET ADRESİ: <http://www.luftfart.museum.no/Engelsk/>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1995

MÜZE İDARESİ: Norveç Silahlı Kuvvetler Müzesi'ne bağlı olan müzede yedi personel ve gönüllüler görev yapmaktadır. Müze bütçesini Savunma Bakanlığı'ndan sağlamaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Yerleşim yerine yakın olan ve 4500 m² alan üzerine kurulmuş olan müzenin yapımı sırasında yeni bir bina inşa edilmiştir. Müze tek bir binadan oluşmaktadır. Müzede güvenlik, idari kısım, kütüphane, sürekli ve geçici sergileme salonları vardır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Tamamı havacılıkla ilgili koleksiyonda iki binin üzerinde obje bulunmaktadır. Objeler bağış yoluyla koleksiyona kazandırılmaktadır. Müzenin 4.400 m²'lik bölümünde sergileme yapılmaktadır. Kronolojik sergileme yönteminin kullanıldığı müzede objeler yerleştirme, tavana ve duvara asma yöntemleri kullanılarak sergilenmektedir. Sergilemeye destek olarak etiket, harita, grafik, fotoğraf, maket ve video film kullanılmaktadır. Müzenin ve koleksiyonun korunmasında kırılmaz cam, alarm sistemi, güvenlik kamerası ve bekçi kullanılmaktadır.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ziyaretçi sayısı ortalama kırk bin kişidir.

MÜZENİN YAYINLARI: Katalog ve broşür.

2.1.1.10 ROYAL AIR FORCE MUSEUM (İNGİLTERE)

İNTERNET ADRESİ: <http://www.rafmuseum.com>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1972

MÜZE İDARESİ: Kraliyet Hava Kuvvetlerine bağlı olan müzede, altmış personel ve gönüllüler görev yapmaktadır. Müze bütçesini Savunma Bakanlığı, miras ve piyango yoluyla gelen fonlardan, dernek, hediyeelik eşya, rehberlik hizmetleri, bağış ve sponsor şirketlerden sağlamaktadır. Gelirlerini müzenin tanıtımı, eserlerin korunması ve koleksiyonu geliştirmek için kullanmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Yerleşim yerine yakın olan müze mevcut bir bina kullanılarak yapılmıştır. Müze üç büyük hangardan oluşmaktadır. Müzede danışma, bekleme salonu, vestiyer, idari kısım, arşiv, kütüphane, eğitim atölyeleri, fotoğraf stüdyosu, kafeterya, hediyeelik eşya reyonu, sürekli ve geçici sergileme salonları, depo, bakım kısmı, otopark bulunmaktadır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Tamamı havacılıkla ilgili koleksiyonda yetmiş uçak ve havacılıkla ilgili gerçek objeler sergilenmektedir. Objeler müzeye bağış ve satınalma ile kazandırılmaktadır. Üç hangarda ve açık alanda sergileme yapılmaktadır. Tematik sergileme yapılan müzede objeler vitrinde, duvarda ve yerleştirme yöntemleri kullanılarak sergilenmektedir. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, grafik, fotoğraf, maket, canlandırma, işitsel bilgi, video film kullanılmaktadır. Müze ve koleksiyon bekçi, güvenlik kameraları ve alarm sistemleriyle korunmaktadır. Müzenin gelişmesine paralel olarak idare tarafından müze alanının genişletilmesi ve yeni bina yapımı planlanmaktadır.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ortalama ziyaretçi sayısı yüz kırk beş bin kişidir. Ziyaretçilerin çoğunluğunu öğrenci yetişkin ve turistler oluşturmaktadır. Müzede eğitim programı olarak müze gezileri, atölye çalışmaları ve yayınlar yapılmaktadır.

MÜZENİN YAYINLARI: Afiş, broşür, katalog ve sergi kitabı.

2.1.1.11 VERKEHRSHAUS DER SCHWEIZ / SUISE MUSEUM OF TRANSPORT AND COMMUNICATION (İSVİÇRE)

İNTERNET ADRESİ: <http://www.verkehrshaus.org>

MÜZENİN AÇILIŞ YILI: 1959 yılında açılan müzede Havacılık ve Uzay Bölümü 1972’de açılmıştır.

MÜZE İDARESİ: Özel müzedir. Müzede iki yüz elli personel çalışmaktadır. Bunlardan yüz kırk beş personel tam gün görev yapmaktadır. Bütçesini üyeler, giriş ücreti, hediyelik eşya reyonu, rehberlik hizmetleri, bağış, restoran, IMAX sinema, konferans salonu, hiflyer’dan sağlamaktadır. Gelirler müzenin tanıtımı, eserlerin bakımı, yayınlar, özel sergiler için kullanılmaktadır.

MÜZENİN GENEL YAPISI: Şehir merkezine yakın olan müze 40.000 m² alan üzerine yerleşmiş ve müzenin yapımı sırasında mevcut olan binalar kullanılmıştır. Müze alanının 4000 m² sinde uzay ve havacılık bölümü vardır. Müzede bilet gişesi, danışma, bekleme salonu, koruma-güvenlik, idari kısım, belgeleme-arşiv, kütüphane, konservasyon kısmı, restorasyon kısmı, fotoğraf atölyesi, çok amaçlı salon, eğitim atölyeleri, kafeterya, satış reyonu, sürekli ve geçici sergileme salonları, depo, bahçe, otopark bulunmaktadır.

MÜZENİN KOLEKSİYON VE SERGİLEMESİ: Koleksiyon altı bin beş yüz objeden oluşmaktadır. Koleksiyona objeler bağış ve ödünç alma yolları ile kazandırılmaktadır. 23.000 m²’de sergileme yapılmaktadır. Havacılık ve uzay bölümü 4000 m²’dir. Sergileme toplam on dört seksiyondan oluşmaktadır. Kronolojik ve tematik sergilemenin yapıldığı müzede objeler vitrin, duvara asma ve yerleştirme yöntemleriyle sergilenmiştir. Sergilemeye destek olarak bilgi panosu, etiket, harita, grafik, fotoğraf, maket, canlandırma, dokunmatik ekranlı bilgisayar, işitsel bilgi, video film, cd-rom kullanılmaktadır. Müze ve koleksiyon tel örgü, kırılmaz cam, bekçiler, güvenlik kamerası, alarm sistemleriyle korunmaktadır. Koleksiyonun gelişmesine paralel olarak ek bina yapımı, personel sayısını artırma, güvenlik ve kaliteyi artırma müze idaresince düşünülmektedir.

MÜZENİN ZİYARETÇİLERİ: Yıllık ortalama ziyaretçi sayısı beş yüz bin kişidir. Ziyaretçilerin çoğunluğunu okul öncesi çocuk, öğrenci, yetişkin ve turistler oluşturmaktadır. Müzede eğitim programı olarak müze gezileri, atölye çalışmaları, kurslar ve yayınlar yapılmaktadır.

MÜZE YAYINLARI: Afiş, süreli bülten, broşür, katalog ve sergi kitabı.

2.2 TÜRKİYE'DE HAVACILIK VE HAVA MÜZELERİNİN GELİŞİMİ

Türklerde ilk başarılı uçuşu 17.yy.da Hazerfan Ahmet Çelebi gerçekleştirmiştir*. Hazerfan yapmış olduğu kartal kanatlarıyla Galata Kulesi'ne çıkmış ve kendini Lodos rüzgarına bırakarak 1200m.lik mesafeyi yani boğazı geçerek Üsküdar-Doğancılar'a inmeyi başarmıştır. Aynı yüzyılda Lagari Hasan Çelebi de yapmış olduğu 64 kg.lık barutlu, yedi fişekli roketiyle Topkapı Sarayı'nda bir tören sırasında uçuş gerçekleştirmiştir. Barutu bitince de önceden hazırladığı ilk paraşüt olarak kabul ettiğimiz, kollarına taktığı kanatlarla denize inmeyi başarmıştır. 17.yy.da bu başarılar dönemin padişahı IV.Murat'ı tedirgin etmiş ve bu denli bilgili, becerikli adamların varlığından kuşkuya düşerek Hazerfan'ı Cezayir'e, Lagari'yi de Kırım'a sürdürmüştür (Kansu, 1971, 36-40).

1783'de Fransa da gerçekleştirilen ilk balon uçuşundan sonra Osmanlı İmparatorluğunda da 1785'de ilk balon uçuşu Topkapı Sarayı'ndan yapılmıştır (Kansu, 1971, 46-61). İlk motorlu uçak uçuşu ise 02.12.1909'da Baron de Cotters ve 11.12.1909'da da Bleriot'un İstanbul'daki uçuş gösterileri ile başlamıştır. Bunlar dönemin gazetelerinde de yayınlanarak halka duyurulmuştur (Kansu, 1971, 114).

1911 yılı Osmanlı İmparatorluğu'nda Havacılıkla ilgili kararların alındığı yıl olmuş ve Askeri Havacılığın başlangıcı olan Havacılık Komisyonu kurulmuştur. 1911 yılının Eylül ayında çıkan Trablusgarp Savaşı ve bu savaşta İtalyanların Osmanlılara karşı uçağı dünyada ilk kez savaş aracı olarak kullanması, komisyonun çabalarını arttırmıştır. İki subayımız Fransa'ya uçuş eğitime gönderilmiş, 1912'de Fransa'dan ilk iki uçak alınmış, tayyare istasyonu ve mektebi kurulması çalışmalarına başlanmıştır (Kansu, 1971, 117-121).

1912 yılı sonlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun on yedi adet uçağı vardı. 1914 yılı başlarında düzenlenen uçuş gösterileri ve uzun uçuşlarla havacılığa olan ilgi arttırılmaya çalışılmıştır (Kansu, 1971, 125-156).

* Hazerfan Ahmet Çelebi'nin dünyada ilk uçan insan olup olmadığı ile ilgili tartışmalar bugünde sürmektedir. Hazerfan Ahmet Çelebi'nin 17 yy.'da uçtuğuna dair bilgi Piskopos Wilkins'in "Yeni bir Dünyanın Keşfi, Ay" isimli kitabının 184'üncü sayfasında yer almaktadır.

2.2.1 ASKERİ HAVA MÜZELERİ

Askeri Hava Müzeleri, Askeri Müzeler içinde en geç kurulanıdır. Bu nedenle Hava Müzelerinin kuruluşuna geçmeden önce Türkiye’de Askeri Müzelerin kuruluşuna kısaca değinmekte yarar vardır.

Türkler sosyal, siyasal, kültürel ve askerlik hayatlarında bir çok kültür varlığını töresel olarak kutsallaştırıp, kuşaktan kuşağa bir ödünç verme ya da ibret belgesi olarak aktarmışlardır.

Askeri müzelerin kuruluşu 15. yy.’dan itibaren diğer müzelerle birlikte başlamış ve gelişmiştir. 15.yy. dan itibaren koleksiyonculukla başlayıp günümüzde sosyal, kültürel, eğitsel çalışmaları ile bilim merkezi haline gelen müzeler içerisinde savaş ve barış düşüncesini en etkili bir şekilde yansıtan müzeler kuşkusuz askeri müzelerdir (Eralp, ..., 4-5).

Türkiye de toplama kavramını bir adım aşan ve sergilemeye geçişi sağlayan ilk müzecilik hareketi 1846 yılında Aya İrini Kilisesi’ndeki silah deposunun ziyarete açılmasıyla başlamıştır. Böylece Türkiye deki ilk müzecilik hareketini Askeri Müze başlatmıştır (Çötelioglu, 1994, 46-49).

İkinci olarak açılan askeri müze 1897 yılında Deniz Müzesi’dir. İlk olarak Deniz Müzesi Kasımpaşa Camialtı Tersanesi içinde “Müzehane” adı ile açılmıştır (Celep, 1993, 7).

Bugün Askeri Müze, modern müzecilik anlayışı ile yapılmış olan Harbiye’deki binasında, Deniz Müzesi ise eskiden vergi dairesi olarak kullanılan Beşiktaş’taki binasında hizmet vermektedir.

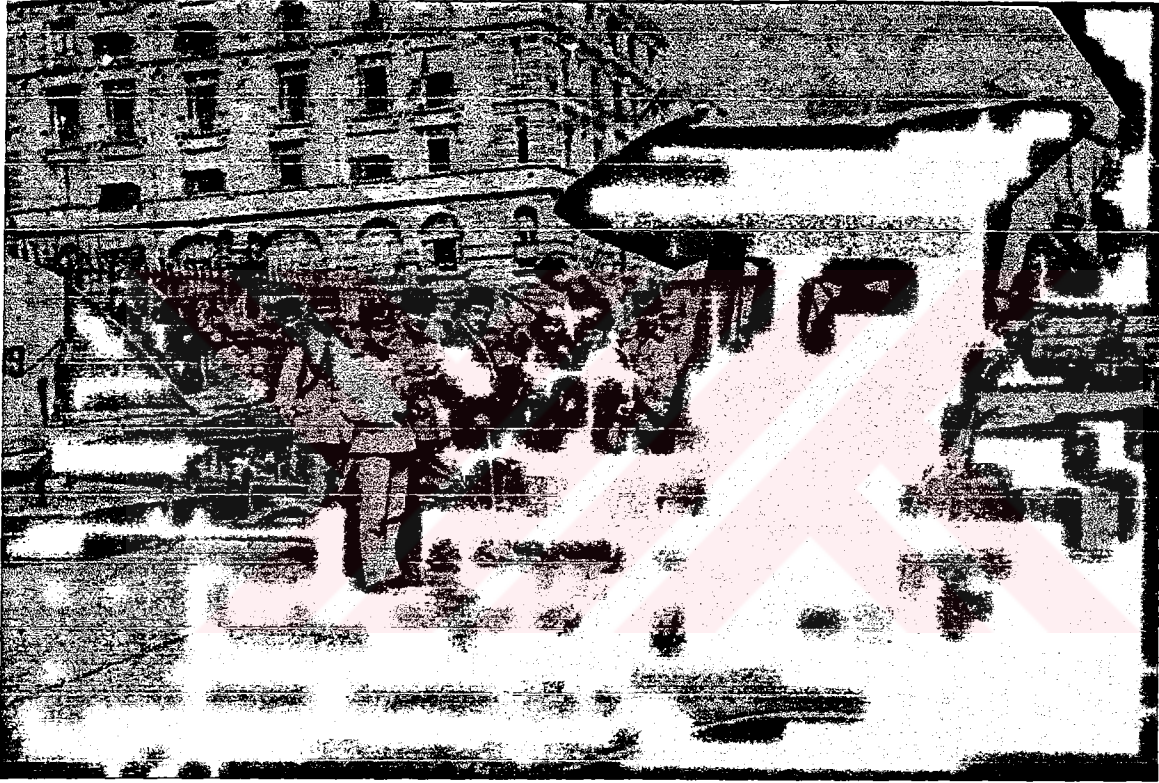
2.2.1.1 İLK TAYYARE SERGİLEMESİ YAPMA DÜŞÜNCESİ

I. Dünya Savaşı sonu yani 1918 yılı, Havacılık Müzesi kurma fikrinin ilk ortaya atıldığı yıldır.

Havacılığımızın ilk yıllarında görev yapan subaylarımızdan Hamdi ÇAYPINAR anılarında şöyle yazıyor: “1918 yılında meslek dışı birisi gelip de Aya Stefanos (Yeşilköy)’taki tayyare istasyonunun halini görse, olayı Osmanlı İmparatorluğu’nun biricik hava eğitim ve öğretim merkezinden ziyade, Hava Müzesi’ne ait dağınık, perişan bir depo hükmünü verirdi. Sebebi de bu hangarda 1912 yılından itibaren muhtelif milletlere ait tayyarelerden Dünya Harbi’nin

devamınca Almanlar tarafından yapılan eski, modası geçmiş her tipten bir, iki, üç tayyare vardı.” (Gül, 1998, 1)

Belki de bu kadar fazla uçak, hava müzesi kurma fikrine neden oldu ve 1918 yıllarına rastlayan tarihlerde Hava Kuvvetleri Müfettişliği bir Hava Müzesi kurma kararı aldı ve düşürülen düşman uçaklarının enkazı toplattırıldı (Bkz. Resim 2.2.1.1.1). Ancak daha sonra bu hangardaki uçakların Kartal-Maltepe’ye taşınırken büyük ölçüde tahrip olması, Kurtuluş Savaşı’ndaki uçak kaza ve kırılmaları bu düşüncenin gerçekleşmesini geciktirdi.

Resim 2.2.1.1.1 Düşen uçakların halka gösterilmesi, 1918-Galata Tayyare Depo Müdürlüğü (Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

1960’lı yıllara gelindiğinde Türkiye de bir Hava Müzesi kurma düşüncesi ciddi olarak gündeme geldi. 1963 yılında yayınlanan bir emirle mevcut uçaklardan birer adedinin korunması istendi. Sürdürülen çalışmalar sonucu 1966 yılında Hava Müzesi Teşkilatı kuruldu (Gül, 1998, 1).

2.2.1.2 İZMİR-CUMAOVASI HAVA MÜZESİ

1966 yılında Hava Müzesi Teşkilatı'nın ilk girişimlerinden sonra 15 Mayıs 1971 yılında İzmir Cumaovası Sivil Havaalanında Türkiye'nin İlk Hava Müzesi açıldı (Bkz. Resim 2.2.1.2.1).

Müzeye giriş ücretsizdi. Müzede sergi salonları, film ve slayt gösterilerinin yapıldığı sinema salonu, kütüphane, piknik alanı olarak düzenlenmiş yeşil alan ve kafeterya bulunuyordu (Bkz. Resim 2.2.1.2.2).

Resim 2.2.1.2.2 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Müzede sergilenen eserler çeşitli yollardan geldi. Küçük objelerin bir kısmı eski havacılar veya aileleri tarafından hediye edildi. Uçaklar ve askeri havacılık malzemeleri diğer hava birlikleri tarafından gönderildi. Bir uçak eski havacı olan Vecihi Hürkuş'dan satın alındı. İstanbul-Askeri Müzesi'nde bulunan bazı objeler de havacılıkla ilgili olduğu için, Hava Müzesi'ne naklen gönderildi. Askeri Müze'den gönderilen objeler arasında bulunan ilk Türk Hava Şehidi Fethi Bey'e ait giysiler, madalya ve uçağına ait bir pervane müzenin en değerli objeleri arasındaydı.

Müzenin toplam yerleşim alanı 4.600 m² idi. Bunun 2.800 m²'si kapalı 1.800 m²'si açık alandı (Bkz. Ek 2.2.1.2.1).

Müze eski hangardan düzenlenerek meydana getirilmiş kapalı mekan ve açık sergileme alanından meydana geliyordu (Bkz. Resim 2.2.1.2.4).

Resim 2.2.1.2.3 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi Kütüphanesi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Resim 2.2.1.2.4 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

2.2.1.2.1 Milli Havacılık Galerisi

Türk Havacılık Tarihi maketler, fotoğraflar ve bilgi panolarıyla anlatılıyordu (Bkz. Resim 2.2.1.2.5).

Resim 2.2.1.2.5 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Milli Havacılık galerisi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

2.2.1.2.2 Hava Harp ve Görev Şehitleri Bölümü

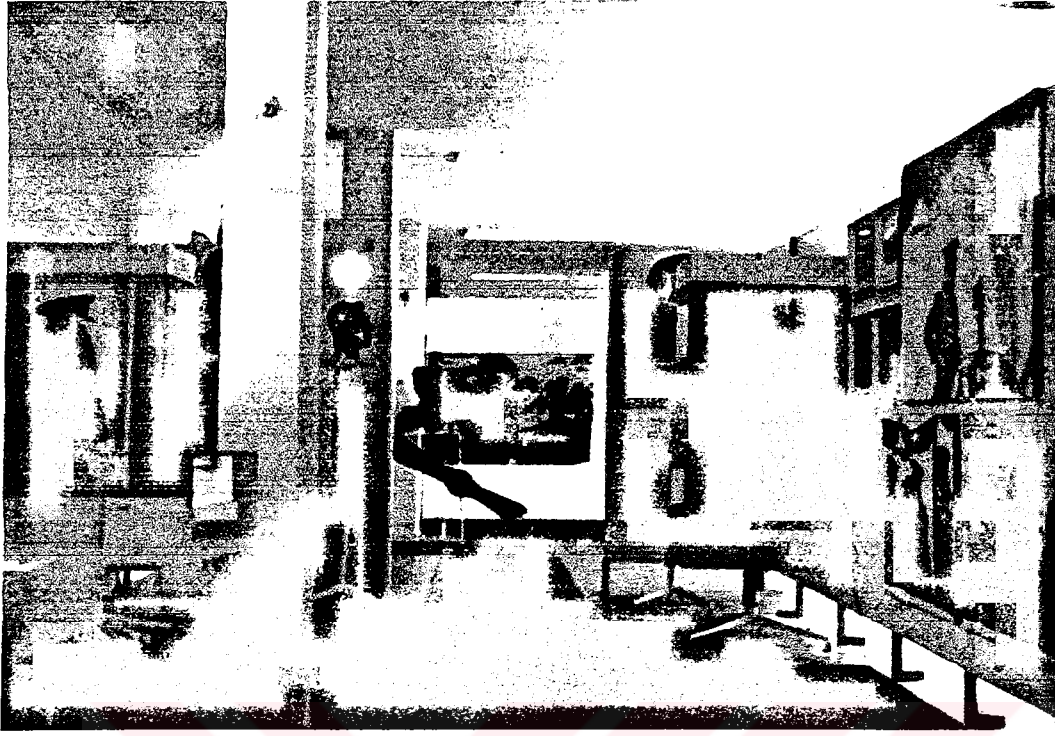
Fethi Bey (1914), Rıfat Neşet Bey (1930), Muzaffer Erdönmez (1951), Cengiz Topel (1964) gibi havacılık tarihinde önemli olan şehitlerimizin fotoğrafları, giysileri, büstleri ve bazı hatıra eşyaları sergileniyordu (Bkz. Resim 2.2.1.2.6).

2.2.1.2.3 Komutanlarımız Köşesi

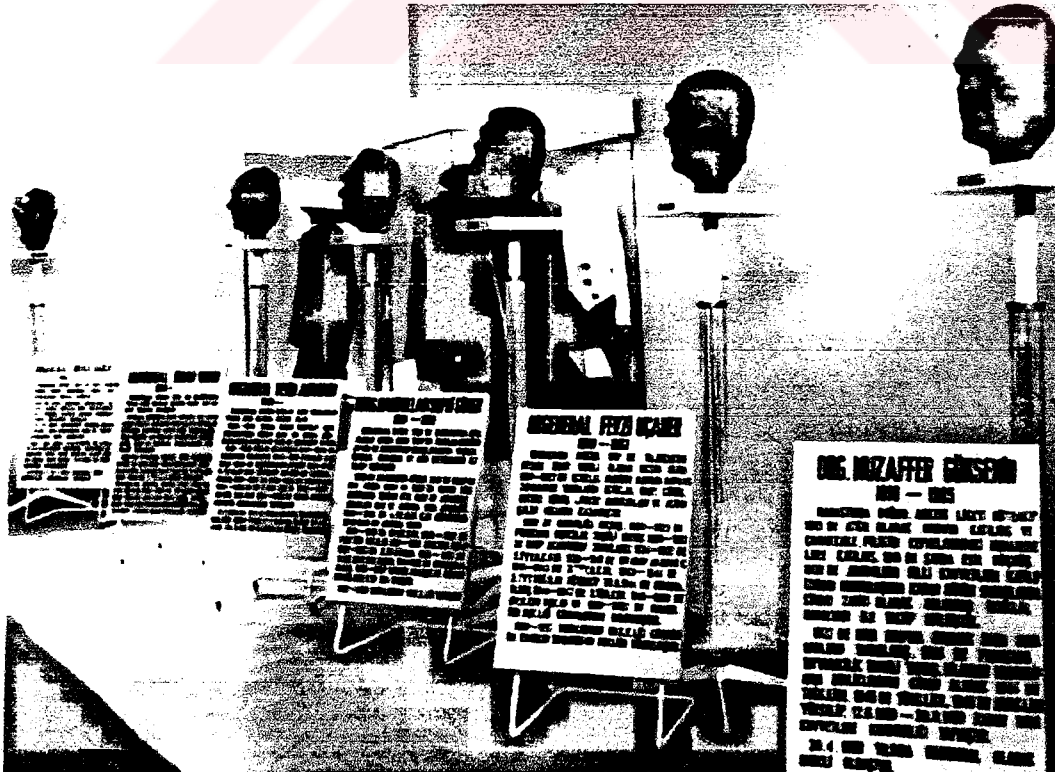
Hava Kuvvetleri'nin kurucusu Mahmut Şevket Paşa'dan başlayarak o güne kadar komutanlık yapmış on iki subayın büstleri, fotoğrafları, biyografileri yanında bazılarının ait giysiler ve hatıra eşyalar sergileniyordu (Bkz. Resim 2.2.1.2.7).

2.2.1.2.4 Atatürk ve Türk Havacılığı Köşesi

Fotoğraf ve yazılı belgelerle Atatürk'ün havacılığa verdiği önem vurgulanıyordu.

Resim 2.2.1.2.6 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hava Harp ve Görev Şehitleri bölümü
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Resim 2.2.1.2.7 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Komutanlarımız köşesi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

2.2.1.2.5. Maketler Galerisi

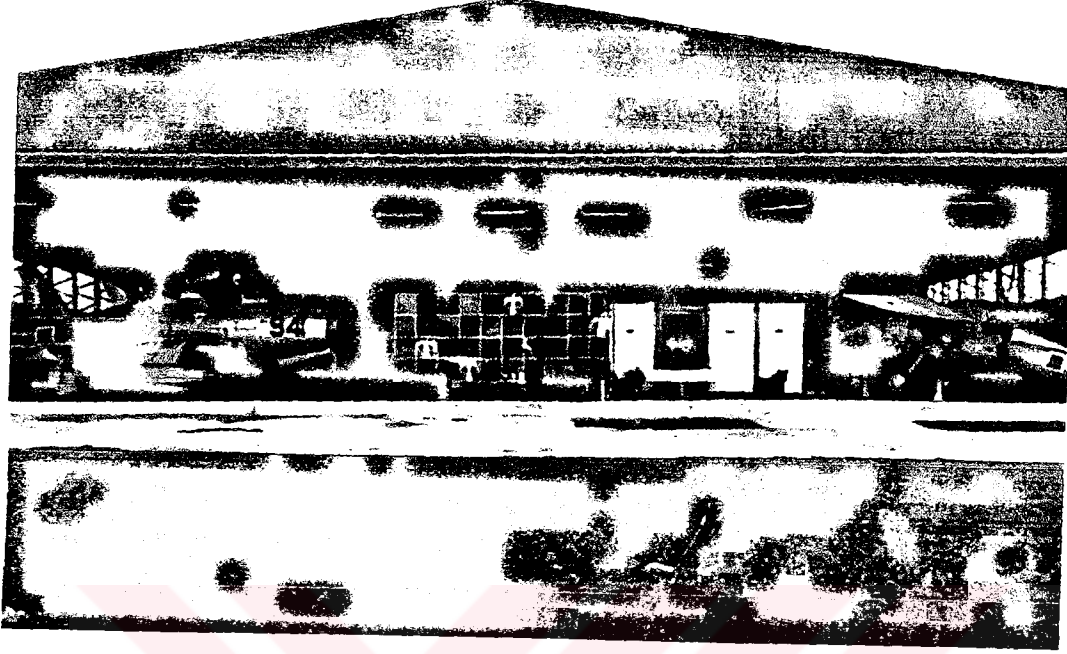
Ayaklı, dört tarafı camlı iki katlı vitrinler içerisinde çoğu plastikten yapılmış dört yüze yakın uçak modeli sergileniyordu. Burada Uçak Mühendisi Yavuz Kansu'nun hediye ettiği, 1911'den o zamana kadar kullanılmış uçak modellerinin bulunduğu üç yüz yetmiş adet maketten oluşan bir koleksiyon ile son Halife Abdülmecit'in oğlu prens Ömer Faruk Ali Osman'ın hediye ettiği Alman uçaklarından oluşan ahşaptan yapılmış yirmi sekiz uçak maketinden oluşan ilginç bir koleksiyon da sergileniyordu (Bkz. Resim 2.2.1.2.8).

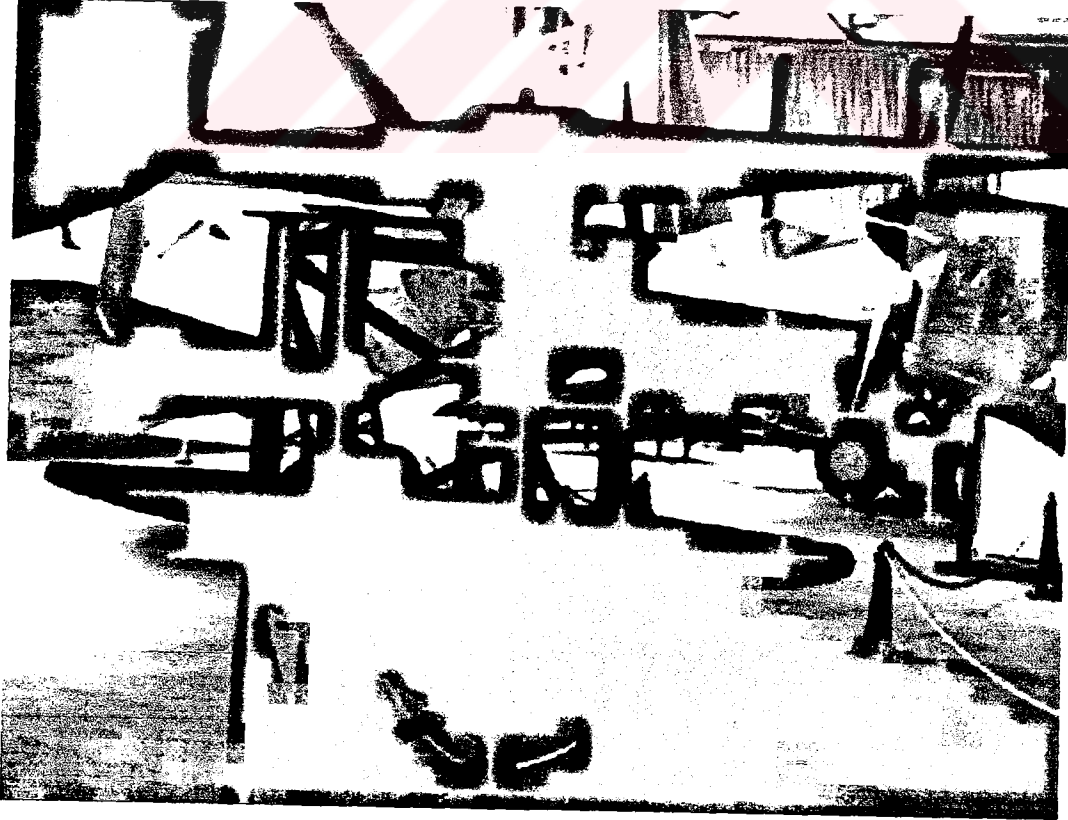
Resim 2.2.1.2.8 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Maketler galerisi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Müzenin en önemli objeleri olan uçaklar on altı adetti. Bunların bazıları hangarda bazıları açık alanda sergileniyordu (Bkz. Resim 2.2.1.2.9-10-11).

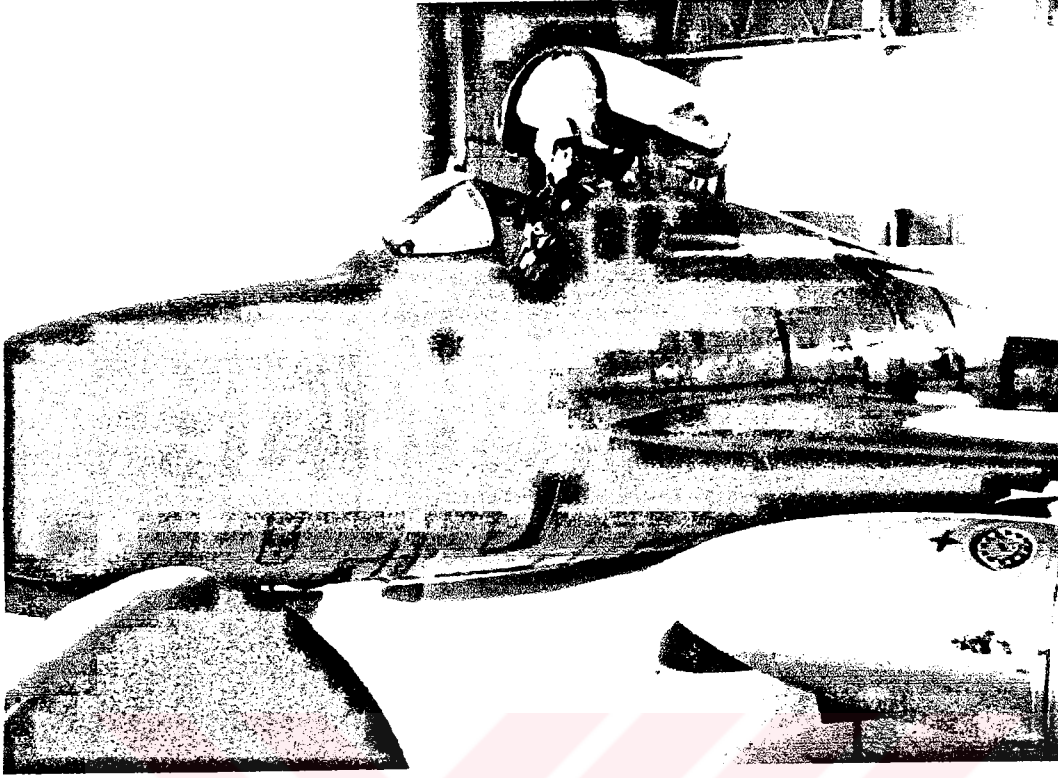
Açılışında büyük ilgi gören Müze İzmir şehrine uzaklığı, ulaşım zorlukları nedeniyle istenilen seviyede ziyaretçi çekemedi. Ayrıca Cumaovası pistinin onarımı, meydanın eğitim uçuşları için geliştirilmesi ve sivil hava trafiğinde de bu meydana faydalanılması kararı iskan ve yerleşme açısından yeni problemler doğurdu ve Hava Müzesi'nin daha uygun bir yere nakli zaruri hale geldi (Bkz. Ek 2.2.1.2.2).

Resim 2.2.1.2.9 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hangar
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Resim 2.2.1.2.10 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hangar
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Resim 2.2.1.2.11 İzmir-Cumaovası Hava Müzesi, Hangar-F-84F uçağı
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Müze 1978 yılına kadar faaliyetine devam etti ve bu arada yeni bir mekan aranmaya da başlanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda mevkii, ziyaretçi olanakları, geliştirme ve idame kolaylıkları, ilk hava birliğinin kurulmuş olması ve taşıdığı tarihi önem dikkate alınarak, müze için en uygun yer olarak İstanbul-Yeşilköy Hava Harp Okulu sınırları içerisinde bulunan Askeri Havaalanının bitişiğindeki alan seçildi (Bkz. Ek 2.2.1.2.3).

2.2.1.3 İSTANBUL-YEŞİLKÖY HAVACILIK MÜZESİ

Bu tezin konusu olan ve tezin ikinci, üçüncü bölümlerinde ayrıntılı olarak ele alınacak İstanbul Havacılık Müzesi Bakırköy ilçesine bağlı, Yeşilköy’de sahil yolu üzerinde, Yeşilköy tren istasyonu ile Atatürk Hava Limanı arasındaki Hava Harp Okulu’nun içinde bulunan alana inşa edilmiştir (Bkz. Resim 2.2.1.3.1-2).

Resim 2.2.1.3.1 İstanbul-Yeşilköy-Havacılık Müzesi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

Resim 2.2.1.3.2 İstanbul-Yeşilköy-Havacılık Müzesi
(Havacılık Müzesi Fotoğraf Arşivi)

1988 yılında Hava Kuvvetleri Dergisi'ne Hava Harp Okulu adına Havacılık Müzesi ile ilgili yazı yazan ve adı belirtilmemiş bir kişi müzenin kuruluşuyla ilgili şöyle yazıyor: "İzmir-Hava Müzesinin, İstanbul-Yeşilköy'e taşınmasına karar verildikten sonra, Hava Harp Okulu içinde yer seçilmesi, tesis projesi ve inşaatı, Hava Kuvvetleri eski komutanlarından Ogr. Tahsin ŞAHİNKAYA'nın komutanlığı döneminde başlamıştır. Org. Tahsin ŞAHİNKAYA projenin hazırlanması ve inşaatın gerçekleştirilmesi sırasında yakından ilgilenmekle kalmayıp, yabancı ülkelere gidip gelen hava subaylarına, konunun yakından izlenmesi ve çağdaş bir müze kazanabilmek için bilgi getirilmesi emrini vermiştir. Ancak tüm çabalara karşın Hava Kuvvetleri'nde bu konuda yeterli bilgiye sahip her hangi bir mimar, mühendis veya uzman personel olmaması yanında kısıtlı olanaklar nedeniyle, Batıdaki havacılık müzesi anlayışına uygun, istenilen düzeyde bir tesis elde edilmediği gerçektir. Bu nedenle zaman içinde İstanbul'daki diğer deneyimli müze kuruluşları uzman personelinin, özellikle Topkapı Sarayı Müzesi uzmanlarından İlban ÖZ'ün yardımı istenerek onların önerileri doğrultusunda başlangıç projesinde değişiklik yapılması zorunluluğunda kalınmıştır."(H.K.Dergisi, 1986, 11: 148)

2.2.1.4 ANKARA-ETİMESGUT HAVA MÜZESİ

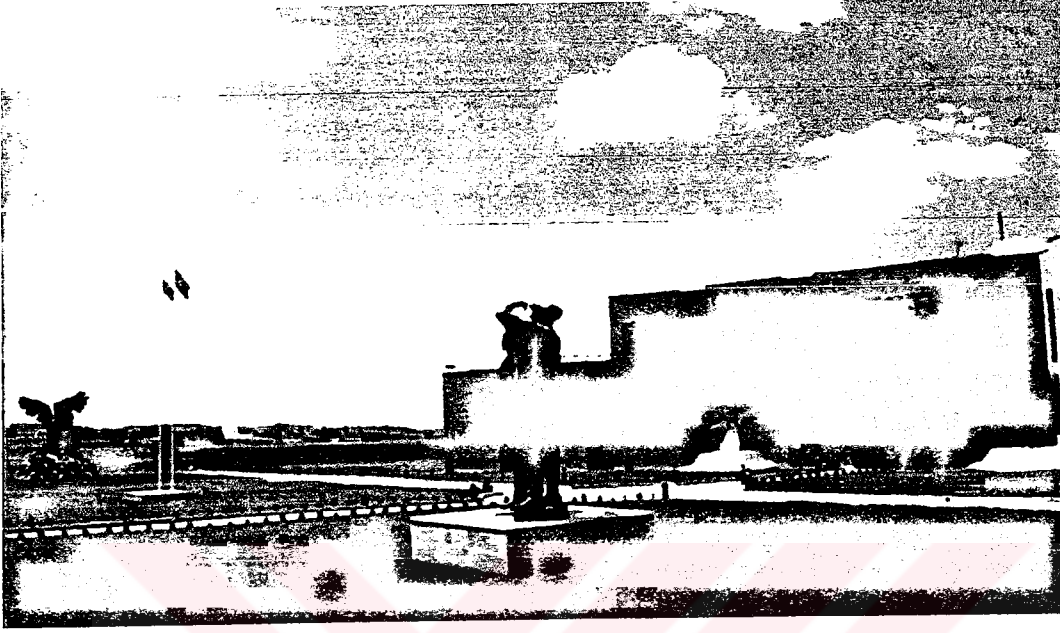
Hava Kuvvetleri Komutanı Emekli Org. Ahmet ÇÖREKÇİ'nin emriyle 20 Ağustos 1997'de Ankara-İstanbul yolu 12. km.'sin de Hava Ulaştırma Grup Komutanlığı yanında Etimesgut Hava Müzesi'nin kuruluş çalışmalarına başlanmıştır.

Müzenin kuruluş aşamasında Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Lojistik Komutanlığı'na bağlı 1 inci, 2 inci, 3 üncü İkmal Bakım Merkez Komutanlıkları, Dikimevi Müdürlüğü, 3. İnşaat Tabur Komutanlığı ile Hava Harp Okulu'na bağlı Hava Müze Komutanlığı ve Ulaştırma Grup Komutanlığı'ndan yardım sağlanmıştır.

Sergilenecek eserlerin çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak değerlendirilmesi ve tarihlendirilmesi yapılarak bunların geniş halk kitlelerine tanıtımı, bakımı, korunması ile gelecek kuşaklara havacılık tarihinin daha iyi tanıtılması amacıyla 18 Eylül 1998'de Hava Lojistik Komutanlığı'na bağlı olarak açıldı (Bkz. Resim 2.2.1.4.1).

Toplam on yedi personelin görev yaptığı müzenin sergilemesi 62.321 m² açık ve 2.000 m² kapalı alanda yapılmaktadır. Müzede yirmi iki adet orijinal, iki adet bire bir ölçekli maket

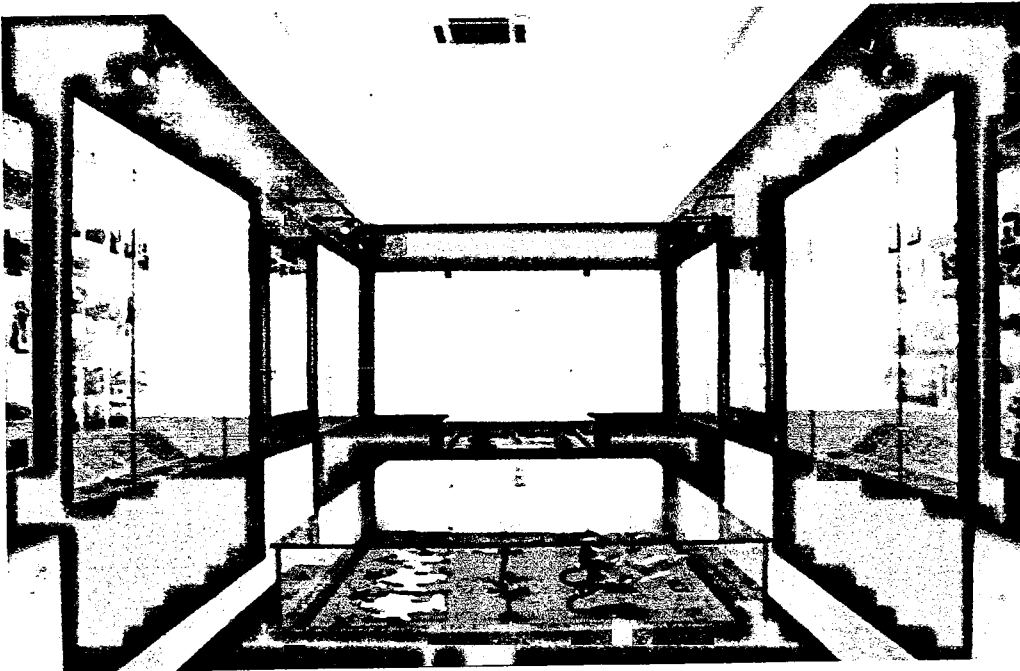
toplam yirmi dört uçak sergilenmektedir. Bunların dışında koleksiyonda irili ufaklı bin obje ve üç yüz altmış adet fotoğraf bulunmaktadır.

Resim 2.2.1.4.1 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi
(Hava Müzesi Tanıtım Broşürü)

2.2.1.4.1 Türk ve Dünya Havacılığı salonu

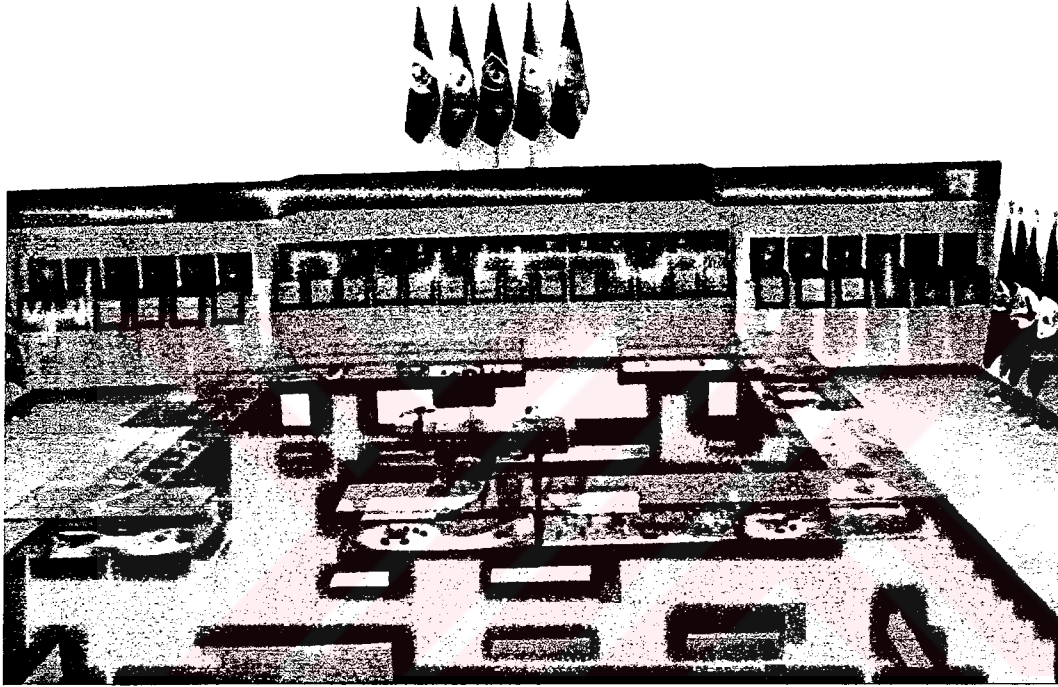
Maket, resim ve bilgi panolarıyla Türk ve dünya havacılığı anlatılmıştır (Bkz. Resim 2.2.1.4.2).

Resim 2.2.1.4.2 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Türk ve Dünya Havacılığı salonu
(Hava Müzesi Tanıtım Broşürü)

2.2.1.4.2 Büstler ve Flamalar Salonu

Salonda bugüne kadar görev yapmış yirmibeş tane Hava Kuvvetleri Komutanımızın büstü, elliiki adet birliğe ait filama, uçak bakım ve saklama üniteleri maketleri sergilenmektedir (Bkz. Resim 2.2.1.4.3).

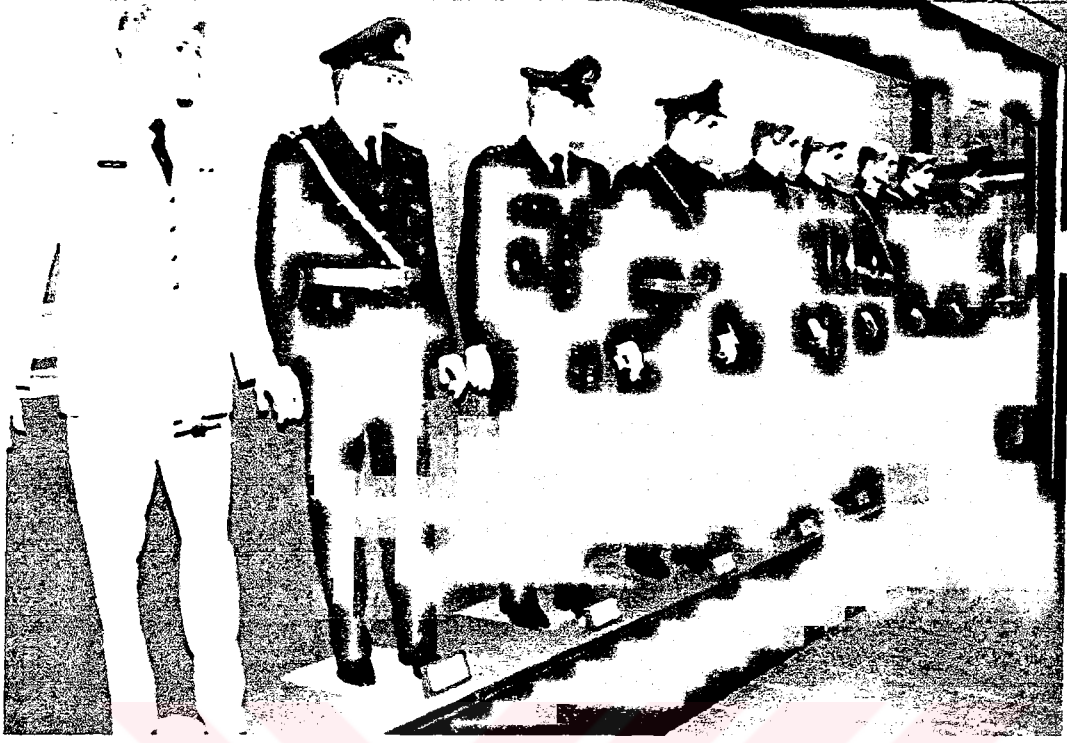
Resim 2.2.1.4.3 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Büstler ve Flamalar Salonu
(Hava Müzesi Tanıtım Broşürü)

2.2.1.4.3 Kıyafetler Salonu

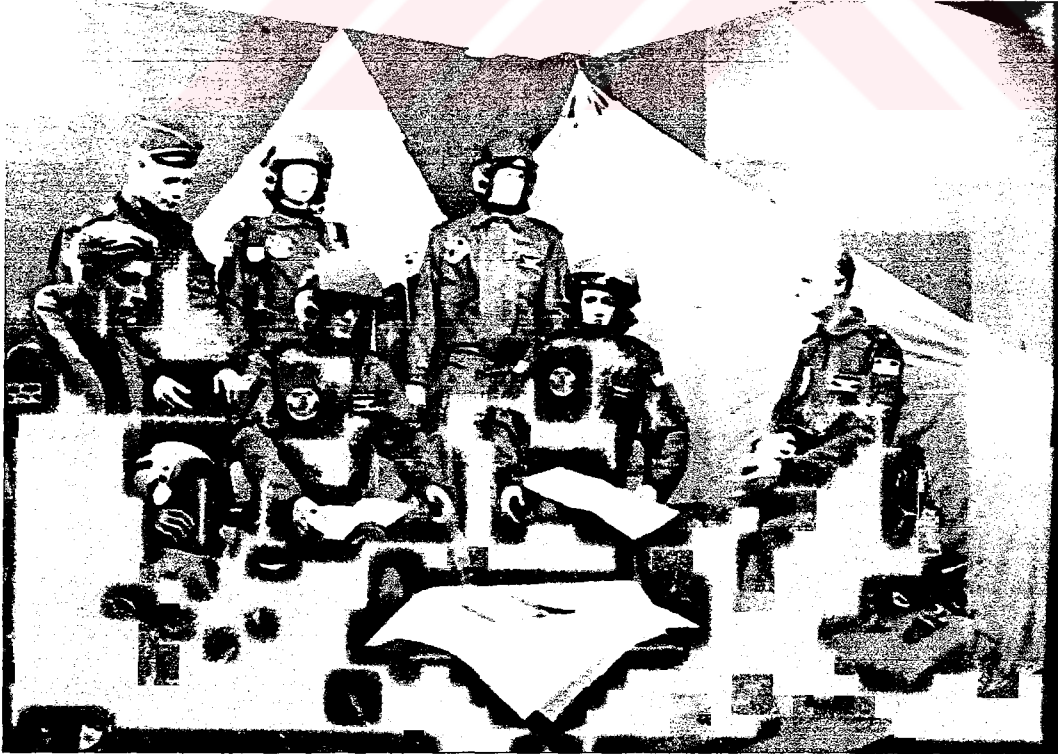
Bu salonda önemli köşe Atatürk'ün manevi kızı ve dünyada ilk kadın savaş pilotu olan Sabiha Gökçen'in kıyafet ve özel eşyalarının sergilendiği vitrindir. Bunun dışında Hava Kuvvetlerinin kuruluşundan günümüze kadar çeşitli dönemlerde giyilen kıyafetler sergilenmektedir (Bkz. Resim 2.2.1.4.4-5).

2.2.1.4.4 Anılar Salonu

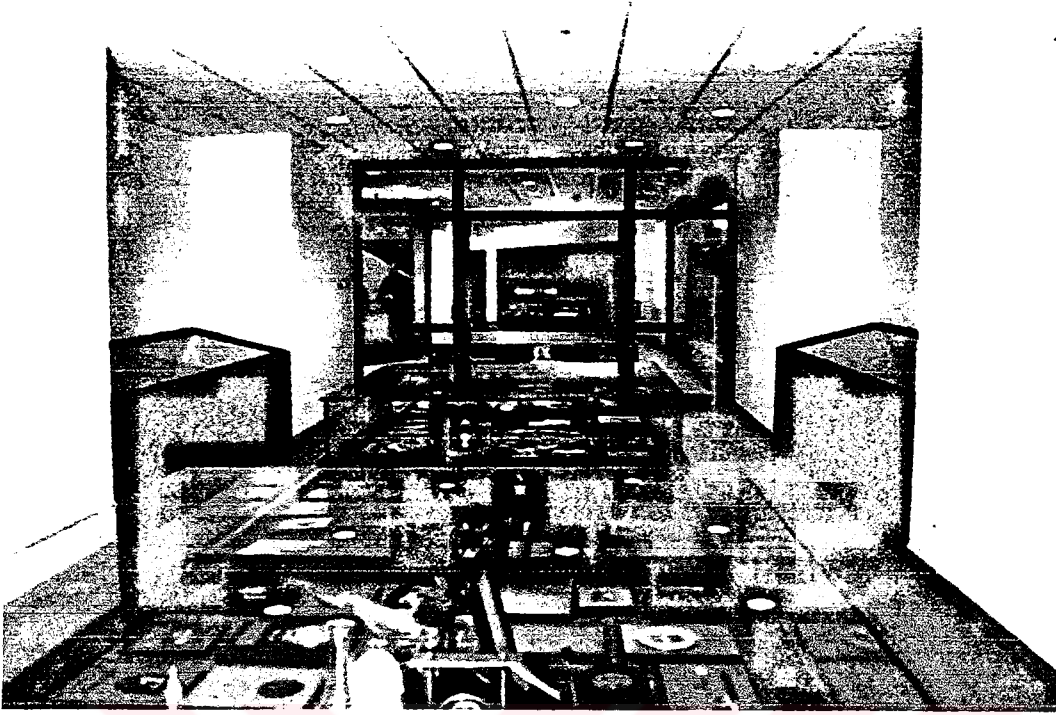
Salonda Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nda görev yapmış komutanlara hediye edilen çeşitli eşyalar ve ayrıca ilk pilotumuz olan Fesa Evrensel'in kıyafeti sergilenmektedir (Bkz. Resim 2.2.1.4.6).

Resim 2.2.1.4.4 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Kıyafetler salonu
(Hava Müzesi Tanıtım Broşürü)

Resim 2.2.1.4.5 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Kıyafetler salonu
(Hava Müzesi Tanıtım Broşürü)

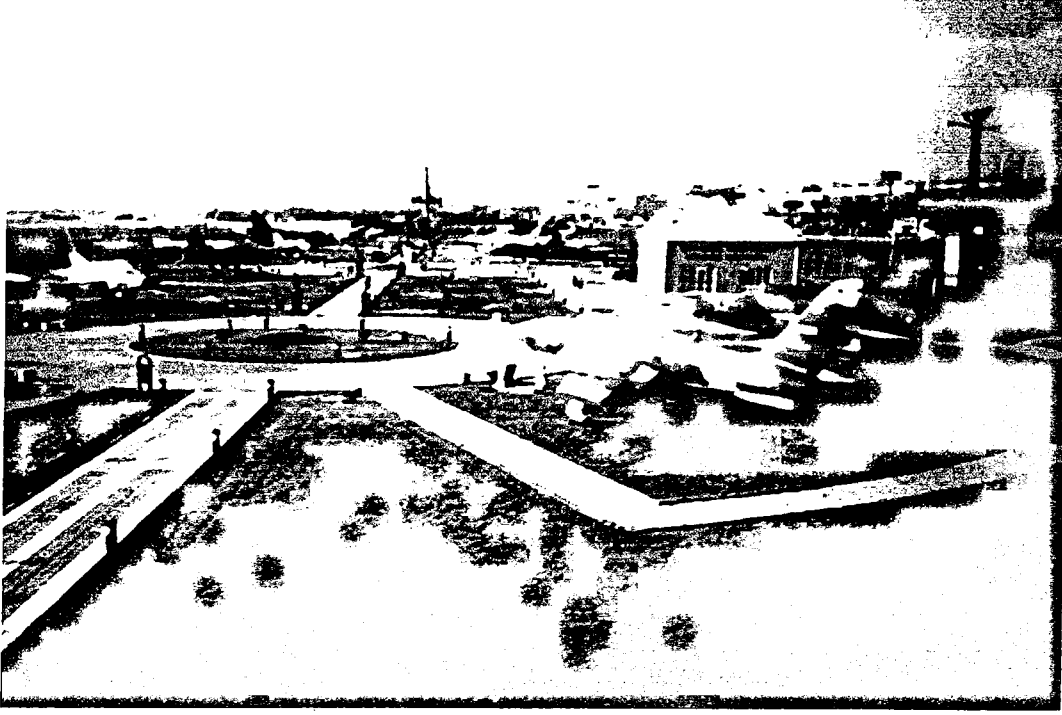

Resim 2.2.1.4.6 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, Anılar salonu
(Hava Müzesi Tanıtım Broşürü)

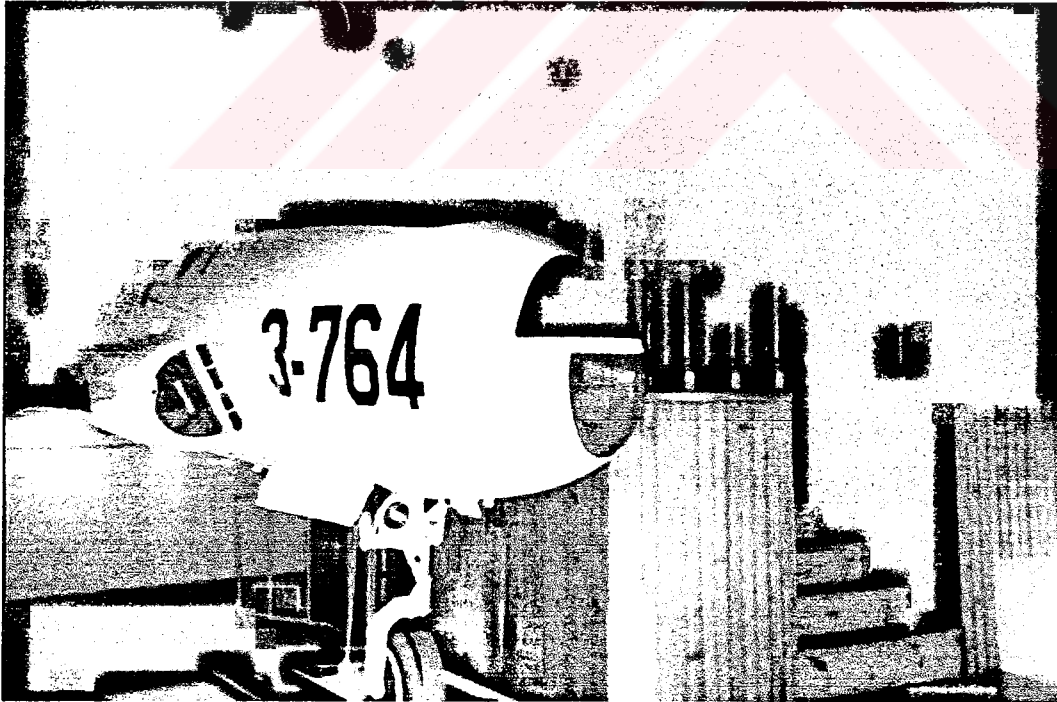
2.2.1.4.5 Açık Sergileme Alanı

Müzede yirmi iki tane orijinal, iki tane bire bir ölçekli maket toplam yirmi dört tane uçak sergilenmektedir. Ayrıca açık alanda tek bölümden oluşan Mavi Dünya adı verilen üç tarafı camlı bir bölümde T-33 ve F-5 uçaklarının similatör cihazları sergilenmektedir (Bkz. Resim 2.2.1.4.7-8).

Yirmi sekiz kişilik sinema ve konferans salonunda Türk Hava Kuvvetleri'ni tanıtan filmler ve havacılıkla ilgili video filmleri gösterilmektedir. Müze bahçesinde kafeterya ve çocuklar için oyun alanı mevcuttur.

Resim 2.2..1.4.7 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, açık sergileme alanı

Resim 2.2.1.4.8 Ankara-Etimesgut Hava Müzesi, “Mavi Dünya” T-33 similatör cihazı

2.2.2 KOLEKSİYONUNDA HAVACILIKLA İLGİLİ OBJE BULUNDURAN MÜZELER

2.2.2.1 İSTANBUL-ASKERİ MÜZE VE KÜLTÜR SİTESİ KOMUTANLIĞI

Askeri Müzenin kuruluşu modern anlamda olmamakla beraber 15 nci yy.'a kadar uzanmaktadır.

1453'de İstanbul'un Türkler tarafında fethinden sonra Aya İrini Kilisesi, değerli harp silah, araç ve gereçlerinin toplandığı "Cebehane" olarak düzenlenmiştir. 1726 tarihinde Cebehane'deki tüm malzemeler düzenlenerek "Dar-ül Esliha" adı ile yeni bir kuruluş gerçekleştirilmiştir.

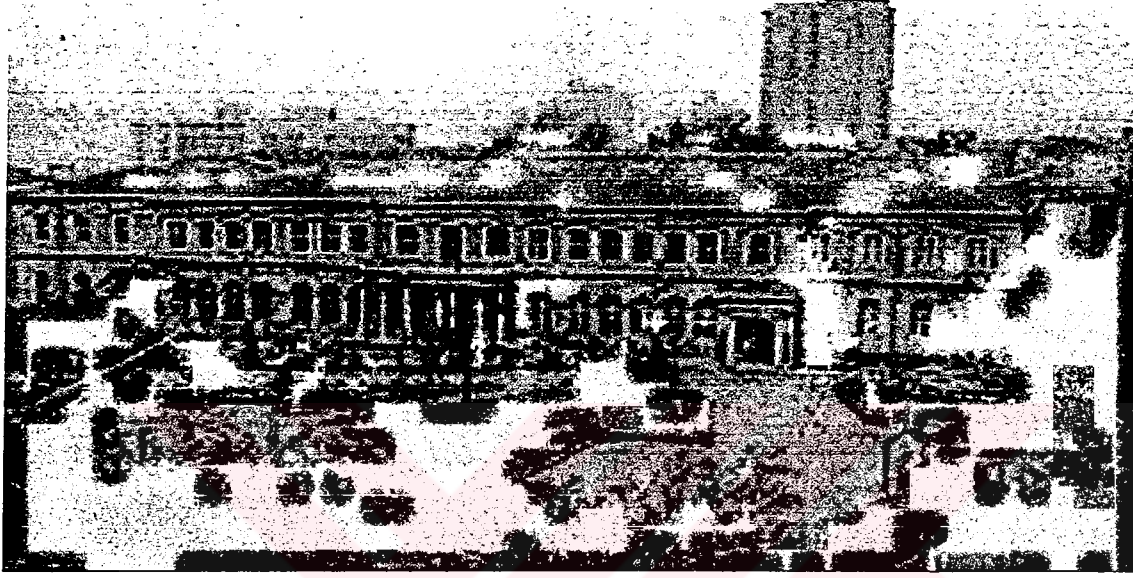
Modern anlamda müzeciliğin temeli Tophane Müşiri Damat Ahmet Fethi Paşa'nın gayretleri ile 1846 yılında atılmış ve bu tarih Türk Müzeciliği'nin ve Askeri Müze'nin gerçek anlamda ilk kuruluşu olmuştur. Aya İrini'deki revakların araları camekanlarla kapatılarak, sergileme mekanları haline getirilmiştir. Bu mekanlardan bir bölümünde eski harp silah, araç ve gereçlerinden oluşan koleksiyonlar, diğer bölümlerde ise arkeolojik eser koleksiyonları sergilenmiştir. Ahmet Fethi Paşa'dan sonra Aya İrini'deki bu koleksiyonlar kısa bir süre sonra ilk defa müze adını alarak "Müze-i Hümayun" olarak isimlendirilmiştir.

Müze teşkilatının kurulmasından sonra özellikle arkeolojik eserlerin sayısının artması üzerine bu eserler Çinili Köşk'e taşınmış ve bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nin temeli atılmıştır.

Ahmet Muhtar Paşa, silah koleksiyonlarını ilanlar ve resmi yazışmalarla zenginleştirmiştir. Kütüphanesi, sineması, atış poligonu, yayınları, kıyafethanesi ve mehteri ile günümüz çağdaş müzecilik anlayışına uygun nitelikte bir müze oluşturulmuştur.

1940 yılına kadar Aya İrini'deki faaliyetlerini sürdüren Askeri Müze, II. Dünya Savaşı'nın Türkiye'ye sıçrayabileceği düşüncesi ile faaliyetlerine bir süre ara vermiştir. Savaş tehlikesinin ortadan kalkmasından sonra 1949 yılında Maçka Silahhanesi'nde depolanan eserler 1959'dan itibaren Harbiye Mektebi Jimnastikhanesi binasında tekrar sergilenmeye başlamıştır.

Bu binanın zamanla Askeri Müze koleksiyonları için yetersiz kalması ve çağdaş anlamda gelişime yönelik adımların atılmasına imkan vermemesi üzerine 1966 yılından itibaren restorasyon çalışmaları sürdürülen eski Harbiye binasının Askeri Müze olarak kullanılmasına karar verilmiş ve 10 Şubat 1993 günü yeni bir düzenleme ile ziyarete açılmıştır (Bkz. Resim 2.2.2.1.1).

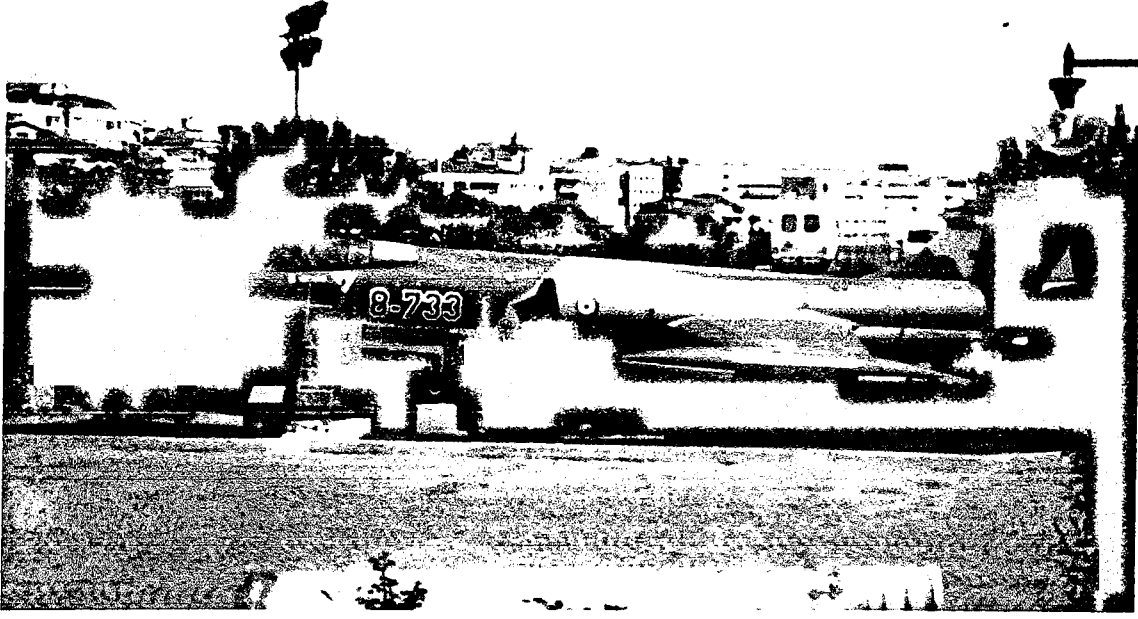

Resim 2.2.2.1.1 Askeri Müze Kültür Sitesi Komutanlığı Genel Görünümü

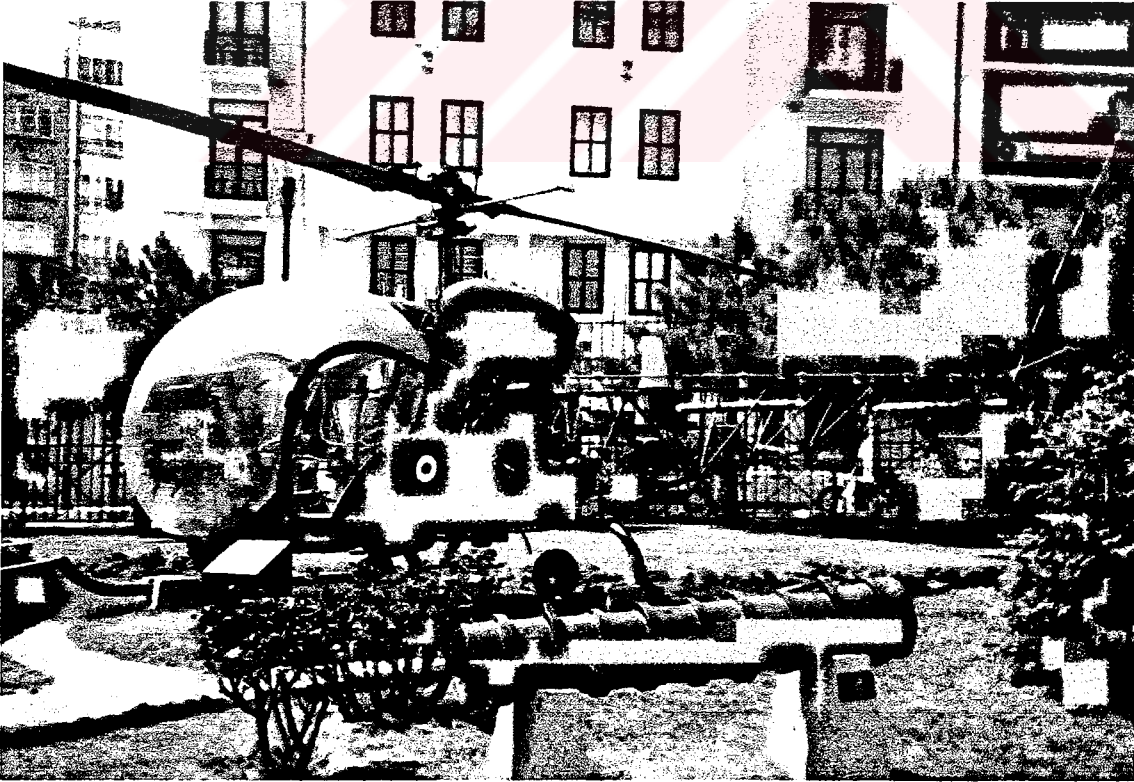
Müzecilik faaliyetlerinin yanında dünyanın en eski bandosu olan Mehter de Askeri Müze bünyesinde bulunmaktadır. Yine Askeri Müzede yerli ve yabancı, sivil, asker her türlü kültür ve sanat faaliyetlerine açık “Kültür Sitesi” kompleksi de yer almaktadır.

Askeri Müze’nin sergileme salonları: Atıcı Silahlar salonu, Binicilik salonu, Fatih ve Yavuz Köşesi, Kesici Silahlar salonu, Savunma Silahları salonu, Ateşli Silahlar salonu, Top Maketleri salonu, Meşrutiyet salonu, I. Dünya Savaşı salonu, Çanakkale Savaşları salonu, Kurtuluş Savaşı salonu, Etnoğrafik Eserler salonu, Genelkurmay Başkanları salonu, 7. Cumhurbaşkanı Kenan Evren salonu, Atatürk salonu, Çadırlar salonu, Kıyafetler galerisi, Bayrak ve Sancaklar salonu, Şehitler galerisi.

Askeri Müzenin havacılıkla ilgili objeleri bahçede sergilenen F-104 savaş uçağı ve OH-13 S gözetleme ve eğitim helikopteridir (Bkz. Resim 2.2.2.1.2-3).

Resim 2.2.2.1.2 Askeri Müzenin Bahçesinde Sergilenen F-104 savaş uçağı

Resim 2.2.2.1.3 Askeri Müzenin Bahçesinde Sergilenen OH-13 S gözetleme ve eğitim helikopteri

2.2.2.2 İSTANBUL-RAHMI M. KOÇ MÜZESİ

Rahmi M. Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı'na bağlı olan 20.000 m² alan üzerine kurulu müze, İstanbul Haliç kıyısında Hasköy Caddesi üzerindedir.

Osmanlı döneminde Haliç, büyük bir ticaret limanı olmuştur. Fatih'ten itibaren Kasımpaşa deresi ağzındaki alana tersane tesislerinin kurulmasına başlanmıştır. Rahmi M. Koç Müzesinin ziyarete açılan ilk binası, Lengerhane ise III. Ahmet döneminde yapılmıştır. Bina 1991 yılında Rahmi M. Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı tarafından satın alınmış ve müze olarak düzenlenmiştir. Müzenin 2001 yılında açılan ikinci binası ise ilk binanın hemen karşısında olan Hasköy Tersanesi'nin satın alınarak restorasyon çalışmaları sonucunda düzenlenmesi ile açılmıştır.

11.250 m²'lik alanda sergileme yapılan müzede elli bir personel görev yapmaktadır. Koleksiyonda ortalama üç bin sekiz yüz eser bulunmaktadır. Rahmi M. Koç Müzesi koleksiyonunu sanayi gelişimini ve tarihini yansıtan örnekler oluşturmaktadır. Koleksiyonun büyük bir çoğunluğu Rahmi M. Koç'un özel koleksiyonu olup, yanı sıra çeşitli kurum, kuruluşlar ve kişiler tarafından yapılan bağışlar ve süreli olarak verilen objeler oluşturmaktadır.

Tematik sergileme yapılan müzede sergi salonları:

2.2.2.2.1 Lengerhane Binası ve Açık Teşhir Alanı:

Giriş Katı: Havacılık, maket yapım atölyesi, lokomotif ve otomobil modelleri, oyuncaklar, denizcilik, para basma ve matbaa makineleri, işaretler ve reklam panoları.

Birinci Kat: Buharlı makine modelleri, buharlı gemi makine modelleri, sıcak hava ve içten yanmalı motor modelleri, buharlı lokomotif modelleri, buharlı silindirler ve çekici makine ve modelleri, Türk yapımı buharlı makine modelleri, buharlı gemi makinesi

İkinci Kat: Bilimsel aletler, iletişim aletleri.

Açık Teşhir Alanı: Dikey buhar kazanı, TCG Zafer gemisi torpido tüpü

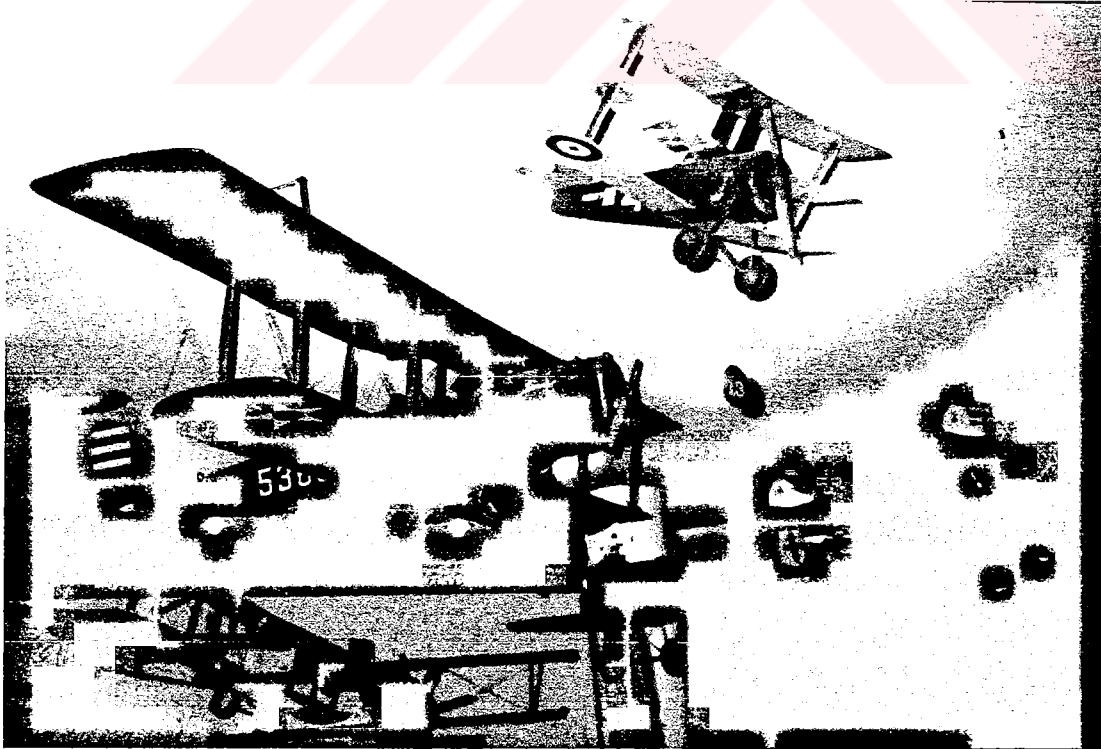
2.2.2.2.2 Hasköy Tersanesi Binası ve Açık Teşhir Alanı:

Giriş Katı: Rahmi M. Koç galerisi, Sualtı bölümü, Ne-Nasıl Çalışır ?, Tarım bölümü, Otomobiller, Dizel Motorları-Buhar makineleri, Zeytinyağı fabrikası, Ahşap Atölyesi-Torna tezgahları.

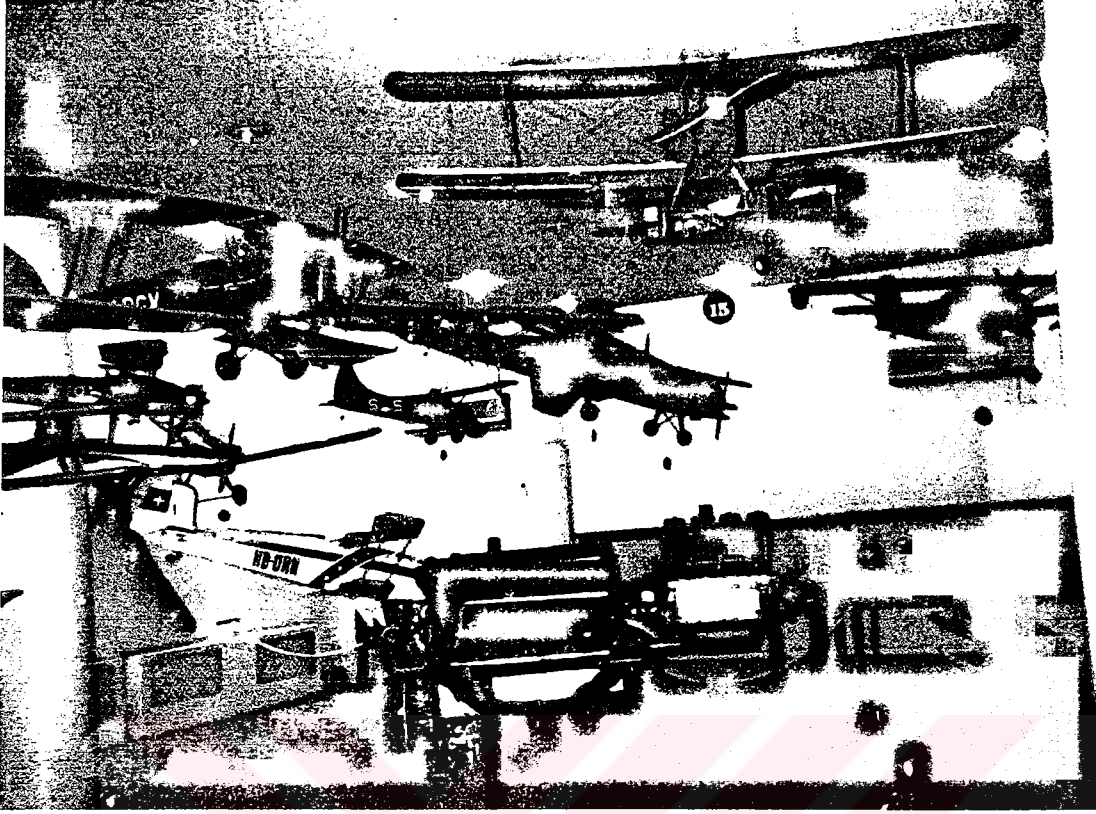
Üst Kat: Dene-öğren, Çocuk çalışma bölümü, Bisikletler-Motosikletler, Bebek Arabaları, Sakat Arabaları, Kağnılar-At Arabaları, Denizcilik (Balıkçı, Tekneler, Motor Tamir Atölyesi, Sandal Yapımı, Motorlar-Kayıklar).

Açık Teşhir Alanı: Gemi Makineleri, Kızak, Çarşı (Çarşıda bulunan dükkanlar: Haliç Oyuncakçısı, Gemi Donatımı, Dakik Saat, Dövme Demir, Ismarlama Kundura, Şifa Eczanesi, Fenni Aletler), Gemi Buhar Makinesi, Raylı Ulaşım, F-104 savaş uçağı, DC-3 yolcu uçağı.

Rahmi M. Koç Müzesinin havacılıkla ilgili koleksiyonu, her iki binada da bulunmaktadır. Lengerhane binasının giriş katında bulunan havacılık bölümünde, yirmi sekiz tane büyük boyutlu uçak maketi, ellinin üzerinde küçük uçak maketi, beş tane uçak motoru, pilot sandalyesi ve pilot kıyafeti, pilot başlıkları, pervaneler ve Wright Kardeşlerin yaptığı ilk motorlu uçağın maketi bulunmaktadır (Bkz. Resim 2.2.2.2.1-2-3-4).

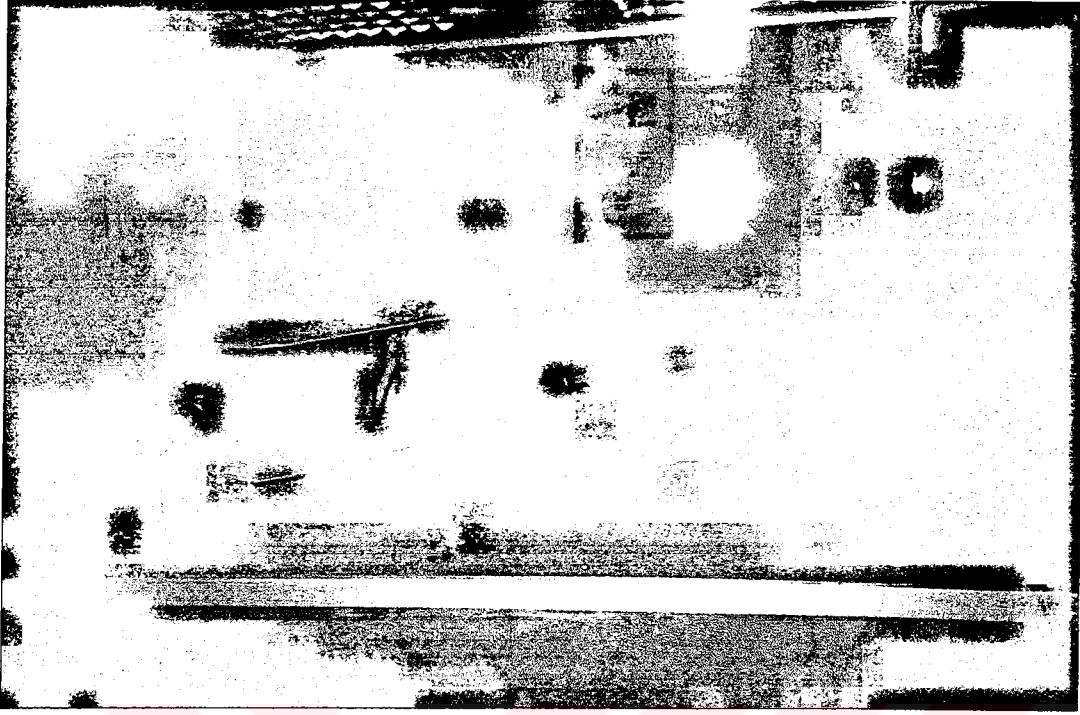
Resim 2.2.2.2.1 Rahmi M. Koç Müzesinin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen büyük uçak maketleri

Resim 2.2.2.2.2 Rahmi M. Koç Müzesinin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen büyük uçak maketleri, uçak motorları

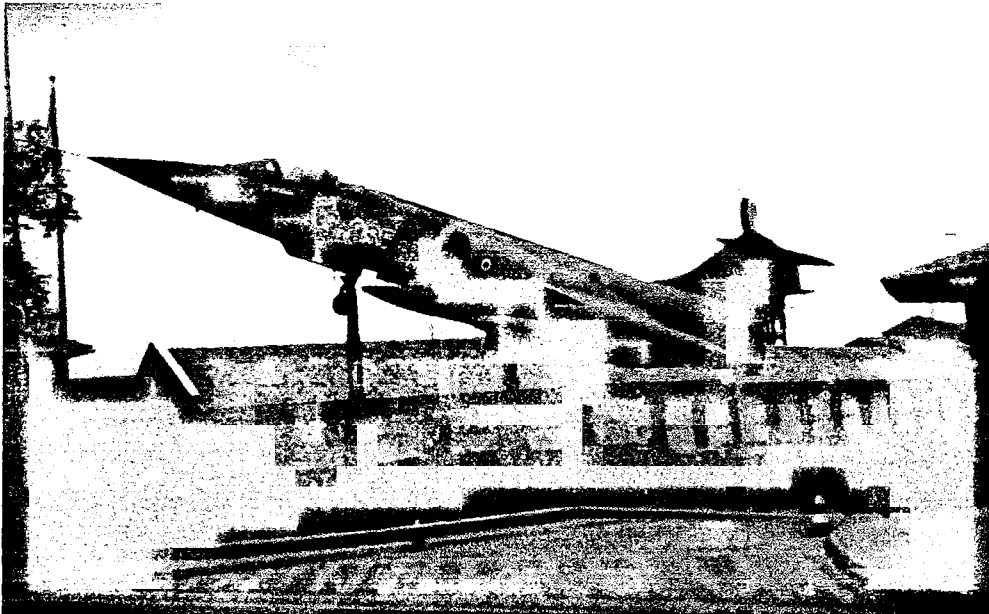

Resim 2.2.2.2.3 Rahmi M. Koç Müzesinin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen pilot başlıkları

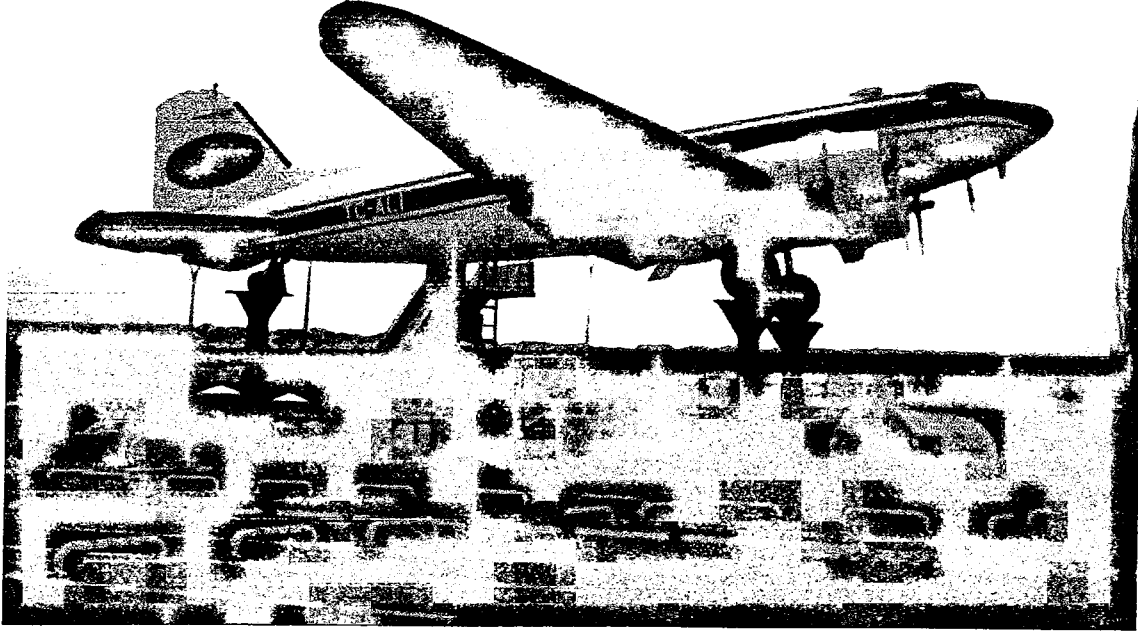

Resim 2.2.2.2.4 Rahmi M. Koç Müzesinin Lengerhane binası giriş katında yer alan Havacılık bölümünde sergilenen Wright Kardeşler'in yaptığı ilk motorlu uçağın maketi

Müzenin Hasköy Tersanesi binası içinde üst kat dene-öğren bölümünde THK'nun bağışladığı Bellance eğitim uçağı sergilenmektedir. Yerden yükseltilerek yerleştirilmiş olan F-104 savaş uçağı müze girişinde sergilenmektedir (Bkz. Resim 2.2.2.2.5). Yerden yükseltilerek yerleştirilmiş olan DC-3 yolcu uçağı ise müzenin otopark kısmında sergilenmektedir (Bkz. Resim 2.2.2.2.6).

Resim 2.2.2.2.5 Rahmi M. Koç Müzesinin Hasköy Tersane binası girişinde yer alan F-104 savaş uçağı

Resim 2.2.2.2.6 Rahmi M. Koç Müzesinin Hasköy Tersane binası otoparkında yer alan DC-3 yolcu uçağı

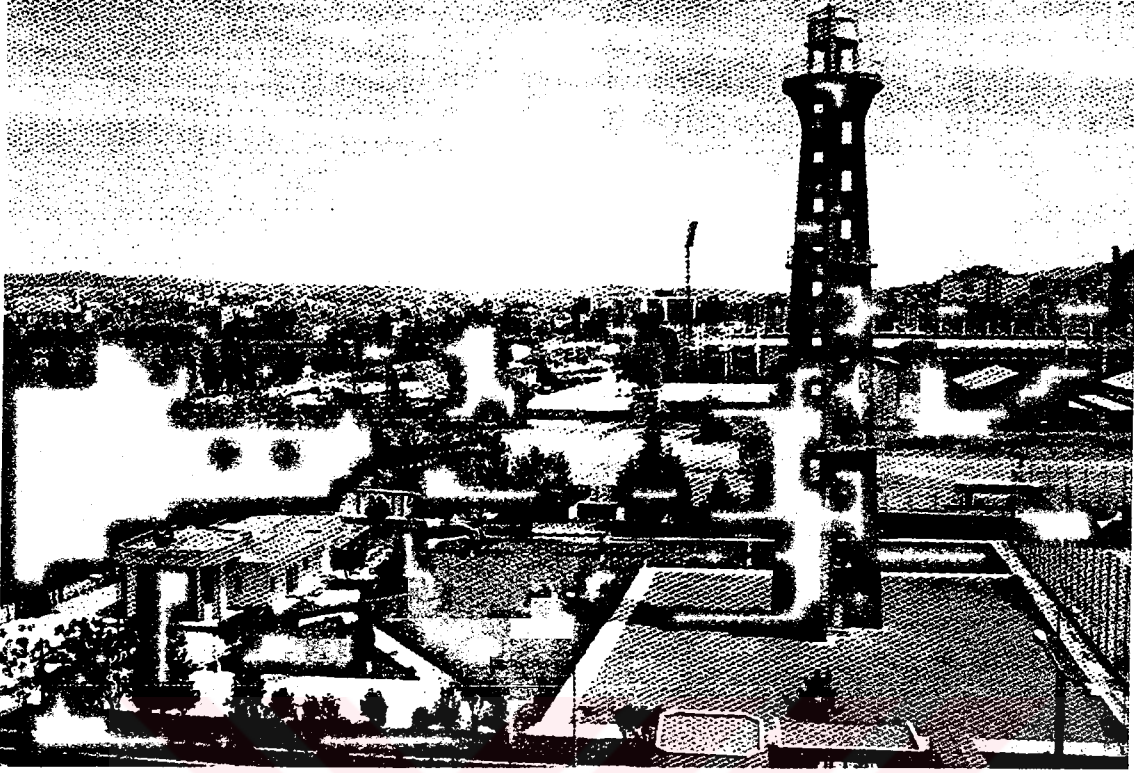
2.2.2.3 ANKARA-TÜRK HAVA KURUMU MÜZESİ

Türk Hava Kurumu Kasım 2000 olağan toplantısında, Kurum'un Havacılıktaki yerini ve rolünü anlatan her türlü belge ve sanatsal eserin toplanarak Türk Hava Kurumu Müzesi oluşturulmasına karar vermiştir.

Türk Hava Kurumu Müzesi 19 Mayıs 2002'de Ankara-Talat Paşa Bulvarı'nda, tarihi Paraşüt Kulesi'nin yanında kurulmuştur. Paraşüt Kulesi'ni de içine müze toplam 9.581 m² alan üzerine kurulmuştur (Bkz. Resim 2.2.2.3.1).

Müzede sadece Türk Hava Kurumu ile ilgili bir sergileme yerine insanın uçuş arzusunun eyleme dönüşmesinde Türklerin yerini, Türk Havacılık Tarihini, Atatürk ve Havacılık ile ilgili bilgilerinde vurgulandığı bir sergileme yapılmıştır.

Müzenin koleksiyonunda, bağışlarla ve Türk Hava Kurumu arşivinden elde edilen beş yüz yirmi tane objesi bulunmaktadır.

Resim 2.2.2.3.1 Türk Hava Kurumu Müzesi'nin Genel Görünümü

Resim 2.2.2.3.2 Müzenin Kapalı sergileme salonu

Müzenin 287 m²'de yer alan Türk Hava Kurumu Şubesi ve Model Uçak Kulübü'nün kullandığı bina yeniden düzenlenerek müzenin kapalı sergileme alanı yapılmıştır. Kapalı

sergileme salonunda Türk Havacılık Tarihi ve özellikle de Türk Hava Kurumu Tarihi anlatılmaktadır (Bkz. Resim 2.2.2.3.2-3-4).

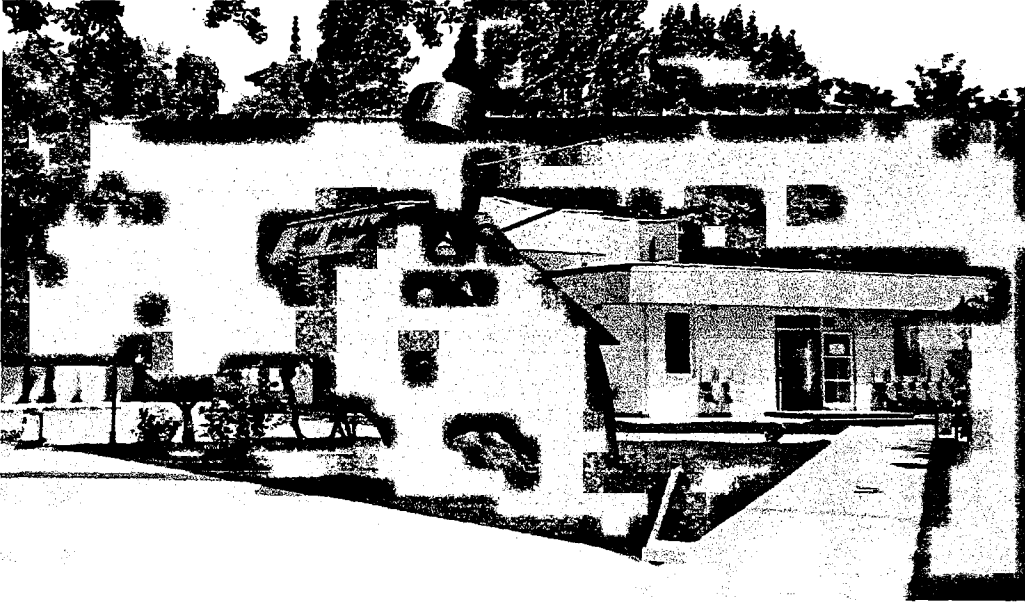
Resim 2.2.2.3.3 Hazerfan Ahmet Çelebi'nin Galata Kulesi'nden uçuşunu simgeleyen rölyef

Resim 2.2.2.3.4 Lagari Hasan Çelebinin Sarayburnu'ndan roketle uçuşunu simgeleyen rölyef

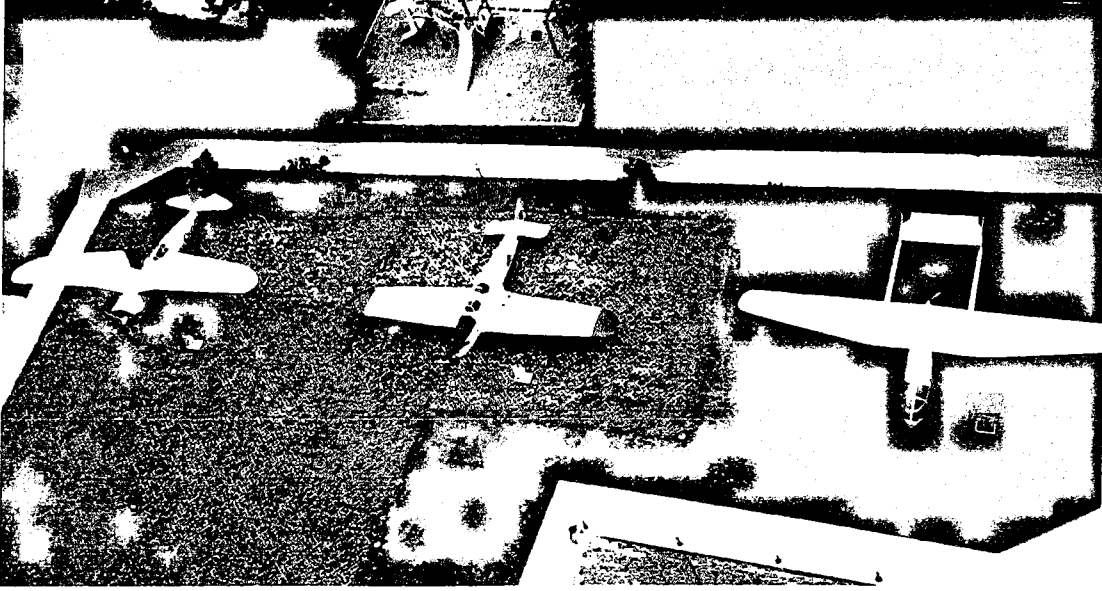
Girişi ücretsiz olan müze, haftanın her günü sabah dokuzdan akşam yediye kadar açıktır. Müzede yedi, paraşüt kulesinde üç olmak üzere müzede on personel görev yapmaktadır.

9.294 m² olan açık alanda paraşüt kulesi, kafeterya, THK 4 planörünü uçuran el heykeli ve uçak sergileme alanı bulunmaktadır (Bkz. Resim 2.2.2.3.5).

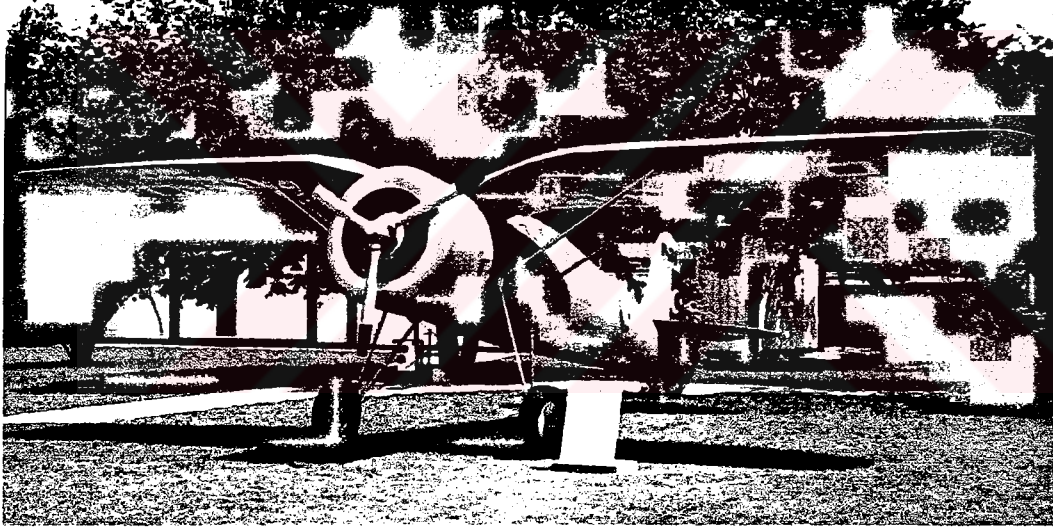

Resim 2.2.2.3.5 THK-4 Planörünü Uçuran El Heykeli

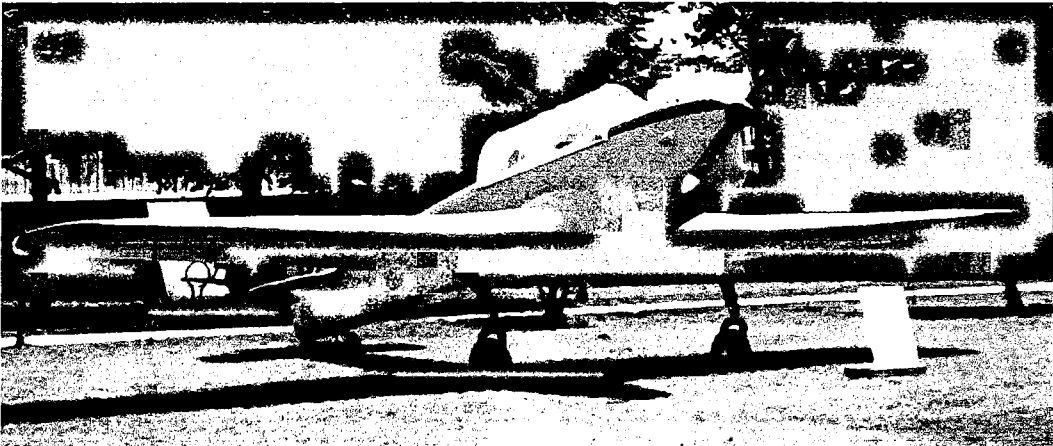
Açık sergileme alanında üç tane uçak sergilenmektedir. Bunlar Pezetel uçağının 1/1 ölçekli maketi, THK 15 (Uğur) Uçağı ve THK 11 uçaklarıdır (Bkz. 2.2.2.3.6-7-8).

Resim 2.2.2.3.6 Açık alanda sergilenen uçakların genel görünümü

Resim 2.2.2.3.7 Açık alanda sergilenen Pezetel uçağı

Resim 2.2.2.3.8 Açık alanda sergilenen THK 15 (Uğur) uçağı

2.3 GENEL DEĞERLENDİRME

Dünyada hava müzelerinin dağılımına baktığımızda en çok hava ve uzay koleksiyonuna sahip ülkeler Avrupa ve Amerika'dır. Havacılık teknolojisinin buralarda çok gelişmiş olması bunun başlıca sebebidir.

Tez çalışmasında yurt dışına anket gönderilirken özellikle farklı otuz ülkeye gönderilmesinin sebebi farklı ülkelerde, farklı hava müzelerinde, müzecilik anlayışının farklarını anlamaktı. Anketten anlaşıldı ki yurt dışında bulunan hava müzelerinin büyüklüğü ve gelişmişliği tamamen ülke ekonomisine bağlıdır.

Hava müzelerindeki en büyük problem mekandır. Bu durum uçakların büyük boyutlu olmasından kaynaklanmaktadır. Gelir durumu iyi olan müzeler uçaklarını hangarlarda sergileyerek açık alanda yaşanan uçakların bakım ve korunmasında çıkan sorunları çözümlemişlerdir.

Koleksiyon geliştirme , bakım ve koruma konusunda sorunu olmayan müzeler ziyaretçiye yönelik çalışmalara daha fazla önem vermekte daha fazla ziyaretçi ile daha fazla gelir elde etmenin yollarını aramaktadır.

1980'lerden sonra gelişen interaktif sergilemeler özellikle gelişmiş müzelerde uygulanmaktadır. Bu müzelerin yıllık ziyaretçi ortalamalarının da diğer müzelere göre çok daha fazla olduğu görülmektedir. Avrupa ve Amerika'da artık pek çok müze uçar durumda uçaklar ile hava gösterileri yapmakta böylece daha fazla ziyaretçi çekmektedir. Müze iletişim ve pazarlama yöntemlerini kullanan müzelere ziyaretçinin ilgisi daha fazladır.

Türkiye'de ise sevindirici gelişmeler son birkaç yılda ortaya çıkmaktadır. İlk hava müzesinin (İzmir-Hava Müzesi) 1971'de açılmasından yirmi sekiz yıl sonra ikinci hava müzesi (Etimesgut Hava Müzesi) nihayet açılmıştır. İlk özel hava müzesi de (Türk Hava Kurumu Müzesi) bu yıl açılmıştır. Bu Türkiye'de hava müzeleri için bir gelişmedir.

Ancak dikkat edilmesi gereken fazla sayıda hava müzesinin olması değildir. Önemli olan açılan hava müzelerinin çağdaş müzecilik anlayışında, belli bir amaç ve kalitede olması gerektiğidir.

3. İSTANBUL YEŞİLKÖY HAVACILIK MÜZESİ

Bu bölümde tezin konusu olan Yeşilköy-Havacılık Müzesi genel olarak tanıtılmaktadır. Müzenin kuruluş amacı, misyonu, müzenin yönetimi, müzenin iletişimi, müzenin koleksiyonu, vizyonu ve stratejileri olmak üzere altı ana bölüm altında müze anlatılmaktadır. Müzenin sergilemesi ayrıntılı olarak, sergilemesinin değerlendirilmesi ve önerilerin bulunduğu dördüncü bölümde yer almaktadır.

3.1 MÜZENİN KURULUŞ AMACI

30 Eylül 1984’de çıkarılan Askeri Müzeler Yönetmeliği’nin 4. maddesinde Askeri Müzelerin kuruluş amacı belirtilmiştir. Buna göre: Askeri Müzeler, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin sosyal, tarihi ve teknik gelişimini dönemlere göre yansıtmak, dünya tarihindeki etkinliğini, kahramanlığını, yerine getirdiği görevlerini sergileyerek; Türk Milletinin birlik ve beraberlik duygularını geliştirmek kendi sahasındaki tarih ve askerlikle ilgili bilimsel araştırmalar ve incelemeler için bir ortam hazırlamak, bu hususları belgeleyen kültür varlıklarının korunmasını, saklanması, sergilenmesini, sağlamak amacı ile kurulur.

16 Ekim 1985’de müzenin açılış töreninde Gen. Ahmet ÇÖREKÇİ’nin yaptığı konuşmada müzenin açılış amacını şöyle anlatılmıştır. “Amacımız, Kendisini fiziki güç ve ruhsal açıdan destekleyen silahını yaparken hem bir savaşçı, hem de bir sanatçı ruhu ile süsleyen geçmişimiz gibi, hiçbir süsü olmayan ve ölüm saçan çağdaş teknolojinin silahını da refah, mutluluk ve barış getireceği düşüncesiyle tüm insanlara sevdirmek, eğitim ve ilme hizmeti yanında küçümsenmeyecek turistik değerinden azami yararlanmaktır.”

3.2 MÜZENİN MİSYONU

1990 yılında Hava Harp Okulu Komutanı olan Tümğ. Erdoğan ÖZNAL, Mart 1990’da Hava Kuvvetleri Komutanlığı’na gönderdiği yazıda Havacılık Müzesinin kuruluş amacını açıklamıştır (Bkz. EK 3.2.1).

Yeşilköy-Havacılık Müzesinin misyonu, Türk ve dünya havacılığının tarihi gelişimini anlatmak, Türkiye de bugüne kadar kullanılan uçaklardan kalanları ve hava savunmasında kullanılan silahları sergilemek, Hava Kuvvetleri’ni tanıtmaktır. Havacılık Müzesi’nin askeri bir müze olmasının yanında diğer bir önemi teknoloji müzesi olmasından ileri gelmekte ve bu

diğer bir misyonunu da belirlemektedir. Teknoloji müzesi olduğu için aynı zamanda eğitim kurumları için bir laboratuvar niteliğindedir.

3.3 MÜZENİN GENEL YAPISI

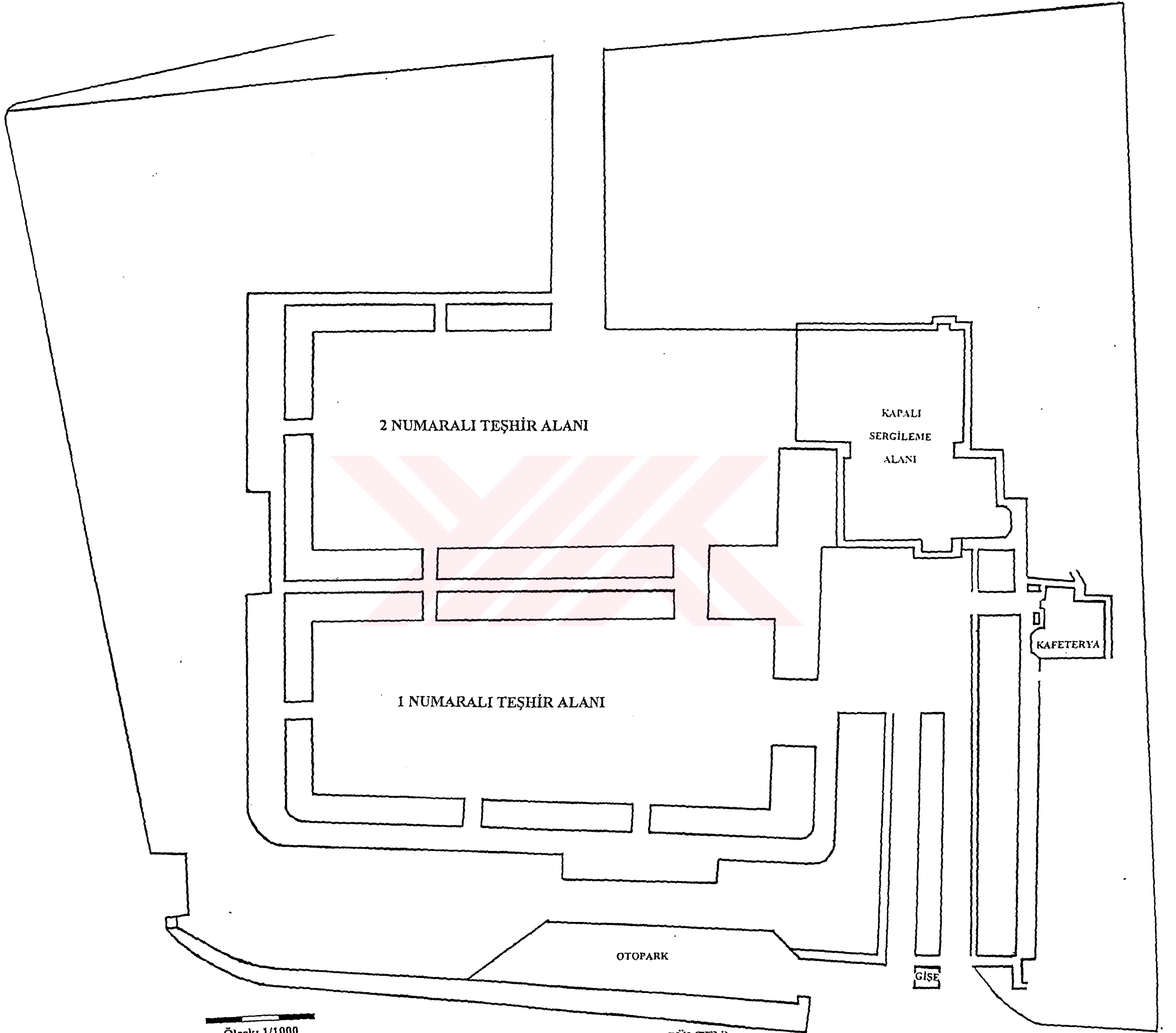
Havacılık Müzesi Bakırköy ilçesine bağlı, Yeşilköy’de sahil yolu üzerinde, Yeşilköy tren istasyonu ile Atatürk Hava Alanı arasındaki alana inşa edilmiştir.

Hava Harp Okulu, Destek Grup Komutanlığı bölgesinde yer alan müze, Toplam 65.000 m² alan üzerine kurulmuş olup kapalı alan 2.365 m²’dir. Açık alanın 12.000 m²’si iki bölümden oluşan uçak teşhir alanı olarak düzenlenmiştir. Müzenin çevresi gelişme sahası olarak düşünülmüş ve yeşil alan haline getirilmiştir. Müzenin çevresi üzeri demirli bir koruma duvarı ile çevrilidir. Müzenin üç tarafı askeri alan içinde kalmakta sadece bir cephesi Bakırköy Florya sahil yolu üzerinde bulunmaktadır (Bkz. Plan 3.3.1).

Müze binası iki aşamalı olarak inşa edilmiştir. İhale yoluyla yapılan binaları Kayalar İnşaat A.Ş. gerçekleştirmiştir. Birinci aşama; 12.12.1977 tarihinde başlanmış ve 24.06.1979 tarihinde bitirilmiştir. İhale bedeli: 13.000.000 TL.’dir. İkinci aşama; 09.09.1981 tarihinde başlanmış ve 30.12.1983 tarihinde bitirilmiştir. İhale bedeli: 110.000.000 TL.’dir. Müzenin iç mimarisi ve dekorasyonu Kültür Bakanlığı İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü ile Mimar Sinan Üniversitesi’nin teknik eleman ve uzmanlarınca gerçekleştirilmiştir (Tolun, 1992, 21).

Bina tek katlı ve betonarmedir. Kapalı müze kısmındaki sergileme alanı, iç içe girmiş salonlar ile büyük bir uçak hangarından meydana gelmektedir. Yapı oldukça yüksek tavanlıdır. Sergileme salonlarının iç düzenlemeleri sırasında tüm pencereler kapatılarak aydınlatma yapay ışıklarla sağlanmıştır. Müze salonlarının yetersiz gelmesi nedeniyle 2000 yılında hangar ile dünya havacılığı salonu arasında yeralan üç tarafı kapalı açık alanın açık kısmı ve tavanı kapatılarak yeni bir kapalı sergileme salonu kazanılmış ve burası motor salonu olarak düzenlenmiştir. Kapalı müze alanının diğer bölümünde ise idari kısım, kütüphane ve obje deposu bulunmaktadır.

Zemini beton, birbirine bağlantılı iki bölüm olarak düzenlenen açık sergileme alanı ise zamanla objelerin sergilenmesinde yetersiz kalmış ve bu nedenle yeşil alanlara da objeler yerleştirilmiştir.

Ölçek: 1/1000

Plan 3.3.1 Havacılık Müzesi Genel Vaziyet Planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

İdari kısımda bulunan bakım atölyesinin çalışmalar için yetersiz kalmasından dolayı 2001 yılında müze binasının arka tarafına bitişik nizamla yapılan ek bölümle müze binasından bağımsız bir girişi olan atölye yapılmıştır.

Müze binasının sağ tarafında ayrı bir bina olarak inşa edilen kafeterya 328 m²'dir. Kapalı kafeterya bölümü 200 m² dir. Burada ziyaretçi tuvaletleri, telefon, vestiyer, çay ocağı ve oturma yerleri vardır. 128 m² olan açık kafeterya bölümünün üzeri kapalı olup yazın kullanılmaktadır (Bkz. Plan 3.3.2).

3.3.1 MÜZE YÖNETİMİ

Hava Kuvvetlerine bağlı olarak çalışan Havacılık Müzesi resmi yazışmalarda Hava Müze Komutanlığı olarak geçmektedir. Bu askeri kimliği ziyaretçilere fazla yansıtılmamakla birlikte yönetimi, bütçesi ve kadrosuyla tamamen askeri kurum yapısı taşımaktadır. Müze Hava Harp Okulu Hava Eğitim Komutanlığı ve Hava Kuvvetleri tarafından senede bir kere denetlenmektedir. Bu denetlemeler Havacılık Müzesinin aynı zamanda bir komutanlık olmasından kaynaklanmaktadır. 2001 yılında Genel Kurmay Başkanlığı'ndan gelen bir emirle ATASE Başkanlığı (Askeri Tarih Araştırma Stratejik Etüt Başkanlığı) tarafından ilk kez müze kimliği ile de denetlenmiştir.

3.3.1.1 YÖNETMELİK VE YASALAR

30 Eylül 1984'de Resmi Gazete de yayınlanan Askeri Müzeler Yönetmeliği'nde Birinci Sınıf Askeri Müze tanımı; Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tarihini, dönemlere göre yansıtan Silahlı Kuvvetlerimize ait her türlü askeri kültür varlığını bünyesinde bulunduran ve uluslar arası niteliğe sahip müzeler olarak belirtilmiş ve bu müzeler Askeri Müze ve Kültür Sitesi (Harbiye-İstanbul), Deniz Müzesi (Beşiktaş-İstanbul), Hava Müzesi (Yeşilköy-İstanbul), Anıtkabir Müzesi (Ankara) olarak bildirilmiştir.

Havacılık Müzesi diğer Askeri Müzeler gibi, 30 Eylül 1984 yılında 18531 sayılı Resmi Gazete de yayınlanan Askeri Müzeler Yönetmeliği kapsamındadır. Ayrıca ilk 1985 yılında düzenlenen HKY 87-1 (210-4) seri numaralı "Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi

Yönergesi” 1998 yılında güncelleştirilerek yeniden hazırlanmış ve HKY 87-1 (A) olarak yürürlüğe girmiştir. Aşağıda Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi Yönergesi ve Askeri Müzeler Yönetmeliği bölümleri ve alt başlıkları belirtilmiştir.

3.3.1.1.1 HKY 87-1 (A) Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi Yönergesi

Birinci Bölüm: Genel Esaslar

Amaç, Kapsam, Tanımlar, Yetki ve Sorumluluklar.

İkinci Bölüm: Müzecilik İle İlgili Uygulama Esasları

Hava Müzesi’nde Sergilenecek Objeler, Eser Kaynakları ve Temini, Kurullar, Eserlerin Sicillerinin Düzenlenmesi, Eserlerin Bakım İşlemleri, Eserlerin Sergilenmesi, Eserlerin Depolanması, Eserlerin Emniyet ve Muhafazası, Nöbet Hizmetleri, Hava Müzesinin Açılması ve Kapanması, Hava Müzesinin Temizliği, Hava Müzesinin Açık Olduğu Gün ve Saatler, Ziyaretçilerin Müzede Uymak Zorunda Oldukları Hususlar, Hava Müzesi Giriş Ücretlerinin Tespiti, Giriş Ücretlerine Tabi Olmayan Ziyaretçiler, Özel Gün/Haftalar, Müzecilik Gelirlerinin Kullanımı, Muhafazası ve Harcanması, Hava Müze Komutanlığının Dışa Açık Faaliyetleri, Hava Müzesini Tanıtma Faaliyetleri, TSK Askeri Müzelerinin Koordinasyon ve İş Birliği Faaliyetleri.

Üçüncü Bölüm: Hava Müze Personelinin Görev ve Sorumlulukları

Komutanlık, İdari Kısım, Kütüphane ve Arşiv Kısım, İkmal Kısım, Müzecilik Kısım, Bakım Kısım.

3.3.1.1.2 Askeri Müzeler Yönetmeliği

Birinci Kısım: Genel Hükümler

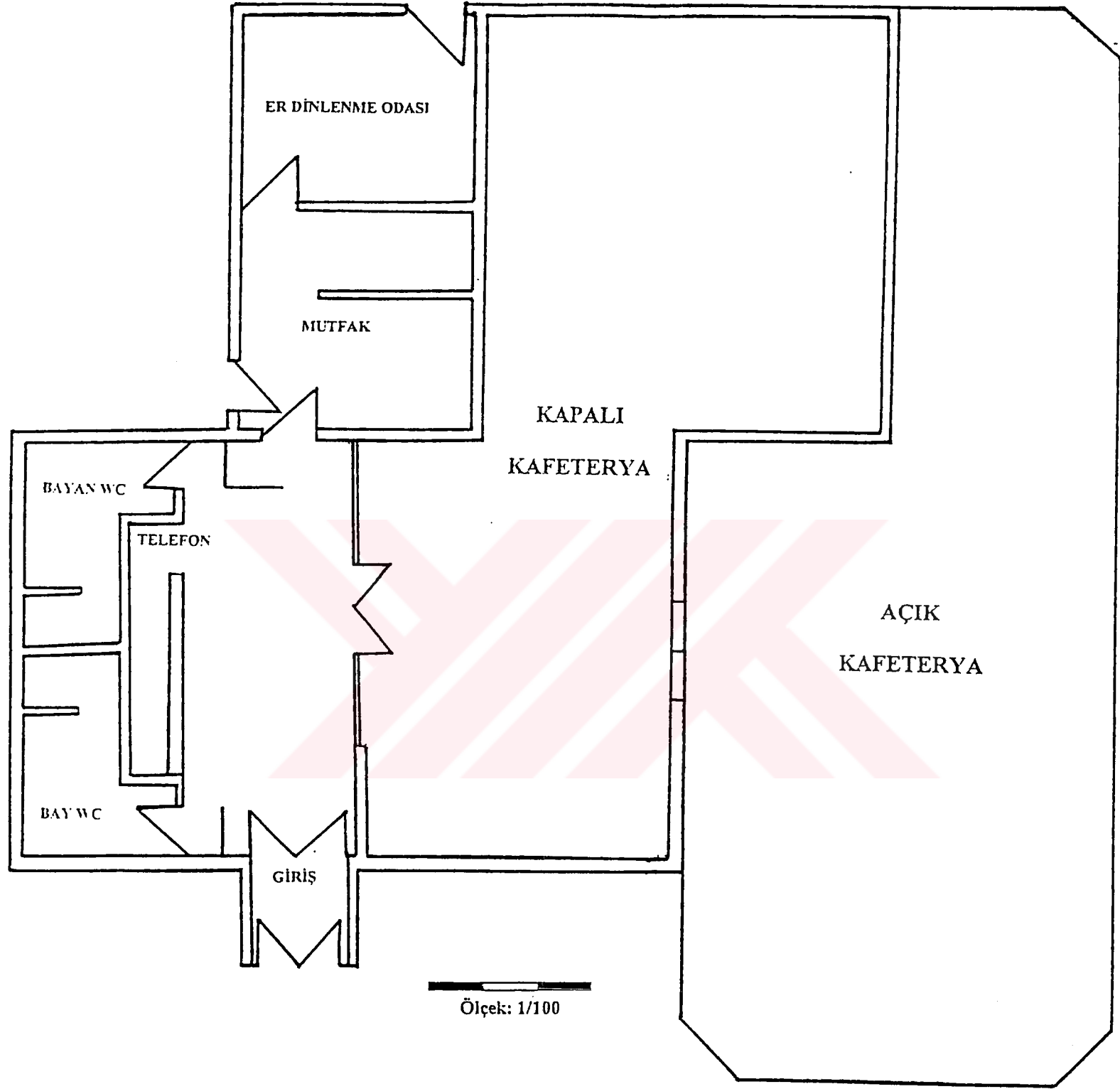
Birinci Bölüm: Amaç, Kapsam ve Dayanak

İkinci Bölüm: Kuruluş, Yetki ve Sorumluluklar

Kuruluş, Kuruluş Bağlantıları, Askeri Müzelerin İşletilmesi, Askeri Kültür Varlıklarının Tespiti, Emanet Alma, Tasnif ve Tescil, Değerlendirme, Değerlendirmeye İtiraz, İkramiye, Koleksiyonculuk, Yetki, Askeri Müzelerin İhtiva Ettiği Malzemeler, Birinci Sınıf Askeri Müze Komutanlıklarının Görevleri, İkinci Sınıf Askeri Müze Komutanlıklarının Görevleri.

İkinci Kısım: Askeri Müzelerin Faaliyetleri

Birinci Bölüm: Genel Faaliyetler

Plan 3.3.2 Havacılık Müzesi Kafeterya Planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

Askeri Kültür Varlığı Kaynakları, Kayıt ve Siciller, Askeri Kültür Varlığı Temini, Askeri Kültür Varlıklarının Bakımı, Askeri Kültür Varlıklarının Kayıtlarının Silinmesi, Askeri Müze Kütüphaneleri .

İkinci Bölüm: Özel Faaliyetler

Araştırma ve Geliştirme, Sergileme, Askeri Kültür Varlığı Verilmesi, Askeri Kültür Varlığı Devri, Yurt Dışına Eser Gönderme, Yayın ve Tanıtım, Askeri Müze Askeri Kültür Varlıkları ve Dok manlarından Yararlanma.

   nc  Kısım: Askeri Müzelerin Gelirleri ve  eşitleri

Birinci Bölüm: Askeri Müzelerin Gelir Kaynakları

Askeri Müze Gelirleri, Gelir Kaynaklarının Kullanılması.

İkinci Bölüm: Askeri Müzelerin  eşitleri

Birinci Sınıf Askeri Müzeler, İkinci Sınıf Askeri Müzeler, Yürürlük, Yürütme.

3.3.2 MÜZE PERSONELİ

Hava Müze Komutanlığı kadrosu, Hava Harp Okulu'nun yönetmeliğine bağlıdır. Hava Müze Komutanlığı kadrosu altı ana bölümden ibarettir. Bu kadroda görev yapan personel subay, astsubay, sivil memur ve erlerden oluşmaktadır.

926 s. personel kanununa tabi olan subay ve astsubaylar müzeye atama yoluyla gelmektedir. Belirli bir süre görevde kalmakta ve daha sonra yerini başka görevliye bırakmaktadır. 657 s. DMK'na tabii olan sivil memur personel ise Hava Harp Okulu tarafından açılan sınavı kazanarak ya da bazı hallerde naklen tayin ile görevlerine atanmaktadır. Müze de görev yapan erler ise sürekli değişmekte ve hizmet eri olarak görev yapmaktadırlar.

Hava Müze Komutanlığı'ndaki bölümlerin görevleri, sorumlulukları, yetkileri ve koordine makamları TMK: 01-05-09-03'nın Hava Kuvvetleri Komutanlığı Birlik, Karargah ve Kurumlar Görev ve Sorumluluklarının yer aldđđ 7 nci bölüme göre düzenlenmiştir. Hava Müze Komutanlığı'ndaki personel temel nitelikleri, arzu edilen nitelikleri, görevleri TMK: 01-05-09-03'nın Hava Kuvvetleri Komutanlığı Personel Görev/İş Tanım Formunun yer aldđđ 8 nci bölüme göre yapılmıştır.

Tablo 3.1.2.2’de yer alan teşkilat şemasında görüldüğü gibi müzede 1 subay, 9 astsubay, 17 sivil memur, 17 er olmak üzere toplam 44 personel olması öngörülmüştür. Ancak şu an 1 subay, 8 astsubay, 9 sivil memur, 9 er olmak üzere toplam 27 personel görev yapmaktadır.

Kuruluş / Kadro Ünvanı	Sınıf / Rütbe	Personel Sayısı	Mevcut Sayı	Göreve Başlama Tarihi
01 Komutanlık				
Hava Müze Komutanı	Hv.S/S Alb.	1	1	1999
Hizmet Eri	P. Er	1	1	
02 İdari Kısım				
İdari İşler Astsubayı	Per.Bçvş.	1	1	1998
Posta İşleri Uzmanı	Per.Çvş.	1	Yok	
03 Kütüphane ve Arşiv Kısım				
Kütüphane Memuru	GİH Memur	1	Yok	
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	GİH Memur	1	1	2000
Arşiv Memuru	GİH Memur	1	1	2001
04 İkmal Kısım				
İkmal Subayı	Hv.Yer Yzb.	1	Kadro dan	
Stok Kontrol Astsubayı	İkm.Kd.Bçvş.	1	Yok	
Depo Memuru	GİH Memur	1	1	1989
İkmal Yardımcısı	P. Er	1	Yok	
05 Müzecilik Kısım				
Kısım Amiri	S/S Bnb.	1	Kadro dan	
Müzecilik Uzmanı	GİH Memur	1	1	1986
Hv. Tarihi Arş. ve Envanter Uzmanı	GİH Memur	1	Yok	
Gösteri ve Gezi Uzmanı	GİH Memur	1	Yok	
İç Mimar	THS Memur	1	Yok	
Gösteri ve Gezi Memuru	GİH Memur	2	2	1998
Halkla İlişkiler Memuru	GİH Memur	1	Yok	
Fotoğrafçı	GİH Memur	1	Yok	
Hademe	YHS Memur	4	3	1986
Bahçıvan	YHS Memur	1	Yok	
Rehber	Per.Çvş.	2	1	
Hizmet Eri	P.Er	4	6	
Muhafız Eri	P.Er	6	2	
06 Bakım Kısım				
Kısım Amiri	Hv.Yer Yzb.	1	Kadro dan	
Jet Uçak Makinisti	Uçb.Bçvş.	1	1	1997
Uçak Silah Bakım Teknisyeni	Slh.Bçvş.	1	1	1996
Elektrik Teknisyeni	İs.Bçvş.	1	1	2001
Muhabere Astsubayı	Mu.Bçvş.	1	1	2000
Korozyon Kontrol Teknisyeni	Uçb.Bçvş.	1	1	1998
Bordo ve Uçuş Kumanda Sistem Tk.	Slh.Bçvş.	1	Yok	
Uçak Kaporta Teknisyeni	Uçb.Bçvş.	1	1	1998
Boyacı	Ulş.Er	2	1	

Tablo 3.1.2.2 Hava Müze Komutanlığı Personel Teşkilat Şeması

(Haziran 2002 tarihi itibarıyla)

çoğalmaktadır. Yılın ilk aylarında kış mevsiminin de etkisiyle azalan ziyaretçi sayısı Mart ayı itibariyle çoğalmaktadır. Mayıs ve Haziran ayları arası ziyaretçinin en yoğunlaştığı dönemdir.

Toplu okul gezilerinde Hava Müze Komutanlığı adına Okul Müdürlüğü'nden onaylı dilekçe getirildiği takdirde öğrenci ve öğretmenlerden giriş ücreti alınmamaktadır. Bu geziler okul ile müze arasında randevu alınarak gerçekleştirilmekte ve gruplara müze rehberleri tarafından rehberlik hizmeti verilmektedir. Toplu okul gezileri bütün yıla dağılmakta özellikle okulların açıldığı Eylül-Ekim ayları ve Mart ile Haziran ayları arasında maksimum kapasiteye ulaşmaktadır.

Müzenin yıllık ortalama ziyaretçi sayısı 50.000'dir. Bu sayının ortalama 25.000'ini resmi yazı ile gelen okullar oluşturmaktadır.

3.4.2 MÜZENİN SOSYAL VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLERİ

Müze bünyesinde yapılan sosyal ve kültürel etkinlikler, Türkiye'deki diğer müzelerle karşılaştırıldığında normal sayılabilecekken Yurtdışı müzeler ve 21.yy. müzecilik anlayışıyla karşılaştırdığımızda kısıtlı kalmaktadır.

Müzenin en önemli etkinliği Türkiye Plastik Model Uçak Yarışması'dır. Müzenin açılış tarihi 16 Ekim 1985'dir. Açılıştan bu yana her yıl düzenli olarak 16 Ekim'i kapsayan hafta sonu yarışma yapılmaktadır. Sadece 1999 yılında deprem nedeniyle yarışma yapılamamıştır. Yarışmaya her yıl yüzün üzerinde model katılmaktadır. Yarışmacılar yarışmaya üç grup ve altı kategoride katılmaktadırlar. Bunlar:

Ustalar Grubu: Türk Askeri ve Sivil Havacılığı

Dünya Askeri ve Sivil Havacılığı

Yetişkinler Grubu: 1/48 ve Daha Büyük Ölçekli Modeller

1/72 ve Daha Küçük Ölçekli Modeller

Gençler Grubu: Fırça İle Boyanan Modeller

Pistole İle Boyanan Modeller

Yarışmanın yapılacağı tarihin bir ay öncesinde yarışmacılar maketlerini müzeye teslim etmektedirler. Yarışma günü jüri tarafından değerlendirilen maketler her kategoride 1., 2. ve 3. olmak üzere üç derece belirlenmekte ve dereceye girenlere çeşitli ödüller verilmektedir.

Yarışmaya paralel olarak yapılan bir başka etkinlik de Havacılık Müzesi Plastik Model Uçak Kulübü'dür. 1987 yılında açılan kulübün üyeleri her ayın ilk pazarında müzenin kapalı kafeteryasında toplanarak bilgi alışverişinde bulunmaktadır.

Müzenin giriş salonunda bulunan elli altı kişilik sinema ve konferans salonunda hafta içi okul gruplarına Hava Kuvvetlerini ve havacılığı tanıtan kısa filmler seyrettirilmektedir. Hafta sonu ise ziyaretçilere daha önceden aylık olarak belirlenen saatlerde müzenin film arşivinde bulunan dünya ve Türk havacılık tarihiyle ilgili belgeseller gösterilmektedir.

Müzenin giriş salonunda bulunan satış reyonunda yerli ve yabancı maketler, uçuş montları, şapka, kristal biblolar, anahtarlıklar, broşlar, kravat iğneleri gibi küçük hediyelik eşyalar satılmaktadır.

Ziyaretçilerin dinlenme ihtiyacını karşılamak üzere açık ve kapalı olmak üzere iki bölümden oluşan kafeteryası vardır. Açık kafeterya bölümünün hemen yanında bulunan okul öncesi çocukların oynaması için yapılmış olan uçak büyük ilgi görmektedir.

2001 yılında Dornier Do-28 uçağının dışı boyanarak ve içi düzenlenerek ziyaretçilerin incelemesi için açılmıştır. Ayrıca kapalı alanda, hangarda sergilenen bir pervaneli, açık alanda sergilenen dört jet uçağı ve bir helikopterin de yanında bulunan merdivenlerden çıkılarak içleri görülebilmektedir.

3.4.3 MÜZENİN ARAŞTIRMA VE YAYINLARI

Müzede bilimsel anlamda yapılan ilk araştırma çalışması eski müze uzmanı Veysel TOLUN'un 1992 yılında Yıldız Üniversitesi'nde Müzecilik Yüksek Lisans Tezi olarak yaptığı yayınlanmamış "Havacılık Müzesi ve Koleksiyonlarının Çağdaş Müzecilik Kapsamında Değerlendirilmesi ile Uçak Koleksiyonunun Kataloglanması"dır. Müze uzmanı Nurettin GÜL'de , "Havacılık Müzesi Madalya, Nişan ve Bröve Kataloğu" konulu tezini Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Bölümünde 1993 yılında yapmıştır.

Müzenin ilk yayını 1998 yılında basılan Havacılık Müzesi Kataloğu'dur. İkinci yayını ise 2001 yılında yayınlanan XIV. Türkiye Plastik Model Uçak Yarışması Kataloğu'dur. Kısıtlı sayıda da olsa ziyaretçilere ücretsiz olarak verilen müze broşürü de 1998 yılında hazırlanmıştır.

2001 yılında Türk Hava Kuvvetleri bünyesindeki uçaklarla ilgili bir seri kitap çıkarılmasına karar vermiş ve T-6 Harvard uçağı kitabının hazırlanması için Hava Harp Okulu'nu görevlendirmiştir. Bu kitap çalışması Müze Komutanı ve müze personelinin katkılarıyla hazırlanmıştır.

Müzenin havacılıkla ilgili kitapların ve süreli yayınların bulunduğu kütüphanesi 2000-2001 yıllarında yeniden düzenlenmiştir. Burada araştırmacılara Komutanlıktan izin aldıkları taktirde çalışma olanağı sağlanmaktadır.

Müzenin araştırmalarla ilgili olarak süren projeleri vardır. Bunlardan birincisi Hava Kuvvetlerinde kullanılan bütün uçakların fotoğraf arşivinin oluşturulmasıdır. “İkinci çalışma ise Türk Havacılık Tarihini anlatan dört-beş cilt olacağı tahmin edilen araştırmadır. Devam eden bu iki çalışma da Prof. Ajun KURTER tarafından sürdürülmekte ve Hava Müze Komutanlığı tarafından gerekli yardım yapılmaktadır. Müzenin 2002’de yayınlanan ilk araştırma kitabı ise müzede sergilenen bazı uçaklardan yola çıkılarak bu tezin yazarının hazırladığı uçak sanayiimizi konu alan “İlk Uçak Sanayiimiz, Tayyare Otomobil Motor Türk Anonim. Şirketinden (1926) 2 nci Hava İkmal Bakım Merkez .Komutanlığı’na (2001)” kitabıdır.

3.5 MÜZENİN KOLEKSİYONU

3.5.1 KOLEKSİYONUN SAĞLANMASI

HKY 87-1 (A) Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi Yönergesinin ikinci bölüm, ikinci madde “Eser Kaynakları ve Temini” ne göre:

- a. Türk Hv.K.K.lığı başta olmak üzere, Kuvvet Komutanlıklarına bağlı lağvedilen/edilecek, birlik, kurum, karargahlarındaki Türk Askeri Havacılık Tarihini ilgilendiren obje niteliğindeki; her türlü uçak, silah, araç, gereç, askeri kıyafet, yazılı belge, ferman, tablo, fotoğraf, video kaset, mikrofilm, madalya, nişan, bröve, fors, sembol ve buna benzer malzemeler,
- b. Hangi dönemde olursa olsun, Türk Hava Kuvvetleri’nde görev almış orgeneralden ere kadar her askeri şahıs ve bunların varisleri,
- c. Elllerinde askeri kültür varlığı bulunduran yerli/yabancı gerçek ve tüzel kişiler, özel koleksiyon sahipleri, Türk Hava Kurumu ve sivil havacılık kuruluşları,

d. Türk Hava Kuvvetleri bünyesinde bulunan silah, mühimmat ve HEK depoları önemli eser kaynaklarıdır.

e. Eserler; Hava Müzesine bağış, şahıs ve müzayededen satın alma gibi yasal yollarla intikal suretiyle Müze Müşterek Kurulunun onayı alındıktan sonra, üzerinde gerekli inceleme ve değerlendirme yapılarak temin edilir.

f. Lağvedilen/edilecek birlikler, lağv edilme durumunu üst komutanlıklara ve Hava Müzesi Komutanlığı'na bildirmekle yükümlüdürler. Hava Müzesi Komutanlığı'nın görevlendireceği Müze Müşterek Kurulu tarafından yerinde incelenir ve uygun görülenler tespit edilerek Hava Müzesine kazandırılır. İşlemler tamamlanıncaya kadar Emanete Alma Belgesi temin edilir. Uygun görülmeyenler Hava Müzesine Alınmasına Gerek Görülmediğine karar verilen Askeri Kültür Varlıkları Hakkında Belge tanzim edilir.

Yönergeye göre bağış, satınalma ve askeri kurumlar arasında sağlanan mutabakat ile koleksiyon geliştirilmektedir. Ancak satınalma yolu müze imkanları çerçevesinde mümkün olmamaktadır. Sadece müzede sergilenen büstler satınalma yoluyla müze koleksiyonuna girmektedir.

3.5.2 KOLEKSİYONUN YAPISI

Hava Müzesinde sergilenecek objeler, Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi Yönergesinin ikinci bölümünün birinci maddesinde açıklanmıştır (HKY 87-1 (A)). Buna göre:

- a. Türk Havacılık Tarihini ilgilendiren askeri kültür varlıkları ve diğer devletlere ait askeri havacılıkla ilgili objeler, her türlü askeri kıyafetler ile tür ve şekil ayırmaksızın her türlü hatıralar,
- b. Türk Hava Kuvvetleri ile ilgili her türlü madalya, nişan, rozet, şilt, plaket, sembol, sancak, bayrak, ve benzeri ile başlangıcından günümüze kadar, Hava Kuvvetlerinde kullanılan bütün malzeme ve personele ait her türlü aksesuar,
- c. Atatürk'e ait özel eşya, kitap, yazılı belge ve Atatürk'le ilgili diğer eserler ile TSK tarihinde ki komutanların fotoğrafları, milli kurtuluşumuzu belgeleyen her türlü tablo, fotoğraf, gravür, kopya, baskı, film, mikro film, video kaset, kitap, yazma, berat, ferman, litoğraf baskı ve yazışma gibi bütün otantik belgelerdir.

Müze Koleksiyonunda; uçak, uçaklarda kullanılan her türlü teçhizat, silah, malzeme, uçak motorları, pilotlara ve askeri kişilere ait kıyafet, her türlü madalya, nişan, bröve, şilt, plaket, sancak, flama, uçak maketi, büst, yazılı belge, tablo, fotoğraf, film bulunmaktadır.

3.5.3 KOLEKSİYONUN ARŞİVLENMESİ

Eserlerin sicillerinin düzenlenmesi, Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi Yönergesinin ikinci bölümünün dördüncü maddesinde açıklanmıştır (HKY 87-1 (A)).Buna göre:

- a. Eser Bilgi Tutanağı
- b. Sicil Düzenleme Heyeti
- c. Sicil Kayıtları: 1. Eski Eser Envanter Defteri, 2. Stok Kontrol kartları, 3. Envanter Sicil Kayıt ve Kontrol Kartları
- ç. Sicil Kayıt İşlemlerinde Dikkat Edilecek Hususlar
- d. Kayıt Silme İşlemleri
- e. Kayıt Silme İşlemlerinde Dikkat Edilecek Hususlar, olarak belirlenmiştir.

Müze, koleksiyonun arşivlenmesine öncelikle koleksiyona giren ya da girecek olan objelere Envanter Bilgi Tutanağının düzenlenmesiyle başlar. Müzeye kabul edilen eser için dört kayıt yapılmaktadır.

Müzeye giren her şeyin kaydedildiği İkmal Kayıtları ve Stok Kontrol Kartları, ikmal kısmı tarafından düzenlenmektedir. Bu kayıtlarda müzeye gelen her şey gibi koleksiyona giren eserler de öncelikle İkmal Kayıtları ve Stok kontrol kartlarına kaydedilmektedir.

Müze Koleksiyonu İkmal kayıtlarından başka Envanter Defterine ve Envanter Sicil Kayıt ve Kontrol Kartlarına da kaydedilmektedir. Müze Envanter Defteri kayıtları 1987 yılında yeniden yapılmış ve yeni numaralandırma sistemine geçilmiştir. Bu sistemde eserler gruplara ayrılmış ve bunlara birer numara verilmiştir.

01 UÇAKLAR: Uçaklar, uçak motorları, pervaneler, uçaklarda kullanılan her türlü araç ve gereçler bu grup içindedir. Ancak envanter kayıtları yapılırken bu gruba sadece uçaklar yazılmıştır (Bkz. EK 3.5.3.1). Bu grup içindeki diğer objeler olan uçak aksamaları, hedef sistemleri, motor vb.leri ise ikmal kayıtlarından takip edilmektedir (Bkz. EK 3.5.3.2).

02 MADALYALAR: Madalya, bröve, nişanlar bu grup içinde kaydedilmektedir (Bkz. EK 3.5.3.3).

03 BÜSTLER: Büstler bu grup içinde kaydedilmektedir(Bkz. EK 3.5.3.4).

04 YAZILI BELGELER: Kitap, mektup, berat, diploma ve her türlü yazılı belge bu grup içinde kaydedilmektedir (Bkz. EK 3.5.3.5). Ancak burada kütüphaneye kaydedilmesi gereken kitaplar ayrı tutulmaktadır.

05 GİYSİLER: Pantolon, ceket, ayakkabı, bot, gözlük, şapka, uçuş tulumu ve her türlü aksesuar bu grup içinde kaydedilmektedir (Bkz. EK 3.5.3.6).

06 SİLAHLAR: Tabanca, tüfek, makineli tüfek, kılıç, pilot bıçağı, uçaklarda kullanılan her türlü silah, patlayıcılar bu grup içinde kaydedilmektedir (Bkz. EK 3.5.3.7).

07 ŞİLTLER: Şilt ve plakeler bu grup içinde kaydedilmektedir (Bkz. EK 3.5.3.8).

Envanter numarası yukarıdaki sınıflamaya göre şöyle verilmektedir. Örneğin: 85.01.02 . İlk iki rakam objenin müzeye giriş tarihi, ortadaki iki rakam eserin kayıt edildiği envanter grubunu, son iki rakam ise objenin envanter grubu içindeki sıra numarasını göstermektedir.

Müze de yeni envanter sistemi oluşturulurken müzenin 1985 yılında İstanbul'da yeniden açılması nedeniyle o yıl müzede bulunan bütün objelerin giriş tarihi olarak 1985 yılı kabul edilmiştir. Ayrıca İzmir Hava Müzesi'nden nakil olan ancak oraya nereden geldiği belli olmayan eserler "İzmir Hava Müzesi Devir" olarak envantere kaydedilmiştir.

Envanter kayıtlarında bulunan bu yedi grup müze koleksiyonunun tamamını kapsamamaktadır. Müzenin bünyesinde düzenlenen Türkiye Plastik Model Uçak Yarışması, Plastik Model Uçak Kulübü'nden sağlanan plastik model uçaklar ve İzmir Hava Müzesi'nden nakil olan ahşap ve plastik model uçaklarla müze zengin bir model uçak koleksiyonuna sahiptir. Model uçaklarla ilgili bilgiler ikmal kayıtlarından sağlanmaktadır (Bkz. EK 3.5.3.9).

Müzenin çeşitli yerlerine yerleştirilmiş, değişik boyutlarda yapılmış olan yağlı ve sulu boya tabloların büyük bir çoğunluğu eski müze komutanlarından Em.Alb. Şükrü Çağlayan tarafından komutanlık yaptığı dönemde yapılmış olup müzeye bağışlanmıştır.

Müze koleksiyonunda bulunan diğer bir obje grubu da flama, bayrak ve sancaklardır. Flamaların büyük bir kısmı sergilenmektedir.

Bu tezin yazarının yaptığı çalışmalar sırasında yukarıda da açıklandığı gibi envanter defterinde bulunan gruplar müze koleksiyonunun tamamını içermekte eksik kalmaktadır. Bunun içinde maketler, flama ve bayraklar (Bkz. EK 3.5.3.10), tablolar, muhabere cihazları

(Bkz. EK 3.5.3.11) ile bütün bu gruplara girmeyen ancak müzenin koleksiyonunda bulunan objeler için muhtelif olmak üzere beş grubun daha envanter defterinde oluşturulması zaruri olmuştur (Bkz. EK:3.5.3.12).

Müzenin bunların dışında oldukça geniş bir fotoğraf koleksiyonu vardır. Bu koleksiyon 2000-2001 yılında düzenlenen kütüphanede bulunmaktadır. Havacılıkla ilgili kitap ve süreli yayınların bulunduğu kitapların gerekli olan ciltleme işlemleri yapılmış ve bilgisayar ortamında kütüphane kayıtlarının oluşturulması çalışmalarına başlanmıştır. Fotoğraf koleksiyonunun da bilgisayar ortamında arşivlenmesi planlanmaktadır. Envanter Defteri Kayıtlarının da bilgisayar ortamında düzenlenmesi düşünülmektedir.

3.5.4 KOLEKSİYONUN BAKIM VE KORUNMASI

Eserlerin Bakım İşlemleri, Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Müzesi Yönergesi'nin ikinci bölümünün beşinci maddesinde açıklanmıştır (HKY 87-1 (A)). Buna göre:

- a. Genel Esaslar: 1. Genel Bakım, 2. Özel Bakım, 3. Uçakların Bakımı, 4. Müzedeki Objelerin Bakımları
- b. Bakım Periyotları: 1. Günlük Bakım, 2. Aylık Bakım, 3. Altı Aylık Bakım 4. Yıllık bakım, 5. Teşhir Bakımı, 6. Depo Bakımı.
- c. Eser Bakım Cetveli Tanzimi
- ç. Bakım Grubuna Sevk
- d. Eserlerin Bakım Grubuna Sevkinde Yapılacak İşlemler
- e. Bakım ve Yöntemleri
- f. Korozyon
- g. Korozyon Çeşitleri
- ğ. Korozyonun Kontrol Metodları
- h. Madeni Objelerin Temizlenmesinde Takip Edilecek Genel Prensipler
- i. Uygulama: 1. Altın, 2. Gümüş, 3. Bakır ve Alaşımları, 4. Demir, 5. Kalay ve Alaşımları, 6. Kurşun, 7. Çinko, 8. Alüminyum, 9. Paralar ve Madalyalar, 10. Ağaç Objeler, olarak belirlenmiştir.

Koruma iki anlamda kullanılmaktadır. Koleksiyonun fiziksel olarak güvenliği ve zamanın yıpratıcılığına karşı korunma.

Koleksiyonun Fiziksel Olarak Güvenliği: Müzenin hırsızlığa karşı korunması için ilk tedbir, müzenin etrafına taş duvar ve üzerine tel örgü çevrilmesiyle alınmıştır. Zaten müzenin üç tarafı askeri bölgedir. Açık olan cephesinde sağda iki saatte bir nöbetçi askerin değıştiği nöbet kulübesi, diğer tarafta ise destek bölgesi nizamiyesi bulunmaktadır. Müzenin çalışma saatlerinde hafta içi iki muhafız, hafta sonu beş muhafız güvenliği sağlamak için görev yapmaktadır. Ayrıca müze kapandıktan sonra da müze çevresinde devriye askerler bulunmaktadır. Müzenin hırsızlığa karşı korunması için alarm-ikaz sistemi oluşturma çalışmalarına başlanmıştır.

Yangına karşı korunmak için duman ve ısıya duyarlı yangın alarm sistemi ve uygun yerlere yerleştirilmiş kuru kimyevi ve karbondioksit minimaksları mevcuttur. Yangın için FM-200 Gazlı Söndürme Sistemi kurulması için teklif verilmiştir. Müzede bulunan bütün telefonların ve minimaksların üzerinde, muhtelif yerlerde yangın durumunda aranması gereken telefon numaraları yer almaktadır. Yangına karşı yapılan ilk müdahaleden sonraki tedbirler Hava Harp Okulu Yangın Kıtası tarafından alınmaktadır.

Zamanın Yıpratıcılığına Karşı Koruma: Bu durumdan doğrudan etkilenenler açık alanda sergilenen objelerdir. Bunlar uçaklar, helikopterler ve uçaksavar silahlarıdır. Büyük boyutlu objeler oldukları için dışarıda sergilenmeleri zorunlu olmuştur. Havadaki ışık, ısı, nem ve sıcaklık değışimlerine doğrudan maruz kalan, hava kirliliğinden etkilenen bu objeler eskimekte ve korozyona maruz kalmaktadırlar. Objeleri bu yıpranmalardan korumak amacıyla imkanlar dahilinde yüzeyleri kazınarak yeniden boyanmaktadırlar.

Kapalı mekanda sergilenen objeler dışarıdakilere göre daha şanslı durumdadırlar. Sergileme düzeninde bütün pencereler kapatıldığı için gün ışığının zararlı etkilerini hiç almamaktadırlar. Yapay ışıkla yapılan aydınlatmada ise vitrin içlerinde flüoresan lambalar kullanılmış ve lambaların önleri kumlu cam ile kapatılarak objeler zararlı ışınlardan korunmaya çalışılmıştır. Aydınlatmanın spotlarla yapıldığı yerlerde ise lamba ile objeler arasında hava boşluğu bırakılarak ısı yansımalarının zararlı etkileri asgariye indirilmiştir.

Işığın zararlı etkilerinden korunabilen organik ve inorganik objeler nem ve ısının zararlı etkilerinden korunması için tedbirler kısıtlı imkanlar dolayısıyla alınamamaktadır. Yazın çok sıcak ve havasız olan sergileme salonları kışın çok soğuk ve nemli olmaktadır. Müze binası içinde kalorifer sistemi kışın ziyaretçi ve objeler için gerekli ısı düzeyini sağlamakta yetersiz kalmakta, sadece mesai saatlerinde yanmaktadır. Bu durumda da sadece mevsimsel ısı

değişimleri değil günlük ısı değişimlerinin de yaşandığı müze objelerin yıpranmasına olanak tanımaktadır. Daha büyük sorun olan nem değişimleri konusunda çatıdan ve duvarlardan sızan su nemi daha da arttırmaktadır. Isı ve nemin, objeler ve ziyaretçiler üzerindeki olumsuz etkilerinden kurtulmanın ya da en asgariye indirilmesinin yolu, acil olarak müze sergileme salonlarına klima (iklimlendirme) sistemi döşenmesidir.

Objelerin toz ve gözle görülebilen zararlılar ile mücadelesi sürekli yapılan temizlikle aşılabilmektedir. Ancak koleksiyonda yer alan organik objelerin ömürlerinin uzatılabilmesi için konservasyon ve restorasyonunun yapılması gerekmektedir.

3.5.5 KOLEKSİYONUN SERGİLENMESİ

65.000 m² olan müzenin ortalama 15.000 m²'sinde koleksiyon sürekli sergilenmektedir . Sergileme açık ve kapalı olmak üzere iki ana bölümde yapılmaktadır. Bölümlerde kendi aralarında alt bölümlere ayrılmıştır.

Kapalı alanda sergileme 1.811 m²'de, on tane salonda yapılmaktadır. Bunlar sırasıyla: Şeref salonu, Türk Havacılığı salonu, Geçiş salonu, Hava Kuvvetleri Komutan büstleri salonu, Dünya Havacılığı salonu, hangar, Motor salonu, Anılar salonu, Silahlar salonu, Kıyafetler salonudur.

Müzenin tüm zemini gözeneksiz krem renkli mermerle kaplıdır. Yüksek olan tavanlar lacivert veya füme renge boyanmış ve yüksek olan tavanlar bazı yerlerde alçaltılarak asma tavan yapılmıştır.

Kapalı alanda bulunan sergileme salonlarından Şeref, Motor ve Silahlar salonu dışında bütün salonlar tamamen yapay ışıkla aydınlatılmıştır. Aydınlatmada vitrin içinde 40 Watt'lık flüoresan lamba açıkta ise akkor ve halojen lamba kullanılmıştır.

Hangar ve motor salonu dışında bütün salonlarda objeler vitrin içinde sergilenmektedir.

Sergileme salonları tematik olarak ayrılmış, salon içinde de genellikle tematik ve kronolojik sergileme yapılmıştır. Belli bir sergileme tipinin kullanılmadığı salonlar da vardır. Sergilemeye destek olarak fotoğraf, bilgi panosu, etiket, maket ve haritadan faydalanılmıştır. Müze içinde müzik ve anons yapılabilmektedir.

Açık alanda sergileme 12.000 m²'de yerin betonlanmasıyla iki teşhir alanı oluşturularak yapılmıştır. Ayrıca açık alanda iki teşhir alanının dışında yeşil alan üzerinde de sergileme yapılmaktadır.

Müze açıldığı zaman sergileme tematik olarak ayrılmış kendi arasında da objeler kronolojik olarak sıralanmak istenmiştir. Ancak zamanla mekanda objelerin yerleştirmesinde yaşanan sorunlar yapılan sergileme tipinin bozulmasına sebep olmuştur. Bunun içinde şuan belli bir sergileme tipinden bahsetmek mümkün değildir. Sergilemeye destek olarak etiket kullanılmıştır.

Tezin asıl konusu olan müze koleksiyonunun sergilenmesinden dördüncü bölümde ayrıntılı olarak bahsedilecektir.

3.5.6 KOLEKSİYONUN DEPOLANMASI

Havacılık Müzesi koleksiyonunda bulunan eserlerin büyük çoğunluğu sergilenmektedir. Sergilenmeyen objelerin korunması için iki depo kullanılmaktadır.

Müzenin idari kısmında yer alan depo 70 m²'dir. Burada küçük objeler korunmaktadır. Beş ahşap camlı dolapta kıyafetler, yeni yapılan bir ahşap gardropta kıyafetler, üç çelik dolapta şiltler ve yazılı belgeler, çelik kasada mermiler, bir çelik beş katlı ranzada silahlar, bir çelik beş katlı ranzada bayrak, sancak ve flamalar, dört çelik beş katlı ranzada maketler, bir çelik beş katlı ranzada resim ve yazılı belgeler, bir çelik beş katlı ranzada paraşüt ve şahsi eşyalar korunmaktadır.

Diğer depo Hava Harp Okulu bölgesinde müzenin dışında arka tarafta bulunan 400 m²'lik uçak hangarıdır. Burada büyük boyutlu objeler korunmaktadır.

3.6 MÜZENİN VİZYONU VE STRATEJİLERİ

Yukarıda açıklanan müzenin kuruluş amaçları ve misyonu doğrultusunda vizyonunu da ileriye yönelik olarak belirlemektedir. Müzenin vizyonunu gerçekleştirmesinde yaşanan en büyük sorun müze komutanının sık değişmesinden kaynaklanmaktadır. 17 yıldır açık olan müze, müze komutanlarının iş ve yaşam felsefeleri doğrultusunda duraklama ya da ilerleme göstermiştir.

Nitekim şu an Müze Komutanı olan ve 1999 yılının sonlarında göreve başlayan Hv.Y.Müh.Kd.Alb.Dr. Güray TEZER döneminde müze çalışmalarının atağa kalktığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde kütüphane yeniden düzenlenmiş, bilimsel çalışmaların yapılmasına ve personelin kendini geliştirmesine olanak sağlanmıştır. Böylece ağdaş müzeciliğin temel gerekliliklerinden biri yerine getirildiği gibi müze yeni vizyonunu da böylece belirlemiştir.

İlk müze kurma fikri 1918 yılında düşünüldüğünde bu gerekleştirilseydi bugün müze koleksiyonunda yüz seksen beş uçak sergileniyor olacaktı. Ancak bu hedef gecikmeli olarak 1971 yılında İzmir-Cumaovası Hava Müzesi'nin açılmasıyla gerçekleşti. Müze açıldığında koleksiyonda sadece yirmi dört uçak vardı. Bu nedenle Havacılık Müzesi'nin stratejisi, geçmişe dönük yanlışlığı dzeltemese de bugün müze koleksiyonuna, kaal olan sivil ve askeri uçakları zaman kaybetmeden kazandırmaktır. Müzeye koleksiyonuna son iki yılda altı uçak bir helikopter kazandırılmıştır.

Müzenin diğer bir stratejisi, koleksiyonlarının geliştirilmesi için havacılıkla ilgili olan kişilerle bağlantı kurularak müze koleksiyonuna eser kazandırma çalışmaları devam etmektedir.

Müzenin vizyonu ve stratejilerinin belirlemesinde en büyük sorun maddi zorluklardır. Kısıtlı bir bütçe ile Türkiye'nin en büyük hava müzesi olan Havacılık Müzesi çalışmalarına devam etmektedir. Müzede yaşanan maddi zorluklar koleksiyonun gelişmesini engellememekte, fakat gelişen koleksiyonun ağdaş müzecilik anlayışı ile sergilenmesini, korunmasını imkansız hale getirmektedir. İki yıl içinde ancak motor salonu açılmış, silahlar salonu yenilenmiş, açık alanda bulunan uçakların bir kısmının bakımları yapılmıştır.

Teknoloji müzesi olmasından dolayı eğitim kurumları için laboratuvar niteliğinde olan müze, ziyarete gelen okulları ücretsiz olarak kabul etmekte ve rehberlik hizmeti vererek eğitime katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Böylece havacılığı sevdirmek ve yeni nesillere tanıtmaq olan en büyük hedeflerinden birini yerine getirmiş olmaktadır.

4. ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞI VE HAVACILIK MÜZESİ SERGİLEMESİNİN BU ANLAYIŞ İÇİNDEKİ SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Dördüncü bölümde, tez konusu olan Havacılık Müzesi sergilemesinin çağdaş müzecilik anlayışı içinde sorunlarının değerlendirilerek, bu sorunlara çözüm önerileri getirilecektir. Ancak öncelikle 4.1'nci bölümde çağdaş müzecilik anlayışı hakkında bilgi verilecektir. Çağdaş müzecilik anlayışı ve teknoloji ile değişen sergileme anlayışından bahsedilecektir. Bu ilk bölümün verilmesindeki amaç müzede yaşanan sorunların çağdaş müzecilik anlayışına göre sergileme eksiklerinden kaynaklanmasıdır. Bu eksiklerin anlaşılabilmesi için öncelikle çağdaş müzecilik anlayışının açıklanması gerekmektedir. Verilen bilgilerden sonra bu kapsamda 4.2'nci bölümde müzenin sorunları anlatılacaktır ve ardından genel olarak sorunlar değerlendirilecektir. 4.3'ncü bölümde tek tek salonların değerlendirilmesi ve öneriler bölümü için izlenecek yöntem anlatıldıktan sonra 4.4'ncü bölümde tek tek salonlar mevcut durumu incelenerek sorunlar değerlendirilecek ve çözüm önerileri getirilecektir.

4.1 ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞININ GELİŞMESİ

Değişen Yeni Müzecilik Anlayışı içinde ICOM'un müze tanımı, "Müze kültürel değer taşıyan unsurlardan oluşan bir bütünü türlü biçimlerde korumak, incelemek, değerlendirmek ve özellikle halkın beğenisinin yükselmesi ve eğitimi için sergilemek amacıyla toplum yararına sürekli, yönetilen kurumdur" şeklindedir. Bu tanım içinde de eğitim için sergileme özellikle vurgulanmıştır.

ICOM'un tanımından da yola çıkarak çağdaş müzelerin görevlerini; 1. Koleksiyonu geliştirmek, 2. Eserleri korumak ve depolamak, 3. Bu eserleri eğitim amaçlı sergilemek ve tanıtmak, olarak üç başlık altında toplayabiliriz.

4.1.1 MÜZENİN EĞİTİM İŞLEVİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

"Müzeler olduğu yıllardan bu yana, kültürel değerleri toplum yararına korumayı ve değerlendirmeyi hedeflerken, sonraları bu amaçlar toplumun öğrenim ve eğitimin artırılması, güzelduyu görgüsünün yerleşmesi, bulunduğumuz anın, geçmişin ve giderek geleceğin açıklanması, yorumlanması, toplumsal değişimlerin desteklenmesi ve halkın eğlenerek zamanını değerlendirmesine ve eğitime dönüştü" (Atagök, 1999, 131).

“20 yy.’ın başında söz edilmeye başlanan, özellikle ellili yıllarda gerçekleştirilme aşaması gelen etkinlikler ile müze toplum ilişkisi farklı bir döneme girdi. Bunda hiç kuşkusuz eğitimde gelişen yeni görüşler etken oldu. Bilgi aktarımının temel alındığı ezberci ve edilgen bir sistemden, araştırarak öğrencinin kendisinin bulduğu, analiz ve sentez yolu ile dolayıcı bir sonuca ulaşılan etkin eğitim sistemlerine geçiş hiç kuşkusuz, öğrencinin önce kütüphane daha sonra laboratuvar hatta müzelere gitmesine, doğrudan olarak gerçeğin belgeleri ile karşı karşıya gelmesine neden oldu. Böylece kütüphane, laboratuvar ve müze öğrencinin araştırması için bir eğitim alanı olarak önem kazanırken, değerli nesnelerin, uzmanı ve koruyucusu müzeci de toplumla yakınlaştı, topluma daha bilinçli bir şekilde nesneyi tanıtmak, halkı bilgilendirmek, bilinçlendirmek hatta sevdirmek yöntemlerini geliştirdi. 1950’ler müzecilerin yaşayan müze kavramını benimseyip, müzeciliği yeni bir görüşle yorumlamak sorumluluğunu üstlendikleri önemli bir aşamayı getirdi” (Atagök, 1999, 143).

“UNESCO 1952’de Brooklyn, New York (A.B.D), 1954’de Atina (Yunanistan), 1958’de Sao Paulo (Brezilya), 1960’da Tokyo (Japonya)’da eğitim hizmetlerinin gerekli olduğunu ifade eden eğitim seminerleri düzenlendi. Müzelerin eğitimdeki rolü hakkında UNESCO Bölge Semineri 1962 yılında Türkçe’ye tercüme edildiğinde eğitim hizmetleri ile sorumlu bir eğitim uzmanının, müze uzmanı, konservatörü, kütüphanecisi, mimarı, müdürü ile birlikte müze programının yapılması için gerekli görüldüğü Türk müzeciliğine de ulaştı. Böylelikle 1961’de Ankara’da gerçekleştirilen 7. Milli Eğitim Şurası’nda eğitimcilerin müze kadrosunda yer almaları önerisi bir kez daha vurgulandı” (Atagök, 1999, 143).

4.1.2 MÜZE EĞİTİMİ VE SERGİLEME

“Bir müze temelde koleksiyonu ile varolur, koleksiyonu ile müze özelliği kazanır. Müzelerin toplama, araştırma ve belgeleme ile koruma işlevleri kültür nesnelere yönelik; sergileme ve eğitim işlevleri ise insana yöneliktir. Bu bağlamda yeni müzeciliğin gelişim çizgisi içinde, bunu toplumun tüm kesimlerinin müzelerin içerdikleri koleksiyonu anlayabilecekleri bir ortam olarak tanımlamak gerekir” (Atagök, 1999, 138).

“Sergileme, müzenin kendini dışa vurma biçimi olarak kabul edilebilir. Başka bir deyişle; izleyici müzenin verdiği kadarını alabilecektir ki burada da başarılı bir sergileme ile mümkündür (Çakmakoglu Barut, 1999, 96). Bu nedenle çağdaş müzecilik anlayışında müze, ziyaretçilerin ihtiyacına göre program ve sergiler hazırlamaktır” (Atasoy, 1997, 97).

“Bir kahvehanede çay içen bir Türk insanının çay bardağını, çay tabağını, çay kaşığı, nasıl kullandığını bizler biliyoruz. Bu üç parça eşya bir arada olduğunda işe yaramaktadır. Küp şekeri, çay bardağına attıktan sonra, çay kaşığı olmasa şekerin nasıl karıştırılacağı bir sorun olarak ortaya çıkar. Eski müze sergileme anlayışında, bütün parçalanmakta, bardaklar, kaşıklar ve tabaklar diye sergilenmekteydi” (Alpözen, 1999, 37). Bu anlayışta nesne yalnızca sergilenirdi. Müzecilerin sorunu, nesneye yönelik sergileme yapmalarıdır. “Nesneye bakmak, etiketteki bilgileri okumak elbette ki ziyaretçiye yetmeyecektir. Amaç yalnızca koleksiyon eşyasını sunmak değildir. Çağdaş müzecilikte, sergileme artık farklı bir şekilde ele alınmaktadır. Nesnenin bulunduğu ortam içinde tanımı ve işlevinin ziyaretçiye aktarılması gerekir. Bu aktarım çağdaş sergilemeler aracılığı ile gerçekleştirilmektedir” (Atasoy, 1999, 148).

“Müze ziyaretçilerini oluşturan, yaşları, cinsiyetleri, düşünce seviyeleri, sosyo ekonomik düzeyleri farklı insanlar, müzeye yeni bir şeyler görmek, bilgilenmek ve kültürlerini arttırmak için gitmektedirler. Bu bağlamda müzeler koleksiyonlarındaki nesneleri sergilemenin yanı sıra; onların işlevsel ve sanatsal yönlerini bireye ve topluma öğretmek, tarihsel ve toplumsal açıdan değerlendirilmesini sağlamalıdır. Günümüzde bireyin ve toplumun gelişiminde rol oynayan müzelerin iletişimsel ve eğitsel rolü önem kazanmıştır. Böylece çağdaş müzecilik anlayışı içinde yaygın eğitim kurumu konumuna gelmiştir” (Atasoy, 1997, 104).

“Yaşayan bir eğitim kurumu olarak müze, toplumla olan ilişkisini eğitsel sergiler yoluyla kurmakta ve müzenin sergileme işleviyle eğitim birebir örtüşmektedir. Amaç: hedef kitleleri eğiterek topluma dönük, kamu yararına bir sanat ve kültür merkezi niteliği taşıyan müze kavramını yerleştirmektir. Sanat eseri olan nesnenin aslını sergilediğinden dolayı geleneksel eğitim yöntemlerini kullanmadan bir eğitim deneyimi sağlayan müze, sergileme yoluyla yapıtlar arasındaki bağları ortaya koyar. İzleyiciye bir yandan bilgisini genişletme ve derinleştirme, akıl yürütme alışkanlığı kazandırırken öte yandan düş gücü ve duygu dünyasını da etkiler” (Çakmakoglu Barut, 1999, 96).

4.1.3 SERGİLEME TEKNİKLERİNDE TEKNOLOJİYE BAĞLI DEĞİŞİMLER

“Eğitimde, öğrenilmesi gereken konu kadar, bunun nasıl öğrenilmesi gerektiği de önem taşımaktadır ... Eğitimciler, eğitecekleri hedef kitleye göre, davranış bilimlerinin verilerini temel dayanak alırlar. Buna göre: Öğrenme işlemine katılan duyu organlarının sayıca fazlalığı, kendi kendine yaparak öğrenme, öğrenen için konunun yeni, cezbedici ve dikkat çekici olması, konunun kısa yoldan dolaysız açıklanması, eğitim programlarını biçimlendirir. Bu bağlamda müzelerin ana hedefi olan ziyaretçilere, anlamlı ve ilginç deneyimler yaşatacak programların hazırlanmasında; eğitimci Edgar Dale’in Yaşantı Konisi adını verdiği model yardımcı olacaktır. Dale’in somuttan soyuta doğru, üst üste dizilmiş olduğunu varsaydığı öğrenme durumlarındaki ilk aşamaların 1. yaparak-yaşayarak öğrenme durumları, 2. gerçekçi veya modelleri gözleyerek öğrenme durumları, keşfetme yoluyla öğrenmenin temelini oluşturur. Keşif yoluyla öğretme yaklaşımı; belirli bir konuyla ilgili verileri toplayıp analiz ederek, soyutlamalara/genellemelere ulaşmayı sağlayan, öğrenmenin kendi etkinliğine dayalı onu güdüleyici bir öğretme yoludur. Bu bağlamda, alışılagn gelen müze sergilemeleri, bireyi uyurıp değıştirmek. Öğretici değildir. Öğretici olması için, kendi kendine gözlem olmakla kalmayıp, akılda kalıcı olması gerekir. Bu nedenle de deneyimlerin canlı, ilginç, öğretici olması için iyi programlanmış olması gerekir”. (Atasoy, N., 1999, 35).

“Müzelerde sergilenen eserlerin verdiği etki serginin konusu ve sergi alanının mekansal düzeni ile yakından ilgilidir. Müzelerde gösterim düzeni, eserlerin birbirleri ile ve mekanla uyumu gösterilme amacına göre olmaktadır” (Erbay, M. 1999, 18).

“Teknolojik yapının, hızla değışmesinin etkilerini müzelerde görmekteyiz. 1980’li yıllarda, teknolojik değışimle birlikte müzelerde; cesur, atak ve aşırı yenilikçi bir hareketlenme başladı. Müzelerin; bilim, tarih, modern sanatlar gibi çeşitlerinin artması buralarda sergilenen eserlerin türlerinin de değışmesine neden oldu. Bugün müzelerde, bilimsel fikirler, aletler ve bunların teknolojik gelişimi sergilenmeye başlandı” (Erbay, F. 1996, 72).

“1990’lı yıllarda Avrupa’da eğlence ve eğitim sektörüne etkili bir alternatif olarak müzelerdeki gösterimlere yönelik yatırımlar arttı. Bu yeni teknikler çoğunlukla bilim ve teknoloji müzelerinde kullanıldı” (Erbay, M. 1999, 18).

Teknolojideki değışimlere bağılı olarak müzede gösterim tekniğı de değışti ve geleneksel olan durağan gösterim tekniğine alternatif olarak dinamik gösterim tekniğı ortaya çıktı.

Müzelerde Gösterim Teknikleri:

1. Durağan Gösterim Teknikleri (Geleneksel Teknik): Vitrin içi sergileme veya stand üzeri sergilemelerdir. Modeller diatomalı odalar, maketler, mankenler, çizimler, fotoğraflar, bilgi panoları gibi durağan unsurlarla da desteklenmektedirler.
2. Dinamik Gösterim Teknikleri: Sesli yönlendiriciler, video ve slayt gösterileri, hareketli modeller, canlı yorumcular, bilgisayar destekli sergiler, simatörlü sergiler, interaktif gösterimler, video diskleri, dramalar dinamik sergileme teknikleri olarak adlandırılmaktadır.

“Müzelerde her iki gösterim tekniği de kullanılmaktadır. Geleneksel teknikte de teknolojiye bağlı bir değişim yaşanmıştır. Standart cam bölmeler ve kabinler yerlerini estetik görünümünde düzenlenmiş renkli ve kullanışlı vitrinlere bıraktı. Müze salonlarında amaca uygun aynı anda yer, duvar ve tavana asılı vitrinler kullanılmaya başlandı. Yapıtların yanlarında; maket, şekil, fotoğraf gibi tamamlayıcı malzemelere yer verildi. Ziyaretçilere bilgilerin aktarılmasında, grafik düzenlemeler, etiket, bilgi panosu, katalog, broşür gibi sergilenen eserler hakkında ayrıntılı bilgi almaları için değişik grafik düzenlemeler yapıldı” (Erbay, F. 1996, 74). “Yeni gösterim tekniklerinin uygulandığı müzelerde bilgi verilirken ziyaretçilerin eşyalara bakıp, etiketleri okumasından çok bir düğmeye basıp bir kolu çevirmesi de istenebilir. Dokunmatik ve interaktif sistemler olarak adlandırılan bu tekniklerle ses, video ve bilgisayar sistemleri birleştirilmiştir. Sabit resim ve metinlere ek olarak, hareketli resimler ve sesi de içeren sunuşlar ziyaretçiye ulaşabileceği birden fazla erişim kolaylığı sunmaktadır. Bilgisayar teknikleri pahalı olsalar da, özellikle tarihsel konuların nakledilmesinde müzelerde kullanılmaktadır” (Erbay, M. 1999, 18-19).

4.1.4 MÜZE EĞİTİM ETKİNLİKLERİ

“Müze personelinin koleksiyonları, eğitici amaçlara en uygun olarak nasıl kullanılacağını gösteren herhangi bir formül yoktur. Her müze bu konuda kendi görüşünü belirlemek zorundadır. Müzelerin kendilerine belirleyecekleri bu kuralların esnek ve geniş olanaklar sağlamasına dikkat etmesi de ayrıca önemlidir” (Tezgel, 1994, 56).

Bir eğitim kurumu olarak müze çevresi ile ilişki içindedir. Ancak bu çevre çoğunlukla koleksiyonu ile ilgisi olan dar bir çevre ile sınırlı olabildiği gibi değişik kurumlar, eğitim sistemleri ve değişik yaş grupları ile ilişki kurarak daha geniş bir çevreye hizmet verebilir. Müzelere eğitim uzmanları teknik eleman olarak katkıda bulundukları andan itibaren sergi düzeninden değişik programlara uzanan geniş bir etkinlikler dizisinde çevrelerini genişletirler.

Grupları daha ayrıntılı olarak sınıflamak mümkünse de yaş ve eğitime göre müze eğitimi dikkate alınmalıdır. Çocuk ve gençlere, yetişkinlere eğitimin yanı sıra mesleki eğitim müze programlarında yerlerini alırlar.

“Müzelerde etkinlikler ortak özellikleri paylaşan gruplar dikkate alınarak planlanır. Bu bağlamda çocuklar ve gençlere yönelik etkinlikler onların anlayış düzeyi ve sözsöz birikimleri temel alınarak yazılı, sözlü ve uygulamalı olarak gerçekleştirir. Bu bağlamda iddialı konuşma, söyleşi, broşür, drama ve atölye çalışmaları ile rehberli müze ziyaretleri müzelerin genel eğitim programları kapsamında yer alırlar. Aynı programlar yetişkinlere ise daha farklı bir düzeyde gerçekleştirilir. Mesleki ilişkiler, koleksiyonlarla ilgili alanlarda kişilere uzmanlık kurs, seminer gibi yetiştirme ve araştırma olanakları sağlar. Tüm bu etkinlikler kişinin genel kültür düzeyi ve ilgisi dikkate alınarak yapılır. Son yıllarda Batı ülkelerindeki müzelerde eğitim etkinlikleri teknolojik ilerlemelere bağlı olarak yeni gelişmeler göstermiştir. Eğitimde teknolojik katkı kişilerin ilgisi dikkate alınarak aktif bir eğitim oluşturmak ve araştırmaya katkıda bulunmak üzere geliştirilmektedir. Video, video-disk, acoustiguide, bilgisayarlar müze eğitimi bağlamında kullanılmaya başlanmıştır. Video oriyantasyon salonunda müze ve koleksiyonu hakkında bilgi vermek üzere kullanılmaktadır. Video ile tanıtım bazen müzenin elemanları tarafından yapılırsa da zaman zaman daha profesyonel bir çalışma ile bilgi aktarımı yapılır. Yine videolar müzenin muhtelif köşelerindeki ufak audio-visual salonlarında sergiler hakkında bilgi vermek üzere kullanılır. Video-disk ise müze uzmanlarının hazırladığı, araştırmacıların müze koleksiyonları hakkında bilgi almak için kullandıkları sistemlerden biridir. Acoustiguide’ın ise kişilerin kendi zaman ve gereksinmelerine göre kullanarak, müzeyi kendi zaman ve hız düzeyine göre gezerken kulaklıkla bilgi alıp gezmesine olanak tanırken daha dostça bir yöntem olduğu uzmanlarca düşünülmektedir. Yine bilgisayarlar müzelerde insanların ufak bir ücret karşılığı bilgi alabilmelerine karşılık, gençlerin eğitimlerinde kendi kendilerini test etmelerini sağlayacak böylelikle aktif eğitim kapsamında diğer eğitim kurumlarındaki yöntemleri uygulayarak, müzeninde de diğer eğitim sistemleriyle eşgüdümünü oluşturacak olanağı sağlamaktadır. En genç çocuktan en yaşlı yetişkine her müze ziyaretçisinin kullandığı türlü boyuttaki broşürler masa üstü yayıncılık ile bilgisayarlarda gerçekleştirilmektedir. Yine bilgisayarlar müzelerin okullarla ilişkilerini programa alırken en çok önemsenen aletler olarak planlamada da eğitime katkıda bulunmaktadır” (Atasoy, 1994, 75-76).

4.2 ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞI İÇİNDE MÜZENİN SERGİLEME SORUNLARI

Yeşilköy-Havacılık Müzesi Türkiye’de konusuyla ilgili en eski, en büyük koleksiyona sahip tek müzedir. Bölüm 1.2.1.4’de de açıklandığı gibi 1998 yılında hizmete giren Etimesgut Hava Müzesi Türkiye’de Yeşilköy Havacılık Müzesi’nden sonra açılan ikinci müzedir. Ancak bu müze de Yeşilköy Havacılık Müzesi gibi Hava Kuvvetleri Komutanlığı’na bağlıdır. Her iki müzenin de aynı kuruma bağlı olması koleksiyonun gelişmesi açısından sorun oluşturmaktadır. Çünkü her iki müze de koleksiyonunu askeri kanaldan sağlayarak geliştirmektedir. Bu durumda koleksiyon her iki müze arasında parçalanmaktadır. Objelerin genellikle önce Yeşilköy Havacılık Müzesi’ne verilmesinden dolayı Etimesgut Hava Müzesi’nin gelişimi, amaç ve hedefleri çıkmaza girmektedir.

Havacılıkla ilgili koleksiyonunda obje bulunduran müzeler bölüm 1.2.2’de açıklandığı gibi Askeri Müze ve Rahmi Koç-Sanayi Müzesidir. 19 Mayıs 2002’de açılan Türk Hava Kurumu Müzesi, Türkiye’deki ilk özel hava müzesidir. Sonuç olarak yurtdışındaki hava müzelerine göre sayıca az olan Türkiye’deki hava müzelerinin, ekonomik imkanların da çok kısıtlı olmasından dolayı gelişemediği söylenebilir. Bu durumda da Yeşilköy Havacılık Müzesi’nin önemi artmaktadır.

1985 yılında İzmir Hava Müzesi Koleksiyonu’nun taşınması ile Yeşilköy’de açılan Havacılık Müzesinin en önemli avantajlarından biri, mevcut bir bina yerine, müze için yeni bir bina inşa edilmesidir. Ancak yeni bina inşa edilirken koleksiyonun durumu, gelişmesi ve en önemlisi sergilemenin hangi amaçla ne şekilde yapılacağı önceden planlanmadığı için bugün sergilemede sorunlar yaşanmaktadır.

1. Müzenin Gelişmesi: Müzenin sergi düzeni 1985 yılında yapılmıştır. Sergi halen gelişerek devam eden bir tarih ve teknolojiyi yansıttığı için değişmeye ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca bu sadece değişen sergi içeriğinden değil sergileme teknik ve amaçlarının değişiminden de ileri gelmektedir.

2. Yönlendirme: Müzeye gelen bir ziyaretçinin gişeden biletini alışından itibaren ne yöne, ne için gideceğini bilemeyişiyle ziyaretçi ile müze arasındaki sorun başlar. Müzenin genel planını gösteren ne bir pano ne de ziyaretçiye gişeden biletle birlikte verilen bir broşür vardır.

Oysa müze ile ziyaretçi arasında kurulan ikili ilişkide, müze anlatmak istedikleri ile eylemi tasarlayan ve yönlendirenken, bu eyleme duyuları ile katılan ziyaretçidir.

3. Çağdaş Müzecilik Anlayışı, Eğitim Amaçlı Sergileme ve Hedef Kitle: Serginin düzenlenmesi yapıldığı zaman, dünyada çağdaş müzecilik anlayışının olduğu bir dönemdir. Ancak Türk eğitim sistemi ve müzecilik sistemi değişmediği için sergileme bu dönemde çağdaş müzecilik anlayışının tüm verilerine uygun olarak yapılmamıştır. Halende eğitimci ve müzeciler arasında eğitim ile müzenin işlevinin paralel olduğu konusunda bilinç oluşmadığından, müzenin tam anlamıyla öğrenim sağladığı bir yaygın eğitim kurumu niteliği yoktur.

Havacılık Müzesi koleksiyonu ile bilim-teknoloji ve tarih müzesidir. Bu özelliğinden dolayı da eğitim kurumları için laboratuvar niteliğindedir. Ancak çağdaş müzecilik anlayışının işlevini tam olarak yerine getirebilecek eğitim için sergilemeye ihtiyacı vardır.

Yıllık ortalama 50.000 olan müzenin ziyaretçi sayısının 25.000’ni randevu ve dilekçeyle gelen okul grupları olduğuna göre; bilim ve teknoloji müzesine yakışan, 21 yy. müzeciliği anlayışında, eldeki imkanlar da değerlendirilerek eğitim amaçlı bir sergilemenin yapılması kaçınılmazdır. Çünkü ziyaretçi portföyüne baktığımızda müzenin belirlemesi gereken hedef kitlenin okul öncesi çocuk ve ilk öğretim öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir.

Her ne kadar müzeye gelen okul grupları gerekli bilince sahip olmasa da müzenin görevi bilinçli bir eğitim sergisi oluşturmak ve toplumla bütünleşmektir.

4. Koleksiyonun Sergilenme Amacı: Sergilemede yaşanan en büyük sorun genel olarak, iyi bir koleksiyona rağmen, sunuluşundan kaynaklanmaktadır. Sergilemede belli bir amaç ve hedef belirlenmemiştir. Sadece obje yerleştirilmiştir. Önlerine de hepsine olmamak kaydıyla etiket veya bilgi panosu konmuştur.

5. Sergileme Türü ve Tipi: Koleksiyonu sergilemede sürekli sergileme türü seçilmiştir. Salonların sergileme tipi genellikle tematik kendi arasında da kronolojiktir. Ancak herhangi bir sergileme tipinin belirlenemediği salonlar da vardır.

6. Seksiyon Ayırımı: Müze on tane kapalı alanda ve iki tane açık alanda olmak üzere on iki bölümden oluşmaktadır. Her bölüm tematik olarak ayrılmıştır. Ancak müzecilikte seksiyon

adı verilen bu bölümlerin adları müze içinde yazılı olarak belirtilmemiştir. Çok basit gibi görülen bu adların verilmeyişi ziyaretçi tarafından büyük anlam kargaşası oluşturmaktadır. Ziyaretçi örneğin, Dünya Havacılığı salonuna ya da Anılar salonuna girdiğinde bu salonun ne olduğunu bilmemektedir.

7. Seksiyon Genel Bilgi Panosu: Ziyaretçiler salonları gezerken salonların adlarını tahmin etseler de başka bir sorunla karşılaşmaktadırlar. Bu salonda verilmek istenen mesaj nedir ? Salonları tanıtan, içeriğinde salonun amaç ve hedefleri doğrultusunda mesajının gizli olduğu genel bilgi panolarının olmayışı sadece ziyaretçide anlam kargaşası yaratmakla kalmamakta, çalışanların değişmesiyle birlikte salonlarda verilmek istenilen mesajlarında da değişik yorumlamalara sebep olmaktadır. Her değişen yorum sonucunda ufak değişiklikler yapılan sergiler değişik amaç ve hedefleri bir arada barındırarak anlamını yitirmektedir.

8. Bilgi Panoları ve Etiketler: Çoğu salonda, konusu içinde yer alan bilgi panoları ve etiketler, amaç ve hedefler doğrultusunda verilmek istenen mesaj belli olmadığı için bir bütün içinde değerlendirilememektedir. Ayrıca koleksiyonun büyük bir kısmında verilen etiket bilgilerinde genel ziyaretçiye yönelik değil, sadece konunun uzmanı tarafından anlaşılabilir ve merak edilebilir, objenin yaşantısından çok yapımı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

9. Konfor Değerleri: İlk sekiz madde deki sorunlar ziyaretçi ile sergi arasında yaşanan sorunlardır. Bir de ziyaretçinin müzenin konfor değerleri ile ilgili yaşadığı sorun vardır. Müzede klima sistemi olmadığı için yazın çok sıcak olan müze, kışın kalorifer sisteminin yetersiz kalmasından dolayı çok soğuk olmaktadır. Ayrıca müze kapalı alanı içinde ziyaretçinin yorulduğu zaman dinlenebileceği ya da bir objeyi uzun uzun seyretmek için oturabileceği bir tasarım yoktur. Ortalama 2300 m²'lik sergileme salonlarını gezecek olan ziyaretçinin, dinlenebileceği bir oturma düzeneğinin olmaması da bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.3 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLERDE İZLENECEK YÖNTEM

“Sergileme; koleksiyonların niteliği ile sergi amacının teknik olanaklarla bir plan çerçevesinde sunulmasıdır” (Çakmakoglu Barut, 1999, 96).

Sergilemede göz ardı edilen sergilemenin ne kadar önemli olduğudur. Çünkü müzenin amacı yapıt ile izleyiciyi olumlu koşullar altında karşılaştırarak müzenin eğitsel amaçlı kullanılabilirliğini arttırmaktır. “Sergileme, aynı zamanda müzenin kendini dışa vurma biçimi olarak kabul edilebilir. Başka bir deyişle; izleyici, müzenin verdiği kadarını alabilecektir ki bu da başarılı bir sergileme ile mümkündür” (Çakmakoglu Barut, 1999, 96).

“Sergileme, başlı başına görsel bir gösteri olmanın ötesinde, müzenin kurum kimliğinin yansımada (imaj), museopolitik (siyasi ve iktisadi müzecilik) stratejilerle yürütülen bir etkinliktir. Sergileme, müzenin işlevlerini yerine getirmesinde bir araç olabildiği gibi, müzenin işlevleri arasında da yer almaktadır” (Erkun, 1993, 100).

Sergilemedeki sorun, sergileme hazırlanırken ziyaretçinin ne istediğinin, neyi ne kadar algılayabileceğinin düşünülmemesinden kaynaklanmaktadır. Oysa “Sergileme, müzenin halkla doğrudan iletişim ve etkileşimde bulunduğu birincil etkinliktir. Müzenin tanıtımı, toplum tarafından kabullenilmesi, temsil ettiği toplumu dünyaya tanıtması açısından sergileme konusu, hem teknik hem de toplumsal boyutları ile ele alınmalı ve müzenin uzmanlığının bütününe kapsayan bir işlev olarak düşünülmelidir” (Erkun, 1993, 100).

“Müze sergilemeleri müzenin topluma yansıyan yüzü olarak değerlendirilirse; sergilemede, ziyaretçinin bakış açısına önem verilmelidir çünkü, ziyaretçinin müzeden istedikleri ile müzelerin onlara vermek istediği aynı şey değildir” (Atasoy, S. 1999, 176).

Müze ziyaretçisi ile -sergileme yoluyla- iletişim kuramamaktadır. Oysa “Sergileme yoluyla halkla etkileşim kuran müzede, etkileşimin ön koşulu iletişimdir. Müzenin ziyaretçisini tanıması /tanımlaması ve hedeflemesi ile iletişim kurulmaya başlanır. Bu ilk göz göze gelişin arkasından iletinin (mesajın) kanala verilmesi gelir” (Erkun, 1999, 182).

Müze sergilemesini; bilinçli, denetimli, yönlendirici olarak kullanmıyor. Oysa “Müzede iletişim kanalları pek çoktur ve tümünün de denetimli olmasında fayda vardır. Aksi halde

müze kendisiyle ilgili yanlış bir iletiyi geri döndürülemeyecek biçimde yollayabilir ve bunun geri bildirimi de istenmeyen sonuçlara ulaşabilir. Bu nedenle serginin iletisinde ‘neyin anlatıldığı’, ‘kime anlatıldığı’, ‘kimin, neyi anladığı’ tam olarak bilinmeli, bundan da öte, anlatılarda yoruma açık uçlar bırakılacak mı yoksa kesinleşmiş son şekliyle mi bilgi verilecek saptaması yapılmalıdır. Serginin teması, hedef kitlesi ve amacına göre bu yanıtlar değişiklik gösterecektir. Ancak her sergi için bu soruların yanıtları tam olarak verilmeli ve sonuçları araştırılmalıdır” (Erkun, 1999, 182).

Çağdaş müzecilik anlayışının oluştuğu bir dönemde açılan müze geleneksel anlayışta bir sergileme sunmaktadır. Çünkü “Geleneksel anlayıştaki müzelerde; nesne yalnızca sergilenir. Müzenin başlıca sorunu da , nesneye yönelik sergileme yapmasıdır. Nesneye bakmak, etiketteki bilgileri okumak elbette ki ziyaretçiye yetmeyecektir. Amaç yalnızca koleksiyon eşyasını sunmak değildir. Nesnenin bulunduğu ortam içinde tanımı ve işlevinin ziyaretçiye aktarılması gerekir. Bu aktarım çağdaş sergilemeler aracılığı ile gerçekleştirilmektedir” (Atasoy, N. 1999, 148).

Müzede sergileme türünün sadece sürekli sergileme olması ziyaretçinin tekrar tekrar müzeye gelmesini sağlamamaktadır. Ziyaretçinin tekrar müzeye gelmesi için müzenin misyonuna ve stratejilerine uygun olarak tematik geçici sergilerin yapılması gerekmektedir. Müzede bazı salonlarında belirli bir sergileme tipinin olmaması ziyaretçide koleksiyonun anlaşılamaması gibi sorunların ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

Müze de sergileme dili daha çok bilimsel bir tavır içindedir. Böyle olduğunda da sergilenen nesnenin yaşam içindeki yerinden ve değerinden önce bilimsel niteliği öne çıkar. Oysa “Halkın bu nesnelerin yaşamla bağlantısını görebilmesi, onu kültür mirası olarak algılamasını sağlayacaktır. Özellikle bilginin verildiği etiketler, bilgi panoları gibi yazılı elemanlarda bu bağlantının verilmesi ve tabii nesnenin de yaşam içindeki durumuyla sergilenmesinin bilişsel sürece katkısı ve hem müzeye hem de ziyaretçiye sağlayacağı birikim reddedilemez” (Erkun, 1999, 186).

“Serginin destekleyici elemanları arasında yer alan etiketler, bilgi panoları ve yönlendirmeler her biri başlı başına birer bilişim nesnesidir. Bu bilişim nesnelerinin dayanağını ise bilginin gerçek nesnesi olan koleksiyonun sergiye konulan parçaları oluşturur. Sergilenen nesnenin gerçekliği ve okunmasından alınan bilgi ile bunu okumaya yardımcı olacak destek bilişim elemanları (etiket, bilgi panosu v.b.) izleyiciye aynı lezzette ulaşabilmelidir. Örneğin sanat

tarihçisinin aldığı zevki ziyaretçi de paylaşabilmelidir. Bu durumda açıklayıcı, anlaşılır bir dil bu etiketlerde titizlikle uygulanmalı beraberinde merak uyandıran, araştırmaya yönlendiren bir biçim (üslup) kullanılmalıdır... Bütünlük ilkesi serginin konusu, kavramı, nesneleri, destekleyici unsurları için temel alınmalıdır. Böylelikle izleyenin algılamasında ve öğrenmesinde -algısal ve bilişsel- hedefe ulaşılabilir” (Erkun, 1999, 183).

Müzedeki ziyaretçi yönlendirmesinin belirgin olmaması müze personelinin ziyaretçiyi yönlendirmesine neden olmaktadır. Oysa “Bu mekan düzenlemeleri ve yönlendirme panolarıyla sağlanmalıdır. Örneğin: Kitlese kalabalıkların hızlı hareket etmesi gereken tren istasyonların da belirgin bir tek düzelik korunur, böylece insanlar gidecekleri yönü daha kolay tayin edebilir ve hareket tıpkı bir akışkanın hareketi gibi düzenlenir. İnsanların yemek yedikleri, alış veriş yaptıkları mekanlarda da benzer bir hareket kolaylığı ile sıcak bir ortam hazırlanmakta ve içeri gelenlerin burada geçirecekleri süre uzatılmaya çalışılmaktadır, burada mekansal düzenleme, seçeneklere kolay ulaşmayı sağlamaya yöneliktir. Böylelikle hızla geçilip boşaltılması gereken ve içinde uzun zaman geçirilmesi istenen iki ayrı kamusal mekan tipi, doğrudan insanların algılarına yönelik düzenlemelerle davranışları yönlendirmektedir. Kamusal bir mekan olarak müzenin düzenlenmesinde de benzer yöntemler uygulanmaktadır. Müzenin ziyaretçiyi içeri alışı, içeride geçireceği süre ve dışarı çıkış sırasındaki yönelimleri düzenlemesi ve bu süreçte baskıcı olmayan belirleyici tavrı korumasında mekan düzenlemesinin yardımı, görevli personelin yönlendirmesinden daha olumlu sonuçlar vermektedir... Ziyaretçinin mekan içinde bunalmadan, yolunu kaybetme endişesi yaşamadan güvenle dolaşabilmesi, bu güven duygusunu ortamın sağlaması, kurum olarak müzeye de yansır” (Erkun, 1999, 184).

Müzedeki konfor değerlerindeki sorunlar ziyaretçinin müzeyi algılamasını etkilemekte böylece sergileme salonlarını gezme süresi azalmaktadır. “Müze ortamının insanın rahatlıkla gezebileceği iklim koşullarına ve ışığa sahip olması birincil dereceden önemlidir” (Atagök, 1999, 146). “Sergi mekanının konfor değerleri hem nesnelerin korunması yönünde, hem de ziyaretçinin algı sürecine katkıda bulunacak şekilde hazırlanmalıdır. Aydınlik düzeyi, nem ve ısı kadar ses yalıtımı ya da eklenmesi yapılırken tüm elemanların birlikte oluşturacağı örüntünün, bir anlamda çok seslilik içinde serginin bütünlüğünü kurması sağlanır” (Erkun, 1999, 183).

Ortalama 2300 m² olan kapalı sergileme alanında ziyaretçinin dinlenebileceği yerin olmaması serginin gezilmesini olumsuz etkilemektedir. Çünkü, “Sergileme salonları gezilirken

duraklama ve dinlenme noktalarının varlığı geziyi daha da etkin kılmaktadır Müze ziyaretçisinin yorgunluğunun, dikkatinin azalması için olumsuz bir etken olduğu unutulmamalıdır” (Atagök, 1999, 146).

Yukarıda genel olarak sorunlardan ve bu sorunların neden önemli olduğundan bahsedilmiştir. Bir sonraki bölümde ise tek tek her sergileme salonunun sorunlarından ve bu sorunları çözmek için önerilerde bulunulacaktır. Ancak bütün bunların belirli bir yöntem içinde yapılması daha iyi olacağından öncelikle kullanacak yöntemi açıklamakta yarar bulunmaktadır.

Sergi projesi aşamasına gelindiğinde çeşitli yabancı kaynaklarda izlenecek yol ve aşamalarla ilgili planlar çıkarılmıştır. Tezde, Micheal Belcher’in “Exhibitions in Museums” kitabında yer alan sergi hazırlama projesi kaynak olarak kullanılacaktır. Belcher’e göre sergi hazırlanmasındaki belli başlı aşamalar: 1. İhtiyacın Farkında Olma, 2. Tasarı Hazırlanmadan Önce Göz Önünde Bulundurulması Gereken Noktalar 3. Fizibilite Çalışması, 4. Fizibilite Çalışmasının Önemli Noktası, 5. İleri Araştırma, 6. İletişimi Şekillendirme, 7. Koruma, 8. Özet Hazırlama, 9. Sergi Tasarımı, 10. Resmi Onay, 11. Öneriyi Bitirme, 12. Sunma (Teklif), 13. Üretim, 14. Açılış, Denetleme ve Bakım.

Tez çalışmasında tamamen yeni bir müze sergilemesi yapılmayacaktır. Ancak tezin amacı, mevcut olan müze binası ve sabit olan vitrinlerini değiştirmeden, varolan bir sergilemeyi imkanlar dahilinde, çağdaş müzecilik anlayışında, eğitim amaçlı yeni düzenlemelere tabi tutmak olduğundan, yapılacak değişiklikler sınırlı bir tasarımla gerçekleştirilecektir.

Micheal Belcher’in “Exhibitions in Museums” kitabındaki, sergi tasarımında yer alan on dört aşamanın tamamı tez konusuna girmemektedir. Tezde mevcut sergileme üzerinde yapılacak değişikliklerde kullanılacak olan aşamalar aşağıda açıklanmaktadır.

1. İhtiyacın Farkında Olma: Birinci olarak sergi için ihtiyacın farkında olunmalıdır. Bu doğrudan doğruya müze politikasının ifadesinden, iletişim stratejisinden ya da planından kaynaklanabilir.

2. Fizibilite Çalışması: Bu, önerinin bütün ima ve yönlerinin daha titiz, dikkatli bir incelemesidir. Bu yüzden bu safha, ilk olarak projeyi, onun amaç ve hedeflerini tanımlayacak, belirtecektir. Sonra bir ana hat özetini, incelenecek olanın fizibiletisini içerecektir.

3. Özet Hazırlama: Özet Küratörün hazırladığı serginin amaçlarını ayrıntılı olarak açıklayan, problemi anlamak, bir tasarım çözümü üzerine çalışmaya başlamak için tasarımcıya gerekli imkanı vermek üzere bütün bilgiyi içeren belgedir.

 zet birkaç işleve hizmet eder, bunların en önemlisi problemi tanımlayarak tasarımcının çözmesini sağlamasıdır. İkinci işlev, projeyi başlatanın fikirleri açıklığa kavuşmasını gerektirir ya da imkan tanır ve projenin yapısı ile ilgili sağlam bir karar verilmesini sağlar.

 zetin içermesi gereken konular: Başlık ve projenin yapısı, serginin amacı, izleyici, politika ve bağlam (context), tasarım, uzun ömürlülük ve tekrar kullanım, yer, kurallar (yönetmelikler), güvenlik ve koruma, bakım ve servis, değerlendirme, program, yönetim prosedürleri, tema ve kavram, sergi içeriği, ilişkili maddeler.

4. Sergi Tasarımı: Tasarımcı,  zeti alınca daha derin bir araştırma yapmayı üstlenecek ve tasarım çözümü üzerine çalışmaya başlayacaktır.  n fikirler meydana getirilecek ve test edilecektir. Muhtemelen tasarımcının ilk düşüncesi bir toplam  evre kavramı, serginin her bir bölümü için mekan ayrımı, bir dolaşım düzeni ve zihinde canlandırılmış bir yapı tipi olacaktır. Bunlar kurulunca, bunu sergi grafiklerinin gelişimini içeren daha ayrıntılı çalışma takip edebilir. Başlangıçta  n fikirler kaba fikir çizimleri ve kavramsal modeller vasıtasıyla keşfedilebilir.

Bir müze, fonksiyonlarını yerine getirebilmek için, personelinin birlikte gerçekleştireceği pek çok becerileri gerektirir. Aynısı bir sergi üretmek için uygulanır ki bu sergi (pek çok çeşidi ile)  retme, her bir üyenin özel uzmanlıklarını, bilgilerini ya da yeteneklerini proje yararına bağışladığı, bir takım ya da grup aktivitesidir. Ortak hedef ve paylaşılan sorumluluk kavramları takım çalışmasında önemlidir ve kıskançlık, sahiplenme ve statü ile ilişkili bazı problemleri yenmeye yardım eder. Orta büyüklükteki bir müzede sergi üretimi yapanlar şunlardır: Müze Yöneticisi, Küratör, Sergi Tasarımcısı, Grafik i, Konservatör, Güvenlik Görevlisi, Eğitim Görevlisi, Editör (Eğer atanmışsa),  retim Personeli, Bakım Personeli, Pazarlama Görevlisi, Danışmanlar (Belcher, 1991, 8. bölüm). Bu grup bir serginin başlangıcından sonuna kadar gerekli olan personel gruplarıdır.

“Sergiyi tasarlayan grup, küratör, yorumlayıcı, eğitimci, tasarımcı ve konservat rden oluşmalıdır. Küratör ya da sergi konusunda uzman olan kişi araştırma yapar, bilimsel bilgi sağlar ve uygun koleksiyon objelerini seçer. Yorumlayıcı, planlamaya ve sergilemeye

rehberlik eder, çalışma bir eğitim geçmişi bir takım üyesi gerektirir. Eğitimci, tasarımla ilgili eğitim ihtiyaçları hakkında tavsiye verir, turlar ve programlar için bilgi geliştirir ve rehberler için eğitim sağlar. Başka bir üye konuyu, objeleri ve fikirleri görsel forma dönüştürmek için gereklidir: Tasarımcı, diğer takım üyeleri tarafından sağlanmış bilgileri alır ve halka sunmak için bir görsel düzenleme yaratır. Konservatör koleksiyonda bulunan objelerin bakımını yapar.” (Dean , 1996, 6. bölüm).

Serginin tamamını kapsayan on dört konu başlığından bu tez için gerekli olanları dört aşama açıklamaları ile anlatılmıştır. Açıklanan bu dört aşama sergi tasarımında ayrı personeller tarafından gerçekleştirilirken her çalışma bir sonraki personel için fizibilite çalışması niteliğinde olmaktadır. Ancak tez yazarı bu çalışmada bütün personellerin görevlerini üstlendiğinden beş bölüm toplanarak tez için yeni bir yöntem aşağıda çıkarılmıştır.

Bundan sonraki 4.4’ncü bölümde her salon için ayrı ayrı sırasıyla:

1. Sergilemenin Mevcut Durumu: Bu bölümde sergi salonuyla ilgili mevcut olan durumdan bahsedilecektir. Salonun planı verilerek bu plan üzerinde oklarla gezi yolu gösterilecektir. Sergilemedeki obje ve konular plan üzerinde numaralandırılacaktır. Planın arkasından konulan tabloda da planda bulunan numaraların açıklamalarına yer verilecektir.

2. Sergileme Salonun Değerlendirilmesi ve Öneriler: Burada ihtiyacın farkında olma ve bölümlerindeki bilgiler aktarılacaktır. Diğer bir ifadeyle sergileme sorunları açıklanacaktır. Fizibilite çalışması, özet hazırlama ve sergi tasarımı bölümlerinde yer alan bilgiler aktarılacaktır. Kime ?, Neyi ?, Nasıl ? sorularından yola çıkarak, serginin adı, yani teması buradan hareketle amacı ve tipi doğrultusunda yapılması gereken değişikliklerin önerisi yapılacaktır.

Veya 2. Yeni Sergileme Önerisi: Bazı salonlarda tamamen yeni bir düzenleme yapılacağı için “Sergileme sorunlarının değerlendirilmesi ve öneriler” başlığı yerine “yeni düzenleme” başlığı tercih edilmiştir.

Sorunlar, öneriler ve yeni düzenleme çeşitli başlıklar altında incelenecektir. Bunlar: salon adı, sergilemenin amacı ve tipi, genel bilgi panosu, salon yerleşimi, sabit vitrin ve pano yerleşimi, etiket, taşınabilir vitrin yerleşimi, konfor değerleridir. Ancak her salon için bu başlıkların hepsi kullanılmamıştır. Salonların sorunları ve yerleşimleri farklı farklı olduğu için her salona aynı başlıklardan oluşan bir şablon uygulanamamış ve açıklanan salon için gerekli olan başlıklar kullanılmıştır.

4.4 MÜZENİN SERGİLEME SALONLARININ MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

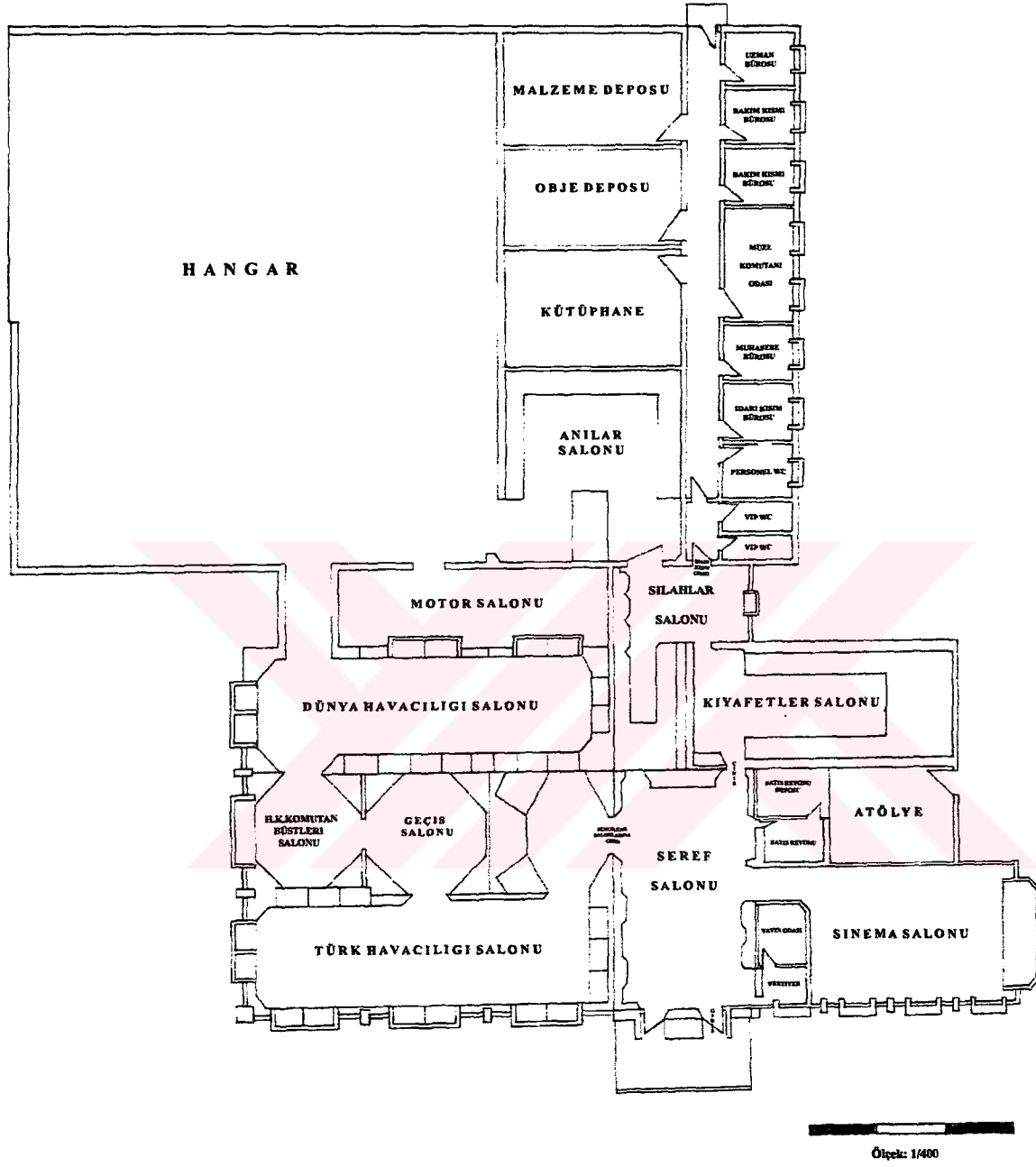
65.000 m² olan müzenin, ortalama 15.000 m²'sinde sergileme yapılmaktadır. Sergileme açık ve kapalı olmak üzere iki ana bölüme ayrılmaktadır. Bölümlerde kendi aralarında alt bölümlere ayrılmıştır (Bkz. Plan 4.4.1).

4.4.1 KAPALI SERGİLEME ALANLARI

2.363 m² olan kapalı alanının 1.811 m²'sine sergileme salonları yerleştirilmiştir. Toplam on sergileme salonu vardır. Bunlar sırasıyla:

1. Şeref Salonu
2. Türk Havacılığı Salonu
3. Geçiş Salonu
4. Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonu
5. Dünya Havacılığı Salonu
6. Hangar
7. Motor Salonu
8. Anılar Salonu
9. Silahlar Salonu
10. Kıyafetler Salonu

Kapalı alanda ziyaretçinin kullanımına yönelik olarak sinema salonu, vestiyer ve satış reyonu bulunmaktadır. Ziyaretçiye kapalı olan 366 m²'lik idari kısımda idari bürolar, obje deposu, malzeme deposu ve kütüphane bulunmaktadır.

Plan 4.4.1.1 Havacılık Müzesi Kapalı Alan Planı (Ölçek: 1/400, Çizim: Zeynep GÜLTEN)

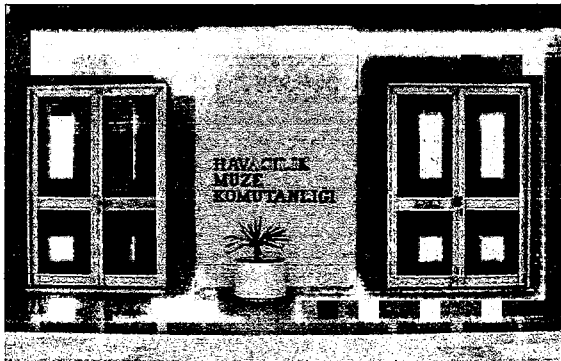
Yönlendirme: Ziyaretçi biletini aldıktan sonra müzeye girdiğinde onu, 65.000m²'lik büyük bir alanda açık ve kapalı sergileme alanları beklemektedir. Ancak ziyaretçiyi yönlendirecek yazılı hiçbir tanıtım ve yönlendirme tabelası yoktur.

Müze yeni gelen ziyaretçinin nereye gideceğini bilememesi hem ziyaretçi hem de müze için sorundur. Müzenin ziyaretçiyi yönlendirmesi gerekmektedir. Bunun içinde müzenin bilet gişesinin bulunduğu ana giriş kısmından hemen sonra müzenin vaziyet planını gösteren bir tablonun yerleştirilmesi sorunu çözecektir. Bu tablo ile ilgili örnek bir çalışma EK 4.4.1.1'de yapılmıştır. Müzenin ilk girişinde bu tabloya bakan ziyaretçi binada açık sergileme alanlarından başka kapalı sergileme salonlarının da bulunduğunu bildiği için sergileme salonlarının bulunduğu binaya güvenle yönelecektir.

Ziyaretçi müze binasının ön sundurma kısmı üzerinde “Havacılık Müzesi” yazısını görmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.1). Ancak giriş kapılarının ortasında bulunan duvar üzerinde “Havacılık Müze Komutanlığı” yazmaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.2). Bu nedenle de ziyaretçiler tarafından çoğunlukla, müzenin idari bürolarının bulunduğu bir yer olarak ve sergileme ile ilgisinin olmadığı düşünülür. Açık sergileme alanlarının olması da ziyaretçi için bu ihtimali güçlendiren bir faktördür.

Resim 4.4.1.1 Müzenin girişinde sundurma üzerinde bulunan yazı

Resim 4.4.1.2 Müzenin giriş ve çıkış kapılarının arasındaki duvar üzerinde bulunan yazı

“Havacılık Müze Komutanlığı” yazısının kaldırılarak buraya müzenin kapalı sergileme salonlarını gösteren bir tablo yapılmalıdır. Tablo üzerinde bulunan nokta belirtilmeli salonların isimleri yazılmalıdır. Böylece ziyaretçi müzenin salonları hakkında bilgi edinebilir ve daha bilinçli olarak müzeyi gezebilir. Bu tablo ile ilgili örnek bir çalışma EK 4.4.1.2’de verilmiştir.

Konfor Değerleri: Müze binası tek katlı olduğu için özürllüler tarafından rahatça gezilebilmektedir. Ancak müze binasına girişte ilk kaldırım ile bir yükselme ve ardından da iki basamak ile müze binasının ön sundurma kısmı geçilmektedir (Bkz. Resim 3.4.1.1). Burada özürllülerin arabalarını müze binasına çıkarmalarında sorun yaşanmaktadır. Durumun giderilmesi için sundurma kısmının sol tarafına özürllü arabaları için rampa yapılması uygun olacaktır.

4.4.1.1 ŞEREF SALONU

4.4.1.1.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

Şeref salonu, müze binasına girildiğinde ilk sergileme salonudur. 116 m²'dir (Bkz.Plan 4.4.1.1.1).

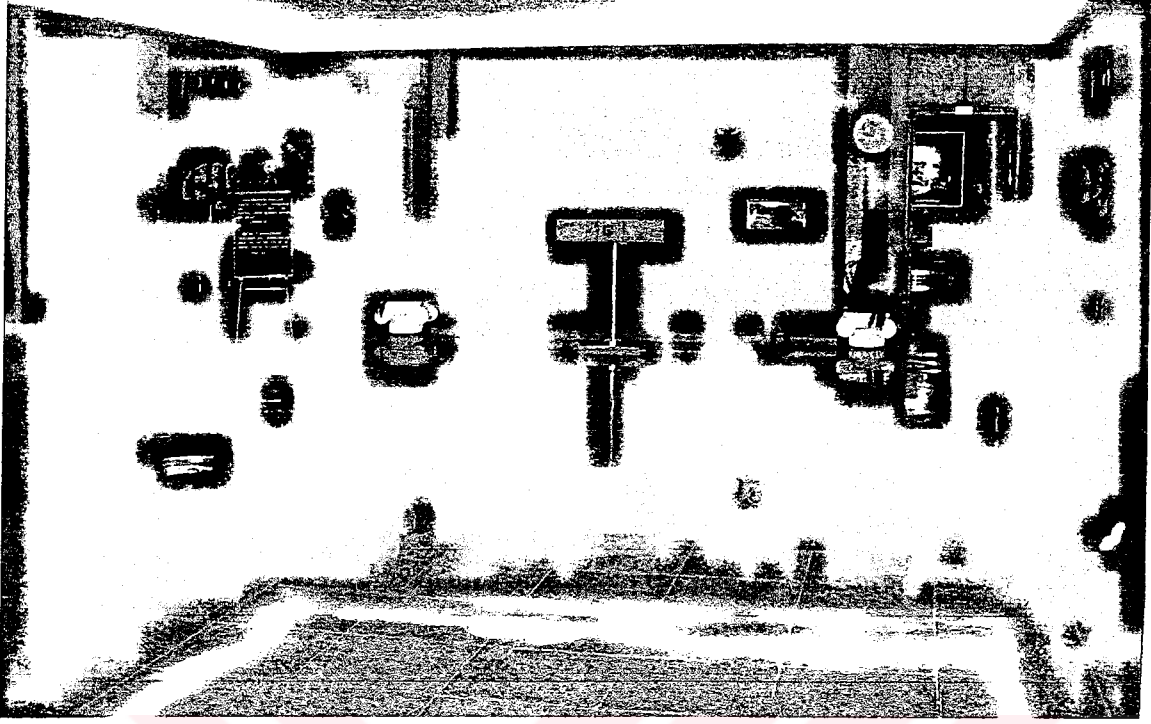
Müzenin ilk sergileme salonudur. Sergi salonlarının ikincisi olan Türk Havacılığı Salonuna, bu salonunun solunda bulunan kapıdan girilir. Bütün salonlar gezildikten sonra çıkış, yine bu salonda ana giriş kapısının tam karşısında yer alan kapıdan yapılarak, gezi bu salonda tamamlanmaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.1.1-7).

Sinema Salonu, vestiyer, yayın odası, satış reyonu ve satış reyonu deposu da salonun giriş kapısının sağ tarafında yer almaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.1.3-5-6). Girişin sol tarafında müze rehberleri için "L" şeklinde bir masa yerleştirilmiştir (Bkz.Resim 4.4.1.1.2).

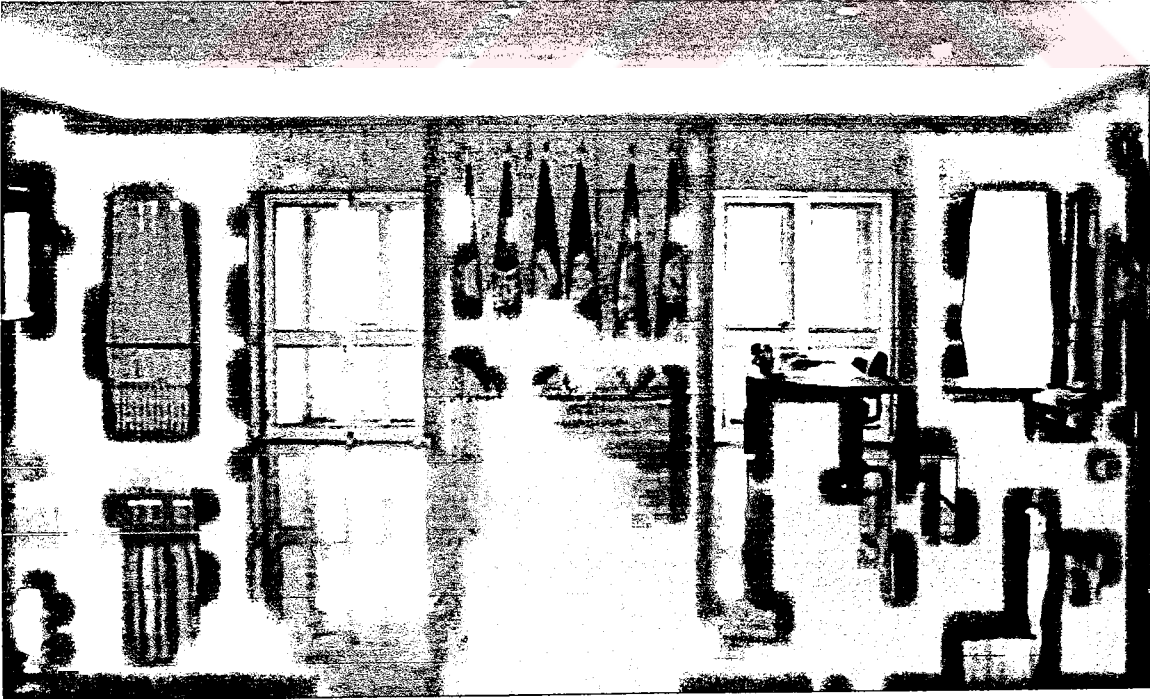
Salonda, yükseltilmiş bir podyum üzerinde Hava Kuvvetlerine bağlı üs ve filoların flamaları pirinçten yapılmış direklere takılı olarak sergilenmektedir. Cumhuriyet dönemi ilk harp şehitlerimizin büst ve kısa özgeçmişleri girişin sağ tarafında flamaların arasında sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.1.4). Giriş kapısının tam karşısındaki duvarda Atatürk portresi, eski model bir uçak ve havacı üçlüsünün kompoze edildiği bir rölyef yer almaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.1.8). Sergilemede bulunan objelerin listesi Tablo 4.4.1.1.1'de verilmiştir

Salona kapı ve pencerelerden gün ışığı girmektedir. Ayrıca tavanın çevresine alçıpan içine yerleştirilen flüoresan lambalar ve tüm tavana yerleştirilen spot lambalarla da aydınlatma sağlanmaktadır.

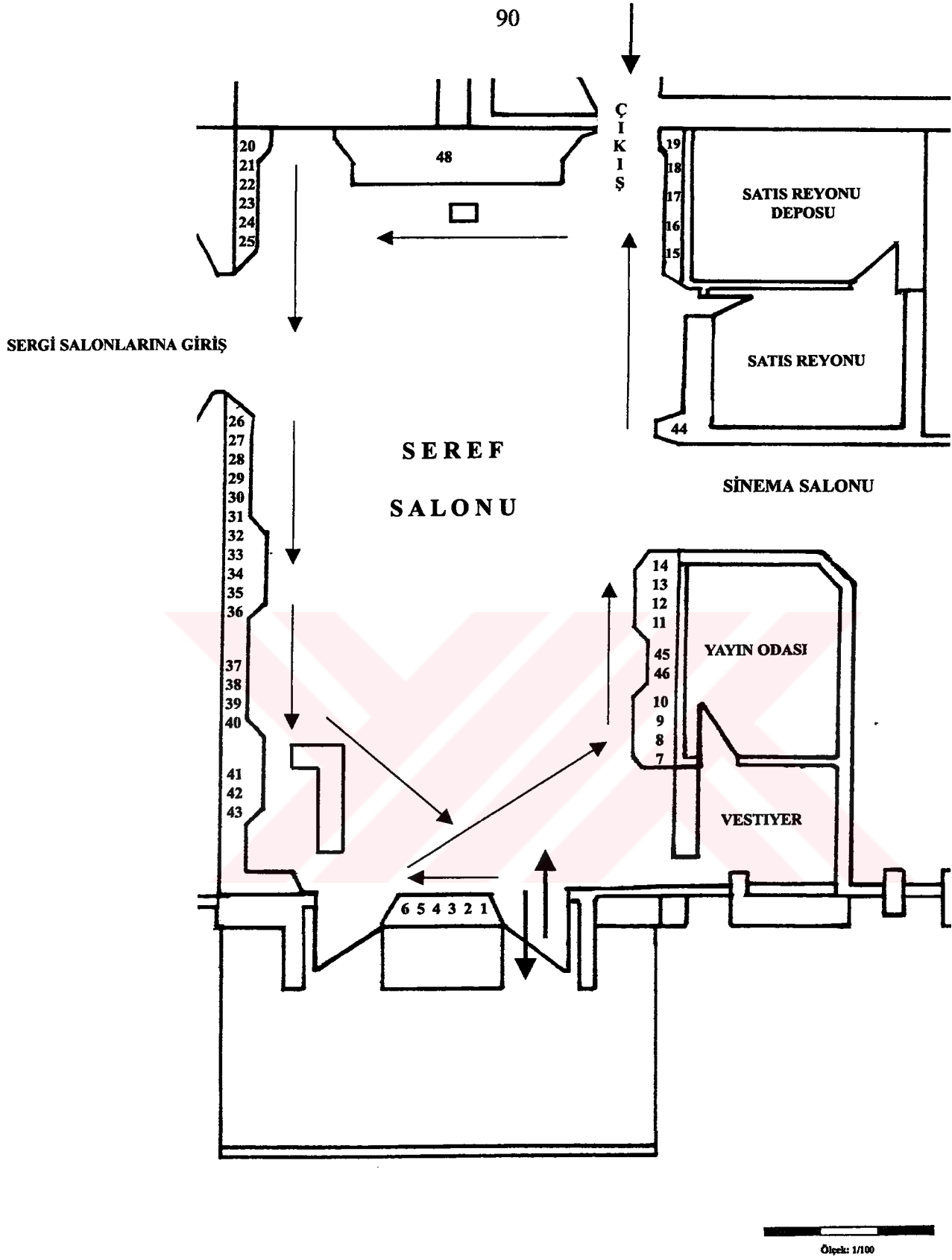
Plan 4.4.1.1.1'de salonun sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.1.1'de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

Resim 4.4.1.1.1 Şeref Salonu genel görünümü

Resim 4.4.1.1.2 Şeref Salonu giriş kapısı tarafı genel görünümü

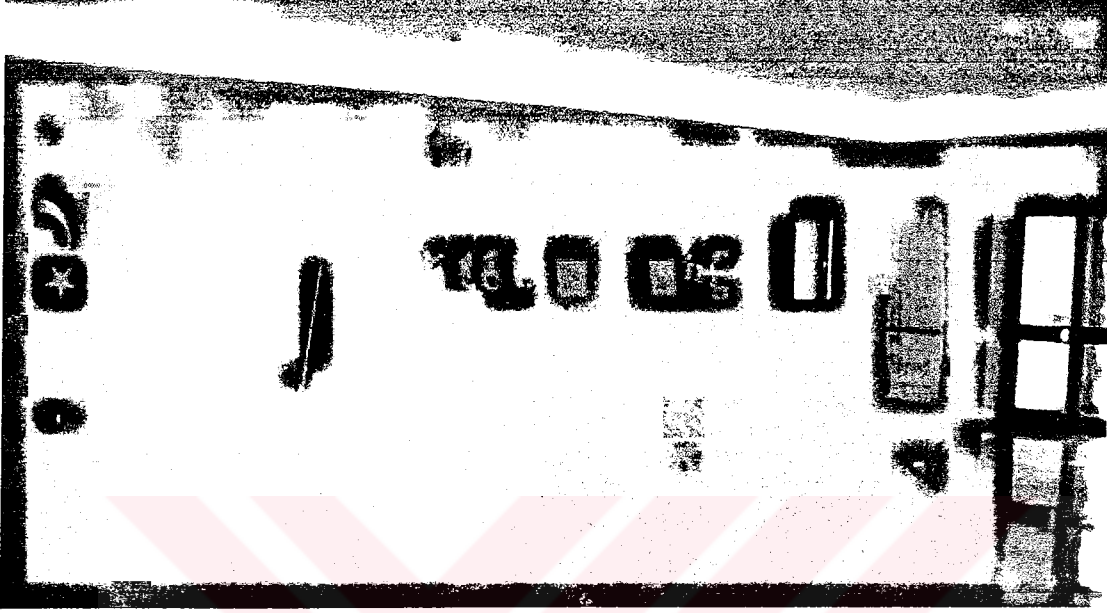

Plan 4.4.1.1.1 Şeref Salonunun 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

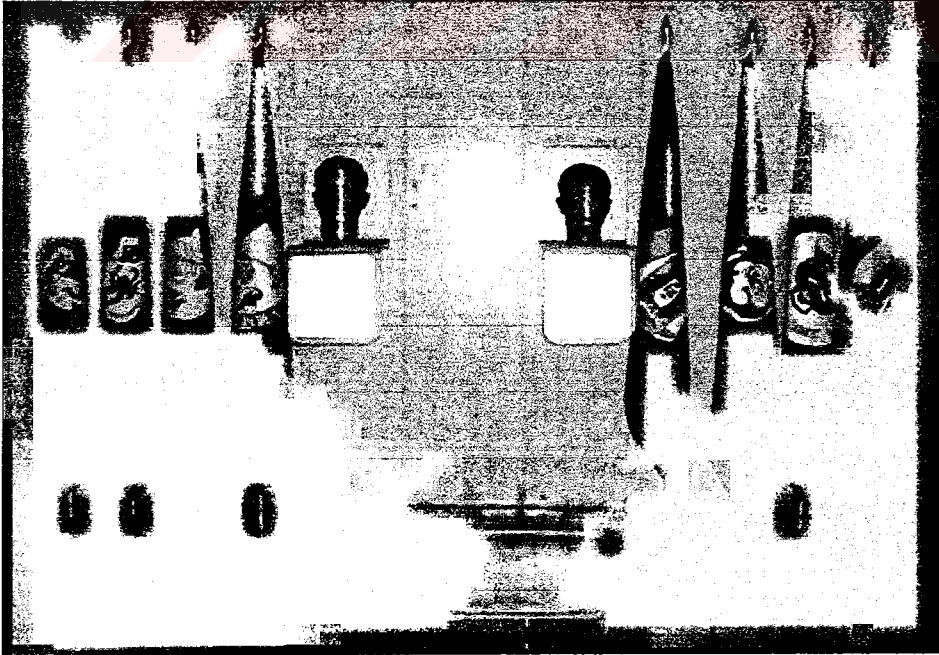
	Sergide Bulunan Flamalar
1	Türk Hava Kuvvetleri
2	1 nci Taktik Hava Kuvvetleri
3	2 nci Taktik Hava Kuvvetleri
4	Hava Eğitim Komutanlığı
5	Hava Lojistik Komutanlığı
6	Hava Harp Okulu
7	1 nci Ana Jet Üs Komutanlığı
8	111 nci Filo Komutanlığı
9	112 nci Filo Komutanlığı
10	113 ncü Filo Komutanlığı
11	2 nci Ana Jet Üs Komutanlığı
12	121 nci Jet Eğitim Filosu Komutanlığı
13	122 nci Filo Komutanlığı
14	123 ncü Filo Komutanlığı
15	124 ncü Öğretmen Yetiştirme Std. Ve Alet Filosu Komutanlığı
16	3. Ana Jet Üs Komutanlığı
17	131 nci Filo Komutanlığı
18	132 nci Av-Bombardıman Filosu Komutanlığı
19	4 ncü Ana Jet Üs Komutanlığı
20	141 nci Filo Komutanlığı
21	142 nci Av-Bombardıman Filosu Komutanlığı
22	5 nci Ana Jet Üs Komutanlığı
23	151 nci Av- Bombardıman Filosu Komutanlığı
24	152 nci Filo Komutanlığı
25	6 ncı Ana Jet Üs Komutanlığı
26	161 nci Filo Komutanlığı
27	162 nci Filo Komutanlığı
28	7 ncı Ana Jet Üs Komutanlığı
29	171 ncü Filo Komutanlığı
30	172 nci Filo Komutanlığı
31	173 nci Filo Komutanlığı
32	8 ncı Ana Jet Üs Komutanlığı
33	181 nci Filo Komutanlığı
34	182 nci Filo Komutanlığı
35	184 ncü Taktik Jet Keşif Filosu Komutanlığı
36	9 ncı Ana Jet Üs Komutanlığı
37	191 nci Filo Komutanlığı
38	192 nci Filo Komutanlığı
39	15 nci Füze Üs Komutanlığı
40	1 nci Füze Grup Komutanlığı
41	Hava Ulaştırma Ana Üs Komutanlığı
42	Hava Ulaştırma Grup Komutanlığı
43	Hava Teknik Okullar Komutanlığı
	Sergide Bulunan Diğer Objeler
44	T.C. Bayrağı
45	Muzaffer Erdönmez büstü ve öz geçmişi
46	Cengiz Topel büstü ve öz geçmişi

47	F-16 uçağı maketi (Büyük)
48	Atatürk, Uçak ve Pilot ��l�s� rölyefi

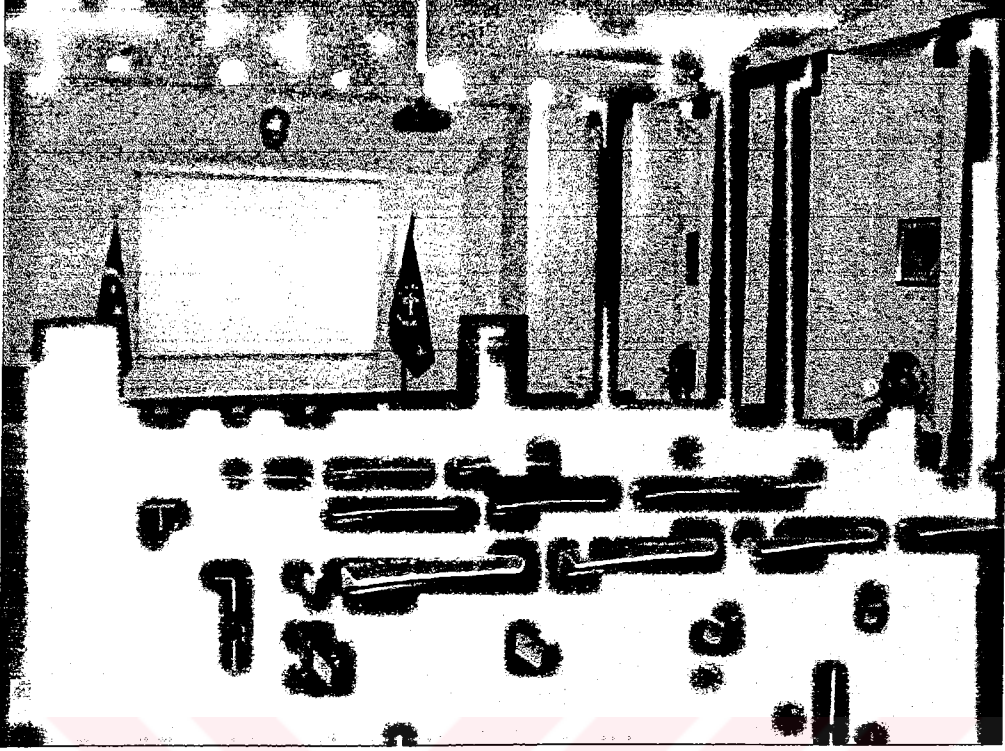
Tablo 4.4.1.1.1  eref Salonu sergilemesinde bulunan objeler

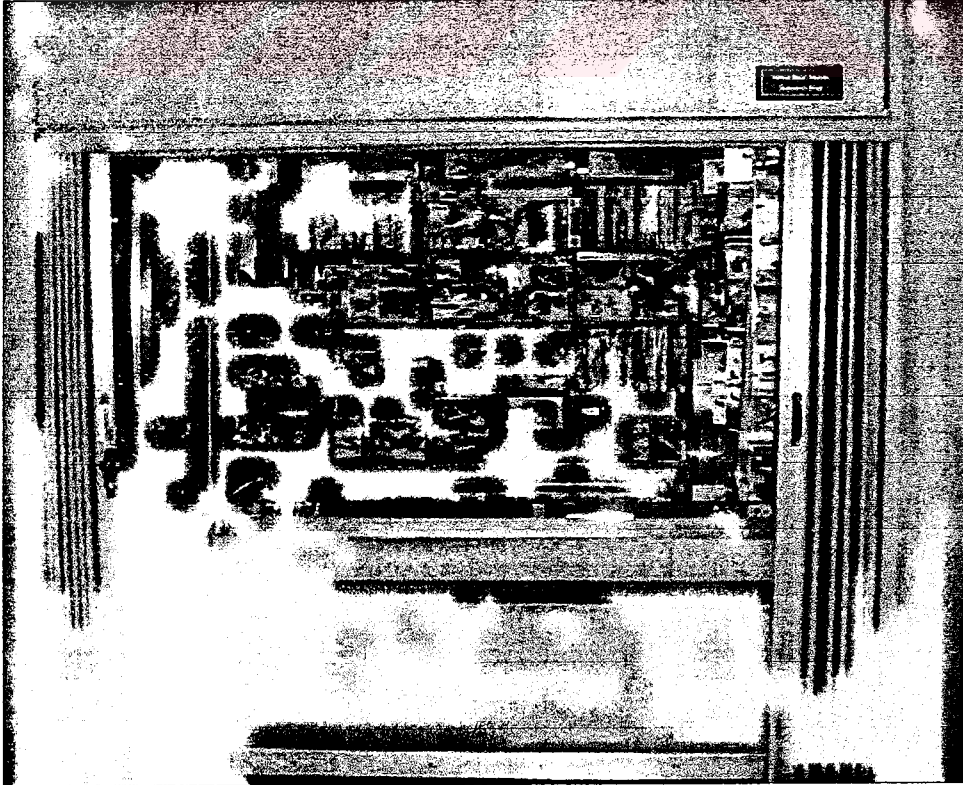
Resim 4.4.1.1.3 Ana girişin kapısının sağ tarafında yer alan vestiyer, sergi düzenlemesi, Sinema Salonu girişi

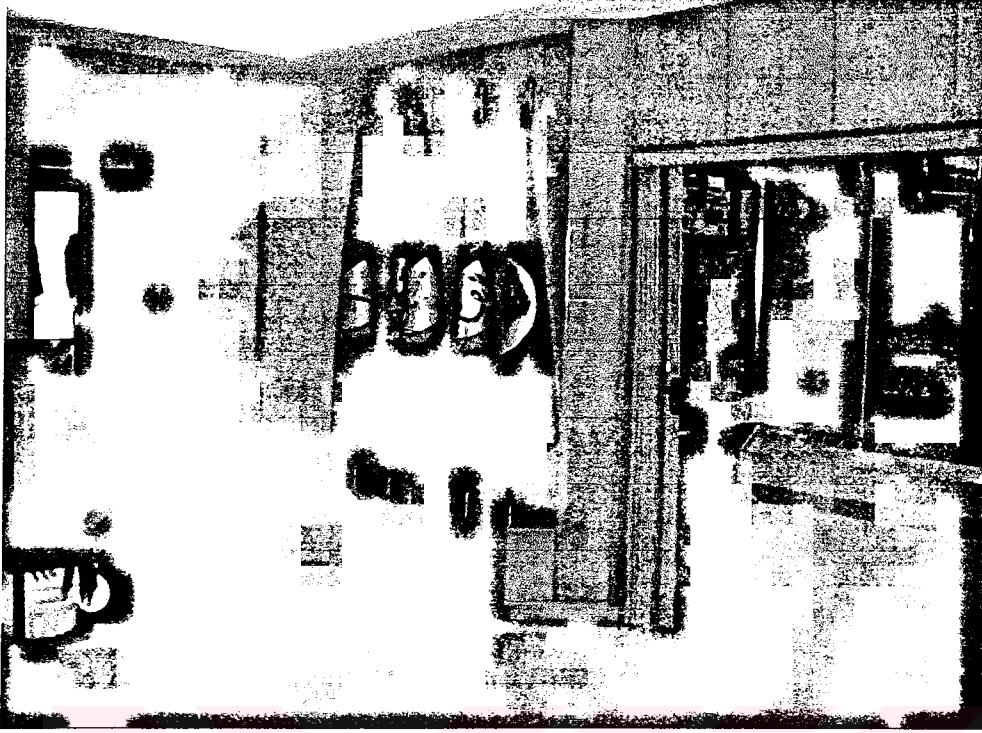
Resim 4.4.1.1.4 Ana girişin kapısının sağ tarafında yer alan sergi düzenlemesi

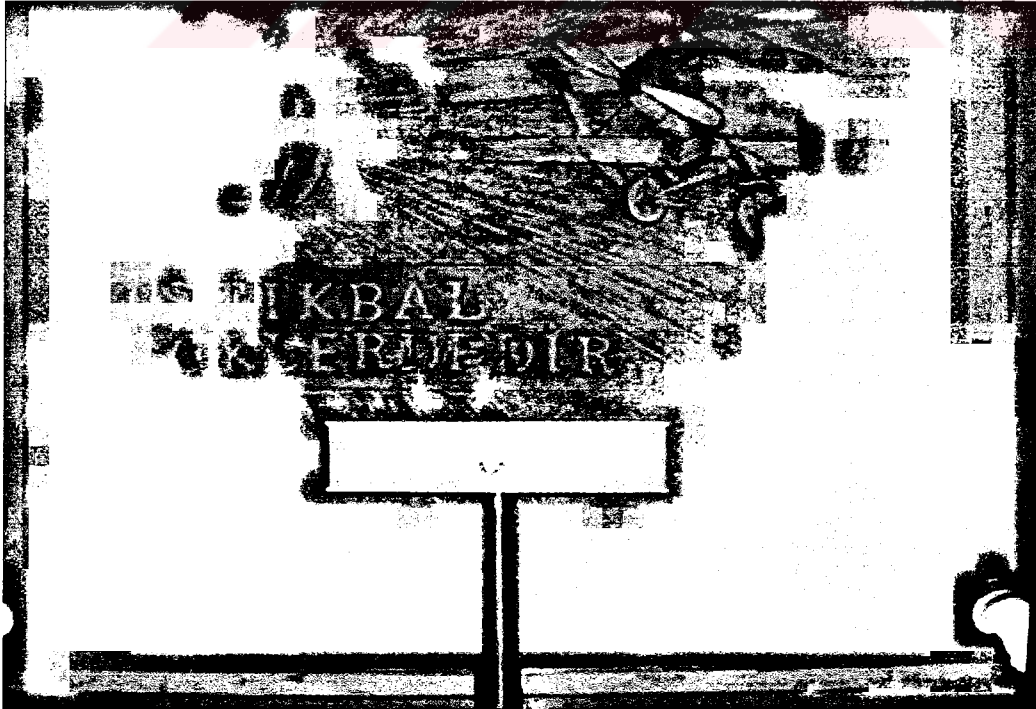
Resim 4.4.1.1.5 Sinema Salonunun genel görünümü

Resim 4.4.1.1.6 Satış Reyonu

Resim 4.4.1.1.7 Ana girişin kapısının sağ tarafında yer alan sergi salonlarının çıkış ve idari kısmının giriş-çıkış kapısı

Resim 4.4.1.1.8 Ana girişin kapısının karşısında yer alan rölyef

4.4.1.1.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Yönlendirme: Bu salonda ziyaretçi açısından yaşanan en büyük sorun, binaya girmeden herhangi bir yönlendirme ile karşılaşmamasından kaynaklanır. Ancak bu sorun bölüm 4.4.1’de açıklandığı gibi Ek 4.4.1.1-2 de yapılan uygulamalarla giderilmiştir.

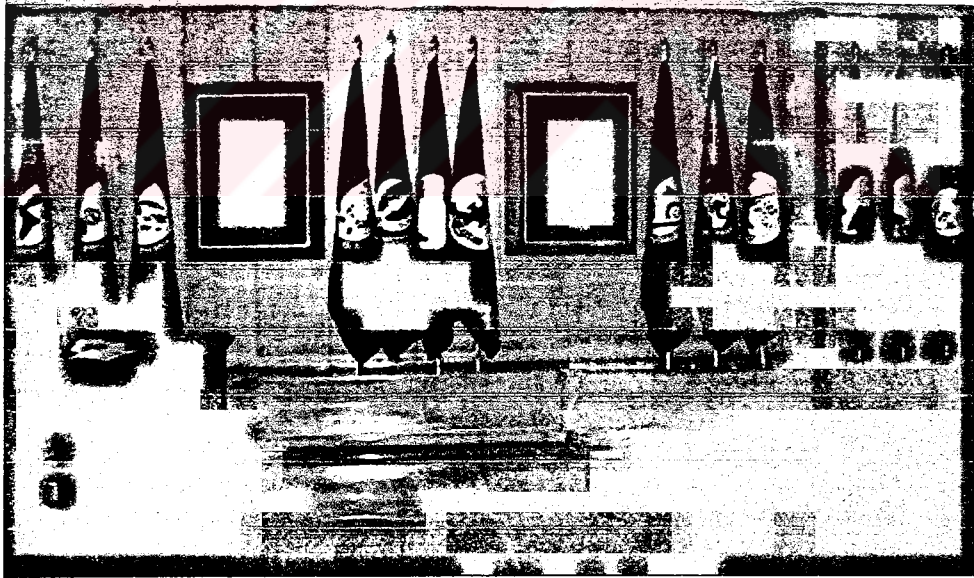
Şeref salonu, müze binasına girildiğinde ilk salon, sergileme salonları gezisi bittiğinde son salon olmasından dolayı önemlidir. Şeref salonu diğer sergileme salonlarına girişi sağlamaktadır. Ancak salon içinde de yönlendirme ziyaretçi tarafından anlaşılmamaktadır. Çünkü ana girişin kapısının karşısında olan çıkış kapısı üzerinde “Çıkış” yazmakta ama ana girişin solunda, Türk havacılığı salonuna ve oradan da diğer salonlara girişi sağlayan kapı üzerinde hiçbir yazı bulunmamaktadır. Pirinç üzerine kırmızı renkte sol tarafı gösteren bir el işareti Atatürk, pilot ve uçak rölyefinin önünde durmaktadır ancak bu yönlendirme dikkat çekmemektedir (Bkz. Resim 4.4.1.1.1). Bu durumda da müze görevlileri ziyaretçiyi yönlendirmektedir. Oysa müzenin, ziyaretçiyi bu salonda yazılı gereçlerle tam olarak yönlendirmesi gerekmektedir. Bunun için de sergileme salonlarına giriş kapısının uygun olan bir yerine “Sergi Salonları” yazılı bir yönlendirme tabelası konmalıdır.

Ayrıca ana giriş kapısının yanında bulunan daha önce müzeden çıkışın sağlandığı kapı kapatılarak önüne müze rehberleri için “L” şeklinde bir masa yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.4.1.1.2). Bu nedenle müze binasına giriş ve çıkış tek kapıdan sağlanmaktadır. Giriş ve çıkışın tek kapıdan sağlanması ziyaretçi akışında sorun yaratmaktadır. Bu nedenle de kapatılan çıkış kapısının yeniden faaliyete geçirilmesi gerekmektedir.

Salon Adı ve Sergilemenin Amacı: Bu salonun “Şeref Salonu” olarak adlandırılmasının nedeni müzeyi ziyarete gelen heyetlerin ilk burada ağırlanarak şeref defterini imzaladıkları yer olmasındandır. Şeref defterinin konulduğu kürsü Atatürk, pilot ve uçak rölyefinin önünde durmaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.1.8). Salonda sürekli duran kürsü ziyaretçide ne olduğuna dair merak uyandırmaktadır. Çoğunlukla burada ziyaretçilerin düşüncelerini yazabilecekleri bir defterin olduğu zannedilmektedir. Ancak şeref defteri sadece heyet geldiğinde çıkarıldığı için diğer zamanlarda kürsü boştur. Kürsüye, ziyaretçilerin fikirlerini yazabilecekleri bir defter konulması müzenin, ziyaretçinin fikrine önem verdiğini göstermesi açısından iyi olur. Müze açısından da ziyaretçiye dönük bir müze anlayışının gelişmesine neden olur.

Salonda, Hava Kuvvetleri'ne bağlı birlik, üs ve filoların flamaları sergilenmektedir. Flamaların sergilenmesindeki amaç ziyaretçiye Hava Kuvvetleri'ne bağlı birlik, üs ve filoları tanıtmaktır. Ancak sergilemede bu amaç anlaşılamamaktadır.

Salon Yerleşimi: Flamalar, yükseltilmiş podyum üzerinde pirinçten yapılmış direklere takılı olarak sergilenmektedir. Bu sergileme şeklinden dolayı salonda estetik bir görüntü oluşturmakta ancak flamaların üzerindeki amblemlerin tamamı görülememektedir (Bkz. Resim 4.4.1.1.9). Bu nedenle ziyaretçi merak ettiği flamayı ucundan tutarak açmak ve merak ettiği amblemin tamamını görmek istemektedir. Ancak flamalara dokunulması yasaktır. Bu yasağın kaldırılması ve ziyaretçinin flamalara dokunması gerekmektedir. Böylece ziyaretçi için bu salonda objelere dokunması, dokunma duyusunun da giderilmesine sebep olacaktır. Flamalara dokunulmasında objenin korunması açısından da bir sorun yoktur, çünkü flamalar üs ve filoların amblemlerinin değişmesine bağlı olarak güncelleştirilmektedir. Eğer flamalardan bir koleksiyon yapılmak istenirse bir tane sergilemeye konulmak üzere bir tanede depoda saklanmak üzere iki tane yollanması istenilebilir.

Resim 4.4.1.1.9
Şeref Salonu
Girişinin Sol
Tarafında Yer
Alan Sergileme

Girişin sağ tarafında yer alan Cumhuriyet Dönemi İlk Harp Şehitlerimiz olan Muzaffer ERDÖNMEZ'in ve Cengiz TOPEL büstlerinin ve kısa öz geçmişlerinin bulunduğu yer salonun amacına uyum sağlamamaktadır (Resim 4.4.1.1.4). Salonun amacı Hava Kuvvetleri'ne bağlı birlik, üs ve filoları tanıtmaktır. Şehitlerimizin Türk havacılığı salonunda bilgileri, geçiş salonunda yağlı boya portreleri, anılar salonunda da kıyafetleri yer almaktadır. Bu durumda da sadece Cengiz TOPEL ve Muzaffer ERDÖNMEZ müzenin dört salonunda tekrar tekrar anlatılmaktadır. Büstlerin olduğu yere salonun konumuna daha uygun olan ve

müzenin hiçbir yerinde anlatılmayan hava müzelerinin ve Yeşilköy-Havacılık Müzesi'nin kuruluşuyla ilgili bir bilgi panosunun konulması ziyaretçiler için daha faydalı olacaktır. Müzenin tarihçesi ve misyonu ile ilgili genel bilgileri alan ziyaretçi müzeyi daha çok önemseyecek ve daha bilinçli gezecektir. Bu pano ile ilgili örnek bir çalışma EK 4.4.1.1.1'de verilmiştir.

Genel Bilgi Panosu: Şeref salonunda bulunan koleksiyonun sergilenme amacının anlaşılabilmesi için bilgi panosu yapılarak burada Hava Kuvvetlerinin birlik, üs ve filoları ile ilgili bilgi verilmelidir. Bilgi panosu Resim 4.4.1.1.11'de görülen girişin sol tarafında bulunan sergilemenin arasında yer alan boş panoların içine yapılabilir. Böylece boş olan bu panoların ne olduğuna dair ziyaretçinin merakı da giderilmiş olur. Ayrıca panonun birine bilgi panosu diğerine ise flamaların salonda yerleşim şekilleri plan olarak verilebilir. Flamaların salonda yerleşim şekillerinin bir şema ile verilmesi ziyaretçinin flamaların sıralanmasını anlayabilmesi açısından önemlidir. Çünkü salonda yer alan, müzenin giriş ve çıkışlarının sağlandığı kapılar, satış reyonu, sinema salonu, vestiyer ve rehber masası salonda sergilemenin bütün olarak algılanmasına engel olmaktadır. Özellikle de sergi salonlarına giriş kapısının sağ tarafında yer alan altı flama önünde yer alan F-16 uçağı maketi, “Sigara İçilmez” tabelası ve “Havacılık Müzesinde Uyulması Gereken Kurallar” tabelası yüzünden hiç görülememektedir. Sergilenmenin bütünü bozan bu parçaların kaldırılarak konulması gerekmektedir (Resim 4.4.1.1.1).

Bilgi panosu ve plan ile ilgili örnek çalışma EK 4.4.1.1.2-3'de verilmiştir. EK 4.4.1.1.3'de verilen plan flamalar sergilemesinin yeniden düzenlenmesine göre tasarlanmıştır. Mevcut olan flamalar kırk üç tanedir ve bir çoğu eski flamalardır. Ancak yeni düzenlemede flamaların elli tane olması planlanmıştır.

4.4.1.2 TÜRK HAVACILIĞI SALONU

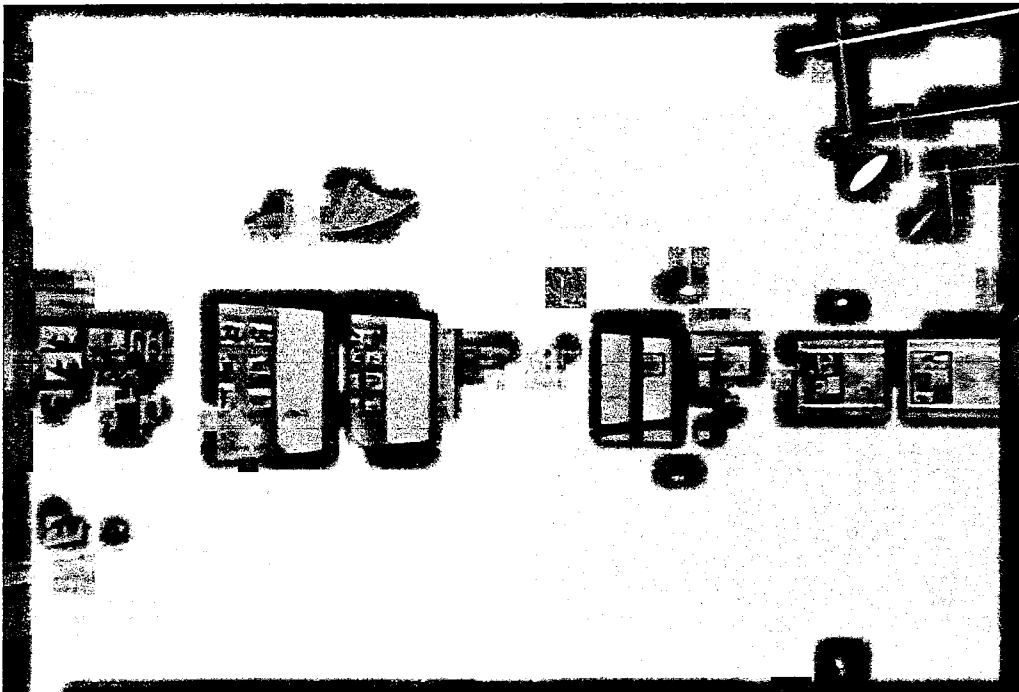
4.4.1.2.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

Şeref Salonundan girilen Türk Havacılığı Salonu “L” şeklindedir. 225 m² olan salonda sergilemenin tamamı vitrin içinde ve panolarda yapılmaktadır (Bkz. Plan 4.4.1.2.1).

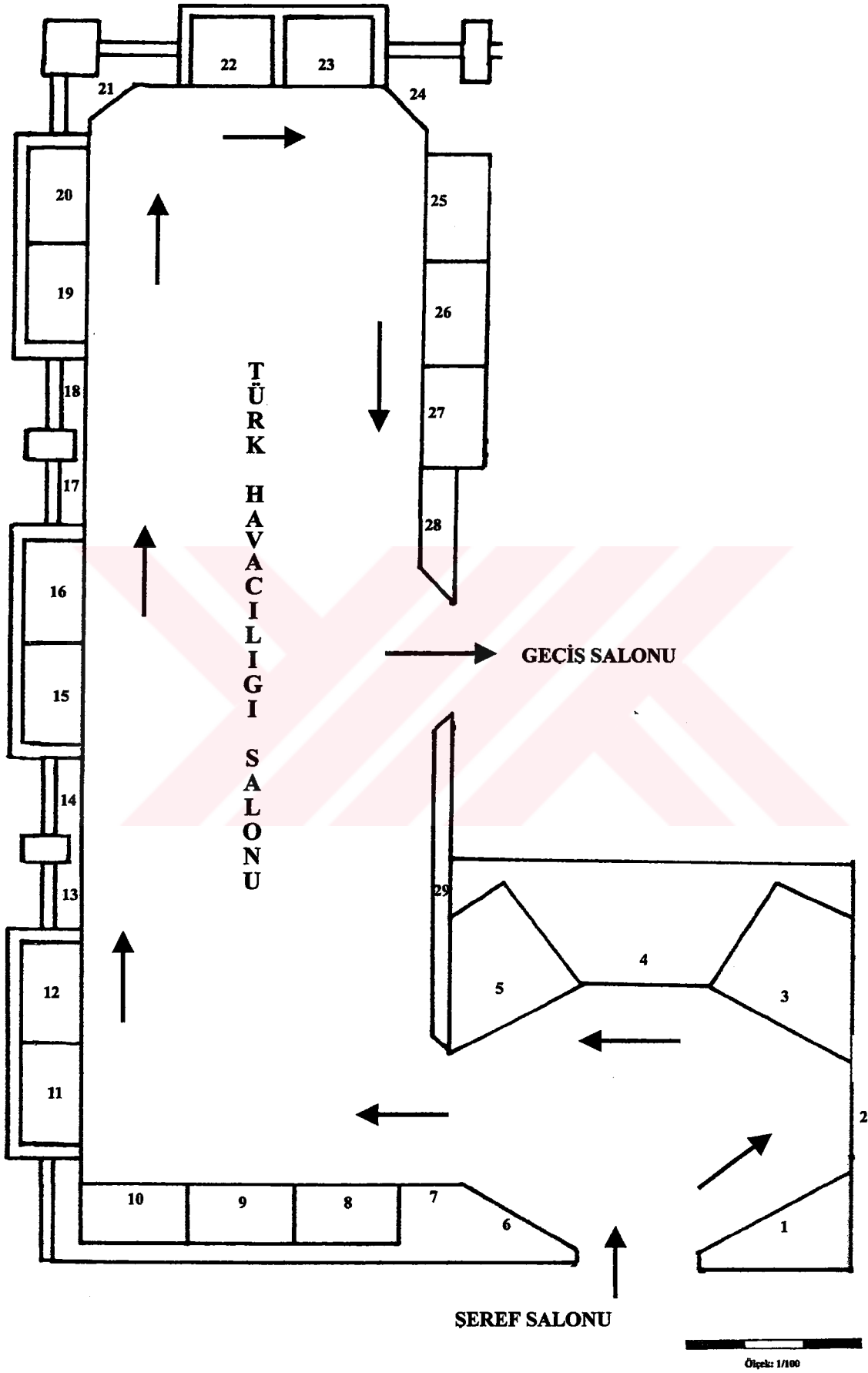
Gün ışığından hiç faydalanılmayan salonda, aydınlatma yapay olarak sağlanmıştır. Vitrinlerde aydınlatma içerden yapılmıştır. stte ve altta ikişer tane olmak üzere 32 wt. flüoresan lamba kullanılmış ve bunların üzeri kumlu cam ile örtülmüştür. Panolarda ise dışardan aydınlatmada akkor lambalar kullanılmıştır.

16 vitrin ve 13 panoda Türk Havacılığının gelişimi anlatılmaktadır. Sergilemede yoğun olarak fotoğraf ve bilgi kullanılmaktadır. Salonun orta boş alanında da üç geniş vitrin içinde maket sergilemesi yapılmaktadır. Ayrıca salonun ortasında tavana asılı bir pilot sırt paraşütü yer almaktadır (Resim 4.4.1.2.1).

Plan 4.4.1.2.1’de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.2.1’de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki pano ve vitrinlerde anlatılan konular, objeler ve konuların geçtiği tarihler verilmiştir.

Resim 4.4.1.2.1 Türk Havacılığı Salonu Genel Görünüm

Plan 4.4.1.2.1 Türk Havacılığı Salonunun 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

	Sergide Bulunan Konu ve Objeler	
1. PANO	Plexiglas pano üzerinde kuş tasviri	
2. PANO	Giriş Yazısı	
3. VİTRİN	Hazerfan Ahmet Çelebi-Dünyada ilk kez uçmayı başaran Türk bilgini (<i>Hazerfan Ahmet Çelebi'nin uçuşunu sembolize eden maket var.</i>)	1623-1640
4. VİTRİN	Selçuk Kartalı (<i>kartal heykelcik, Pirinç levha üzerine Türk Hava Kuvvetleri'nin simgesi kartal kabartması, Çift başlı Selçuklu kartal rölyefi var.</i>)	
5. VİTRİN	Lagari Hasan Çelebi-Dünyada ilk kez roketle uçmayı başaran Türk bilgini (<i>Lagari Hasan Çelebi'nin uçuşunu sembolize eden maket var.</i>)	1623-1640
6. PANO	*Tanrıça İsis *Acaip ve Garip kitabından namaz kılan ve dolaşan melekler *Marcud-Macit "Babil" *Taş kabartma melek (Konya İnceminareli Medrese) (<i>Altı resimden iki tanesinin açıklaması yok.</i>)	18.yy. 1220
7. PANO	*Çift başlı Selçuklu kartalı *Kuş tarafından uçurulan insan minyatürü	
8. VİTRİN	Türklerde ilk uçuş çabaları 1 *İlk Türk Hava Şehidi: İsmail Cevheri *Bizans'ta uçuş girişiminde bulunan Türk: Seraceddin *Acaip ve Garip kitabından namaz kılan ve dolaşan melekler (<i>Altı resimden üç tanesinin açıklaması yok</i>)	1010 1159 18.yy.
9. VİTRİN	2 *Türk Komutanı Alaeddin Tayboğa'nın silah kitabındaki roket krokileri (<i>Açıklamalı sekiz tane resim var.</i>)	1356
10. VİTRİN	3 *Humbaracı Ali Ağanın silah kitabındaki roket krokileri *Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın ay tutulması ve dünyanın yuvarlaklığıyla ilgili krokisi *Türkiye'de ilk balon uçuşu *Piskopos Wilkins'in kitabında Türklerin uçuşundan bahseden sayfası (<i>Açıklamalı altı tane resim var.</i>)	18.yy. 1756 1785
11. VİTRİN	Kuruluş Yılları *İstanbul'da ilk motorlu uçak uçuşları *Türk Hava Kuvvetleri'nin Kuruluşu *İlk Türk Askeri Pilotları *Satın alınan ilk Türk uçakları *İstanbul'da yapılan ilk gösteri uçuşları (<i>Açıklamalı on dört tane resim var.</i>)	1909 1911 1911 1912
12. VİTRİN	Trablusgarp Savaşı *Trablusgarp Savaşı'nda geçen önemli havacılık olayları *1912 yılı sonunda uçak durumu (<i>Sergilemede orijinal bir obje, Deperdussin Tayyaresi kanat tamir bezi [Bkz. Resim 4.4.1.2.2] ve açıklamalı beş tane resim var.</i>)	1911 1912
13. PANO	Balkan Savaşı *Balkan Savaşı'nda geçen önemli havacılık olayları (<i>Açıklamalı on tane resim var.</i>)	1912
14. PANO	I. Dünya Savaşı 1 *1914 yılında yapılan uçuş gösterileri *Talat Paşa'nın Tayyare Mektebini ziyareti	1914 1918 1914

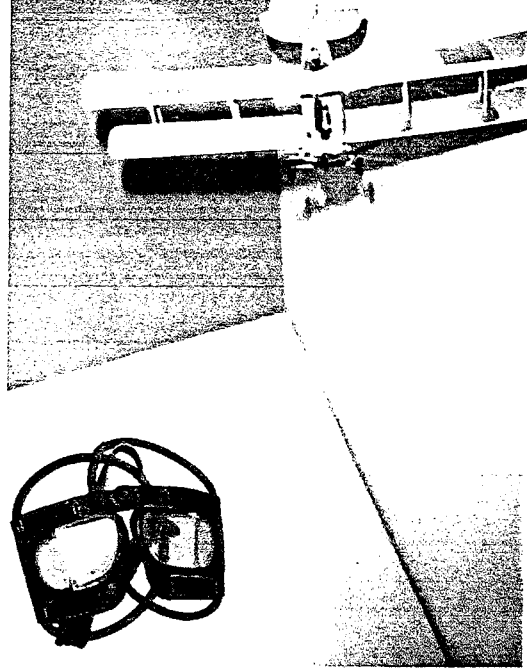
	*Enver Paşanın Beyazıt Meydanına uçak indirmesi *Deniz Tayyare Mektebinin açılışı *Türk Havacılığını düzenlemeye gelen Yüzbaşı Serno *İlk Türk Hava Harp Şehitleri *I. Dünya Savaşında İstanbul Boğazının keşif görevini yapan sabit balon <i>(Açıklamalı on tane resim var.)</i>	1914 1914 1914 1915 1915
15. VİTRİN	*I. Dünya Savaşı'nda Uçak ve Pilot durumu *I. Dünya Savaşı ile ilgili resimler <i>(Açıklamalı on üç tane resim, üç tane tayyare maketi ve orijinal bir uçuş gözlüğü [Bkz. Resim 4.4.1.2.3] var.)</i>	2 1914-1918
16. VİTRİN	*Uçak Model ve Resimleri <i>(Açıklamalı on altı tane resim ve dört tane tayyare maketi var.)</i>	3 1914-1918
17. PANO	Kurtuluş Savaşı *Kurtuluş Savaşı'nın başlarında Türk Havacılığının durumu <i>(Açıklamalı dokuz tane resim var.)</i>	1 1918-1923
18. PANO	*Kurtuluş Savaşı'nda Afyon cephesinde Yunanlılara uçaktan atılan bildiri *Yd.Tğm.Saib SERTER'in taktirnamesi <i>(Altı resimden beş tanesinin açıklaması var.)</i>	2
19. VİTRİN	İlk Uzun Mesafeli Uçuşlar *İlk uzun mesafeli uçuş *İlk uzun mesafeli kol uçuşu *Marmara Denizi'nin ilk kez geçilişi *Göklerde ilk Türk kadını-Belkıs Şevket Hanım <i>(Açıklamalı beş tane resim, bir tane harita, bir tane tayyare maketi var.)</i>	1913 1913 1913 1913
20. VİTRİN	İstanbul-Kahire Hava Seferi <i>Açıklamalı yedi tane resim, bir tane harita, açıklamasız bir tane eldiven, açıklamasız iki tane Osmanlıca belge, açıklamasız iki tane yuvarlak yazılı kalın bir parça [Bkz. Resim 4.4.1.2.4] var.)</i>	1914
21. PANO	Moskova Seyahati *İlk Türkiye turunu yapan havacılarımız *Mareşal Fevzi ÇAKMAK Eskişehir Hava Tugayını denetlerken *Moskova Seyahati <i>(Beş tane resim dört tanesi açıklamalı var.)</i>	1934 1932 1940 1934
22. VİTRİN	Yzb. Fazıl beyin İstanbul göklerinde İngiliz filosu ile yaptığı hava savaşı <i>(Açıklamalı dört tane resim, açıklamasız bir tane belge, bir tane harita, orijinal bir tane bomba parçası [Resim 4.4.1.2.5], beş tane İngiliz tayyare maketi, bir tane Türk tayyare maketi, bir tane büyük Türk tayyare maketi, yağlı boya tablo [Bkz. Resim 4.4.1.2.6] var.)</i>	1918
23. VİTRİN	Atina Seyahati <i>(Açıklamalı üç tane resim, bir tane harita, beş tane uçak maketi, açıklamasız bir tane orijinal pilot gözlüğü [Bkz. Resim 4.4.1.2.7] var.)</i>	1934
24. PANO	*İlkler panosu <i>(İlk pilotlar, ilk kadın pilot, ilk jet pilotları, ilk bayan jet pilotları)</i> *Nuri Demirağ Gök Okulu yemin töreninde okunan belgenin orijinali	1944

	*Nuri Demirağ Gök Okulu ile ilgili resimler (Dört tane resim, açıklamaları var ancak hangi resme hangi açıklama olduğu belli değil)	
25. VİTRİN	Atlantiği Aşan Türk Pilotları (Açıklamalı beş tane resim, bir tane harita, beş tane uçak maketi var.)	1966
26. VİTRİN	Kıbrıs barış harekati (Altı tane açıklamasız resim, bir tane harita, iki tane uçak maketi var.)	1974
27. PANO	Cumhuriyet Dönemi *İlk Türk uçağı ve bu uçağı yapan Vecihi HÜRKUŞ (Açıklamalı üç tane resim var.) *PZL 24 uçağı KTF'de yapılışı (Açıklamalı üç tane resim var.) *GOTHA 145 uçağı KTF'de montajı (Açıklamalı üç tane resim var.) *HAWK uçağı KTF'de montajı (Açıklamalı iki tane resim var.)	1 1924- 1925 1937- 1938 1937- 1938 1937- 1938
28. PANO	*İlk kadın Hava Şehidimiz (Açıklamalı iki tane resim var.) *Muzaffer Erdönmez (Açıklamalı iki tane resim var.) *Cengiz Topel (Açıklamalı iki tane resim var.) *Ağrı Harekati *S.S.C.B. Gezisi *Nuri Demirağ (2 tane resim var.) *İlk Şehit Bayan Jet Pilotu-Tğm.Ayfer Gök (Açıklamalı bir resim var.) (Açıklamasız Ağrı Harekati yada S.S.C.B. Gezisi ile ilgili olabilir iki tane resim var.)	2 1936 1951 1964 1930 (?) 1934 1935- 1944 2001
29. PANO	Atatürk ve Havacılıkla ilgili resimleri (Açıklamalı dokuz tane resim , iki tane açıklamasız belge ve Atatürk'ün iç bükey rölyefi var.)	1933- 1937

Tablo 4.4.1.2.1 Türk Havacılığı Salonu Sergilemesinde Pano ve Vitrinlerde Yer Alan Konular

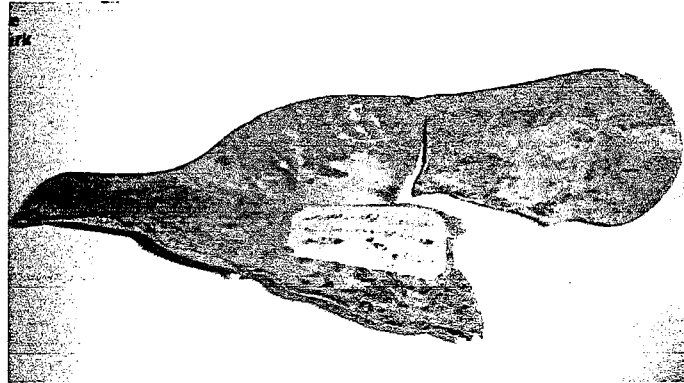
Resim 4.4.1.2.2
Trablusgarp Savaşı vitrin sergilemesi içinde bulunan orijinal obje, Deperdussin Tayyaresi kanat tamir bezi

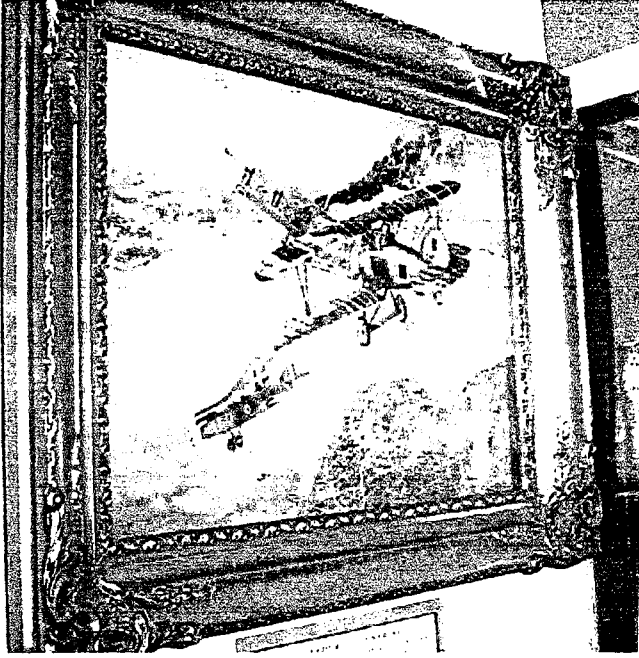
Resim 4.4.1.2.3 I. Dünya Savaşı-2 vitrin sergilemesinde yer alan orijinal pilot gözlüğü ve tayyare maketi

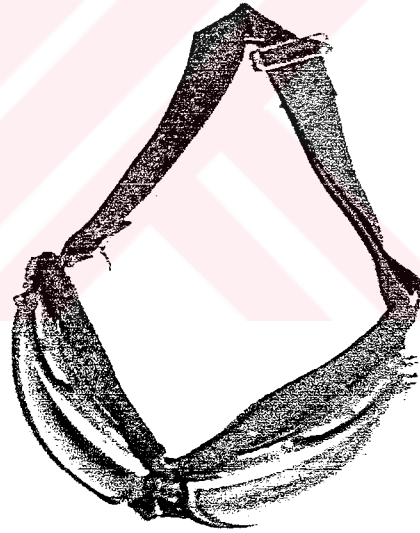
Resim 4.4.1.2.4 “İstanbul - İskenderiye Hava Seferi” vitrin sergilemesinde yer alan Fethi Bey’e ait eldiven, ilk hava postasının Osmanlıca belgelerinin fotokopisi Fethi Bey’e ait madalyanın ön ve arka yüzünün örneği

Resim 4.4.1.2.5 Düşman tayyaresinin Beyazıt Meydanına attığı bombadan bir parça

Resim 4.4.1.2.6 Yzb. Fazıl Bey'in 1918 yılında İstanbul semalarında 5 İngiliz uçağı ile yaptığı hava savaşını anlatan Nejat BEŞE'ye ait yağlı boya tablo

Resim 4.4.1.2.7 Atina Seyahati vitrin sergilemesinde bulunan pilot gözlüğü

4.4.1.2.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Sergilemenin Amacı ve Tipi: Türk havacılığı salonu sergilemesinde amaç Türk havacılığının gelişimini kronolojik ve tematik olarak ziyaretçiye tanıtmaktır.

Yönlendirme: Salonun girişinde salon adı yer almamaktadır. Ziyaretçinin belli bir amaç için yönlendirilmesinde salon adı ilk ve en önemli aşamadır.

Salonun 2. panosunda genel bir anlatım yer almaktadır. Salonun genel bilgi panosu diyebileceğimiz bu metin:

İnsanoğlu varoluşuyla birlikte,
göklerde süzülen kuşlara imrenerek baktı
ve bu kuşlar gibi uçabilmeyi düşledi;
bu düşünüyü önceleri inançlarında,
efsanelerinde ve sanat eserlerinde yansıttı.

Burada bu düşün nasıl gerçekleştirildiğini
ve Türk Havacılığının
önemli aşamalarını bulacaksınız.

Salonun amacını belirleyen bu bilgi panosu sadece Türk havacılığı salonunda vardır. Şuan 2. panoda olan bu metin yeni düzenlemede 7. panoda yer alacaktır (Bkz. Tablo 4.4.1.2.2).

Salon Yerleşimi: Sergilemede yaşanan sorun, sergilemenin objeden çok anlatıma dayalı olmasından kaynaklanmaktadır. Anlatılan konularla ilgili objeler vardır ancak müze binası yapıldığında bu salon sadece bölümler halinde vitrinler olarak tasarlandığı için imkanlar kısıtlıdır. Örneğin 11. vitrinde ilk pilotlarımız Fesa ve Yusuf Kenan Bey'den bahsetmektedir. Fesa Bey'in orijinal diploması Anılar salonunda sergilenmektedir. 20. vitrinde İstanbul-İskenderiye Seferi anlatılmaktadır. Seferde şehit olan Fethi ve Nuri Beylerin kıyafetleri ise Anılar salonunda sergilenmektedir. 27. panoda Kayseri Tayyare Fabrikası anlatılmaktadır. Bu fabrikada üretilen PZL-P 24 G tayyaresi ise hangarda sergilenmektedir.

Vitrinlerin şekli nedeniyle sadece fotoğraf, maket, küçük objeler ve yazılı gereçlerle sergileme yapılmaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.2.9) Bu nedenle de belli bir süre sonra salon monotonlaşmaktadır. Ancak salon Türk havacılığını anlattığı, ziyaretçilerin hemen hemen tamamı Türk olduğu için ve okumaya dayalı ilk salon olduğu için merak uyandırmaktadır.

Sabit Vitrin ve Pano Yerleşimi: Türk Havacılığı salonunda 16 vitrin ve 13 panodan oluşan sergilemede Türk havacılık tarihi anlatılmaktadır. Ancak bu düzenlemenin kronolojik ve tematik olması gerekirken sıralama karışmıştır. Örneğin 3. vitrinde Hazerfan Ahmet Çelebi'nin uçuşu maketle canlandırılmakta ancak yanındaki 4. vitrinde Selçuk Kartalı anlatılmaktadır. Selçuk Kartalının konu olmasının sebebi 1961 yılında Türk Hava Kuvvetleri'nin bu kartal üzerinde bazı değişiklikler yaptıktan sonra simge olarak kabul etmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak ne Selçuklu Kartalı'nın yapıldığı 13 yy. ne de Türk

Hava Kuvvetleri'nin kartalı simge olarak kabul ediş i olan 1961 yılı kronoloji sıralamasına uyum sağlamamaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.2.8). Arkasından gelen 5. vitrinde (17 yy.) Hazerfan Ahmet Çelebi ile aynı dönemde yaşamış olan Lagari Hasan Çelebi'nin uçuşu maketle canlandırılmakta ancak bir sonraki 5. panoda Mısır Tanrıçası İsis'in, Marcud-Macit "Babil" 'in, Taş kabartma melek tasvirinin, Acaip ve Garip kitabından namaz kılan ve dolaş an meleklerin fotoğrafları yer almaktadır. 8. vitrinde ise ilk Hazerfan Ahmet Çelebi ve Lagari Hasan Çelebi'den yüzyıllar önce uçma girişiminde bulunan (11.yy.) İsmail Cevheri ve (13.yy.) Seraceddin'den bahsedilmektedir (Tablo 4.4.1.2.1).

Resim 4.4.1.2.8 Hazerfan Ahmet Çelebi, Selçuk Kartalı ve Lagari Hasan Çelebi Vitrin Sergilemesi Görünümü

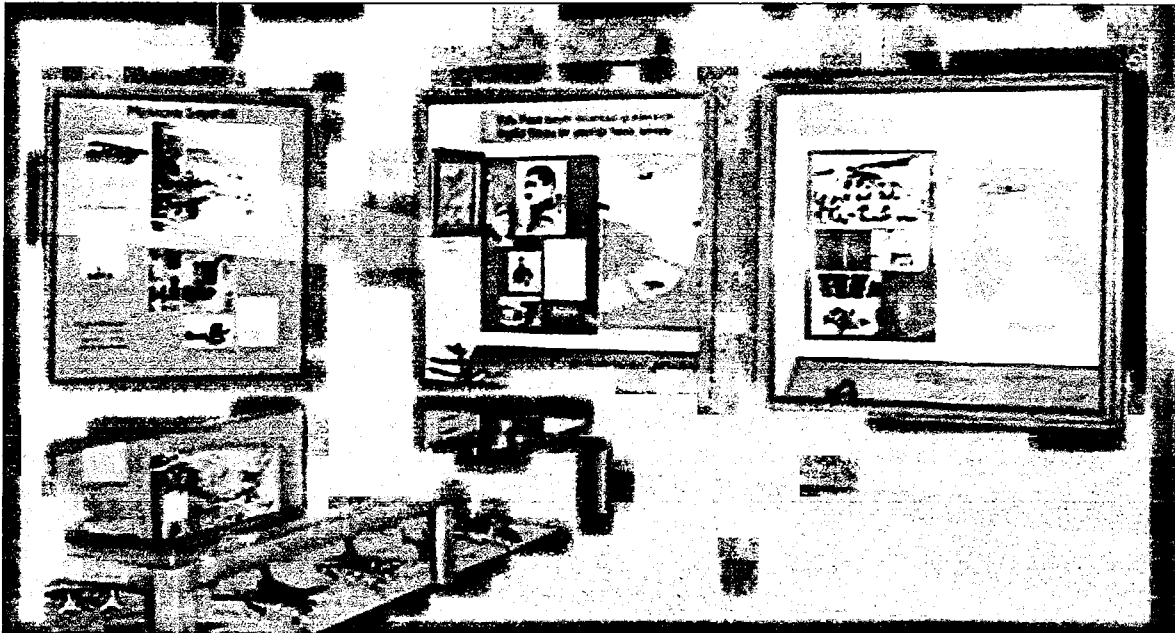
Salonda yer alan vitrin ve pano sergilemesinde ki kronolojik karmaşalardan bir diğ eri de: sırasıyla (1911-1912) Trablusgarp Savaşı, (1912-1913) Balkan Savaşı, (1914-1918) 1. Dünya Savaşı, (1919-1922) Kurtuluş Savaşı, (1913) İlk Uzun Mesafeli Uçuşlar, (1914) İstanbul-İskenderiye Seferi, (1934) Moskova Seyahati, (1918) Yzb. Fazıl Beyin Yaptığı Hava Savaşı, (1934) Atina Seyahati, (1935-1947) Nuri Demirağ, (1966) Atlantığı Aş an Türk Pilotları, (1974) Kıbrıs Barış Harekatı, Cumhuriyet Dönemi vitrin ve panoları yer almaktadır.

(1913) İlk Uzun Mesafeli Uçuşlar, (1914) İstanbul-İskenderiye Seferi, (1918) Yzb. Fazıl Bey'in Yaptığı Hava Savaşı Balkan Savaşı sonu I. Dünya Savaş ında yaşanmış olaylar ancak sanki Kurtuluş Savaş ından sonra yaşanmış gibi anlaş ılıyor (Bkz. Resim 4.4.1.2.9). (1914) İstanbul-İskenderiye Seferi, (1918) Yzb. Fazıl Bey'in Yaptığı Hava Savaşı arasındaki panoda yer alan (1934) Moskova Seyahati sanki (1914) yılında yapılmış gibi anlaş ılıyor. Ya da (1934)

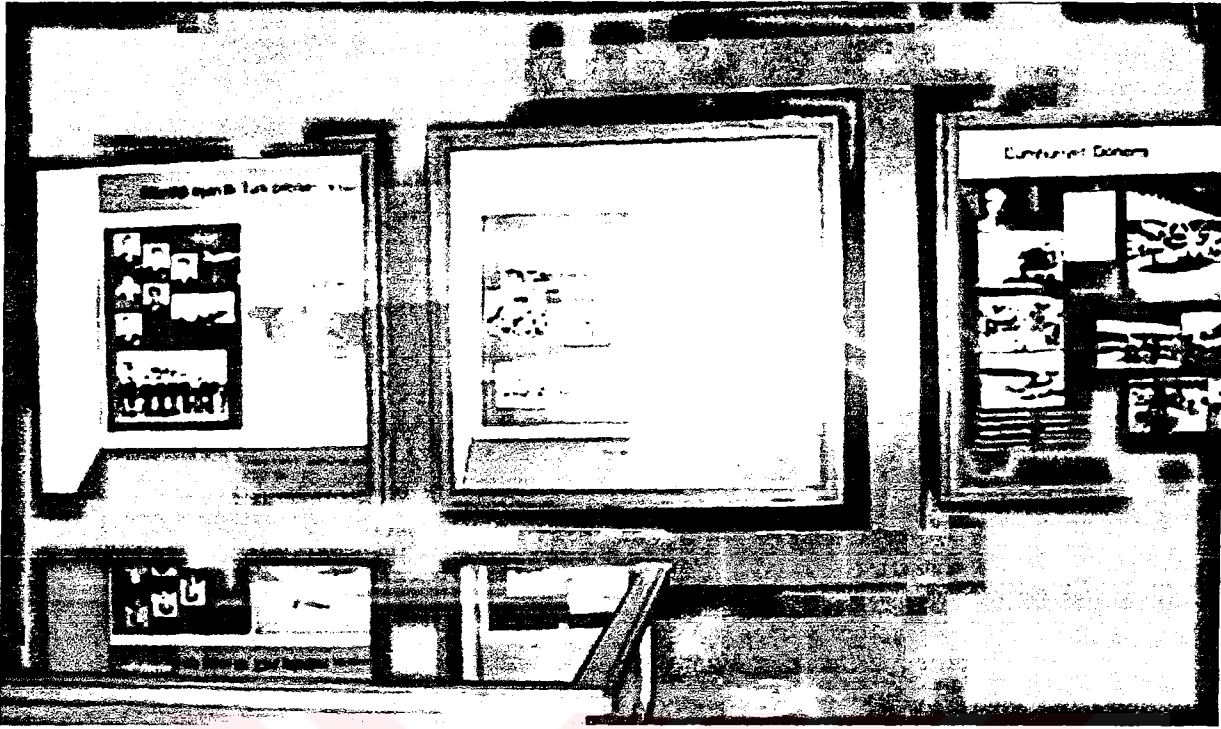
Moskova Seyahati, (1934) Atina Seyahati arasında yer alan (1918) Yzb. Fazıl Beyin yaptığı I. Dünya Savaşındaki son hava muhaberesi (1934) yılında yapılmış gibi anlaşıyor (Bkz. Resim 4.4.1.2.10). Yada (1934) Moskova Seyahati, (1934) Atina Seyahati, (1935-1947) Nuri Demirağ, (1966) Atlantığı Aşan Türk Pilotları, (1974) Kıbrıs Barış Harekatı Cumhuriyet döneminden (1923-....) önce yaşanmış gibi anlaşıyor (Bkz. Resim 4.4.1.2.11).

Resim 4.4.1.2.9 Kurtuluş Savaşı panosu ve İlk Uzun Mesafeli Uçuşlar vitrini sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.1.2.10 Moskova Seyahati panosu, Yzb. Fazıl Bey'in İstanbul Semalarında İngiliz Filosu İle Yaptığı Hava Savaşı vitrini ve Atina Seyahati vitrini sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.1.2.11 Atlantiği Aşan İlk Türk Pilotları vitrini, Kıbrıs Barış Harekâtı vitrini ve Cumhuriyet Dönemi panosu genel görünümü

Sadece konu başlıklarına bakan ya da inceleyen bir ziyaretçi bu sıralama ile oldukça fazla çelişki yaşayacaktır. Bu nedenle de öncelikle tezde Tablo 4.4.1.2.2’de kronolojik ve tematik bir sergileme düzeni yeniden yapılmıştır. Ayrıca yapılan bu yeni düzenlemede Türk Havacılık Tarihinde önemli olan ancak mevcut sergide yer verilmeyen konulara da yeni sergileme düzeninde yer verilmiştir.

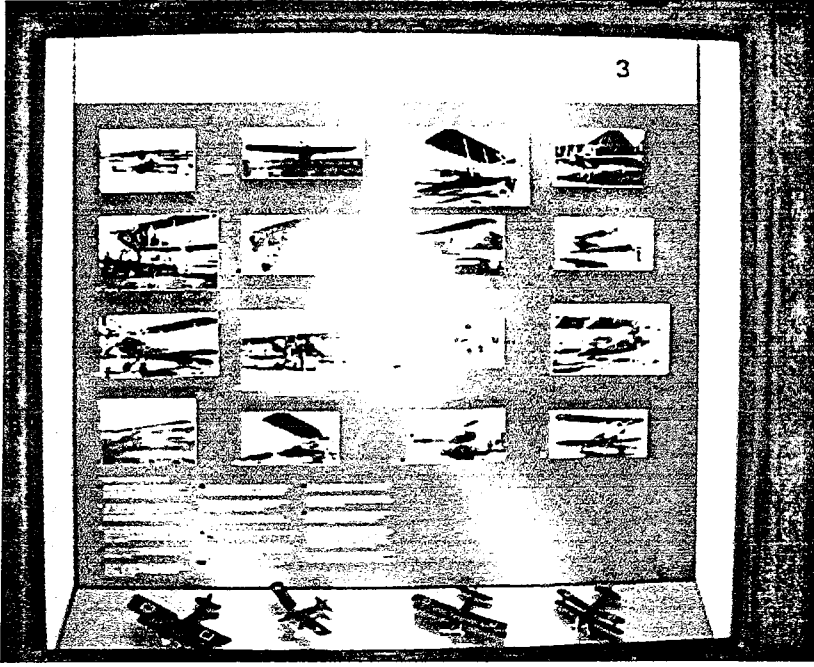
	Yeni Sergileme Düzeninde Bulunan Konular	
1. PANO	Efsaneler *Tanrıça İsis *Marcud-Macit “Babil” *Taş kabartma melek (Konya İnceminareli Medrese) *Kuş tarafından uçurulan insan minyatürü	1220
2. PANO	*Türk Komutanı Alaeddin Tayboğa’nın silah kitabındaki roket krokileri *Yanan yumurtalar	1356
3. VİTRİN	Türklerde İlk Uçma Çabaları *İlk Türk Hava Şehidi: İsmail Cevheri (<i>İsmail Cevherinin uçuşunu sembolize eden maket.</i>) *Bizans’ta uçma girişiminde bulunan Türk: Saracettin (<i>Seracettinin uçuşunu sembolize eden maket.</i>)	1010 1159
4. VİTRİN	Hazret-i Ahmet Çelebi Piskopos Wilkins’in kitabında Türklerin uçuşundan bahseden sayfası (<i>Dünyada ilk kez uçmayı başaran Türk bilgini-Hazret-i Ahmet Çelebi’nin uçuşunu sembolize eden maket.</i>)	1623-1640

5. VİTRİN	Lagari Hasan Çelebi (<i>Dünyada ilk roketle uçmayı başaran Türk bilgini Lagari Hasan Çelebi'nin uçuşunu sembolize eden maket.</i>)	1623-1640
6. PANO	*Humbaracı Ali Ağa'nın silah kitabındaki roket krokileri *Erzurumlu İbrahim'in ay tutulması ve dünyanın yuvarlaklığı ile ilgili krokileri *Acaip ve Garip kitabından namaz kılan ve dolaşan melekler	18 yy. 1756 18 yy.
7. PANO	Türk Havacılığı Salonu Genel Bilgi Panosu	
8. VİTRİN	Havacılığın Başlangıcı *İlk balon uçuşu *İstanbul'da ilk gösteri uçuşları	1785 1909
9. VİTRİN	Askeri Havacılık Teşkilatının Kuruluşu *Askeri Havacılık Teşkilatının kuruluşu *İlk Türk askeri pilotları *Satın alınan ilk Türk uçakları *Tayyare İstasyonu ve Mektebinin kuruluşu	1911 1911 1912 1912
10. VİTRİN	Trablusgarp Savaşı *Uçağın ilk savaş amaçlı kullanılışı *İlk uçaksavar silahı *Hava gemisinin (zeplin) savaş amaçlı kullanılması *1912 yılı sonu uçak durumu	1911-1912
11. VİTRİN	1913 Yılı Havacılık Olayları *Türklerin İlk Uçak Kullandığı Savaş: Balkan Savaşı *Satın alınan ilk "Kabili Sevk Türk Balonu" *İlk uzun mesafeli uçuş *İlk uzun mesafeli kol uçuşu *Marmara Denizi'nin ilk geçilişi *1914 yılı başı Uçuş Gösterileri	1912-1913 1913 1913 1913 1913
12. VİTRİN	1914 Yılı Hava Olayları 1 İstanbul-İskenderiye Seferi	1914
13. PANO	2 *Enver Paşa'nın Beyazıt Meydanına uçak indirmesi *Deniz Tayyare Mektebinin açılışı	1914 1914
14. PANO	I. Dünya Savaşı *Türk Havacılığını düzenlemeye gelen Yüzbaşı Serno *İlk Türk Hava Harp Şehitleri *I. Dünya Savaşında İstanbul Boğazının keşif görevini yapan sabit balon *I. Dünya Savaşı'nda Uçak ve Pilot durumu	1914-1918
15. VİTRİN	*I. Dünya Savaşının Sonu ve İstanbul'da Son Hava Muharebesi	1918
16. VİTRİN	Kurtuluş Savaşı	1919-1922
17. PANO	Cumhuriyet Dönemi	1923
18. PANO	Kadın Pilotlar *Göklerde ilk Türk kadını-Belkıs Şevket Hanım *İlk kadın pilot-Bedriye Gökmen *İlk kadın savaş pilotu-Sabiha Gökçen *İlk kadın jet uçağı pilotu-Leman Atınçekiç, Şenay Günay *İlk kadın şehit-Eribe Hanım *İlk şehit bayan jet pilotu	1913 1933 1936 1957-1958 1934 2001

19. VİTRİN	Türk Hava Kurumu	1925-2002
20. VİTRİN	Türk Uçak Sanayii-Devlet *TOMTAŞ (Kayseri Tayyare Fabrikası) *Eskişehir Tayyare Tamir Fabrikası *THK (Etimesgut Tayyare Fabrikası) *Motor Fabrikası *ART (Ankara Rüzgar Tüneli)	1926 1926 1940 1944 1940
21. PANO	Türk Uçak Sanayii-Özel *Vecihi Hürkuş (İlk Türk uçağı dizayn ve üretimi) *Vecihi Hürkuş Atölyesi *Vecihi Sivil Tayyare Okulu *Kanathılar Cemiyeti *Hürkuş Hava Yolları *MMV(Milli Müdafa Vekaleti-Selahattin Alan) *Nuri Demirağ *Nuri Demirağ Tayyare Fabrikası *Nuri Demirağ Gök Okulu	1924-1925 1932 1939 1954 1932 1936 1944
22. VİTRİN	Türk Hava Kuvvetleri Muharip Sınıf Oluşu Komutanlık Oluşu	1932 1944
23. VİTRİN	Moskova Seyahati Yunanistan Seyahati	1934 1934
24. PANO	Hava Harp Okulu	1951
25. VİTRİN	Jet Uçaklarının Alınışı F-5 Savaş Uçağı ile Atlantığı ilk Geçiş	1951 1966
26. VİTRİN	Kıbrıs Barış Harekati	1974
27. PANO	Yolcu Taşımacılığı İlk Yolcu Taşımacılığı İlk Türk Yolcu Uçağı Türk Hava Yolları Hürkuş Hava Yolları Diğerleri	1944 1933 1954
28. PANO	TUSAŞ (Türk Uçak Sanayii Anonim Şirketi) TAI (TUSAŞ Havacılık ve Uzay Sanayii) TEI (TUSAŞ Motor Sanayi)	1973 1984
29. PANO	Atatürk ve Türk Havacılığı	

Tablo 4.4.1.2.2 Türk Havacılığı Salonu vitrin ve pano sergilemesi yeni düzenlemesinin konu başlıkları

Etiket: Vitrin ve panolarda sergileme, fotoğraf, maket, küçük obje, yazılı gereçlerle sağlanmıştır. Fotoğrafların sol alt köşesinin yanına yerleştirilen belli renkler vardır. Bu renkler ile panonun altında toplu olarak resim etiketleri bir grup yapılmıştır (Bkz. Resim 4.4.1.2.12). Bu yöntem müzelerde vitrin içinde küçük ve çok sayıda obje sergilemelerinde kullanılmaktadır.

Resim 4.4.1.2.12 I. Dünya Savaşı-3 vitrin sergilemesi

Obje ve etiket düzeninde müzeler tarafından esas tercih edilen objenin büyüklüğüne göre orantılı boyutlarda, ziyaretçinin rahatlıkla okuyabileceği puntoda yazılmış ve objeye bakıldığında hemen yakınında obje ile birlikte algılanabilecek şekilde etiketin düzenlenmesi gerektiğidir.

Şu an müzede uygulanan grup etiketleri ziyaretçinin ilgisini azaltmaktadır. Çünkü resme bakan ziyaretçi yanındaki etiketi temsil eden rengi görecek sonra panonun alt tarafında bulunan etiket grubuna yönelecek, burada renge göre etiketi bulacak ve okuyacaktır. Bunu, meraklı müze ziyaretçisi bile yapmayacaktır.

Yeni yapılacak bir düzenleme ile etiketlerin resimlerin altına yerleştirilmesi daha uygun olacaktır. Böylece ziyaretçi resmin hemen altında etiketini rahatça okuyacaktır. Sergilemede bulunan resimler kopyadır. Bu nedenle de resimlerin altına devamında etiket bilgisi yerleştirilmesinde sorun olmayacaktır.

Mevcut olan etiketlerin içeriklerinde tam olarak vurgulanmak istenen şey anlaşılamamaktadır. Örneğin Resim 4.4.1.2.16 'da görülen I. Dünya Savaşının 3 vitrini olan 16. vitrinde etiket grubunun konu başlığı "Uçak Model ve Resimleri" olarak verilmiştir. İlk etiketin metni:

ABD pilotlarından John Dr. Cooper'ın İstanbul'a getirdiği CURTISS MF2 uçağı, 14 Haziran 1914 günü Kadıköy önlerinde yapılan fotoğraftaki gösteriden sonra 2200 altına satın alınarak İLK DENİZ UÇAĞI oldu.

Bu etiketi okuyan bir ziyaretçide neyi anlaması amaçlanmaktadır. Uçağın ABD pilotu John Dr. Cooper tarafından İstanbul'a getirildiği mi ?, Uçağın Kadıköy'de gösteri yaptığı mı ?, Uçağın ilk deniz uçağı olduğu mu ?, yoksa uçağın adının Curtiss MF2 olduğu mu ?

Etiket grubunun başlığı "Uçak Model ve Resimleri" olduğuna göre amaç ilk önce uçağın adının önemli olması gerektiğini çağrıştırmaktadır. Ama bu etiketten ziyaretçinin net olarak bir şey anlaması mümkün değildir.

Etiket yazımı gerek teknik gerekse içerik olarak çok önemlidir. Çünkü etiket objenin dillenmesidir. Etiket ile müzeci esere anlam verir. Bunu yaparken de müzecinin, objenin etiketi ile ziyaretçiye ne anlatmak istediği çok önemlidir. Bu anlatımda kullanılan dil standardı 12-15 yaşında bir kişinin anlayabileceği yalınlıkta olmalıdır. Objeden ne anlaşılması isteniyorsa bu net olarak etikette verilmelidir. Etiket ziyaretçinin okuyabileceği yazı karakterinde ve puntosunda olmalı, 7(±2) kelimedenden oluşan cümlelerle verilmelidir.

Yukarıda örnek verilen etiketin düzenlenmesinin aşağıda amacına göre birkaç çeşit etiket yapılmıştır:

Ziyaretçiye sadece uçağın modelini göstermek amaçlanıyorsa:

CURTİSS MF2 Deniz Uçağı
A.B.D. Yapımı-1914

Ziyaretçiye bu çağın aynı zamanda İlk Türk Deniz Uçağı olduğu anlatılmak isteniyorsa:

CURTİSS MF2 Deniz Uçağı (A.B.D. Yapımı-1914)
1914 yılında satın alınan İLK TÜRK DENİZ UÇAĞI 'dır.

Ziyaretçiye bu uçağın deneme uçuşunu, Kadıköy'de halk önünde yaptıktan sonra alındığı ve bu fotoğrafın deneme uçuşu sırasında çekildiği anlatılmak isteniyorsa:

CURTİSS MF2 Deniz Uçağı (A.B.D. Yapımı-1914)
14 Haziran 1914'de İstanbul-Kadıköy'de gösteri yaparken.
Gösteriden sonra alınan İLK TÜRK DENİZ UÇAĞI olmuştur.

Ziyaretçiye uçağın yukarıdaki özelliklerinin yanında birde ne kadar ücret ödenerek alındığı da anlatılmak isteniyorsa:

CURTİSS MF2 Deniz Uçağı (A.B.D. Yapımı-1914)
 14 Haziran 1914'de İstanbul-Kadıköy'de gösteri yaparken.
 Gösteriden sonra 2200 altına satın alınan İLK TÜRK DENİZ UÇAĞI olmuştur.

Sergilemede bulunan resimler müzenin kuruluşunda yani 1985 yılında yapılmıştır. Bu nedenle o zamanki imkanlar dahilinde çok net değildirler. Yeni düzenleme yapıldığında resimlerin orijinallerinden bilgisayar ortamında gerekli işlemler yapılarak daha net ve nitelikli resimler yapılacaktır.

Vitrin içi sergilemelerde obje ve harita olan vitrinler görsel olarak daha fazla dikkat çekmektedir. Ancak haritalar renksiz plexiglas üzerine turuncu renkli plexiglas ile yapılmıştır. Haritaların genel olarak nerenin haritası olduğu ise belirtilmemiştir. Haritanın sağ alt köşesine nerenin haritası olduğu belirtilmelidir. Ayrıca vitrin içinde sergilenen uçak maketlerinin etiketleri olmadığı için hangi uçağın maketi olduğu bilinmemektedir. Uçak maketlerinin yanında uygun bir yere:

Uçağın Adı, Kullanım Amacı
 Yapım Yeri -Yapım Yılı

PZL P-24 A, Savaş Uçağı
 Polonya -1936

şeklinde bir etiket yerleştirilmelidir. Vitrin içinde sergilenen orijinal küçük objelerin etiketlerinin bir kısmı yoktur. Etiketler daha önce bahsettiğimiz gibi verilmek istenen amaca uygun bir metin yazılacak ve obje ile uyumlu büyüklükte yapılarak, obje ile aynı anda algılanabilecek uzaklıkta yerleştirilmelidir.

Taşınabilir Vitrin Yerleşimi: Salonun ortasında sıralanan üç uzun vitrin içinde uçak maketleri sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.2.13-14). Ancak sergilenen maketlerin etiketlerinde, uçağın adı ve yılı yazılıdır. Bu maketlerin ne amaçla sergilendikleri de belli değildir. Örneğin bunlar, Türkiye’ de kullanılan uçakların maketleri midir?, Her vitrinde belli bir amaç için kullanılan uçak maketleri mi sergilenmektedir?, Belli tarihler arasında kullanılan uçak maketleri mi sergilenmektedir? Yaşanılan bu belirsizlikle maketlerin sergilenmesi, ziyaretçi için hiçbir anlam taşımamakta aksine kafasında cevap bulamadığı sorular oluşturmaktadır.

Salonun ortasında bulunan bu vitrinler için yapılabilecek şey Türk Havacılığı salonunun amacına da uygun olarak Türkiye’de Havacılığın başlangıcından bu yana kullanılan uçakların belli bir düzen ve açıklama içinde ziyaretçiye tanıtılmasıdır. Yapılacak düzenleme iki şekilde

olabilir. Birincisinde kronolojik olarak uçak maketleri sıralanır ve her vitrin içine uçak maketlerinin iki tarafına hangi zaman dilimine ait olduğunu belirten genel bilgi etiketi konulur. Ayrıca her uçak maketinin önüne uçağın adı, yapım yeri, yapım yılı ve kullanım amacını belirten etiket uygun bir şekilde yerleştirilir.

Genel Bilgi Etiketi:

**HAVA KUVVETLERİNDE 1912-1940 YILLARI ARASINDA
KULLANILAN UÇAKLARIN 1/72 ÖLÇEKLİ MAKETLERİ**

Uçak Maketi Etiketi:

**UÇAĞIN ADI, Kullanım Amacı
Yapım Yeri-Yapım Yılı**

İkinci sergileme yönteminde ise uçak maketleri kullanım amaçlarına göre ayrılarak aralarında kronolojik olarak sıralanır. Vitrin içine her iki yöne maketlerin neye göre sıralandığını belirten genel bilgi etiketi konur. Her uçak Maketi önüne de uçağın adı, yapım yeri ve yapım yılını belirten etiket uygun şekilde yerleştirilir.

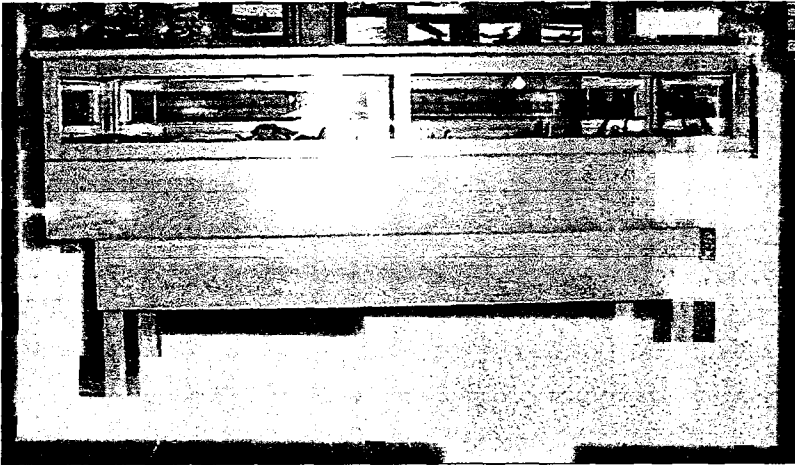
Genel Bilgi Etiketi:

**HAVA KUVVETLERİNDE KULLANILAN EĞİTİM UÇAKLARININ
1/72 ÖLÇEKLİ MAKETLERİ**

Uçak Maketi Etiketi:

**UÇAĞIN ADI
Yapım Yeri-Yapım Yılı**

Tez de planlanan yeni sergileme düzeni için ikinci sergileme yöntemi daha faydalı olacaktır. Çünkü açık alanda sergilenen uçaklarda kullanım amacına göre gruplandırılacak, gruplar da kendi aralarında kronolojik olarak sıralanacaktır. Uçak maketlerinin sıralamasında da aynı düzen uygulanırsa ve müze koleksiyonunda olan uçaklar, uçak maketi sergilemesinde belli bir işaret konularak belirtilirse ziyaretçi açısından daha eğitici bir sergileme yapılmış olur.

**Resim 4.4.1.2.13 Uçak
Maketlerinin sergilendiği vitrin**

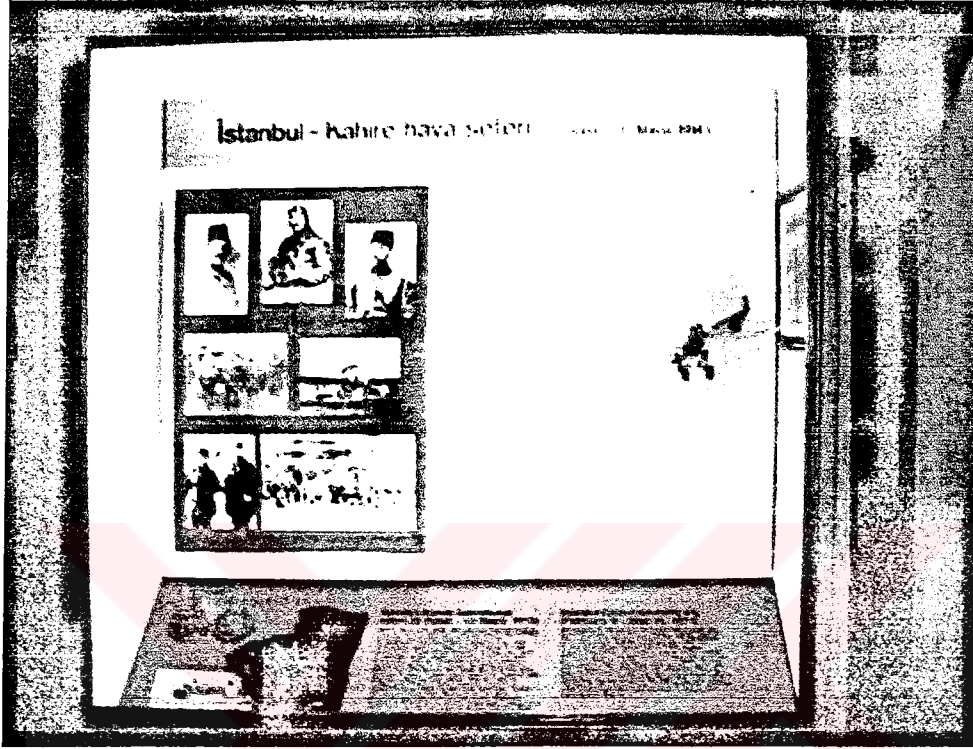
Resim 4.4.1.2.14 Uçak Maketleri sergileme şekli

Konfor Değerleri: Türk havacılığı salonunda ve diğer sergileme salonlarında ziyaretçinin oturabileceği düzenlemeler yapılmamıştır. Bu durum sürekli ayakta kalan ziyaretçi için sorun olmaktadır. Bir süre sonra ziyaretçi yorulacağı için dikkati azalacak ve müzeyi daha hızlı gezecektir. Oysa amaç müzenin ziyaretçi tarafından maksimum düzeyde vakit harcanarak gezilmesidir. Böylece daha iyi bir müze eğitimi sağlanacaktır.

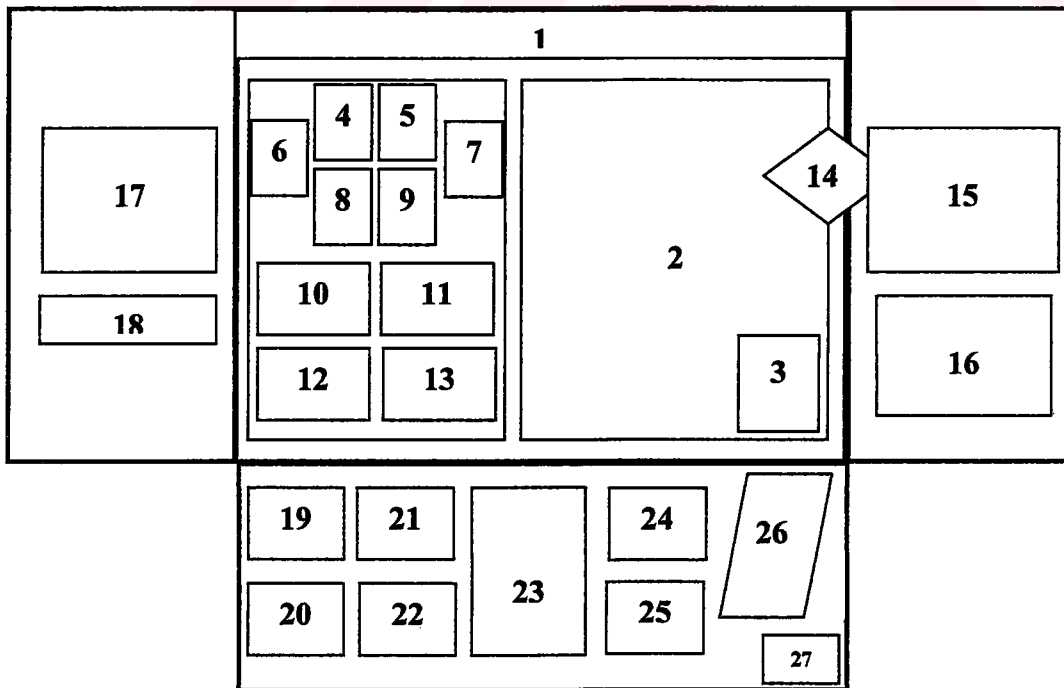
Türk havacılığı salonu için oturma yerlerinin düzenleneceği en uygun yerler salonun ortasında yer alan üç tane uzun vitrin arasında kalan boşluklar olacaktır. Bu boşlukların da kapatılması ile ziyaretçi için mecburi bir istikamette yaratılmış olacaktır. Çünkü bu şekilde ziyaretçi birkaç vitrine baktıktan sonra hemen geçiş salonunun kapısını görerek o yöne gitmekte böylece serginin nerdeyse 3/2'lik kısmı gezilmemektedir (Bkz. Plan 4.4.1.2.1). Araların kapatılması ziyaretçilerin daha belirgin yönlendirilmesini de sağlayacaktır. Ayrıca oturma yerleri ziyaretçinin salonda daha fazla vakit geçirmesini sağlayacaktır.

Türk Havacılığı salonu için en uygun oturma grubunun sedir şeklinde olmasıdır. Vitrin yapısına uygun olarak ahşaptan yan yana üç kişinin oturabileceği sırt sırta vermiş sedir uygulaması ile salonu her iki tarafı da oturarak izlenilebilecektir. Ortada bulunan üç uzun vitrin arasına iki kere tekrar edilen bu uygulama ile salonda on iki kişilik bir oturma grubu yapılmış olacaktır.

20. Vitrinin Örnek Olarak Yeniden Düzenlemesi: Tez kapsamında İstanbul –Kahire Hava Seferi’nin anlatıldığı 20. vitrin üzerinde mevcut olan düzenlemesinden yola çıkarak yeni bir düzenlemenin nasıl yapılabileceğini örnek olarak vereceğiz.

Resim 4.4.1.2.15 İstanbul-İskenderiye Hava Seferi Vitrin Sergilemesinin Genel Görünümü

Plan 4.4.1.2.4 20. Vitrin sergilemesinin yeni düzen şeması

Resim 4.4.1.2.15 'de 20. vitrin sergilemesinin fotoğrafı verilmiştir. Fotoğrafın hemen altında Plan 4.4.1.2.4'de ise 20. vitrin sergilemesinin yeni düzeninin şeması gösterilmiştir.

20. vitrinde fotoğraf, harita, orijinal obje, etiket, bilgi panosu, uçak maketi var. Salonda görsel ve yazılı malzemesi en fazla olan vitrinlerden bir tanesi olmasının yanında konu olarak Türk Havacılık Tarihinin önemli olaylarından biri ele alınmıştır.

Öncelikle vitrinin sergilemesinden, genel ifadesinden ve bilgi panosundan bu vitrinin diğer vitrinlerden farklı olmadığı izlenimi çıkmaktadır. Oysa bu vitrinde bizim ilk hava şehitlerimizin şehit oldukları sefer anlatılmaktadır. Bu sefer o güne kadar yapılan en uzun mesafeli seferdir ve ilk kez bu Türk topraklarına, Türkler uçarak gidecektir. O zamanlar bu sefer çok zor, tehlikelidir. Böyle bir konunun anlatıldığı vitrinin bilgi panosu da daha farklı yapılabilir. Vitrinde sergilenen objelerin etiketi yoktur (Bkz. Resim 4.4.2.1.2.4). Bu objelere etiket konulmalıdır. Ayrıca bu seferi anlatan bir film yeni çekilmiş ve şu an TRT'de gösterilmektedir. Sergilemede filmde de bahsedilmesi olayın güncelliğini koruduğunu kanıtlar, bu nedenle de gereklidir. Şehitlerimizin kıyafetleri ve şahsi eşyaları anılar salonunda, Altın Kanatlar filminde kullanılan uçak ise hangarda sergilenmektedir. İstanbul-İskenderiye Seferi ile ilgili müzenin diğer salonlarında sergilemede bulunan objelerle bağlantının sağlanması konun parçalanmadan bir bütün içinde algılanmasını sağlayacaktır.

20. vitrin içinde bulunan bilgi panosunun mevcut metni:

İstanbul-Kahire-İskenderiye seferi (8 Şubat-15 Mayıs 1914)

Balkan Savaşından yenik çıkan Osmanlı İmparatorluğunun sarsılan prestijini attırmak ve gücünü göstermek amacıyla iki uçağın İstanbul'dan İskenderiye'ye uçuşu kararlaştırıldı. Pilot olarak Bleriot uçağı için Yzb. Fethi, Deperdussin uçağı için Tğm. Nuri rasıt olarak ta Ütğm. Sadık ve Yzb. İsmail Hakkı belirlendi. 8 Şubat 1914 günü İstanbul'dan kalkan uçaklar, o günkü uçaklar için tavan kabul edilen 4000m. yüksekliğe sahip Toros dağlarını aşarak güzergahın en zor kısmını geride bırakmalarına karşın Pilot Fethi Bey ve rasıtı Sadık Bey 27 Şubat günü Şam'dan Kudüs'e uçarken teknik nedenlerle Taberiye gölü Yakınlarına düşerek şehit oldular. Pilot Nuri Bey de 11 Mart günü Yafa'dan kalkış sırasında rüzgar azlığı nedeniyle denize düştü ve boğularak şehit oldu. Yüzme bilmeyen (!) İsmail Hakkı Bey kurtarıldı. Üç şehit havacımız, Şam'daki Emeviye Camii'nde Selahaddin Eyyübi'nin türbesi yanında törenle defnedildiler. Daha sonra

seferi tamamlamak üzere görevlendirilen pilot Yzb. Salim (İLKUÇAN) ve rasıt Kur.Yzb. Kemal, 11 Nisan 1914 de gemiyle İstanbul'dan Beyrut'a giderek, Edremit isimli uçaklarla 1 Mayıs'tan itibaren seferi kalınan yerden sürdürdüler; 9 Mayıs'ta Kahire'ye, 15 Mayıs'da son durak olan İskenderiye'ye ulaşılar.

20. vitrin de bulunan resimlerin mevcut etiketleri:

- Nuri Bey
- Fethi Bey
- Sadık Bey
- (soldan) Sadık, İsmail Hakkı, Fethi ve Nuri Beyler İstanbul-Kahire-İskenderiye seferine çıkmadan önce "Muavenet-i Milliye" adlı Bleriot uçağının önünde (8 Şubat 1914)
- Nuri ve İsmail Hakkı Beylerin Halep'te Ali Rıza Paşa ve diğer Osmanlı subayları tarafından karşılanması (23 Şubat 1914)
- Salim ve Kemâl Beyler Edremit isimli Bleriot uçağıyla Kahire'de.
- İstanbul-Kahire-İskenderiye seferini tamamlayan pilot Yzb. SALİM (sağda) ve rasıt Kur.Yzb. KEMAL.

Plan 4.4.1.2.4'de 20. vitrin sergilemesinin yeni düzeninin şemasında verilen numaraların açıklamaları:

1. İSTANBUL-İSKENDERİYE HAVA SEFERİ VE İLK HAVA ŞEHİTLERİMİZ (08 Şubat 1914 / 15 Mayıs 1914)

2. İstanbul İskenderiye Hava Seferi Güzergah Haritası

3. Uçuş Programı: Toplam uçuş süresi 25 saat ve masafe 2500 km. olarak hesaplanmıştır. Yol güzergahı: İstanbul, Eskişehir, Afyon, Ulukışla, Adana, Halep, Humus, Beyrut, Şam, Kudüs, Eleşir, Pordsaid, Kahire kentleri uğrak yeri olarak belirlenmiştir. Uğrak yerlerine önceden benzin ve yedek parça gönderilecektir. Sefer İskenderiye'de son bulacaktır.

4. Yüzbaşı Fethi Bey

5. Üsteğmen Sadık Bey

6. Teğmen Nuri Bey

7. Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey

8. Yüzbaşı Salim Bey

9. Kurmay Yüzbaşı Kemal Bey

10. Seferin Amacı: Balkan Savaşı'nda yenik düşen Osmanlı İmparatorluğu'nun sarsılan prestijini arttırmak ve gücünü göstermek. Bu topraklara 29 Aralık 1913'de ve 01 Ocak 1914'de büyük güçlükler yaşayarak ulaşmayı başaran Fransız havacıların yarattığı hayranlığı Türk havacılığına yöneltmek ve böylece İmparatorluk içinde dayanışma sağlamak.

11. **Uçaklar ve Uçuş Ekibi:** Sağlam olan çok az uçağın içinden “Muavenet-i Milliye” isimli Bleriot tipi uçak ile “Prens Calalettin “ isimli Deperdussin tipi iki uçak seçildi. Pilotların tümünün gönüllü olmasına karşın Bleriot uçağı için pilot olarak **Yüzbaşı Fethi** ve rasıt olarak (yardımcı pilot) **Üsteğmen Sadık**, Deperdussin uçağı için pilot olarak **Teğmen Nuri** ve rasıt olarak **Yüzbaşı İsmail Hakkı** seçildi. Daha sonra sefer sırasında İsmail Hakkı Beyin dışında uçuş ekibinin şehit olması nedeniyle pilot olarak Yüzbaşı Salim, rasıt olarak Kurmay Yüzbaşı Kemal “Edremit” isimli Bleriot tipi uçak ile seferi tamamlamak üzere görevlendirildi.
12. 08 Şubat 1914 ‘de İstanbul’da, sefer için düzenlenen tören sırasında, (soldan) Sadık, İsmail Hakkı, Fethi ve Nuri Beyler “Muavenet-i Milliye” adlı Bleriot tipi uçağın önünde
13. Seferi tamamlayan Kemal ve Salim Bey Kahire’deki karşılama töreni sırasında “Edremit” uçağı içinde
14. “Muavenet-i Milliye”
Bleriot Uçağı
15. 27 Şubat 1914’de Fethi ve Sadık Beyin uçaklarının düşerek şehit oldukları yerde dikilen anıt (Fotoğraf, Anıtın bakımını yapan aile tarafından 15 Mayıs 2000’de müzeye hediye edilmiştir.)
16. Vitrinde yer alan bilgi panolarının İngilizce çevirisi
17. Fethi, Sadık ve Nuri Beylerin Mezarları
18. **İlk Hava Şehitlerimiz Fethi, Sadık ve Nuri Beyler**
Şam’daki Emeviye Camii’sin deki Selahattin Eyyübi’nin Türbesinin yanına büyük bir törenle defnedilmişlerdir.
19. İstanbul-İskenderiye Seferini konu alan Altın Kanatlar film çekimlerinin başlama töreni sırasında (15 Mayıs 2000 / İstanbul)
20. **Altın Kanatlar**
İstanbul-İskenderiye Seferini konu alan film projesi 1999 yılında TRT tarafından tasarlanmaya başlanmış, film için iki adet uçak Hava Kuvvetleri tarafından üretilmiştir. (üretilen uçaklardan bir tanesi müzenin hangar bölümünde sergilenmektedir) 15 Mayıs 2000’de İstanbul’da film çekimlerine törenlerle başlanmıştır. 2001 yılında çekimleri biten film TRT televizyonunda gösterime girmiştir. Büyük beğeni toplayan filmi müzenin sinema salonundaki gösteriminde seyredebilirsiniz.
21. Altın Kanatlar Projesi kapsamında satışa sunulan zarf ve pullar
22. Altın Kanatlar Projesi kapsamında satışa sunulan telefon kartları
23. Sefer sırasında yapılan **İlk Hava Postası**, Nuri Bey’in Lefke’den Bilecik’e taşıdığı Tasvir-i Efkar Gazetesine gönderilen zarf

24. Lefke Posta Müdürlüğü'nün mektuba eklediği yazı:

“Osmanlı Tayyaresi ile postanemizden Bilecik ve Eskişehir Postanelerine ilk hava postası tesis olunarak çıkarılmıştır efendim.”

25. Uçuş Programının Uygulanması ve İlk Hava Şehitlerimiz: İki uçak 08 Şubat 1914'de büyük bir törenle İstanbul'dan uğurlanmıştır. Hava koşulları ve uçuş arızaları nedeniyle program dışı zorunlu inişler yapılmış Fethi ve Nuri Beyler birbirlerinden ayrı olarak uçuşlarını sürdürmüşlerdir. O günkü uçakların uçuş tavanı kadar yüksekliğe sahip olan Toros Dağlarını 4000 m. yükselerek geçen ilk Fethi Bey olmuştur. Güzergahın uzun ve zor kısmının aşılmasına karşın, Fethi ve Sadık Beyler 27 Şubat 1914 günü kutsal topraklarda Şam'dan Kudüs'e uçarken teknik nedenlerle Taberiye Gölü yakınlarına düşerek İLK HAVA ŞEHİTLERİMİZ olmuşlardır. Nuri Bey'de 11 Mart 1914 günü Yafa'dan kalkış sırasında uçağın denize düşmesi sonucu şehit olmuştur. Kazada yüzme bilmeyen rasit İsmail Hakkı Bey kurtarılmıştır.

Seferin sonuçları:

- Ekipler uğradıkları ve gösteri uçuşu yaptıkları kentlerde büyük hayranlık ve sevgi gösterileriyle karşılanmışlardır. Anılarına pul ve kartpostallar basıldı. Böylece Türk-İslam dayanışması sağlanmıştır.
- Edremit, Adana, Kudüs, Pordsaid, Tonta'dan birer adet, İskenderiye'den dört adet olmak üzere dokuz uçaklık bağış sağlanmıştır.
- Türkiye'de ilk hava postası bu sefer sırasında Nuri Bey tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Fethi Bey Toros Dağlarını aşarken 4000 m. yüksekliğe çıkan ilk Türk pilotu olmuştur .
- İlk Hava Şehitleri onuruna İstanbul-Fatih Parkında “Hava şehitleri Anıtı” yapılarak, 15 Mayıs “Hava Şehitleri Günü”olarak kabul edilmiştir.

26. Fethi Bey'in eldiveni

27. Eldivene ait Etiket: Fethi Bey'in şehit olduğu sırada elinde bulunan eldiveni
(Fethi ve Nuri Bey'lerin şehit olduğu sırada
üzerinde bulunan kıyafetler ve şahsi eşyaları
müzenin kıyafetler salonunda sergilenmektedir.)

Türk Havacılığı salonu için yukarıda yapılan değerlendirme ve yapılan öneriler sonucunda ziyaretçi tarafından daha anlaşılır, daha yönlendirici bir sergi düzeninin oluşması amaçlanmıştır. Yeni eklenecek konularla sergileme havacılık tarihinin daha güncel konularını da anlatacaktır.

4.4.1.3 GEÇİŞ SALONU

4.4.1.3.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

Türk Havacılığı salonundan girilen sekizgen bir salondur. 49 m²'dir. Bu salondan Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonuna geçilmektedir (Bkz. Plan 4.4.1.3.1).

Döşemeden yükseltilmiş podyum üzerinde yapay çiçekler, duvarlarda yağlı boya tablolar sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.3.1). Sekizgenin giriş ve çıkış kapısı arasında kalan bir yüzeyde podyum üzerinde Üstğ. Ali Rıza'nın büstü ve duvarda ise Çanakkale de düşürülen düşman uçağının pervanesi sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.3.2). Ayrıca ortada yer alan üzeri yarım küre şeklinde kapatılmış vitrinde ise İzzet Çelikoba'nın yaptığı dört uçak maketi sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.3.3).

Salonda tavana monte edilmiş raylar üzerinde hareketli halojen lambalarla aydınlatma sağlanmıştır.

Resim 4.4.1.3.1 Geçiş Salonu Genel Görünümü

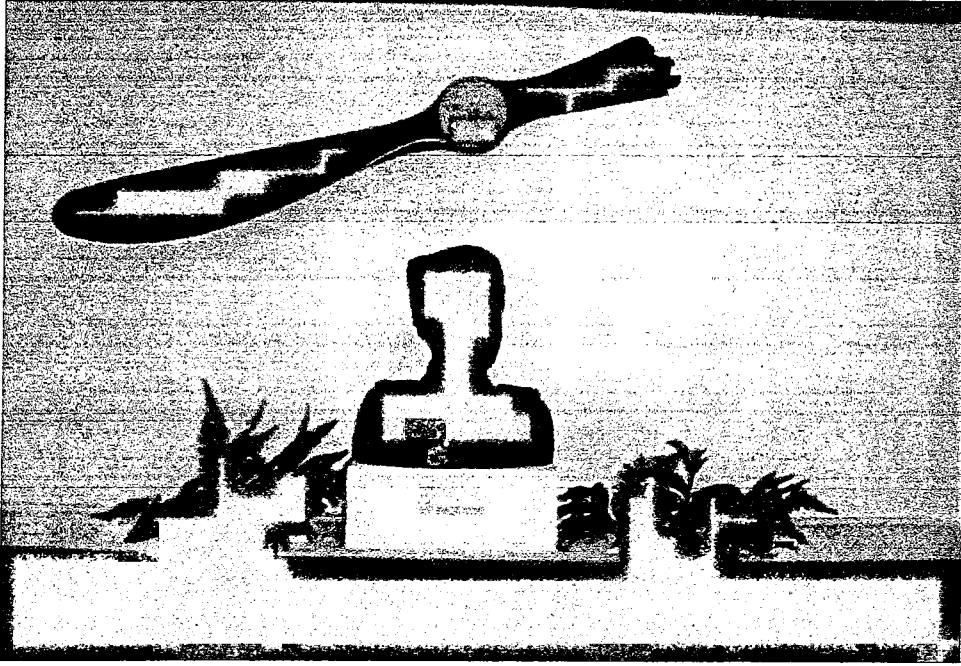

Plan 4.4.1.3.1 Geçiş Salonu 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

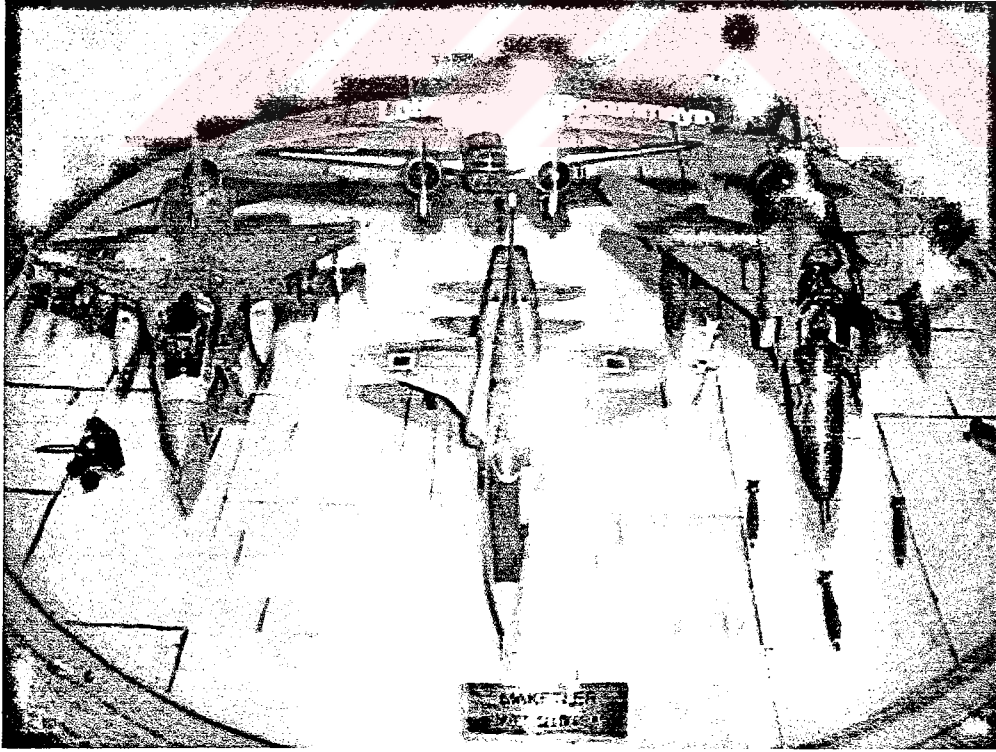
Plan 4.4.1.3.1’de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.3.1’de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler verilmiştir.

Sergilemede Bulunan Tablolar		
1	Kaymakam Süreyya İlmen	Yağlı boya tablo
2	Şehit Yzb. Fethi Bey	Yağlı boya tablo
3	Hava Müsteşarı Alb. Celâl Yakal	Yağlı boya tablo
4	Hava Tuğgeneral Zeki Doğan, İlk Hava Kuvvetleri Komutanı	Yağlı boya tablo
5	Şehit Bnb. Fazıl Bey	Yağlı boya tablo
6	Fazıl Bey’in İstanbul Üzerinde İngiliz Tayyareleri İle Muhareresini Gösteren Temsili Resim	Yağlı boya tablo
7	Kore Şehidi Hv.Plt.Yzb. Muzaffer Erdönmez	Yağlı boya tablo
8	Kıbrıs Şehidi Hv.Plt.Yzb. Cengiz Topel	Yağlı boya tablo
Sergilemede Bulunan Diğer Objeler		
9	Salonun Ortasında Bulunan Vitrinde Sergilenen Uçak Maketleri	4 tane maket
10	Üstğ. Ali Rıza Bey’in Büstü	Büst
11	1915 yılında Çanakkale’de Düşürülen Fransız Uçağına Ait Pervane	Pervane

Tablo 4.4.1.3.1 Geçiş Salonu Sergilemesinde Bulunan Objeler

Resim 4.4.1.3.2 Üstü. Ali Rıza Bey'in büstü ve 1915 yılında Çanakkale'de düşürülen Fransız uçağına ait pervane

Resim 4.4.1.3.3 Salonun ortasında bulunan vitrinde sergilenen uçak maketlerinin önden görünümü

Salon adı ve Sergilemenin Amacı: Salonun adı tez de “Geçiş Salonu” olarak geçmektedir. Aslında salonun herhangi bir adı ve sergilemenin belli bir konusu olmadığı için salona bu adın verilmesi daha uygun görülmüştür. Salonun esas yapım amacı, bir sonraki Hava Kuvvetleri Komutan büstleri salonu sergilemesinin bir devamı olacağı düşünülerek planlanmıştır. Çünkü Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonuna, iki senede bir değişen Hava Kuvvetleri Komutanlarına paralel olarak yeni bir büst eklenmektedir. Ancak birbirinin devamı niteliğinde düşünülen bu salondan önce diğer salonda büst sergilemenin neden yapıldığı anlaşılamamaktadır. Gezi yolu bu yönden başladığına göre ilk bu salona büstler yerleştirilmeli daha sonra ikinci salon yeni gelecek büstlerin sergilenmesi için bırakılmalıydı.

4.4.1.4.2 YENİ SERGİLEME ÖNERİSİ: AKROBASİ VE AKROTİM SALONU

Sergilemenin Konusu: Salonun adı ve belli bir sergileme konusu olursa bu salon da değerlendirilmiş olur. Bu salon için en uygun konu Akrotim Takımları olabilir. Çünkü bu konuyla ilgili bir düzenleme 2001 yılında Silahlar salonu vitrininin içinde bir kenara yapılmıştır. Ancak bu şekilde Silahlar salonunun vermek istediği mesajı engellemekte ve kendi önemini de yeterince gösterememektedir.

Akrotim takımları Hava Kuvvetlerinin barışı temsil eden yönüdür. Hava Kuvvetlerinin gücünün, başarısının halka gösterilen yüzüdür. Televizyonda ya da bir törenlerde yaptıkları gösteriler sırasında büyük bir halk kitlesi mutlaka akrotim takımlarını seyretmiştir. Ziyaretçiye aşina bir konu olduğu için dikkat çekici olacaktır.

Salon Adı: Salonun konusuna uygun olarak adı “Akrobasi-Akrotim Salonu” olacaktır. Genel bilgi panosu ve salon adı düzenlemesine bir örnek EK 4.4.1.3.1’de verilmiştir.

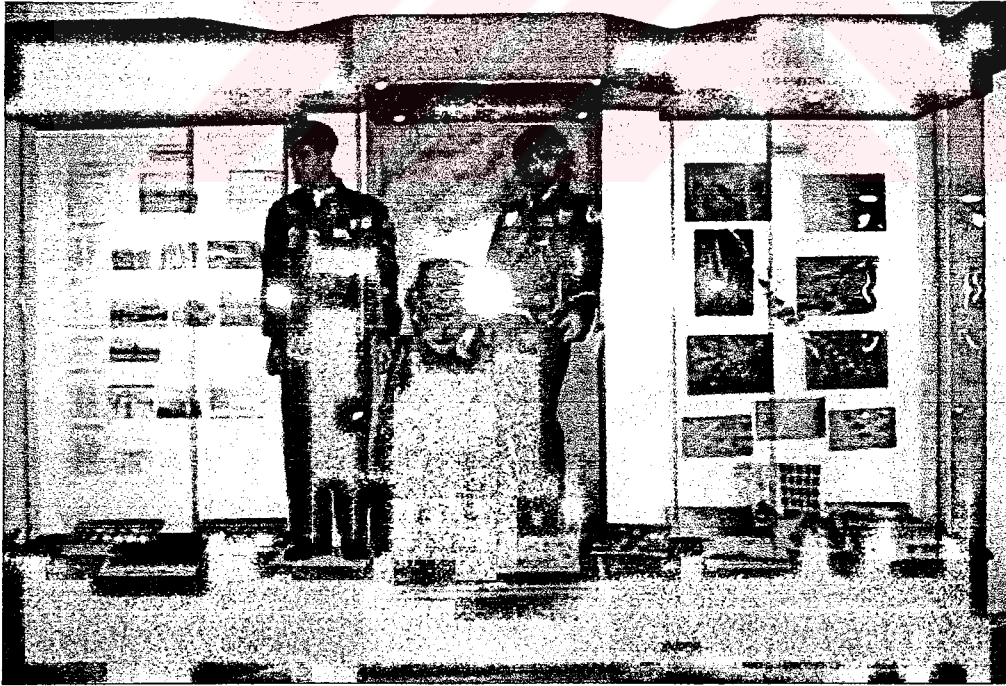
Sergilemenin Amacı: Salonun sergilemesinde amaç başlangıcından bugüne Türk Hava Kuvvetleri Akrotim Takımlarını tanıtmak olacaktır. Aynı zamanda Akrotim takımlarının Hava Kuvvetlerinin gücünü temsil ettiği vurgulanacaktır.

Salon Yerleşimi: Salon sekizgendir. Sekizgenin iki yüzünde salonun giriş ve çıkış kapıları bulunmaktadır. İki kapı arasında tek bir yüzey bulunmaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.3.2). Diğer beş yüzey ise birbirine bağlıdır. Yeni sergilemenin yapılması için öncelikle yağlı boya tablolar ve platform üzerindeki çiçekler kaldırılacaktır. Anılar salonu ya da kıyafetler salonunda

olduğu gibi platformun önü cam ile kapatılarak ve üzeri örtülerek burada beş yönlü bir vitrin oluşturulacaktır.

Vitrin Yerleşimi: Oluşturulan vitrinde silahlar salonunda sergilenmekte olan Türk Yıldızları pilot ve uçak bakım personelinin kıyafetleri (Bkz. Resim 4.4.1.4.4) ve sergileme için birliklerden ya da eski akrobasi pilotlarından alınacak şahsi eşyalar orijinal obje grubunu oluşturacaktır. Bunun dışında bol sayıda resim, uçak maketi ve yazılı malzeme kullanılacaktır. Ayrıca iki kapının arasında kalan tek yüzey de vitrin şekline dönüştürülerek Dünyada Akrobasi konusu işlenecektir. Böylece ziyaretçinin karşılaştırma yapmasına imkan sağlanacaktır.

Türk havacılığı salonundan bu salona geçişi sağlayan kapının girişinde yer alan karşılıklı iki yüzey üzerinde bulunan çiçekler kaldırılarak salonun adı ve genel bilgi panosu yerleştirilecektir (Bkz. Resim 4.4.1.3.5).

Resim 4.4.1.4.4 Silahlar salonunda bulunan Akrotim Takımları ve Türk Yıldızları sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.1.3.5 Türk Havacılığı Salonundan, Geçiş Salonuna giriş kapısının iki yanında yer alan salon adının ve genel bilgi panosunun konulacağı yüzeyler

Salona girildiğinde sağdan vitrin başlangıcından vitrinin sonuna kadar sergi konusu aşağıdaki aşamalarla ilerleyecektir. Bu aşamalarda yer alacak bilgi panoları EK 4.4.1.3.2’de verilmiştir.

1. Akrobasi nedir?, Akrotim nedir?,
2. Akrobasi de yapılan ana hareketlerin (Viril, Yükselme, Pike, Tono, Şakuli-S)şematik gösterilmesi,
3. Türk Hava Kuvvetleri’nde akrobasi ve akrotim takımlarının yıllara göre şeması,
4. Türkiye’de ilk akrobasi hareketi-Fazıl Bey,
5. Türk Hava Kuvvetleri’nde akrobasi konusunda çıkarılan ilk talimat,
6. Türk Hava Kuvvetleri’nde ilk toplu akrobasi çalışmaları,
7. Türk Hava Kuvvetleri’nin ilk akrotimi “ MİLLÎ”,
8. Türk Hava Kuvvetleri’nin ikinci akrotimi “UÇAN KUĞULAR”,
9. Türk Hava Kuvvetleri’nin üçüncü akrotimi “AKREP”,
10. Türk Hava Kuvvetleri’nin dördüncü akrotimi “YARASALAR”,
11. Türk Hava Kuvvetleri’nin beşinci akrotimi “KARTAL/COŞKUN”,
12. Türk Hava Kuvvetleri’nin altıncı akrotimi,
13. Türk Hava Kuvvetleri’nde 1972-1992 yılları arasında akrotim faaliyetleri,
14. Türk Hava Kuvvetleri’nin yedinci akrotimi “TÜRK YILDIZLARI”.

Ortada bulunan üzeri yarım küre şeklinde kapatılmış olan vitrinin içine akrobasi hareketlerin de ve akrotim takımlarında kullanılan uçakların maketleri yerleştirilecektir. Ayrıca her akrobasi takımı için uçak maketleri yapılacaktır. Maketler, yaptıkları hareketlerden birini temsil edecek şekilde yerleştirilecek ve bu her akrotim takımının bilgi panosunun yanına yerleştirilecektir.

Bu salonda Akrobasi ve akrotim takımlarının konu olarak alınması ile açık alanda sergilenen Türk Yıldızları ve Uçan Kuğular Akrotim takımlarının uçakları da anlam kazanacaktır. Ayrıca her zaman ziyaretçiye sinema salonunda seyrettirilen Türk Yıldızlarının gösterilerini konu alan filmlerde akrobasi ve akrotim takımları konusunda daha bilinçli bir ziyaretçi kitlesine hitap edecektir.

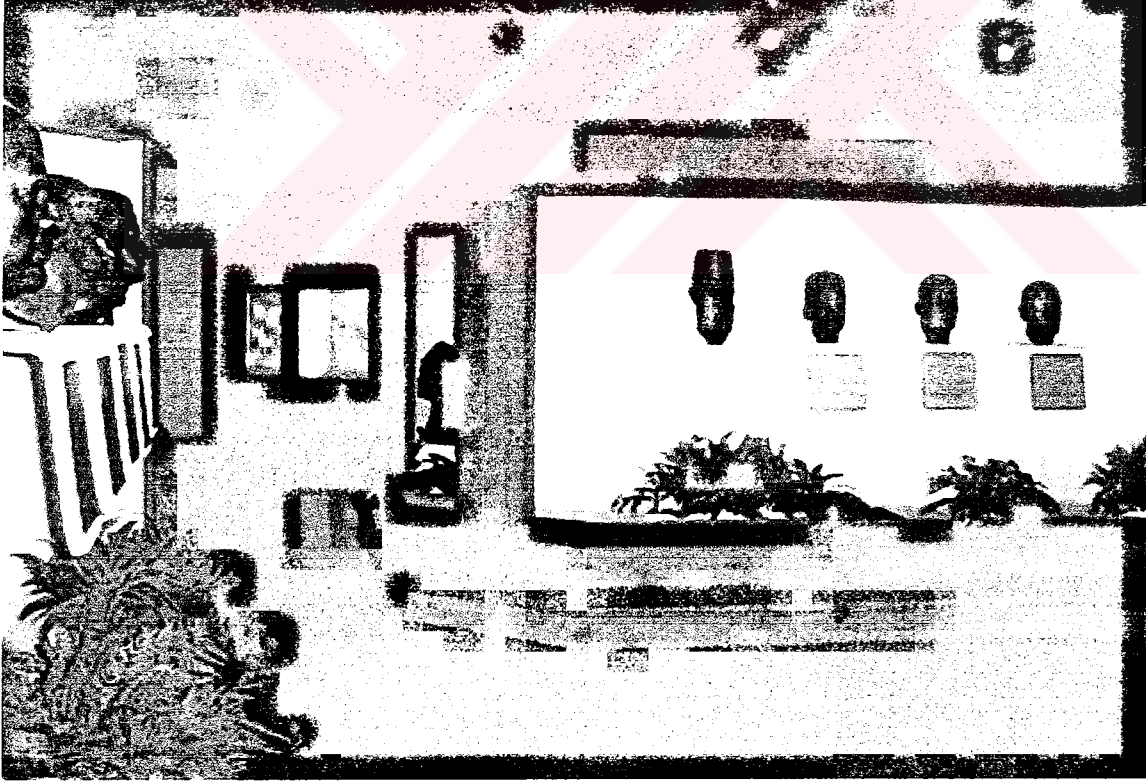
4.4.1.4 HAVA KUVVETLERİ KOMUTAN BÜSTLERİ SALONU

4.4.1.4.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

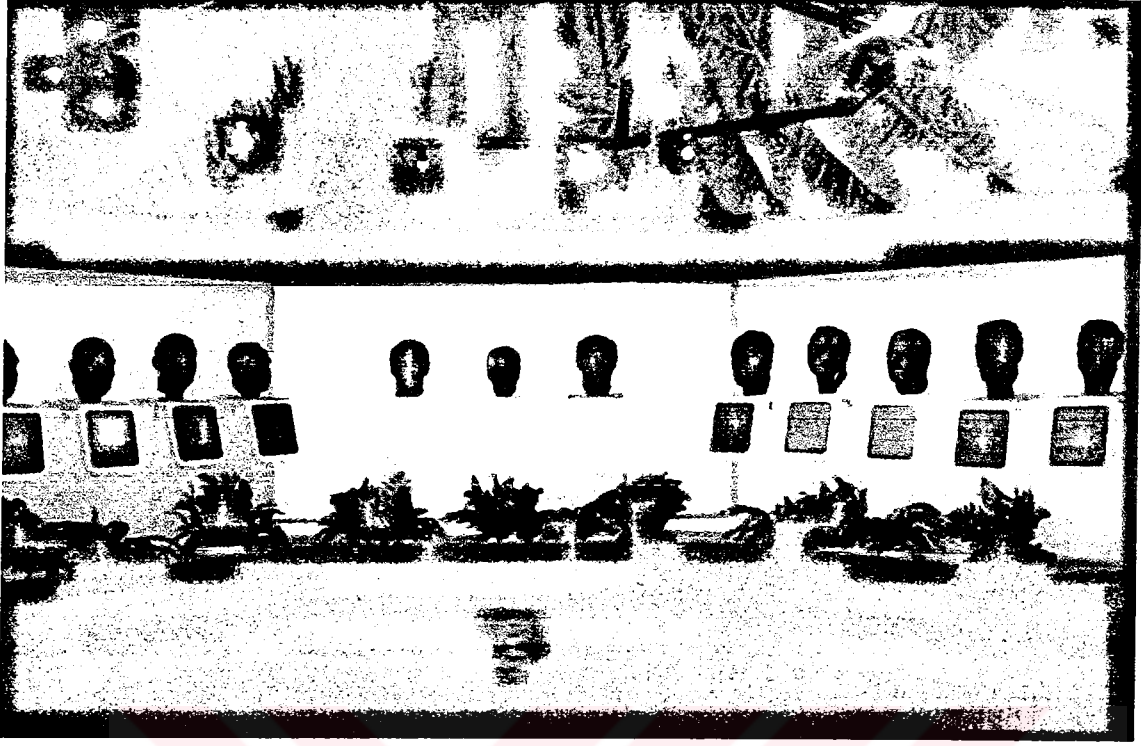
Geçiş salonundan girilen sekizgen bir salondur. 42, 25 m²'dir (Bkz. Resim 4.4.1.4.1). Salondan Dünya Havacılığı salonuna geçilmektedir (Bkz. Plan 4.4.1.4.1).

Döşemeden yükseltilmiş podyum üzerinde yapay çiçekler, duvarlarda Hava Kuvvetleri Komutanlarının büstleri ve özgeçmişleri sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.4.2). Yukarıdan asılmış olan pilot sırt paraşütü salonun tavanını tamamen kaplamıştır.

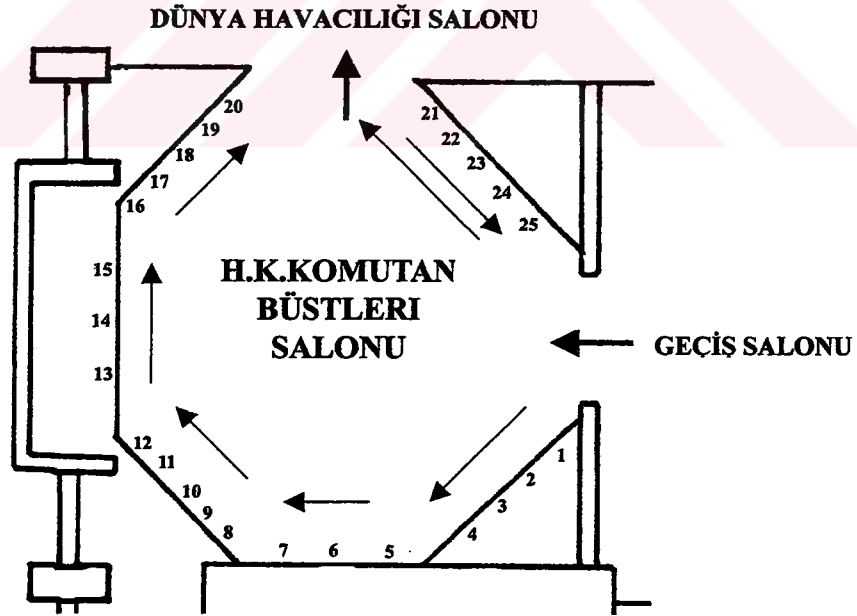
Salonda tavana monte edilmiş raylar üzerinde hareketli halojen lambalarla aydınlatma sağlanmıştır.

Resim 4.4.1.4.1 Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonuna Giriş Kapısı Genel Görünüm

Resim 4.4.1.4.2 Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri salonu sergilemesinin genel görünümü

Ölçek: 1/100

Plan 4.4.1.4.1 Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonu 1/100 ölçekli planı
(Çizim: Zeynep GÜLTEN)

Plan 4.4.1.4.1’de salonun planında sergileme düzeninde bulunan objeler numaralandırılmıştır.

Tablo 4.4.1.4.1’de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler verilmiştir.

	Sergilemede Bulunan Büstler
1	Mahmut Şevket Paşa’nın Büstü ve Özgeçmişi
2	Süreyya İLMEN’in Büstü ve Özgeçmişi
3	Org. Muzaffer ERGÜDER’in Büstü ve Özgeçmişi
4	Tümğ.Celal YAKAL’ın Büstü ve Özgeçmişi
5	Org. Zeki DOĞAN’ın Büstü ve Özgeçmişi
6	Org Muzaffer GÖKSENİN’in Büstü ve Özgeçmişi
7	Org. Fevzi UÇANER’in Büstü ve Özgeçmişi
8	Korg. Hamdullah Suphi GÖKER’in Büstü ve Özgeçmişi
9	Org. Tekin ARIBURUN’un Büstü ve Özgeçmişi
10	Korg. İhsan ORGUN’un Büstü ve Özgeçmişi
11	Org. İrfan TANSEL’in Büstü ve Özgeçmişi
12	Org. Reşat MATER’in Büstü ve Özgeçmişi
13	Org. Muhsin BATUR’un Büstü ve Özgeçmişi
14	Org. Emin ALPKAYA’nın Büstü ve Özgeçmişi
15	Korg. Cemal ENGİN’in Büstü ve Özgeçmişi
16	Org. Ethem AYAN’ın Büstü ve Özgeçmişi
17	Org. Tahsin ŞAHİNKAYA’nın Büstü ve Özgeçmişi
18	Org. Halil SÖZER’in Büstü ve Özgeçmişi
19	Org. Cemil ÇUHA’nın Büstü ve Özgeçmişi
20	Org. Safer NECİOĞLU’nun Büstü ve Özgeçmişi
21	Org. Siyami TAŞTAN’ın Büstü ve Özgeçmişi
22	Org. Halis BURHAN’ın Büstü ve Özgeçmişi
23	Org. Ahmet ÇÖREKÇİ’nin Büstü ve Özgeçmişi
24	Org. İlhan KILIÇ’ın Büstü ve Özgeçmişi
25	Org. Ergin CELASİN’in Büstü ve Özgeçmişi

Tablo 4.4.1.4.1 Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonu Sergilemesinde Yer Alan Objeler

4.4.1.4.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Salon Adı ve Genel Bilgi Panosu: Salona salon adının ve genel bilgi panosunun konulması gerekmektedir. Çünkü ne salon adı ne de genel bir bilgi panosu olmadığı için şu durumyla ziyaretçinin, büstlerin ne olduğuna dair hiçbir fikri yoktur.

Salon Yerleşimi: Sergilenen ilk dört büst Hava Kuvvetleri’nin kuruluşunda ve gelişmesinde emeği geçen kişiler, beşinci büst olan Zeki DOĞAN’dan itibaren ise (1944), Hava Kuvvetleri Komutanlık olduktan sonra sırasıyla bütün Hava Kuvvetleri Komutanlığı yapmış subaylara aittir. Hava Kuvvetleri Komutanı’nın iki yılda bir değişmesine paralel olarak salona da iki yılda bir büst eklenmesi gerekmektedir. Ancak salonda şuan itibari ile büst konulacak yer kalmamıştır.

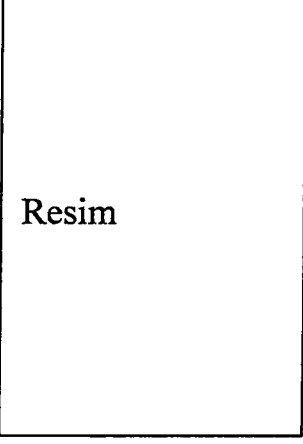
İlk dört büstten üçü Mahmut Şevket Paşa, Süreyya İLMEN, Muzaffer ERGÜDER'in ve İlk Hava Kuvvetleri Komutanı olan Zeki DOĞAN'ın büstü ve özgeçmişi açık alanda müzenin ana girişinden müze binasına doğru uzanan yol üzerine yerleştirilen on büst içinde de vardır. İlk dört büst müzede ikinci kez tekrarlanacağına kaldırılırsa yer kazanılmış olacaktır. Büstlerin yeniden düzenlenmesi sırasında kaydırma yapılır ve büstlerin bazılarının yanında yer alan boşluklarda doldurulursa dokuz büstlük yer kazanılmış olur. Dokuz büstlük yer kazanılması sonucunda salon on sekiz yıl daha ihtiyaca karşılık verebilecektir.

4.4.1.4.3 YENİ SERGİLEME ÖNERİSİ

Salonda büstlerin sıkıştırılması ile yer kazanılacak ancak görüntü bozulacaktır. Salonun durumuna bulunabilecek çözümlerden biri, salonun Türk Hava Kuvvetleri'ni konu alan bir salona dönüştürülmesi olabilir.

Yeni bir düzenleme ile çiçekler ve büstler kaldırılarak bir önceki Akrobasi ve Akrotim salonunda olduğu gibi vitrine dönüştürülebilir. Burada kuruluşundan itibaren Türk Hava Kuvvetlerinin gelişimi anlatılabilir. Giriş ve çıkış kapıları arasında yer alan yüzeye de sırasıyla Hava Kuvvetleri Komutanları'nın resimleri ve yanına özgeçmişleri yazılabilir (Bkz. Plan 4.4.1.4.2). Böylece Hava Kuvvetleri Komutanlarının, Türk Hava Kuvvetleri'nin içindeki yerleri daha iyi vurgulanmış olur.

Müzenin kuruluş amaçlarından biri Türk Hava Kuvvetlerini genç nesillere tanıtmak, sevdirmektir. Bu salonun da Türk Hava Kuvvetleri Salonu olarak ayrıca düzenlenmesi, müze geneli içinde dağınık verilen bilgilerin toparlanarak daha güçlü ve belirgin olarak ziyaretçiye verilmesini sağlar. Böylece genç nesiller daha iyi yönlendirilir ve müze misyonlarından birini gerçekleştirmiş olur.

	Rütbesi, Adı, Soyadı Doğum Tarihi-Ölüm Tarihi
	Özgeçmişi
Rütbesi, Adı, Soyadı H.K.K.lığı Yaptığı Yıllar	

Plan 4.4.1.4.2 Yeni Sergileme Düzeninde, Hava Kuvvetleri Komutanlarının Tanıtımında Uygulanabilecek Örnek Plan

4.4.1.5 DÜNYA HAVACILIĞI SALONU

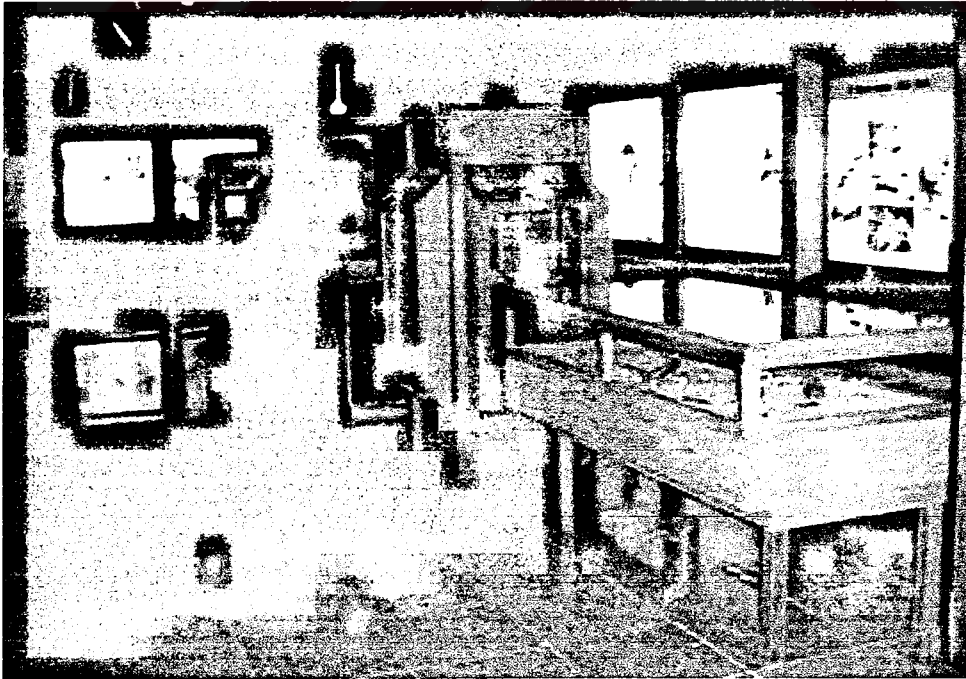
4.4.1.5.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

Dikdörtgen olan salon 161,25 m²'dir (Bkz. Plan 4.4.1.5.1). Sergilemenin tamamı vitrin içinde ve panolarda yapılmaktadır.

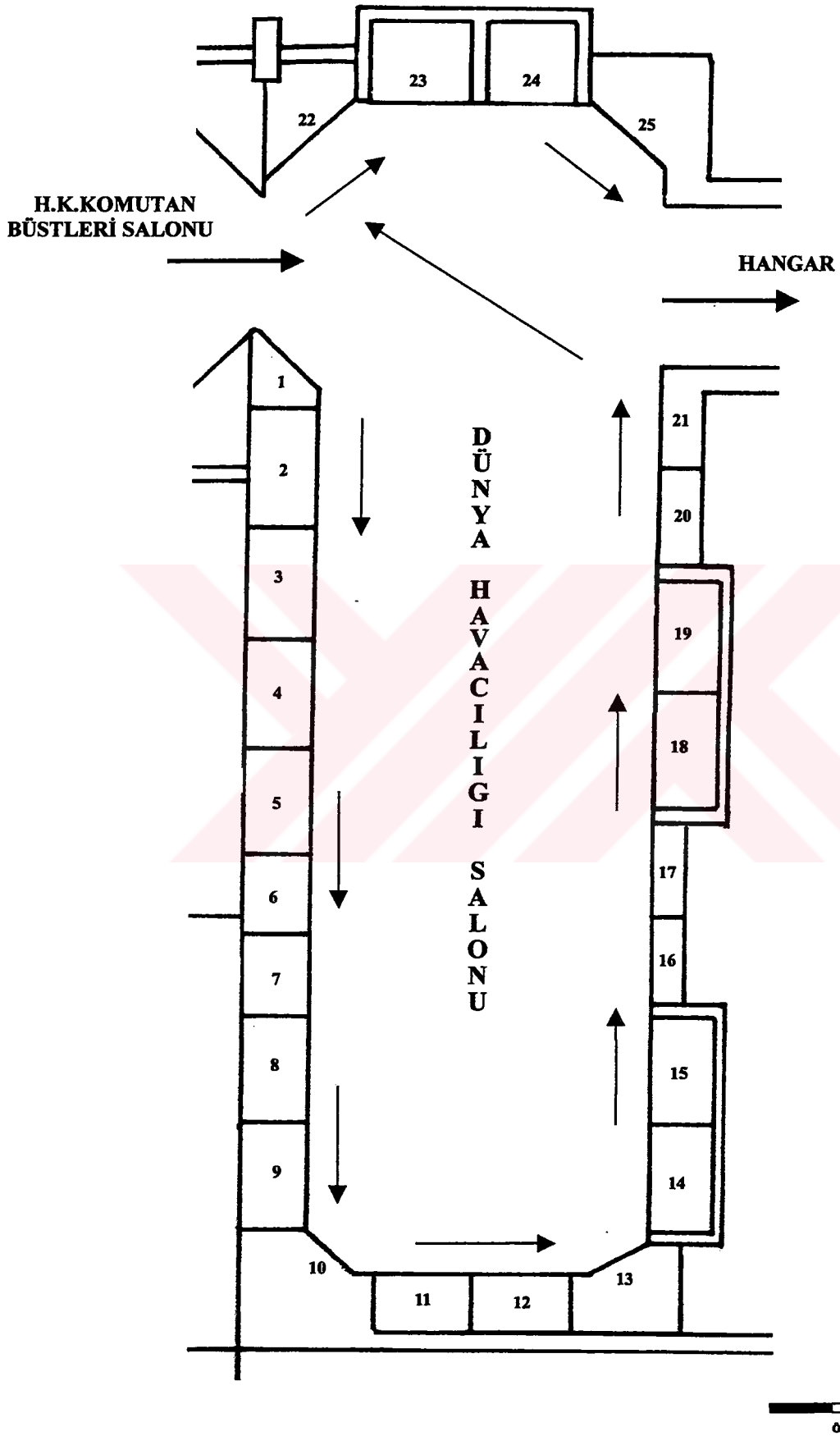
Gün ışığından hiç faydalanılmayan salonda, aydınlatma yapay olarak sağlanmıştır. Vitrinlerde aydınlatma içerden yapılmıştır. Üstte ve altta ikişer tane olmak üzere toplam 32 wt. flüoresan lamba kullanılmış ve bunların üzeri kumlu cam ile örtülmüştür. Panolarda ise dışardan aydınlatmada akkor lambalar kullanılmıştır.

13. vitrin ve 12. pano da Dünya Havacılığının gelişimi anlatılmaktadır. Sergilemede yoğun olarak fotoğraf ve bilgi kullanılmaktadır. Salonun orta boş alanında da iki geniş, dört uzun vitrin içinde maket sergilemesi yapılmaktadır. Bir vitrinde de Ana Jet Üs'sü maketi vardır (Bkz. Resim 4.4.1.5.1).

Plan 4.4.1.5.1'de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.5.1'de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki pano ve vitrinlerde anlatılan konular, objeler ve konuların geçtiği tarihler verilmiştir.

Resim 4.4.1.5.1 Dünya Havacılığı Salonu sergilemesinin genel görünümü

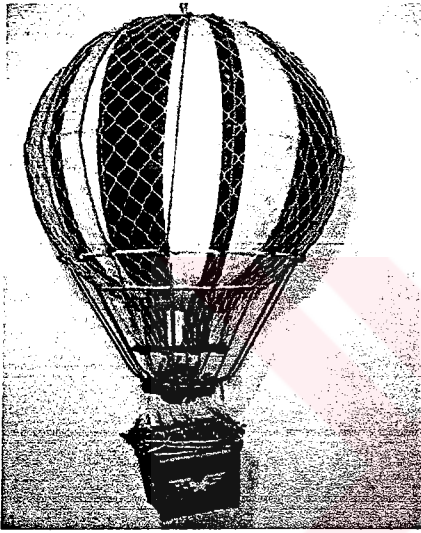

Palan 4.4.1.5.1 Dünya Havacılığı Salonu 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

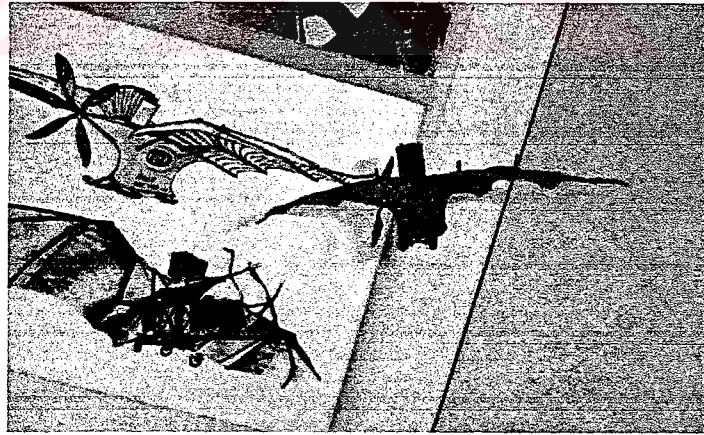
	Mevcut Sergilemede Bulunan Konu ve Objeler	
1. PANO	Astronotlar	
2. PANO	Düştten bilime geçiş (Leonardo da Vinci) LEONARDO DA VİNCİ'nin uçma ile ilgili çalışmaları (Açıklamalı dokuz resim var.)	1452-1529
3. VİTRİN	İlk "Uçan Makine" tasarımları (Açıklamalı yedi resim var.)	16, 17, 18 yy.
4. VİTRİN	Balon çağı (Açıklamalı yedi resim ve bir tane balon maketi [Bkz. Resim 4.4.1.5.2] var.)	18. yy.
5. VİTRİN	Yerden yükselişe doğru (Açıklamalı on tane resim ve bir tane planör maketi [Bkz. Resim 4.4.1.5.3] var.)	1 19. yy.
6. PANO	 (Açıklamalı altı tane resim var.)	2 19. yy. sonu
7. PANO	Motor gücüyle insanlı ilk uçuş (Açıklamalı beş tane resim var.)	1903
8. VİTRİN	Motorlu uçaklarla ilk önemli uçuşlar (Açıklamalı on tane resim ve iki tane tayyare maketi var.)	1906-1910
9. VİTRİN	İlk on yılın uçakları (1903-1913) (Açıklamalı yedi tane resim ve iki tane tayyare maketi var.)	1903-1910
10. PANO	Yönetilebilen balonlar: hava gemileri (Açıklamalı on tane resim var.)	19.-20. yy.
11. VİTRİN	Hava gemiciliğinin gelişimi ve sonu (Açıklamalı dokuz tane resim ve iki tane zeplin maketi [Bkz. Resim 4.4.1.5.4] var.)	1911-1937
12. VİTRİN	I. Dünya savaşı (Açıklamalı dokuz tane resim, iki tane uçak maketi ve bir tane oksijen maskesi [Bkz. Resim 4.4.1.5.5] var.)	1914-1918
13. PANO	I. Dünya savaşının gözdeleleri (Açıklamalı dokuz tane resim var.)	1914-1918
14. VİTRİN	Rekor uçuşlar (Açıklamalı sekiz tane resim ve üç tane uçak maketi var.)	1913-1926
15. VİTRİN	Rekor uçuşlar (Açıklamalı sekiz tane resim ve beş tane uçak maketi var.)	1927-1949
16. PANO	Dikey kalkış: Helikopter (Açıklamalı on tane resim var.)	1500-1939
17. PANO	II. Dünya savaşı (Açıklamalı sekiz tane resim var.)	1939-1945
18. VİTRİN	II. Dünya Savaşı (Açıklamalı on iki tane resim ve beş tane uçak maketi var.)	1939-1945
19. VİTRİN	Jet çağı (Açıklamalı on tane resim, beş tane uçak maketi ve bir tane oksijen maskesi [Bkz. Resim 4.4.1.5.6] var.)	1939-
20. PANO	Jet dönemi savaşları (Açıklamalı dokuz tane resim var.)	1950-1973
21. PANO	Yolcu uçakları (Açıklamalı on tane resim var.)	1914-1976
22. PANO	Uzay için ilk adım: Roket ve Füzeler (Açıklamalı dokuz tane resim var.)	1703-1950

23. VİTRİN	İlk uzay uçuşları (Açıklamalı yedi tane resim, iki tane uydu maketi, bir tane uzay pilotlarına ait bröve [Bkz. Resim 4.4.1.5.7] var.)	1957-1965
24. VİTRİN	Ay'da ilk adımlar (Açıklamalı altı tane resim, bir tane uzay aracı maketi, üç tane açıklamasız resim, iki tane açıklamasız zarf [Bkz. Resim 4.4.1.5.8] var.)	1965-1969
25. PANO	Ay ve ötesi (Açıklamalı yedi tane resim var.)	1970-1971

Tablo 4.4.1.2.1 Türk Havacılığı Salonu Sergilemesinde Pano ve Vitrinlerde Yer Alan Konular

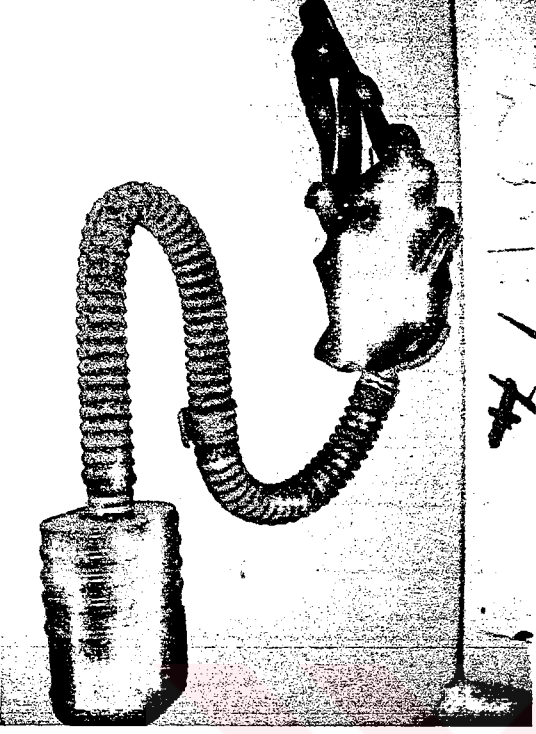
Resim 4.4.1.5.2 Balon Çağı vitrin sergilemesinin içinde yer alan balon maketi

Resim 4.4.1.5.3 Yerden Yükselişe Doğru vitrin sergilemesi içinde yer alan planör maketi

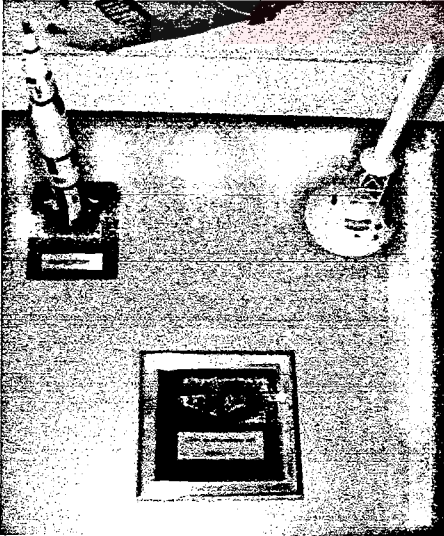
Resim 4.4.1.5.4 Hava Gemiciliğinin Gelişimi ve Sonu vitrin sergilemesi içinde yer alan küçük zeplin maketi

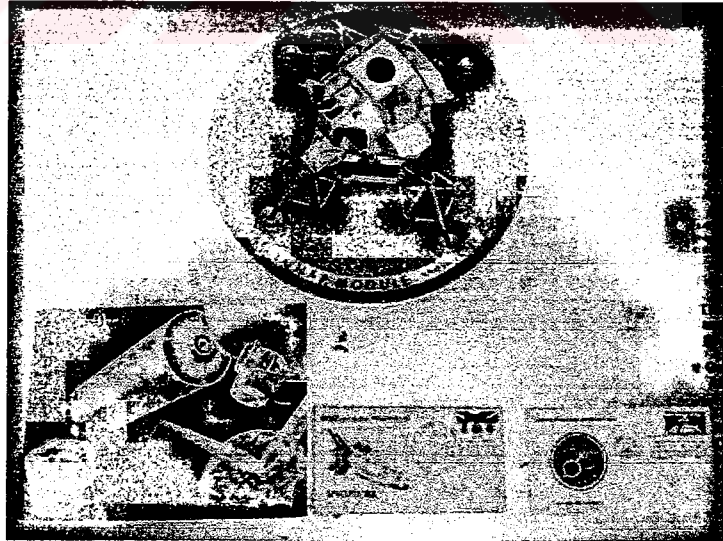
Resim 4.4.1.5.5 I. Dünya Savaşı vitrin sergilemesi içinde yer alan oksijen maskesi

Resim 4.4.1.5.6 II. Dünya Savaşı 2 vitrin sergilemesi içinde yer alan oksijen maskesi

Resim 4.4.1.5.7 İlk Uzay Uçuşları vitrin sergilemesi içinde yer alan iki tane uydu maketi ve bir tane uzay pilotu brövesi

Resim 4.4.1.5.8 Ay'da İlk Adımlar vitrin sergilemesi içinde yer alan Apollo uzay aracı maketi, iki tane zarf ve bir tane resim

4.4.1.5.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Sergilemenin Amacı ve Tipi: Dünya havacılığı salonu sergilemesinde amaç dünya havacılığının gelişimini kronolojik ve tematik olarak ziyaretçiye tanıtmaktır.

Yönlendirme: Ancak salonun girişinde salon adı ve genel bilgi panosu olmadığı için salonun konusu, salona yeni giren bir ziyaretçi tarafından anlaşılamamaktadır.

Türk havacılığı salonunun benzeri olan salon genellikle ziyaretçi tarafından gezilmez. Çünkü salonun giriş kapısının karşısında hangar geçiş holü bulunmaktadır. Dünya Havacılığı salonundan hangardaki uçakların bir kısmını gören ziyaretçi direk karşıya yönelmekte ve bu salonu gezmemektedirler. Salonun adı ve genel bilgi panosu şu an Astronotların olduğu yere yerleştirilirse, ziyaretçi salon hakkında ön bilgiye sahip olur ve direk hangara yönlenebilir (Bkz. Resim 4.4.1.5.8).

Salon adı ve genel bilgi panosu ile ilgili örnek bir çalışma EK 4.4.1.5.1’de verilmiştir.

Resim 4.4.1.5.8 Dünya Havacılığı Salonu, Astronotlar Panosu

Sabit Vitrin ve Pano Yerleşimi: Sergilemede vitrinler kronolojik ve tematik olarak sergilenmektedir. Dünya havacılığında önemli olan başlangıçlar dikkate alınmıştır. Ancak havacılık büyük bir hızla devam eden bir teknolojidir. 1985 yılında yapılan sergileme bu nedenle günün gerisinde kalmıştır. Yeni sergilemede yer alan konularla ilgili ayrıntılar azaltılarak bazı vitrin ve panoların boşaltılması sağlanacaktır. Boşalan vitrin ve panolarda kaydırma yapılarak son vitrin ve panolar boşaltılarak bunlara eski sergilemede yer almayan havacılık tarihindeki son olaylar eklenecektir.

Yeni sergileme düzeni ile ilgili vitrin ve panolara yerleştirilecek konular Tablo 4.4.1.5.2’de verilmiştir.

	Yeni Sergileme Düzeninde Konular	
1. PANO	Salon Adı ve Genel Bilgi Panosu	
2. PANO	Düşten Bilime Geçiş (Leonardo da Vinci)	1452-1529
3. VİTRİN	İlk “Uçan Makine” tasarımları	16, 17, 18 yy.
4. VİTRİN	Balon çağı	18. yy.
5. VİTRİN	Yerden Yükselişe Doğru - Planör	19. yy.
6. PANO	Yerden Yükselişe Doğru – Motor Gücüyle İnsanlı İlk Uçuş	1903
7. PANO	İlk On Yılın Uçakları (1903-1913)	1903-1913
8. VİTRİN	Uçak Sanayiinin Gelişimi	
9. VİTRİN	Uçuş Okullarının Gelişimi	
10. PANO	İlk Önemli Uçuşlar	1906-1913
11. VİTRİN	Yönetilebilen balonlar: Hava gemileri	19-20 yy.
12. VİTRİN	Dikey Kalkış - Helikopter	16 yy.-1939
13. PANO	I. Dünya Savaşı	1914-1918
14. VİTRİN	Yolcu Uçakları	1914-
15. VİTRİN	Rekor Uçuşlar (1914-1949)	1927-1949
16. PANO	II. Dünya Savaşı	1939-1945
17. PANO	Jet Çağı	1939
18. VİTRİN	Jet Dönemi Savaşları (1950-1973) 1	1950-1973
19. VİTRİN	Jet Dönemi Savaşları (1973-) 2	1974-
20. PANO	21. Yüzyılda Havacılık	
21. PANO	Uzay için ilk adım: Roket ve Füzeleler	1703-1950
22. PANO	İlk uzay uçuşları	1957-1965
23. VİTRİN	Ay’da ilk adımlar	1965-1969
24. VİTRİN	Ay ve ötesi	1970-
25. PANO	21. Yüzyılda Uzay	

Tablo 4.4.1.5.1 Dünya Havacılığı Salonu Yeni Sergileme Düzeninde Pano ve Vitrinlerde Yer Alan Konular

Etiket: Etiketler sergilemenin alt tarafında grup olarak verilmiştir. 4.4.1.2. bölümün Türk Havacılığı Salonunda açıklandığı gibi yeni düzenlemede etiketler resimlerin ve objelerin yanına birlikte algılanacak şekilde yerleştirilecektir. Etiketlerin metinleri de yeniden ele alınarak belli bir amaç doğrultusunda yönlendiren etiketler oluşturulacaktır.

Taşınabilir Vitrin Yerleşimi: Salonun ortasında dört tane uzun iki tane geniş olmak üzere yedi tane taşınır vitrin içinde uçak maketleri ve bir geniş vitrin içinde de ana jet üssü maketi yer almaktadır. Salonun ortasında yer alan bu sekiz vitrin salonun bütün olarak algılanmasını engellemekte ve özellikle uzun vitrinlerle boğucu bir ortam oluşmaktadır. Vitrin içinde sergilenen uçak maketlerinde, Türk Havacılığı Salonundaki da uçak maketleri sergilemelerinde olduğu gibi sorunlar vardır.

Yeni sergi düzenlemesinde taşınır vitrinlerin tamamı salondan çıkarılacaktır. Bunların yerine ana jet üssü maketinin sergilendiği vitrini tamamlayacak ve bir bütün olarak değerlendirilecek

olan iki vitrin eklenecektir. Bu vitrinlerin ilkinde havacılığın ilk yıllarında bir hava meydanının maketi, ikincisine 1950'lerde bir hava meydanının maketi ve son olarak elimizde bulunan 2000'li yıllarda ana jet üssü maketi yerleştirilecektir. Böylece havacılığın başlangıcından günümüze kadar hava meydanlarının gelişimi ve değişimi anlatılmış olacaktır.

Bu salonda taşınır vitrin içinde bulunan maketler, diğer salonlarda, kafeterya da ve depodaki maketler toplanarak "Başlangıcından Günümüze Kadar Kullanılan Uçakların Maketleri" konu başlığı altında belli bir düzen içinde sergilenmelidir. Mevcut sergileme şekli ile uçak maketlerinin bir bütünün parçalarını temsil ettiği anlaşılamamaktadır. Yeni düzenlemede yapılacak bu sergileme için en uygun yer kafeterya olacaktır. Kafeteryada bulunan vitrinlere yeni bir düzenleme ve eklenecek vitrinlerle sergileme için uygun bir ortam yaratılacaktır. Ziyaretçide müze gezisinin ardından bir şeyler içtiği bu ortamda müzenin genel atmosferinden kopmamış olacaktır. Ayrıca kafeteryada her ay maket kulübünün toplantıları yapılmaktadır. Böylece kafeterya aynı zamanda bir eğitim ortamı olarak da kullanılmaktadır. Maketlerin burada sergilenmesi uçak maketi yapanlar için laboratuvar niteliği kazanacaktır.

Konfor Değerleri: Kaldırılan vitrinlerle ferahlayan salona yeni düzenleme ile ortada bulunan dört adet hava meydanları maketinin arasında kalan boş yerlere oturma grupları 4.4.1.2'nci bölümde yer alan Türk havacılığı salonunda olduğu gibi yerleştirilecektir. Ancak bu salonda ortada dört vitrin olduğu için vitrinlerin arasına ikişerli sırt sırta vermiş dört kişilik üç tane grup oluşturulacaktır. Böylece Dünya Havacılığı salonunda yapılan on iki kişilik dinlenme yeri ile ziyaretçi hangara girmeden önce burada biraz oturmayı tercih edecek ve bu arada salonun sergilemesini de görmüş olacaktır.

4.4.1.6 HANGAR

4.4.1.6.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

Kareye yakın dikdörtgen olan salon 881,75 m²'dir (Bkz. Plan 4.4.1.6.1). Dünya Havacılığı salonundan girilen Hangardan, Motor ve Anılar salonlarına giriş vardır (Bkz. Resim 4.4.1.6.1-2-3).

Gün ışığından hiç faydalanılmayan hangarda, aydınlatma tavandan halojen lambalarla sağlanmaktadır.

Hangarda bütün objeler açık olarak sergilenmektedir. Uçaklar, planörler, similatör cihazları, hedef sistemleri, pervaneler, motorlar, yağlı boya tablolar ve fotoğraflar sergilenmektedir.

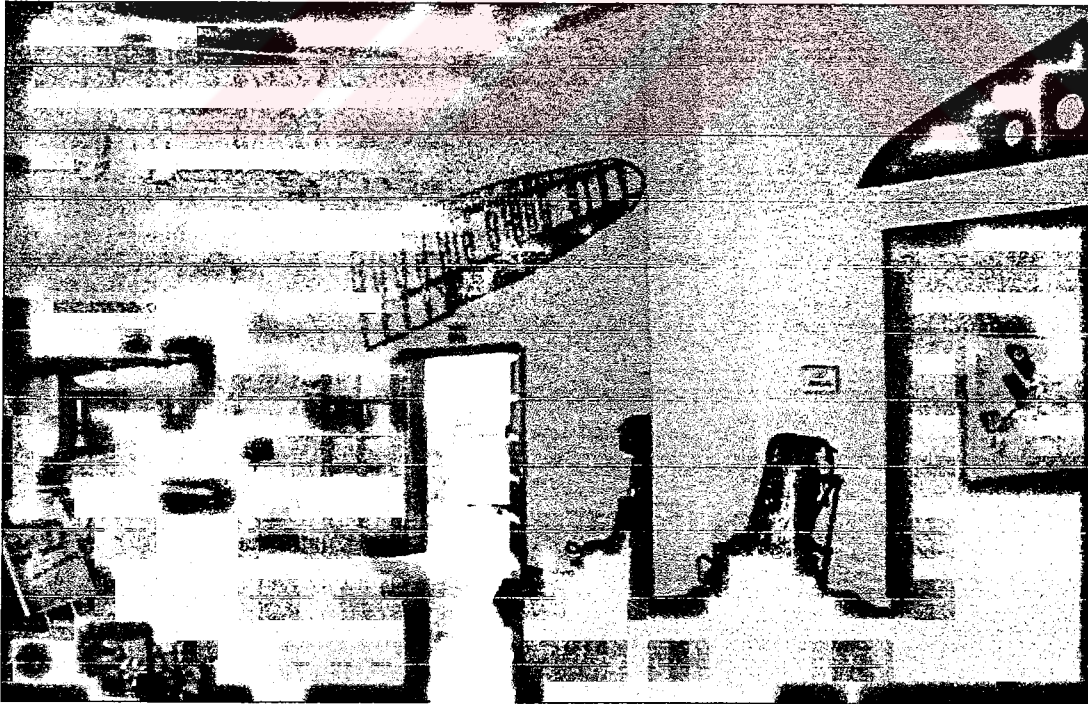
Plan 4.4.1.6.1'de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.6.1'de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

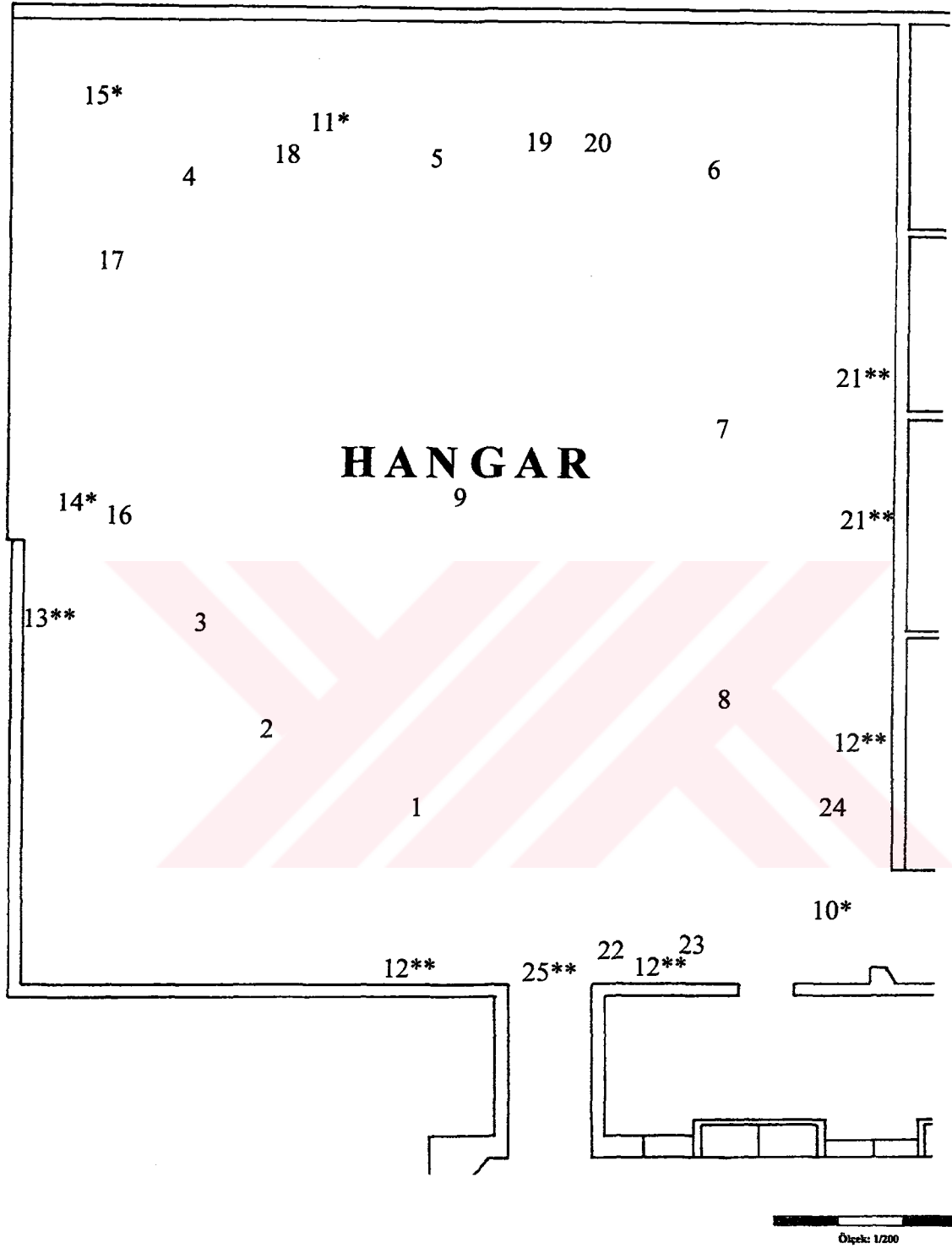
Resim 4.4.1.6.1 Hangar genel görünüm

Resim 4.4.1.6.2 Hangar genel görünüm

Resim 4.4.1.6.3 Hangar girişinin sol tarafı Motor ve Anılar Salonuna girişinde bulunduğu kısmın genel görünümü

Plan 4.4.1.6.1 Hangarın 1/200 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

	Sergilemede Bulunan Uçaklar	Kullanım Amacı	Yapım Yılı	Yapım Yeri
1	Miles Magister-I	Eğitim	1937	1936 İngiltere, 1938 Türkiye
2	Grigrowich M-5 Deniz 1	Deniz Uçağı	1914	S.S.C.B.
3	KİBM Mavi Işık G	Zirai Mücadele	1982	KİBM, Türkiye
4	Altın Kanatlar		2000	2.HİBM, Türkiye
5	The Piper PA-18 Super Cub 95	İrtibat	1949	A.B.D.
6	De Havilland Dominie 1	Ulaştırma /Haberleşme	1939	İngiltere
7	Cutiss Falcon CW 22	Av / Eğitim	1938	A.B.D.
8	Uğur 44 Kuş	Haberleşme / İrtibat	1954	M.K.E. Türkiye
9	P.Z.L. XXIV (Pezetel)	Av	1935 Polonya, 1937-1938 Türkiye	KİBM-Türkiye
	Sergide Bulunan Planörler		Yapım Yılı	Yapım Yeri
10*	Yamaç Planörü			
11*	Schibe Bergfalke-IV Eğitim / Yarışma Planörü		1969	Almanya
	Sergilemede Bulunan Diğer Objeler		Cinsi	
12**	Ahşap Kanat kafesi (3 adet)		Kanat	
13**	Manş		Hedef Sistemi	
14*	Drone		Hedef Sistemi	
15*	Dart		Hedef Sistemi	
16	Similatör Cihazı		Similatör	
17	F-104 Uçağı Similatör Cihazı		Similatör	
18	Yer Alçalma Cihazının Radar Skobu		Radar Skobu	
19	Merlin 140 Motoru		Motor	
20	Yıldız Motor		Motor	
21**	Şükrü ÇAĞLAYAN'ın Yaptığı Yağlı Boya Tablo (2 adet)		Tablo	
22	F-100 Uçağı Pilot Sandalyesi		Sandalye	
23	F104 Uçağı Pilot Sandalyesi		Sandalye	
24	Çeşitli Uçak Pervaneleri (5 adet)		Pervane	
25**	Ahşap kuyruk kafesi		Kuyruk	
26	Muhtelif büyük fotoğraflar (15 adet)		Büyük boyutlu fotoğraf	

Tablo 4.4.1.6.1 Hangar da sergilemede bulunan objeler

* Tavana asılı obje

** Duvara asılı obje

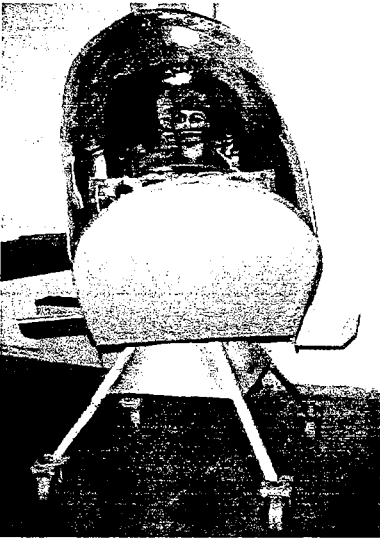
4.4.1.6.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Salon Adı: Uçakların tutulduğu kapalı yerlere hangar dendiği için bu salonun adına da hangar denilmektedir. Ancak bu diğer salonlarda olduğu gibi hiçbir yerde yazılı değildir. Bu nedenle salonun girişine salon adı yazılmalıdır. Ancak salon adı yazılırken sadece “Hangar” yazmak yerine “Uçak Hangarı” yazılırsa ziyaretçi salonu görmeden önce de salon hakkında fikir sahibi olur.

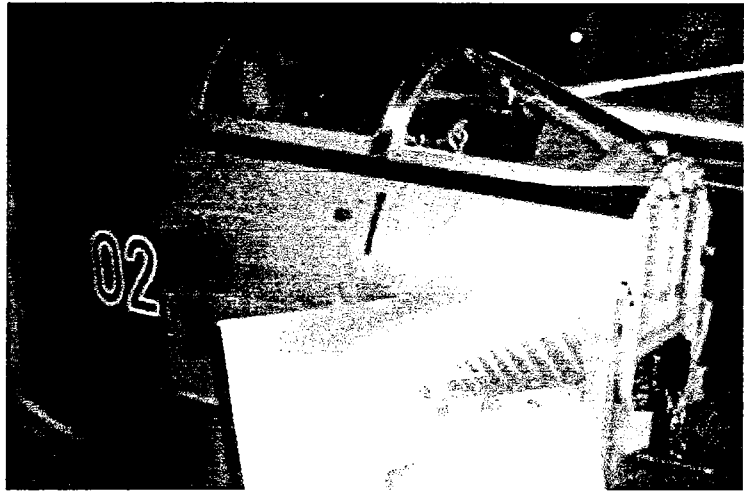
Sergilemenin Amacı ve Tipi: Hangarda açık alanda korunamayacak durumda olan uçaklar sergilenmektedir ve belli bir sergileme tipi yoktur. Sergilemenin bir tipi olmadığı için ziyaretçiye verilmek istenen belli bir amacı da yoktur.

Sergilemede Türk üretimi uçaklar bulunmaktadır. Aslında Türk Uçak Sanayii’ni bilen bir kişi olarak salona bakıldığında, Türk Uçak Sanayii’nin gelişiminin salonda sergilenen uçaklarla takip edilebildiği görülür. Sergilemede tematik olarak “Türk Uçak Sanayi” konusu ele alınıp uçaklar da kendi arasında kronolojik olarak dizilirse bu arada bilgi panolarında fabrikalardan bahsedilerek diğer üretilen uçakların resimleri konularak iyi bir sergileme yapılabilir. Böylece bu uçaklar neredeyse bütün ziyaretçisi Türk olan müze için daha fazla anlam kazanacaktır.

Hedef sistemleri ve similatör cihazları da tematik olarak ayrı bir sergileme konusu olabilirler (Bkz. Resim 4.4.1.6.4-5). Bu aletlerin pilot eğitimi sırasında, ne şekilde kullanıldığı açıklama ve fotoğraflarla gösterilerek bu objelerin de ziyaretçi için bir anlam taşıması sağlanmış olur.

Resim 4.4.1.6.4 Similatör Cihazı

Resim 4.4.1.6.5 F-104 Uçağı Similatör Cihazı

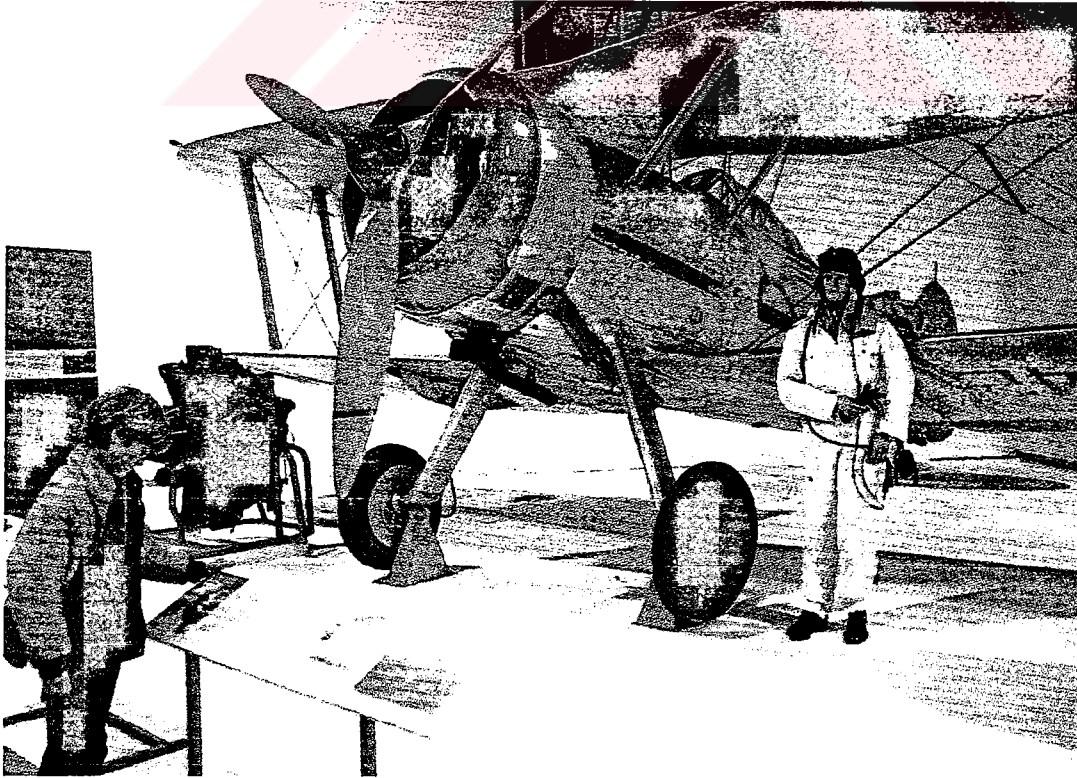
Sergilemede bulunan planörlerin de ne şekilde kullanıldığı, nasıl çalıştığı ile ilgili bir düzenleme ile genel sergileme içinde tematik olarak yer verilebilir.

Yönlendirme: Kareye yakın dörtgen olan salonda ortaya bir uçak konmuş ve yuvarlak bir gezi yolu oluşturulmuştur. Yeni düzenlemede de bu yönlendirme korunacaktır.

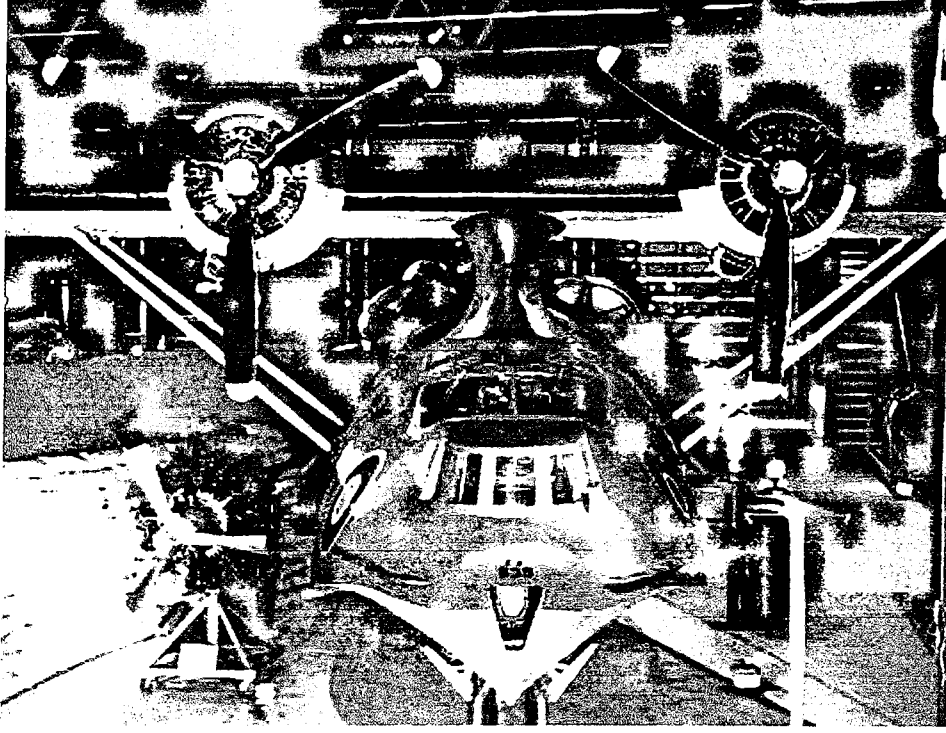
Salon Yerleşimi: Mevcut sergilemede belli bir sergileme tipi olmadığı için objelerde hangar içerisine belli bir amaç gözetilmeden serpiştirilmiştir. Ancak yeni düzenlemede tematik olarak konular işleneceği için sergileme düzeni de değişecektir.

Sergilemede yer alan radar skobu hangar sergilemesinden kaldırılacaktır. Açık alanda bulunan radarın yanına konulacaktır.

Sergilemede bulunan uçaklarla hiçbir ilgisi olamayan iki motor da salondan kaldırılacaktır. Bu motorların yerine salonda sergilenen uçakların motorları, uçakların yanına konulacaktır. RAF Müzesi'nde ve Norwegian Air Force Müzesi'nde uçakların yanına motorları konularak sergilenmiş böylece uçak ile motorun bir arada sergilenmesi sergilemeye öğretici bir anlam kazandırmıştır (Bkz. Resim 4.4.1.6.6-7).

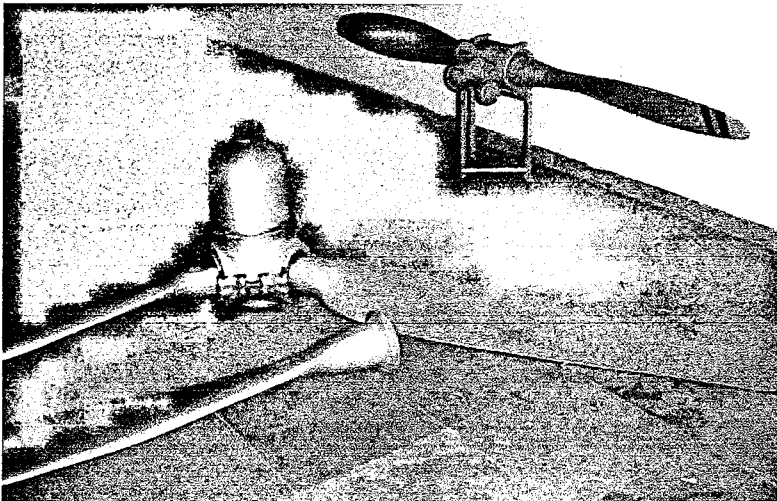
Resim 4.4.1.6.6 RAF Müzesi uçak ve motor sergilemesi

Resim 4.4.1.6.7 Norwegian Air Force Müzesi uçak ve motor sergilemesi

RAF ve Norwegian Air Force Müzeleri'nde yapılan uygulamaların benzerinin hangarda yapılması için iki motor, motor salonuna götürülerek motor salonunda bulunan Miles Magister ve Uğur 44 uçaklarında kullanılan Gipsy Major motoru ile PZL P-24 uçaklarında kullanılan Silnik A1-14R motoru hangara getirilecektir.

Yeni sergilemede yerde duran pervaneler de duvara asılacaktır (Bkz. Resim 4.4.1.6.8). Duvarda asılı olan ahşap kanat ve kuyruk kafesleri etiket ve fotoğrafla desteklenecektir. Çünkü bu şekilde ahşap olan bu parçaların kanat olduğu ziyaretçi tarafından anlaşılamamaktadır.

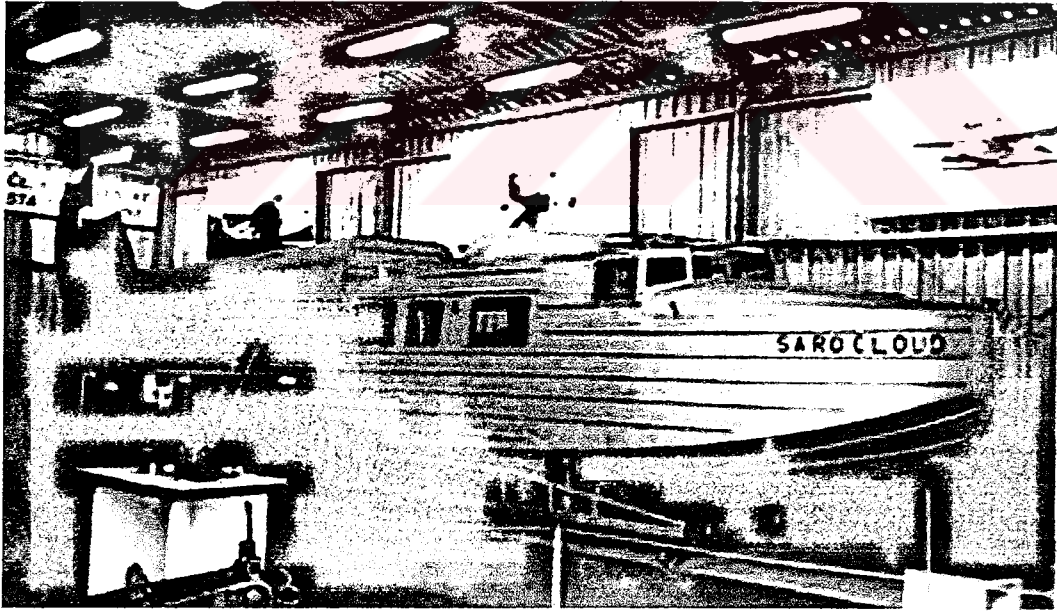

Resim 4.4.1.6.8 Hangarda yerde sergilenen pervaneler

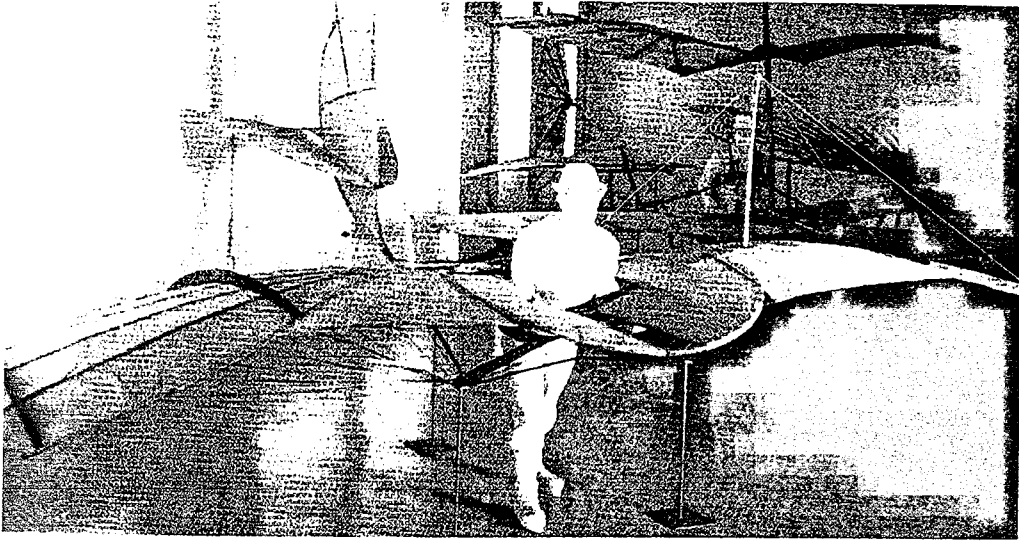
Mevcut sergileme düzeninde büyük boyutlu havacılık tarihiyle ilgili fotoğraflar vardır. İlk düşünce bu bunların sergilemede bulunan objelerle ilişkili olduğu düşünülse de aslında ilgisi yoktur. Yeni sergileme düzeninde bu resimler yerine sergilemede bulunan objelerle ilgili resimler objelerin yakınına yerleştirilecektir. Resimler uçakların arkasında bulunan duvarlara Aviation Müzesinde olduğu gibi asılacaktır (Bkz. Resim 4.4.1.6.9). Böylece arka planda değerlendirilmiş olacaktır.

Planörlerin düzenlenmesi sırasında yamaç planörünün içine Deutsches Müzesi planör sergilemelerinde olduğu gibi manken konularak sergilenecektir (Bkz. Resim 4.4.1.6.10-11).

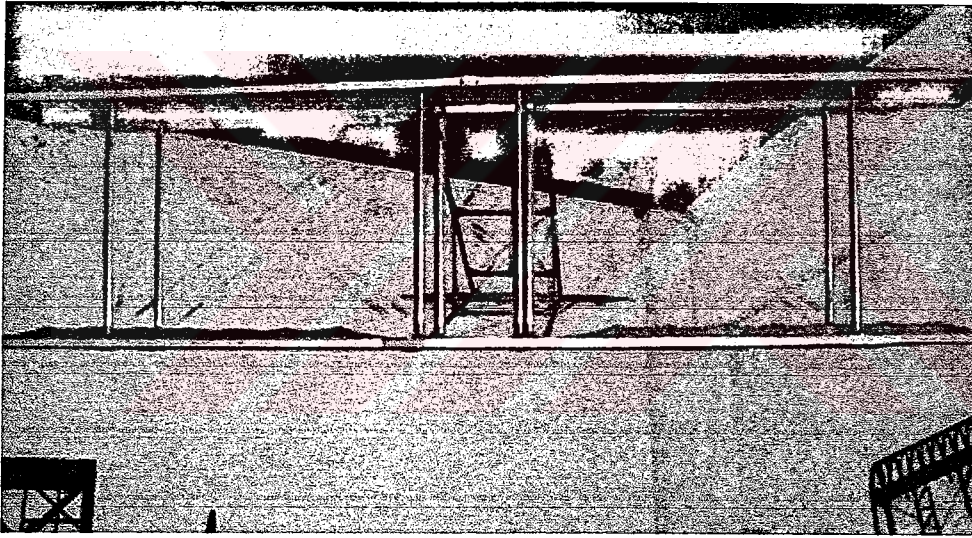
F-100 ve F-104 uçakları pilot sandalyeleri yeni sergileme düzeninde de olduğu yerde kalacaktır. Ancak İki sandalye arasında bulunan giriş üzerine sandalyenin çizimi yerleştirilecektir. Bu çizimde sandalyenin parçaları ve bu parçaların her birinin işlevi açıklanacaktır (Bkz. Resim 4.4.6.1.12).

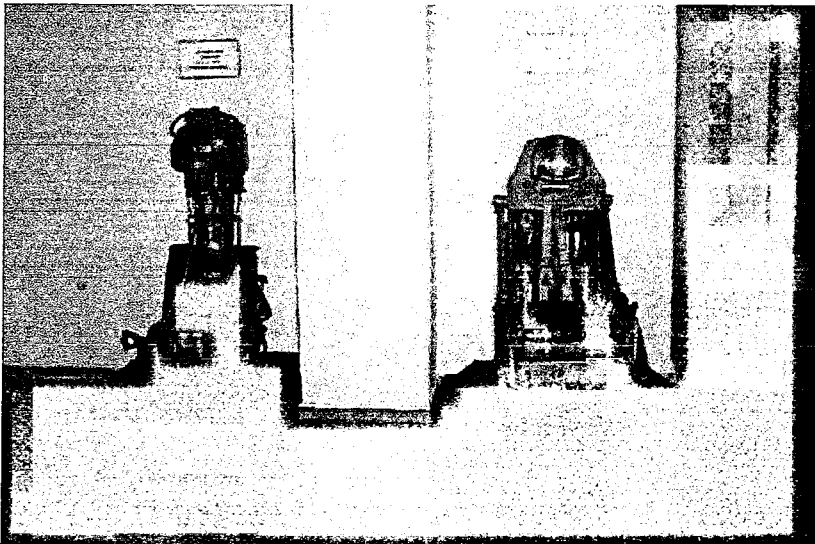
Resim 4.4.1.6.9 Aviation Müzesi (Çek Cumhuriyeti)

Resim 4.4.1.6.10 Deutsches Müzesi planör sergilemesi

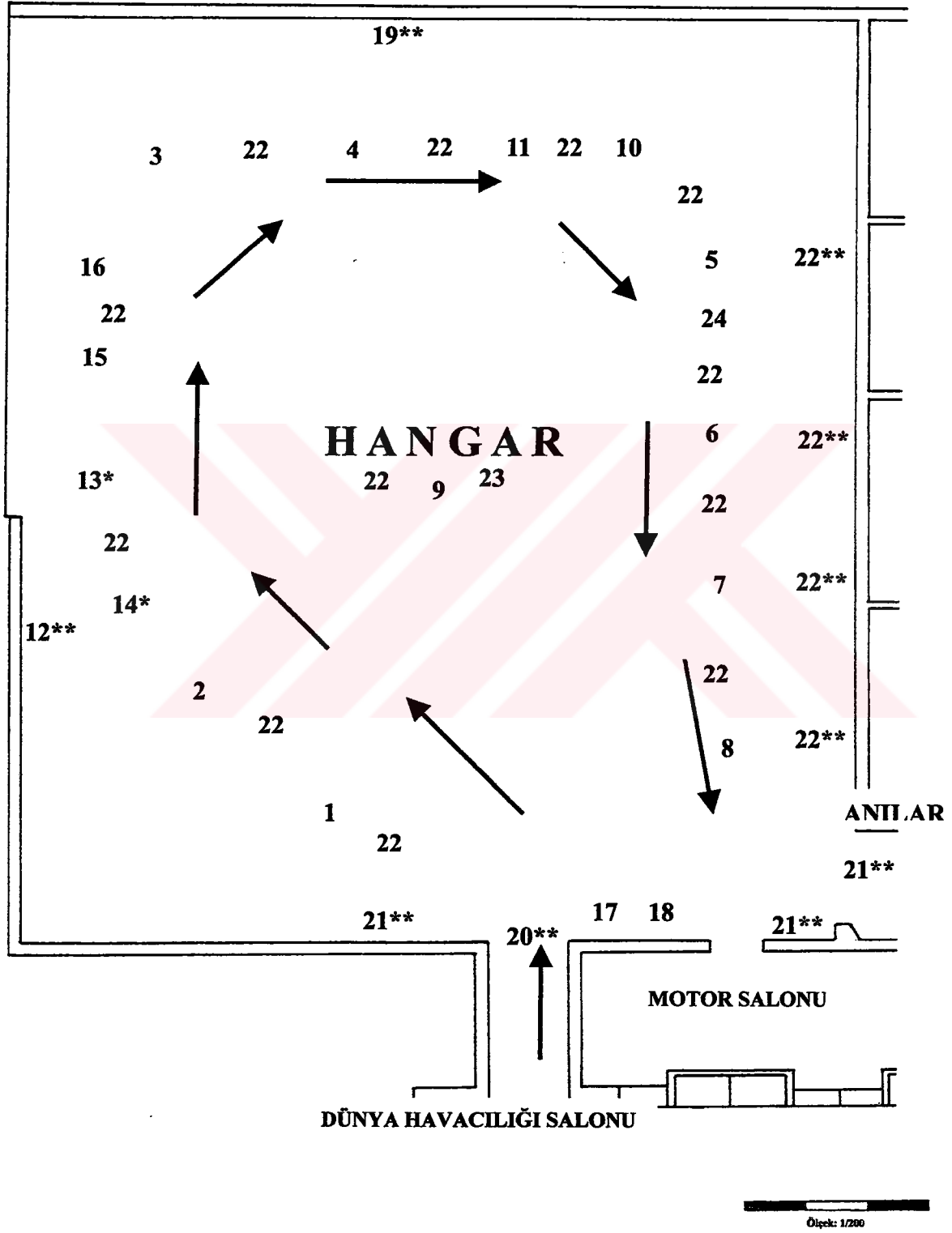

Resim 4.4.1.6.11 Hangar, yamaç planörü sergilemesi

Resim 4.4.6.1.12 F-100 ve
F104 uçaklarının pilot
sandalyeleri

Hangarda yeni düzenlemede obje yerleşim planı Plan 4.4.1.6.2’de verilmiştir. Tablo 4.4.1.6.2’de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

Plan 4.4.1.6.2 Hangarın yeni sergileme düzeninde numaralandırılmış objeler.

1/200 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

Yeni Sergileme Düzeninde Bulunan Objeler			
	Uçaklar	Yapım Yılı	Yapım Yeri
1	Grigrowich M-5 Deniz 1	1914	S.S.C.B.
2	Cutiss Falcon CW 22	1938	A.B.D.
3	De Havilland Dominie 1	1939	İngiltere
4	The Piper PA-18 Super Cub 95	1949	A.B.D.
5	Miles Magister-I	1937	1936 İngiltere, 1938 Türkiye
6	Uğur 44 Kuş	1954	M.K.E. Türkiye
7	KİBM Mavi Işık G	1982	KİBM, Türkiye
8	Altın Kanatlar	2000	2.HİBM, Türkiye
9	P.Z.L. XXIV (Pezetel)	1938	1935 Polonya, 1937-1938 Türkiye
	Planörler		
10*	Yamaç Planörü		
11*	Schibe Bergfalke-IV Eğitim / Yarışma Planörü		
	Diğer Objeler	Cinsi	
12**	Manş	Hedef Sistemi	
13*	Drone	Hedef Sistemi	
14*	Dart	Hedef Sistemi	
15	Similatör Cihazı	Similatör	
16	F-104 Uçağı Similatör Cihazı	Similatör	
17	F-100 Uçağı Pilot Sandalyesi	Sandalye	
18	F104 Uçağı Pilot Sandalyesi	Sandalye	
19**	Çeşitli Uçak Pervaneleri (5 adet)	Pervane	
20**	Ahşap Kuyruk Kafesi	Kuyruk	
21**	Ahşap Kanat Kafesi (3 adet)	Kanat	
22	Muhtelif Büyük Fotoğraflar	Büyük boyutlu fotoğraf	
23	Silnik A1-14R Motoru (PZL P24 uçağının yanına)	Motor	
24	Gipsy Major Motor (Miles Magister I, M.K.E. Uğur Kuş)	Motor	

Tablo 3.4.1.6.2 Yeni hangar sergileme önerisinde kullanılacak objeler

Bilgi Panosu: Mevcut hangar sergilemesinde hiç bilgi panosu bulunmamaktadır. Yeni sergileme düzeninde ise bilgi panosu kullanılacaktır. Öncelikle hangar girişine genel bilgi panosu yerleştirilecektir. Tematik olan yeni sergileme düzeninde ele alınan konulara paralel olarak Türk uçak sanayii, hedef sistemleri, planörler, pilot eğitimi ve similatör cihazları, pilot sandalyesi olmak üzere beş tane bilgi panosu yapılacaktır.

Etiket: Sergilemede bulunan similatör cihazlarının, pervanelerin, kuyruk ve kanat kafeslerinin etiketleri yoktur. Yeni sergileme düzeninde bunlara etiket yapılacaktır. Hedef sistemlerinde etiket bulunmaktadır ancak ziyaretçinin anlayabileceği açıklıkta değildir.

* Tavana asılı obje

** Duvara asılı obje

Hedef Sistemlerinin Etiketleri:

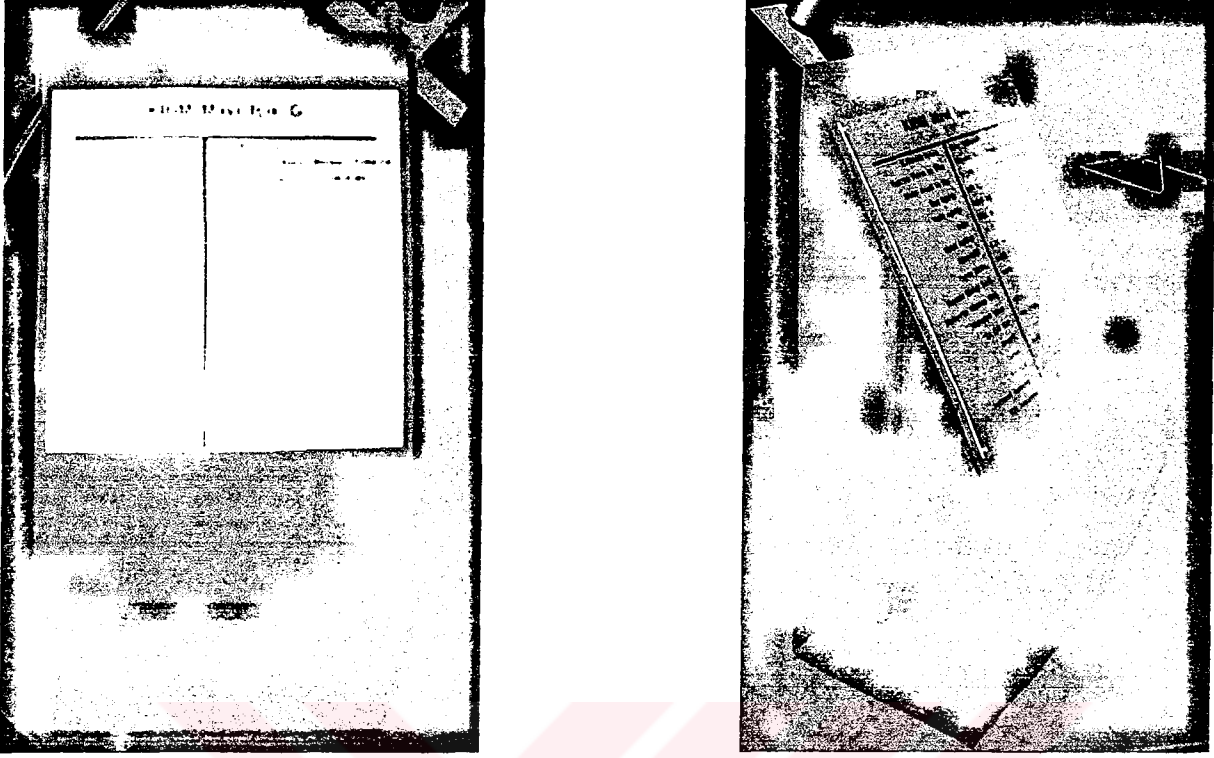
(MANŞ)
HAVADAN HAVAYA
VE YERDEN HAVAYA
ATIŞLARDA KULLANILAN HEDEF

(DRONE)
YERDEN HAVAYA
ATIŞLARDA KULLANILAN
UZAKTAN KUMANDALI
HEDEF

Yeni düzenlemede bilgi panosu ile desteklenecek olan hedef sistemlerinin etiketleri de değişecektir. Etiketlerle ilgili olarak 4.4.1.2. bölümünde açıklanan etiket yazımındaki bilgiler dikkate alınacaktır.

Müzede bulunan uçak ve helikopterler için hazırlanmış genel olarak aynı bilgilere sahip standart bir etiket panosu vardır (Bkz. Resim 4.4.1.6.13). Saç üzerine serigrafî tekniği ile yazılmış olan etiketler üzerindeki metin:

P.Z.L. XXIV (PEZETEL)	
Kullanım amacı	Av
Yapımcı firma ve ülke	Ponstwowe Zaklody Lotnicze-POLONYA Kayseri-TÜRKİYE
Motor adedi ve tipi	1 (930 B.G., Gnôme-Rhône)
Boş ağırlığı	1262 kg.
Yüklü ağırlığı	1724 kg.
Boy	7,4 m.
Genişliği	10,58 m.
Yüksekliği	2,85 m.
Yapım tarihi	1935 Polonya, 1937-1938 Türkiye
Hizmete girdiği tarih	1935
Türkiye'de hizmete girdiği tarih	1936
Hizmetten çıkış	1940
En çok hızı	345 km/s.
Menzili	3 saat
Tavanı	10.500 m.
Silahları	2x7,9 mm.Mk.Tüfek 4x12 kg.bomba 2x20 mm.Mk. Tüfek
Personel kapasitesi	1
Yük kapasitesi	

Resim 4.4.1.6.13 Uçak ve helikopter için kullanılan etiket panosu

Yukarıda hangarda dünyada bu tipte kalan tek uçak olduğu için müze koleksiyonunda bulunan en değerli obje olan P.Z.L. XXIV uçağının etiketi verilmiştir. Bu uçak aynı zamanda Polonya patenti ile Kayseri Tayyare Fabrikasında üretilen bir uçaktır. Ancak bu etiketten uçağın dünya ve Türkiye açısından önemi kavranamamaktadır.

Uçak ve helikopterler için kullanılan bu etiketler büyüklük açısından normaldir. Ancak içerik açısından teknik bilgileri içermesinin yanında ait olduğu obje ile ilgili bilgileri de tam anlamıyla ve ziyaretçinin anlayacağı şekilde vermemektedir. Oysa müzenin en önemli koleksiyonu uçaklardır. Bu etiketlerle yaşanmışlığın ifadesi olan uçakların yaşam süreçleri anlatamamaktadırlar.

Yeni düzenlemede etiketler şekil ve malzeme olarak değiştirilmeyecektir. Aslında farklı etiket uygulamaları da yapılabilir. Ancak tezin amacı az maliyetle gerekli değişikliklerin yapılmasıdır.

Yeni düzenlemede etiket üzerindeki metin esas iki bölüme ayrılacaktır. Birinci bölümde uçağın hayatı anlatılacaktır. Burada uçağın ilk olarak üretim tarihi, üreten firma ülkeden, uçağın hangi tiplerinin olduğundan, ilk üretimden sonra patentini alarak üreten diğer firmalardan, Türkiye'ye geliş tarihi, kullanım amaçları ve kullanıldığı birlikler, eğer varsa

hangi savaşlarda kullanıldığı ve Türkiye'ye geldiğinde üzerinde yapılan değişiklikler, bu uçakla uçan havacılık tarihindeki önemli isimlerden kısaca bahsedilecek, böylece uçağın özgeçmişi yazılmış olacaktır. Etiket'in ikinci bölümünde ise uçakla ilgili teknik bilgilere yer verilecek, ancak teknik bilgiler kısmında teknik terimler açıklanacak, böylece bütün ziyaretçiler etiket üzerindeki bilgileri anlayabilecektir.

Yukarıda örnek verilen P.Z.L. XXIV uçağının yeni düzenlemedeki etiketi örnek olarak aşağıda verilmiştir.

PZL P-24 G

1935 yılında Polonya Ponszwowe Zakłady Lotnicze firması tarafından üretilen PZL P-24 uçaklarından 1936 yılında Türkiye tarafından 14 tane PZL P-24 A ve 26 tane PZL P-24 B satın alınmıştır. 1936 yılında yapılan lisans anlaşmasıyla PZL uçaklarının Kayseri Tayyare Fabrikasında üretimine karar verilmiştir. 1937'de 6 tane PZL P-24 A, 11 adet PZL P-24 B ve 1938'de 10 tane PZL P-24 G uçağı Kayseri Tayyare Fabrikasında üretilmiştir. PZL uçakları 1945 yılına kadar hizmette kalmıştır. Sabiha GÖKÇEN ve Gen. Reşat MATER gibi Türk Havacılık Tarihinde önemli kişiler bu uçakta uçmuştur.

Müze'de bulunan PZL P-24 G uçağı, PZL P-24 uçaklarının dünyada kalan tek örneğidir.

PZL P-24G Uçağının Özellikleri

Kullanım amacı	Av Uçağı (Savaş Uçağı)
Yapımcı firma ve ülke	Kayseri Tayyare Fabrikası –TÜRKİYE
Yapım tarihi	1938
Hizmete girdiği tarih	1938
Hizmetten çıkış tarihi	1945
Personel kapasitesi	1
Motor adedi ve tipi	1 (930 B.G., Gnôme-Rhône)
Boş ağırlığı	1262 kg.
Yüklü ağırlığı	1724 kg.
Boy	7,4 m.
Genişliği	10,58 m.
Yüksekliği	2,85 m.
En çok hızı (Azami hız)	345 km/s.
Menzili (Uçabildiği süre)	3 saat
Tavan (Azami yükseklik)	10.500 m.
Silahları	4 tane 7,9 mm. Makineli Tüfek, 2 tane 50 kg. bomba

Konfor Değerleri: Salonun tavanı koyu yeşil boyalıdır. Bu durum aydınlık düzeyi düşük olan hangarın daha karanlık olmasına sebep olmaktadır. Yeni düzenlemede tavan açık renge boyanarak aydınlık düzeyi yükseltilecektir.

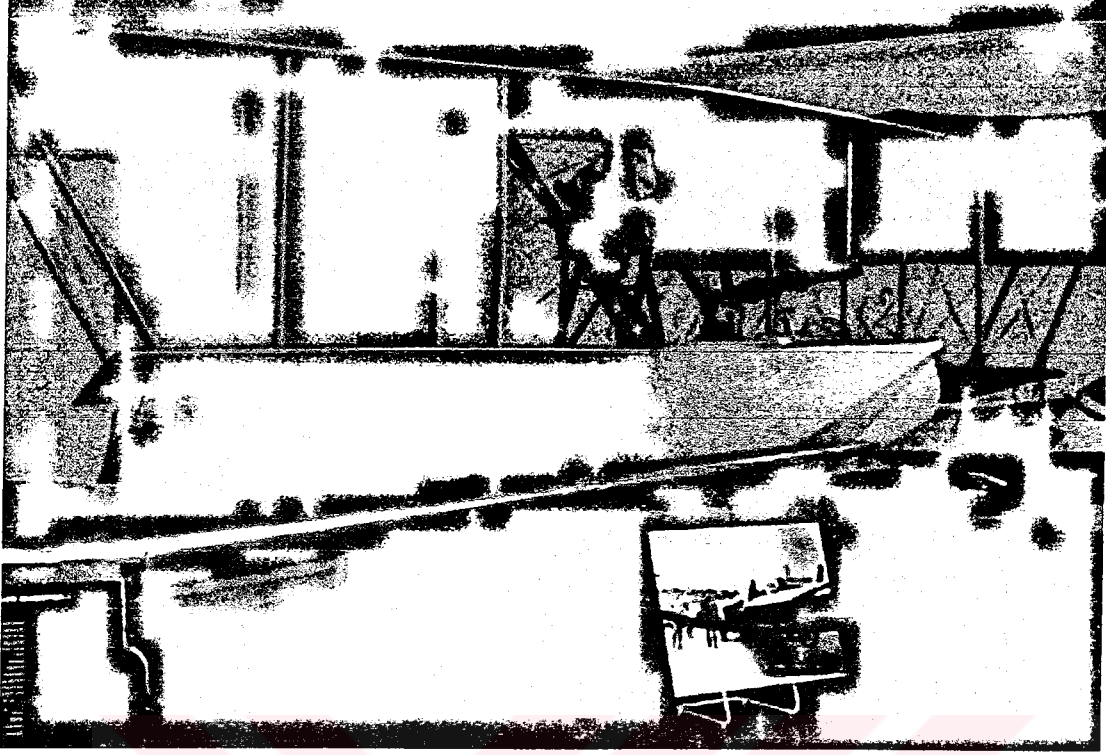
Ortada bulunan PZL P-24 G uçağının yanlarına oturma yerleri yerleştirilecektir. Her iki tarafa üçerli oturma grubu ile altı kişilik yer oluşturulacaktır. Hangarın motor salonu ile anılar salonu arasında kalan boş duvarına da altı kişilik oturma yeri yapılarak toplam on iki kişilik yer yapılmış olacaktır.

4.4.1.6.3 HANGARDA SERGİLENEN UÇAKLARIN RESİMLERİ

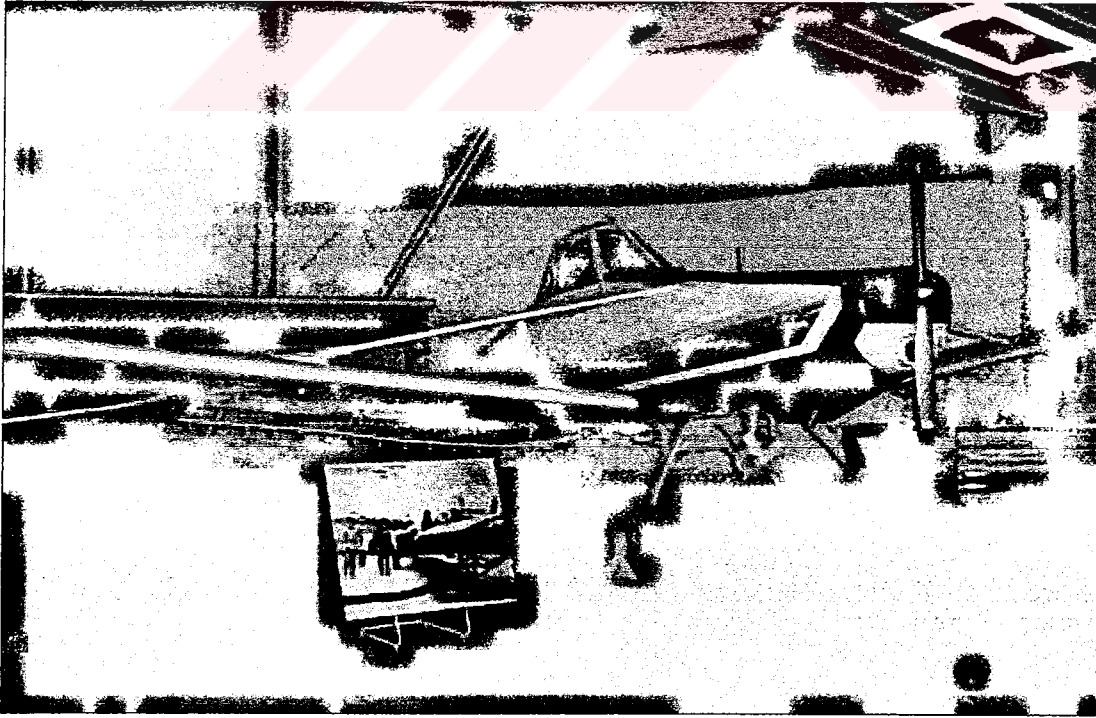
Müze de sergilenen uçaklar, Türkiye’de en önemli uçak koleksiyonu olduğu gibi dünya ölçeğinde de iyi bir koleksiyondur. Bu bölümde hangarda sergilenen uçakların resimlerine yer verilecektir.

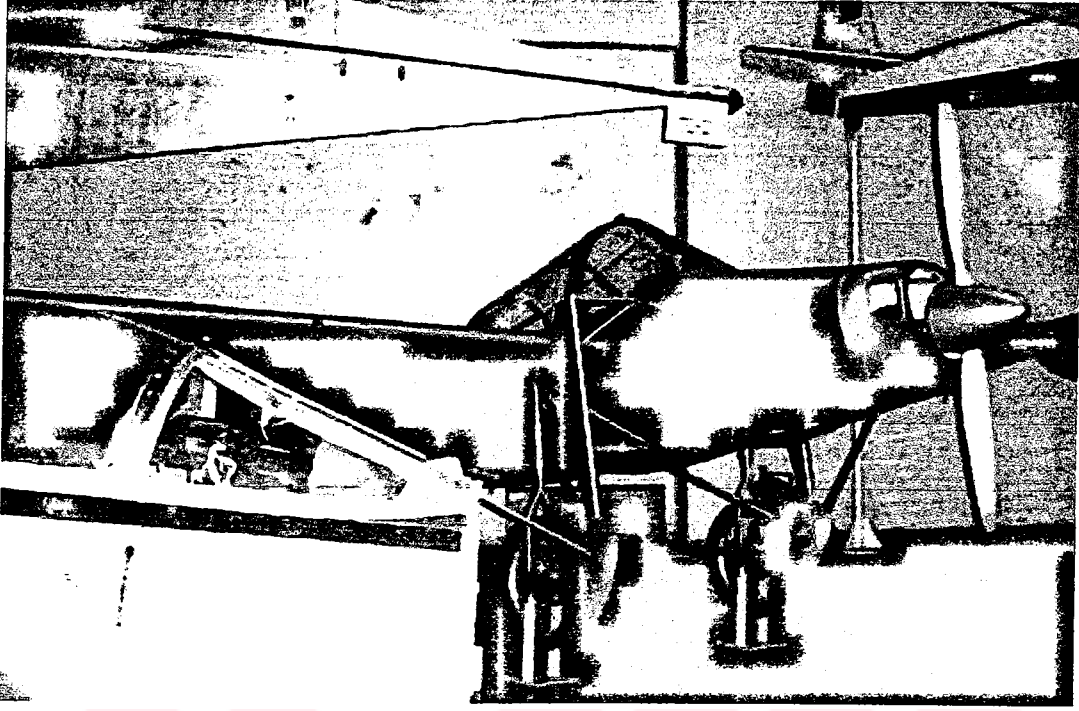
Resim 4.4.1.6.14 Miles Magister-I Uçağı

Resim 4.4.1.6.15 Grigowicht M-5 Uçağı

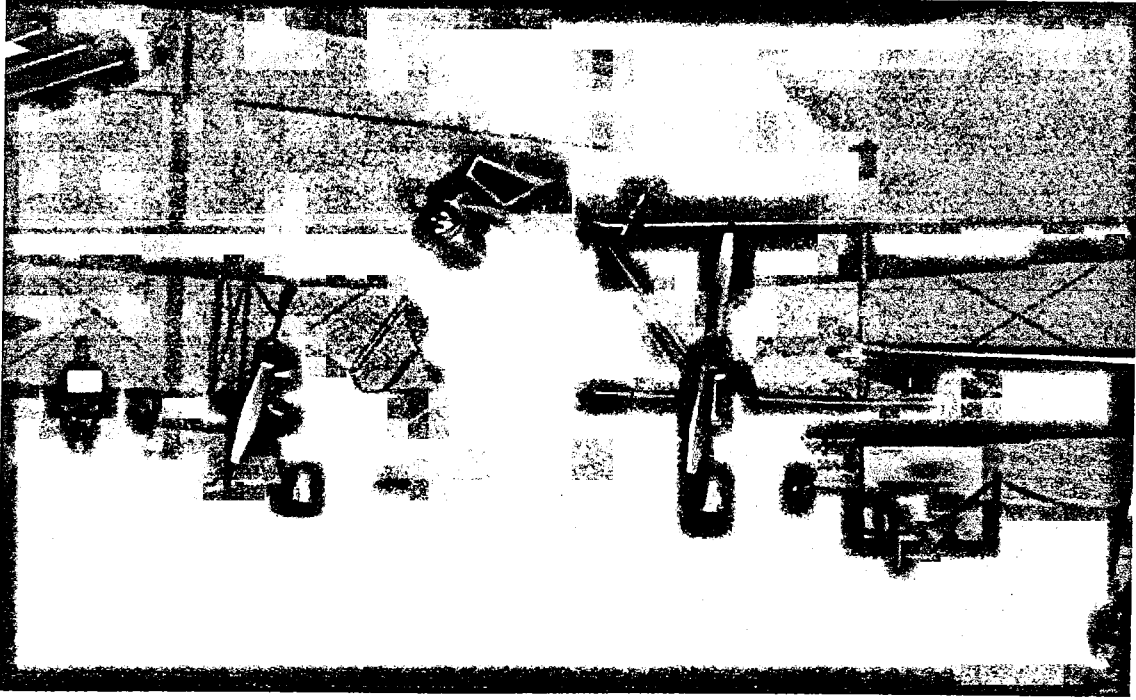
Resim 4.4.1.6.16 KİBM Mavi Işık G Uçağı

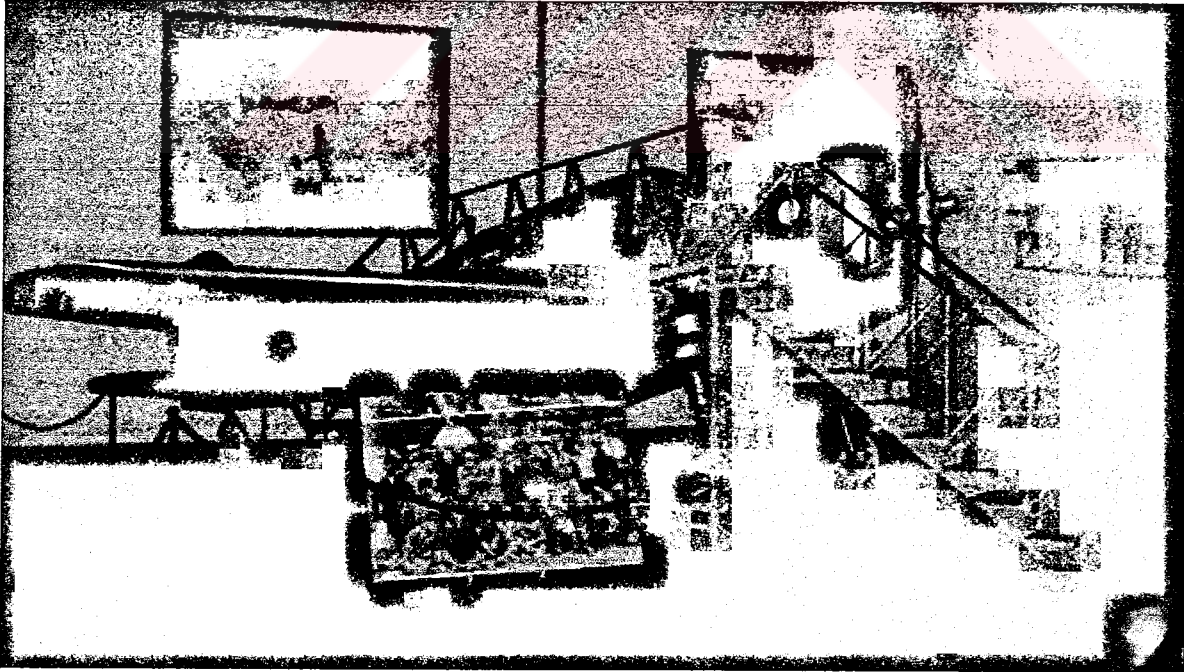
Resim 4.4.1.6.17 Altın Kanatlar Uçağı

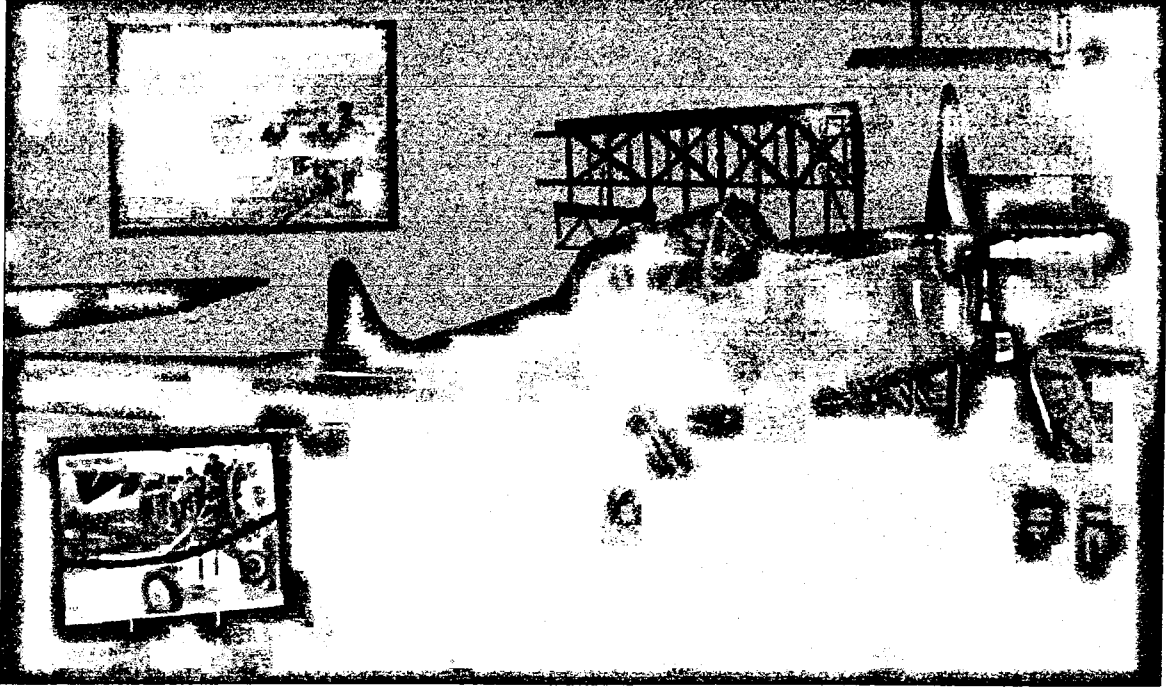
Resim 4.4.1.6.18 The Piper PA-18 Super Cub 95 Uçağı

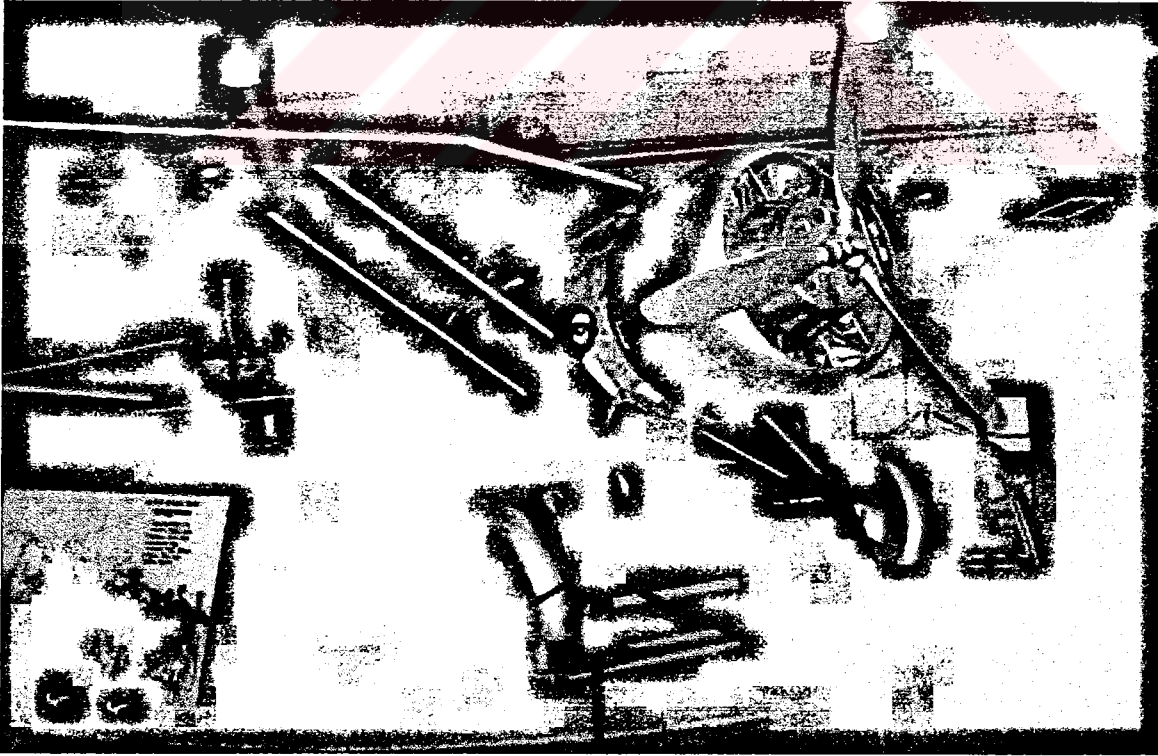
Resim 4.4.1.6.19 De Havilland Dominie I Uçağı

Resim 4.4.1.6.20 Cutiss Falcon CW 22 Uçağı

Resim 4.4.1.6.21 Uğur 44 Kuş Uçağı

Resim 4.4.1.6.22 P.Z.L. XXIV (Pezetel) Uçağı

4.4.1.7 MOTOR SALONU

4.4.1.7.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

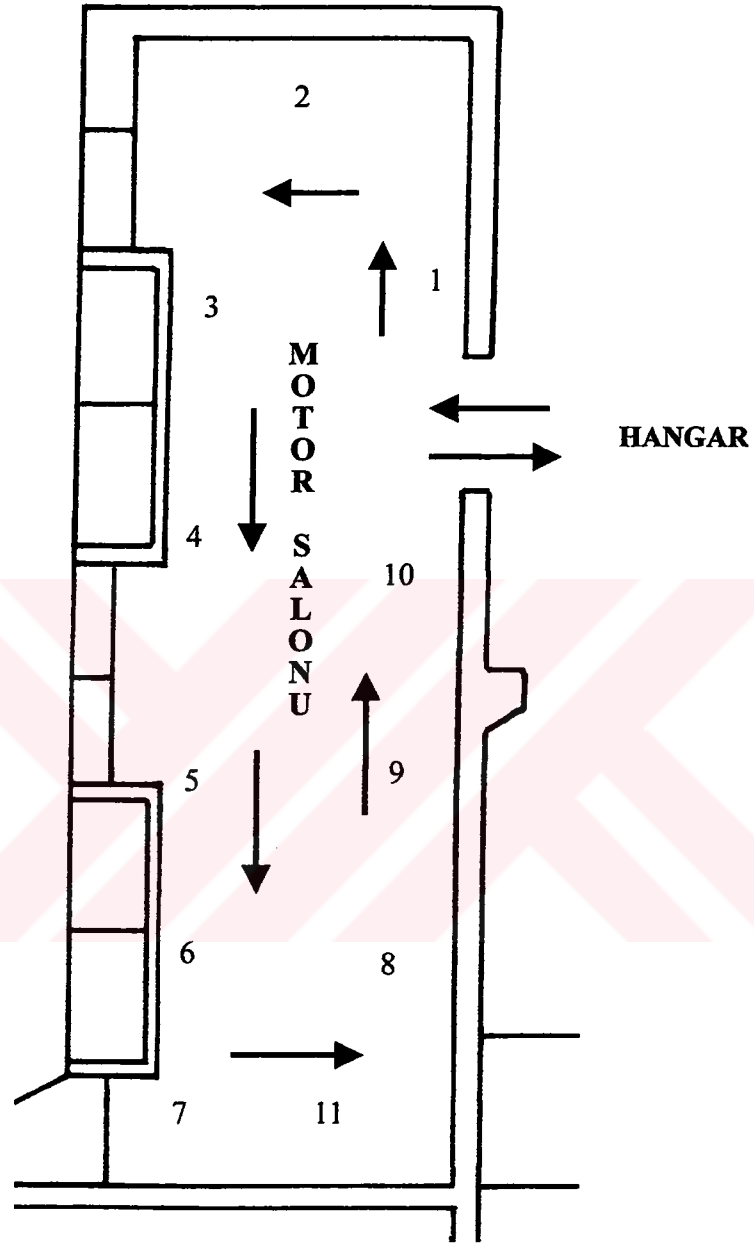
Dikdörtgen olan salon 69,75 m²'dir. Daha önce açık olan bu mekan 2000 yılında düzenlenmiştir. Hangardan salona giriş kapısı açılmış ve tavan tonoz şeklinde polikarbon ile, gün ışığından da faydalanılacak şekilde kapatılmıştır (Resim 4.4.1.7.1-2).

Salonda pervaneli ve jet uçaklarına ait motorlar sergilenmektedir. Salonun aydınlatmasında gün ışığına ek olarak duvarlara monte edilen flüoresan lambalar da kullanılmaktadır.

Plan 4.4.1.7.1'de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.7.1'de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

Resim 4.4.1.7.1 Motor salonu giriş sağ taraf sergilemenin genel görünümü

Ölçek: 1/100

Plan 3.4.1.7.1 Motor Salonu 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

	Sergide Bulunan Motorlar	Yapım Yeri	Kullanıldığı Uçaklar
1	Silnik A1-14R Motoru	Polonya	PZL 24A, PZL 24C, PZL24G
2	J79-GE, 11 Motoru ve Jeneratör	A.B.D.	F-104 Starfighter, F-4 Phantom
3	R-1340-AN-1 Motoru		T-6C (Harward), T-6G (Texan)
4	Derwent 5 Motoru		Gloster Meteor 4
5	Gipsy Major Motor	İngiltere	Miles Magister I, De Havilland 89B, M.K.E. Uğur Kuş
6	Twin Wasp Motoru		
7	Merlin 66 Motor	İngiltere	Super Marine Spitfire LF Mk.IXE , Mk.XVI
8	Gipsy Major Motor	İngiltere	Miles Magister, De Havilland 89B, MKE. Uğur Kuş
9	C 90 – 8F Motor	A.B.D.	Piper L-18 Süper Cup
Sergide Bulunan Diğer Objeler			
10	Füze Motor Nozolu		
11	Radar Kompleksi Maketi		

Tablo 4.4.1.7.1 Motor Salonu sergilemesinde yer alan objeler

Resim 4.4.1.7.2 Motor Salonu giriş sol taraf sergilemesi genel görünümü

4.4.1.7.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Salon Adı ve Yönlendirme: Salonun kapısının üzerinde salon adı “Motor Reyonu” yazılıdır. “Reyon” yerine “Salon” yazılması daha doğru olur. İçeriye girildiğinde de uzun dikdörtgen bir salon olduğu için yönlendirmede sorun olmamaktadır.

Sergilemenin Amacı ve Tipi: Tematik olan motor salonunun içinde belli bir sergileme tipi yoktur. Sergilemede amaç uçaklarda kullanılan motorları tanıtmaktır. Ancak bu tanıtım sırasında motorlar, eksik olan objeye destek olacak fotoğraf, bilgi panosu ve etiketlerle mevcut durumuyla sadece gösterilmektedir.

Yeni sergileme düzeninde motorların hangi uçaklarda kullanıldığına ne şekilde çalıştığına dair daha açıklayıcı yazılı ve görsel bilgilerden faydalanılacaktır.

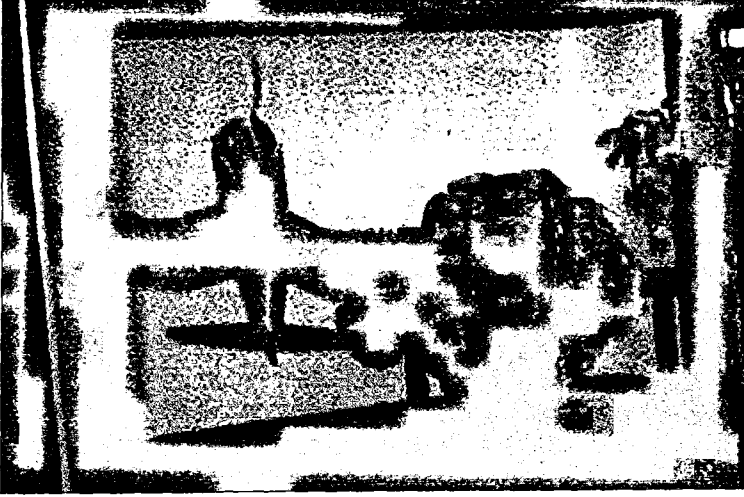
Salon Yerleşimi: 2000 yılında iç bahçe olan bu mekan kapatılarak düzenlenmiştir. Dünya Havacılığı salonunun sergileme düzeninde vitrinlerle kapatılmış olan pencereler motor salonuna bakmaktadır. Ayrıca düzenleme yapılmadan önce bu mekana silahlar salonundan girişi sağlayan iki kapı bulunmaktadır. Ancak bu kapılar silahlar salonuna vitrin yapılarak ve motor salonu düzenlenirken de hangardan açılan kapının yapılması ile iptal edilmiştir (Resim 4.4.1.7.1-2).

Kullanılmayan bu kapı ve pencerelerin sergilemede arka fonu oluşturması sergilemenin algılanmasını engellediği gibi dikkatin dağılmasına da sebep olmaktadır. Bu nedenle yeni sergileme düzeninde pencere ve kapılar kapatılacaktır.

Sergilemede motorların arasında saksılar içinde bulunan canlı çiçekler de kaldırılacaktır. Bunun yerine bilgilendirici fotoğraf ve bilgilerin konulması ziyaretçi için daha faydalı olacaktır.

Mevcut sergilemede motorlar tek olarak sergilendiğinden bir bütünün parçası olduğu vurgulanmamaktadır. Yeni sergileme düzeninde Kalamazoo Müzesi sergilemesinde olduğu gibi her motorun arkasındaki duvara kullanıldığı uçağın büyük boyutlu bir fotoğrafı yerleştirilecektir (Bkz. Resim 4.4.1.7.3-4). Böylece obje ve arka fon ilişkisi sağlanacak ve uçağın bir parçası olan motor da uçakla bir bütün olarak algılanabilecektir. Ayrıca uçağın

motoru takılırken imalat aşamasındaki fotoğraflar konulması ziyaretçi açısından eğitici olacaktır.

Resim 4.4.1.7.3 Kalamazoo Müzesi motor sergilemesi

Resim 4.4.1.7.4
Kalamazoo Müzesi
motor sergilemesi

Özellikle çalıştırılabilecek bir motorun üzeri plexiglas ile kaplanarak ve yapılacak bir düzenleme ile düğmeye basıldığında çalışarak interaktif bir sergileme yapılmış olacaktır. Böylece motorun nasıl çalıştığı ziyaretçi tarafından algılanacaktır. Bu düzenlemenin arka fonuna yapılacak ışıklı şema ile uçakta motorun çalışma aşamaları gösterilerek sergileme daha verimli bir şekle dönüştürülecektir.

Mevcut sergilemede tekerlekli ayaklara yerleştirilerek açıkta sergilenen motorlarda sorun, ziyaretçinin motoru kurcalamasıdır. Bu durum ziyaretçinin motora elini sıkıştırmasına veya yaralanmasına sebep olabilir. Gerekli uyarı için motorun üzerine “Lütfen Dokunmayın” yazılı kağıtlar bantla yapıştırılmıştır. Ancak bu yazı ziyaretçi tarafından dikkate alınmamakta ve motorun üzerine kağıdın bantla yapıştırılmış olması da müze anlayışına ters düşmektedir.

Yeni düzenlemede motorların önüne ve üzerine plexiglas yerleştirilmesi ile sorun çözülecektir.

4.4.1.6. bölümün hangar sergilemesinde bulunan iki motor, motor salonuna ve motor salonunda bulunan iki motor da hangar sergilemesine verilerek yer değiştirmiştir.Yeni sergileme düzeninde kullanılacak objeler Tablo 4.4.1.7.2’de verilmiştir.

Yeni Sergileme Düzeninde Motorlar	Kullanıldığı Uçaklar
Merlin 140 Motoru	Short Sturgeon, Westland Wyvern
J79-GE, 11 Motoru ve Jeneratör	F-104 Starfighter, F-4 Phantom
R-1340-AN-1 Motoru	T-6C (Harward), T-6G (Texan)
Derwent 5 Motoru	Gloster Meteor 4
Twin Wasp Motoru	
Merlin 66 Motor	Super Marine Spitfire LF Mk.IXE , Mk.XVI
Gipsy Major Motor	Miles Magister, De Havilland 89B, MKE. Uğur Kuş
C 90 – 8F Motor	Piper L-18 Süper Cup
Yıldız Motor	C-47 (Dakota)
Sergide Bulunan Diğer Objeler	
Füze Motor Nozolu	

Tablo 4.4.1.7.2 Motor Salonu yeni sergileme düzeninde kullanılacak objeler

Bilgi Panosu: Salonda genel bilgi panosu yoktur. Yeni düzenlemede genel bilgi panosu yapılacaktır. İlk uçaklarda kullanılan motorlar ve dünya da uçak motoru üreten fabrikaların açılması ve şu anki durum, pervaneli ve jet uçak motorlarının uçağın neresine, ne şekilde yerleştirildiği, Türkiye’de uçak motoru üretimi ile ilgili bilgi panoları yapılacaktır.

Etiket: Sergilemede üç tip etiket kullanılmıştır.

Birinci tip etiket:

MOTOR’UN TİPİ	: R-1340-AN-1
İMALATÇI FİRMA	: PRATT VE WHITNEY AIRCRAFT
MOTORUN TAKATI	: 400 HP
KULLANILDIĞI UÇAKLAR	: T-6C (HARWARD), T-6G (TEXAN)

İkinci tip etiket:

DERWENT 5 MOTORU	
TİPİ	: DERWENT 5 GAZ TÜRİBİNİ
FİRMA	: ROLLS-ROYCE
KULLANILDIĞI UÇAK	: GLOSTEN METEOR 4
İLK KULLANIM YILI	: 1945
<u>MOTOR PARÇALARI</u> :	
DİFÜZÖR	: 18 ADET
KOMPRESÖR	: MERKEZCİL AKIŞLI TEK KADEMELİ SIKIŞTIRMA ORANI 4.5:1
YANMA ODASI	: DÜZ AKIŞLI DAİRESEL KESİTLİ 9 YANMA ODALI
TÜRBİN	: EKSENEL AKIŞLI TEK KADEMELİ 54 PALLİ
<u>AÇIKLIK BOYUTLARI</u> :	
MOTOR AĞIRLIĞI	: 1280 lb (567 kg)
ÇAP	: 43 in (1092 mm)
UZUNLUK	: 88.1 in (2248 mm)
<u>TEPKİ</u> :	
KALKIŞ	: 3600 lb (1814 kg)
SEYAHAT	: 3000 lb (1630 kg)

Üçüncü tip etiket:

TWIN WASP MOTORU	
MODEL	: YILDIZ TİPİ (TWIN WASP)
ÜRETİCİ FİRMA	: PRATT WHITNEY
SİLİNDİR DÜZENİ	: ÇİFT SIRALI 14 ADET
SİLİNDİR STROK UZUNLUĞU	: 5.5 İNÇ
SİLİNDİR PİSTON ÇAPI	: 5.5 İNÇ
SOĞUTMA ŞEKLİ	: HAVA SOĞUTMALI
KOMPRESÖR SIKIŞTIRMA ORANI	: 6.7
YAKITTAKİ OKTAN MİKTARI	: 90
MOTOR AĞIRLIĞI	: 1460 LB.
MOTOR PERFORMANSI	
KULLANIŞ SIRASINDA	: 1200 H.P.-2700 RPM
NORMAL (DÜZ UÇUŞ)	: 900 H.P.-2550 RPM (15400 FT. YÜKSEKLİKTE)
LABORATUVAR AMAÇLARI İÇİN KULLANILMAKTADIR	

Birinci tip etikette az bilgi verilmiştir. İkinci ve üçüncü tip etikette ise tamamen teknik bir dilde çok fazla bilgi verilmiştir. Yeni yapılacak düzenlemede bütün motorlar için tek tip etiket düzenlenecektir.

Yeni düzenlemede motor etiketlerinde; motorun tipi, kullanıldığı uçaklar, üretim yeri, üretici firma, üretim yılı, motorun gücü verilecektir. Yeni sergileme düzeninde kullanılacak etiket örneği aşağıda verilmiştir.

DERWENT 5
KULLANILDIĞI UÇAKLAR: GLOSTEN METEOR 4 (Pervaneli Uçak)
ÜRETİM YERİ: İNGİLTERE
ÜRETİCİ FİRMA: ROLLS-ROYCE
ÜRETİM YILI: 1945
MOTORUN GÜCÜ: 300 HP (beygir gücü)

4.4.1.8 ANILAR SALONU

4.4.1.8.1 MEVCUT SERGİLEMENİN DURUMU

Dikdörtgen olan salon 110 m²'dir. Hangardan girilen Anılar Salonundan, Silahlar Salonuna geçilir (Bkz. Plan 4.4.1.8.1).

Salonun üç duvarı boydan boya vitrin yapılmış ve içerisinde standlar meydana getirilmiştir. Burada kıyafetler ve küçük objeler sergilenmektedir. Kıyafetler genellikle terzi mankenleri üzerinde sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.8.1). Vitrin içinde olan aydınlatma üstte ve altta 40 wt'lık flüoresan lambalarla sağlanmaktadır. Lambaların ön kısmı kumlu camla kapatılmıştır.

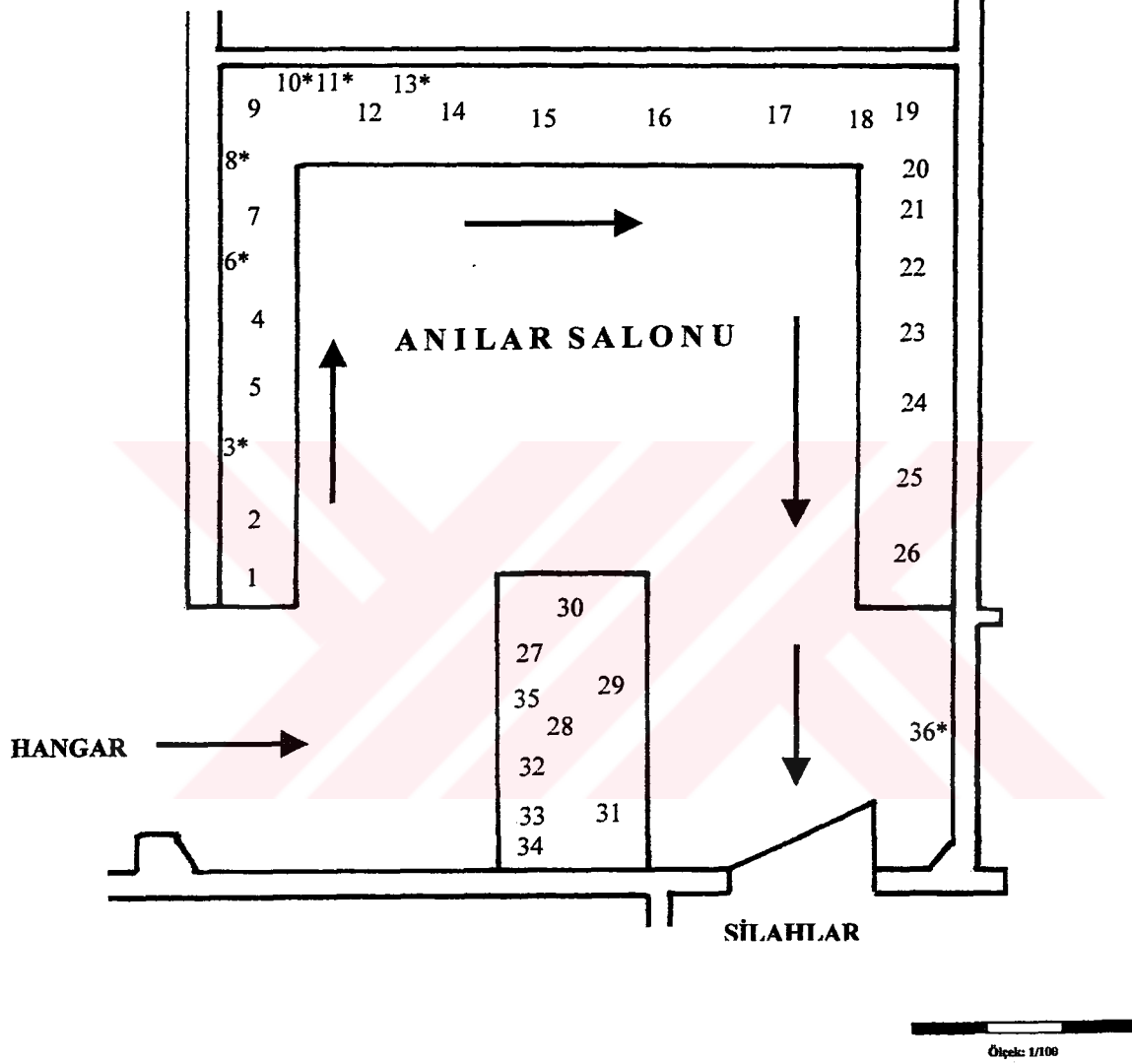
Salonun dördüncü duvarından salonun ortasına doğru uzanan vitrin içinde ise madalya, bröve ve nişanlar sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.8.2). Aydınlatma üstten akkor lambalarla sağlanmaktadır.

Salona hangardan girişte sağda bulunan duvarda “Göklerden Gönüllere İnenler” köşesi oluşturulmuştur. Burada pirinç levhalar üzerinde Her senenin Hava Şehitlerinin listeleri vardır (Bkz. Resim 4.4.1.8.3). Ayrıca buraya Hava Şehitleri Anıtı'nın fotoğrafı da konulmuştur. Aydınlatma tavandan spot lambalarla yoğun olarak yapılmıştır.

Salonun çıkışından silahlar salonuna girmeden önce solda kırmızı zemin üzerine uçak motorunun önden görüşünü stilize eden yuvarlak bir şekil üzerine ahşap bir pervane yerleştirilerek tavandan iki spot lamba ile aydınlatılmıştır (Bkz. Resim 4.4.1.8.4).

Salonda ortada uzun bir vitrin içinde küçük objeler sergilenmekte vitrinin üzerinde ise kanatlarını açmış doldurulmuş bir kartal sergilenmektedir.

Plan 4.4.1.1.1'de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.1.1'de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

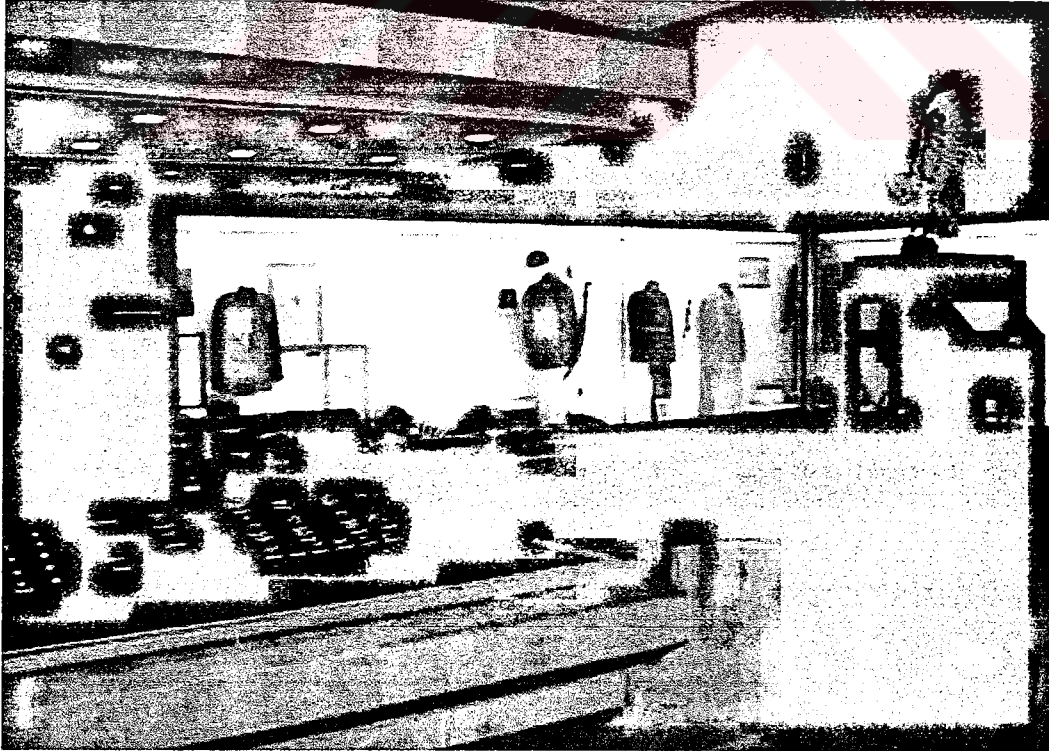
Plan 3.4.1.8.1 Anılar Salonu 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

	Sergide Bulunan Objelerin Ait Olduğu Kişiler	Sergide Bulunan Objeler	
1	Mithat Tuncel'e ait eşyalar	Kitap, pilot başlığı, fotoğraf, berat, belge,	1912
2	Fethi Bey'e ait eşyalar	Fotoğraf, kazak, pantolon, ceket, yelek, uçuş tulumu, gözlük, şapka, madalya, berat,	1914 (Şehit)
3*	Fesa Bey'e ait eşyalar	Diploma	1912
4	Nuri Bey'e ait eşyalar	Fotoğraf, kazak, pantolon, ceket, eldiven, gözlük, kemer, madalya, kılıç, şapka, uçuş başlığı	1914 (Şehit)
5	Fethi Nuri ortak eşyalar	Mevlit şeker mendilleri, altın kanatlar zarfı, altın kanatlar telefon kartları, altın kanatlar pulları	1914- 2001
6*	Yzb. Sadettin Uçman'a ait eşyalar	Fotoğraf, pervane parçası çerçeve, bıçak, maket pervane	1930 (Şehit)
7	Rıfat Neşet Bey'e ait eşyalar	Fotoğraf, ceket, pantolon, palto, kılıç	1930 (Şehit)
8*	Recep Abdullah Efendi'ye ait eşyalar	Diploma	1920
9	Org. Nahit Özgür'e ait eşyalar	Uçuş elbisesi, uçuş başlığı	1945
10*	Mehmet Kamil Efendi'ye ait eşyalar	Uçak pervane parçası	
11*	Astsb. Süleyman Tuna'ya ait eşyalar	Uçuş defteri	1944
12	Muammer Eren'e ait eşyalar	Ceket, şapka, başlık, saat,	1942
13*	Sami Tabaköz'e ait eşyalar	Uçuş başarı belgesi	
14	Tuğg. Cemal Göker'e ait eşyalar	Fotoğraf, eldiven, uçuş tulumu, gözlük, pantolon, ceket, kravat, gömlek,	
15	Yzb. Muzaffer Erdönmez'e ait eşyalar	Fotoğraf, ceket, pantolon, madalya, şapka, berat, uçuş şapkası ve maskesi, nüfus kağıdı, kitap	1951 (Şehit)
16	Yzb. Cengiz Topel'e ait eşyalar	Fotoğraf, pantolon, ceket, kravat, gömlek, kılıç, sigara paketi, Cengiz Topel'in küçük heykelciği, diplomalar, sigara ağızlığı	1964 (Şehit)
17	Hamdullah Suphi Göker'e ait eşyalar	Fotoğraf, ceket, salon kıyafeti, pantolon, kılıç, bıçak, berat, üzerinde 181 harf yazılı pirinç tanesi	
18	Gen. Tarık Gökeri'e ait eşyalar	Kask	
19	Korg. İhsan Orgun'a ait eşyalar	Fotoğraf, palto, kılıç	
20	Tuğg. Kemal Aka'ya ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş tulumu, uçuş başlığı	
21	Tğm. Ayfer Gök'e ait eşyalar	Fotoğraf (2 adet), uçuş tulumu, uçuş montu, kazak, kalem, gözlük, çanta, cüzdan	2001 (Şehit)
22	Org. Reşat Mater'e ait Eşyalar	Fotoğraf, pantolon, ceket, şapka, eldiven, asa, nüfuz cüzdanı	

* Tavana asılı obje

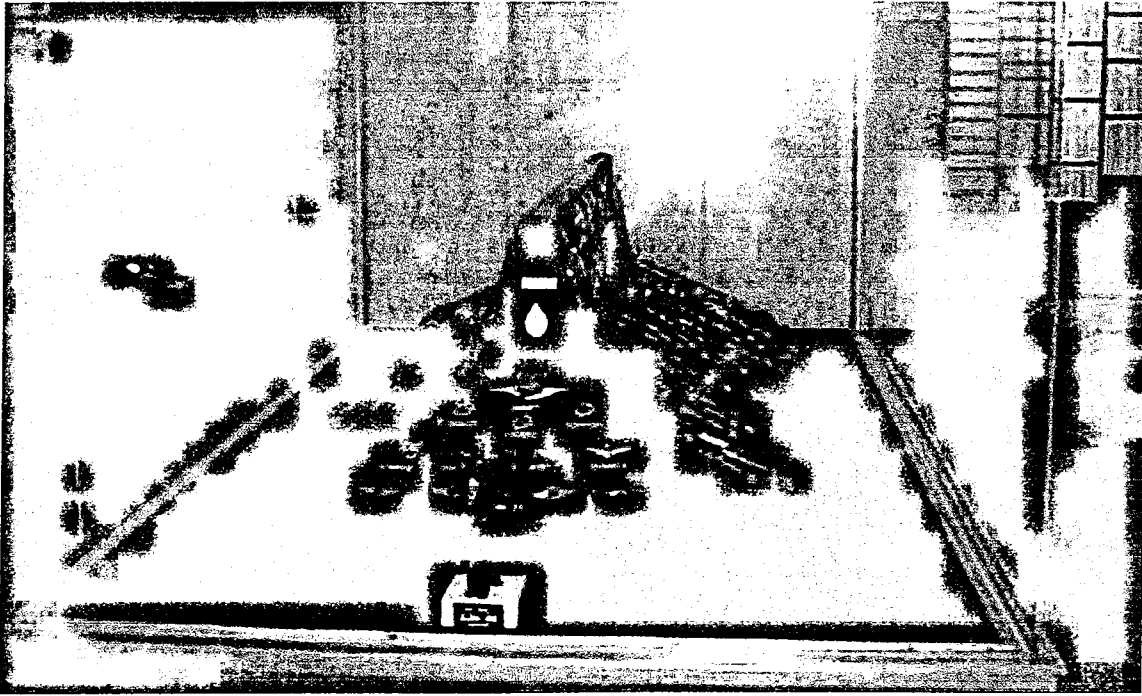
23	Org. Muhsin Batur'a ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş montu, uçuş tulumu, kendi yazdığı kitap, not defteri	
24	Org. Etem Ayan'a ait eşyalar	Fotoğraf, pantolon, ceket, papyon, gömlek	
25	Org. Tahsin Şahinkaya'ya ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş kaskı, oksijen maskesi, uçuş tulumu, harita, kitap	
26	Korg. Lütü Akdemir'e ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş tulumu, uçuş montu, uçuş kaskı, oksijen maskesi, süveter	
	Sergide Bulunan Madalya, Bröve ve Nişan	Miktarı	
27	Madalya ve Nişan	40 adet	
28	Bröve	48 adet	
29	Şerit Rozet	4 adet	
30	Şapka Kokartı	7 adet	
31	Shell Havacılık Konulu Madalyonlar	18 adet	
32	Altın kaplama saat	1 adet	
33	Künye	1 adet	
35	Rozet	3 adet	
	Sergide Bulunan Diğer Objeler		
36*	Pervane		

Tablo 4.4.1.8.1 Anılar Salonu sergilemesinde bulunan objelerin listesi

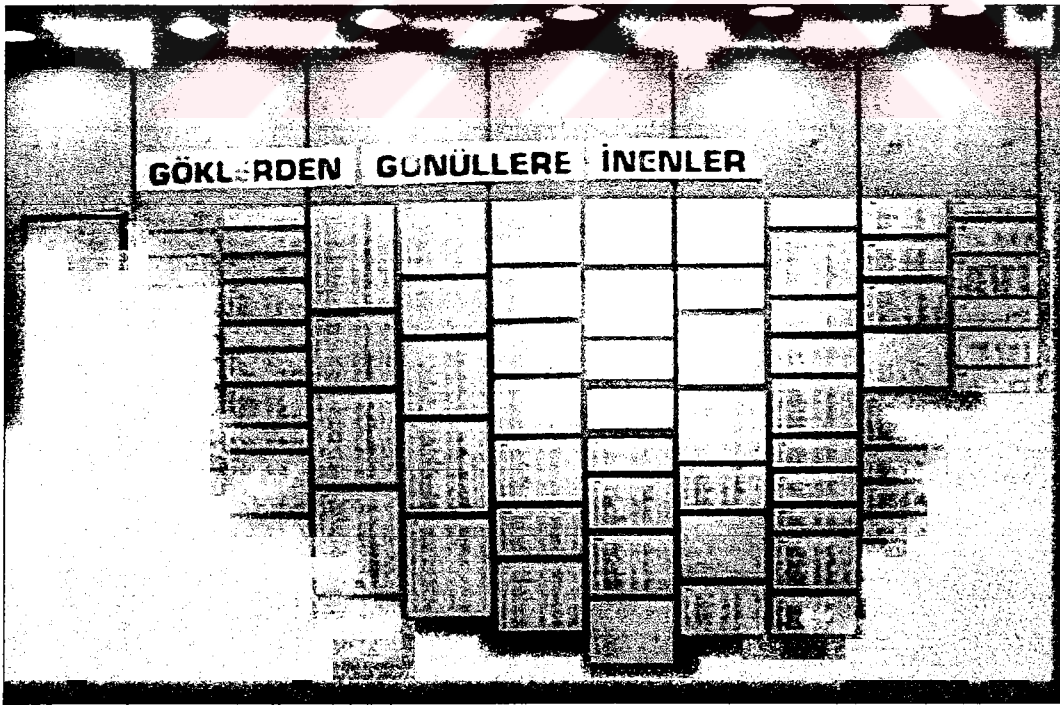

Resim 4.4.1.8.1 Anılar Salonu sergilemesinin genel görünümü

* Tavana asılı obje.

Resim 4.4.1.8.2 Madalya, Nişan ve Bröve vitrini sergilemesinin genel görünüm

Resim 4.4.1.8.3 Göklerden Gönüllere İnenler köşesi

Resim 4.4.1.8.4 Fethi Bey'in şehit düştüğü tayyarenin pervanesi

4.4.1.8.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Sergilemenin Amacı ve Tipi: Anılar salonunda adından da anlaşılacağı gibi hatıra eşyalar sergilenmektedir. Tematik olarak askeri kişilerin şahsi eşyalarının sergilendiği bu salonun içinde belli bir sergileme tipi yoktur.

Yönlendirme: Salon adı ve genel bilgi panosu yoktur. Yeni sergileme düzeninde, hangardan anılar salonuna giriş kapısının sağ tarafında, salon adı tabelası ve sol tarafta bulunan vitrinin içine giriş kapısının üzerine de genel bilgi panosu yerleştirilecektir. Böylece insanlar direk karşıda görülen madalya, bröve ve nişanlar vitrini yerine bilgi panosuna yönelecek okuduğu bilgi panosu ile de kıyafetlerin manevi değerini anlayacaktır.

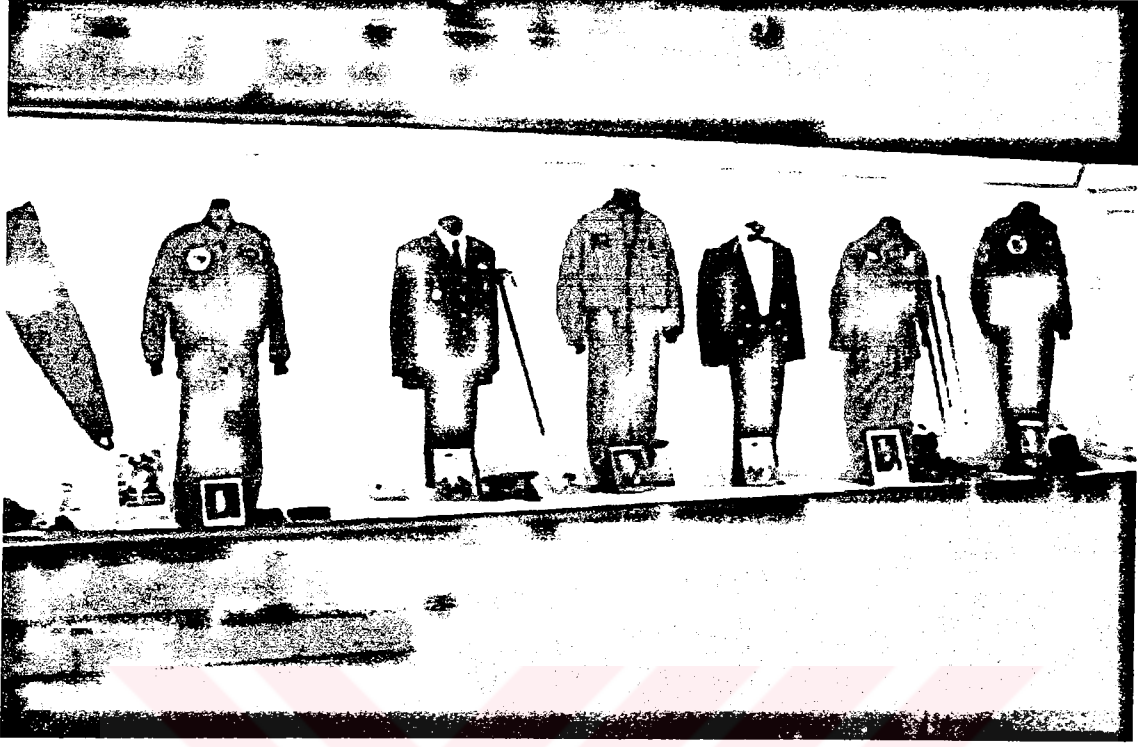
Salon Yerleşimi: Salon sergilemesi üç grup olarak düzenlenmiştir. Birincisi Göklerden Gönüllere İnenler köşesidir (Bkz. Resim 4.4.1.8.3). 1914 yılından bu güne kadar her senenin hava şehitlerinin listelerinin eklendiği bu köşe devam eden bir tarihi yansıtmaktadır. Bu nedenle de bu köşenin seçilmesi ve duvarın sol tarafından yerleştirilerek devam edilmesi doğru bir seçimdir. Tek sorun bazı ziyaretçilerin bu köşedeki listelerin ne olduğunu anlayamamasıdır. Ancak yeni sergileme düzeninde yapılacak olan genel bilgi panosu ile bu sorun giderilecektir.

İkinci grup salonun üç duvarı boyunca yer alan ve içinde askeri kişilerin şahsi eşyalarının bulunduğu anılar vitrininin (Bkz. Resim 4.4.1.8.1) içine yerleştirilen objeler kronolojik olarak sıralanmıştır. Ancak bu yapılırken eklenen objelerle kronolojik sıralamada karışmıştır. Aslında bu kadar uzun vitrinlerde aynı tempoda devam eden bir sergileme de ziyaretçinin dikkatini azaltacaktır. Müzecilikte önerilen bir vitrinde yedi ya da dokuz obje bulunmasıdır. Çünkü bir insan gözünün bir bakışta algılayabileceği obje sayısı budur.

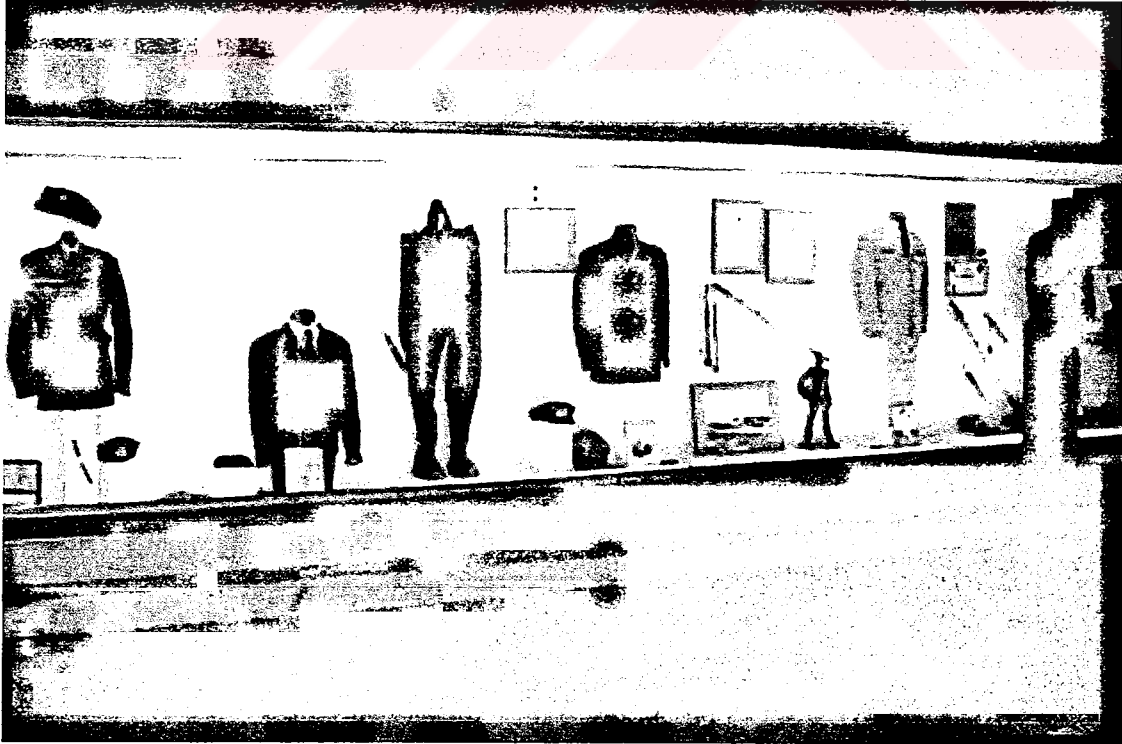
Yeni sergileme düzeninde üç duvarda devam eden vitrin üçe ayrılacaktır. Vitrin içinde sergi yerleştirilirken, vitrinin her iki ucundan da giriş olduğundan vitrinin üçe bölünmesi sağ ve sol kolda sorun yaratmayacaktır (Bkz. Resim 4.4.1.8.5-6). Sadece orta vitrine ulaşılmasında zorluk olacaktır (Bkz. Resim 4.4.1.8.7). Ancak bölme sabit olmayan bir malzeme kullanılarak yapılacağı için eğer orta vitrine fazla değiştirme gerektirmeyen eşyalar konulursa bu sorunda ortadan kalkacaktır.

Resim 4.4.1.8.5 Anılar Salonu girişten sağ taraf vitrin sergilemesi genel görünümü

Resim 4.4.1.8.6 Anılar Salonu girişten sol taraf vitrin sergilemesi genel görünüm

Resim 4.4.1.8.7 Anılar Salonu orta vitrin sergilemesi genel görünümü

Üçüncü grup, salonun dördüncü duvarından salonun içine doğru dikdörtgen şeklinde vitrin içinde madalya, bröve, nişan, madalyon, rozetler sergilenmektedir. Ancak ziyaretçi tarafından bu vitrinin ne olduğu nişanın yada brövenin ne olduğu bilinmemektedir. Vitrinin sergileme konusunu açıklayan adı yada herhangi bir bilgi panosu yoktur. Yeni sergileme düzeninde genel bilgi panosu ve vitrin adı yerleştirilecektir.

Vitrin Yerleşimi: Salonda ikinci grubu oluşturan ve salonun üç duvarını kaplayan vitrin yeni düzenlemede üç bölüme ayrılacaktır. Her bölümde vitrinin arka fonunu oluşturan duvarın üst kısmına şerit halinde Türk ve Dünya Havacılığı salonlarındaki vitrinlerde olduğu gibi sergilemenin konusu yazılacaktır (Bkz. Resim 4.4.1.2.15).

Vitrinin sağ tarafının yeni düzenlemede adı “Türk Semalarında Geçen Bin Ömürden Anılar” olacaktır. Burada Hava Kuvvetleri’nde görev yapmış askerlerimizden kalan hatıra eşyalar kronolojik olarak sergilenecektir. Tablo 4.4.1.8.2 mevcut sergilemede bulunan objelerden yeni sergileme düzeninde bu vitrin içine yerleştirilecek olanlar liste olarak verilmiştir.

	Sergide Bulunan Objelerin Ait Olduğu Kişiler	Yeni Sergileme Düzeninde Bulunacak Objeler	
1	Mithat Tuncel’e ait eşyalar	Kitap, pilot başlığı, fotoğraf, berat, belge,	1912
2	Fesa Bey’e ait eşyalar	Diploma	1912
3	Recep Abdullah Efendi’ye ait eşyalar	Diploma	1920
4	Org. Nahit Özgür’e ait eşyalar	Uçuş elbisesi, uçuş başlığı	1945
5	Mehmet Kamil Efendi’ye ait eşyalar	Uçak pervane parçası	
6	Astsb. Süleyman Tuna’ya ait eşyalar	Uçuş defteri	1944
7	Muammer Eren’e ait eşyalar	Ceket, şapka, başlık, saat,	1942
8	Sami Tabaköz’e ait eşyalar	Uçuş başarı belgesi	
9	Tuğg.Cemal Göker’e ait eşyalar	Fotoğraf, eldiven, uçuş tulumu, gözlük, pantolon, ceket, kravat, gömlek,	
10	Gen. Tarık Gökeri’e ait eşyalar	Kask	
11	Tuğg. Kemal Aka’ya ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş tulumu, uçuş başlığı	

Tablo 4.4.1.8.2 Yeni sergileme düzeninde sağ taraf vitrinde kullanılacak olan objelerin listesi

Vitrinin orta bölümünün yeni düzenlemede adı “Göklerden Gönüllere İnenler” olacaktır. Burada hava şehitlerimizin kıyafetleri sergilenecektir. Burada sergilenecek kıyafetler havacılık tarihi açısından da önemlidir. İlk hava şehitlerimiz Fethi ve Nuri Bey’in kıyafetleri, cumhuriyet dönemi ilk harp şehitlerimiz Muzaffer ERDÖNMEZ ve Cengiz TOPEL’in kıyafetleri ve ilk bayan şehit savaş pilotumuz Ayfer GÖK’ün kıyafetleri ile koleksiyon bir bütün içinde sergilenerek önemini gösterecektir. Tablo 4.4.1.8.3 mevcut sergilemede bulunan objelerden yeni sergileme düzeninde bu vitrin içine yerleştirilecek olanlar liste olarak verilmiştir.

	Sergide Bulunan Objelerin Ait Olduğu Kişiler	Yeni Sergileme Düzeninde Bulunacak Objeler	
1	Fethi Bey’e ait eşyalar	Fotoğraf, kazak, pantolon, ceket, yelek, uçuş tulumu, gözlük, şapka, madalya, berat	1914
2	Nuri Bey’e ait eşyalar	Fotoğraf, kazak, pantolon, ceket, eldiven, gözlük, kemer, madalya, kılıç, şapka, uçuş başlığı	1914
3	Fethi Nuri ortak eşyalar	Mevlit şekeri mendilleri	1914-2001
4	Yzb. Sadettin Uçman’a ait eşyalar	Fotoğraf, pervane parçası çerçeve, bıçak, maket pervane	1930
5	Rıfat Neşet Bey’e ait eşyalar	Fotoğraf, ceket, pantolon, palto, kılıç	1930
6	Yzb. Muzaffer Erdönmez’e ait eşyalar	Fotoğraf, ceket, pantolon, madalya, şapka, berat, uçuş şapkası ve maskesi, nüfus kağıdı, kitap	1951
7	Yzb. Cengiz Topel’e ait eşyalar	Fotoğraf, pantolon, ceket, kravat, gömlek, kılıç, sigara paketi, Cengiz Topel’in küçük heykelciği, diplomalar, sigara ağızlığı	1964
9	Tğm. Ayfer Gök’e ait eşyalar	Fotoğraf (2 adet), uçuş tulumu, uçuş montu, kazak, kalem, gözlük, çanta, cüzdan	2001

Tablo 4.4.1.8.3 Yeni sergileme düzeninde orta vitrinde kullanılacak olan objelerin listesi

Vitrinin sol tarafının yeni düzenlemede adı “Komutanlarımızdan Hatıralar” olacaktır. Burada Hava Kuvvetlerinde görev yapmış generallerimizin kıyafetleri sergilenecektir. Ancak koleksiyonun bu bölümüne yeni kıyafetler gelmektedir. Bu nedenle buradaki kıyafetler belirlenecek zaman aralıklarıyla değiştirilecek ve bu durum sergilemenin bilgi panosunda belirtilecektir. Tablo 4.4.1.8.4 mevcut sergilemede bulunan objelerden yeni sergileme düzeninde bu vitrin içine yerleştirilecek olanlar liste olarak verilmiştir.

	Sergide Bulunan Objelerin Ait Olduğu Kişiler	Yeni Sergileme Düzeninde Bulunacak Objeler
1	Hamdullah Suphi Göker'e ait eşyalar	Fotoğraf, ceket, salon kıyafeti, pantolon, kılıç, bıçak, berat, üzerinde 181 harf yazılı pirinç tanesi
2	Korg. İhsan Orgun'a ait eşyalar	Fotoğraf, palto, kılıç
3	Org. Reşat Mater'e ait Eşyalar	Fotoğraf, pantolon, ceket, şapka, eldiven, asa, nüfus cüzdanı
4	Org. Muhsin Batur'a ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş montu, uçuş tulumu, kendi yazdığı . kitap, not defteri
5	Org. Etem Ayan'a ait eşyalar	Fotoğraf, pantolon, ceket, papyon, gömlek
6	Org. Tahsin Şahinkaya'ya ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş kaskı, oksijen maskesi, uçuş tulumu, harita, kitap
7	Korg. Lütfi Akdemir'e ait eşyalar	Fotoğraf, uçuş tulumu, uçuş montu, uçuş kaskı, oksijen maskesi, süveter

Tablo 4.4.1.8.4 Yeni Sergileme Düzeninde Sol Taraf Vitrinde Kullanılacak Olan Objelerin Listesi

Madalya, bröve, nişan, rozet vs. sergilendiği vitrine, öncelikle vitrin içine sergilemenin düzenlenmesi için girişin sağlandığı kapının vitrin içine üzerine bilgi panosu sergilenecektir. Mevcut sergilemede objeler karışık olarak sergilenmektedir. Yeni sergileme düzeninde vitrinin sağ tarafına; madalyalar ve nişanlar, vitrinin ortasına; bröveler, vitrinin sol tarafına; şerit rozet, madalyon, şapka kokartı vb. objeler şeklinde gruplama yapılacaktır.

Bilgi Panosu: Mevcut sergilemede bilgi panosu yoktur. Yeni sergileme düzeninde salon hakkında , Türk Semalarında Geçen Bin Ömürden Anılar, Göklerden Gönüllere Düşen Yıldızlar, Komutanlarımızdan Hatıralar, Madalya, Bröve, Nişan vb. ile ilgili olmak üzere beş bilgi panosu yapılacaktır. Ayrıca şehitlerimizin yer alacağı “Göklerden Gönüllere Düşen Yıldızlar” vitrin sergilemesi içinde şehitlerimizin özgeçmişleri verilecektir.

Etiket: Mevcut sergileme düzeninde etiketlerde belli birlik yoktur. Eksik bilgilendirme vardır. Aşağıda dört kişiye ait sergilemede bulunan etiket verilmiştir.

27.2.1914'te şehit Yzb.Fethi Bey'in şahadeti esnasında üzerinde bulunan giysileri

**İLK BAYAN ŞEHİT
SAVAŞ PİLOTU
TĞM. AYFER GÖK**

Korg. Hamdullah Suphi Göker'e ait çeşitli üniforma, kılıç ve beratlar

**1942 yılı H.O.devre ikincisi
Ütğm. Muammer Eren'e ait üniforma,
2.lik hediye saati.**

Birinci etikette Fethi bey bizim ilk hava şehidimiz, şehit olduğu sırada üzerinde bulunan kıyafetler ve kıyafetleri de Türkiye’de görülebilecek en eski havacı kıyafeti. Havacılık tarihinde bu kadar önemli olan kişi ve kıyafetin etiketi farklı yazılmalıdır. İkinci etikette ilk bayan şehit savaş pilotumuzun Ayfer Gök’ün şehit düştüğü tarih bile yazılmamıştır. Üçüncü etikette Korg. Hamdullah Suphi Göker’in dördüncü Hava Kuvvetleri Komutanı olduğu belirtilmemiştir. Dördüncü etikette ise H.O. nedir. Ziyaretçi bunun Hava Okulu olduğunu bilmemektedir.

Yeni sergileme düzeninde etiketlere de şekil ve içerik açısından birliktelik getirilecektir. Yeni etiket düzenine örnek aşağıda verilmiştir.

Rütbesi, Adı, SOYADI (Doğum–Ölüm Tarihi)

Kişinin havacılık tarihindeki yeri ve önemi
Sergilenen objelerin adı ve önemi

Üstğ. Muammer EREN (.....-.....)

1942 yılında Hava Okulu devre ikincisi olan
Üstğ. Muammer EREN’in ikincilik hediyesi olan
saati ve üniforması.

Yzb. Fethi Bey (.....-.....)

İlk hava şehidimiz (27 2 1914) Fethi Bey’in
şehit düştüğü sırada üzerinde bulunan kıyafeti.
Türkiye’de görülebilecek en eski pilot kıyafetidir.

Madalya, nişan, bröve vb. vitrin sergilemesinin etiket sistemi farklı düzenlenecektir. Öncelikle objeler gruplandırılacak her grubun başına adı yazılacaktır. Kronolojik olarak dizilen objelerin altına da sahibinin adı belli ise adı ve hangi tarihe ait olduğu yazılacaktır.

Konfor Değerleri: Salonda sergilenen objeler müze genelinde en çok koruma gerektiren objelerdir. Ancak herhangi bir tedbir alınmamıştır. Yeni sergileme düzeninde nem ve sıcaklık ölçmek için termohigrometre konulacak ve gerekli olan ısı ve nem dengesini sağlayan iklimlendirme (klima) sistemi kurulacaktır.

4.4.1.9 SİLAHLAR SALONU

4.4.1.9.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

“L”biçiminde olan salon 66 m²'dir. Salonun kısa olan kenarında karşılıklı iki kapı bulunmaktadır. Kapılardan biri son salon olan kıyafetler salonuna giriş kapısıdır. Diğer kapı ise idari kısma geçiş kapısıdır (Bkz.Plan 44.4.1.9.1).

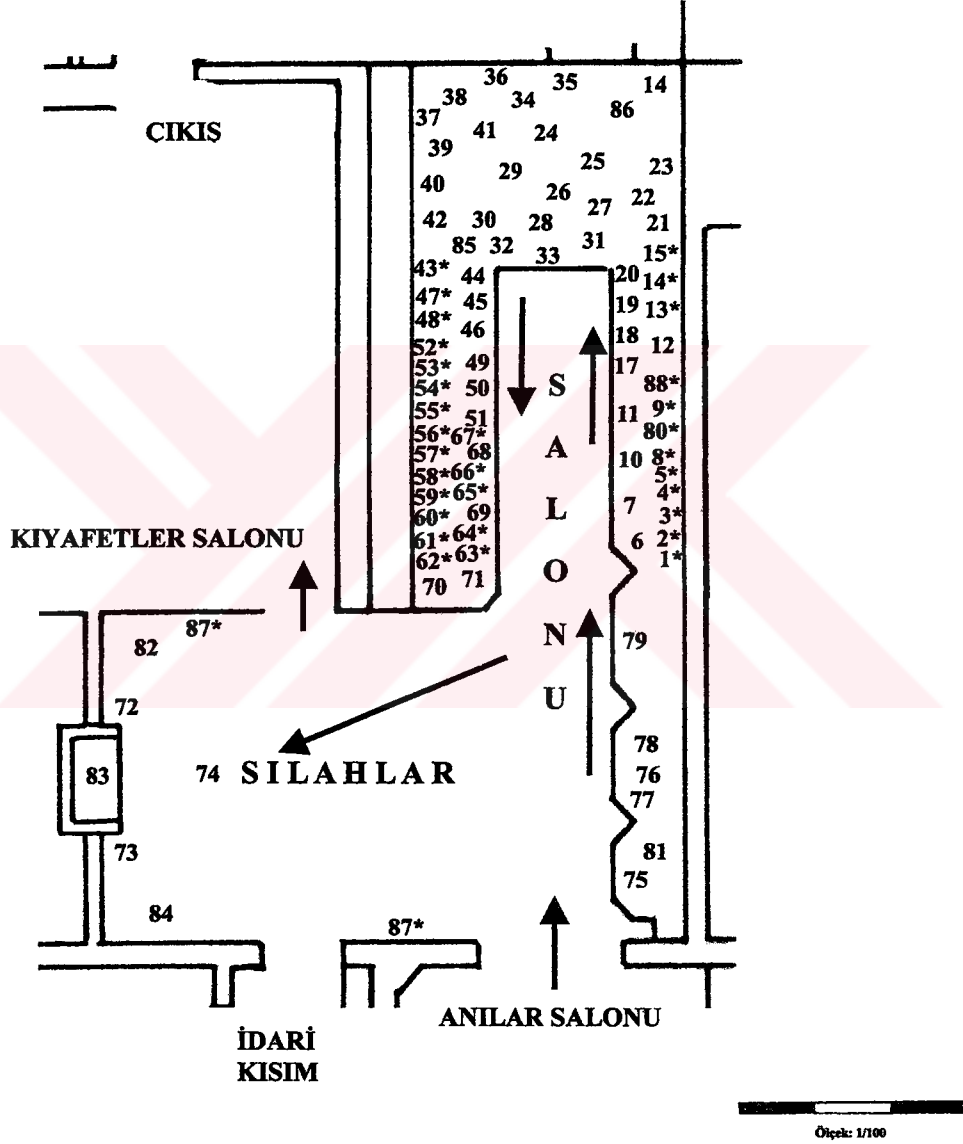
Salonun uzun olan tarafı 2001 yılında camlı vitrine dönüştürülmüştür (Bkz. Resim 4.4.1.9.1). Vitrinin Anılar salonundan başlangıç tarafına Türk Yıldızları ve Akrotim Takımları ile ilgili düzenleme yapılmıştır (Bkz. Resim 4.4.1.3.5). Vitrin içinde tabancalar, uçak kameraları, füzeler, toplar, kılıçlar, makineli tüfekler vb. sergilenmektedir. Vitrin içinde aydınlatma tavandan akkor lambalarla sağlanmaktadır.

Salonun kısa kenarının ucunda ise füze, bomba ve nişli vitrin içinde sandalyede bir pilot sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.9.2). Nişin her iki yanında kullanılmayan dışarı açılan camlı kapılar bulunmaktadır. Böylece salonun aydınlatmasında gün ışığından da faydalanılmaktadır.

Resim 4.4.1.9.1 Silahlar Salonu sergilemesi genel görünüm

Plan 4.4.1.9.1'de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.9.1'de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

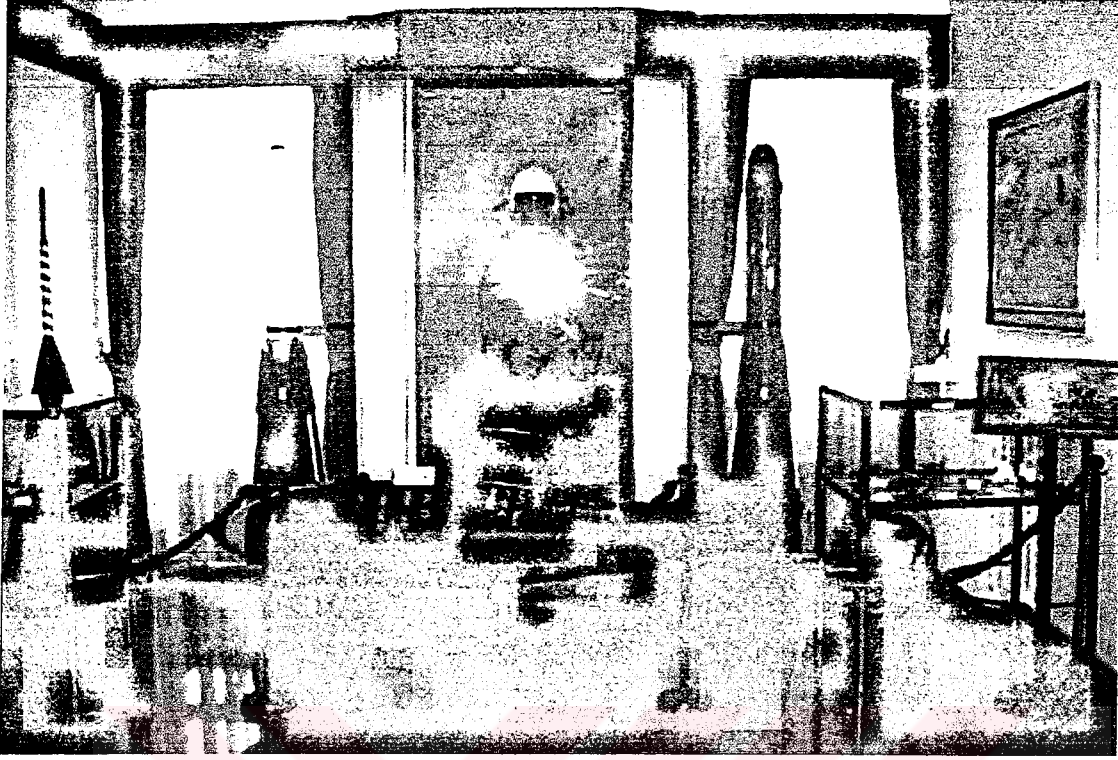
Plan 3.4.1.9.1 Silahlar Salonu 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

	Sergide Bulunan Silahlar	Cinsi
1*	Bıçak (4 tane)	Bıçak
2*	Şehit Plt. Ütgm. Salih Karapınar'a ait kılıç	Kılıç
3*	Org. Etem Ayan'a ait kılıç	Kılıç
4*	Tümg. Celal Yakal'a ait kılıç	Kılıç
5*	Asım Uçar'a ait M-3 piyade tüfeği	Tüfek
6	20 mm. British hispane MK-II top	Top (uçak)
7	Spitfire MK IX uçağına ait kanattan alınan malzemeler	Silah (uçak)
8*	Alb. Salim İlkuçan'a ait dürbün	Dürbün
9*	Dürbün	Dürbün
10	Gold Browning MK II mg makineli tüfek	Silah (uçak)
11	Gold Browning MK II mg makineli tüfek	Silah (uçak)
12	Salan	Salan
13*	Kılıç (2 tane)	Kılıç
14	Lounger/Lancer	Silah kullanım parçası
15*	Gen. Asım Uçar'a ait Hockins av tüfeği	Tüfek
16*	Org. İrfan Tansel'e ait (Makineli Tabanca)	Tabanca
17	Vickers Lewis hafif makineli silah	Silah (uçak)
18	Vickers Lewis hafif makineli silah	Silah (uçak)
19	Browning hafif makineli silah	Silah (uçak)
20	Fransız hafif makineli silah	Silah (uçak)
21	34 model hafif makineli silah	Silah (uçak)
22	7.9 mm 39 model hafif makineli silah	Silah (uçak)
23	İngiliz Hockins hafif makineli silah	Silah (uçak)
24	Madsen (çift namlulu makineli)	Silah (uçak)
25	M-3 makineli silah	Silah (uçak)
26	Bomba tapaları	Silah (uçak)
27	NF-5 uçağı nişangahı	Silah (uçak)
28	Çeşitli mermi kovanları	Silah (uçak)
29	F-86 uçağı makineli silah	Silah (uçak)
30	M-3 makineli silah	Silah (uçak)
31	40 mm. Havan mermi kovanı	Silah (uçak)
32	NF-5 uçağı nişangahı	Silah (uçak)
33	Cheff Flayer	(uçak)
34	GAR-8 (AIM 9B) G and C	Silah (uçak)
35	AIM-9B GAR-8 havadan havaya atılan füze	Silah (uçak)
36	GAR-8 tesir tapası	Silah (uçak)
37	F-5 mermi kutusu	(uçak)
38	Fransız Remo hafif makineli	Silah (uçak)
39	Sinc roket motoru	Silah (uçak)
40	Sandelye katapultu	Silah (uçak)
41	Sinc roket başlığı	Silah (uçak)
42	Eski uçaklara ait çeşitli makineli tüfekler	Silah (uçak)
43*	Asa (10 tane)	Asa
44	20 mm. Fokurs Moran uçak silahı	Silah (uçak)
45	8 mm İtalyan Baretta ağır makineli silah	Silah (uçak)
46	7.9 mm Besa ağır makineli silah	Silah (uçak)
47*	Org. Asım Uçar'a ait Weply 8 Scott	Tabanca

48*	Korg. Reşat Mater'e ait asa	Asa
49	Maksim tipi ağır makineli silah	Silah (uçak)
50	7.9 mm Schwarzlose ağır makineli silah	Silah (uçak)
51	Maksim tipi ağır makineli silah	Silah (uçak)
52*	Gen. Sabri Gökner'a ait Mouser	Tabanca
53*	Gen. Sacit Sümer'e ait MKE	Tabanca
54*	Tuğg. Tahsin Berkmen'e ait Browing	Tabanca
55*	Org. İrfan Tansel'e ait Browing Tabanca	Tabanca
56*	A.F. Yüksel Erdem'e ait MKE	Tabanca
57*	Tayyar Ortac'a ait MKE	Tabanca
58*	Cengiz Topel'e ait MKE	Tabanca
59*	Şht. Hv.Tğm. Ömer Göksu'ya ait MKE	Tabanca
60*	Gen. Sacit Sümer'e ait Mauser	Tabanca
61*	Em.Hv.Bçvş.Zeki Yıldız'a ait 7.65 mm Belçika Browing	Tabanca
62*	Gen. Asım Uçar'a ait Browing Bei	Tabanca
63*	Org. İrfan Tansel'e ait Herstal Bel.	Tabanca
64*	Org. Emin Alpkaya'ya ait tabanca	Tabanca
65*	Org. İrfan tansel'e ait P.Beretta 6.35 mm	Tabanca
66*	Celal Yakal'a ait Takarof	Tabanca
67*	Gen. Asım Uçar'a ait Steyr 1917	Tabanca
68	Wickers hafif makineli silah	Silah (uçak)
69	20 mm.M-61 Top'u	Silah (uçak)
70	9 mm. M-39 Top'u mermi yolu	Silah (uçak)
71	20 mm.M-39 Top'u	Silah (uçak)
72	Falcon Füze (AIM-4D)	Silah (uçak)
73	Falcon Füze (AIM-4A)	Silah (uçak)
74	750 LB.M117 GP Bomba	Silah (uçak)
Sergide Bulunan Diğer Objeler		
75	Türk Yıldızları ile ilgili fotoğraflar (20 tane)	Fotoğraf
76	Türk Yıldızları pilotunun kıyafeti	Kıyafet
77	Türk Yıldızları uçak bakım astsubayı	Kıyafet
78	Pilot sandalyesi	Sandalye
79	Akrotim takımları ile ilgili yazı ve fotoğraflar	Fotoğraf, yazılı belge
80*	Su matarası	Su matarası
81	Türk Yıldızları uçağı maketi (7 tane)	Uçak maketi
82	F-104 Uçağına ait radar anteni	Uçak parçası
83	Pilot sandalyesinde oturan uçmaya hazır bir pilot	Sandalye, kıyafet
84	Uçak Burun ve Pito Tüpü	Uçak parçası
85	Devriye kontrol saati	Saat
86	Keşif uçaklarına ait çeşitli fotoğraf makineleri	Fotoğraf makinesi (uçak)
87*	Yağlı Boya Tablo (2 adet)"	Tablo
88*	Hava Harp Okulu Sancağı	Sancak

Tablo 4.4.1.9.1 Silahlar salonu sergilemesinde bulunan objelerin listesi

* Duvara asılı obje

Resim 4.4.1.9.2 Silahlar Salonu sol taraf sergilemenin genel görünümü

4.4.1.9.2 SERGİLEME SALONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Sergilemenin Amacı ve Tipi: Amaç müze koleksiyonunda bulunan silahları sergilemektir. Tematik olarak sergileme yapılan silahlar salonunda kendi içinde de belli tematik ayrımlar olduğu gibi bazı karışıklıklarda vardır.

Yönlendirme: Salon adı ve genel bilgi panosu yoktur. Yeni sergileme düzeninde bunlara yer verilecektir.

Salon Yerleşimi: Silahlar salonuna girildiğinde ilk karşılaşılan konu Akrotim Takımları ve Türk yıldızlarıdır. Bunun silahlarla bir ilgisi yoktur ve konu bütünlüğünü bozmaktadır. Yeni sergileme düzeninde bu bölüm kaldırılacak ve 4.4.1.3. bölümün açıklandığı gibi yeni düzenlenecek olan Akrobasi ve Akrotim salonuna taşınacaktır (Bkz. Resim 4.4.1.3.4). “L” şeklindeki salonun kısa ucunda bulunan bomba ve füzeler Akrobasi ve Türk Yıldızları’nın boşalan yerine getirilecektir. Burada uçaklarda kullanılan bomba, füze ve roketlerle ilgili bir vitrin oluşturulacaktır.

Bomba ve füzelerin alınması ile boş kalan yere vitrin yapılarak buraya kıyafetler salonunda sergilemenin içine serpiştirilen muhabere cihazları (Bkz. Resim 4.4.1.9.3) getirilerek, vitrin içinde silahların arasında duran fotoğraf makineleri ve uçak radarı da getirilerek bu yeni oluşturulan vitrinde “Uçaklarda Kullanılan Diğer Teçhizatlar” adı altında bir bölüm oluşturulacaktır (Bkz. Resim 4.4.1.9).

Resim 4.4.1.9.3 Çeşitli muhabere ve seyrüsefer cihazları

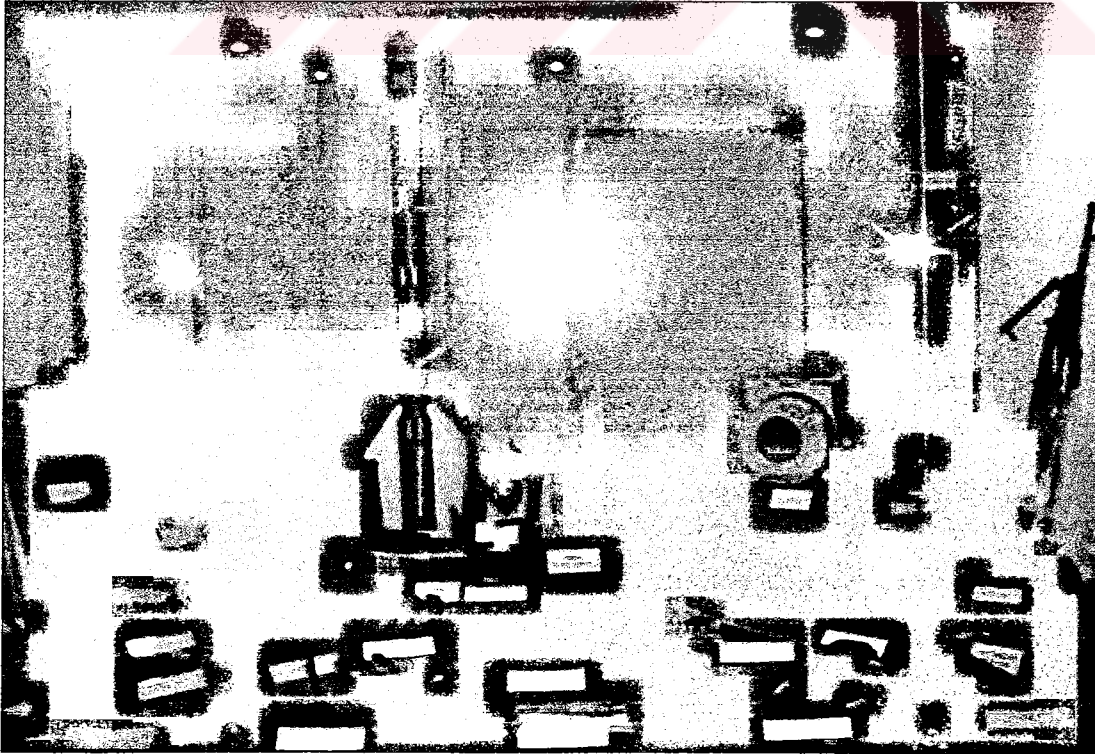
Vitrin yerleşimi: Salonun üç duvarı boyunca devam eden vitrin içindeki sergileme içinde değişiklikler yapılacaktır. Üç duvarda devam eden vitrin içi sergilemenin sağ tarafında duvarda kılıçlar, tüfekler, bıçaklar ve sancak sergilenmektedir. Platform üzerinde ise uçakların içinde kullanılan makineli silahlar sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.9.4). Vitrinin ortasında uçaklarda kullanılan fotoğraf makineleri, füze, makineli silahlar, cheff flayer, mermi kovanları, roket motoru, roket başlığı, NF-5 uçağı nişangahı, füzeler sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.9.5). Vitrinin sol tarafında duvarda asa ve tabancalar, yerde uçaklarda kullanılan makineli tüfekler sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.9.6).

Yeni sergileme düzeninde sağ tarafın uç kısmına vitrin içine bomba, füze ve roket ile ilgili objeler getirilecektir. Devamında platform üzerine sağ vitrinin devamına orta ve sol vitrin boyunca uçaklarda kullanılan makineli silahlar sergilenecektir. Duvarında ise tabancalar, kılıçlar, asalar, bıçaklar, tüfekler grup olarak sergilenecektir. Mevcut sergilemede de böyle bir düzenleme yapılmıştır ancak bazı karışıklıklar vardır. Yeni düzenlemede gruplamalar belirgin

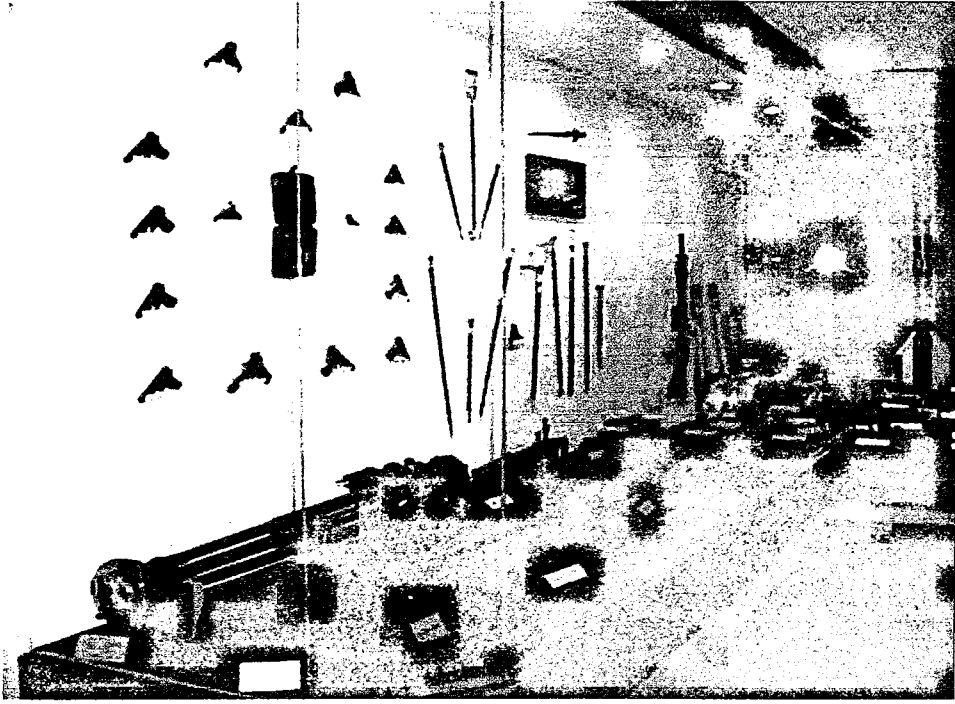
olarak verilecektir. Duvarda asılı olan Hava Harp Okulu sancağı kaldırılacaktır. Duvarlara uçak silahlarının uçağın neresine takıldığı ile ilgili fotoğraflar yerleştirilecektir.

Resim 4.4.1.9.4 Sağ taraf vitrin sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.1.9.5 Orta vitrin sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.1.9.6 Sol taraf vitrin sergilemesinin genel görünümü

Duvarlara yerleştirilecek fotoğraflar duvara asılı kılıçlar, bıçaklar, asalar, tabancalar ve bıçaklar gruplamalarını aralarına yerleştirilerek, gruplar arasında ayırım da sağlayacaktır.

Etiket: Sergilemede bulunan objelerin etiketleri farklı farklıdır. Bu fark hem etiketin hem yapım malzemesinde hem de içeriklerindedir.

1. etiket:

7.9 mm SCHWARZLOSE AĞIR MAKİNELİ SİLAH

2. etiket:

Falcon Füze (AIM-4D)

3. etiket:

20 mm.M-61 TOP'U
ATIŞ KARARI : 4000-6000 ATIM/DK.
TESİR MENZİLİ : 3500 FİT
İLK HIZI : 3400 FİT/SN
KULLANILDIĞI UÇAK : F-4, F-104, F-16

Birinci etiket uçak içinde kullanılan makineli silaha aittir. Platform üzerindeki diğer silahlarda da bu tip etiketler kullanılmıştır. Sadece iki silahta üçüncü etiketten vardır. Ziyaretçiler sadece adı yazılı olan etiketlerden, silahların uçakların içinde kullanılan silahlar olduğunu anlamamakta ve bu silahları kişilerin kendilerinin kullandıklarını düşünerek, “bu ağır silahı askerler nasıl kaldırıyorlardı” diye sormaktadırlar. Üçüncü etikette verilen bilgiler de teknik olduğu için ziyaretçi tarafından anlaşılamamaktadır. Bu nedenle de yeni sergileme düzeninde

uçakların içinde kullanılan silahların etiketlerinde yeni düzenleme yapılacaktır. Yeni düzenlemede kullanılacak etikette; silahın adı, hangi uçaklarda kullanıldığı, etki mesafesi ve dakikada atış sayısı verilecektir.

UÇAĞIN ADI	
KULLANILDIĞI UÇAKLAR :	
ETKİ MESAFESİ :	
DAKİKADA ATIŞ SAYISI :	

20 mm.M-61 TOP	
KULLANILDIĞI UÇAKLAR :	F-4, F-104, F-16
ETKİ MESAFESİ :	1 km.(kilometre)
DAKİKADA ATIŞ SAYISI :	4000-6000 Atış/dakika

Grup olarak sergilenen tabancaların etiketleri objenin önüne konduğu için görülmesini engellemektedir. Bu nedenle de etiket tabancanın üstüne değil etrafında uygun olacak bir yere konmalıdır. Aşağıda tabanca etiketlerinden biri örnek olarak verilmiştir.

Gen. Sacit Sümer'e ait Mauser

Bu örnek etikette sorun "Gen." Kısaltmasıdır. İkinci sorun ise "Mauser"ın ne olduğudur. Tabancanın markasıdır ancak ziyaretçiden olasılıkları tahmin ederek yorumlar yapması yerine açık olarak ne olduğu yazılması gerekmektedir. Ayrıca silahlar salonunda silahları tanıttığımız için etikette amaç silahın tanıtılması olmalıdır.

MAUSER TABANCA	
TİPİ:	: 7,65 mm. Kısa Mauser
YAPIM YERİ :	ALMANYA
SAHİBİ :	GENERAL SACİT SÜMER

Yeni sergileme düzeninde yerleştirilecek olan fotoğraflara da etiket yerleştirilecektir. Objeler fazla olduğu ve her biri etiketlendiği için ayrıca bilgi panosuna yer verilmeyecektir.

4.4.1.10 KİYAFETLER SALONU

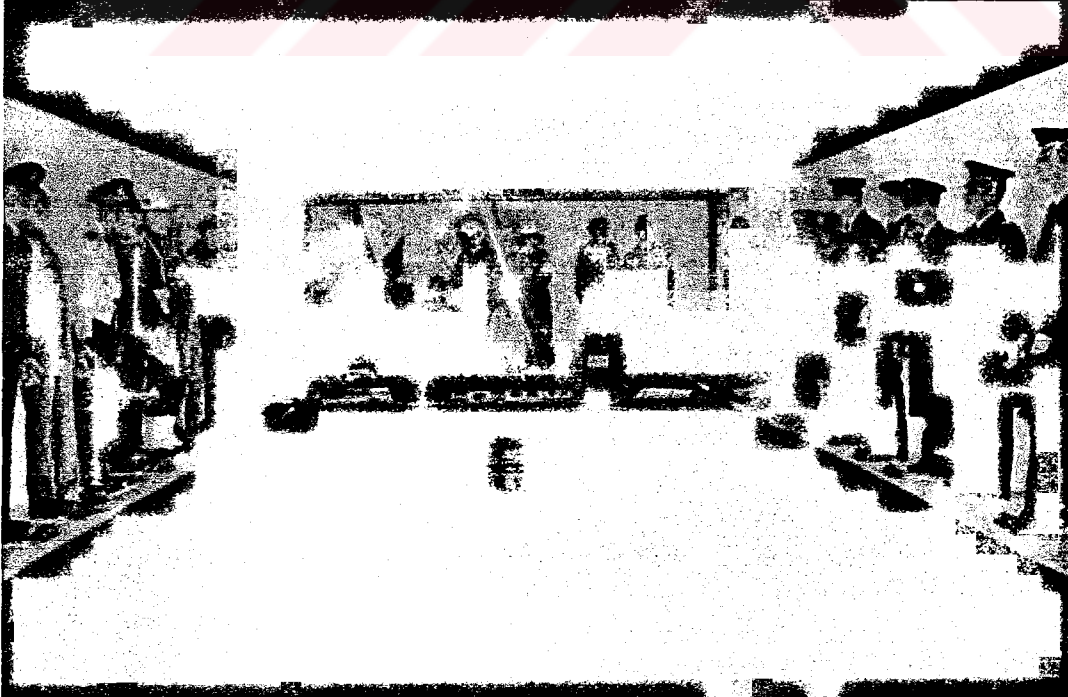
4.4.1.10.1 SERGİLEMENİN MEVCUT DURUMU

Dikdörtgen olan salon 90 m²'dir. Son sergileme salonudur. Bu salondan Şeref salonuna çıkılmaktadır (Bkz. Resim 4.4.1.10.1).

Salonun üç duvarı boydan boya vitrin ile çevrilmiştir. Vitrinde Havacı subay, astsubay ve erlere ait eski ve yeni kıyafetler mankenler üzerinde , paraşüt, muhabere cihazları sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.10.1). Vitrin içinde olan aydınlatma üstte ve altta 40 wt'lık flüoresan lambalarla sağlanmaktadır. Lambaların ön kısmı kumlu camla kapatılmıştır.

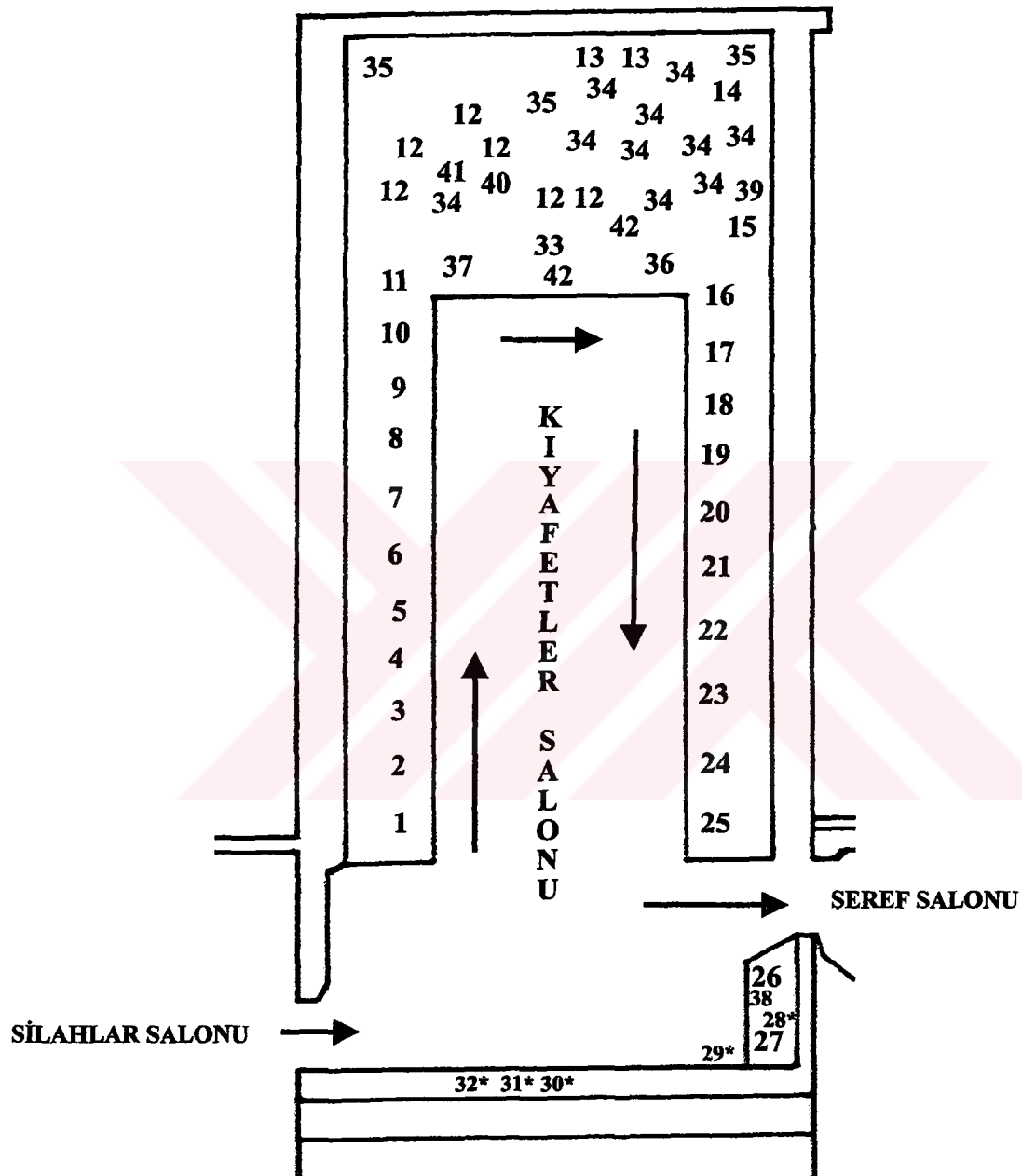
Salonun bir duvarında ise önü camlı olarak Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın fotoğrafları ve Hava Harp Okulu Mezunu Hava Kuvvetleri Komutanlarının resimleri konulmuştur (Bkz. Resim 4.4.1.10.2). Burası tavandan spot lambalarla aydınlatılmaktadır.

Ayrıca çıkışta sağda yer alan ufak vitrinde de Hava Harp Okulu öğrencilerinin kıyafetleri sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.1.10.3).

Resim 4.4.1.10.1 Kıyafetler salonu sergilemesinin genel görünümü

Plan 4.4.1.1.1’de salonun planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.1.1.1’de ise plan üzerinde yer alan numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

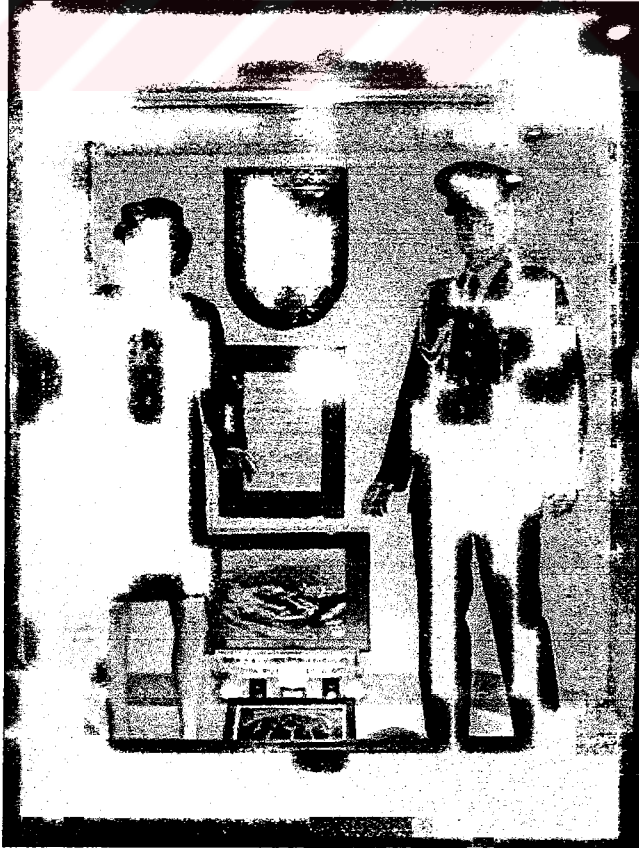
Plan 4.4.1.10.1 Kıyafetler Salonu 1/100 ölçekli planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

	Sergide Bulunan Kıyafetler	Kıyafetlerin Kullanıldığı Tarihler
1	Osmanlı dönemine ait uçuş kıyafeti	Osmanlı Dönemi
2	Osmanlı dönemine ait hava subay üniforması	Osmanlı Dönemi
3	1945 yıllarına ait hava subay üniforması	1945
4	1955 yıllarına ait subay üniforması (Boltıldres)	1955
5	Bando subay üniforması	
6	Org. Tahsin Şahinkaya'ya ait salon kıyafeti	
7	Hava piyade er eğitim elbisesi	
8	Hava inzibat er elbisesi	
9	Hava er elbisesi	
10	Hava piyade er eğitim elbisesi (kışlık)	
11	Hava piyade er harici elbisesi	
12	Uçuş tulumu ve montu, kask (6 tane)	
13	Pilot kıyafeti (2 tane)	
14	Subay eğitim elbisesi	
15	Astsubay eğitim elbisesi	
16	Subay üniforması	
17	Bayan subay üniforması	
18	Astsubay üniforması	
19	Bando üniforması (Astsubay)	
20	Subay üniforması (Pardösülü)	
21	Subay üniforması (Paltolu)	
22	Subay üniforması (Yağmurluklu)	
23	Subay üniforması (Montlu)	
24	Bayan subay üniforması (Kazaklı)	
25	General üniforması	
26	Hava Harp Okulu bayan öğrenci kıyafeti	
27	Hava Harp Okul erkek öğrenci kıyafeti	
	Sergide Bulunan Diğer Objeler	
28*	Hava Harp Okulu tarihçesi ve fotoğrafı	
29*	Hava Harp Okulu sınavlarına 2000 yılı giriş afişi	
30*	Hava Harp Okul mezunu H.K.Komutanlarının resimleri (4 tane)	
31*	Hava Harp Okulu 1951 yılı sınav giriş afişi	
32*	Hava Kuvvetleri Komutanlığı fotoğrafları (2 tane)	
33	H.K.K.lığı rütbeleri	
34	Çeşitli muhabere ve seyrüsefer cihazları	
35	Paraşüt	
36	Subay/Astsubay yaka işaretleri	
37	Subay/Astsubay şerit rozetleri	
38	H.H.O. 50. kuruluş yıldönümü hatıra eşyaları	
39	Uçak sandalyesi	
40	Pilot sırt çantası	
41	Harita	
42	Filolara ait fular ve filo amblemleri	

* Duvara asılı obje

Resim 4.4.1.10.2 Hava Kuvvetleri Komutanlığı köşesi

Resim 4.4.1.10.3 Hava Harp Okulu köşesi sergilemesinin genel görünümü

4.4.1.10.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

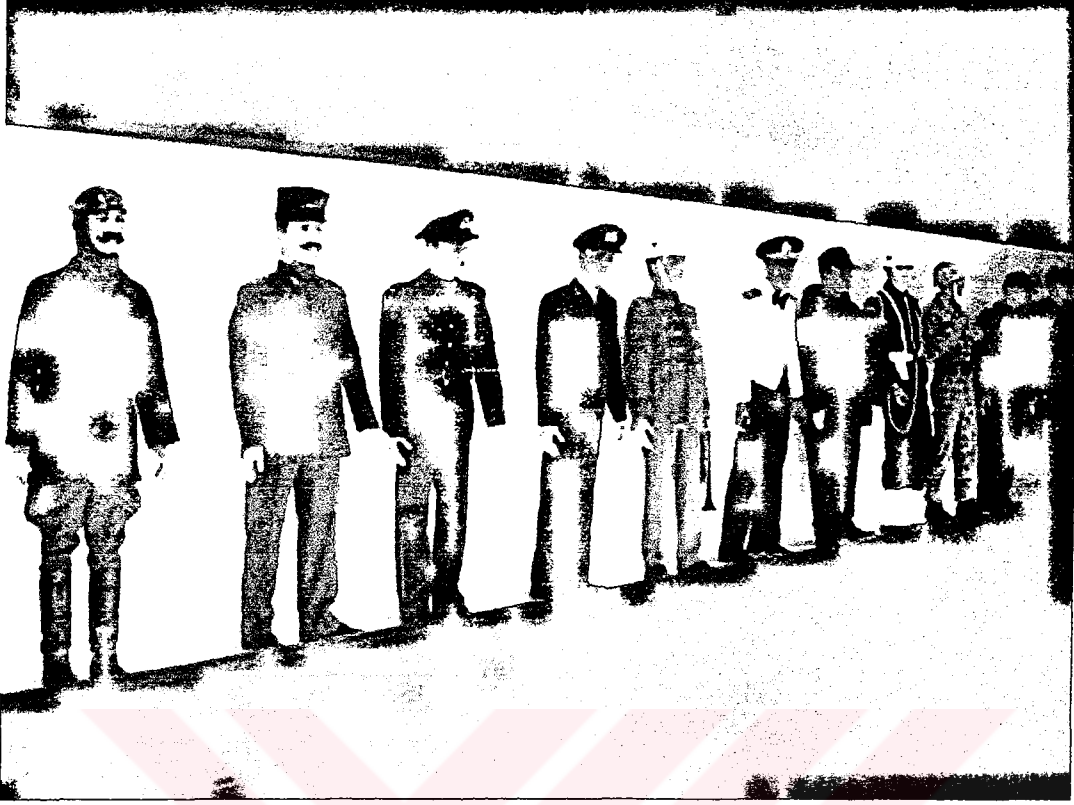
Sergilemenin Amacı ve Tipi: Sergilemede amaç Hava Kuvvetlerinin kuruluşundan bugüne kadar çeşitli dönemlerde havacı askerlerin giydiği kıyafetleri sergilemektir. Tematik olarak sergileme yapılan Kıyafetler salonunda kendi içinde kronolojik gibi görülen ancak olmayan karışık sıralama vardır.

Yönlendirme: Salon adı ve genel bilgi panosu yoktur. Yeni sergileme düzeninde bunlara yer verilecektir.

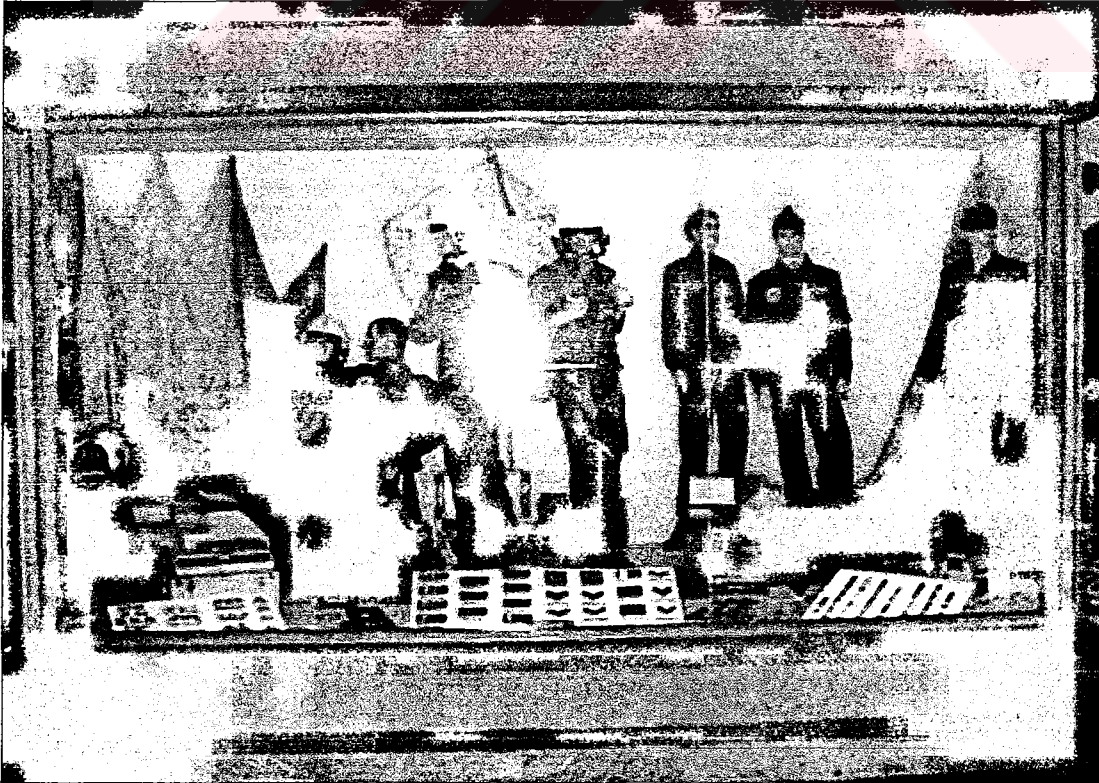
Salon Yerleşimi: Üç duvar boyunca devam eden vitrin içinde kıyafetler sergilenmektedir (Resim 4.4.1.10.4-5-6). Vitrinin orta kısmında aralara muhabere cihazları serpiştirilmiştir. Bu cihazlar 4.4.1.9. bölümde açıklandığı gibi Silahlar salonun da oluşturulacak olan “Uçaklarda Kullanılan Diğer Teçhizatlar” vitrininde sergilenecektir (Bkz. Resim 4.4.1.9.3). Vitrinin orta bölümünde sergilenen subay/astsubay şerit rozetleri, Hava Kuvvetleri Komutanlığı’nda kullanılan rütbeleri, subay/astsubay yaka işaretleri sergilemesi buradan kaldırılarak salonun dördüncü duvarında yer alan Hava Kuvvetleri Komutanlığı’nın fotoğraflarının ve H.H.O.’dan mezun olan Hava Kuvvetleri Komutanları’nın resimlerinin yer aldığı vitrine yerleştirilecektir. Buradaki objeler ise 4.4.1.4. bölümde açıklandığı gibi Türk Hava Kuvvetleri salonunda yapılacak olan sergilemeye yerleştirilecektir.

Vitrin Yerleşimi: Üç duvarda devam eden vitrin 4.4.1.8. bölümünde açıklanan Anılar salonunda olduğu gibi sağ, orta ve sol vitrin olarak üçe bölünecektir. Mevcut sergilemede sağ tarafta yer alan beş adet er kıyafeti vardır. Bu sayı oldukça fazla ve gereksizdir. Yeni sergileme düzeninde er kıyafetinin sayısı azaltılacaktır. Sağ taraf vitrinde Türk Hava Kuvvetlerinin kuruluşundan itibaren giyilen kıyafetler sergilenecektir.

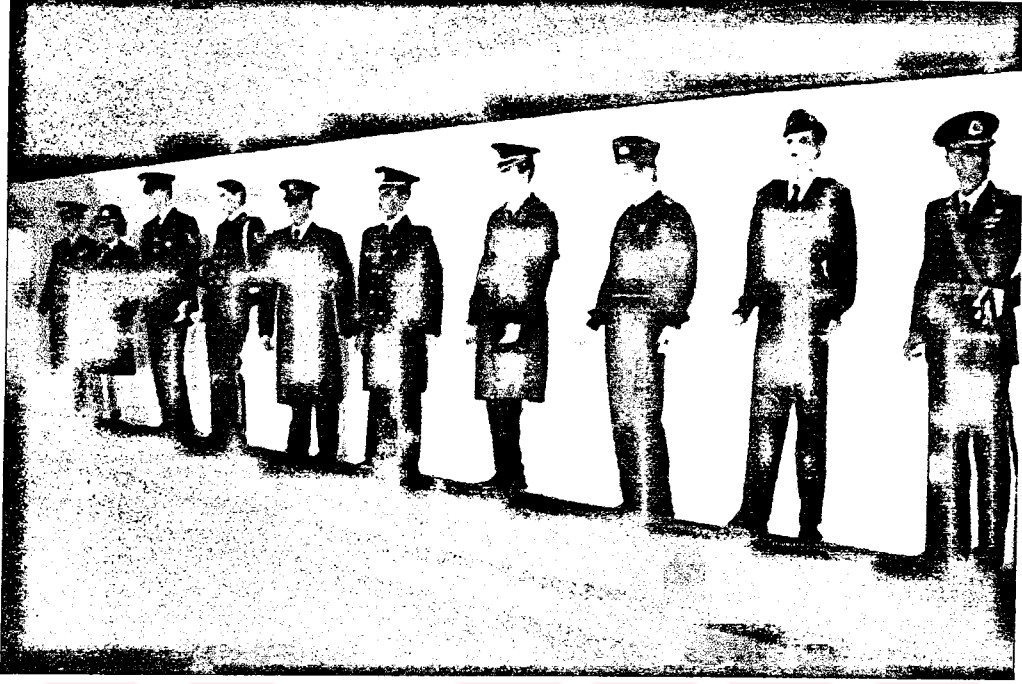
Orta vitrin ise tamamen pilot kıyafetlerine ayrılacaktır. Burada pilot kıyafetlerinde uçuş sırasında giydikleri kıyafetlerin neden bu şekilde tasarlandığı ve “Anti-G” elbiseleri sergilenirken uçuş sırasında neden bu kıyafeti giydikleri de açıklanacaktır. Silahlar salonunda niş içinde sergilenen pilotun uçmaya hazır olduğunu gösteren sergileme de bu bölüme alınacaktır. Bu sergileme ile de pilotun ne şekilde uçuşa hazırlandığı, sırt çantası, oksijen maskesi ve kaskı neden kullandığı açıklanacaktır. Böylece ziyaretçi için daha eğitici bir sergileme yapılmış olacaktır.

Resim 4.4.1.10.4 Sağ taraf vitrin sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.1.10.5 Orta vitrin sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.1.10.6 Sağ vitrin sergilemesinin genel görünümü

Sol vitrin sergilemesinde ise şuan Türk Hava Kuvvetlerinde görevli askerlerin giydiği kıyafetler tanıtılacaktır.

Bilgi Panosu: Üç bölüme ayrılan vitrinlerin içinde arka fonun üst kısmına 4.4.1.8. bölümün açıklandığı gibi vitrinde sergileme yapılan tematik konunun adı ve bilgi panosu konulacaktır. Orta vitrinde pilotların kıyafetleri ile ilgili açıklamalar için de bilgi panosu yapılacaktır.

Etiket: Sergilemede bulunan objelerin bir kısmının etiketi yoktur. Varolan etiketlerde de eksik bilgilendirme vardır. Mevcut sergilemede bulunan etiketlerle ilgili iki örnek aşağıda verilmiştir.

Hava Piyade Er Eğitim Elbisesi

Org. Tahsin Şahinkaya (15 inci Hv.K.K.)'ya ait Salon Kıyafeti

Birinci etikette kıyafetin kullanıldığı tarih yazılmamıştır. Sağ tarafta eski kıyafetlerin içinde sergilenmesinden ziyaretçide eskiden giyilmiş olacağı kanısı oluşabilir. Ancak şu an giyilen er eğitim elbisesi sergilenmektedir. İkinci etikette ise amaç diğer etiketlere göre farklılaşmış gibidir. Burada amaç bu kıyafetin Org. Tahsin Şahinkaya'ya ait olduğunu göstermektir. Ancak Anılar Salonunda bu tip sergileme zaten yapılmaktadır. Bu salonda amaç Türk Hava

Kuvvetleri'nde hangi tarihlerde hangi kıyafetlerin giyildiğini göstermektir. Ancak sadece iki etiket üzerinde tarih vardır.

Yeni sergileme düzeninde Kıyafetler Salonu için belli bir etiket biçimi oluşturulacaktır. Yeni etiket sisteminde öncelikle kıyafetin adı, kullanıldığı dönem, kime ait olduğunun bilgileri verilecektir.

BAYAN SUBAY TÖREN ÜNİFORMASI

**Alb. Asimet KARAHASAN'a ait olan bu üniforma
Türk Hava Kuvvetlerinde 19..-19.. yılları arasında kullanılmıştır.**

4.4.2 AÇIK SERGİLEME ALANLARI

4.4.2.1 MEVCUT SERGİLEMENİN DURUMU

12.000 m² alan iki bölüm halinde tabanına beton atılıp, çevre düzenlemesi yapılarak açık sergileme alanına dönüştürülmüştür. Ancak düzenlenen bu alan yeterli gelmeyince yeşil alan üzerinde de sergileme yapılmıştır (Bkz. Plan 4.2.2.1).

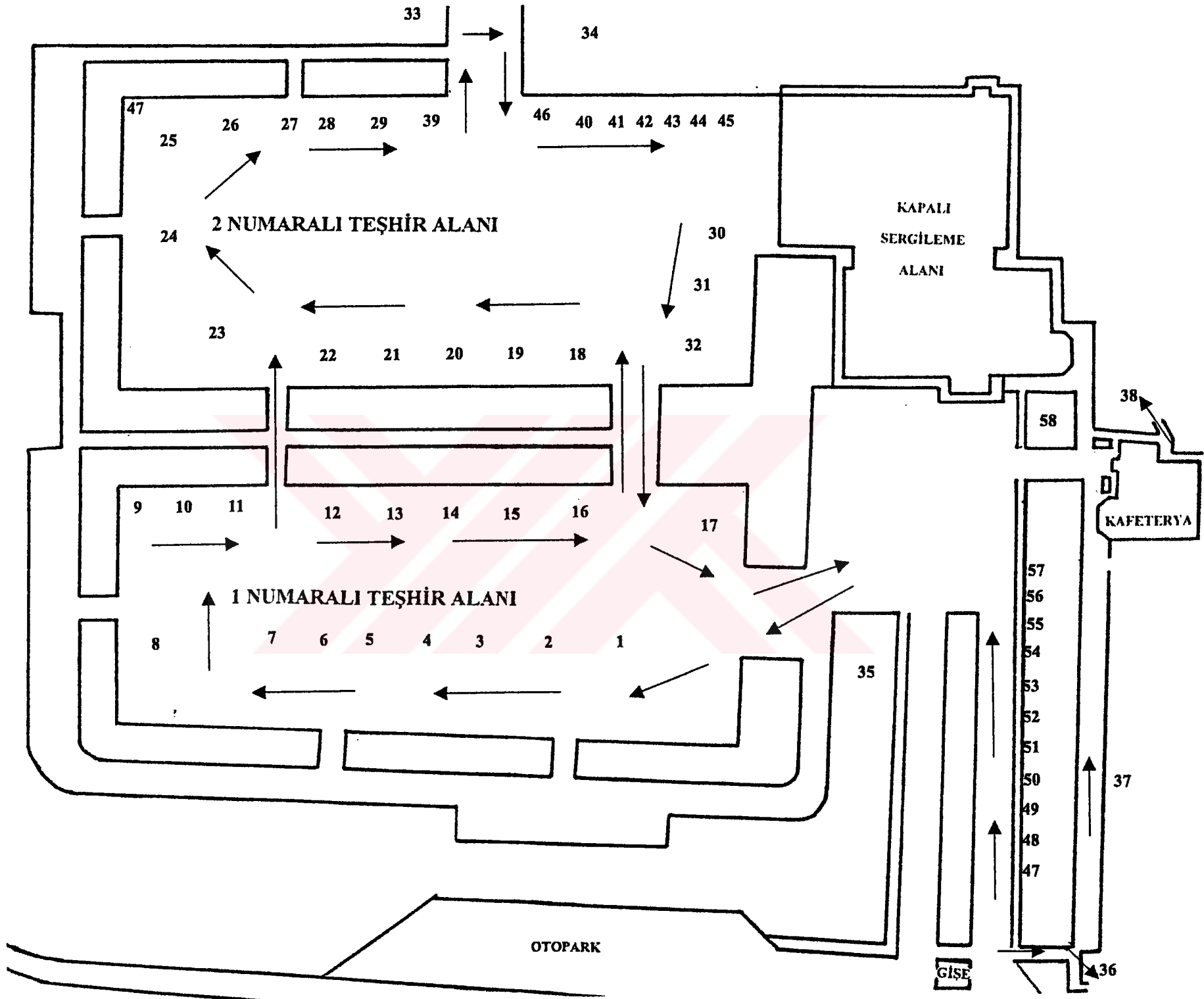
4.4.2.1.1 I NUMARALI TEŞHİR ALANI

Açık sergileme alanının ilk bölümünü oluşturmaktadır. Dikdörtgen olan mekana uçaklar iki sıra halinde yerleştirilerek sergilenmiştir. Tamamen jet uçakları sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.2.1).

Plan 4.4.2.1’de açık teşhir alanı planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.2.2’de ise plan üzerinde I numaralı teşhir alanında sergilenen objeler liste halinde verilmiştir.

Resim 4.4.2.1 I numaralı teşhir alanının genel görünümü

Plan 4.4.2.1 Açık Sergileme Alanı 1/1000 ölçekli planı (Çizim: Zeynep Gülten)

Ölçek: 1/1000

	Sergide Bulunan Uçaklar	Kullanım Amacı	Yapım Yeri	Yapım Yılı
1	Republic F-84 G “Thunderjet”	Av / Av – Bombardıman	A.B.D.	1950
2	Lockheed T 33 A “T-Bird”	Eğitim	A.B.D.	1948
3	Nort American F-86 E “Sabre”	Av/Av – Bombardıman	A.B.D.	1950
4	Republic F-84F “Thunderstreak”	Av / Av - Bombardıman	A.B.D.	1950
5	Republic RF-84F “Thunderflash”	Keşif	A.B.D.	1951
6	Nort American F-100 C “Super Sabre”	Av / Bombardıman	A.B.D.	1954
7	Convair F-102 “Delta Dagger”	Önleme	A.B.D.	1954?
8	Lockheed F-104 G “Star Fighter”	Av Önleme / Bombardıman	A.B.D.	1962
9	Northrop F-5	Av / Bombardıman	A.B.D.	1966
10	RF-5A Reconnaissance Tactical Fighter	Foto Keşif, Av/Bombardıman, Önleme	A.B.D.	1969
11	NF-5A Tactical Fighter	Av/Bombardıman, Önleme	A.B.D.	1971
12	Republic F-84 G “Thunderjet”	Av / Av - Bombardıman	A.B.D.	1950
13	Republic RF-84 G “Thunderfalsh”	Keşif	A.B.D.	1951
14	Nort American F-86 E “Sabre”	Av/Av – Bombardıman (Akrotim)	A.B.D.	1950
15	Lockheed TF-104 “Star Fighter”	Av / Bombardıman, Önleme, Eğitim	A.B.D.	1963
16	Nort American F-100 F “Super Sabre”	Av / Bombardıman	A.B.D.	1956
17	F-4E Phantom	Av Önleme / Bombardıman	A.B.D.	1958

Tablo 4.4.2.1 I numaralı açık teşhir alanında sergilenen uçakların listesi

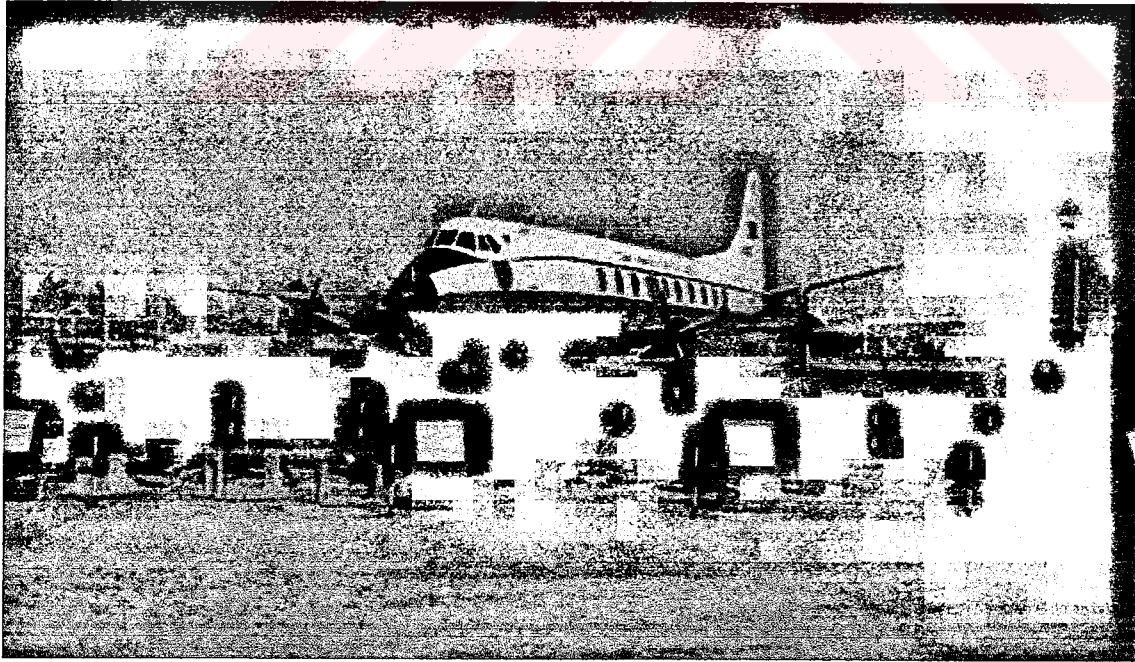
4.4.2.1.2 II NUMARALI TEŞHİR ALANI

Açık sergileme alanının ikinci bölümünü oluşturmaktadır. Dikdörtgen olan alanın etrafına uçaklar dizilerek sergileme yapılmıştır (Bkz. Resim 4.4.2.2). Ayrıca alanın bir tarafında da uçaksavar silahları sergilenmektedir (Bkz. Resim 4.4.2.3).

Plan 4.4.2.1’de açık teşhir alanı planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.2.2’de ise plan üzerinde II numaralı teşhir alanında sergilenen objeler liste halinde verilmiştir.

Resim 4.4.2.2 II numaralı teşhir alanı sergilemesinin genel görünümü

Resim 4.4.2.3 Uçaksavar Silahları sergilemesinin genel görünümü

	Sergide Bulunan Uçaklar	Kullanım Amacı	Yapım Yeri	Yapım Yılı
18	Douglas C-47 A Dakota "Skytrain"	Ulaştırma	A.B.D.	1941
19	North American F-100 D "Super Sabre"	Av / Bombardıman	A.B.D.	1954
20	Beechcraft AT – 11	Eğitim - İrtibat	A.B.D.	1941
21	Douglas C-54 "Skymaster"	Ulaştırma	A.B.D.	1942
22	Bellanca T – 7 GCBC	Eğitim, Muhabere, VIP	A.B.D.	1964
23	Sikorsky H-19 "Chickasaw"	Ulaştırma / Arama - Kurtarma	A.B.D.	1949
24	Wilga PZL. 104-35	Planör – Pano Çekimi, Eğitim	POLONYA	1967
25	T-37 C Cessna	Eğitim	A.B.D.	1960
26	NF-5 A Tactical Fighter Turkish Stars (Türk Yıldızları)	Muharip, Eğitim, Akrotim	KANADA	1969
27	Siat 223 "Flamingo"	Eğitim, İrtibat, Akrobasi	ALMANYA	1969
28	Dornier Do 28 D-2 "Skyservant"	Ulaştırma	ALMANYA	1972
29	Cessna – 185 D (U – 17)	Personel Taşıma, Keşif, VIP	A.B.D.	1960
30	North American T-6 G "Harvard"	Eğitim	A.B.D.	1948
31	Republic P-47D "Thunderbolt"	Av/Av - Bombardıman	A.B.D.	1942
32	Canadian Car T-34 A "Mentor"	Eğitim	KANADA	1954
	Sergide Bulunan Uçaksavar Silahları	Kullanım Amacı	Yapım Yeri	Yapım Yılı
39	Nike Hercules Füzesi			
40	Nike Ajax Füzesi	Yerden havaya	A.B.D.	1959
41	M-55	Uçaksavar Silahı	A.B.D.	1943
42	Uçaksavar Silahı			
43	M 51 Taret	Uçaksavar Silahı	A.B.D.	1943
44	40 mm. Klasik Top	Uçaksavar Silahı	A.B.D.	1942
45	L70 Top	Uçaksavar Silahı	Almanya	1959
	Sergide Bulunan Diğer Objeler			
46	Pilot Basınç Odası			
47	Radar			

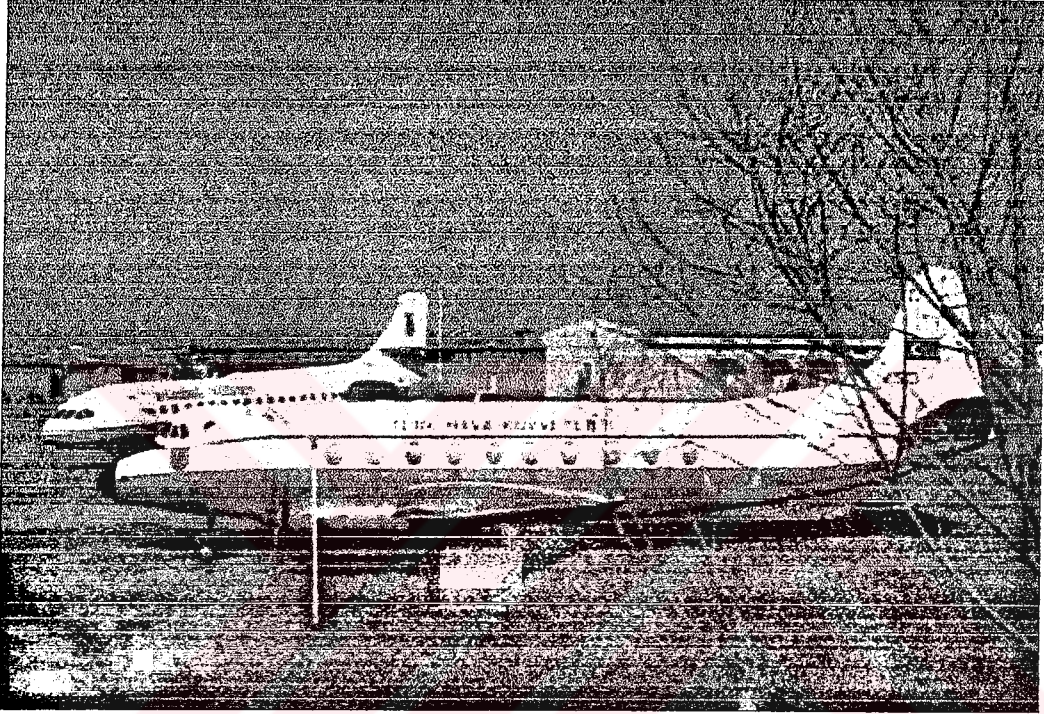
Tablo 4.4.2.2 II numaralı açık teşhir alanında sergilenen objelerin listesi

4.4.2.1.3 BAHÇEDE YEŞİL ALANA YERLEŞTİRİLEN OBJELER

Açık sergileme alanının yeterli gelmemesi nedeniyle bazı uçaklar yeşil alan üzerine yerleştirilerek sergilenmiştir (Bkz. Resim 4.4.2.4). Müzenin ana giriş kapısında uzanan yol üzerine de havacılığa emeği geçen on kişinin büstleri ve kısa özgeçmişleri yerleştirilmiştir

(Bkz. Resim 4.4.2.5). Birinci Dünya Savaşı Hava Şehitleri için dikilen anıtta müze binası ile kafeterya binası arasında bulunan yeşil alana yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.4.2.6).

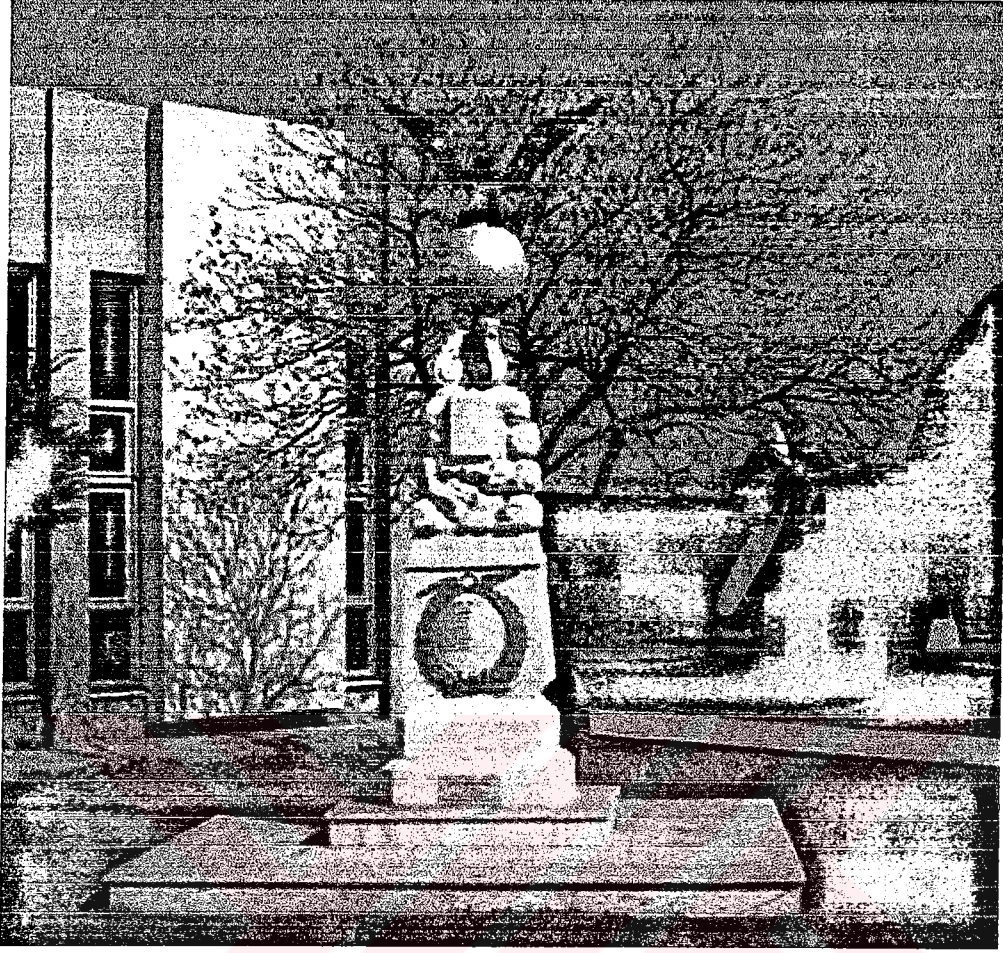
Plan 4.4.2.1’de açık teşhir alanı planında sergileme düzeni numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.2.3’de ise plan üzerinde bahçede yeşil alanda sergilenen numaralardaki objeler liste halinde verilmiştir.

Resim 4.4.2.4 Teşhir alanlarının hemen arkasındaki yeşil alana yerleştirilmiş uçaklar

Resim 4.4.2.5 Müze girişinin sağ tarafında yer alan büstler sergilemesinin genel görünümü

**Resim 4.4.2.6 1. Dünya Savaşı (1914-1918) hava şehitleri için
Safraköy’de dikilen anıt**

	Sergide Bulunan Uçaklar	Kullanım Amacı	Yapım Yeri	Yapım Yılı
33	Lockheed F-104 G “Star Fighter”	Av / Av Bombardıman, Önleme, Eğitim	ABD	1963
34	Sud – Sogerma SE-210-10R Carevelle	Yolcu ve Yük Nakli	FRANSA	1970
35	Vickers 794 “Viscount”	Ulaştırma	İNGİLTERE	1952
36	Dornier Do 28 B-2	Ulaştırma (içi açık)	ALMANYA	1966?
37	R 22 Beta (Robertson)	Eğitim - Gözetleme	ABD	1992
38	Douglas C-47A Dakota “Skytrain”	Ulaştırma	A.B.D.	1941
	Sergide Bulunan Büstler			
48	Mahmut Şevket Paşa’nın büstü ve kısa özgeçmişi			
49	Süreyya İlmen’in büstü ve kısa özgeçmişi			
50	M.Fesa Evrensev’in büstü ve kısa özgeçmişi			
51	Yusuf Kenan’ın büstü ve kısa özgeçmişi			
52	Fazıl Bey’in büstü ve kısa özgeçmişi			

53	Muzaffer Ergüder'in büstü ve kısa özgeçmişi
54	Sabiha Gökçen'in büstü ve kısa özgeçmişi
55	Zeki Doğan'ın büstü ve kısa özgeçmişi
56	Enver Akoğlu'nun büstü ve kısa özgeçmişi
57	Ali Tekin'in büstü ve kısa özgeçmişi
	Sergide Bulunan Diğer Objeler
58	I. Dünya Savaşı (1914-1918) hava şehitleri için Safraköy'de dikilen anıt

Tablo 4.4.2.3 Bahçede yeşil alan üzerinde sergilenen objelerin listesi

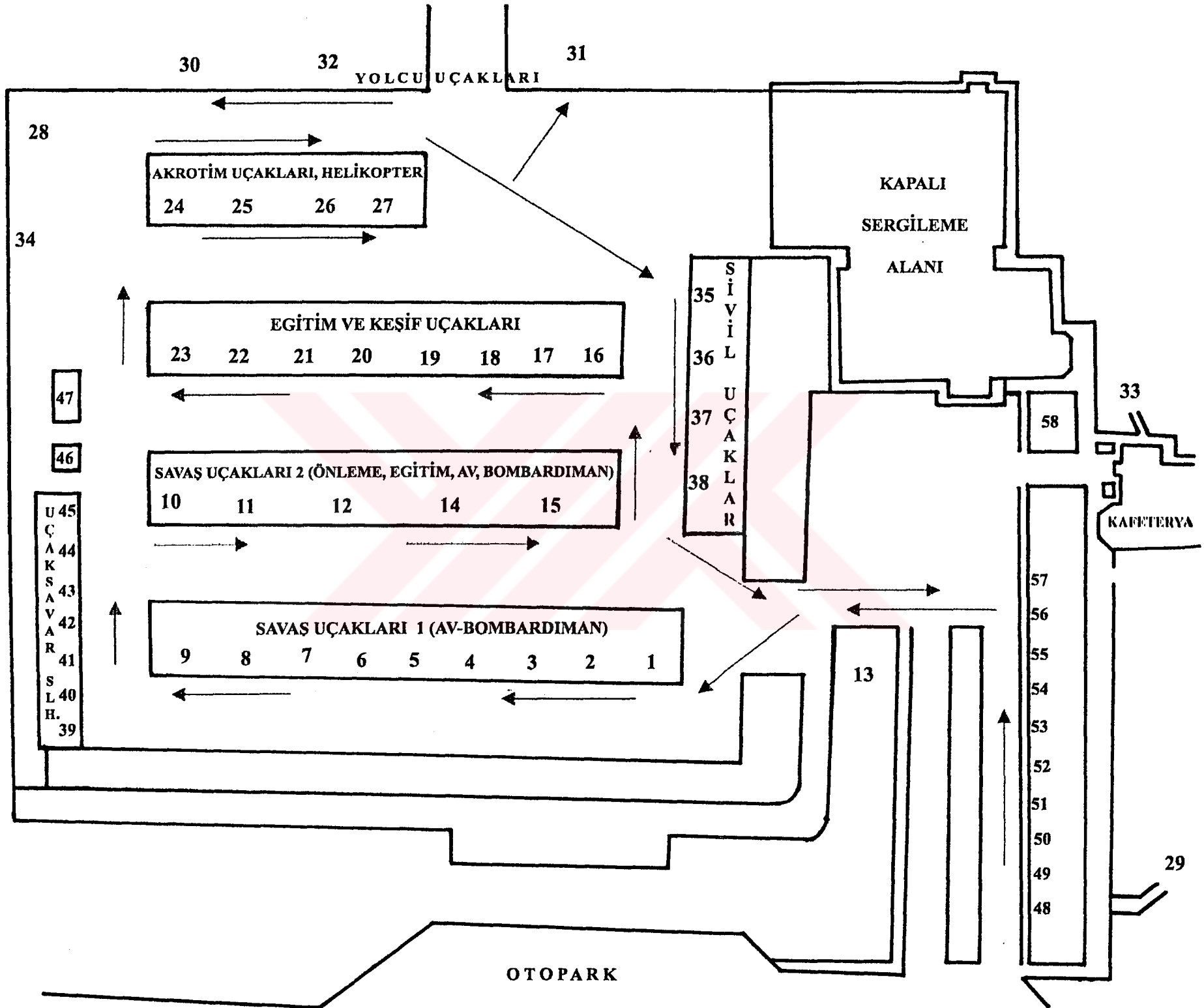
4.4.2.2 SERGİLEME SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Yönlendirme: Açık alan sergilemesinde kapalı alanda olduğu gibi ne bir sergi adı ne de bir bilgi panosu vardır. Yeni sergileme düzeninde açık sergileme alanının girişinde sol tarafa açık alanın planını gösteren bir tablo yerleştirilecektir. Tablo üzerinde sergilenen objelerin numaraları da olacaktır. Planın yanına numaraların temsil ettiği objenin adı yazılacaktır. Yeni sergi düzenlemesinde uygulanacak tablo ile ilgili örnek bir çalışma EK 4.4.2.1'de verilmiştir. Girişin sağ tarafına ise bir direk dikilecek ve üzerine uçak gruplarının yönünü gösteren tabelalar yerleştirilecektir. Yeni sergi düzenlemesinde yer alacak tabela ile ilgili örnek bir çalışma EK 4.4.2.2'de verilmiştir.

Mevcut sergilemede Plan 4.4.2.1'de görüldüğü gibi sergi gezilirken yollar değişebiliyor ve bu serginin bir kısmının görülmemesine sebep oluyor. Yeni sergileme düzeninde değişecek olan yerleştirme ile yönlendirme daha belirgin olacaktır.

Sergilemenin Amacı ve Tipi: Açık alanda yapılan sergilemede amaç uçak ve uçaksavar silahları koleksiyonunu sergilemektir. Sergilemenin birinci bölümünde jet uçakları, ikinci bölümünde pervaneli uçak sergilemesi yapılmaktadır. Ancak sergilemeye eklenen yeni uçaklarla pervaneli uçakların içine jet uçakları da konulmuştur. Bu durumda sergileme konusu yoktur. I numaralı sergileme alanının ilk sırasında objeler kronolojik yerleştirilmişlerdir. Ancak diğer bölümlerde belli bir sıralama ya da sergileme tipi gözetilmemiştir. Yeni sergileme düzeninde uçaklar kullanım amacına göre:

1. Savaş Uçakları 1 (Av-Bombardıman)
2. Savaş Uçakları 2 (Önleme, Eğitim, Av, Bombardıman)
3. Eğitim ve Keşif Uçakları
4. Akrotim Uçakları
5. Yolcu Uçakları

Plan 4.4.2.2 Açık Sergileme Alanının Yeni Sergileme Önerisi Planı (Çizim: Zeynep GÜLTEN)

Ölçek: 1/1000

6. Sivil Uçaklar, olarak yerleştirilecektir.

Açık sergileme alanına yerleştirilecek diğer gruplar; helikopter ve uçak savar silahları olacaktır.

Mevcut sergileme düzeninde aralara konulan Hava Kuvvetlerinin kullanmadığı ancak Türkiye’de kullanılmış uçaklar vardır. Uçakların büyük çoğunluğu Hava Kuvvetlerinde kullanıldığı ve müze Hava Kuvvetlerine bağlı askeri bir müze olduğu için bu uçaklarında ziyaretçiler tarafından Hava Kuvvetlerinde kullanılmış olduğuna dair bir izlenim oluşmaktadır. Bu yanlış kanının ortadan kalkması için yeni sergileme düzeninde sivil uçaklar ayrı bir grup yapılmıştır.

Yapılacak olan yeni tematik düzenlemede gruplar kendi arasında kronolojik olarak sıralanacaktır. Bu düzenleme ile ziyaretçi için objeler hakkında daha eğitici bir sergileme yapılmış olacaktır.

Yerleşim: Mevcut sergileme Plan 4.4.2.1’de verilmiştir. Yeni sergileme düzeni Plan 4.4.2.2’de verilmiştir. Yapılan yeni sergileme yerleşimi ile yeni gelen uçaklar olduğunda gruplama ve sıralamanın karışması sorunu da ortadan kalkmış olacaktır.

Yeni sergileme düzeninde Plan 4.4.2.2 üzerinde sergilenecek objeler numaralandırılmıştır. Tablo 4.4.2.4’de numaralanmış objelerin listesi verilmiştir.

Savaş Uçakları 1 (Av-Bombardıman)				
1	Republic P-47D “Thunderbolt”	Av/Av - Bombardıman	A.B.D.	1942
2	Republic F-84 G “Thunderjet”	Av / Av – Bombardıman	A.B.D.	1950
3	Nort American F-86 E “Sabre”	Av/Av – Bombardıman	A.B.D.	1950
4	Republic F-84 G “Thunderjet”	Av / Av - Bombardıman	A.B.D.	1950
5	Republic F-84F “Thunderstreak”	Av / Av - Bombardıman	A.B.D.	1950
6	Nort American F-100 C “Super Sabre”	Av / Bombardıman	A.B.D.	1954
7	North American F-100 D “Super Sabre”	Av / Bombardıman	A.B.D.	1954
8	Nort American F-100 F “Super Sabre”	Av / Bombardıman	A.B.D.	1956
9	Northrop F-5	Av / Bombardıman	A.B.D.	1966
Savaş Uçakları 2 (Önleme, Eğitim, Av Bombardıman)				
10	Convair F-102 “Delta Dagger”	Önleme	A.B.D.	1954?
11	F-4E Phantom	Av Önleme / Bombardıman	A.B.D.	1958
12	Lockheed F-104 G “Star Fighter”	Av Önleme / Bombardıman	A.B.D.	1962
13	Lockheed F-104 G “Star Fighter”	Av / Av Bombardıman, Önleme,	A.B.D.	1963

		Eğitim (önde)		
14	Lockheed TF-104 "Star Fighter"	Av / Bombardıman, Önleme, Eğitim	A.B.D.	1963
15	NF-5A Tactical Fighter	Av/Bombardıman, Önleme	A.B.D.	1971
Eğitim Uçakları				
16	Lockheed T 33 A "T-Bird"	Eğitim	A.B.D.	1948
17	North American T-6 G "Harvard"	Eğitim	A.B.D.	1948
18	Canadian Car T-34 A "Mentor"	Eğitim	KANADA	1954
19	Beechcraft AT – 11	Eğitim	A.B.D.	1941
20	T-37 C Cessna	Eğitim	A.B.D.	1960
Keşif Uçakları				
21	Republic RF-84F "Thunderflash"	Keşif	A.B.D.	1951
22	Republic RF-84 G "Thunderfalsh"	Keşif	A.B.D.	1951
23	RF-5A Reconnaissance Tactical Fighter	Foto Keşif, Av/Bombardıman, Önleme	A.B.D.	1969
Akrotim Uçakları				
24	Nort American F-86 E "Sabre"	Av/Av – Bombardıman (Akrotim)	A.B.D.	1950
25	NF-5 A Tactical Fighter Turkish Stars (Türk Yıldızları)	Muharip, Eğitim, Akrotim	KANADA	1969
Helikopter				
26	Sikorsky H-19 "Chickasaw" Helikopter	Ulaştırma / Arama - Kurtarma	A.B.D.	1949
27	R 22 Beta (Robertson) Helikopter	Eğitim - Gözetleme	ABD	1992
Yolcu Uçakları				
28	Douglas C-47 A Dakota "Skytrain"	Ulaştırma	A.B.D.	1941
29	Douglas C-47A Dakota "Skytrain"	Ulaştırma (vip yapılmış)	A.B.D.	1941
30	Douglas C-54 "Skymaster"	Ulaştırma	A.B.D.	1942
31	Vickers 794 "Viscount"	Ulaştırma	İNGİLTERE	1952
32	Sud – Sogerma SE-210-10R Carevelle	Yolcu ve Yük Nakli	FRANSA	1970
33	Dornier Do 28 B-2	Ulaştırma (içi açık)	ALMANYA	1966?
34	Dornier Do 28 D-2 "Skyservant"	Ulaştırma	ALMANYA	1972
Sivil Uçaklar				
35	Cessna – 185 D (U – 17)	Personel Taşıma, Keşif, VIP	A.B.D.	1960
36	Bellance T – 7 GCBC	Eğitim, Muhabere, VIP	A.B.D.	1964
37	Wilga PZL. 104-35	Planör – Pano Çekimi, Eğitim	POLONYA	1967
38	Siat 223 "Flamingo"	Eğitim, İrtibat, Akrobasi	ALMANYA	1969
Uçaksavar Silahları				
39	Nike Hercules Füzesi			
40	Nike Ajax Füzesi	Yerden havaya	A.B.D.	1959

41	M-55	Uçaksavar Silahı	A.B.D.	1943
42	Uçaksavar Silahı			
43	M 51 Taret	Uçaksavar Silahı	A.B.D.	1943
44	40 mm. Klasik Top	Uçaksavar Silahı	A.B.D	1942
45	L70 Top	Uçaksavar Silahı	Almanya	1959
Sergide Bulunan Diğer Objeler				
46	Pilot Basınç Odası			
47	Radar ve radar skobu			
Yeşil Alana Yerleştirilerek Sergilenen Büstler ve Anıt				
48	Mahmut Şevket Paşa'nın büstü ve kısa özgeçmişi			
49	Süreyya İlmen'in büstü ve kısa özgeçmişi			
50	M.Fesa Evrensev'in büstü ve kısa özgeçmişi			
51	Yusuf Kenan'ın büstü ve kısa özgeçmişi			
52	Fazıl Bey'in büstü ve kısa özgeçmişi			
53	Muzaffer Ergüder'in büstü ve kısa özgeçmişi			
54	Sabiha Gökçen'in büstü ve kısa özgeçmişi			
55	Zeki Doğan'ın büstü ve kısa özgeçmişi			
56	Enver Akoğlu'nun büstü ve kısa özgeçmişi			
57	Ali Tekin'in büstü ve kısa özgeçmişi			
58	I. Dünya Savaşı (1914-1918) hava şehitleri için Safraköy'de dikilen anıt			

Tablo 4.4.2.4 Açık alan yeni sergileme düzeninde yerleştirilen objelerin listesi

Bilgi Panosu: Mevcut sergileme düzeninde bilgi panosu yoktur. Yeni sergileme düzeninde her tematik grupta için bir bilgi panosu yapılacaktır. Buna göre: savaş uçakları 1, savaş uçakları 2, eğitim uçakları, keşif uçakları, akrotim uçakları, helikopter, yolcu uçakları, sivil uçaklar, radar, uçaksavar silahları, olmak üzere on tane bilgi panosu yeni sergileme düzeninde yerleştirilecektir.

Etiket: Uçakların etiketleri 4.4.1.6 bölümün hangar sergilemesinde bulunan uçakların etiketleriyle aynıdır (Bkz. Resim 4.4.1.6.13). Yeni sergileme düzeninde bu etiketler 4.4.1.6. bölümde açıklandığı yeniden gibi yapılacaktır.

Konfor Değerleri: Mevcut sergilemede uçakların üzerinin kapatılması söz konusu olmamıştır. Bu durumda kışın açık alan hava koşulları nedeniyle ziyaretçi tarafından gezilememektedir. Değişen hava koşulları objeleri de fazlasıyla yıpratmaktadır. Periyodik olarak objeler üzerinde yapılan kazıma ve yeniden boyama işlemleri objelerin korunmasına yeterli gelmemektedir. Yeni sergileme düzeninde, sergilemede hiçbir değişiklik yapılmadan yerden yükseltilecek demir konstrüksiyon ile uçakların yanı ve üzeri polikarbon ile örtülecektir. Sadece son sırada olan Akrotim uçakları ve helikopterlerin sergilendiği bölümün

arkası da kapatılacaktır. Yola bakan sıranın önü açık kalacaktır. Çünkü müzeye en çok ziyaretçi çeken müzenin önündeki yoldan görülebilen açık alandaki uçaklardır. Bu örtü sistemi ile yeşil alan üzerinde sergilenen uçakların dışında bütün uçak ve uçaksavar silahları koruma altına alınmış olacaktır. Aynı zamanda ziyaretçinin kışın da açık sergi alanını gezmesi sağlanacak ve uçaklar koruma altına alınmış olacaktır.

Mevcut sergilemede iki teşhir alanı arasındaki yere banklar yerleştirilmiştir. Ancak bu yerleşim ile uçakların oturularak da iyi görülebilmesi pek mümkün olmamaktadır. Yeni sergileme düzeninde her obje sırasının arkasına yerleştirilecek banklarla, bir arka sırada bulunan obje grubunun ön yüzünden oturularak görülmesi sağlanacaktır.

Sosyal Etkinlikler: Yeni sergileme de Vickers 794 “Viscount” uçağının içi cep sineması olarak düzenlenecektir. Bu çalışma mevcut sergilemede de planlanmış ancak çalışmalar henüz tamamlanmamıştır. Burada vizyondaki filmler gösterilecektir.

Sud – Sogerma SE-210-10R Carevelle uçağının içi çok amaçlı salon olarak düzenlenecektir. Bu salonu kullanmak isteyenler kiralayacak boş olduğu zamanlarda da müzenin misyonuna uygun geçici sergilemeler müze tarafından yapılacaktır. Müzenin eksiklerinden biri olan geçici sergileme salonu da böylece yapılmış olacaktır. Geçici sergilemeler ziyaretçinin tekrar tekrar müzeye gelmesini sağlayacaktır.

Douglas C-54 “Skymaster” uçağının içi ise restoran olarak düzenlenecektir. Açık alanın kapatılması, sinema ve çok amaçlı salonun müzeye eklenmesi ile ziyaretçi daha fazla zaman harcayacak, böyle olunca da ziyaretçiye kafeterya hizmetlerinden daha fazlasını yani restoran hizmeti verilmesinin gereği ortaya çıkacaktır.

Bu üç uçağın sinema, çok amaçlı salon ve restoran olarak düzenlenmesi müzeye daha fazla ziyaretçinin gelmesini sağlayacak ve ziyaretçi müzede daha fazla zaman geçirecektir. Böylece çağdaş müzecilik anlayışlarının biri daha müzeye uygulanmış olacaktır. Bu sosyal etkinlikler ile müze gelirleri de artacaktır.

5. SONUÇ

Tezin ana konusu Yeşilköy-Havacılık Müzesi anlatılmadan önce dünyada ve Türkiye’de havacılık ve hava müzeleri açıklanmıştır. Yeşilköy-Havacılık Müzesi’nin yapısı ve koleksiyonundan, koleksiyonunun sergilemesinden üçüncü ve dördüncü bölümlerde bahsedilmiştir.

Türkiye müzelerinde göz ardı edilen ve dünya müzelerinde ise fazlasıyla önem verilen, müzede ziyaretçi faktörüdür. Tezin bir sonucu olarak önerilen, çağdaş müzecilik anlayışının da temelini oluşturan, ziyaretçinin merkez alındığı, dışa dönük bir müze anlayışının gelişmesi gerektirir.

Ziyaretçinin, birebir müzeyle karşılaştığı yer sergilerdir. Müzenin, müze olmasının ana sebebi de koleksiyonunu, sergiler aracılığıyla ziyaretçiye göstermesinden kaynaklanmaktadır. Ancak 21. yüzyıla girdiğimiz şu yıllarda Türkiye müzelerinde iletişim önemsenmemektedir. Bu göz ardı edişin en büyük kanıtı da ziyaretçi ve ziyaretçinin beklentileri ile ilgili hiçbir istatistik araştırmanın, kurumlar tarafından yapılmamış olmasıdır.

Türkiye müzelerinde yaşanan içe kapalı tutumun tek sorumlusu müzeler değildir. Devlet politikalarında da kültür en son sırada gelmektedir. Kültürün son sırada olması, toplumun sosyal ihtiyaçlarının, geçmişinin ve dolayısıyla geleceğinin önemsenmemesi anlamına gelir.

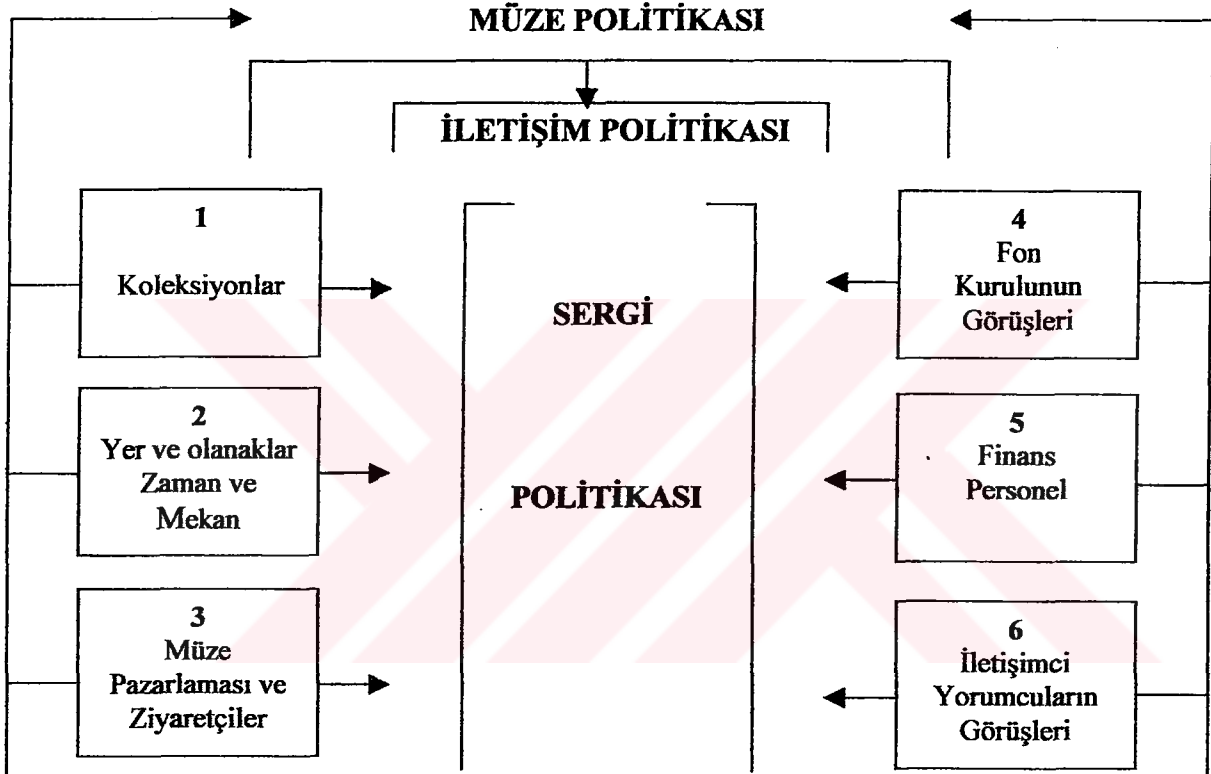
Tabii ki müzecilerin en büyük sorunu “bizi kimse önemsemiyor” psikolojisi içinde içe dönük bir yapı sergilemeleridir. Hak ettikleri maddi ve manevi değeri almamaları sonucunda da bugün pek çok müzede çeşitli sorunlar yaşanmaktadır.

Varolan durum budur; ancak yapılması gereken çok şey vardır. Dünyada değişen müzecilik anlayışını, en azından takip etmemiz gerektiği bir gerçektir. Ziyaretçiye dönük bir müze politikası için, ne devletin müzecileri görmesini beklemeye ne de fazla paraya ihtiyacımız vardır. Artık müzecilerin kapalı kapılar ardından müze içine çıkmasının, ziyaretçi ile diyalog kurmasının ve ziyaretçi isteklerini önemsemesinin zamanı gelmiş hatta geçiyordur.

Tezde yapılan da esasıyla budur. Tez yazarının Yeşilköy-Havacılık Müzesi’nde Müze Rehberi olmasından dolayı ziyaretçi ile iç içedir. Bu diyaloglar sonucunda tezde ziyaretçi gözüyle müze değerlendirilmiş ve daha verimli bir sergileme önerisi verilmiştir. Müzecilerin sorunu

ziyaretçi ile iletişim kurdukları sergilemelerde müzeciliği bilmelerine rağmen ziyaretçinin ihtiyaçlarını bilmemeleridir.

Türkiye müzelerinde uygulanan pek çok prosedüre uyulmaya çalışılırken, müze politikası göz ardı edilmektedir. Oysaki olması gereken tamamen ziyaretçisi ile varolan müzenin, gerçek müze işlevi kazanmasında temel şart iletişim politikasıdır. Yurt dışındaki müzelerde artık müze politikası tamamen müze iletişim politikasına bağlı olarak yürütülmektedir.

Tablo 5.1 Etkili Müze Sergileme Politikası Faktörleri (Belcher, 1991)

Tablo 5.1’de görüldüğü gibi artık iletişim merkezli olan müze politikasının her biriminin sonucunda müze sergi politikası ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki Türkiye müzelerinde dolayısıyla Yeşilköy-Havacılık Müzesi’nde yapılması gereken; müzelerin kendi içinde, her bölüm çalışanları birleşerek, müzenin misyonu ve vizyonu doğrultusunda ziyaretçiyi merkez alan bir iletişim politikası temeline dayanan, müze politikası oluşturulması gerektiğidir. Böylece ziyaretçinin zevkle gezeceği, evine bir şeyler öğrenerek döneceği ve tekrar tekrar gelmek isteyeceği müze koleksiyonu sergilemeleri ortaya çıkar.

KAYNAKLAR

- ALPÖZEN, T.Oğuz.** (1999), “Çağdaş Müzecilik”, 4. Müzecilik Semineri Bildiriler, 16-18 Eylül 1998, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Yay., İstanbul, 37.
- ANLAĞAN, Çetin.** (1994), “Çağdaş Müzecilik, Türk Müzeciliği ve Özel Müze”, 1.Müzecilik Sempozyumu Bildiriler, 14-15 Ekim 1993, Deniz Müzesi-İstanbul, Dz.K.K. Basımevi, İstanbul, 31-35.
- ATAGÖK, Tomur.** (1994), “Kültür ve Toplum”, 1. Müzecilik Sempozyumu Bildiriler, 14-15 Ekim 1993, Deniz Müzesi-İstanbul, Dz.K.K. Basımevi, İstanbul, 73-77.
- ATAGÖK, Tomur.** (1999), “Çağdaş Müzeciliğin Anlamı; Müze ve İlişkileri”, Yeniden Müzeciliği Düşünmek, Y.T.Ü. S.B.E. Yay., İstanbul, 131-142.
- ATAGÖK, Tomur.** (1999), “Müze Toplum İlişkisinde Eğitim”, Yeniden Müzeciliği Düşünmek, Y.T.Ü. S.B.E. Yay., İstanbul, 131-142.
- Y.ATASOY, Nazan.** (1999), “Müze Eğitiminde Yazılı Gereçlerin Rolü”, 4. Müzecilik Semineri Bildiriler, 16-18 Eylül 1998, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Yay., İstanbul, 51-51.
- Y.ATASOY, Nazan.** (1999), “Müze Eğitiminde Etkin Bir Uygulama Hands- On”, 5. Müzecilik Semineri Bildiriler, 20-22 Eylül 2000, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Yay., İstanbul, 35-38.
- Y.ATASOY, Nazan.** (1997), “Müzelerimizdeki Eğitime Yönelik Çalışmaların İrdelenmesi”, Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri, 24-26 Eylül 1996, İstanbul, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yay., Ankara, 104-109.
- Y.ATASOY, Nazan.** (1999), “Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi”, Yeniden Müzeciliği Düşünmek, Y.T.Ü. S.B.E. Yay., İstanbul, 147-153
- ATASOY, Sümer.** (1997), “Yeni Müzecilik Anlayışı: ‘Eğiten-Bilgi Veren Müze’”, Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri, 24-26 Eylül 1996, İstanbul, Genkur Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yay., Ankara, 97-99.

- ATASOY, Sümer.** (1995), "Müzelerimizde Sergileme Sorunları", II. Müzecilik Semineri Bildiriler, 19-23 Eylül 1994, Askeri Müze ve Kültür Sitesi-İstanbul, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Yay., İstanbul, 99-100.
- ATASOY, Sümer.** (1999), "Müzelerde Sergileme ", Yeniden Müzeciliği Düşünmek, Y.T.Ü. S.B.E. Yay., İstanbul, 175-179.
- BELCHER, Michael.** (1991), Exhibitions in Museums, Washington D.C.: Smithsonian Institution Press.
- CELEP, Faik.** (1994), "Deniz Müzesinin Tanıtılması", I. Müzecilik Sempozyumu Bildiriler, 14-15 Ekim 1993, Deniz Müzesi, İstanbul.
- ÇAKMAKOĞLU B., N.** (1999), "Mevzuat ve Sergilemede Ortaya Çıkan Problemler", 4. Müzecilik Semineri Bildiriler, 16-18 Eylül 1998, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Yay., İstanbul, 96-98.
- ÇORUHLU, Tülin.** (1997), "Müzecilikte Bilimsel Anlayışın Ön Plana Çıkarılması", Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri, 24-26 Eylül 1996, İstanbul, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yay., Ankara, 59-63.
- ÇÖTELİOĞLU, Aysel.** (1994), "Askeri Müze Koleksiyonlarının Oluşumu", II. Müzecilik Sempozyumu Bildiriler, 19-23 Eylül 1994, Askeri Müze ve Kültür Sitesi, İstanbul.
- DEAN, David.** (1996), Museum Exhibition (Theory and Practice). London and New York : Routledge.
- ERBAY, Fethiye.** (1997), "Müzelerin Teknolojiye Bağımlı Gelişimleri", Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri, 24-26 Eylül 1996, İstanbul, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yay., Ankara, 72-76.
- ERBAY, Fethiye.** (1994), "Müzelerde Planlamanın Önemi", 1. Müzecilik Sempozyumu Bildiriler, 14-15 Ekim 1993, Deniz Müzesi-İstanbul, Dz.K.K. Basımevi, İstanbul, 37-46.

- ERBAY, Mutlu.** (1999), “Yurtdışı Müzelerinde Gösterim Teknolojisindeki Değişimler”, 4. Müzecilik Semineri Bildiriler, 16-18 Eylül 1998, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Yay., İstanbul, 18-20.
- ERALP, Nejat.** (.....), “Toplumsal Etkinlik Açısından Askeri Müzeler”, Askeri Tarih Semineri Bildiri Metni, Askeri Müze, İstanbul.
- ERKUN, Zehra.** (1993), Müze Sergilemesinde Görsel Kimlik ve Mekan-Yapıt-Grafik İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayınlanmamış).
- ERKUN, Zehra.** (1999), “Müze Sergilemesinde Dil ve Etkileşim”, Yeniden Müzeciliği Düşünmek, Y.T.Ü. S.B.E. Yay., İstanbul, 181-188.
- GÜL, Nurettin.** (1998), Havacılık Müzesi , Hava Müze K.lığı Yay., İstanbul.
- GÜL, Nurettin.** (1993), Havacılık Müzesi Madalya, Nişan ve Bröve Kataloğu, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayınlanmamış).
- GÜL, Nurettin.** (2001) XIV. Türkiye Plastik Model Uçak Yarışması, Hava Müze K.lığı Yay., İstanbul.
- GÜLTEN, Zeynep.** (2002), İlk Uçak Sanayimiz TOMTAŞ’tan 2. HİBM K.lığı’na, Hava Müze K.lığı Yay., İstanbul.
- GÜLTEN, Zeynep.** (2001), Havacılık Müzesi Koleksiyon Oluşumu, Hava Müze K.lığı, İstanbul (yayınlanmamış).
- GÜLTEN, Zeynep.** (2000), “Göklerden Bir Türk Yıldızı Düştü”, Sergi Projesi, Hava Müze K.lığı, İstanbul (yayınlanmamış).
- KANSU, Yavuz.** (1971), Havacılık Tarihinde Türkler I-II, Hava Kuvvetleri K.lığı Yay. Ankara.
- HOOPER, Eilean.** (1999), Müze ve Galeri Eğitimi, Çeviri: Meltem Örgen Evren-Emine Gül Kapçı, Ankara Üniv. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara.
- HÜRKUŞ, Vecihi.** (2000), Bir Tayyarecinin Anıları, Yapı Kredi Yay., İstanbul.
- OGDEN, Bob.** (1985), European Aviation Museums and Collections, Key Publishing Ltd., London.
- OGDEN, Bob.** (.....), Aircraft Museums and Collections of the World, 2: Great Britain and Ireland, Bob Ogden Publications, England.

- OGDEN, Bob.** (.....), Aircraft Museums and Collections of the World, 9: Eastern and South Eastern Europe and the C.I.S., Bob Ogden Publications, England.
- RILEY, Gordon.** (.....), The British Aircraft Museums Directory, England.
- TEZGEL, Nuran.** (1994), "Müzecilikte Eğitim Faaliyetleri", 1. Müzecilik Sempozyumu Bildiriler, 14-15 Ekim 1993, Deniz Müzesi-İstanbul, Dz.K.K. Basımevi, İstanbul, 53-56.
- TOLUN, Veysel.** (1992), Havacılık Müzesi ve Koleksiyonlarının Çağdaş Müzecilik Kapsamında Değerlendirilmesi ile Uçak Koleksiyonunun Kataloglanması, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul (yayınlanmamış).
- (1983), Düünden Bugüne Türk Hava Yolları, Türk Hava Yolları Yay., İstanbul.
- (1986), "Havacılık Müzesi", Hava Kuvvetleri Dergisi, H.K.K.lığı Yay., 11: 148-159.
- (1998), Türk Hava Kuvvetleri, H.K.K.lığı Genel Sekreterliği Yay., İstanbul.
- (1995), Türk Hava Kuvvetlerinde Akrotim, H.K.K.lığı Gensek Tarihçe Şubesi Yay., Ankara.
- (1966), Türk Hava Kuvvetleri Birlik ve Müesseselerinin Tarihçesi, H.K.K.Merk. Daire Bşk. Harp Tarihi Şb. Yay., Hava Basımevi, Eskişehir.

KATALOG VE BROŞÜRLER

Air Adventure Museum

Air Force Museum

American Airpower Heritage Museum

Cavanaugh Flight Museum

Combat Air Museum

Deutsches Museum

Discover the American Airlines C.R. Smith Museum

Eaa Air Adventure Museum

Etimesgut-Hava Müzesi

Fleet Air Arm Museum

Imperial War Museum Duxford

Kalamazoo Aviation History Museum

Militaire Luchtvaart Museum

Museum of Aviation and Space

Musée de L'Air Catalogue des Appareils d'Aviation,

Musée de L'Air et de L'Espace Les Trésors du Musée (Association des Amis du Musée de l'Air)

National Air and Space Museum

Newark Air Museum

Rahmi M. Koç Müzesi

Pima Air & Space Museum

San Diego Aerospace Museum

Silent Wings Museum Foundation

The Air Force Museum Foundation, Incorporated

The British Aircraft Museums Directory

The Confederate Air Force

The Museum of Berkshire Aviation

The New Air and Space Museum's Milestones of Flight

The Royal Air Force Museum

The United States Air Force Museum

The United States Naval Aviation Museum

Türk Hava Kurumu Müzesi

UK Aviation Museums

USAF Museum

Visit Fighter Jet Museum
 Vintage Flying Museum
 Yeşilköy-Havacılık Müzesi

İNTERNET ADRESLERİ

Aviation Museum (Çek Cumhuriyeti)	http://www.militarymuseum.cz
Dutch National Aviation Museum – Aviodome (Hollanda)	http://www.aviodome.nc
Fleet Air Arm Museum (İngiltere)	http://www.fleetairarm.com
L'Almical Jean-Baptiste Salis (Fransa)	http://www.ajbs.com/Anglais/MuseeGB/museeMasterGB.htm
Musée de l'Air et de l'Espace (Fransa)	http://www.mae.org
Musée Royal de L'Armée (Belçika)	http://www.klm-mra.be
Museo Storica dell'Aeronautica Militare (İtalya)	http://www.aeronautica.difesa.it
Museu Do Ar (Portekiz)	http://www.enfa.pt/museu/pagla.ssi
Museum of Flight (İskoçya)	http://www.scotwings.com
National Air and Space Museum (ABD)	http://www.nasm.edu
Norwegian Air Force Museum (Norveç)	http://www.luftfart.museum.no/Engelsk/
Harbiye Askeri Müze:	http://http://www.tsk.mil.tr/genelkumay/genel%20konular/askerimuze.htm
Rahmi M. Koç Müzesi	http://www.rmkmuseum.org.tr
Royal Air Force Museum (İngiltere)	http://www.rafmuseum.com
Türk Hava Kurumu	http://http://www.thk.org.tr/
Verkehrshaus der Schweiz / Suisse Museum of Transport and Communication (İsviçre)	http://www.verkehrshaus.org

TURKISH AVIATION MUSEUM COMMAND
34800 Yeşilköy-İSTANBUL
Tel: 90 212 574 38 94

11.20.2001

Dear Mr./Mrs.;

Mrs. Zeynep Gülten is currently working as a museum guide in Turkish Air Force Aviation Museum. At the same time; she is also studying for her MA degree on Museum Expertise and preparing her thesis on “Rearrangement of exhibits in Turkish Aviation Museum” in Yıldız Technical University. In her work, she will also evaluate the other museums’ exhibition systems. The survey below is going to provide a very valuable data regarding this issue. Also with this survey we aim to improve our relationships with other museums and have closer ties as well.

Thank you for your time and consideration.

My best regards;

Dr. Güray TEZER
Colonel
Commander of Turkish Aviation Museum

GENERAL INFORMATION

- **Museum Name :**
- **Museum Address :**
- **Telephone :**
- **Fax :**
- **E-mail :**
- **Museum Internet Site Address :**
- **Museum Opening Times :**
- **Museum Admission Charges :**

QUESTIONS ABOUT MUSEUM

1. Which institution does the museum work under?
Please write the name of the institution.

2. From which source is the museum's official budget obtained ?
Please write the name of the source.

3. Which one of the following is an income source outside the official budget of the museum?
You may indicate more than one choice.

Association of the site museum	☐	
Entrance fee	☐	
Museum shop	☐	
Guiding service	☐	
Donation	☐	
Other (specify)	☐	

4. Where does the museum use its income source?
You may indicate more than one choice.

Publicity of museum	☐	
Physical protection of objects	☐	
Publicity of institution	☐	
Publicity of region	☐	
Publication	☐	
Other (specify)	☐	

5. When was the museum built?

6. What is the position of the museum?

Close to the city center	☐	
Far from the city center	☐	

7. What kind of a museum building is used as the museum?

An existing building	☐	
Building a new museum	☐	

8. How many square meters of land does your museum cover?
9. How many buildings and facilities does your museum have and how many square meters do they cover each?
10. How many square meter or inches are the exhibition galleries totally?

11. Which one of the following departments are within the museum?

Entrance

- Ticket office ☐
- Information desk ☐
- Cloakroom ☐
- Security ☐
- Telephone ☐
- WC ☐

Administration Department

- Director's room ☐
- Assistant of director's room ☐
- Secretary room ☐
- Museum researcher's room ☐

Information-Documentation and Research Department

- Registration room ☐
- Information-Documentation archives ☐
- Library ☐

Technical Department

- Conservation labotatory ☐
- Restoration laboratory ☐
- Photography studio ☐

Culture, Education and Social Services Department

- Multifunctional room ☐
- Education room ☐
- Guiding center ☐
- Cafe ☐
- Museum shop ☐

Exhibition DepartmentPermanent exhibition gallery ☐Temporary exhibition gallery ☐**Storage** ☐**Maintenance Department** ☐**Garden** ☐**Parking lot** ☐Other (specify) ☐ _____

12. What is the total number of personnel at the museum?

13. Is the administration divided as museum exhibition department and management department?

Yes

☐

No

☐

14. Please write the number of your staff and their respective duties.

15. Are there any volunteer groups contributing their work to your museum?

16. How many sections are there within the museum and what are the name of the sections?

17. How many objects are there within the collection of the museum?

18. Are all the exhibitions of museum related to the aviation? Are there any other exhibitions at the museum which are not related to the aviation?

19. How do you acquire your exhibition items?

Donation ☐

Purchasing ☐

Other ☐ _____

20. Which one of the following exhibition systems are used within the museum?

You may indicate more than one choice.

Case exhibition ☐

Wall-hung exhibition ☐

Free-standing exhibition ☐

Other (specify) ☐ _____

21. What are the criterias in exhibitions of museum collection?

Exhibition by chronological order ☐

Exhibition by theme ☐

Other ☐ _____

22. Which one of the following is used within the exhibition?

You may indicate more than one choice.

Storyboard ☐

Label ☐

Map ☐

Graphic ☐

Photography ☐

Sketch ☐

Staging ☐

Interactive computer ☐

Audio-visual information ☐

Video film ☐

Slide show ☐

CD-ROM ☐

Other (specify) ☐ _____

23. Which one of the following written material of the museum is available?

You may indicate more than one choice.

Poster	☐
Periodical	☐
Brochure	☐
Catalogue	☐
Museum guide book	☐
Other (specify)	☐ _____

24. Does the museum provide research opportunities for students and researchers?

Yes ☐

No ☐

25. Which one of the following is used at the education department of the museum?

You may indicate more than one choice.

Museum visit	☐
Workshop	☐
Drama	☐
Educational course	☐
Written material	☐
Other (specify)	☐ _____

26. Which one of the following is the site museum's visitor? You may indicate more than one choice.

Pre-school children	☐
Student	☐
Adult	☐
Tourist	☐
Other (specify)	☐ _____

27. Please give the approximate annual number of the museum's visitors.

28. Which one of the following is used for the museum security.

You may indicate more than one choice.

- Wire fence ☐
- Garden wall ☐
- Safety glass ☐
- Museum guard ☐
- Security cameras ☐
- Alarm systems ☐
- Other (specify) ☐ _____

29. Which one of the following is done by the museum according to its growing collection?

You may indicate more than one choice.

- Museum's area for future developments ☐
- To build an additional building ☐
- To increase the number of personnel ☐
- Other (specify) ☐ _____

30. How many aviation, space and technology museums are there in your country?

Please write their names.

QUESTIONS ABOUT PREPARING OFFICER**Name :****Surname :****Job :****Duty :**

* If you don't want to answer to personal questions, please do so.

Survey Composer:

Zeynep Gülten
Museum Guide
Turkish Aviation Museum

Adress:

Hava Harp Okulu
Hava Müze Komutanlığı
34800 Yeşilköy-İstanbul
Turkey

E-mail:

zgulten@ixir.com

HAVA MÜZE KOMUTANLIĞI
Yeşilköy-İSTANBUL
Tel: (0212) 574 38 94

20 Kasım 2001

Sayın Bay/Bayan,

Zeynep Gülten, Hava Kuvvetleri Komutanlığına bağlı Havacılık Müzesi'nde, Müze Rehberi olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda İstanbul-Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzecilik Yüksek Lisans Programı'nda öğrenim görmekte ve tez olarak "Havacılık Müzesi Koleksiyonu Sergilemesinin Yeniden Düzenlenmesi" konusunu çalışmaktadır. Tez çalışmasında Türkiye'de ve Dünya'da bulunan hava müzeleri ile ilgili genel bir çalışmaya da yer verecektir. Yanıtlayacağınız bu anket ile müzenizde bu çalışmanın bir parçası olacaktır. Bu çalışma ile aynı zamanda müzeler arası ilişkilerimizin geliştirilmesi de amaçlanmıştır.

Şimdiden ilginiz için teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Dr. Güray TEZER
Hava Yüksek Mühendis Kıdemli Albay
Hava Müze Komutanı

GENEL BİLGİ

- **Müzenin İsmi :**
- **Müzenin Adresi :**
- **Telefon :**
- **Fax :**
- **E-mail :**
- **Müze İnternet Site Adresi :**
- **Müzenin Açık Olduğu Gün ve Saatler :**
- **Müzenin Giriş Ücreti :**

MÜZE İLE İLGİLİ SORULAR

1. Müze hangi kuruma bağlıdır? Lütfen ismini yazınız.

2. Müze bütçesini hangi kaynaktan sağlıyor? Lütfen ismini yazınız.

3. Aşağıdakilerden hangisi müze dışı gelirlerindendir? Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

- Dernek ☐
- Giriş ücretleri ☐
- Hediyelik eşya satışı ☐
- Rehberlik hizmetleri ☐
- Bağış ☐
- Diğer ☐

4. Bütçe dışı gelirler nerede kullanılmaktadır? Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

- Müzenin tanıtımı ☐
- Eserlerin fiziki olarak korunması ☐
- Bağlı olduğu kurumun tanıtımı ☐
- Bağlı olduğu bölgenin tanıtımı ☐
- Yayın ☐
- Diğer ☐

5. Müze kaç yılında açıldı?

6. Müze binasının konumu nedir?

- Yerleşim yerine yakın ☐
- Yerleşim yerine uzak ☐

7. Müze binası olarak ne tür bir bina kullanıldı?

- Mevcut bir bina kullanıldı ☐
- Yeni bir bina inşa edildi ☐

Binanın önceki işlevi _____

8. Müzenin kurulu olduğu alan toplam kaç m²?

9. Müze kaç tane binadan oluşuyor ve bu binalar kaç m²?

10. Müze sergileme alanı kaç m²?

11. Aşağıdaki bölümlerden hangisi müzede bulunmaktadır?

Giriş Bölümü

Bilet gişesi	☐
Danışma	☐
Bekleme salonu	☐
Vestiyer	☐
Koruma-güvenlik	☐
Santral	☐
Tuvalet	☐

Yönetim Bölümü

Müdür odası	☐
Müdür yardımcılarının odası	☐
Sekreter odası	☐
Müze araştırmacılarının odası	☐

Bilgi-Belge ve Araştırma Bölümü

Kayıt bürosu	☐
Bilgi-belge arşivi	☐
Kütüphane	☐

Teknik Bölüm

Bakım atölyesi	☐
Fotoğraf atölyesi	☐

Kültür, Eğitim ve Sosyal Hizmetler Bölümü

Çok amaçlı salon	☐
Eğitim atölyeleri	☐
Rehberlik merkezi	☐
Kafeterya	☐
Satış reyonları	☐

Sergileme Bölümü

Sürekli sergileme salonu

Geçici sergileme salonu

Depo**Tesisat ve Bakım Bölümü****Bahçe****Otopark**

Diğer

☐☐☐☐☐☐☐

12. Müzede toplam kaç personel çalışmaktadır?

13. Yönetim müzecilik ve idari olarak ayrılıyor mu?

Evet

☐

Hayır

☐

14. Müzede çalışan personeli, çalıştıkları bölümlerdeki görevlerini ve personel sayısını yazınız ?

15. Müzede kadrolu personel dışında gönüllü hizmet veren çalışma grupları var mı ?

16. Müzede kaç seksiyon var ve bu seksiyonların isimleri nelerdir?

17. Müze Koleksiyonundaki toplam eser sayısı ne kadardır?

18. Müze koleksiyonunun tamamı havacılıkla mı ilgili? Bunların dışında koleksiyona eser kabul ediliyor mu?

19. Koleksiyona ne şekilde eser alınıyor?

Bağış ☐
 Satın alma ☐
 Diğer ☐ _____

20. Müzede aşağıdaki sergileme yöntemlerinden hangisi kullanılıyor?
 Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Vitrinde sergileme ☐
 Duvara asma ☐
 Yerleştirme (kaide üstünde veya yerde) ☐
 Diğer ☐ _____

21. Müze koleksiyonunu sergileme düzenindeki kriterler nelerdir?

Kronolojik sergileme ☐
 Tematik sergileme ☐
 Diğer ☐ _____

22. Aşağıdakilerden hangisi sergilemeye destek olarak kullanılıyor?
 Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Bilgi panoları ☐
 Etiket ☐
 Harita ☐
 Grafik ☐
 Fotoğraf ☐
 Maket ☐
 Canlandırma ☐
 Dokunmatik ekranlı bilgisayar ☐
 İşitsel bilgi ☐
 Video film ☐
 Dia gösterisi ☐
 CD-ROM ☐
 Diğer ☐ _____

23. Aşağıdaki yazılı malzemelerden hangisi müzede var?
Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Afiş	☐
Sürelî bülten	☐
Broşür	☐
Katalog	☐
Tanıtım kitabı	☐
Sergi kitabı	☐
Diğer	☐ _____

24. Müze; araştırmacılar ve öğrenciler için araştırma olanağı sağlıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

25. Aşağıdakilerden hangileri müzenin eğitim çalışmaları içinde yer alıyor?
Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Müze gezileri	☐
Atölye çalışmaları	☐
Drama çalışmaları	☐
Kurslar	☐
Yayın	☐
Diğer	☐ _____

26. Aşağıdakilerden hangisi müze ziyaretçi gruplarından en yoğun olanıdır?
Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Okul öncesi çocuk	☐
Öğrenci	☐
Yetişkin	☐
Turist	☐
Diğer	☐ _____

27. Müzenin yıllık ziyaretçi sayısı ortalama kaç kişidir?

28. Aşağıdakilerden hangisi ile müze güvenliği sağlanıyor?
Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

- Tel örgü ☐
- Bahçe duvarı ☐
- Kırılmaz cam ☐
- Müze Bekçisi ☐
- Güvenlik kameraları ☐
- Alarm sistemleri ☐
- Diğer ☐ _____

29. Aşağıdakilerden hangisi müze koleksiyonunun büyümesine paralel olarak müze idaresi tarafından düşünülmüştür? Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

- Gelişmeye açık müze alanı ☐
- Ek bina yapımı ☐
- Personel sayısını artırma ☐
- Diğer ☐ _____

30. Ülkenizde kaç tane hava, uzay ve teknoloji müzesi var adları ile yazar mısınız?

ANKETİ DOLDURAN KİŞİYE AİT BİLGİLER**İsim :****Soyadı :****Mesleği :****Müzedeki Görevi :****ANKETİ HAZIRLAYAN**

Zeynep GÜLTEN
Müze Rehberi
Hava Harp Okulu
Hava Müze Komutanlığı

Adres: Hava Harp Okulu
Hava Müze Komutanlığı
34800 Yeşilköy-İSTANBUL

E-mail: zgulten@ixir.com

T.C.
Hv.K.K.
HAVA EĞİTİM KOMUTANLIĞI
HAVA MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ
CUMAÖVASI-İZMİR

İDR. : 0953-42 -72/625

26.Ekim.1972

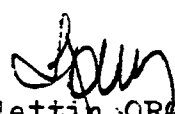
KONU : Hava Müzesinin intikâli .

HAVA EĞİTİM KOMUTANLIĞINA -
GÜZELYALI/İZMİR

İLGİ : Hv.Eğt.K.lığının 2.Ekim.1972 gün ve HRK.İSTH.:0953-27-72/Pl.Ş. sayılı emirleri .

Hava Müzesinin İstanbul/ Yeşilköy'e intikâli için yapılan planlama çalışmalarında lüzüm görülen ve ilgi emirle istenen bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize Arz ederim.

Sadettin ORGUN
Hava Tek.Albay
Hava Müze Müdürü

EKLER

- Ek.1 - Hv.Müzesinin kuruluş yerinin seçilmesinde göz önünde bulundurulacak hususlar I sayfa
Ek.2 - Bina ve tesislerin yapımında göz önünde bulundurulacak hususlar . 2 sayfa
Ek.3 - Tasavvur edilen Müze tesisleri 5 sayfa
Ek.4 - Hv.Müze tesislerinin halen işgal ettiği yer
Ek.5 - Amerikan Hv.müzesine ait boroşürler ve resimler
Ek.6 - Tasavvur edilen Hv.müzesine ait diğer malumatlar
Ek.7 - Ulaştırma planlamasına esas olacak mevcut obje malumatı 4 sayfa

1. Müzenin kurulduğu bölge nüfus,ictimai,iktisadi kültürel tabiat örtüsü,iklim vs. Bakımından Müzeye yerli ve yabancı ziyaretçi akımını sağlayacak bir bölge olmalıdır.

2. Ziyaretçilere her türlü ulaşım kolaylığını sağlayabilecek bir yer seçilmelidir. Ziyaretçiler Müzeye Belediye vasıtaları ile hatta yaya gelebilme imkânına bulabilmelidir .

3. Müzenin konusu dolayısıyla kurulacağı sahanın geniş olması gerekir .

4. Müzenin istikbâldeki gelişmesi içinde sahanın Büyük olacağı düşünülecektir.

Hava Müzelerinde toplanacak objeler ebadı olarak büyüme temayülündedir ; Bu bakımdan saha büyüklüğü istikbal için daha çok ehemmiyet arzeder .

5. Hava Müzesinin kurulduğu bölgenin istikbâldeki gelişmesi (Sahaya yollar,binalar,tesisler yapılması) Müzenin saha büyüklüğü aleyhine olmalıdır .

6. Müze ; objelerinin naklinde kara,deniz,hava yollarından istifade edilecek bir yerde kurulmalıdır .

7. Müze yeri, civarda neçdana gelecek yangın,sel afetlerinin müteessir olacağı bir mehalde seçilmelidir. Müze civarında bir kısım boş korunan arazisi bulurmalıdır.

8. Sınır korunan tesislerinin yapısına,bu tesislerin muhafaza ve kontrolüne müsait bir yer seçilmelidir .

**HAVA MÜZE BİNA VE TESİSLERİNİN YAPIMINDA ÇÖZÜMÜNDE
BULUNDURULACAK GENEL HUSUSLAR .**

1. Hava Müzesi objelerinin tip ve nitelikleri nazara alınacaktır .

2. Bölge iklimi (Soğuk-Sıcak-Rutubet-Yağış- Hüzgarlar vs) Bina ve tesislerin yapımında gözönünde bulundurulacak en önemli faktördür .

3. Bina,tesisler; moda,pratik ve estetik imkanlara uygun olacaktır. Ancak bu uygunluk objelerin varlığını gölgeleyecek seviyede olmayacaktır.

4. Mimari sitilin Millî karaktere uygunluğu düşünülecektir .

5. Bina ve tesisler ilavelere ilerdeki gelişmelere müsait olmalıdır .

6. Objelerin yeni düzenlemelere tabi tutulabileceği,yer değiştirmeler yapılabileceği bina ve tesislerin inşa tarzında hesaba katılmalıdır .

HAVA MÜZESİ TİSİSLERİNİN HALLN İŞCAL ETTİĞİ SAHA

1. UÇAK TEŞHİR HANGARI	:	1540	M ²
2. AÇIK TEŞHİR SAHASI (KULLANILAN)	:	300	"
3. KARGİR BİNA (GALERİLER)	:	550	"
4. KÜTÜPHANE-ARŞİV-SİNEMA SALONU GAZİNO	:	250	"
5. ÇALIŞMA BÜROLARI	:	100	"
6. ERAT YEMEKHANESİ -GAZİNCÜ-KOĞUŞI	:	160	"
7. DEPOLAR	:	75	"
8. ATELYE ARAÇ GEREÇ MUHAFAZA YERLERİ	:	150	"
9. PARK - PİKNIK SAHASI	:	1500	"

ULAŞTIRMA PLANLAMASINA ESAS OLACAK MİVCUT OBJE MALIYATI

- UÇAKLAR -

Sıra : Miktarı : UÇAKIN CİNSİ : Tek kanat : kuyruktan per- : YÜKSEKLİK : AĞIRLIK	No. Ad.	Uzunluğu	vaneye gövde Uz.						
1.	I	P2L	Uçak	525 Cm.	665 Cm.	280 Cm.	1915 KĞ.		
2.	I	PALKOL	"	475 Cm.	625 Cm.	230 Cm.	1750 KĞ.		
3.	I	MAGISTER	"	467 Cm.	640 Cm.	190 Cm.	910 KĞ.		
4.	I	UGUR	"	445 Cm.	660 Cm.	270 Cm.	923 KĞ.		
5.	I	THANABULT	"	560 Cm.	1000 Cm.	300 Cm.	6000 KĞ.		
6.	I	T 6-G	"	590 Cm.	240 Cm.	750 Cm.	2500	240	
7.	I	DRAGON	"	670 Cm.	1000 Cm.	300 Cm.	1500 KĞ.		
8.	I	GHOCHOVICTH- M-5		810 (1120) Cm.	800 Cm.	175 Cm.	750 KĞ.		
9.	3	F 84 G ve E		490 Cm.	1180 Cm.	280 Cm.	25000 KĞ.		
10.	I	RF 84 F		600 Cm.	1360 Cm.	330 Cm.	8400 KĞ.		
11.	2	F 86 L		600 Cm.	1060 Cm.	280 Cm.	16200 KĞ.		
12.	I	T 33 A	I	480 Cm.	1180 Cm.	300 Cm.	4500 KĞ.		
13.	I	FLAROR		700 Cm.	270 Cm.	110 Cm.	250 K		
14.	2	TLP TALK		430x060x060	Cm.				
15.	2	"		360x060x060	"				
16.	2	"		470 x080x080	"				

EK 2.2.1.2.1-5

600 KĞ.

YENİ GELEN UÇAK VE MALZEMELER

EK 2.2.1.2.1-6

<u>Sıra :</u>	<u>Miktarı</u>	<u>UÇAĞIN İSMİ :</u>	<u>Tek kanat Uz.</u>	<u>Gövde Uz.</u>	<u>Yük.</u>
I -	I	L-18 C	495 Cm.	610 Cm.	I.80 Cm. 50
-					
2 -	I	KIBRIS'TAN GELEN F.100 UÇAK NOT.PAR.			I50 Kğ.

ULAŖTIRMA PLALLAHAKSIIA PASA CLACAK MIVOUT OBJELARI ALT MALI MOUT

- MUHTELIF TIP OBJELIK, OBJE TİŖHIR YAMILECI MALIZALILIKLARI VS. -

Sıra No.	Miktarı Ad.	C i l s i	Toplam keplendiği HACİM	Toplam AÇIKLIK
1.	4	Ad. Duvar Vitriini	1,5 M ³	125 KĞ.
2.	39	" Muhtelif Ebat Camlı Vitrin -Maket-	25 "	2000 KĞ.
3.	60	" Muhtelif ebat Vitrin badealı aksesuarı	20 "	650 KĞ.
4.	21	" Manken ve bust	4 "	400 KĞ.
5.	750	" Muhtelif tip ebattı objeler- Maketler-	10 "	490 KĞ.
6.	60	" Muhtelif tip ebattı izahat fanoları	4 "	250 242
7.	100	" Muhtelif ebat çerçeveli nesneler	2,5 "	350 KĞ.
8.	180	" Polyester kaplama nesim	1,75 "	1000 KĞ.
9.	8	" Dış Teşhir Vitriini	2,5 "	650 KĞ.
10.	1500	" Kitap Mecma	5 "	1500 KĞ.
11.	150	" Muhtelif ebat bölme - Separator-	15 "	6000 KĞ.

EK 2.2.1.2.1-7

ULAŞTIRMA PLANIYANASILA PASAS OLACAK MEVCUT ORJNELERE AİT MALİ MAT

- MUHTELİF LEVAZİM- İKMAL MALZEMELERİ -

Sıra No.	Miktarı Ad.	C i n s i	Toplam Kaplıdılı : Toplam HACİM	AÇIRLIK
1.	I Ad.	Çelik Kasa	0,9 M 3	800 KÇ.
2.	38 "	Muhtelif ebet madeni ve ahşap dolap	29 "	1900 KÇ.
3.	60 "	Muhtelif Sandalye	14 "	250 KÇ.
4.	25 "	Muhtelif Tip Koltuk	7,5 "	250 KÇ.
5.	27 "	Muhtelif Ebet masa ve yazıhanne	17,5 "	700 KÇ.
6.	18 "	Vantiretör, laktulo, Sinama makinası, Amilikutör Höperlör vs. Malzemeler	1 "	150 KÇ.
7.	-	Ocak, Tabuk, lağık, Sobu, borusu, Erut dolapları Vs.	7 "	350 KÇ.
8.	-	Karyola, Yatak, Yastık, Silah, Mermi	20 "	1750 KÇ.
9.	-	Depolanmış İkmal Malzemeleri	6 "	2000 KÇ.
10.	-	Depolanmış Levazım Malzemeleri	27 0,5 "	150 KÇ.
II.	-	(Serviste Atelyede mevcut muhtelif Mlz.alet ebavat (İkmal ve Levazım)	2 "	500 KÇ.

EK 2.2.1.2.1-8

OLAŞTIRMA PLANI LAMASINA ESAS OLACAK MEVCUT OBJEKLER
-MUHTELİF OBJELER -

Mik- tarı	CİNSİ	: EN	: BOY	: YÜK.	: TOPLA AĞIRLIK	TOPLAM KAPLADICI SAHA
I.	M.T.U Füze Motoru	3.90	M. 2.40	M. 2.00	M. 2000	KÇ.
I	Rolls Royce Motoru	0.80	" 2.40	" 1.40	" 1000	"
I	F 84 F Motoru	4.00	" 1.90	" 1.80	" 1250	"
I	F 84 G Motoru	4.00	" 1.90	" 1.80	" 1250	"
I	T.34 Motoru	1.10	" 1.40	" 1.60	" 1000	"
I	C-47 MOTORU	1.40	" 1.50	" 1.80	" 500	"
I	Gıplıy Maja Motoru	1.40	" 0.80	" 1.30	" 200	"
I	T-6 G Motoru	1.50	" 1.50	" 1.50	" 600	"
1.	Renault Motoru	1.80	" 0.70	" 1.40	" 200	"
I	F-86 Motoru	4.00	" 1.90	" 1.80	" 1300	"
2	5 tonluk Jak-Sandık-	0.80	" 2.00	" 0.50	" 600	"
3	IO " " "	0.80	" 2.00	" 0.50	" 400	"
I	Link Cihazı	1.50	" 2.80	" 2.40	" 500	"
I	Link Cihazı masası ve aksesuarı	1.11	" 1.80	" 0.90	" 150	"
I	İniş takım sistemi	1.20	" 2.30	" 2.35	" 250	"
I	AN/TPS I B Rd. (Antensiz)	0.65	" 0.65	" 3.25	" 250	"
I.	T.6 Bomba sal.maketi	0.90	" 2.40	" 1.95	" 200	"
I	İniş takım çalış.Mak.	0.90	" 2.40	" 1.90	" 200	"
I	SCR 375 Radio ser	3.70	" 2.40	" 2.70	" 3500	"
I	AN/TPS-I Rd.	5.80	" 2.50	" 3.40	" 3000	"
2	Motor Sehbası	4.00	" 1.90	" 1.80	" 400	"
2	Hidrolik Sehpa	2.50	" 1.20	" 2.00	" 600	"
I	Uçak yıkama cihazı	1.60	" 0.90	" 1.60	" 500	"
3	Trak Araba	2.80	" 1.30	" 1.20	" 300	"
6	Uçak Sehbası	1.30	" 1.10	" 2.10	" 600	"
-	Muhtelif -Bombalar-Mermiler				1000	" I M 3
-	Muhtelif Silahlar				1000	" 2 "
-	Dingi,Faraşüt,Fotoğraf Mlz. vs.				200	" I "

HİZMETE ÖZEL

T. C.
HV. K. K.
HAVA EĞİTİM KOMUTANLIĞI
HAVA MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ
CUMAOVASI-İZMİR

İDR. : 3955-3 -79/13

4 Şubat 1979

KONU : Hv.Müzesinin nakli ve yeni
kuruluş,kaşe teklifi.

HAVA EĞİTİM KOMUTANLIĞINA
GÜZELYALI-İZMİR

İLGİ : (a) Hv.Eğt.K.lığının 19 Ocak 1979 gün ve FÖT.:3955-8-79/
Ak.Eğt.22 sayılı mesaj emri.

(b) Hv.Eğt.K.lığının 20 Şubat 1979 gün ve FÖT.:1739-14-76/
Eğt.1115 sayılı emri.

1. İlgî (b) emirle 1979 seneme Uçuşlarının yapılarak üzere 123. File Cumaovası Meydanına intikal ettiğinden emirde belirtilen şekilde binaların büyük bir kısmı ile kapalı teşhir için kullanılan hangar boşaltılarak seneme uçuş kamp komutanlığına teslim edilmişti. Bu sebeple, objelerin bir kısmı açık teşhir sahasına alınarak diğer iki galeri ile birlikte ziyaretçilere teşhire avar edilmiş olup; açık sahada teşhir edilemeyecek duruma olan objelerin bir kısmı iki numaralı uçak sığınagina ve diğer bir kısmında pistin kuzeyindeki büyük hangara depo edilmiş durumdadır. Hangar aktığından, camları kırık olduğundan rutubet ve tozdan müteessir olacak olan objeler plastik örtülerle korunmaya çalışılmıştır. Cumaovası meydan komutanlığı kuruluşu sebebiyle bu malzemelerin Gazier meydanına gösterilen hangara nakli planlanmış olup, irtibat Kit'a Komutanlığı tarafından henüz hangarın boşaltılmayışı ve müsait araç tahsisi yapılmayışı sebebiyle nakil işi henüz gerçekleştirilememiştir. Müzenin Yeşilköye nakli 1979 senesi ikinci yarısında yapılacağı hemen hemen kesinleşmiş olma sebebiyle bu objelerin çağınk açık şekilde Gazierde nakledilmeden önce ambalajlanması için her metre küp ambalaj kerestesi tahsis edildiği takdirde objelerin hasar görmesi ve zayi olmaları önlenmektedir.

HİZMETE ÖZEL

HİZMETE ÖZEL

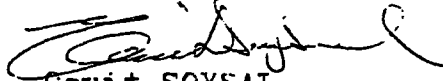
IDR. : 3955- -79/

Şubat 1979

KONU : Hv.Müzesinin nakli ve yeni
kuruluş,kadro teklifi.

2. 78-2 Komutanlık direktifi gereğince mevcut Müze kadrosu üzerinde çalışmalar yapılmışsa da; Yeşilköye intikali müteakip emir komuta bağlantısının ne olacağı için de konuşlanacağı garnizonun, emniyet, levazım ve maliye bakımından ne gibi kolaylıklar sağlanacağı, halen personel kifayetsizliği sebebiyle Müze Müdürlüğü tarafından kaldırılması teklif edilen ve Komutanlıkça kaldırılan ita amirliğinin tekrar verilip verilmeyeceği hususlarının bilinmeyişi ve bunlara ilaveten yeni binalara yerleşmeyi müteakip gelecek ihtiyaçlar da göz önünde tutulması icap ettiğinden; yeni kadro ve teşkilat değişikliği yapılmamaktadır.

Emirlerinize arz ederim.

Cavit SOYSAL
Hv.Yer.Ka.Albay
Hava Müze Müdürü

HİZMETE ÖZEL

TASNİF DIŞI

T. C. 247
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
ANKARA

EK 2.2.1.2.3

Hv.P.P. : 6100-907-74/Proğ.Kay.Ş.219

8 HAZİRAN 1974

K O N U : Hava Müze projesinin
hazırlanması.

1. Cumaovası meydanında açılan Hava Kuvvetleri müzesi, İzmir şehri ne uzaklığı ve vasıta temini gibi sorunlar nedeniyle arzu edilen seviyede halkın ziyaretine olanak vermemekte ve dolayısıyla tesbit edilen maksat ve gayeye yeteri kadar hizmet edememektedir.

2. Birinci maddedeki sakıncalardan ayrı olarak; Cumaovası pistinin onarılması, meydanın eğitim uçuşları için geliştirilmesi ve sivil hava trafiğinin de bu meydandan faydalandırılması kararı, iskan ve yerleşme açısından bir çok yeni problem doğurmuş ve Hava müzesinin daha uygun bir meydana naklini zaruri kılmıştır.

3. Yapılan inceleme neticesinde; mevki, ziyaret olanakları, geliştirme ve idame kolaylıkları, ilk ha va birliğinin kurulması nedeniyle taşıdığı tarihi önem dikkate alınarak, müze için en uygun yer YEŞİLKÖY Askeri Hava Alanı seçilmiştir.

4. İçinde, şerefli mazisi yüz yıllara dayanan Türk Silahlı Kuvvetlerinin bölünmez bir parçası olan, Hava Kuvvetleri Komutanlığının kuruluşundan bu güne kadar yaptığı asamaları sergileyecek müze binasının; gerek Türk ulusuna ve gerekse dünya milletlerine, hizmet ettiği değerini büyüklüğünü yansıtacak bir yapıt olması ve bu yapıta ait projenin de, bünyesinde memleketin güzide mimarlarını bulunduran Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanması arzu edilmektedir.

5. Yapılması istenen Hava müzesi ile ilgili mevcut dokümanlar ilâşikte gönderilmiştir.

Teklif kabul edildiği taktirde projeye ilgili her türlü tamamlayıcı bilgi ve dokümanın; Hv.K.P.P.Bşk.lı gından veya Hv.K.İs.Eml. ve İnş.D.Bşk.lığından, her zaman istenerek temin edilmesi mümkündür.

Konunun tetkiki ile projelerin hazırlanıp, hazırlanmayacağını bildirilmesini emirlerine arz ve rica ederim.

Prog.Değiş.Sb. : Alb.F.CEBECİ 6.6

Prog.Kay.Ş.Md. : Alb.H.ERGÖÇMEN 6.6

P.P.Başkanı : Tümğ.İ.GÖKSARAN 6.6

İda.Kur.YBşk. : Korg.T.ŞAHİNKAYA 7/6

KURMAY BŞK. : Korg.E.AYAN 7/6

İ M Z A
Emin ALPKAYA
Orgeneral
Hava Kuvvetleri Komutanı

E K L E R :

Ek.1. (Müze binası dokümanları)

DAĞITIM :

Gereği:

Bayındırlık Bak.

Bilgi :

Gnkur.Bşk.

İd.Kur.Ybşk.

TASNİF DIŞI

ASLİNIN AYNIYDUR
Mecati ÖNEN
Hv.Yer Kd.Bab.
İst.ve İKK.Ş.Md.V.

HİZMETE ÖZEL

T. C.

Hv.K. K.

HAVA HARP OKULU KOMUTANLIĞI
YEŞİLYURT-İSTANBUL

HRK.EĞT. : 6100-

-90/Ak.Eğt.

MAYIS 1990

KONU : Hava Müzesi projesinin
GeliştirilmesiHAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞINA
ANKARAİLGİ : Hv.K.K.lığının 8 HAZİRAN 1974 gün ve HV.P.P.: 6100-907-
74/Prej.Kay.Ş.219 sayılı emri.

1. Hava Kuvvetleri Komutanlığının kuruluşundan bugüne kadar yaptığı aşamaları sergilemesi planlanan "Havacılık Müzesinin"; gerek Türk Ulusu'na ve gerekse Dünya Milletlerine; hizmet ettiği değerlerin büyüklüğünü yansıtacak bir yapıt olması arzulanmış ve bu husus ilgi ile de emredilmiştir.
2. Bu güne kadar, bu ve benzeri emirler ile Ulu Önder ATATÜRK'ün 1926'larda Türk Hava Kurumu'nu (T.H.K.) kurarken söylediği "HAVACILIĞI TÜRK MİLLETİNİN İŞİ YAPMAK" direktiflerinden hareketle çalışmalarını sürdüren Hava Harp Okulu Komutanlığı; "Hava Müzesini" daha cazip ve mukayeselere de açık olabilecek şekilde bir düzenlemeye gitmeyi görev addetmektedir.
3. Ziyaretçilerin Türk Havacılığı'nın yanı sıra Dünya Havacılığı konusunda da bilgi sahibi olması ve bu sayede yabancı ziyaretçilerin de ilgisini daha fazla çekmek amacı ile Müze'nin Uluslararası bir yapıt halinde geliştirilmesi hususunu tensiplerine arz ederim.

Erdoğan ÖZNAL
Hava Pilot Tümgeneral
Hava Harp Okulu KomutanıDAĞITIM :
Hv.K.K.lığına
Hv.Eğt.K.lığınaHİZMETE ÖZEL
K.T. 23/5

HİZMETE ÖZEL

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 01 UÇAKLAR	Cinsi	Müze Nereden Geldiği	Müze G.T.
1	GRİGROWİCHT M-5 (1914)	DENİZ UÇAĞI	(1968) ASKERİ MÜZE	1972
2	PZL XXIV PEZETEL (1937)	AV UÇAĞI	(1967) KAYSERİ HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ	1968
3	MİLES MAGİSTER I (1937)	EĞİTİM UÇAĞI	(1967) TÜRK KUŞU	1969
4	MİLES MAGİSTER I (1937)	EĞİTİM UÇAĞI	(1969) İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
5	DE HAVILLAND DOMİNIE I "DRAGON RAPİO" (1939)	ULAŞTIRMA UÇAĞI	(1967) VECİHİ HURKUŞ2TAN SATIN	1967
6	CURTİSS FALCON CW 22 (1938)	AV-EGİTİM UÇAĞI	(1966) KAYSERİ HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ	1967
7	DOUGLAS C-47 DAKOTA "SKYTRAIN" (1943)	ULAŞTIRMA UÇAĞI	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
8	DOUGLAS C-47 DAKOTA "SKYTRAIN" (1943)	ULAŞTIRMA UÇAĞI	HAVA HARP OKULU	1988
9	BEACHRAFT AT-11 (1941)	EGİTİM- İRTİBAT UÇ.	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
10	REPUBLIC P-47 D "THUNDERBOLT" (1942)	AV BOMBARDİMA	(1967) KAYSERİ HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ	1967
11	PIPER L18 C (1949)	İRTİBAT UÇAĞI	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
12	LOCK HEAD T-33A (1948)	EĞİTİM UÇAĞI	(1970) ESKİŞEHİR HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ	1970
13	REPUBLIC F 84 F "THUNDERSTREAK" (1950)	AV BOMBARDİMA	(1971) ESKİŞEHİR HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ	1971
14	REPUBLIC F 84 G "THUNDER JET" (1950)	AV BOMBARDİMA	(1967) BANDIRMA ALTINCI HAVA ÜSSÜ	1967
15	REPUBLIC F 84 G "THUNDER JET" (1950)	AV BOMBARDİMA	(1967) BANDIRMA ALTINCI HAVA ÜSSÜ	1967
16	F 86 E SABRE (1950)	AV BOMBARDİMA	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
17	F 86 E SABRE (1950)	AV BOMBARDİMA	(1970) ESKİŞEHİR HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ	1970
18	MKE 4 UĞUR KUŞ (1954)	EĞİTİM UÇAĞI	(1969) TÜRK KUŞU	1969
19	NORTH AMERICAN T6 G "HARWARD" (1948)	EĞİTİM UÇAĞI	(1967) GAZİEMİR GRUP UCUŞ KOMUTANLIĞI	1967
20	REPUBLIC RF 84 F "THUNDER FLASH"(1951)	KEŞİF UÇAĞI	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
21	REPUBLIC RF 84 F "THUNDER FLASH"(1951)	KEŞİF UÇAĞI	(1966) GAZİEMİR HAVA BAKIM TEKNİK OKULU	1967
22	SKORSKY H-19 CHICKSAW(1949)	ARM.- KUR. HELİKOPTERİ	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
23	NORTH AMERICAN F 100 C "SPER SABRE" (1948)	AV BOMBARDİMA	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
24	DOUGLAS C-54 "SKYMASTER" (1942)	ULAŞTIRMA UÇAĞI	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
25	CONVAIR F 102 "DELTA DAGGER"	AV-ONLEME UÇAĞI	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
26	LOCKHEED F 104 G "STAR FİGHT" (1963)	AV-AV BOMBARDİMA	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	
27	LOCKHEED F 104 G "STAR FİGHT" (1963)	AV-AV BOMBARDİMA	İZMİR HAVA MÜZESİ DEVİR	

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 01 UÇAKLAR	Cinsi	Müze Nereden Geldiği	Müze G.T.
28	DORNIER DO 27 H-2	IRTİBAT NAKLİYE	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
29	DORNIER DO 27 H-2	IRTİBAT NAKLİYE	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
30	DORNIER DO 28 B-1	IRTİBAT NAKLİYE	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
31	DORNIER DO 28 B-1	IRTİBAT NAKLİYE	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
32	DORNIER DO 28 D-1	IRTİBAT NAKLİYE	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
33	DORNIER DO 28 D-2 (1972)	IRTİBAT NAKLİYE	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
34	SIAT 223 FLAMİNGO (1969)	EĞİTİM UÇAĞI	TÜRK HAVA KURUMU	1990 ?
35	F-5 A NORTROP (1966)	AV BOMBARDİMA	(1992) HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1992
36	SUD SOGERMA CAREVELLE (1970)	YOLCU UÇAĞI	(1992) İSTANBUL HAVA YOLLARI	1992
37	F 100 D "SÜPER SABRE" (1954)	AV BOMBARDİMA	(1992) HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1992
38	F 100 F "SUPER SABRE" (1956)	AV BOMBARDİMA	(1992) HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1992
39	TF-104 G (1963)	EĞİTİM UÇAĞI	(1992) HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1992
40	VICKERS 794 VISCOUNT (1952)	ULAŞTIRMA UÇAĞI	(1993) HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
41	CANADION COR T-34 A MENTOR (1954)	EĞİTİM UÇAĞI	(1993) HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	1993
42	PLANÖR (1969)	EGİTİM YARISMA	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
43	KİMB MAVİ IŞIK G (1982)	ZİRAİ MÜCADELE	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
44	RF-5A (1969)	KEŞ., FOTO., AV, BOM. UÇAĞI	MERZİFON EİBM BEŞİNCİ ÜS	1998?
45	NF-5A (1971)	AV BOMBARDİMA	KONYA EİBM ÜÇÜNCÜ ÜS	1998?
46	PİLOT BASINÇ ODASI	PİLOT EĞİTİM	HAVA HARP OKULU	2000
47	F-4 PHANTOM (1968)	AV, BOM., EĞİTİM UÇAĞI	ESKİŞEHİR İ. HAVA JET ÜSSÜ	2000
48	CESSNA 185D (1960)	ULAŞTIRMA KEŞİF, VIP	TÜRK HAVA KURUMU	2000
49	BELLANCET-7 GCBC (1967)	EĞİTİM MUHABERTE, V	TÜRK HAVA KURUMU	2000
50	WILGA PZL 104 35 PLANÖR (1967)	PANÖ ÇEKİMİ EĞİTİM	TÜRK HAVA KURUMU	2000
51	ROBERTSON R 22 BETA (1992) HELİKOPTER	EĞİTİM GÖZETLEME.	TÜRK HAVA KURUMU	2000
52	MANŞ	PİLOT EĞİTİMİ		
53	DRONE	PİLOT EĞİTİMİ		
54	DART	PİLOT EĞİTİMİ		

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 01 UÇAKLAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
55	NF-5A TÜRK YILDIZLARI	AKROTİM UÇAĞI		2001
56	T-37		1NCI HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ	2002
57	SİMİLATÖR	PİLOT EĞİTİMİ		
58	F-104 UÇAĞI SİMİLATÖR CİHAZI	PİLOT EĞİTİMİ		
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	UÇAKLAR	MİKTARI
1	1	1510 M5 GRIGROWITCH Deniz Uçağı	1
2	2	1510-PZL-24G Pezetel Uçağı	1
3	3	1510-MAGISTER-77KAH Komple Uçak	1
4	4	1510-DE HAVILLAND RAPID Komple Uçak	1
5	5	1510-FALCON-22 Komple Uçak	1
6	6	1510-NSL C-47 Uçak 43-6008	1
7	7	1510-T-11 Teyyare 48-6930	1
8	8	1510-P47 Thunderbolt Uçak	1
9	9	1510-PA-18C Piper Süper Cup	1
10	10	1510-T33A Komple Uçak 5744	1
11	11	1510-F-84F Komple Uçak 2-8941	1
12	12	1510-F-84G Komple Uçak 9953-10572	2
13	13	1510-MJ-F-86E Komple Uçak 19207	1
14	14	1510-F-86E Komple Uçak 19268	1
15	15	1510-UĞUR-44 KUŞ Komple Uçak	1
16	16	1510-T-6G Teyyare 7504	1
17	17	1510-RP-F-84F Komple Uçak 51-1901	1
18	18	1510-F-100C Komple Uçak 54-2089	1
19	19	1510-C-54 Komple Uçak	1
20	20	1510-F-104G Komple Uçak 61-2619	1
21	21	1510-F-104G Komple Uçak 62-12344	1
22	22	1510-IC-EAF Sıat Uçağı 026	1
23	23	1510-28D-2 (10022) Dogmer Uçak	1
24	24	1510-12-001-0128 F-104G 63-5725	1
25	25	1510-MILES MAGISTAR Komple Uçak 60	1
26	26	1510-C-47A (43-30726) Douglas Dakota	1
27	27	1510-RF-84F (51-1917) Republic Thunder	1
28	28	1510-H-19B (52-7577) Skorsky Chickasaw	1
29	29	1510-F-102A (55-3386) Convair Delta Dag.	1
30	31	1510-KİBM Mavi Işık Uçak	1
31	32	1510-F-5A (14460) Northrop F.Fighter	1
32	33	1510-F-100D (54-2245) Super Sabre	1
33	34	1510-F-100F (56-3788) Super Sabre	1
34	35	1510-27H-158801 (430) Vaykant VC-7 Uçak	1
35	36	1510-NF-5A (71-3070) Komple Uçak	1
36	37	1510-F-5A (69-7147) Komple Uçak	1
37	38	1510-T-34 (MENTOR)	1
38	39	1510-BERGFALKE Komple Uçak	1
39	46	1377-00-028-6119 M-246 Canopy	1
40	52	1420-00-611-4298 AİM-9B Kanatcık	4
41	53	1427-00-874-5760 AİM-9B.C Ünitesi	1
42	57	1670-00-680-9025 Minder Paraşütlü	4
43	58	1670-00-892-4218 Paraşüt	1
44	60	1730-00-029-0977 Adaptör	2
45	62	1730-00-215-1941 Jak Adaptörü	2
46	64	1730-00-254-4576 Jak	0
47	63	1730-00-247-9146 Jak Adaptörü	2

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	UÇAKLAR	MİKTARI
47	64	1730-00-254-4576 Jak	0
48	65	1730-00-294-2943 Ön Gövde Jak Adaptörü	1
49	66	1730-00-294-2961 Ön Gövde Jak Adaptörü	1
50	69	1730-00-516-2019 Jak 10 Ton	2
51	76	2840-KOD.352 Hurda Motor	350 kg.
52	77	2840-J57 F-100D Motoru	1
53	78	2840-KOD.44 PZL-101 Hurda Motor	2
54	79	2840-KOD.352 S.D.Uçak Motoru	85 kg.
55	80	2840-KOD.352 Hurda Motor	350 kg.
56	81	2840-KOD.352 Hurda Motor	350 kg.
57	82	2840-J47-GE-13 Hurda Motor	1
58	83	2840-J47-GE-13 Hurda Motor	1
59	84	2840-J33-A35 Hurda Motor	1
60	85	2840-J65-B3A Hurda Motor	1
61	86	2840-J79-GE-11A Hurda Motor	1
62	87	2840-J65-B3A Hurda Motor	1
63	132	KOD NO : 305 Uçak Yedek Parçaları	400 kg.
64	133	KOD NO : 420 Hurda Saatler	3
65	134	KOD NO : 355 Uçak Motor Yedek Parçaları	70 kg.
66	136	H-78 Headset Mic. C-54	3
67	124	6920-00-337-9953 Manş	1
68	125	6920-00-613-9312 Dart	1
69	450	21001 Teyyare Pervanesi	1
70	451	Fotoğraflı Pervane Parçalı	1
71	452	2904 Pervane	1
72	457	No:181 Kanat Bezi 50X50	1
73	459	No: 171 Bez 40X40	1
74	1718	F-4E Uçak	1
75	1734	Belçika Browning Seri No: 241915	1
76	1735	Wılga Pzl. 104-35 Uçak Seri No: TC ECL 140545	1
77	1736	Robinson R-22-Helikopter S/N : 2064	1
78	1737	Bellance T7GCBC Uçak Seri No : 1079-79	1
79	1738	Cessna 185 Uçak Seri No: 185-0846	1
80			
81			
82			
83			
84			
85			
86			
87			
88			
89			
90			
91			
92			
93			

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 02 MADALYALAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
1	FETHİ BEY'E AIT MADALYA İST-İSK SEF. MADALYASI	ALTIN(1914)	ASKERİ MÜZE DEVİR	1970
2	SADIK BEY'E AIT MADALYA İST-İSK SEF.MADALYASI	ALTIN(1914)	ASKERİ MÜZE DEVİR	1970
3	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	MAVİ-BEYAZ MİNE	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
4	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	GÜMÜŞ	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
5	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	MAVİ-BEYAZ MİNE	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
6	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	BEYAZ MİNE	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
7	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	GÜMÜŞ	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
8	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	GÜMÜŞ	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
9	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	GÜMÜŞ	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
10	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	KIRMIZI- BEYAZ	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
11	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN	GÜMÜŞ	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
12	SÜREYYA İLMEN'E AIT NİŞAN (1881-1866-1877)	KRMZ.-BYZ MİNE	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
13	SÜREYYA İLMEN'E AIT MECİDİ NİŞANI ŞEMSESİ	GÜMÜŞ (1268)	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
14	SÜREYYA İLMEN İMTİYAZ, HMD.HCZ.,YUNAN MHR.MAD.	GÜMÜŞ (1300- 1310-1318)	SÜREYYA İLMEN'TİN OĞLU ATIF İLMEN TRF.HD.ED.	1970
15	HALİM CANKO'YA AIT SANAYİ MADALYASI	GÜMÜŞ	H.CANKONUN OGULLARI COŞKUN, KENAN	1972
16	HALİM CANKO'YA AIT İMTİYAZ MADALYASI	GÜMÜŞ (1300)	H.CANKONUN OGULLARI COŞKUN, KENAN	1972
17	HALİM CANKO'YA AIT LİYAKAT MADALYASI	GÜMÜŞ (1308)	H.CANKONUN OGULLARI COŞKUN, KENAN	1972
18	HALİM CANKO'YA AIT HARP MADALYASI	KIRMIZI MİNE (1333)	H.CANKONUN OGULLARI COŞKUN, KENAN	1972
19	M.NURİ E.T.(UÇMAN)'A AIT HARP MADALYASI			1972
20	H. SUPHI GOKER'E AIT MADALYON	PİRİNÇ (1937)	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
21	H. SUPHI GOKER'E AIT MADALYON	NİKEL (1937)	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
22	H. SUPHI GOKER'E AIT ROZET	MİNE	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
23	H. SUPHI GOKER'E AIT ROZET	KIRMIZI MİNE GÜMÜŞ	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
24	H. SUPHI GOKER'E AIT ROZET	GÜMÜŞ	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
25	H. SUPHI GOKER'E AIT NİŞAN	ALTIN KAPLAMA	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
26	H. SUPHI GOKER'E AIT NATO 6.ATAF K.ROZETİ	PRİNÇ	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
27	H. SUPHI GOKER'E AIT ROZET	PİRİNÇ (1942)	HV.KORG.H.S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 02 MADALYALAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
28	H. SUPHI GOKER'E AIT İSTİKLAL MADALYASI	PİRİNÇ	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
29	H. SUPHI GOKER'E AIT ROZET	PİRİNÇ	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
30	H. SUPHI GOKER'E AIT MADALYA	PİRİNÇ (1955)	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
31	H. SUPHI GOKER'E AIT FİLO MASKOTU	GÜMÜŞ	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
32	H. SUPHI GOKER'E AIT ROZET	PİRİNÇ (1955)	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
33	H. SUPHI GOKER'E AIT NİŞAN	PİRİNÇ	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
34	H. SUPHI GOKER'E AIT NİŞAN	PIRİNÇ (1963-1915-	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
35	CELAL YAKAL'A AIT MADALYA	BRONZ (1937)	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
36	CELAL YAKAL'A AIT MADALYON	NİKEL (1937)	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
37	CELAL YAKAL'A AIT MADALYON	PİRİNÇ (1937)	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
38	CELAL YAKAL'A AIT MADALYON	PİRİNÇ (1938)	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
39	CELAL YAKAL'A AIT FİLO MASKOTU	GÜMÜŞ (1933)	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
40	CELAL YAKAL'A AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
41	CELAL YAKAL'A AIT ROZET	KIRMIZI- BEYAZ MİNE	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
42	CELAL YAKAL'A AIT NİŞAN	YEŞİL-BEYAZ MİNE (1929)	C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
43	CELAL YAKAL'A AIT NİŞAN		C.YAKAL'TN OGLU HASBI YAKAL TRF.HD.ED.	1981
44	NAMİK ALTINBARAN'A AIT LİYAKAT MADALYASI	GÜMÜŞ (1308)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1974
45	NAMİK ALTINBARAN'A AIT YUNAN MUH.BESİ MAD.	GÜMÜŞ (1314)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1974
46	NAMİK ALTINBARAN'A AIT İSTİKLAL MADALYASI	PİRİNÇ (1338)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1974
47	NAMİK ALTINBARAN'A AIT 3.ORDU TUNCELİ MNV.HT.MAD.	PİRİNÇ (1338)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1974
48	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT UÇUŞ BROVESİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1972
49	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT YAKA ROZETİ	BEZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1972
50	AHMET ÖZSEYHANLI'YA AIT MADALYA	PİRİNÇ (1955)	AHMET ÖZSEYHANLI TRF.HD.ED.	
51	YAKA ROZETİ	BEZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
52	SALİM ILKUÇAN'A AIT ŞAPKA KOKARTI	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
53	ŞAPKA KOKARTI	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
54	H.SUPHI GOKER'E AIT ŞAPKA KOKARTI	PİRİNÇ	HV.KORG.H.S.GOKER'TN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 02 MADALYALAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
55	MECİT SAKMAR'A AIT UÇUŞ BROVESİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
56	DENİZ TAYYARESİ BROVESİ	GÜMÜŞ	HKK'LIGI O. SEK.B.YALNIZ'IN EMR.	1968
57	UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	HKK'LIGI O. SEK.B.YALNIZ'IN EMR.	1968
58	UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	HKK'LIGI O. SEK.B.YALNIZ'IN EMR.	1968
59	HALİM CANKO'YA AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	H.CANKO'NUN OĞLU COŞKUN VE KEMAL	1972
60	CELAL YAKAL'A AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	C.YAKAL'IN OĞLU HASBİ YAKAL TRF.HD.ED.	1981
61	MUZAFFER ERGÜDER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
62	UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	HKK'LIGI O. SEK.B.YALNIZ'IN EMR.	1968
63	MEHMET KAMIL EFENDİ'YE AIT UÇUŞ BROVESİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
64	IHSAN ESİNER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	PİRİNÇ	IHSAN ESİNER TARAFINDAN HEDİYE	1972
65	IHSAN ESİNER'E AIT ŞAPKA KOKARTI	PİRİNÇ	IHSAN ESİNER TARAFINDAN HEDİYE	1972
66	UÇUŞ BROVESİ	BEZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
67	UÇUŞ BROVESİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
68	UÇUŞ BROVESİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
69	UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	HKK'LIGI O. SEK.B.YALNIZ'IN EMR.	1968
70	UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
71	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT YAKA SEMBOLÜ	BEZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
72	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT YAKA ROZETİ	BEZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
73	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT UÇUŞ BROVESİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
74	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT KARTAL ROZETİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
75	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT KARTAL ROZETİ	PİRİNÇ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
76	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
77	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT KÜNYE PLAKASI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
78	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT MADALYA		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
79	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT YAKA SEMBOLÜ	BEZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
80	UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
81	İ.HAKKI DEMİR'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	AHMET DEMİR TRF.HD.ED.	1972

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 02 MADALYALAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
82	H.SUPHI GOKER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	HV.KORG.H.S.GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
83	İBRAHİM UÇANER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	İBRAHİM UÇANER TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
84	REŞAT MATER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
85	REŞAT MATER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
86	REŞAT MATER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
87	REŞAT MATER'E AIT UÇUŞ BROVESİ	GÜMÜŞ	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
88	HV.PLT.ALB.AHMET OZSEYHAN AIT SAAT	CEP SAATI ALTIN KPLM.	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
89	MITHAT TUNCEL'E AIT LİYAKAT MADALYASI		M.TUNCCEL'İN OĞLU ŞEVKET TUNCEL	1984
90	BASRI KULA'YA AIT EGE 2.ORDU MNV.HTR.MAD.		BASRI KULA TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1989
91	BASRI KULA'YA AIT TRAKYA 1.ORDU MNV.HTR.MAD.		BASRI KULA TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1989
92	BASRI KULA'YA AIT RUS VOROŞİLOVKA STR.NİŞANI		BASRI KULA TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1989
93	BASRI KULA'YA AIT ROMEN PİLOT BROVESİ		BASRI KULA TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1989
94	BASRI KULA'YA AIT ROMONYA PİLOT BROVESİ		BASRI KULA TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1989
95	BEDRI CELASIN'E AIT ŞAPKA KOKARTI		YAVUZ CELASIN TRF.HD.ED.	1989
96	BEDRI CELASIN'E AIT UÇUŞ BROVESİ		YAVUZ CELASIN TRF.HD.ED.	1989
97	BEDRI CELASIN'E AIT UÇUŞ BROVESİ		YAVUZ CELASIN TRF.HD.ED.	1989
98	BEDRI CELASIN'E AIT HARP MADALYASI		YAVUZ CELASIN TRF.HD.ED.	1989
100	BEDRI CELASIN'E AIT İSTİKLAL MADALYASI		YAVUZ CELASIN TRF.HD.ED.	1989
101	BEDRI CELASIN'E AIT FİLO MASKOTU		YAVUZ CELASIN TRF.HD.ED.	1989
102	CEMİL UÇMAN'A AIT UÇUŞ BROVESİ		C.UÇMAN'IN OĞLU RIFAT UÇMAN TRF.HD.ED.	1989
103	M.ALAADDİN BEZCİOĞLU'NUN İSTİKLAL MADALYASI		M.A.BEZCİOĞLU'NUN EŞİ MELEK TAYGUN	1990
104	GEN.HUSEYİN TURGUTA AIT UÇUŞ BROVESİ		TURHAN TURGUT TRF.HD.ED.	1990
105	GEN.HUSEYİN TURGUTA AIT İSTİKLAL MADALYASI		TURHAN TURGUT TRF.HD.ED.	1990
106	GEN.HUSEYİN TURGUTA AIT İRAN HOUMAYOUM MAD.		TURHAN TURGUT TRF.HD.ED.	1990
107	GEN.HUSEYİN TURGUTA AIT AFGANİSTAN NİŞANI		TURHAN TURGUT TRF.HD.ED.	1990
108	ALB.İ.HAKKI AKKUŞ'A AIT ŞAPKA KOKARTI		TURHAN AKKUŞ TRF.HD.ED.	1990
109	ALB.İ.HAKKI AKKUŞ'A AIT UÇUŞ BROVESİ		TURHAN AKKUŞ TRF.HD.ED.	1990

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 02 MADALYALAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
110	ALB.I.HAKKI AKKUŞ'A AIT ÇEKOSLOVAKYA UÇ.BROVESİ		TURHAN AKKUŞ TRF.HD.ED.	1990
111	ALB.I.HAKKI AKKUŞ'A AIT KÜNYE PLAKASI		TURHAN AKKUŞ TRF.HD.ED.	1990
112	ALB.I.HAKKI AKKUŞ'A AIT İSTİKLAL MADALYASI		TURHAN AKKUŞ TRF.HD.ED.	1990
113	MEHMET ALI KURÇER'E AIT ALMAN PİLOT BROVESİ		M.A.KURÇERİN KIZI MÜZEHHER HERBE	1991
114	MEHMET ALI KURÇER'E AIT UÇUŞ BROVESİ		M.A.KURÇERİN KIZI MÜZEHHER HERBE	1991
115	MEHMET ALI KURÇER'E AIT HARP MADALYASI		M.A.KURÇERİN KIZI MÜZEHHER HERBE	1991
116	MEHMET ALI KURÇER'E AIT UÇUŞ BROVESİ		M.A.KURÇERİN KIZI MÜZEHHER HERBE	1991
117	MEHMET ALI KURÇER'E AIT LİYAKAT MADALYASI		M.A.KURÇERİN KIZI MÜZEHHER HERBE	1991
118	REŞAT MATER'E AIT 1.HAVA PENTLATLONU MAD.		REŞAT MATER OGLU TAYFUN MATER	1994
119	M.ALI AKEL'E AIT B.M. KORE MADALYASI		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
120	M.ALI AKEL'E AIT USA AIR MADALYASI VE ROZETİ		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
121	M.ALI AKEL'E AIT USA BROVESİ		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
122	M.ALI AKEL'E AIT KORE HAVACI PİLOT BROVESİ		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
123	M.ALI AKEL'E AIT NORT STAR (KUZEY YILDIZI) ROZETİ		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
124	M.ALI AKEL'E AIT ROZET		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
125	M.ALI AKEL'E AIT USA KORE SVŞ.KTL.TÜRLERE VR.MAD.		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
126	M.ALI AKEL'E AIT GENKUR ROZETİ		M.A.AKEL TARAFINDANHD.ED.	1994
127	CELAL YAKAL'A AIT (?) HOLLANDA HAVA KLÜBÜ MAD.	1960		
128	ŞAPKA KOKARTI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
129	SELL HAVACILIK KONULU HATIRA MADALYALARI	(18 ADET)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
130	UÇUŞ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
131	UÇUŞ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
132	UÇUŞ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
133	UÇUŞ BROVESİ	NİKEL	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
134	UÇUŞ BROVESİ	NİKEL	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
135	UÇUŞ BROVESİ	NİKEL	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
136	UÇUŞ BROVESİ	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 02 MADALYALAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
137	UÇUŞ BROVESİ	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
138	UÇUŞ BROVESİ	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
139	UÇUŞ BROVESİ	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
140	UÇUŞ BROVESİ	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
141	UÇUŞ BROVESİ	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
142	UÇUŞ BROVESİ	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
143	UÇUŞ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
144	UÇUŞ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
145	UÇUŞ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
146	UÇUŞ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
147	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
148	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
149	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
150	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
151	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
152	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
153	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
154	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
155	PARAŞÜTÇÜ BROVESİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
156	ROZET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
157	MADALYON		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
158	KOKART		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
159	KOKART	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
160	KOKART	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
161	ROZET	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
162	ROZET	BRONZ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
163	MADALYA	GÜMÜŞ		

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 02 MADALYALAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
164	MADALYA	BRONZ	MESUT POYRAZ'IN HEDİYESİ	2000
165	BRÖVE	NİKEL	NURTEN TOKSOY'UN HADİYESİ	2000
166	KIDEMLİ PİLOT BRÖVESİ	NİKEL	NURTEN TOKSOY'UN HADİYESİ	2000
167	KIDEMLİ PİLOT BRÖVESİ	NİKEL	NURTEN TOKSOY'UN HADİYESİ	2000
168	MADALYA	BRONZ	YUSUF NECDET GURSOY HEDİYESİ	
169	SUBAY 5. YIL KİTA GÖREVI BRÖVESİ VE ROZETİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
170	SUBAY 10. YIL KİTA GÖREVI BRÖVESİ VE ROZETİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
171	SUBAY 15. YIL KİTA GÖREVI BRÖVESİ VE ROZETİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
172	ASTSUBAY 5. YIL KİTA GÖREVI BRÖVESİ VE ROZETİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
173	ASTSUBAY 10. YIL KİTA GÖREVI BRÖVESİ VE ROZETİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
174	ASTSUBAY 15. YIL KİTA GÖREVI BRÖVESİ VE ROZETİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
175	SİLAH SİSTEM OPERATOR SUBAY BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
176	PANEL SUBAY BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
177	SEYRÜSEFER SUBAY BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
178	TABİB SUBAY BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
179	PİLOT BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
180	KIDEMLİ PİLOT BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
181	KOMUTAN PİLOT BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
182	KOMUTAN PİLOT BRÖVESİ(KÜÇÜK)	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
183	ASTSUBAY PANEL BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
184	ASTS. TELSİZ TEKNİSYEN BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
185	ASTSUBAY YÜKLEMECİ BRÖVESİ	NİKEL	K.I.B.M.'DEN İSTEK ÜZERİNE GÖNDERİLDİ	
186				
187				
188				
189				
190				

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 03 BÜSTLER	Cinsi	Müze Nereden Geldiği	Müze G.T.
1	MAHMUT ŞEVKET PAŞA	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
2	YARBAY SÜREYYA İLMEN	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1968
3	GEN. MUZAFFER ERGÜDER	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1968
4	GEN. CELAL YAKAL	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1968
5	GEN. ZEKİ DOĞAN	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
6	GEN. MUZAFFER GÖKSENİN	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
7	GEN. FEVZİ UÇANER	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
8	GEN. HAMDÜLLAH SUPHI GÖKER	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
9	GEN. TEKİN ARIBURUN	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
10	GEN. İHSAN ORGUN	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
11	GEN. İRFAN TANSEL	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1967
12	GEN. REŞAT MATER	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1968
13	GEN. MUHSİN BATUR	BRONZ	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1985
14	GEN. EMİN ALPKAYA	BRONZ	FERİT ÖZŞEN MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1985
15	GEN. CEMAL ENGİN	BRONZ	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1985
16	GEN. ETHEM AYAN	BRONZ	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1985
17	GEN. TAHSİN ŞAHİNKAYA	BRONZ	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1985
18	ÜTGM. MUZAFFER ERDÖNMEZ	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1968
19	YZB. CENGİZ TOPEL	BRONZ	TURGUT PURA MUZENİN SİPARİŞİ İLE YAPTI	1968
20	ÜTGM. ALİ RIZA BEY	BRONZ	H.K.K.LİĞİ EMRİ İLE K.İ.B.'DEN GELDİ	1970
21	GEN. HALİL SÖZER	BRONZ	MÜZE YAPTIRDI	
22	GEN. CEMİL ÇUHA	BRONZ	MÜZE YAPTIRDI	
23	GEN. SAFTER NECİOĞLU	BRONZ	MÜZE YAPTIRDI	
24	GEN. SİYAMİ TAŞTAN	ALÇI	MÜZE YAPTIRDI	
25	GEN. HALİS BURHAN	BRONZ	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	
26	GEN. AHMET ÇÖREKÇİ	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1998
27	SABİHA GÖKÇEN	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1998

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 03 BÜSTLER	Cinsi	Müze Nereden Geldiği	Müze G.T.
28	MAHMUT ŞEVKET PAŞA	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
29	SÜREYYA İLMEN	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
30	M. FESA EVRENSEV	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
31	YUSUF KENAN	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
32	FAZİL BEY	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
33	MUZAFFER ERGÜDER	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
34	ZEKİ DOĞAN	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
35	ENVER AKOĞLU	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
36	ALİ TAKİN	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
37	GEN. İLHAN KILIÇ	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	1999
38	GEN. ERGİN CELASİN	FİBER	TANKUT OKTEM MUZENİN SPARİŞİ İLE YAPTI	2001
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 04 YAZILI BELGELER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
1	FETHİ BEYE AİT BERAT	KAĞIT	ASKERİ MÜZE DEVİR	1970
2	FETHİ BEY'AİT LIYAKAT MADALYASI BERATI	BEZ	ASKERİ MÜZE DEVİR	1970
3	İST.-İSK.SEFERİ ŞHT.LERİ İÇİN OKT.MVL.T.ŞKR.KB.MENDİLLER	BEZ	ASKERİ MÜZE DEVİR	1970
4	TURK PILOTLR. İNG. MR. SALTER'E YAZ. ANILAR	DEFTER		
5	HALİM CANKO'YA AİT KİMLİK KARTI	KARTON	H.CANKONUN OGULLARI COŞKUN, KENAN	1972
6	HALİM CANKO'YA AİT PİLOT DİPLOMASI SURETİ	KAĞIT (1932)	H.CANKONUN OGULLARI COŞKUN, KENAN	1972
7	ŞHT.YZB.RIFAT NEŞET BEY'AİT UCUŞ DEFTERİ	DEFTER	ASKERİ MÜZE DEVİR	1970
8	HAMDULLAH SUPHI GOKER'E AİT MEKTUP	KAĞIT	H.SUPHI GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
9	HAMDULLAH SUPHI GOKER'E AİT BERAT	KAĞIT	H.SUPHI GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
10	HAMDULLAH SUPHI GOKER'E AİT İSTİKLAL MAD.BERATI	KAĞIT	H.SUPHI GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
11	HAMDULLAH SUPHI GOKER'E AİT BERAT	PRİNÇ	H.SUPHI GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
12	HAMDULLAH SUPHI GOKER'E AİT SERTİFİKA	KAĞIT	H.SUPHI GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
13	HAMDULLAH SUPHI GOKER'E AİT SERTİFİKA	KAĞIT	H.SUPHI GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
14	HAMDULLAH SUPHI GOKER'E AİT SERTİFİKA	KAĞIT(1955)	H.SUPHI GOKER'İN VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
15	ŞHT.HAKKI DEMİR'E AİT UCUŞ SERTİFİKASI	KAĞIT	ŞHT.H. DEMİRİN KARDEŞİ AHMET DEMİR TRF.HD.ED.	1972
16	ŞHT.HAKKI DEMİR'E AİT UCUŞ DİPLOMA	KAĞIT	ŞHT.H. DEMİRİN KARDEŞİ AHMET DEMİR TRF.HD.ED.	1972
17	ŞEFİK ÇAKMAK'IN BEDRİ KÖSEOĞLUNUN AİLE.YOL.MKP	KAĞIT(1934)		
18	ŞHT.TGM.HAKKI DEMİR'E AİT DİPLOMA	KAĞIT	H.DEMİR'İN KARDEŞİ AHMET DEMİR TRF.	1972
19	MEHMET KAMIL EFENDİYE AİT HARP MADALYASI BERATI	KAĞIT	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
20	MEHMET KAMIL EFENDİYE AİT KİMLİK	KAĞIT	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
21	COMPUTÖR		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
22	MUZAFFER ERDONMEZE AİT KİMLİK	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
23	MUZAFFER ERDONMEZE AİT KİMLİK KARTI	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
24	MUZAFFER ERDONMEZE AİT KİMLİK KARTI	KAĞIT(1950)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
25	MUZAFFER ERDONMEZE AİT KİMLİK KARTI	KAĞIT (1949)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
26	MUZAFFER ERDONMEZE AİT KİMLİK KARTI	KAĞIT(1950)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
27	MUZAFFER ERDONMEZE AİT KİMLİK PASAPORT	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 04 YAZILI BELGELER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
28	MUZAFFER ERDONMEZE AIT UÇUŞ FORMU MÜSVETTESİ	KAĞIT(1951)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
29	MUZAFFER ERDONMEZE AIT UÇUŞ FORMU MÜSVETTESİ	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
30	MUZAFFER ERDONMEZE AIT UÇUŞ GÖREV YAZISI	KAĞIT(1951)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
31	MUZAFFER ERDONMEZE AIT UÇUŞ GÖREV YAZISI	KAĞIT(1951)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
32	MUZAFFER ERDONMEZE AIT MEKTUP ZARFI	KAĞIT(1951)	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
33	MUZAFFER ERDONMEZE AIT KİTAP	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
34	MUZAFFER ERDONMEZE AIT KİTAP	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
35	MUZAFFER ERDONMEZE AIT KİTAP	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
36	KANAT TAMİR UST.MRGZ. ŞABAN EF.AIT KİMLİK KARTI	KAĞIT(1332)		
37	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT BERAT	KAĞIT	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
38	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT BERAT	KAĞIT	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
39	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT DENİZ TAYYARE DİPLOMASI	KAGIT (1337-1334)	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
40	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT BERAT	KAĞIT(1333)	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
41	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT DİPLOMA	KAĞIT	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
42	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT TERFİ BELGESİ	KAĞIT(1332)	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
43	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT KİMLİK	KAĞIT	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1972
44	MEHMET KAMIL EFENDİYE AIT KİMLİK	KAĞIT	M.KEMAL ELGİ TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	
45	ŞHT.YZB.CENGİZ TOPEL'E AIT SERTİFİKA	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1971
46	ŞHT.YZB.CENGİZ TOPEL'E AIT SERTİFİKA	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1971
47	MEHMET NURİ EFENDİYE AIT TERCUMİHAL DEFTERİ	DEFTER	VEDAT UÇMAN TARAFINDAN HEDİYE	1972
48	MEHMET NURİ EFENDİYE AIT GÜMÜŞ LİYAKAT MAD.BERATI	KAĞIT	VEDAT UÇMAN TARAFINDAN HEDİYE	1972
49	MEHMET NURİ EFENDİYE AIT UÇUŞ DEFTERİ	DEFTER	VEDAT UÇMAN TARAFINDAN HEDİYE	1972
50	MEHMET NURİ EFENDİYE AIT HARBİYE DEFTERİ	KAĞIT	VEDAT UÇMAN TARAFINDAN HEDİYE	1972
51	MEHMET NURİ EFENDİYE AIT KİMLİK	KAĞIT	VEDAT UÇMAN TARAFINDAN HEDİYE	1972
52	MEHMET NURİ EFENDİYE AIT KİMLİK	KAĞIT	VEDAT UÇMAN TARAFINDAN HEDİYE	1972
53	NAMİK ALTINBORAN' AIT İSTİKLAL MADALYASI BERATI	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1974
54	NAMİK ALTINBORAN' AIT HARBİYE DİPLOMASI	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1974

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 04 YAZILI BELGELER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
55	NAMIK ALTINBORAN' AIT BERAT	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1981
56	NAMIK ALTINBORAN' AIT BERAT	KAĞIT	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1981
57	MİTHAT TUNCEL'E AIT DİPLOMA	KAĞIT	M.TUNCEL'İN OĞLU ŞEVKET TUNCEL	1984
58	MİTHAT TUNCEL'E AIT LİYAKAT MADALYASI BERATI	KAĞIT	M.TUNCEL'İN OĞLU ŞEVKET TUNCEL	1984
59	GEN.EMİN ALPKAYA'YA AIT ÜST.HİZMET MAD.BERATI	KAĞIT	GEN.EMİN ALPKAYA'NIN EŞİ TRF.HEDİYE	1987
60	GEN.EMİN ALPKAYA'YA AIT ŞEREF MADALYASI BERATI	KAĞIT	GEN.EMİN ALPKAYA'NIN EŞİ TRF.HEDİYE	1987
61	İBRAHİM UÇANER'E AIT HAVA MAKİNİST MEK.DİPLOMASI	KAĞIT	İBRAHİM UÇANER TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
62	İBRAHİM UÇANER'E AIT HAVA MEKTEBİ DİPLOMASI	KAĞIT	İBRAHİM UÇANER TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
63	BÇVŞ.ATIF EG'E AIT NOT DEFTERLERİ	KAĞIT	NEJAT BEŞE TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
64	GEN.REŞAT MATER'E AIT İLKOKUL DİPLOMASI	KAĞIT	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
65	GEN.REŞAT MATER'E AIT ASKERİ LİSE DİPLOMASI	KAĞIT	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
66	GEN.REŞAT MATER'E AIT HAVA OKULU DİPLOMASI	KAĞIT	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
67	GEN.REŞAT MATER'E AIT HARBIYE DİPLOMASI	KAĞIT	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
68	GEN.REŞAT MATER'E AIT HV.HARP AKADEMİSİ DİP.	KAĞIT	REŞAT MATER TARAFINDAN HEDİYE	1988
69	RECEP ABDULLAH EF.'YE AIT SİVAS SANAYİ MEK.DİP.	KAĞIT	VARISLERİ TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
70	RECEP ABDULLAH EF.'YE AIT TR.TAYYARE CEMİYETİ DİP.	KAĞIT	VARISLERİ TARAFINDAN HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 05 GİYSİLER	Cinsi	Müze Nereden Geldiği	Müze G.T.
1	MUZAFFER ERDONMEZ'İN UNF. (SAPKA,CEKET,PANTOLON)	KUMAŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
2	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT RESMİ CEKET	KUMAŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
3	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT UÇUŞ KOMBİNEZONU	KUMAŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
4	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT APOLET	KUMAŞ ÜZERİNE	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
5	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT UÇUŞ BAŞLIĞI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
6	YZB.CENGİZ TOPEL'İN UNF. (SPK.,CKT.,PNTL.,GÖM.KRT)	KUMAŞ	BAKIRKOY CENGİZ TOPEL İLKOKULUNDAN ALINDI	1971
7	YZB.CENGİZ TOPEL'E AIT (CEKET,PANTOLON)	BEJ RENK KUMAŞ	BAKIRKOY CENGİZ TOPEL İLKOKULUNDAN ALINDI	1971
8	YZB.CENGİZ TOPEL'E AIT. AYAKKABI	DERİ	BAKIRKOY CENGİZ TOPEL İLKOKULUNDAN ALINDI	1971
9	YZB.CENGİZ TOPEL'İN UNF. ÇORAP		BAKIRKOY CENGİZ TOPEL İLKOKULUNDAN ALINDI	1971
10	HALİM CANKO'YA AIT UÇUŞ GÖZLÜĞÜ	CAM METAL	H.CANKO'NUN OĞLU COŞKUN VE KEMAL	1972
11	RIFAT NEŞET BEY AIT(ŞPK,CKT PNT, KAPUT,MERASİM KMR.)	KUMAŞ	ASKERİ MÜZE'DEN NAKİL	1972
12	RIFAT NEŞET BEY AIT KİLOT PONTALON	KUMAŞ	ASKERİ MÜZE'DEN NAKİL	1972
13	H.SUPHI GOKER UNF.(ŞPK,CKT PNT,KAPUT,MRS KMR.)	KUMAŞ	H.SUPHI GOKER VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
14	H.SUPHI GOKER'E AIT SALON ÜNIFORMASI	KUMAŞ	H.SUPHI GOKER VARİSLERİ TRF.HD.ED.	1972
15	SHT.I.HAKKI DEMİR'E UNF. (SAPKA,CEKET,PANTOLON)	KUMAŞ	I.H.DEMİR'İN KARDEŞİ AHMET DEMİR TRF.HD.ED.	1972
16	SHT.I.HAKKI DEMİR'E AIT MESTRES CEKET	KUMAŞ	I.H.DEMİR'İN KARDEŞİ AHMET DEMİR TRF.HD.ED.	1972
17	GEN.IHSAN ORGUN UNF. (SPK, CKT,PNT,MRS KMR)	KUMAŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1970
18	GEN.IHSAN ORGUN'A AIT APOLET	KUMAŞ ÜZERİNE	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1970
19	FETHİ BEY'E UNF.(KALPAK, CKT.,YELEK,PANTOLON)	HAKİ KUMAŞ	ASKERİ MÜZE NAKİL	1973
20	FETHİ BEY'E AIT UÇUŞ TULUMU	GÜDERİ	ASKERİ MÜZE NAKİL	1973
21	ALMAN UNIFORMASI (CEKET,PONTALON,YELEK)	KUMAŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
22	ALMAN FRAK	KUMAŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
23	ALMAN CEKET	KUMAŞ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
24	MİĞFER	METAL	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
25	ALMAN ÇİZME	DERİ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
26	MERASİM KEMERİ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
27	PALASKA	DERİ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 05 GİYSİLER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
28	KEMER TOKASI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
29	SIRT ÇANTASI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
30	SU MATARASI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
31	TABANCA KILIFI	DERİ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
32	SÜNGÜ ASKISI	DERİ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
33	EKMEK TORBASI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
34	FİŞEKLİK		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
35	MİTHAT TUNCEL'E AIT PİLOT BAŞLIĞI		M.TUNCEL'İN OĞLU ŞEVKET TUNCEL	1984
36	GEN.ETHEM AYAN'A AIT UNF. (SPK.,CEKET.,PANTOLON)	KUMAŞ	E.AYAN'IN OĞLU METE AYAN TRF.HD.EDİLMİŞTİR	1987
37	GEN.CEMAL GOKER'E AIT ÜNİFORMA (BEJ)		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
38	GEN.CEMAL GOKER'E AIT UNF. (SPK.,CKT.,PANTOLON)		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
39	GEN.CEMAL GOKER'E AIT SALON ÜNİFORMASI		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
40	GEN.CEMAL GOKER'E AIT UÇUŞ TULUMU		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
41	GEN.CEMAL GOKER'E AIT ELDİVEN		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
42	GEN.CEMAL GOKER'E AIT ELDİVEN		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
43	GEN.CEMAL GOKER'E AIT PİLOT BAŞLIĞI		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
44	GEN.CEMAL GOKER'E AIT PİLOT BAŞLIĞI		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
45	GEN.CEMAL GOKER'E AIT PİLOT BAŞLIĞI		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
46	GEN.CEMAL GOKER'E AIT UÇUŞ PANTALONU		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
47	GEN.CEMAL GOKER'E AIT UÇUŞ GÖZLÜĞÜ		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
48	GEN.CEMAL GOKER'E AIT UÇUŞ GÖZLÜĞÜ		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
49	GEN.CEMAL GOKER'E AIT UÇUŞ GÖZLÜĞÜ		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
50	GEN.CEMAL GOKER'E AIT UÇUŞ GÖZLÜĞÜ		C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
51	GEN.CEMAL GOKER'E AIT BOT	DERİ	C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
52	GEN.CEMAL GOKER'E AIT BOT	DERİ	C.GOKER'İN EŞİ HANİFE VE KIZI ÜLGE TRF.HD.ED.	1987
53	GEN.EMİN ALPKAYA'YA AIT ÜNİFORMA	KUMAŞ	GEN.E.ALPKAYA'NIN EŞİ TRF.HD.ED.	1987
54	GEN.MUHSİN BATUR'A AIT ÜNİFORMA	KUMAŞ	GEN.M.BATUR TARAFINDAN.HD.ED.	1988

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 05 GİYSİLER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
55	GEN.MUHSİN BATUR'A AIT UÇUŞ TULUMU	KUMAŞ	GEN.M.BATUR TARAFINDAN.HD.ED.	1988
56	GEN.MUHSİN BATUR'A AIT UÇUŞ TULUMU	KUMAŞ	GEN.M.BATUR TARAFINDAN.HD.ED.	1988
57	GEN.REŞAT MATER UNF. (ŞAPKA,CEKET,PANTOLON)	KUMAŞ	REŞAT MATER TERAFINDAN HEDİYE	1988
58	GEN.REŞAT MATER'E AIT ELDİVEN	DERİ	REŞAT MATER TERAFINDAN HEDİYE	1988
59	GEN.NAHİT ÖZGÜR'E AIT UÇUŞ KOMBİNEZONU	DERİ	NAHİT ÖZGÜR TARAFINDAN HADİYE	1988
60	BNB.İBRAHİM BEDRİ CELASIN'E AIT ELDİVEN	DERİ	H.YAVUZ CELASIN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
61	BNB.İBRAHİM BEDRİ CELASIN'E AIT PİLOT BAŞLIĞI		H.YAVUZ CELASIN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
62	BNB.İBRAHİM BEDRİ CELASIN'E AIT UÇUŞ GÖZLÜĞÜ		H.YAVUZ CELASIN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
63	ORG.NECİP TORUNTAY'A AIT UÇUŞ KOMBİNEZONU			1988
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 06 SİLAHLAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
1	MUZAFFER ERDONMEZ'E AIT KILIÇ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1968
2	ŞHT.TG.OMER GOKSU'YA KIRIKKALE TABANCA		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1969
3	GEN.IHSAN ÖRGÜN'A AIT KILIÇ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1970
4	GEN.MUZAFFER ERGÜDER'E AIT KILIÇ		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1972
5	500 LB.BOMBA		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1972
6	750 LB.BOMBA		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1972
7	1000 LB. BOMBA		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1972
8	GEN.H.SUPHİ GÖKER'E AIT KILIÇ		GEN.H. S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF. HEDİYE	1972
9	GEN.H. S.GOKER'E AIT İSVEÇ H.K.HD. ET. MEC		GEN.H. S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF. HEDİYE	1972
10	GEN.H. SUPHİ GOKER'E AIT KASATURA		GEN.H. S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF. HEDİYE	1972
11	GEN.H.S.GOKER'E HED. PAKİSTAN H.K KAMA		GEN.H. S.GOKER'TİN VARİSLERİ TRF. HEDİYE	1972
12	SERİ NO:C 7462 M29 HAFİF MAKİNALİ SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
13	SERİ NO:C 15728 HAFİF MAKİNALİ SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
14	SERİ NO:4335 VICKERS HAFİF MAK. SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
15	SERİ NO:52150 VICKERS HAFİF MAK. SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
16	S. NO:49944 VICKERS HAFİF MAK.SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
17	S.N.:14192N GOLD BROWNING MAK.TÜFEK		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
18	SERİ NO:76796 GOLD BROWNING MAK.TÜFEK		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
19	ING.YP.HATCHKISS SLH. NAMLUSU (3ADET)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
20	S.N.:E.32879 ING. HOTCHKISS HF. MAK. SH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
21	SERİ NO: 83887 VICKERS MAK.SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
22	SERİ NO:122345 HAVALI BROWNING MAK. SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
23	SERİ NO:20351 HAVALI BROWNING MAK.SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
24	SERİ NO:68502 USA GOLD BROWNING MAK.SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
25	SERİ NO:1939-3883 HAFİF MAKİNALİ SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
26	SERİ NO:114054 USA GOLD BROWNING		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
27	SERİ NO:116336 USA GOLD BROWNING		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 06 SİLAHLAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
28	SERİ NO:4164 MAXİM TİPİ AĞIR MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
29	SERİ NO:4362 MAXİMTİPİ AĞIR MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
30	SERİ NO:7205 MAXİMTİPİ AĞIR MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
31	SERİ NO:A52653 VİCKERS LEWİS HAFİF		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
32	SERİ NO:52658 VİCKERS LEWİS HAFİF		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
33	SERİ NO:52662 VİCKERS LEWİS HAFİF MAK.		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
34	SERİ NO:52666 VİCKERS LEWİS HAFİF MAK.		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
35	SERİ NO:509 USA GOLD BROWNING MAK.		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
36	SERİ NO:397 USA GOLD BROWNING MAK.		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
37	SERİ NO:667 USA GOLD BROWNING		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
38	SERİ NO:167 USA GOLD BROWNING MAK.		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
39	SERİ NO:711 USA GOLD BROWNING		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
40	SERİ NO:755 USA GOLD BROWNING		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
41	SERİ NO:285 SCHWARZLOZE AĞIR MAK.		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
42	SERİ NO:4716 BROWNING HAFİF MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
43	SERİ NO:B 20147 BROWNING HAFİF MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
44	SERİ NO:B 22903 BROWNING HAFİF MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
45	SERİ NO:B 1224 BESA AĞIR MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
46	SERİ NO: C 7356 BESA AĞIR MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
47	SERİ NO:9625 BREN HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
48	SERİ NO:9267 BREN HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
49	SERİ NO:1941-1824 HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
50	SERİ NO:1941-1824 HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
51	SERİ NO:3995 MAXİM TİPİ AĞIR MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
52	SERİ NO:V 303 MAXİM TİPİ AĞIR MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
53	SERİ NO:6817 MAXİM TİPİ AĞIR MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
54	SERİ NO:8440 MAXİM TİPİ AĞIR MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 06 SİLAHLAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
55	SERİ NO:24944 İTALYAN HAFİF MAKİNALI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
56	SERİ NO:2566 HAFİF MAKİNALI UÇAK SİLAHI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
57	SERİ NO:1655 HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
58	SERİ NO:1421 HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
59	SERİ NO:188666 HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
60	SERİ NO:206244 HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
61	SERİ NO:13343 AĞIR MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
62	SERİ NO:9867 AĞIR MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
63	SERİ NO:596162 GOLD BROWNING MAK. SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
64	SERİ NO:A 30887 HISPANE UÇAK TOPU İĞNESİYLE		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
65	SERİ NO:C 635 HAFİF MAKİNALI SİLAH		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
66	SERİ NO:117-118 MADSEN İKİLİ OTOMATİK		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
67	SERİ NO:10511020 USA M-3 MAK.SİLAH (F 86 UÇ. AİT)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
68	SERİ NO:91087 USA M-3 MAK. SİLAH(F-86 UÇAĞINA AİT)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
69	SERİ NO:15226 USA M-3 MAK. SİLAH(F-86 UÇAĞINA AİT)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
70	SERİ NO:1256821 USA M-3 MAK. SİLAH(F-86 UÇAĞINA AİT)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
71	SERİ NO:931224 USA M-3 MAK. SİLAH(F-86 UÇAĞINA AİT)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
72	SERİ NO:1502321 USA M-3 MAK. SİLAH(F-86 UÇAĞINA AİT)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1973
73	MS.HVBBORD'A AİT İNGİLİZ SUBAY KILICI		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1975
74	SERİ NO:12578 AJAX FÜZESİ		GAZİEMİR HAVATEKNİK OKUL KOMUTANLIĞI	1976
75	S.N.:1014 A3 İ.TASEL'E AİT MAKİNALI TABANCA		GEN.İRFAN TANSEL TRF. HEDİYEEDİLMİŞTİR	1981
76	S.N.:131 İ.TASEL'E AİT PİYADE TÜFEĞİ		GEN.İRFAN TRF.TARAFINDAN	1981
77	S.N.:257693 İ.TASEL'E AİT BELÇİKA BOWNING TABANCA		GEN.İRFAN TANSEL TRF. HEDİYEEDİLMİŞTİR	1981
78	S.N.:5717 K GEN. ASIM UÇAR'A AİT İNGİLİZ FİLİNTA TÜFEK		GEN. ASIM UÇAN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1981
79	S.N.:9511 GEN. ASIM UÇAR'A AİT HOCKINS AV TÜFEĞİ		GEN. ASIM UÇAN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1981
80	S.N.:106556 GEN. ASIM UÇAR'A AİT WEPLY TABANCA		GEN. ASIM UÇAN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1981
81	S.N.:386970 GEN. ASIM UÇAR'A AİT BROWNING TABANCA		GEN. ASIM UÇAN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1981

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 06 SİLAHLAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
82	S.N.:935194 GEN. ASIM UÇAR'A AİT WALTER TABANCA		GEN. ASIM UÇAN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1981
83	S.N.:1917-3349 GEN. ASIM UÇAR'A AİT STEYRTABANCA		GEN. ASIM UÇAN TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1981
84	GENERAL CELAL YAKAL'A AİT KILIÇ		GEN.C.YAKAL'IN OĞLU HASBİ YAKAL TRF.HEDİYE	1982
85	S.N.:23866 GEN.SACIT SUMER'IN KIRIKKALE MKEK TABANCA		GEN. SACIT SUMER TRF. HEDİYE EDİLMİŞTİR.	1981
86	S.N.:1934/3053 GEN. C. YAKAL'A AİT CCCP TAKARAF TABANCA		GEN.C.YAKAL'IN OĞLU HASBİ YAKAL TRF.HEDİYE	1982
87	S.N.:316875 GEN.SABRİ GÖKNART MANSEL TABANCA		GEN.SABRİ GOKNART TRF. HEDİYE EDİLMİŞTİR	1982
88	AİM 4A FÜZE		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1983
89	AİM 4A FÜZE		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1983
90	AİM 4D FÜZE		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1983
91	AİM 4D FÜZE		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1983
92	S.N.:2985 M 61 TOPU (F 104 UÇAĞINA AİT)		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1984
93	ROKET		İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	1985
94	S.N.:4965 M 51 TARET		ŞİLE HV.UÇAKSAVAR ER EĞT.MRK. KOMUTANLIĞI	1986
95	M 3 MK TÜFEK		ŞİLE HV.UÇAKSAVAR ER EĞT.MRK. KOMUTANLIĞI	1986
96	S.N.:12955 M 55 TARET		ŞİLE HV.UÇAKSAVAR ER EĞT.MRK. KOMUTANLIĞI	1986
97	S.N.:3212 L 70 UÇAKSAVAR TOPU		ŞİLE HV.UÇAKSAVAR ER EĞT.MRK. KOMUTANLIĞI	1986
98	S.N.:7223 KLASİK TOP		ŞİLE HV.UÇAKSAVAR ER EĞT.MRK. KOMUTANLIĞI	1986
99	GEN.ETHEM AYAN'A AİT KILIÇ		GEN.E.A.OĞLU METE AYAN TRF.HEDİYE	1987
100	GEN.CEMAL GÖKER'E AİT PİLOT BİÇAĞI		C.G.EŞİ HNİFE VE KIZI ÜLGE GÖKER TRF.HEDİYE	1987
101	S.N.:7445969 GEN.EMİN ALPKAYA KIRIKKALE MKEK		GEN.EMİN ALPKAYA TRF. HEDİYE EDİLMİŞTİR	1987
102	GEN.EMİN ALPKAYA'YA AİT KILIÇ		GEN.EMİN ALPKAYA TRF. HEDİYE EDİLMİŞTİR	1987
103	SALİH KARAPINARA AİT SUBAY KILICI		SALİH KARAPINAR TRF.HEDİYE EDİLMİŞTİR	1988
104	ORG.REŞAT MATER'E AİT MEÇ		ORG.REŞAT MATER TRF. HEDİYE EDİLMİŞTİR	
105	ŞEHİT CENGİZ TOPEL'E AİT KIRIKKALE TABANCA		C.TOPEL'IN ABISI TURGUT NECDET TOPEL	
106	S.N.:2996935 ORG.IRFAN TANSEL BROWNING TABANCA		ORG.I.TANSEL'IN OĞLU METE TANSEL	
107	S.N.B 255493 P.BARETTA TABANCA			
108	S.N.:6600969 AHMET FERİT YÜKSEL'E AİT MKE TABANCA		THK.GEN.MD.YRD.HALUK CELİK TRF.HD. EDİLMİŞTİR	

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 06 SİLAHLAR	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
109	TOP		YEŞİLKÖY'DE DENİZDEN ÇIKARILAN SPİTFİRE	
110	TOP		YEŞİLKÖY'DE DENİZDEN ÇIKARILAN SPİTFİRE	
111	S.N.241915 T.BERKMAN'A AIT BROWNING TABANCA		NERMIN ERDEM TARAFINDAN HEDİYE	
112	LANÇERLİ NİCE HERCULES FÜZESİ			
113				
114				
115				
116				
117				
118				
119				
120				
121				
122				
123				
124				
125				
126				
127				
128				
129				
130				
131				
132				
133				
134				
135				

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 07 ŞİLTLER	Cinsi	Müze Nereden Geldiği	Müze G.T.
1	2. ANA JET US UÇUŞ KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
2	2. ANA JET US ANA UÇUŞ EGT. MRK.KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
3	2. ANA JET US PILOT ADAM TABURU	ŞİLT		
4	2. ANA JET US 121. FILO JET EGT. K.LİĞİ	ŞİLT		
5	2. ANA JET US 122. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
6	2. ANA JET US 123. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
7	2. ANA JET US 124. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
8	3. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
9	3 ANA JET US 131. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
10	3 ANA JET US 132. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
11	3 ANA JET US 133. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
12	4. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
13	4. ANA JET US ÖNCEL FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
14	4. ANA JET US DES. GRP. KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
15	4. ANA JET US 141. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
16	5. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
17	5. ANA JET US DES. GRP. KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
18	5 ANA JET US MALZEME KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
19	5. ANA JET US 151 AV ÖNLEME FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
20	5. ANA JET US 152 FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
21	6. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
22	6. ANA JET US DES. GRP. KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
23	6. ANA JET US 161. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
24	6. ANA JET US 162. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
25	6. ANA JET US MALZEME KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
26	7. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
27	7. ANA JET US 171. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 07 ŞİLTLER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
28	7. ANA JET US 173. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
29	7. ANA JET US 172. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
30	7. ANA JET US DES. GRP. KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
31	7. ANA JET US UÇAK BAKIM KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
32	8. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
33	8 ANA JET US UÇK.BKM. KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
34	9. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
35	9. ANA JET US 192. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
36	9. ANA JET US MALZEME KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
37	9. ANA JET US DES. GRP. KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
38	1. ANA JET ÜS KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
39	1. ANA JET US 111. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
40	1. ANA JET US 112. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
41	1. ANA JET US 113. FILO KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
42	1. ANA JET US DES. GRP. KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
43	HAVA EĞİTİM KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
44	HV. EGT. HAVA TEKNİK OKULLAR K.LİĞİ	ŞİLT		
45	HV. EGT. HV. İSTİHKAM OKULLAR K.LİĞİ	ŞİLT		
46	HV. EGT. DESTEK GRUP KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
47	HV. EGT. HAVA TEKNİK OKULLAR K.LİĞİ	ŞİLT		
48	HV.EGT. EGT.YON. VE ÖGRT. YETİŞTİRME K.LİĞİ	ŞİLT		
49	HV. EGT İSTH. OKUL KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
50	HV.EGT. MU.ELK.BİL.SİS. OKULU K.LİĞİ	ŞİLT		
51	HV. EGT. HV. SAVUNMA OKUL K.LİĞİ	ŞİLT		
52	HV. EGT. UÇ. BKM. OKULU KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
53	HV. EGT. HV. LİSAN OKULU KOMUTANLIĞI	ŞİLT		
54	HV.EGT. HV. ULŞ. OKUL KOMUTANLIĞI	ŞİLT		

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 07 ŞİLTLER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
55	HV.EGT.HV. ER EĞİTİM TUGAY K.LİĞİ			
56	HV.OTO BAKIM TERMINAL K.LİĞİ			
57	HV. ULAŞTIRMA GRUP KOMUTANLIĞI			
58	TURK HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI			
59	1 NCI TAKTİK HAVA KUVVETLERİ K.LİĞİ			
60	15. FÜZE ÜS GRUP K.LİĞİ			
61	15. FÜZE ÜS 2. FÜZE FİLO K.LİĞİ			
62	15. FÜZE ÜS 5. FÜZE FİLO K.LİĞİ			
63	15. FÜZE ÜS 7. FÜZE FİLO K.LİĞİ			
64	15. FÜZE ÜS 8. FÜZE FİLO K.LİĞİ			
65	15. FÜZE ÜS 1. FÜZE FİLO K.LİĞİ			
66	15. FÜZE ÜS 4. FÜZE FİLO K.LİĞİ			
67	15. FÜZE ÜS 1. FÜZE GRUP K.LİĞİ			
68	15. FÜZE ÜS 3. FÜZE GRUP K.LİĞİ			
69	15. FÜZE ÜS 2. FÜZE GRUP K.LİĞİ			
70	15. FÜZE ÜS 6. FÜZE GRUP K.LİĞİ			
71	2. TAK.HV.KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI			
72	HAVA LOJİSTİK KOMUTANLIĞI			
73	HV.LOJİSTİK K.LİĞİ İKMAL BAKIM MERKEZİ			
74	HV.LOJİSTİK K.LİĞİ HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ			
75	HV.LOJİSTİK K.LİĞİ HAVA İKMAL BAKIM MERKEZİ			
76	HV.ULŞ. ANA ÜS KOMUTANLIĞI			
77	HV. ULŞ. ANA ÜS 221 FİLO KOMUTANLIĞI			
78	HV. ULŞ. ANA ÜS 222 FİLO KOMUTANLIĞI			
79	TÜRK HAVA KURUMU			
80	191 FİLO KOMUTANLIĞI			
81	JORDON ÜRDÜN HV.K.K.LİĞİ		HAVACILIK MUZESİNİ ZİYARET HATIRASI	

ENVANTER DEFTERİ KAYITLARI

S/N	Eser Adı 07 ŞİLTLER	Cinsi	Müzeye Nereden Geldiği	Müze G.T.
82	THE AIR WAR COLLAGE		A.B.D.HEYETİ HAVACILIK MÜZESİ ZİY. HATIRASI	
83	TURK HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI			
84	HAVA HARP AKADEMİLERİ			
85	GENKUR	MADENİ PLAKA		
86	PAKİSTAN AIR FORCE	MERMER MADENİ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
87	PAKİSTAN AIR FORCE	MERMER MADENİ	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
88	TURK HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	KROM NİKEL	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
89	TURK HAVA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI	KROM NİKEL	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
90	HARP AKADEMİSİ	AHŞAP MADEN	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
91	2. TAKTİK HAVA KUV. K.LIĞI	AHŞAP MADEN	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
92	TÜRK HAVA KUVVETLERİ	KROM NİKEL	ORG.REŞAT MATER'İN OĞLUNUN HEDİYESİ	1995
93	1. TAKTİK HAVA KUV. HATIRA TABAĞI	GUMUŞ TABAK	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
94	GÜMÜŞ KAP	GUMUŞ TABAK	İZMİR HAVA MUZESİ DEVİR	
95				
96				
97				
98				
99				
100				
101				
102				
103				
104				
105				
106				
107				
108				

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
1	466	6910 – KİM – 078 Tyy.Mkt.Guadron	1
2	467	6910 – KİM – 093 Maket Hawk	1
3	468	6910 – KİM – 096 Tyy.Mkt.Spitfire	1
4	469	6910 – KİM – 100 Gota Maket	1
5	470	6910 – KİM – 107 Fleet Mkt.	1
6	471	6910 – KİM – 109 Tyy.Mkt.Hurricane	1
7	472	6910 – KİM – 110 Hanriot Mkt.	1
8	473	6910 – KİM – 114 F-84F Maket	1
9	474	6910 – KİM – 115 F-86 Maket	1
10	475	6910 – KİM – 116 RF-84F Maket	1
11	476	6910 – KİM – 117 Tyy.Mkt.F-100	1
12	477	6910 – KİM – 118 Tyy.Mkt.F-100	1
13	478	6910 – KİM – 121 Liberetor Model	1
14	479	6910 – KİM – 122 Dakota Maket	1
15	480	6910 – KİM Tyy.Mkt.Avransal	1
16	481	6910 – KD – 42 Tyy.Mkt.F-84	1
17	482	6910 – KD – 59 Tyy.Mkt.Godron	1
18	483	6910 – KD – 60 Tyy.Mkt.Bristol	1
19	484	6910 – KD – 61 Tyy.Mkt.Garton	1
20	485	9100 – KD – 4 C-47 Maketi	1
21	486	9100 – KD – 7 Dewoitine Maket	1
22	487	9100 – KD – 8 Elenheim Maket	1
23	488	9100 – KD – 9 Mesquite Maket	1
24	489	9100 – KD – 13 Morane Maketi	1
25	490	9100 – KD – 14 Godron Maketi	1
26	491	9100 – KD – 36 Smolik Maketi	1
27	492	9100 – KD – 39 Baatile Maketi	1
28	493	9100 – KD – 41 Baltimore Maketi	1
29	494	9100 – KD – 44 Hainkel Maketi	1
30	495	AT – 11	1
31	496	Avraonson Maketi	1
32	497	Avrotriplane 1911	1
33	498	Antoinette Monoplane Maketi	1
34	499	Avro Triplane Maketi	1
35	500	Antoinette Maketi	1
36	501	Avrone Biplane Maketi	1
37	502	Avro 504K Maketi	1
38	503	Albatros Dr.1 Maketi	1
39	504	Albatros C.III Maketi	1
40	505	Avercer Grumman Maketi	1
41	506	Aichi D3A1 Val Maketi	1
42	507	Avro CF 100 Canadian Maketi	1
43	508	Avro Arrow Canadian Maketi	1
44	509	Archi D4Y2 Suise Judy Maketi	1
45	510	Arado 234B2 Jet Bomber Maketi	1
46	511	Ayro Ansan 1 Türk Maketi	1
47	512	Ayro Lancaster B1 Engine Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
48	513	A6 M3 Zero Maketi	1
49	514	A7 M2 Reppusam Maketi	1
50	515	Arado Ar 196 A-3 Maketi	1
51	516	Amiot 143-2 Motor Maketi	1
52	517	Alowette III Sud-Aviation Maketi	1
53	518	Alouette II 3130 Maketi	1
54	519	Auster Antarctic Maketi	1
55	520	Avro Vulcan Maketi	1
56	521	Armstrong Whitworth Seahawk Maketi	1
57	522	Avion Ledue 002 Maketi	1
58	523	Aer Macchi M.B.36 Maketi	1
59	524	Air France – Canavella Maketi	1
60	525	American Airline Electra Looched Maketi	1
61	526	Aero Commander 680 Maketi	1
62	527	Albatros DIII Scott Maketi	1
63	528	Apollo Maketi	1
64	529	Apollo Saturn V Maketi	1
65	530	Ay Modülü Maketi	1
66	531	Eli Pervane Tutan Pilot Heykeli	1
67	532	Blenheim Bristol Maketi	1
68	533	Brige 19 Tyy.Maketi	1
69	534	Bristol Boxkite Farman Maketi	1
70	535	Beleriot XI Maketi	1
71	536	British S.E.ASA Maketi	1
72	537	Bristol Maketi	1
73	538	Boeing Pt.17 Maketi	1
74	539	Boeing P25A Maketi	1
75	540	Bristol Maketi	1
76	541	Bristol 138A Maketi	1
77	542	Boeing F12E Maketi	1
78	543	Breuester F-2A Maketi	1
79	544	Bristol Maketi	1
80	545	Boulton Paul Maketi	1
81	546	Bristol Beaufort II Maketi	1
82	547	Bell Airacabra Maketi	1
83	548	Breguest Maketi	1
84	549	Blach Maketi	1
85	550	Blacak Brun Maketi	1
86	551	Bristol Maketi	1
87	552	B24J Consdidadet Maketi	1
88	553	Blach 152 Av.Maketi	1
89	554	Boeing B-17G Maketi	1
90	555	Bucker Maketi	1
91	556	Bel H-13E Maketi	1
92	557	Bristol Type 192 Maketi	1
93	558	Boeing – Wertol Maketi	1
94	559	Beech Crast Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
95	560	Brefuet Maketi	1
96	561	Balor Kulesi Maketi	1
97	562	Bell X-5 Swing Maketi	1
98	563	Breguet Alize Maketi	1
99	564	Black Burn Maketi	1
100	565	Boeing KC.135 Maketi	1
101	566	Boeing B-52 Maketi	1
102	567	Boeing B-47 Maketi	1
103	568	B-70 North Maketi	1
104	569	B.A.C. III 2 Jet Maketi	1
105	570	Boeing 720B Maketi	1
106	571	Bristol Bristone Maketi	1
107	572	Bristol MK-32 Maketi	1
108	573	Boeing 707 Maketi	1
109	574	Curtis K-Hawk Maketi	1
110	575	Curtistoma Maketi	1
111	576	Clemen Ader Ede Maketi	1
112	577	Curtis Golden Maketi	1
113	578	Curtis SBC-3 Maketi	1
114	579	Curtis Goshawk Maketi	1
115	580	Curtis Racer R3C2 Maketi	1
116	581	Curtis TW40 Maketi	1
117	582	Catalina P.B.Y. Maketi	1
118	583	Change Maketi	1
119	584	Cansilipadet Maketi	1
120	585	C.6 III Akajima Maketi	1
121	586	Common Maketi	1
122	587	Curtiss SB2C-5 Maketi	1
123	588	Curtiss Maketi	1
124	589	Curtiss Conder Maketi	1
125	590	Couzinet Maketi	1
126	591	Convair Maketi	1
127	592	Cessna Lia Maketi	1
128	593	Convair aketi	1
129	594	Convair Vitol Maketi	1
130	595	Cessna T-37 Maketi	1
131	596	Convair F-106A Maketi	1
132	597	Convair B-36 Maketi	1
133	598	Change F8U-1 Maketi	1
134	599	Convair Coranado 990 Maketi	1
135	600	Cessna 310 Maketi	1
136	601	Deperdussin Maketi	1
137	602	Dragon Tyy.Maketi	1
139	604	De Havilland D.H.2 Maketi	1
138	603	De Havilland Maketi	1
140	605	D.H.4 Maketi	1
141	606	Dornier Do.27 Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
142	607	Devoitine D-27 D-520 Maketi	1
143	608	Douglas D-26 Maketi	1
144	609	Douglas Bastom 111 Maketi	1
145	610	Dornier Do.217 Maketi	1
146	611	De Havilland Dh.88 Maketi	1
147	612	Dornier Dox.Maketi	1
148	613	De Havilland D.H.60G Maketi	1
149	614	DH.89 Dragon Rapide Maketi	1
150	615	Douglas Ad.6 Maketi	1
151	616	Douglas DC.111 Dakota Maketi	1
152	617	Douglas X3 Maketi	1
153	618	Douglas F-4 Maketi	1
154	619	Douglas Skrocket D-558-2 Maketi	1
155	620	DH.Venam Fb.4 Maketi	1
156	621	Douglas A30 Maketi	1
157	622	Douglas Skynight F-30 Maketi	1
158	623	De Havilland DH.110 Maketi	1
159	624	Dah.Heran Maketi	1
160	625	DH.Comet Maketi	1
161	626	DH.Bever Maketi	1
162	627	Douglas Dc-7C Maketi	1
163	628	English Electra Canberra Maketi	1
164	629	Etandart IV Maketi	1
165	630	English Electric P1 Maketi	1
166	631	4 Engine Russion Maketi	1
167	632	Ercoupe Maketi	1
168	633	Fockevulf-58 Maketi	1
169	634	Fleshling Maketi	1
170	635	Faireybattle Maketi	1
171	636	F-15 Tyy.Maketi	1
172	637	F-84G Tyy.Maketi	1
173	638	F-5A Tyy.Maketi	1
174	639	Fockevulf Maketi	1
175	640	F-100 Tyy.Maketi	1
176	641	Farmans Voisin Maketi	1
177	642	Fokker El Maketi	1
178	643	Fokker D.8 Maketi	1
179	644	Fairey Swdarfish Maketi	1
180	645	Fiat CR-42 Maketi	1
181	646	Fairey Barracuda Maketi	1
182	647	Foche Vulf Maketi	1
183	648	Fiat CR-32 Maketi	1
184	649	Fokker D-21 Avexc Maketi	1
185	650	Falke Valf 190 Maketi	1
186	651	Fiesseler Fİ-156 Maketi	1
187	652	Fond Trumotor Maketi	1
188	653	Fairey Ratodge Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
189	654	Fairchild C-119 Maketi	1
190	655	Fairey Fairply Maketi	1
191	656	Fairey Gannet Maketi	1
192	657	Feza Atom Gemisi Maketi	1
193	658	F-94C Starfire Maketi	1
194	659	F-890 Scorpion Maketi	1
195	660	F-7U Cuttlas Maketi	1
196	661	F-86 Sabre Maketi	1
197	662	Fiat G-91 Maketi	1
198	663	Fairey Delta. 2 Maketi	1
199	664	Folland Gnat Maketi	1
200	665	F-102A Delta Dagger Maketi	1
201	666	Faugo Magistar Maketi	1
202	667	F-101A V00-D00 Maketi	1
203	668	F-4 Swift Maketi	1
204	669	F-111 General Maketi	1
205	670	Fokker F-27 Maketi	1
206	671	Gotha G-9 Maketi	1
207	672	Gloster Gladiator Maketi	1
208	673	Gruman Wildest F-4F Maketi	1
209	674	G.A. Hapsur Maketi	1
210	675	Gruman F 6-F	1
211	676	Glostar	1
212	677	Gravilla GEE-BEE Maketi	1
213	678	Gruman AC Maketi	1
214	679	Gruman S2 Maketi	1
215	680	Gemini Maketi	1
216	681	Gruman F-9F Maketi	1
217	682	Griffan 11 Maketi	1
218	683	Gruman F-11 Maketi	1
219	684	Gloster – Meteor Maketi	1
220	685	Gruman F8-9 Maketi	1
221	686	Gloster Javalin Maketi	1
222	687	Gruman Mahawk OV-ID Maketi	1
223	688	Harvart Maketi	1
224	689	Helikopter Maketi	1
225	690	Helberstad CI Maketi	1
226	691	Hawker Hart Maketi	1
227	692	Hawker Typi-don Maketi	1
228	693	Heinkel He III 420 Maketi	1
229	694	Hawker Hurricane Maketi	1
230	695	Hawker Sea Forry Maketi	1
231	696	Heinkel 100 Prop 1 Engine Maketi	1
232	697	Hemkel 162 Jet Maketi	1
233	698	Henley Page Hamden Maketi	1
234	699	Handley Pace Maketi	1
235	700	Hayaruca Oskar Kr. 43 Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
236	701	Hemkel Hel 219 Maketi	1
237	702	Hawark Ike Maketi	1
238	703	Handeley Pange HP.42 Maketi	1
239	704	Huro İropuis Bell Maketi	1
240	705	Hawk Maketi	1
241	706	Handley Pase Victor Maketi	1
242	707	Hiller X-18 Tilt Maketi	1
243	708	Hawker Hunter Maketi	1
244	709	Handley Pao Dart Herda Maketi	1
245	710	HK-53 Alman Planörü Maketi	1
246	711	Kawasaki 45 Toryu Nick Maketi	1
247	712	Kawasaki Hein Maketi	1
248	713	Kawnishi EİS-Kİ Sivionnorm Maketi	1
249	714	Kyuhsa J7-W1 Shinden Maketi	1
250	715	Kaira Soltion Maketi	1
251	716	Kaman H43B Huskie Maketi	1
252	717	Klemki 107 Trizm Tyy.Maketi	1
253	718	Knight Twister Spor Tyy.Maketi	1
254	719	Kaman H-43B Huskie Helikopter Maketi	1
255	720	Lyzendar Maketi	1
256	721	Locheed Hudson MK-1 Maketi	1
257	722	Lockheed Lightning F-38 Maketi	1
258	723	Lockheed Hercules C-130 Türk Maketi	1
259	724	Lockheed P-3A Drion Maketi	1
260	725	Lockheed P2V-7 Neptune Maketi	1
261	726	Lockheed Wv1 Maketi	1
262	727	Lockheed YF 12A Intercemur Maketi	1
263	728	Lockheed T-33 Türk Maketi	1
264	729	Lockheed F-104 Starfihter Maketi	1
265	730	Lockheed F-90 Maketi	1
266	731	Lockheed U-2 Plane Maketi	1
267	732	Lufthansa Boeing 727 Maketi	1
268	733	Magister Maketi	1
269	734	Manospor Tyy.Maketi	1
270	735	Marone Saulnier Maketi	1
271	736	Martin MB-2 Bomber Maketi	1
272	737	M2 Mail Plane Doglas Maketi	1
273	738	Martin Pbms Marined Maketi	1
274	739	Macchi 202 Falgore Maketi	1
275	740	Messerschmitt 110D Maketi	1
276	741	Miles Magister 111 Maketi	1
277	742	Miles Magister Maketi	1
278	743	Messerschmitt 410 Prop2 Engine Maketi	1
279	744	Martin Marouder 11 B-26 Maketi	1
280	745	Martin Baltimore Türk Maketi	1
281	746	Messerschmitt ME262 Jet Maketi	1
282	747	Messerschmitt 163B Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
283	748	Messerschmitt ME-109 Maketi	1
284	749	Mister Mulugan Maketi	1
285	750	Monoupe Yarış Tyy.Maketi	1
286	751	Mercry Maketi	1
287	752	Mirage Bomber Maketi	1
288	753	Mystere IV Maketi	1
289	754	Mig.17 Russion Maketi	1
290	755	Mc Donald Banshee Maketi	1
291	756	Mc Donald Y00-D00 Maketi	1
292	757	Marcel Dassouit Mirage 111 C Maketi	1
293	758	Martin P6 M1 Seamaster Maketi	1
294	759	Mig.15 Maketi	1
295	760	Mc Donald Phantom Maketi	1
296	761	Mystere 30 Maketi	1
297	762	Max Haisste Super Brouard Maketi	1
298	763	Midget Mustang Yrş.Tyy.Maketi	1
299	764	Money Wee Scottman Maketi	1
300	765	Nieuport Scott Maketi	1
301	766	Nieuport 28.Maketi	1
302	767	Nieuport 17 Maketi	1
303	768	N.A/A Michael B-25 Maketi	1
304	769	Nortrop P-61 Maketi	1
305	770	Nakajima Ki.84F Maketi	1
306	771	North American Mustang P-51 Maketi	1
307	772	Northrop T-38 Maketi	1
308	773	North American – B.645 Bomber Maketi	1
309	774	Northlas 2501 Maketi	1
310	775	North American Harward 11T-6	1
311	776	North American T-288 Maketi	1
312	777	North American OV-10A Maketi	1
313	778	North American F-107 Maketi	1
314	779	Oxford 11 Airspeed Maketi	1
315	780	Pezetel Maketi	1
316	781	Pflalz D-3 Maketi	1
317	782	P.4 Tomhawk Flying Tiger Maketi	1
318	783	Polish Desian Pzl.P.11C Maketi	1
319	784	Polokarpow Maketi	1
320	785	Polokarpow Maketi	1
321	786	Percival Proctor IV.Maketi	1
322	787	Plasecki Verbol H-21 Maketi	1
323	788	Plasecki Verbol H-21 Maketi	1
324	789	Piper Vuh 14 Türk Maketi	1
325	790	P.80 Tyy.Maketi	1
326	791	Pan-Am DC-8 Douglas Maketi	1
327	792	Piper Apache Maketi	1
328	793	Pete Yarış Tyy.Maketi	1
329	794	R.E-8 Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
330	795	R.100 İngiliz Maketi	1
331	796	Ryan St.PT-20 Maketi	1
332	797	R.Kügi Ki 46-3 Dinah Maketi	1
333	798	Republic P-47 Thunderbolt Maketi	1
334	799	Republic F-84G Thunder Jet Maketi	1
335	800	Republic F-84F Thunders Treak Maketi	1
336	801	Republic F-105B Maketi	1
337	802	Republic XF-91 Thunderceptor Maketi	1
338	803	Republic Seabeer Maketi	1
339	804	Spiitfire Maketi	1
340	805	Spitfire MK-5 Maketi	1
341	806	Sopwith Triplane Maketi	1
342	807	Sphd 13-CL Maketi	1
343	808	SPAD-XIII Maketi	1
344	809	Sopwith Camel Maketi	1
345	810	Super Marine Wairus Maketi	1
346	811	Savdia – Marchetti Maketi	1
347	812	Short Sunderlands III Maketi	1
348	813	Shiden Kral George Maketi	1
349	814	Türk SN.C.H.O. Morane Soundel Maketi	1
350	815	Spitfire Maketi	1
351	816	Short Satrling Maketi	1
352	817	Spirit OF-ST-LOVIS Maketi	1
353	818	Super Marine S-6 Racer Maketi	1
354	819	Stinson Tri-Motor Maketi	1
355	820	S-Avion S-H-3200 Freion Maketi	1
356	821	SF Skorsky 5-55 Türk Maketi	1
357	822	Snecmh-Coleoptere Maketi	1
358	823	Sud-Avition Trident Maketi	1
359	824	SHB Draken Maketi	1
360	825	Süper Marine Vickers Maketi	1
361	826	Short SealandAnphibion Maketi	1
362	827	Swee-pen Yrş.Tyy.Maketi	1
363	828	Sounder-Roe SR-55 Jet Maketi	1
364	829	Thunderbolt Maketi	1
365	830	T-34 Maketi	1
366	831	T-33 Tyy.Maketi	1
367	832	Japan Navy Type 10T-44 Maketi	1
368	833	TİP-32 Namp.Japon Tek.Mdt.Bom.Maketi	1
369	834	Travel Air Mystery Ship Maketi	1
370	835	Temco TF-1 Maketi	1
371	836	Tupoieyy TU-16 Badger Maketi	1
372	837	TWA Gonded Flation Super Maketi	1
373	838	Tu-Russion Jet Maketi	1
374	839	Invayder Maketi	1
375	840	IL-2M-3 Stokmovik Maketi	1
376	841	İlyushin İL-38 Bison Maketi	1

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	MODEL UÇAKLAR	MİKTARI
377	842	İlyushin-18 Lupthan-30 Maketi	1
378	843	Uğur Tyy.Maketi	1
379	844	Jonenese Zero Mitsubishi Maketi	1
380	845	Jonenese Ryusf-Bloz Grace Maketi	1
381	846	Junkers – 88 Maketi	1
382	847	J2 M-27 Radien Jack Maketi	1
383	848	Junkers-87B Stuko Maketi	1
384	849	Japon Deniz Tyy.Maketi	1
385	850	Japon Deniz Tyy.Maketi	1
386	851	Japon Aichi Maketi	1
387	852	Japon Nakajima Maketi	1
388	853	Japon Short.Ki 44 Maketi	1
389	854	Japon Boko Roket Maketi	1
390	855	Junkers III-52 Maketi	1
391	856	Jubiter Maketi	1
392	857	Jadel-Ambossodor Maketi	1
393	858	Volti Tyy.Maketi	1
394	859	Vickers-Vimy Maketi	1
395	860	U-2 Maketi	1
396	861	Vhutour Bomber Maketi	1
397	862	Vistol Hawker P-1127 Kestel Maketi	1
398	863	Vigilante Dugias Maketi	1
399	864	Vickers Super Marine Maketi	1
400	865	Vickers Vouant Maketi	1
401	866	Viscount Maketi	1
402	867	Vickers Vonovord Maketi	1
403	868	Vickers VC-1D-4 Jet Maketi	1
404	869	YAK-9D Maketi	1
405	870	Vickers Armstrong Maketi	1
406	871	YAK-25 Russion Maketi	1
407	872	XFY-1 VTOL Convair Maketi	1
408	873	X-15 Nort American Maketi	1
409	874	Wright Brothers Kit Hawk Maketi	1
410	875	Wesland Lysander Türk Maketi	1
411	876	Westland Wihirt-Wind Maketi	1
412	877	W-Wimme-Meal Lockheed Maketi	1
413	878	Westland Wollece Maketi	1
414	879	Westlyand-Scout Maketi	1
415	880	Westland Wairwing Maketi	1
416	881	Westland Leysender Türk Maketi	1
417	1733	Maket	119
418			
419			
420			
421			
422			
423			
424			
425			

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	BAYRAK VE FLAMALAR	MİKTARI
1	438	Sancak Komple	15
2	439	Hv.K.K.Birlik Flamaları	60
3	440	Hava Lisesi Flaması	1
4	441	Hava Lisesi Takım Flaması	5
5	442	Taktim Bayrağı Muht.	10
6	443	Hava Lisesine Ait Türk Bayrağı ve Kemer	1
7	463	İşaret Flaması (Alman)	1

İKMAL KAYITLARI

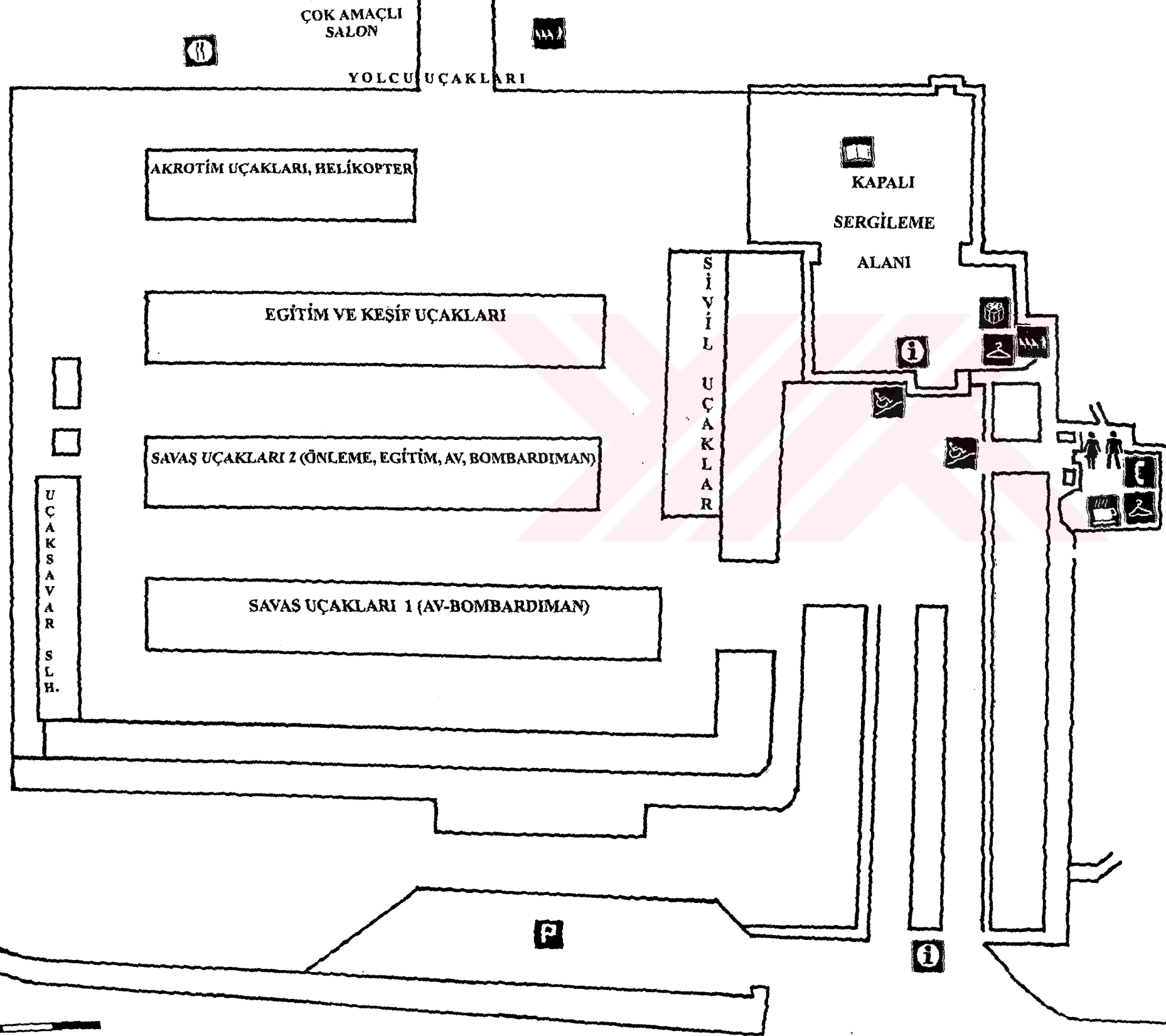
SIRA NO	İKMAL NO	MUHABERE CİHAZLARI	MİKTARI
1	91	5825-00-194-9914 SRC Radio Set	1
2	92	5840-00-165-1425 Antenna	1
3	93	5895-00-678-2665 Indicator	1
4	94	5895-00-690-6433 AN TPN-12A	1
5	95	5965-00-854-0658 Mırofon	2
6	96	5975-KD Starting Tablosu	1
7	97	5985-00-217-0505 Anten AS-505A/GR	1
8	98	5985-00-243-4160 Dummy Load	1
9	99	5985-00-296-2330 Dummy Load AN/URM-62	1
10	100	5985-00-538-7328 Dummy Load 146/U	2
11	102	6105-00-725-7994 Anten Ördürme Motoru	1
12	103	6625-00-049-8262 Test Set TS/62	1
13	104	6625-00-099-0196 Fazmeter AN/URM-67	1
14	105	6625-00-229-1045 Test Set 1-193E	1
15	106	6625-00-321-4317 Voltage Driver	1
16	107	6625-00-283-9621 Test Set AN/URM-64	1
17	108	6625-00-339-2046 Test Set AN/PRM-10	1
18	109	6625-00-390-5770 Test Set	1
19	110	6625-00-539-8587 Test Set AN/UPM-33A	1
20	111	6625-00-553-1476 Multimeter	1
21	112	6625-00-557-8262 Analyzer Spectrum	1
22	113	6625-00-643-1498 Test Set TS-117GP	1
23	114	6625-00-643-1552 Signal Generator	1
24	115	6625-00-643-1670 Voltage Elec	1
25	116	6625-00-643-1857 Test Set AN/URM-23	1
26	117	6625-00-649-2870 Osciloscope	1
27	118	6625-00-668-9749 AN/URM-79	1
28	119	6625-00-692-4549 Generator	1
29	120	6625-00-697-1466 Tester	1
30	121	6625-00-697-1470 Drive Voltage	1
31	122	6635-HVO-289001 Alçak Tazyik Odası	1
32	123	6645-00-515-6141 Tımer Inverter	1
33	126	6930-00-256-2829 Ling Trainer C-8	1
34			
35			
36			
37			
38			
39			
40			
41			
42			
43			
44			
45			
46			
47			

İKMAL KAYITLARI

SIRA NO	İKMAL NO	DİĞER	MİKTARI
1	90	4240-00-691-5617 Kulaklık	2
2	258	Asa	8
3	271	Su Matarası Alman	1
4	289	Ekmek Torbası Alman	1
5	287	Harita Çantası Alman	1
6	449	Selçuk Kartalı	1
7	454	328 Pirinç Tanesi Üzerine 181 Harf Yazılı	1
8	455	Gümüş Tabak	1
9	456	Gümüş Tas Altlığı İle	1
10	460	Dürbün (Rodenstok Marka)	1
11	462	Cep Saati (Omega Altın Kaplama)	1
12	464	Kartal (Pirinç)	1
13	465	Makas ve Zarf Açacağı	1
14	1256	8455-27H114118 Kartal Döküm	1
15	1257	9930-HV0-000005 Atatürk Maskı	1
16	1662	Sundurma Kartal	1

HAVACILIK MÜZESİ

4.4.1.1

- Danışma
- Hediyelik Eşya
- Kafeterya
- Otopark
- Özürlü Yolu
- Restoran
- Teknik Kütüphane
- Tuvalet
- Vestiyer
- Sinema-Konferans Salonu
- Telefon

KAPALI SERGİLEME ALANI

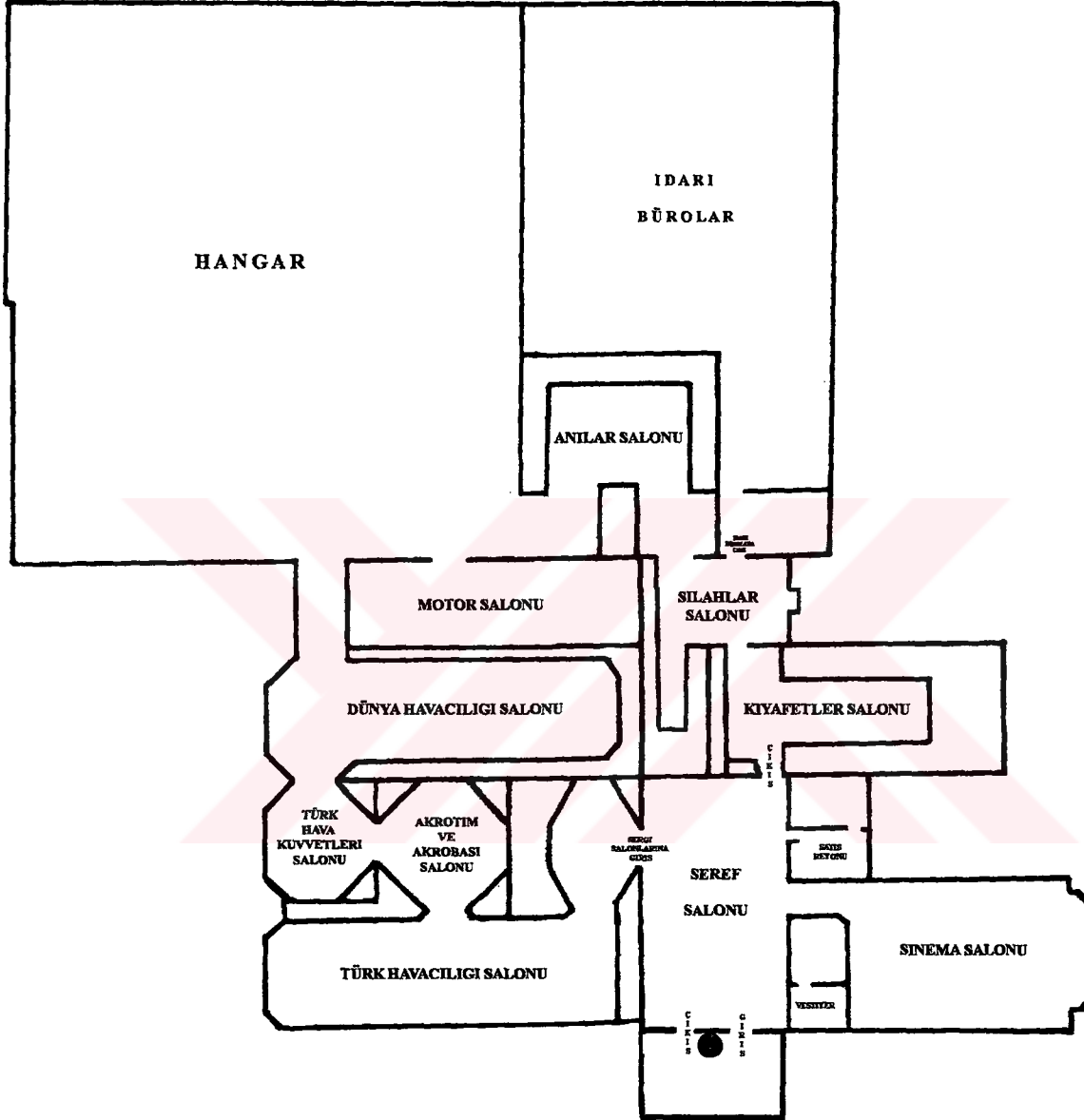
1. Şeref Salonu
2. Türk Havacılığı Salonu
3. Akrobasi ve Akrotim Salonu
4. Türk Hava Kuvvetleri Salonu
5. Dünya Havacılığı Salonu
6. Uçak Hangarı
7. Motor Salonu
8. Anılar Salonu
9. Silahlar Salonu
10. Kıyafetler Salonu

AÇIK SERGİLEME ALANI

1. Cadde: Savaş Uçakları 1
Av-Bombardıman Uçakları
2. Cadde: Savaş Uçakları 2
Önleme, Eğitim, Av,
Bombardıman Uçakları
3. Cadde: Eğitim ve Keşif Uçakları
4. Cadde: Akrotim Uçakları, Helikopter
5. Cadde: Yolcu Uçakları
1. Sokak: Sivil Uçaklar
2. Sokak: Uçaksavar Silahları

Ölçek: 1/1000

KAPALI SERGİLEME SALONLARI

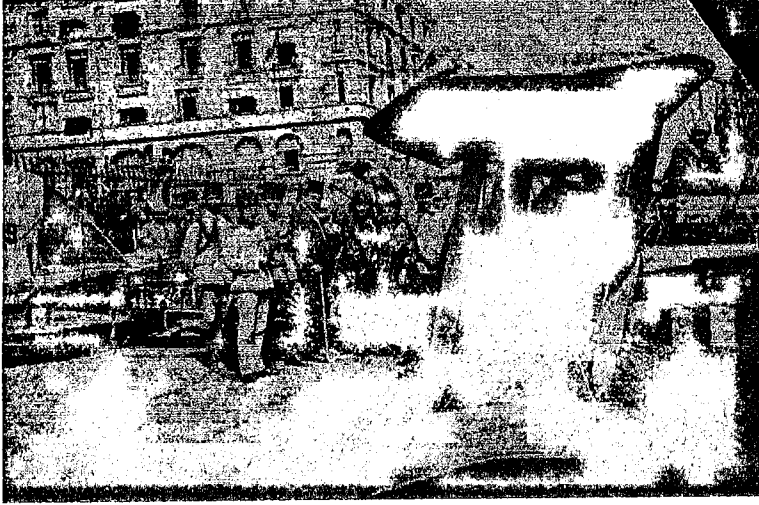
● BULUNDUĞUNUZ NOKTA

KAPALI SERGİLEME SALONLARI

1. ŞEREF SALONU	6. UÇAK HANGARI
2. TÜRK HAVACILIĞI SALONU	7. MOTOR SALONU
3. AKROBASİ VE AKROTİM SALONU	8. ANILAR SALONU
4. HAVA KUVVETLERİ SALONU	9. SİLAHLAR SALONU
5. DÜNYA HAVACILIĞI SALONU	10. KIYAFETLER SALONU

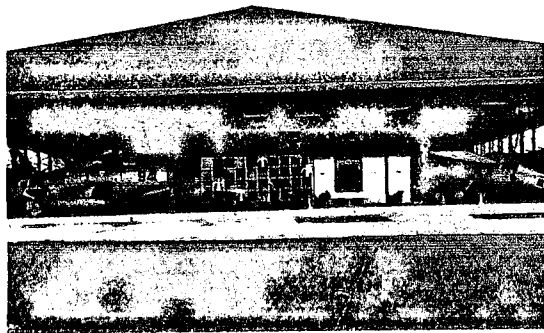
TÜRKİYE DE HAVA MÜZELERİNİN KURULUŞU

Havacılık Müzesi'nin tarihi başlangıcı yirminci yüzyıl başlarına uzanır. 1918'de Hava Kuvvetleri Müfettişliği Hava Müzesi kurma kararı alarak, düşürülen düşman uçaklarının enkazı toplattırıldı. Ancak daha sonra bu hangardaki uçakların Kartal Maltepe'ye taşınırken büyük ölçüde tahrip olması ve Kurtuluş Savaşı'ndaki büyük uçak kırıntıları bu düşüncenin oluşmasını geciktirdi.

Düşen Uçakların Halka gösterilişi (1918-Galata Tayyare Depo Müdürlüğü)

1966 yılında Hava Müzesi Teşkilatı'nın ilk girişimlerinden sonra 15 Mayıs 1971 yılında İzmir Cumaovası Sivil Havaalanında Türkiye'nin İlk Hava Müzesi açıldı. Açılışında büyük ilgi gören Müze İzmir'den uzaklığı ve ulaşım nedeniyle istenilen seviyede ziyaretçi çekemedi.

Müze 1978 yılına kadar faaliyetine devam etti ve bu arada müze için yeni bir mekan arama çalışmaları başladı. Sonuçta müzenin, aynı zamanda Türk Havacılığı'nın da doğduğu yer olan İstanbul-Yeşilköy'e Hava Harp Okulu'na taşınması kararlaştırıldı.

1960'lı yıllarda hava müzesi kurma düşüncesi ciddi olarak gündeme geldi. 1963 yılında yayınlanan bir emirle birliklerde mevcut uçaklardan birer adedinin korunması istendi. 1966 yılında Hava müzesi Teşkilatı oluşturuldu.

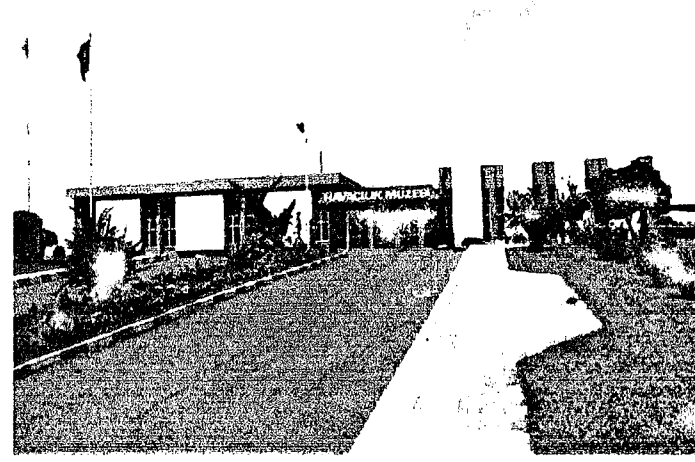

Ayrıca Cumaovası pistinin onarımı, meydanın eğitim uçuşları için geliştirilmesi ve sivil hava trafiğinde de bu meydana faydalanılması kararı iskan ve yerleşme açısından yeni problemler doğurdu ve Hava Müzesi'nin daha uygun bir yere nakli zaruri hale geldi.

YEŞİLKÖY-HAVACILIK MÜZESİ

EK 4.4.1.1.1

1977'de İstanbul-Yeşilköy Hava Harp Okulu alanı içinde başlayan Hava Müzesi inşaatı çalışmaları 1983 yılına kadar sürmüş ve modern müzecilik anlayışıyla yapılan müze 16-Ekim-1985 tarihinde ziyarete açılmıştır.

Türkiye'nin ilk ve en büyük koleksiyonuna sahip olan Havacılık Müzesi Hava Harp Okulu'na bağlı olarak çalışmaktadır.

Havacılık Müzesi toplam 65.000 m² alan üzerine kurulmuştur. Kapalı sergileme alanı iç içe girmiş salonlar ile büyük bir uçak hangarından meydana gelmiş olup 2.600 m² kadardır. Açık sergileme alanı ise

iki ayrı bölüm olarak düzenlenmiş olup 12.000 m²'dir.

Havacılık Müzesi Koleksiyonu'ndaki eserlerin büyük çoğunluğu askeri nitelikli kültür varlıklarıdır. Koleksiyonda uçaklar, uçaklarda kullanılan her türlü araç ve gereçler, haberleşme cihazları, pilot eğitiminde kullanılan araç ve gereçler, bröveler, nişanlar, şiltler, madalyalar, semboller, plaketter, büstler, kitaplar, mektuplar, beratlar, diplomalar, her türlü yazılı belgeler, askeri kıyafet ve aksesuarları, tabanca, tüfek, makineli tüfek, kılıç, uçaklarda kullanılan silah ve patlayıcılar, yağlı ve sulu boya tablolar, fotoğraf albümleri gibi eserler bulunmaktadır.

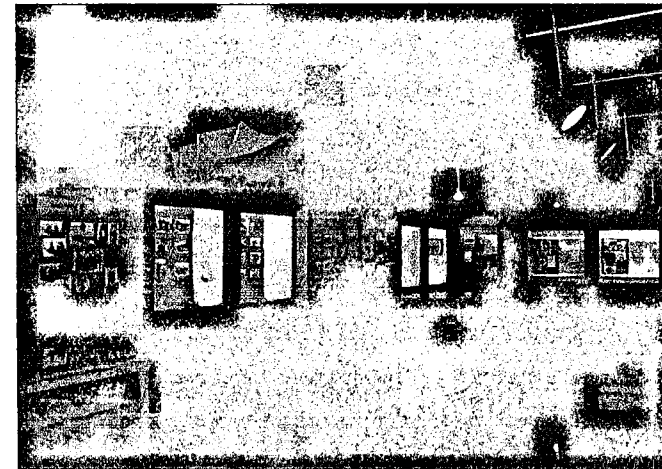
Koleksiyonun en önemli grubunu oluşturan uçakların büyük bir kısmı açık alanda sergilenmektedir. Kapalı sergileme alanında

ise iç içe geçmiş on salonda koleksiyonun diğer grupları sergilenmektedir.

Havacılık Müzesi olarak amacımız, Atatürk'ün 1926 yılında Türk Hava Kurumu'nu kurarken söylediği "Havacılığı Türk Milletinin İşi Yapmak" direktifinden yola çıkarak havacılığı, Türk Hava Kuvvetleri'ni yeni nesillere tanıtmak ve sevdirmektir.

HAVA MÜZE KOMUTANLIĞI

TÜRK HAVA KUVVETLERİ

1 Haziran 1911 yılında Askeri Havacılık Teşkilatı kurulmuştur. 1 Temmuz 1932 tarihli kanunla Hava personel ayrı bir muharip sınıf olarak kabul edilmiştir.

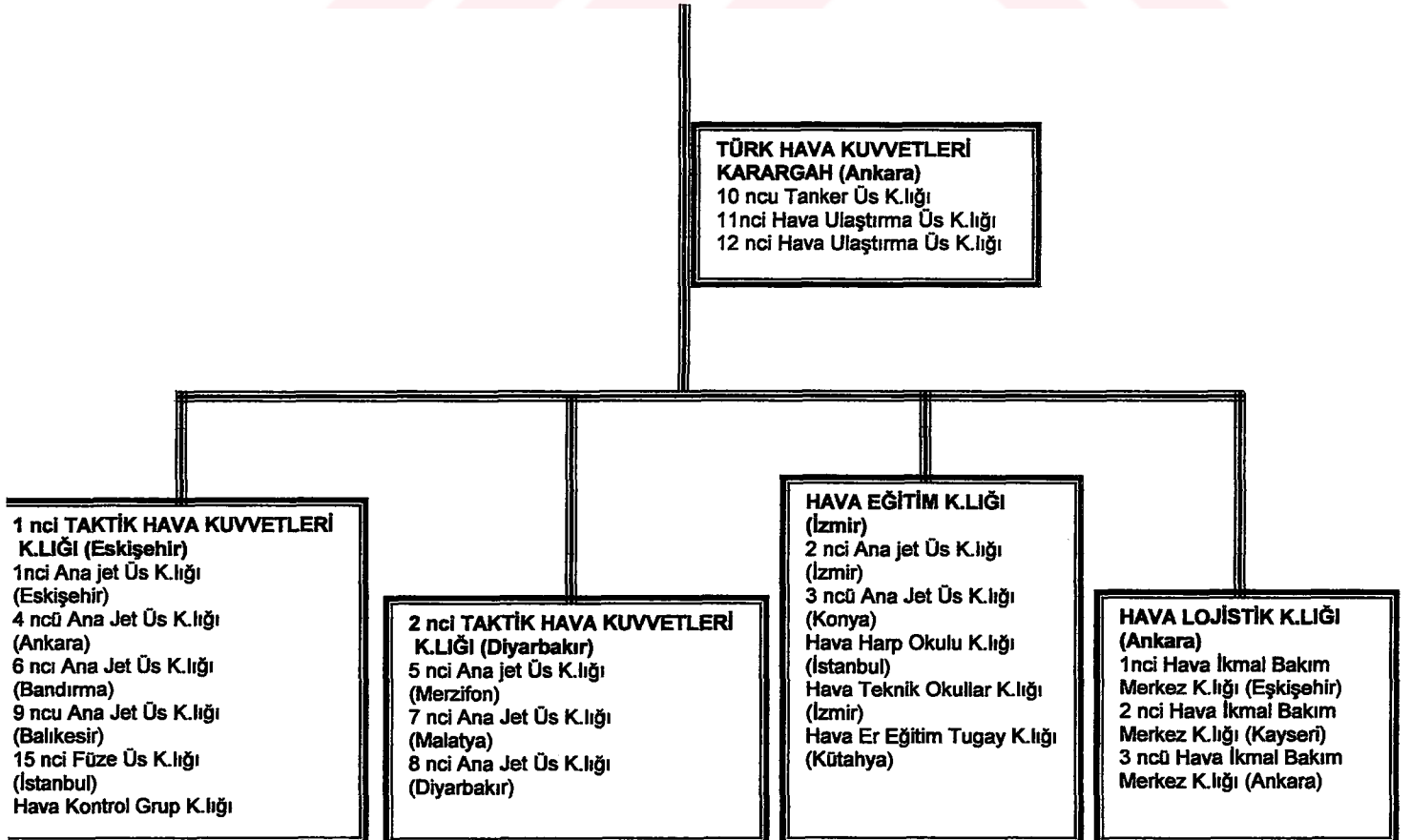
1928 yılından itibaren Milli Savunma Bakanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren hava birliklerini tek bir komuta altında toplayan ve 31 Ocak 1944'de Hava Kuvvetleri Komutanlığı kurulmuştur.

1950 yılında Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na jet uçakları teçhiz edilmeye başlanmıştır. 1951 yılında Balıkesir'de konuşlu 9 ncu Ana Jet Üs Komutanlığı, Türk Hava Kuvvetlerinin ilk olarak jet uçaklarıyla teçhiz edilen üssü; 191, 192 ve 193 ncü filoları ise ilk jet filoları olmuştur.

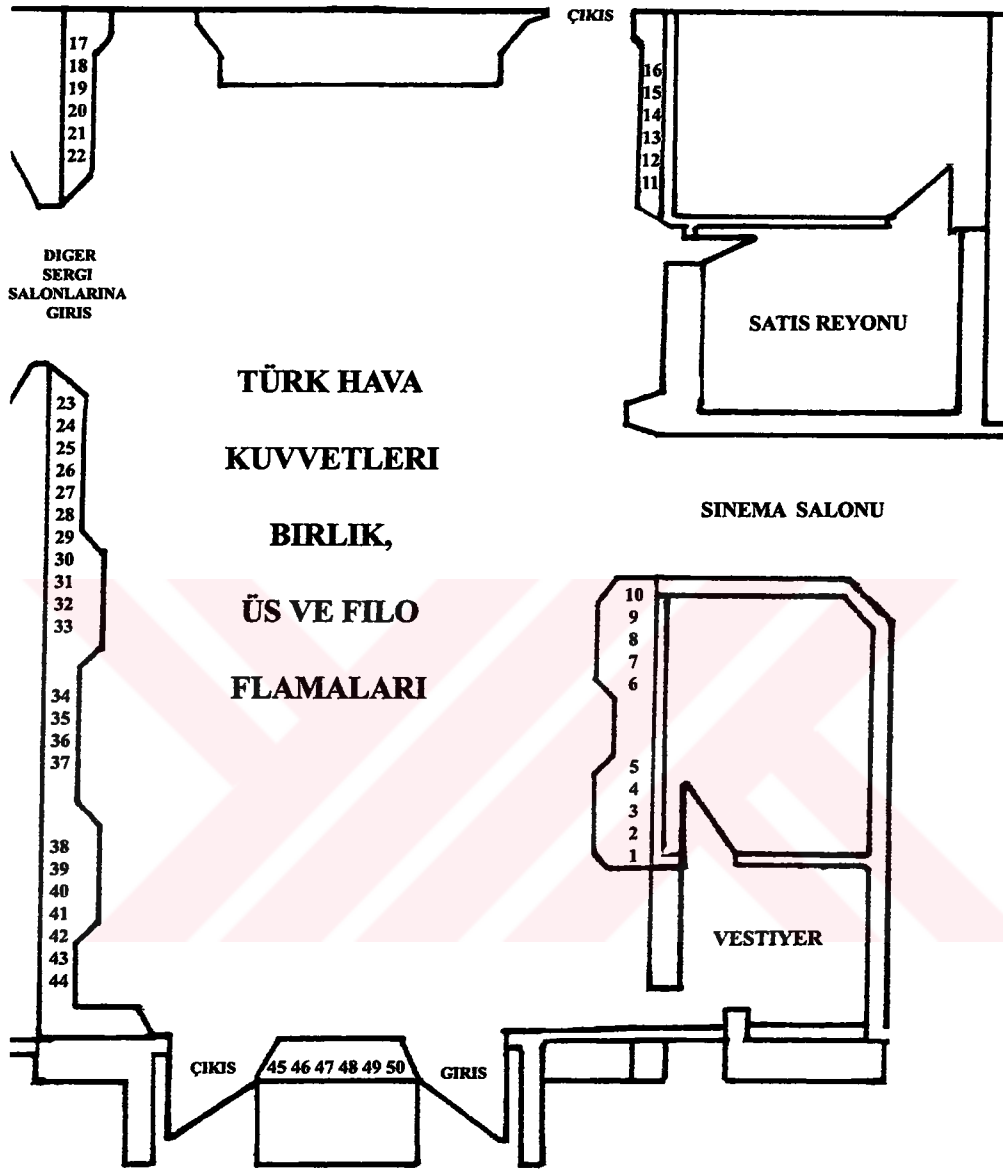
1952 yılında Türkiye'nin NATO üyesi ülke olmasıyla Silahlı Kuvvetleri'ndeki modernizasyon faaliyetleri hız kazanmış pervaneli uçaklar yerlerini jet uçaklarına bırakmıştır.

1911 yılında göklerde yerini almak üzere yola çıkan Türk Hava Kuvvetleri 2000'li yıllarda bölgesinde caydırıcı bir güç haline gelmiş, dünyanın her tarafına insani yardım götürmeden, barışı temin ve sürdürme görevine kadar her türlü harekatı yapabilecek bir kuvvet olmuştur.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ TEŞKİLAT ŞEMASI

HANGİ FLAMA NEREDE ?

1 Türk Hava Kuvvetleri	18 132 nci Av-Bombardıman Filosu K.lığı	35 8 nci Ana Jet Üs Komutanlığı
2 1 nci Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığı	19 133 ncü Filo Komutanlığı	36 181 nci Filo Komutanlığı
3 2 nci Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığı	20 134 ncü Filo Komutanlığı	37 182 nci Filo Komutanlığı
4 Hava Eğitim Komutanlığı	21 4 ncü Ana Jet Üs Komutanlığı	38 9 nci Ana Jet Üs Komutanlığı
5 Hava Lojistik Komutanlığı	22 141 nci Filo Komutanlığı	39 191 nci Filo Komutanlığı
6 1 nci Ana Jet Üs Komutanlığı	23 142 nci Av-Bombardıman Filosu K.lığı	40 192 nci Filo Komutanlığı
7 111 nci Filo Komutanlığı	24 143 ncü Filo Komutanlığı	41 10 ncü Tanker Üs Komutanlığı
8 112 nci Filo Komutanlığı	25 5 nci Ana Jet Üs Komutanlığı	42 11 nci Hava Ulaştırma Grup K.lığı
9 113 ncü Filo Komutanlığı	26 151 nci Av- Bombardıman Filosu K.lığı	43 12 nci Hava Ulaştırma Ana Üs K.lığı
10 2 nci Ana Jet Üs Komutanlığı	27 152 nci Filo Komutanlığı	44 221 Filo Komutanlığı
11 121 nci Jet Eğitim Filosu Komutanlığı	28 6 nci Ana Jet Üs Komutanlığı	45 222 Filo Komutanlığı
12 122 nci Filo Komutanlığı	29 161 nci Filo Komutanlığı	46 223 Filo Komutanlığı
13 123 ncü Filo Komutanlığı	30 162 nci Filo Komutanlığı	47 Hava Teknik Okullar Komutanlığı
14 124 ncü Öğt. Ytş. Std. ve Alet Filosu K.lığı	31 7 nci Ana Jet Üs Komutanlığı	48 Hava Harp Okulu Komutanlığı
15 125 nci Filo Komutanlığı	32 171 ncü Filo Komutanlığı	49 15 nci Füzeler Üs Komutanlığı
16 3. Ana Jet Üs Komutanlığı	33 172 nci Filo Komutanlığı	50 Füzeler Grup Komutanlığı
17 131 nci Filo Komutanlığı	34 173 nci Filo Komutanlığı	

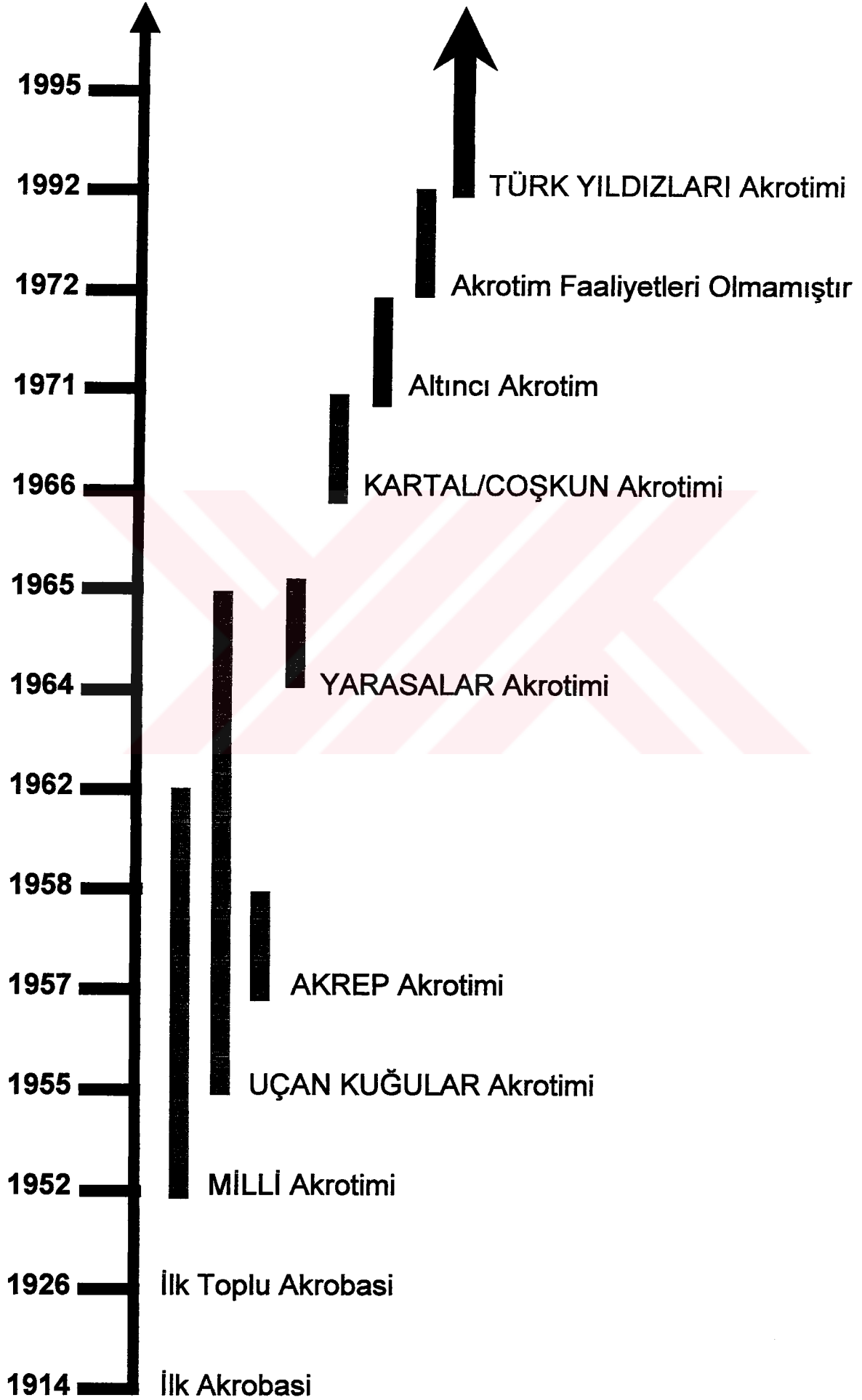
*A**A**K**K**R**R**O**T**B**i**A**M**S**i**SALONU*

Akrotim Takımları, Türk Hava Kuvvetleri'nin ulaştığı çağdaş havacılık düzeyinin bir sembolü olmuş ve milletimizin haklı gurur ve moral kaynağı haline gelmiştir.

Amacı, Türk Hava Kuvvetleri'ni yurt içinde ve yurt dışında tanıtmak, sivil halkla olan ilişkileri geliştirerek havacılığı sevdirmek olan, akrotim takımlarımızın başlangıcından bugüne tarihini bu salonda bulacaksınız.

297
**TÜRK HAVA KUVVETLERİ
AKROBASİ VE AKROTİM TAKIMLARI**

EK 4.4.1.3.2-1

AKROBASİ NEDİR ?

Akrobasi uçuş sırasında yapılan ve hava muharebelerinde sık sık kullanılan ustaca manevralardır.

AKROTİM NEDİR ?

Uçuş sırasında aynı anda ve müşterek olarak akrobasi hareketlerini yapan, birden fazla uçak ve pilottan oluşan grup.

**TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NDE İLK AKROBASİ
PİLOT TEĞMEN FAZIL BEY**

Türk Hava Kuvvetleri'nde ilk akrobasi hareketini, Pilot Teğmen Fazıl Bey tarafından 5 Mayıs 1914 tarihinde 400 m. irtifada "Viril" hareketini yaparak gerçekleştirmiştir.

Rus pilotu Nesterov'un Ağustos 1913'te, Fransız pilotu Adolphe Pégoud de Eylül 1913'te dünyada ilk "Viril" hareketinin yapmalarından yaklaşık altı ay sonra Pilot Teğmen Fazıl Bey tarafından da yapılmış olan bu hareketi, dünya da o dönemde gerçekleştiren pilot sayısının 10-12 kişiyi geçmediği çeşitli eserlerde yer almaktadır.

**TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NDE AKROBASİ
KONUSUNDA ÇIKARILAN İLK TALİMAT**

Türk Hava Kuvvetleri'nde akrobasi hareketlerine ilişkin çıkarılan ilk talimat, 11 Temmuz 1926 tarihini taşımaktadır. Kuvai Havaiye Müfettişi Albay Muzaffer ERGÜDER'in imzasını taşıyan bu talimatta:

- Uçakla aşağıya inmek (Pike),
- Uçakla yukarı tırmanmak (Garbe),
- Sert dönüş (keskin dönüş) hareketlerinin sadece Eskişehir ve İzmir garnizonlarında en kıdemli ve uçuş niteliği en üstün olan bir pilotun yönetiminde yapılmasına izin verilmiştir.
- Kanat üzerinde devrilmek (Adverseway),
- İleriye giderken baş aşağı gelerek sert geriye dönmek (Ters Dalış-Inver Dive),
- Takla atmak (Luping),
- Kanat taklası (Kanat Lupingi, Tono),
- Kanat kayışı,
- Kuyruk kayışı(Tail Skid),
- Burgulu iniş (Viril-Vertikal Spin) hareketlerinin de şimdilik yasak olduğu belirtilmektedir.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NDE İLK TOPLU AKROBASİ ÇALIŞMALARI

Türk Hava Kuvvetleri'nde ilk toplu akrobasi çalışmalarına, 1926 yılında Hava Okulu (Uçuş Okulu) bünyesinde başlanmıştır. Pilot Teğmen Enver AKOĞLU'nun başkanlığında, aralarında Pilot Teğmen Tekin ARIBURUN'un da bulunduğu bir grup tarafından genellikle takipte akrobasi şeklinde gerçekleştirilen bu çalışmalarda, Ters Dalış (Inverted Dive), Amudi Dik-S (Şakuli-S, Split-S), Kuyruk Kayışı (Tail-Skid) gibi akrobasi hareketleri yapılmıştır.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN BİRİNCİ AKROTİM TAKIMI MİLLİ AKROTİMİ

Türk Hava Kuvvetleri'nde günümüzdeki modern ve ileri teknolojiye havacılık anlayışına uygun nitelikteki ilk akrotim takımı, jet uçaklarının alınmasının hemen ardından, 1952 yılında kurulmuştur. Aynı zamanda Türk Hava Kuvvetleri'nin ilk jet üssü olan 9 ncü Hava Üs Komutanlığı'nda (Balıkesir) kurulan bu ilk akrotim takımının çağrı adı "MİLLİ", uçak tipi F-84 G (Thunderjet)'dir.

1952 yılından 1962 yılına kadar faaliyet gösteren "MİLLİ" akrotimi, yurt içinde çok sayıda, yurt dışında da, 1954 yılında İtalya'da (Ghedì), 1958 yılında Belçika (Liege) ve Hollanda'da, 1959 yılında İtalya'da (Napoli) uçuş gösterilerine katılmışlardır.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN İKİNCİ AKROTİM TAKIMI UÇAN KUĞULAR AKROTİMİ

4 ncü Hava Üs Komutanlığı'nda (Eskişehir) 1955 yılında kurulan "UÇAN KUĞULAR" Türk Hava Kuvvetleri'nin ikinci akrotim takımıdır.

Kırmızı beyaz renklerde boyanmış ve burun kısmına da "Kuğu" motifi işlenmiş F-84 E (Sabre) uçaklarından oluşan bu akrotim takımı 1955-1965 yılları arasında faaliyet göstermiştir.

1964 yılına kadar dördü uçuş gösterileri yapan "UÇAN KUĞULAR" 1964 yılında dokuzlu uçuş gösterilerine başlamış ve Türk Hava Kuvvetleri'nin ilk dokuzlu akrotim takımı olmuşlardır.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN ÜÇÜNCÜ AKROTİM TAKIMI AKREP AKROTİMİ

8 nci Ana Jet Üs Komutanlığı'nda (Diyarbakır) 1957 yılı sonlarına doğru kurulan "AKREP" akrotimi, Türk Hava Kuvvetleri'nin üçüncü akrotim takımıdır. Uçak tipi F-84 G olan bu akrotim takımı 1957-1959 yılları arasında faaliyet göstermiştir.

"AKREP" akrotimi, 1958 yılında Hava Kurmay Binbaşı Şinasi GÖREN'in başkanlığında 8 nci Hava Üs Komutanlığı'nda teşkil edilen 16 uçaklı Mürettep Filo ile birlikte Pakistan Cumhuriyeti'nin ikinci kuruluş yıldönümü törenlerine (23-28 Mart 1958) katılarak tören uçuşu ve akrobasi gösterisi yapmışlardır.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN DÖRDÜNCÜ AKROTİM TAKIMI YARASALAR AKROTİMİ

5 nci Ana Jet Üs Komutanlığı'nda (Merzifon) 1964 yılında kurulan "YARASALAR" akrotimi, Türk Hava Kuvvetleri'nin dördüncü akrotim takımıdır. F-86 E (Sabre) uçaklarının kullanıldığı "YARASALAR" akrotiminde uçaklar siyah-beyaz renklerde özel bir motifle boyanmaktadır.

1964-1966 yılları arasında iki yıl faaliyet göstermiştir. "YARASALAR" önce beşli, sonra dokuzlu ve on ikili akrobasi gösterileri yapmışlardır.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN BEŞİNCİ AKROTİM TAKIMI KARTAL/COŞKUN AKROTİMİ

1966 yılında 6 ncı Ana Jet Üs Komutanlığı'nda (Bandırma) kurulmuştur. Uçak tipi F-5 A (Freedom Fighter) olan akrotim takımı, 1969 yılından 21 Mayıs 1971 tarihine kadar "KARTAL" çağrı adıyla faaliyet göstermiştir. Akrotim takımında görevli Hava Pilot Üsteğmen Coşkun TURAN'ın 21 Mayıs 1971 tarihinde görev uçuşunda şehit olmasından sonra akrotim takımının çağrı adı "COŞKUN" olarak değiştirilmiştir.

"COŞKUN" akrotim takımı yurt içinde çeşitli akrobasi gösterileri yapmış, yurt dışında da Haziran 1971'de İtalya'nın Aviona kentinde düzenlenen NATO Hava Gösterileri'nde akrobasi gösterisi yapmıştır.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN ALTINCI AKROTİM TAKIMI

1071 Malazgirt Zaferi'nin dokuz yüzüncü yıldönümü kutlamalarında uçuş gösterileri yapmak üzere 1971 yılında 5 nci Ana Jet Üs Komutanlığı'nda (Merzifon) kurulmuştur. Sadece bu tören için oluşturulan akrotimin uçak tipi F-5A (Freedom Fighter)'dır.

**TÜRK HAVA KUVVETLERİNDE 1972-1992 YILLARI
ARASINDAAKROTİM FAALİYETLERİ**

1972 yılından 1992 yılına kadar geçen dönem içinde Türk Hava Kuvvetleri'nde devamlı olarak faaliyet gösterecek nitelikte, akrotim teşkil edilmemiş ve akrobasi hareketleri, harbe hazırlık faaliyetleri içinde yapılmıştır.

Bu duruma paralel olarak, 1972 yılından 1992 yılına kadar geçen yirmi yıl süresince, sadece akrobasi hareketlerini içeren hava gösterileri düzenlenmemiş, bunun yerine törenlerde kısıtlı sayıda akrobasi hareketlerini de içeren hava gösterileri yapılmıştır.

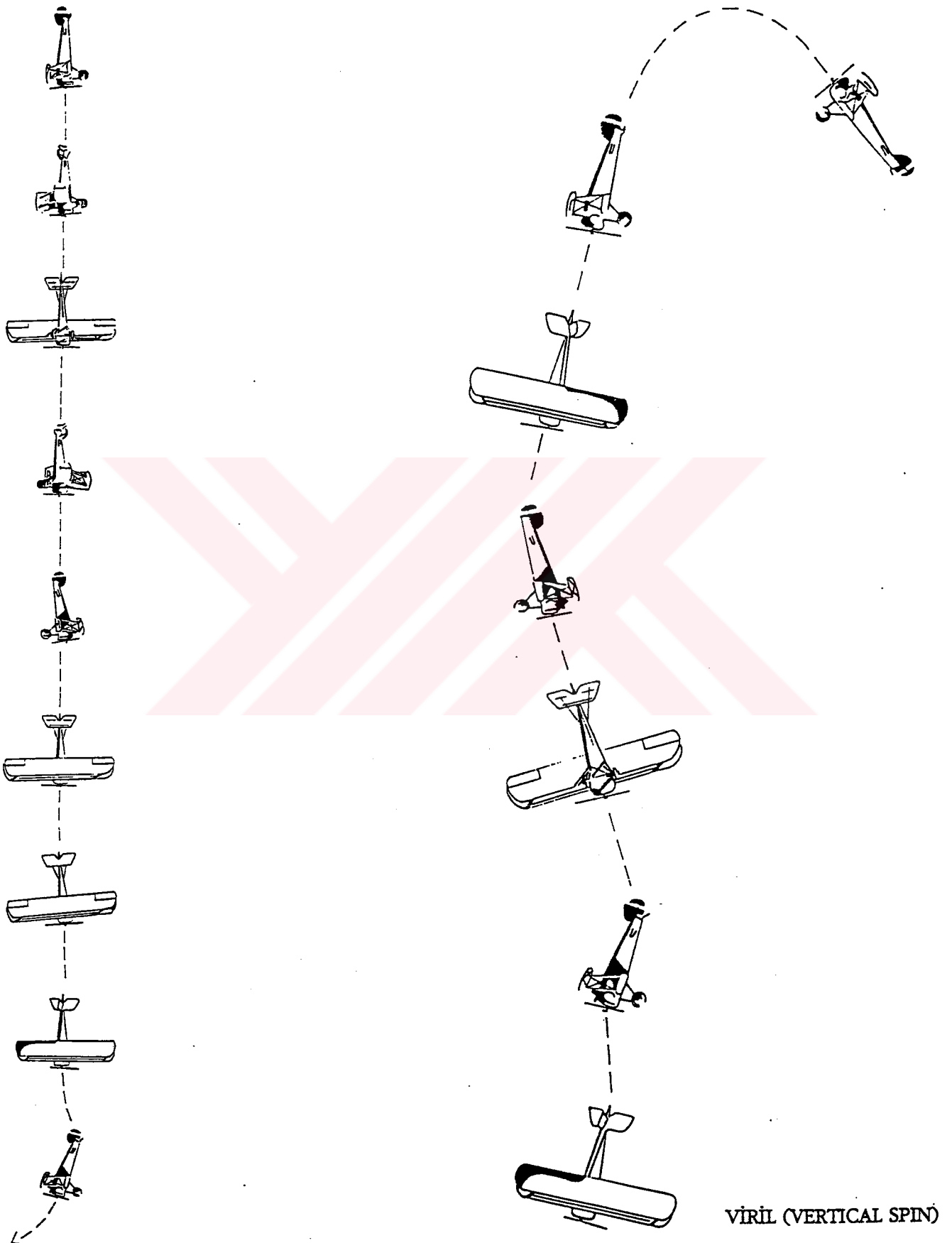
**TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN YEDİNCİ AKROTİM TAKIMI
TÜRK YILDIZLARI AKROTİMİ**

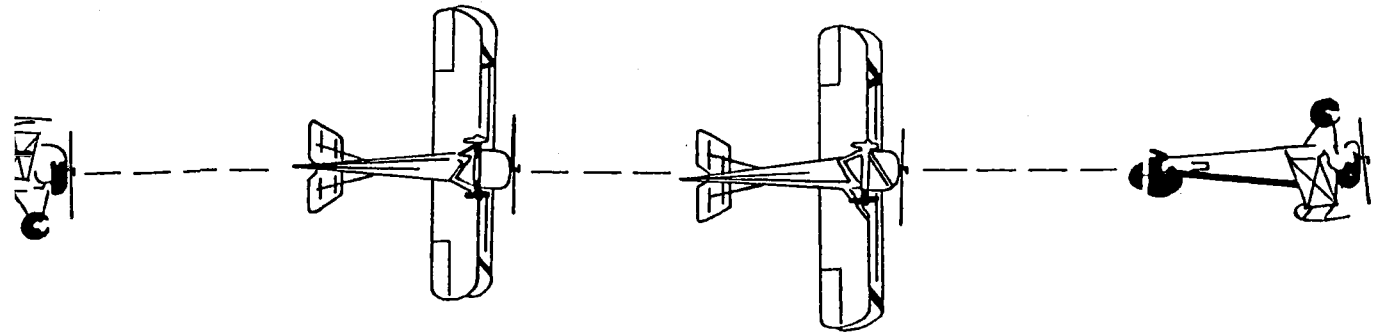
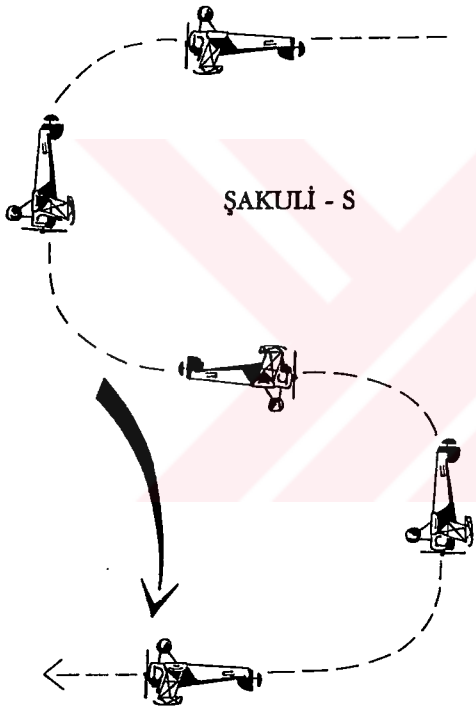
Hava Kuvvetleri Komutanı Hava Orgeneral Halis BURHAN'ın direktifleri doğrultusunda 1992 yılında akrotim takımı kurulmasına karar verilmiştir.

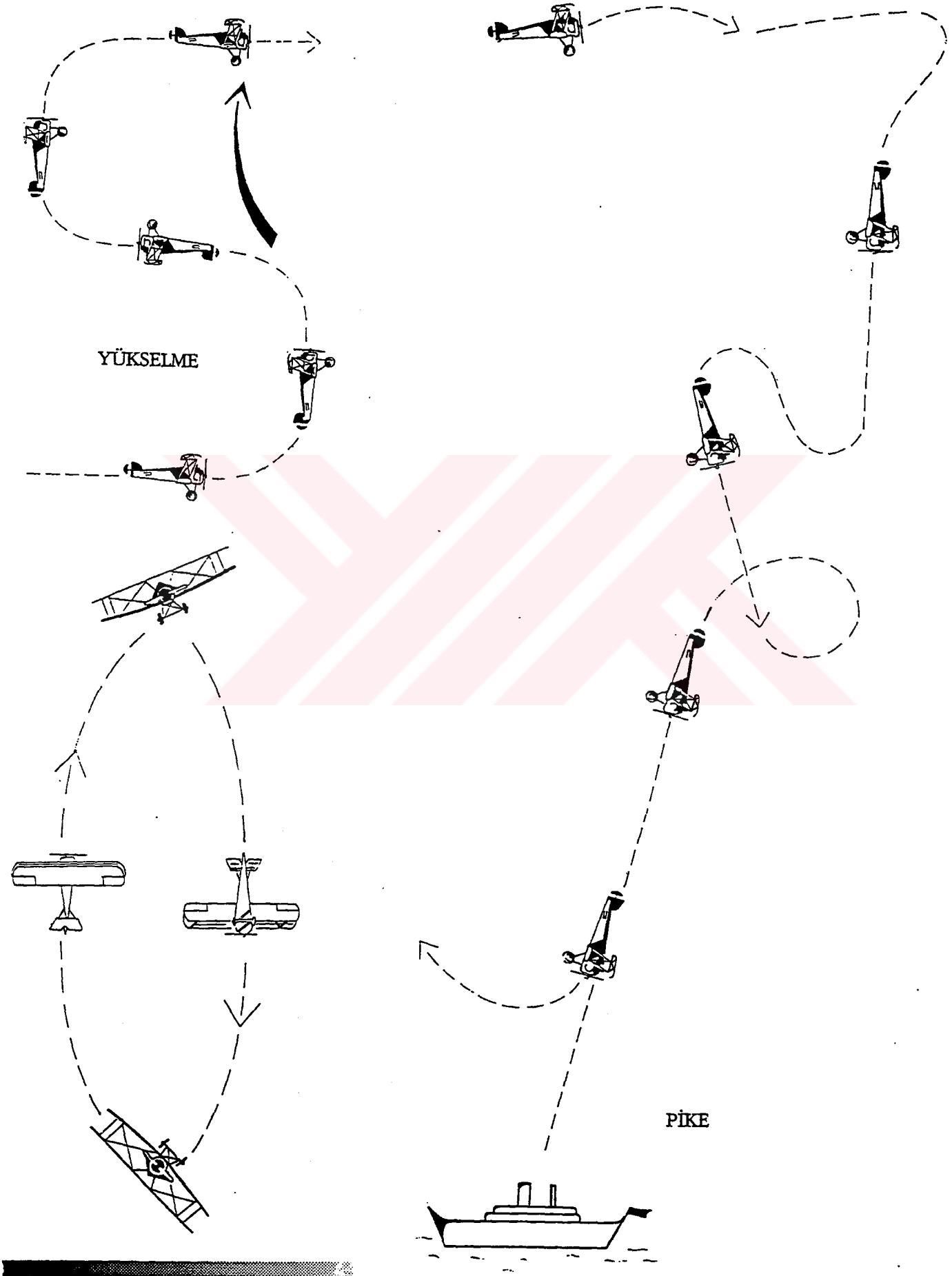
3 ncü Ana Jet Üs Komutanlığı (Konya) 132 nci Filo bünyesinde NF-5 uçaklarının kullanılacağı dörtlü akrotim takımı kurma çalışmalarının sonucunda 11 Ocak 1993 tarihinde "TÜRK YILDIZLARI" çağrı adı ile Türk Hava Kuvvetleri'nin yedinci akrotim takımı göreve başlamıştır.

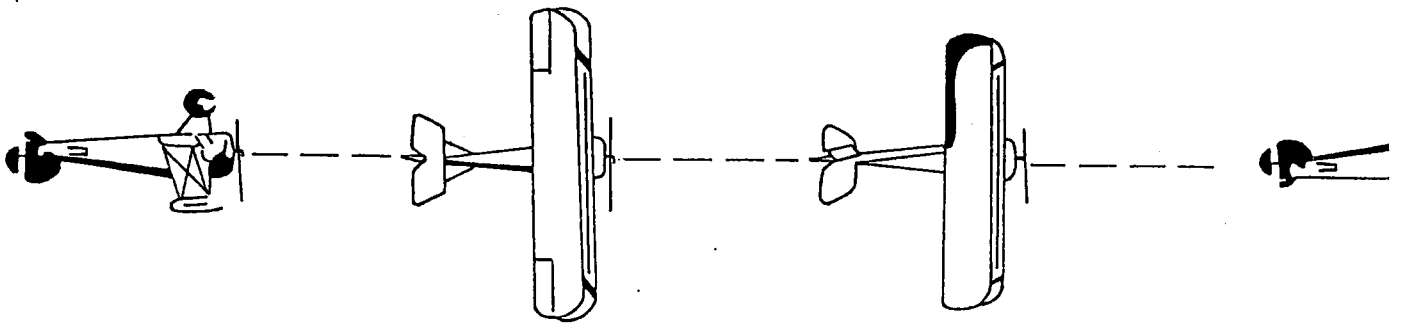
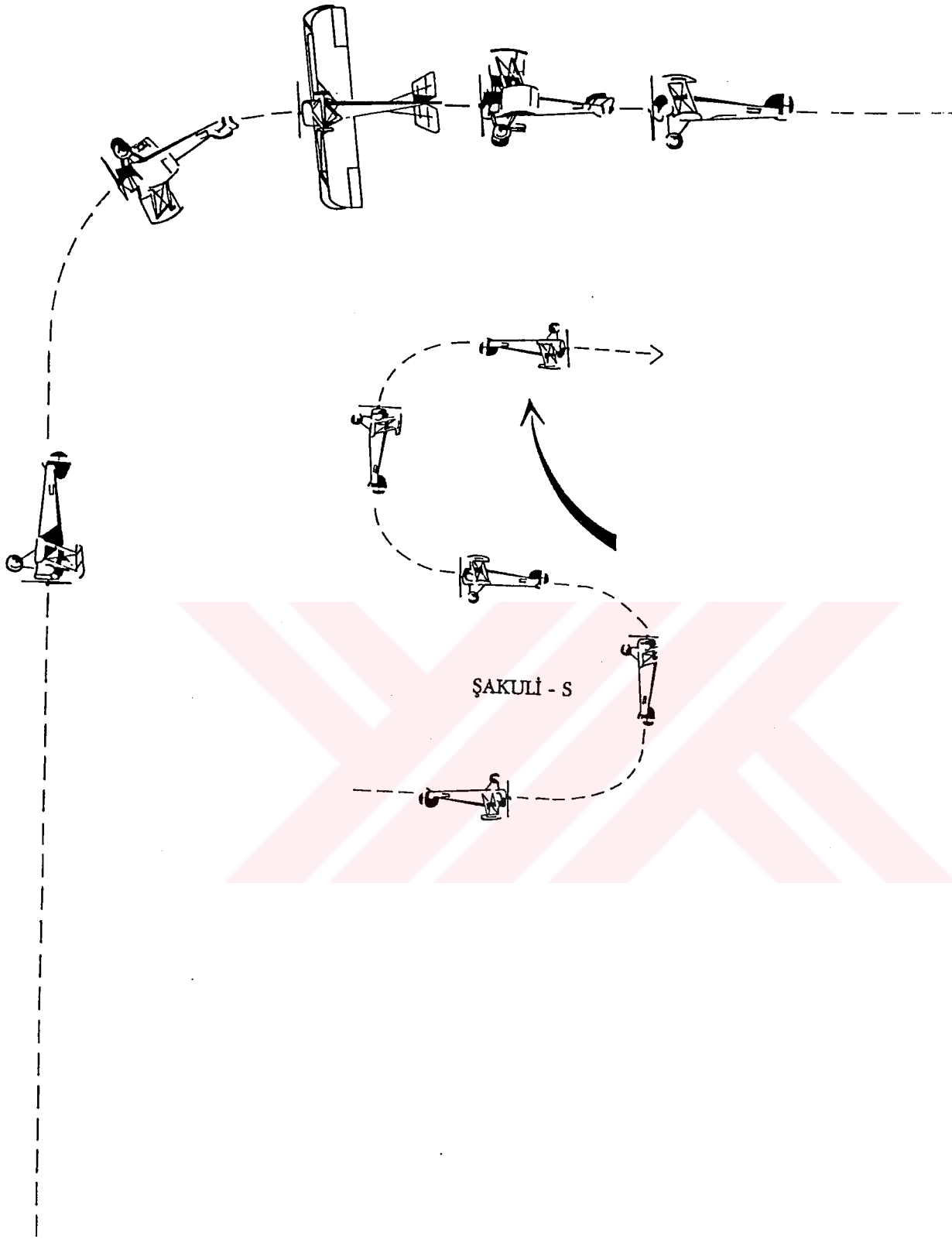
1993 yılı Hava Kuvvetleri Komutanlığı Atış Yarışmaları'nın kapanış günü olan 18 Haziran 1993 tarihinde 4 ncü Ana Jet Üs Komutanlığı'nda (Ankara) "TÜRK YILDIZLARI" akrotimi , devlet büyükleri ve diğer konuklara dörtlü olarak ilk gösterisini yapmıştır.

Yedi uçaktan oluşan "TÜRK YILDIZLARI", halen dünyada süpersonik jet uçakları ile akrobasi yapan iki ekipten biridir.

TONO

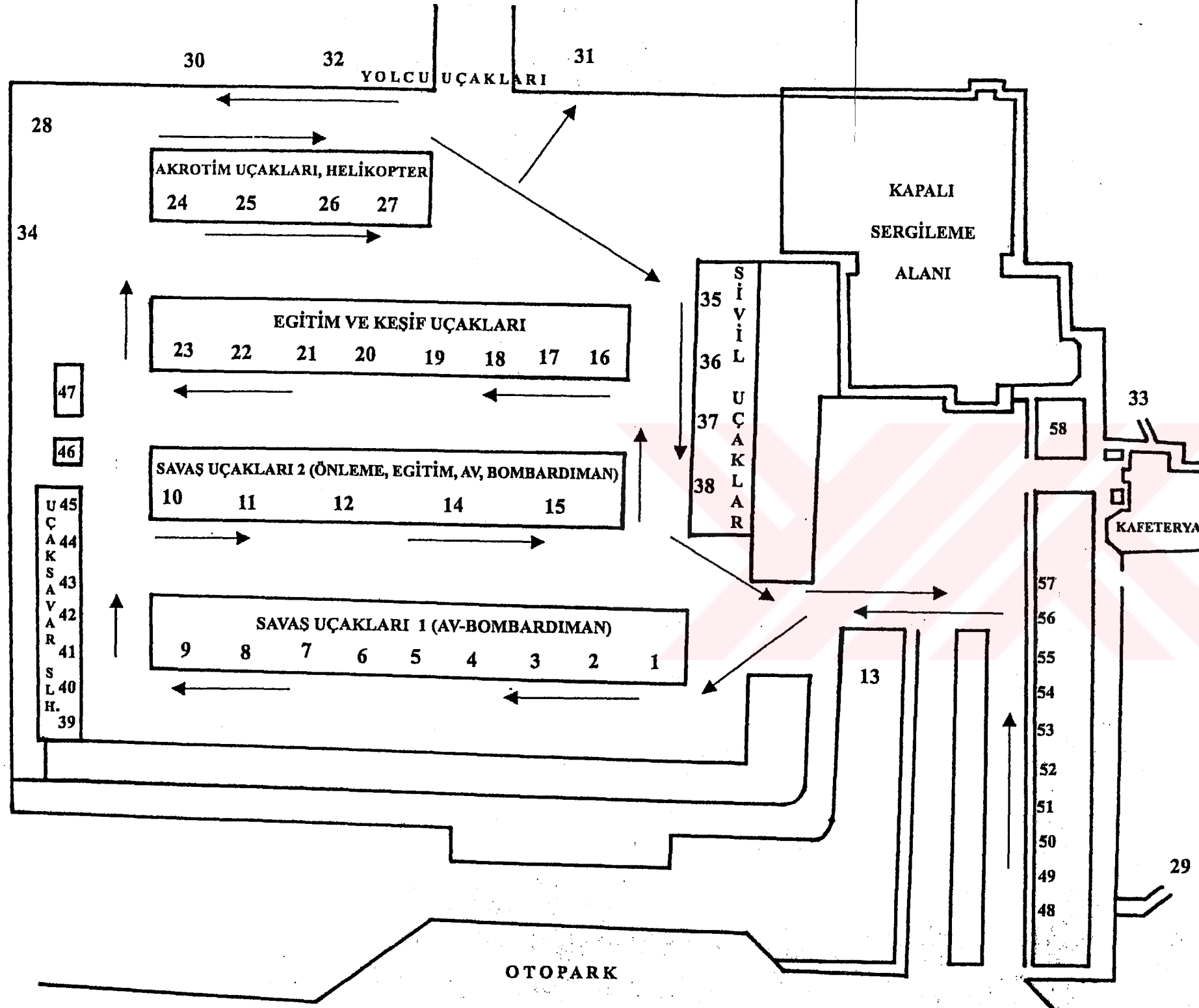
DÜNYA HAVACILIĞI

*İnsanoğlunun uçmayı hayal ettiği
zamanlardan bugünlere asırlar geçti,
dünya değişti...*

*Leonardo da Vinci uçan makine
tasarımlarını yaparken gün gelip yüzlerce
insanın bir anda havada birlikte
uçabileceğini hayal edebilmişmiydi acaba...
Yada Amerikalı Wright Kardeşler yaptıkları
ilk uçabilen motorlu uçağın sevincini
yaşarken bir gün uçaklarla insanların
öldürülebileceğini bilse ne yapardı acaba...*

*Onlar ne düşündü bilinmez ama
dünya havacılığının başlangıcından bugüne
neler olduğunun ve nerelere gelindiğinin
hikayesini Dünya Havacılığı Salonu'nda
seyredebilirsiniz...*

AÇIK SERGİLEME ALANI

Savaş Uçakları 1 (Av-Bombardıman)	
1	Republic P-47D "Thunderbolt"
2	Republic F-84 G "Thunderjet"
3	Nort American F-86 E "Sabre"
4	Republic F-84 G "Thunderjet"
5	Republic F-84F "Thunderstreak"
6	Nort American F-100 C "Super Sabre"
7	North American F-100 D "Super Sabre"
8	Nort American F-100 F "Super Sabre"
9	Northrop F-5
Savaş Uçakları 2 (Önleme, Eğitim, Av Bombardıman)	
10	Convair F-102 "Delta Dagger"
11	F-4E Phantom
12	Lockheed F-104 G "Starfighter"
13	Lockheed F-104 G "Star Fighter"
14	Lockheed TF-104 "Star Fighter"
15	NF-5A Tactical Fighter
Eğitim Uçakları	
16	Lockheed T 33 A "T-Bird"
17	North American T-6 G "Harvard"
18	Canadian Car T-34 A "Mentor"
19	Beechcraft AT - 11
20	T-37 C Cessna
Keşif Uçakları	
21	Republic RF-84F "Thunderflash"
22	Republic RF-84 G "Thunderfalsh"
23	RF-5A Reconnaissance Tactical Fighter
Akrotim Uçakları	
24	Nort American F-86 E "Sabre"
25	NF-5 A Tactical Fighter Turkish Stars (Türk Yıldızları)
Helikopter	
26	Sikorsky H-19 "Chickasaw" Helikopter
27	R 22 Beta (Robertson) Helikopter
Yolcu Uçakları	
28	Douglas C-47 A Dakota "Skytrain"
29	Douglas C-47A Dakota "Skytrain"
30	Douglas C-54 "Skymaster"
31	Vickers 794 "Viscount"
32	Sud - Sogerma SE-210-10R Carevelle
33	Dornier Do 28 B-2
34	Dornier Do 28 D-2 "Skyservant"
Sivil Uçaklar	
35	Cessna - 185 D (U - 17)
36	Bellance T - 7 GCBC
37	Wilga PZL. 104-35
38	Siat 223 "Flamingo"
Uçaksavar Silahları	
39	Nike Hercules Füzesi
40	Nike Ajax Füzesi
41	M-55
42	Uçaksavar Silahı
43	M 51 Taret
44	40 mm. Klasik Top
45	L70 Top
Sergide Bulunan Diğer Objeler	
46	Pilot basınç odası
47	Radar ve radar skobu

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Tarihi 06.01. 1977

Doğum Yeri Ankara

Eğitim Durumu:

Lise	1990-1993	Ankara-Mimar Sinan Lisesi
Lisans	1994-1998	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans	1998-1999	İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı
	1999-2002	Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Bölümü (yatay geçiş)

Çalıştığı Kurumlar:

1998-Devam ediyor	Türk Hava Kuvvetleri, Hava Müze Komutanlığı Müze Rehberi
-------------------	---